

ANY II : NÚM. 4

GENER-AGOST 1915

Butlletí
de la
Biblioteca de Catalunya

BARCELONA
INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
PALAU DE LA DIPUTACIÓ
1915

(8)

Butlletí de la Biblioteca de Catalunya

SUMARI DEL NÚMERO 4

	Pàgs.
Catàleg de les publicacions periòdiques de la Biblioteca de Catalunya	5
Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de Catalunya (núms. 18-23), fet de J. MASSÓ TORRENTS i de JORDI RUBIÓ BALAGUER. (<i>Continuació.</i>)	107
Bibliografia	114
<i>Bibliotheca Patrum Latinorum Hispaniensis. II. Band. Nach den Aufzeichnungen RUDOLF BEERS bearbeitet und herausgegeben von ZACHARIAS GARCÍA, S. J.</i>	
Crònica	116
<i>Barcelona</i> : Biblioteca de Catalunya. — Biblioteques populars. — Biblioteca Nacional de París. — Ateneu Barcelonès. — Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona. — Biblioteca del Consell d'Investigació Pedagògica. — Biblioteca de l'Orfeó Català. <i>Vilanova i Geltrú</i> : Biblioteca Balaguer.	
Principals adquisicions de la Biblioteca de Catalunya. . .	136

El Butlletí de la Biblioteca de Catalunya apareix tres vegades l'any en fascicles de desigual nombre de pàgines, però formant anyalment un volum d'almenys 200. S'hi publicaran particularment catàlegs de manuscrits i d'altres fons especials de la Biblioteca, notes del seu moviment i principals adquisicions i dels donatius de que sigui objecte. Contindrà, també, una crònica de les demés biblioteques catalanes i de les publicacions que se refereixin an elles o als llibres catalans en general.

Any I, núm. 1 (gener-abril 1914)	Ptes.	1'50
» I, núm. 2 (maig-agost 1914)	»	3
» I, núm. 3 (setembre-desembre 1914)	»	1'50
» II, núm. 4 (gener-agost 1915)	»	4

Preu de subscripció : 5 ptes. l'any

BUTLLETÍ
DE LA
BIBLIOTECA DE CATALUNYA

VOL. II

1915

Butlletí
de la
Biblioteca de Catalunya

VOLUM SEGÓN

BARCELONA

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

PALAU DE LA DIPUTACIÓ

1915

Biblioteca de Catalunya
de la
Butlletí

VOLUM XXIV

Tipografia L'Avenç : Massó, Casas & C.^a : Rambla de Catalunya, 24 : Telefon 115 : Barcelona

Catàleg de les publicacions periòdiques de la Biblioteca de Catalunya.

Sense cap mena de pretensió, i amb consciència del modest valor de son contingut, comparat amb el que algunes altres biblioteques de Barcelona podrien presentar, donem avui al públic un ensaig de catàleg de les publicacions periòdiques que es conserven i es reben a la jove BIBLIOTECA DE CATALUNYA.

Una raó principal ens ha decidit a redactar-lo : el desig de posar en les mans dels lectors que hi concorren, i del públic en general, un medi ràpid de saber quines són les revistes que hi pot consultar, avui que la utilització continua d'aquesta literatura es fa cada dia més indispensable.

Amb el present índex (començada ja en aquest mateix BUTLLETÍ la impressió del Catàleg dels nostres manuscrits), donem un pas més en la publicació de repertoris parcials dels fons de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, que ens proposem anar continuant amb els d'altres col·leccions (llibres que formen la biblioteca de mà, col·lecció Bonsoms de fascicles històrics i polítics relatius a Catalunya, teatre català, llibres usats per en Verdaguer, incunables, etc., etc.). A l'estampació d'aquests catàlegs especials, que quan se refereixen a un tema determinat tenen el preu de veritables bibliografies, haurem de reduir-nos per molt temps. L'imprimir i voler tenir al corrent en aquesta forma els catàlegs generals d'una biblioteca una mica important és, en efecte (ja sense entrar en la debatuda qüestió sòbres si llur cost se compensa amb la utilitat que presten), un veritable treball de Sísifus que, com ha demostrat l'experiència, sols se poden permetre els establiments més esplèndidament dotats.

Què compendrà el nostre catàleg? La primera i més gran dificultat que se'ns presentà fou la de fixar exactament el sentit en que havíem d'entendre els mots revista o periòdic i l'extensió que havíem de donar a tal concepte. Després d'examinar el criteri seguit per altres biblioteques en la composició de catàlegs semblants, resolguérem comprendre en el nostre totes aquelles publicacions que, contenint per regla general

treballs de diversos autors aplegats en un volum, apareixen en espais de temps fixats d'una manera regular, podent continuar-se indefinidament segons llur títol i contingut. Es a dir: lo que comunment s'entén amb el nom de *revista* o *periòdic*. Hem decidit també incloure-hi els reculls d'actes, deliberacions i comunicacions dels Congressos, amb tot i que la periodicitat de llur celebració és molts cops irregular i variable. En canvi hem excluït les series o col·leccions d'obres de caràcter més o menys homogeni, que apareixen sota un títol comú general, però conservant al mateix temps cada llibre la seva individualitat.¹ Adoptant aquest criteri ja sabem que ens separem del seguit en algunes recentíssimes publicacions de caràcter semblant a la nostra (per exemple el *Gesamt Zeitschriften Verzeichnis*, de Berlín). Al nostre entendre, però, no es poden denominar *revistes* o *periòdics*, sense violentar el significat d'aquests mots, les series de llibres² sols, que no deuen llur comuna denominació a altre objecte que el desig d'algunes corporacions científiques, o de certs editors, de facilitar l'orientació bibliogràfica dels estudiosos, fent ressortir en un títol sintètic el camp de llurs treballs. Alguna excepció hem tingut de fer: en primer lloc, i això és ben comprensible, en favor dels suplementes que algunes revistes solen publicar, o bé de certes publicacions (les de la Universitat de Califòrnia, per exemple) que amb igual dret podrien posar-se en qualsevol dels dos grups.

Un cop fixada l'extensió en que prenem el mot *periòdic*, hem de dir que en el present catàleg se mencionen tots els existents a la BIBLIOTECA que no hagin escapat a la nostra diligència. En institucions de molta major importància que la nostra, aquesta tasca de recull i catalogació pot oferir serioses dificultats.³ Però la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, que tot just comença la seva vida i treballa, per lo tant, amb material incomparablement més reduït, bé es pot permetre aquest esforç, fent així possible que, temps a venir, amb els suplementes que es vagin publicant tinguem una idea completa de la riquesa dels seus fons en periòdics i revistes. Per això, també, ens hem separat de lo que solen fer altres biblioteques que es troben amb nombrosíssims elements per inventariar, i hem inclòs en el catàleg els periòdics polítics i els satírics, els almanacs (tan interessants molt sovint per a la història de les costums), els anuaris, actes inaugurals i memòries anyals de societats o corporacions, fins quan tenen caràcter purament administratiu, etc. En la renaixença catalana han adquirit importància excepcional els Jocs Florals i Certamens literaris, que han donat lloc a una variadíssima literatura. Deixar de consignar-la (apart de que entra de ple dintre el nostre concepte de *periòdic*) haguera estat enterrar una serie de col·leccions que, fins prescindint del mèrit literari que puguin tenir, contenen sovint monografies d'interès. Totes elles es troben, doncs, senyalades en el catàleg. Seguint aquest criteri de no rebutjar cap publicació periòdica, per insi-

1. Per exemple, la *Biblioteca Catalana* d'en Marià Aguiló; la *Biblioteca de Autores españoles*, la *Bibliothèque des Ecoles françaises d'Athènes et de Rome*, els *Ostwald Bücher*, etc.

2. Citem, per exemple, l'opinió d'un bibliotecari de Strassburg que declarà que per a dur a terme en son establiment aquest treball, fóra necessari un període de deu anys. (*Zentralblatt f. Bibliothekswesen*, XXIX, 374.)

ficant que a cop d'ull pugui semblar, creiem que el present inventari ha guanyat en utilitat bibliogràfica, sense perjudicar gens ni mica sa eficàcia com a instrument de treball científic. Sols senyalem una excepció : les publicacions periòdiques anteriors al segle XVIII i les que formen part de la col·lecció Bonsoms, perquè ja se'n donarà un catàleg especial.

Poques paraules sobre el procediment seguit al treslladar els títols de les revistes, i, en general, sobre l'ordenació i disposició material del catàleg.

De cada publicació n'hem copiat sencer el títol, amb tots els elements que íntimament s'hi relacionin, inclòs el nom de l'editor o societat editora, si s'hi menciona. Els noms dels col·laboradors que devegades s'indiquen igualment a la portada, s'han suprimit i substituït amb punts suspensius. El títol del primer volum del periòdic existent a la BIBLIOTECA és el que ens ha servit per a la redacció. Les modificacions posteriors que hagi pogut experimentar, s'anoten a continuació en *VERSALETES*, i de cada un d'aquest títols n'hem fet referències a l'antic. Els canvis d'editor, etc., no se senyalen; els de lloc d'impressió s'indiquen en ordre cronològic al costat del primer, però entre parèntesi (). Els volums de cada serie que existeixen a la BIBLIOTECA, van anotats immediatament després del títol, conservant la denominació (volum, tom, any, etc.) d'aquest en la llengua original, en lo possible, però abreviada. Un *etc.* posat al darrera del número d'un volum, significa que a partir d'ell la BIBLIOTECA posseeix tots els volums que s'han publicat, de la revista fins al fascicle corrent. En el cas de que algún dels volums fos incomplet posem al dessota i en cursiva els números o pàgines que hi falten. Els anys de publicació van a continuació del lloc d'estampació, i empleem també l'*etc.* en el mateix cas que amb els volums.* Precedint aquestes dues últimes indicacions hem posat la de format, feta segons la classificació adoptada en la BIBLIOTECA, que és la següent:

Fol.	des de 30 cm.
4.º	» » 24 »
8.º	» » 20 »
12.º	fins a 20 »

Les observacions que sobre el nombre de volums, etc., hagin tingut d'esser suplertes per nosaltres, van entre []. Finalment, hem de fer constar que la redacció del catàleg l'hem feta sempre damunt dels llibres descrits, i que hem tingut sobretot especial esment en que fossin ben exactes i completes les indicacions relatives al total de volums. Així podem dir que és posat al corrent fins al 31 de desembre de 1914.

L'ordenació dels títols s'ha fet seguint l'ordre alfabètic rigorós començant per la primera paraula, tant si és nom substantiu com adjectiu, però prescindint de l'article. En aquest detall ens separem del criteri adoptat en el catàleg alfabètic de la BIBLIOTECA

* En la major part d'aquestes disposicions, hem seguit com a model el *Catalogue of the periodical Publications including the serial publications of societies and governments in the Library of University College London* by L. Newcombe. Oxford, 1912.

(v. BUTLLETÍ, I, p. 18), però l'experiència ens ha recomanat tal modificació. Les paraules del títol que s'han tingut en compte al fer l'alfabetització, van estampades en **negretes**. A l'ordenar les actes i comunicacions de Congressos, va semblar-nos que fóra útil el posar de costat tota aquesta producció. Amb aquest propòsit hem prescindit, a l'alfabetitzar-la, de totes les paraules que precedeixin el mot Congres (Congreso, Congresso, Congress, etc.), i hem partit d'ell per als efectes de l'ordenació. Una referencia feta del nom amb que veritablement comença el títol (Actes, Mémoires, Transactions, Rendiconti, etc.) evita tota confusió, permetent al mateix temps reunir en una sola lletra nombroses publicacions que d'altra manera anirien escampades en diversos indrets de l'índex. Però l'aplicació d'aquest mètode als congressos alemanys, no resultà pràctica a causa del geni especial d'aquella llengua. En aquest cas especial, hem imitat el medi que, amb objecte semblant al nostre, adopta el ja citat *Verzeichnis* berlinès, i que no deixa d'esser un poc radical: hem fingit un títol català per a la publicació, i l'hem referit al primer mot del que veritablement porti en sa llengua original. L'experiència dirà si aquest procediment és encertat. Tractant-se també de publicacions del mateix caràcter, fem referencia dels Certamens als Jòcs Florals i vice-versa, i dels Calendaris als Almanachs.

Finalment, sempre en el desig de fer ben fàcil la consulta d'aquest catàleg, hem adoptat el pràctic sistema anglo-americà de fer referencies de cada publicació sota el nom de la societat editora, i ordenar al mateix temps aquestes últimes geogràficament per la ciutat on radiquen. Per a simplificar la consulta, hem barrejat en un sol ordre alfabètic l'índex de revistes, el de corporacions i el de ciutats; i, amb el fi d'evitar confusions, tant els noms geogràfics com els d'entitats s'imprimeixen en versaletes.

L'inventari que ara veu la llum és una primera temptativa que voldríem poder ampliar ben aviat, fent el catàleg de totes les revistes existents en les biblioteques barceloneses. Algunes d'elles, com la del *Col·legi d'Advocats*, per no citar més que un exemple recent, ha publicat, fent un esforç considerable, el catàleg, ja no sols de ses revistes, sinó dels articles que s'hi contenen;* les altres tenen naturalment un índex, manuscrit almenys, de ses publicacions periòdiques. Sols faltaria coordinar aquests treballs parcials segons un pla concebut de comú acord, per a tenir un repertori que seria font d'incalculables sorpreses al donar noticia de moltes col·leccions d'existència en gran part insospitada a Barcelona. Llavors posseirien els nostres homes d'estudi una obra de consulta indispensable, i que desgraciadament no ha estat duta encara a terme enlloc d'Espanya. No fa pas gaires setmanes que ingressaven a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA dues de les últimes publicacions d'aquest caràcter aparegudes a Europa: el de les

* *Colegio de Abogados de Barcelona. Catálogo de los principales artículos publicados en las Revistas de la Biblioteca.* Año 1909. Barcelona, Henrich. XXII, 471 pp. en fol. — S'hi despullen una setantena de revistes, però per força han d'esser més abundoses les existencies de la biblioteca, en aquest ram.

revistes conservades en les biblioteques milaneses,¹ i el molt més extens i ric de les romanes en el camp de les ciències històriques, jurídiques i filològiques.² Ja és hora de que, corresponent an aquest i tants altres exemples, donguem a l'estranger un medi d'orientar-se en la sovint massa poc coneguda bibliografia dels periòdics catalans, que són els que, com és natural, constituïrïen el fons més important i nou de nostre repertori.

Aquesta empresa, per a la qual estem segurs que no haurà de faltar-nos l'estimulant cooperació de les demés biblioteques barceloneses, les nostres germanes majors, conduirà segurament a resultats molt favorables per a l'enriquiment dels medis de treball de que podem disposar. El catàleg total dels periòdics rebuts a Barcelona senyalarà moltes repeticions que podrien reduir-se suprimint algunes revistes, quan no fossin de necessitat imprescindible en tota sala de lectura, i substituint-les amb altres de no existents encara a la nostra ciutat. El criteri que l'INSTITUT ha procurat seguir de no adquirir innecessàriament per a la BIBLIOTECA llibres que amb facilitat se puguin trobar en altres llibrerïes de Barcelona, podria seguir-se sense vacil·lacions en lo que a les revistes pertoca, i portar a que sigui un fet l'adaptament de les llistes de subscripcions de cada Biblioteca a son caràcter i a les veritables necessitats de son públic.

El catàleg de les revistes de les biblioteques de Barcelona fóra la base per a fer, seguint els principis que la pràctica i l'acord comú de les diverses entitats aconsellés establir, el dels periòdics existents en totes les biblioteques catalanes en alguna forma accessibles als estudiosos. Les nacions principals d'Europa i Amèrica, si bé limitant-se per regla general a les revistes corrents i excluint les que ja no es publiquen, ens han fressat el camí a seguir.³ Nosaltres fórem de parer d'inclur-hi les unes i les altres, com fem aquesta vegada, completant el catàleg amb un índex ben detallat de matèries.

Un catàleg de tal extensió no sols facilitaria en gran manera les recerques, sobretot en el cas d'establir-se el préstec de llibres d'una població a l'altra entre les més importants biblioteques catalanes, sinó que sa aparició impulsaria la de repertoris dedicats a un tema especial, per exemple el dels periòdics escrits en català, o bé de la nostra premsa política o literària, i sobretot de bibliografies locals, una de les quals⁴ acaba de veure la llum a cura de la *Biblioteca Pública d'Olot*, donant un exemple ben digne de lloança.

Tant-de-bo, doncs, que ben aviat poguem començar els treballs preparatoris d'aquesta obra, la idea de la qual sotmetem al parer de les demés biblioteques catalanes,

1. *Le Biblioteche Milanesi*. Manuale... seguito dal saggio di un elenco di riviste e d'altre pubblicazioni periodiche che si trovano nelle biblioteche di Milano, pubblicato a cura del Circolo Filologico Milanese. Milano, Cogliati, 1914. — L'índex comprèn les pàgs. 415-580.

2. *Elenco alfabetico delle pubblicazioni periodiche esistenti nelle biblioteche di Roma e relative a scienze morali, storiche, filologiche, belle arti, etc.* Roma, Pontificio Istituto Biblico, 1914. XVI - 460 pàgs.

3. Àustria publicà el seu en 1898; Bèlgica en 1881; Itàlia en 1885, etc. Darrerament Alemanya ha publicat son *Gesamt-Zeitschriften Verzeichnis*. Herausgegeben vom Auskunftsbureau der deutschen Bibliotheken. Berlín, 1914. Menciona la suma considerable de 17,190 revistes en publicació, si bé comprenent, també, moltes continuacions o obres en serie sota aquesta denominació.

4. V. BUTLLETÍ, I, 166.

desitjosos de que s'estrenyin més i més els lligams de germanor que amb totes ens uneixen.

Clouen el catàleg dos índexs que hi hem afegit per a facilitar la seva consulta. El primer, alfabètic de les ciutats on apareixen les revistes, és el complement indispensable de l'ordenació alfabètica de títols i societats editores, que hem adoptat en el catàleg. El segon, de matèries, l'hem establert segons la classificació del sistema decimal de Brussel·les, seguida a la BIBLIOTECA. La numeració correlativa que hem donat al catàleg, simplifica molt la consulta dels índexs finals.

Una observació i un prec al terminar. La BIBLIOTECA DE CATALUNYA és ben jove, i pot dir-se que sols des de 1911 s'ha trobat en condicions de desenrotllar amb uniforme intensitat son pla d'adquisicions. No ha d'estranyar, doncs, les moltes series incompletes que figuren en aquest índex, a pesar de que hem seguit el principi de no incloure-hi cap col·lecció que no tingui almenys un volum complet. No cal dir que dediquem tota l'atenció a anar-les posant al corrent, començant per les de més indispensable consulta. Però aquest treball, tractant-se de col·leccions que porten sovint més de mig segle de vida i són en partida agotades, exigeix quantitats molt importants, i per lo tant obliga a procedir amb alguna lentitut; altres vegades, sobretot en el cas de certs periòdics catalans que per lo curt de llur tiratge s'han convertit en veritables raritats, esdevé quasi pràcticament impossible. Tal vegada alguns dels nostres lectors posseiràn fascicles o volums solts de revistes que, així desaparellats, no tenen cap valor, i en canvi ens servirien per a completar col·leccions descabalades. Les moltes proves que tenim rebudes de l'inagotable generositat dels nostres amics bibliòfils, a alguns dels quals, així com a moltes Corporacions científiques que envien llurs revistes en canvi a l'INSTITUT, devem no poques de les col·leccions més avall consignades, ens dóna la seguretat de que la nostra crida no serà oblidada.

A tots els qui amb llurs observacions o donatius contribueixin a millorar i fer més complet aquest Catàleg, els hi enviem les gràcies més sinceres de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA.

1. Abhandlungen aus dem Gebiete der Naturwissenschaften herausgegeben vom Naturwissenschaftlichen Verein in Hamburg. Bd. XVII-XX.
fol. Hamburg, 1902, 1903, 1907, 1910, 1912
 2. Abhandlungen der Königlichen Bayerischen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-philologische und historische Klasse. Bd. 25, etc. 4.º München, 1911, etc.
[Del vol. XX sols el primer quadern.]
 3. Abhandlungen der Königlichen Preussischen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Klasse. Jahrgang, 1908-1912, 1914.
4.º Berlin, 1908-1912, 1914
- ACADEMIA BIBLIOGRÁFICO-MARIANA. Lérida.
Calendario Mariano.
Certamen Poético celebrado con motivo...
Certamen Público celebrado con motivo...
- ACADEMIA CIENTÍFICO MERCANTIL. Barcelona.
Crónica Comercial.
- ACADEMIA DE JURISPRUDENCIA Y LEGISLACIÓN DE BARCELONA.
Memoria del curs acadèmic...
Resenya llegida en la sessió pública.
Revista Jurídica de Catalunya.
- ACADEMIA D'HIGIENE DE CATALUNYA. Barcelona.
Acta de la sessió pública...
- ACADEMIA I LABORATORI DE CIENCIES MÉDIQUES DE CATALUNYA. Barcelona.
Anals de Medicina.
Anals de l'Academia...
- ACADEMIA PRO INTERLINGUA. Torino.
Discussiones.
- ACADEMIA PROVINCIAL DE BELLAS ARTES. Barcelona.
Acta de la sesión pública...
- ACADEMIA ROMÂNĂ. Bukarest.
Analele Academiei Romane.
4. La Academia. Semanario Ilustrado Universal. Artes, Ciencias, Literatura, Actualidades. T. III, IV.
fol. Madrid, 1878
- ACADÉMIE DES ZUSCRIPTIONS ET BELLES LETTRES. París.
Comptes rendus des séances.
- ACADÉMIE DES SCIENCES, INSCRIPTIONS ET BELLES-LETTRES DE TOULOUSE.
Histoire et Mémoires de l'Académie Royale des...
- ACADÉMIE DES SCIENCES, LETTRES ET BEAUX ARTS DE MARSEILLE.
Mémoires de l'Académie...
- ACADÉMIE IMPÉRIALE DES SCIENCES. St. Pétersbourg.
Bulletin de l'Académie...

- ACADÉMIE ROYALE D'ARCHÉOLOGIE DE BELGIQUE. Bruxelles.
Bulletin de l'Académie...
- ACADÉMIE ROYALE DES SCIENCES, DES LETTRES ET DES BEAUX ARTS DE BELGIQUE.
Bruxelles.
Annuaire de l'Académie...
Bulletins de la classe des Lettres et des Sciences morales et politiques et de la classe
des Beaux-Arts.
- ACCADEMIA MEDICO-FISICO FIORENTINA. Firenze.
Lo Sperimentale.
- ACCADEMIA ROVERETANA DEGLI AGIATI. Rovereto.
Atti della I. R. Accademia...
5. Ateneo Barcelonés. Acta de la sesión inaugural del año académico de... 1889-1893.
[Continúen amb els títols:]
— ACTA DE LA SESIÓN PÚBLICA CELEBRADA EN... 1893-1896.
— ACTA DE LA SESSIÓ PÚBLICA CELEBRADA EN... 1896-1903.
— SESSIONS PUBLIQUES INAUGURALS DE... 1904-1905, 1905-1906, 1906-1907.
— SESSIÓ PÚBLICA INAUGURAL DEL CURS ACADEMIC 1907-1908, etc. 8.º Barcelona
6. Academia Provincial de Bellas Artes de Barcelona. Acta de la Sesión pública celebrada el
día... 1860, 1886-1890, 1894, 1910, 1913. 4.º Barcelona
7. Centre Escolar Catalanista. Acta de la Sessió Inaugural celebrada lo dia... 1887, 1888.
8.º Barcelona, 1889
8. Associació Catalanista d'excursions científicas. Acta de la sessió pública inaugural del
any 1880[-1885, 1888]. 8.º Barcelona
9. Centre Excursionista de Catalunya. Acta de la sessió pública inaugural del any... 1892,
1896, 1904, 1904-05, 1906, 1907-08, 1908-09, 1909-10, 1910-11.
8.º Barcelona, 1892, 1896, 1905, 1907, 1908, 1910, 1912
10. Acta de la sessió pública inaugural que la Academia d'Higiene de Catalunya va celebrar
la vetlla del 28 de janer de 1910 8.º Barcelona, 1910
11. Actas de las sesiones de Cortes. Legislatura ordinaria de 1813. [1 vol.]
fol. Madrid, 1876
— Legislatura de 1814. [1 vol.] id. id.
[Continúa amb els títols:]
— DIARIO DE LAS SESIONES DE CORTES. Legislatura de 1820. [3 vols.]
fol. Madrid, 1871-1873
— DIARIO DE LAS SESIONES DE CORTES celebradas en Sevilla y Cadiz en 1823. [1 vol.]
Madrid 1858
— DIARIO DE LAS SESIONES DE CORTES celebradas en Madrid en el año de 1823. [1 vol.]
Madrid 1885
— DIARIO DE LAS SESIONES DE CORTES. Estamento de Procuradores. Legislatura de 1835
a 1836. [1 vol.] Madrid 1869
— Legislatura de 1836. [1 vol.] id. id.
— DIARIO DE LAS SESIONES DE CORTES. Congreso de los Diputados. Legislatura de 1840.
[5 vols.] Madrid 1875
— Legislatura de 1841. [Vol. II-IV.] id. 1875-1876

- [Manca el vol. I, núms. 1-40.]
- Legislatura de 1841-1842. [5 vols.] Madrid, 1875
 - Primera legislatura de 1843. [1 vol.] id. id.
 - Segunda... [1 vol.] id. 1876
 - Legislatura de 1844-1845. [4 vols.] id. id.
 - Legislatura de 1846. [2 vols.] id. id.
 - Legislatura de 1846-1847. [2 vols.] id. 1877
 - Legislatura de 1847-1848. [3 vols.] id. id.
 - Legislatura de 1848-1849. [4 vols.] id. id.
 - Legislatura de 1849-1850. [2 vols.] id. 1878
 - Legislatura de 1850-1851. [2 vols.] id. id.
 - Legislatura de 1851. [3 vols.] id. 1879
 - Legislatura de 1853. [1 vol.] id. id.
 - SESIONES CELEBRADAS en 1853 correspondientes a la Legislatura de 1854. [1 vol.] Madrid, 1879
 - DIARIO DE SESIONES DE LAS CORTES CONSTITUYENTES 1854-1856. [17 vols.] Madrid, 1880-1881
 - DIARIO DE LAS SESIONES DE CORTES. Congreso de los Diputados. Legislatura de 1857. [2 vols.] Madrid, 1883
 - Legislatura de 1858. [2 vols.] id. id.
 - Legislatura de 1859. [5 vols.] id. 1884
 - Legislatura de 1860. [5 vols.] id. id.
 - Legislatura de 1867. [4 vols.] id. 1877
 - Legislatura extraordinaria de 1878. [1 vol.] id. 1878
 - Legislatura de 1878. [8 vols.] id. id.
 - Legislatura de 1879-1880. [9 vols.] id. 1880
 - Legislatura de 1880-1881. [1 vol.] id. 1881
 - Legislatura de 1881-1888. [11 vols.] id. 1882
 - Legislatura de 1882-1883. [19 vols.] id. 1883

[Manca el vol. I, núms. 1-21.]

 - Legislatura de 1883-1884. [1 vol.] id. 1884
 - Legislatura de 1884-1885. [12 vols.] id. 1885
 - Legislatura de 1885-1886. [1 vol.] id. 1886
 - Legislatura de 1886.. [5 vols.] id. 1887
 - Legislatura de 1887. [9 vols.] id. id.
 - Legislatura de 1887-1888. [11 vols.] id. 1888
 - Legislatura de 1888-1889. [6 vols.] id. 1889
 - Legislatura de 1889-1890. [13 vols.] id. 1889-1890
 - Legislatura de 1891. [17 vols.] id. 1891-1893

- Legislatura de 1893-1894. [13 vols.] Madrid, 1893-1894
- Legislatura de 1894-1895. [12 vols.] id. 1894-1895
- Legislatura de 1896. [10 vols.] id. 1896-1898
- Legislatura de 1898. [7 vols.] id. 1898-1899
- Legislatura de 1899. [15 vols.] id. 1900
- Legislatura de 1900-1901. [3 vols.] id. 1901
- Legislatura de 1901. [10 vols.] id. 1901-1902
- Legislatura de 1902. [4 vols.] id. 1902
- Legislatura de 1903. [14 vols.] id. 1903-1904
- Legislatura de 1904-1905. [4 vols.] id. 1905
- Legislatura de 1895-1906. [14 vols.] id. 1905-1906
- [Manca el vol. VI, núms. 63-75.]
- Legislatura de 1907. [22 vols.] id. 1907-1908
- Legislatura de 1908-1909. [12 vols.] id. 1908-1909
12. Actas de las sesiones públicas inaugurales de los cursos de 1899 y 1900 celebradas por la Sociedad Barcelonesa de Amigos de la Instrucción en el salón de actos del Fomento del Trabajo Nacional en 8 de Enero de 1899 y 21 de Enero de 1900. 4.º Barcelona, 1900
13. Actas del Congreso Nacional Pedagógico. Barcelona. Vid. Congreso Nacional Pedagógico.
14. Actes du Congrès International des Orientalistes. Vid. Congrès International des Orientalistes.
15. Actes du Congrès Penitenciaire International. Vid. Congrès Penitenciaire International.
16. La Administración Práctica. Enciclopedia de Administración Municipal Dirigida por D. Antonio Torrens Monner... Año 1894, 1901-1903, 1905, 1908, 1911, 1913, etc. 4.º Barcelona
- AGEN
Congrès archéologique de France. LXVIII.
17. Agenda de Administración Municipal y General. Año I, II, IV-VIII, X. 8.º Barcelona, 1888, 1889, 1891-1897, 1899
- [Continúa amb el títol:]
- AGENDA DE ADMINISTRACIÓN MUNICIPAL. Año XI-XXI. Barcelona, 1900-1910
18. L'Agriculture Nouvelle. Journal populaire illustré. Vol. XX. fol. Paris, 1913
19. Aguinaldo. 1852. 12.º [Palma de Mallorca]
- AIX-EN-PROVENCE.
Congrès archéologique de France. XXXIII.
Société d'Etudes Provençales.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA.
Anuario Estadístico de la Ciudad de Barcelona.
Boletín Municipal de Barcelona.
Congrés d'Historia de la Corona d'Aragó.
Gaceta municipal de Barcelona.
Presupuesto ordinario...

ALBI.

Congrès archéologique de France. XXX.

20. Almanac de la Poesia. 12.º Barcelona, 1914
21. Almanach Agricole Belge. 1907. Publié par Jules Aeby docteur en sciences avec la collaboration de : MM. Crispo... 9me année. 12.º Bruxelles-Anvers
22. Almanach-Annuaire de l'Illustration contenant la concordance des six calendriers... 4.º Paris, 1859
23. Almanach Catalá per l'any 1890 confeccionat per socorrer als desgraciats vehins de Puigcerçós. 8.º [Tortosa, 1889]
24. Almanach comique, pittoresque, drolatique, critique et charivarique pour 1848 [1857] rédigé par MM. Altaroche... [Louis Huart...] illustré par MM. Cham et Maurisset. 7.º [16e] année. 12.º Paris
25. Almanach de La Barretina per 1902. 12.º Barcelona
26. Almanach de la Campana de Gracia. Any I-XIV, XVI-XVIII. 4.º Barcelona, 1874-1890, 1892-1894
27. Almanach de la Cigala. 1891. 4.º [Barcelona], 1891
28. Almanach de la Esquella de la Torratxa. Any I-VI. 8.º Barcelona, 1889-1894
29. Almanach de l'Ase per l'any 1868. Col·lecció de articles, poesías, anécdotas, epígramas, cantars y encara més cosas, dolsas, saladas, y ab un punt de pebre arregladas a la mida de tots los gustos per los Srs. Enrich, Joanet, Martinet, Ricardet, Pepet y Simonet, y profusament il·lustrat per D. J. Llovera... 12.º Barcelona, 1867
30. Almanach de la Talia Catalana pera l'any 1899. Ab llicencia. 8.º Barcelona, 1898
31. Almanach de la Tomasa per a l'any 1890[-1892]. 12.º Barcelona
32. Almanach de La Tramontana. Barcelona, 1888, 1890-1893
33. Almanach de La Troná. 8.º Valencia, 1903
34. Almanach de Lo Nunci per 1879[-1880] ilustrat per Apeles Mestres y escrit per los senyors Bassegoda (R. C.)... 12.º Barcelona
35. Almanach de Lo Teatro Católich pera 1901. Publicat baix la censura de la Autoritat Eclesiástica. 8.º Barcelona
36. Almanach de lo Torranyau. Any 1887. 4.º Manresa
37. Almanach de'n Fontova per l'any 1878. Anuncis, cuentos, epígramas y gresca. 12.º [Barcelona]
38. Almanach der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Jahrgang, LVII, LIX, etc. 12.º Wien, 1907, 1909, etc.
— Register zu den... vol. I-LX. 12.º Wien, 1911
39. Almanach des gourmands, servant de guide dans les moyens de faire excellente chère; par un vieil amateur. Troisième édition. Revue, corrigée et considérablement augmentée. Première année, contenant le calendrier nutritif, et l'itinéraire d'un gourmand dans les livres quartiers de Paris. 12.º Paris, 1804
40. 1854. Almanach des Pyrénées Orientales ou Annuaire administratif, Ecclésiastique, militaire, statistique et commercial. 12.º Perpignan
41. Almanach des Saints Cœurs de Jésus et de Marie par Mgr. Prelat Romain. 1891. 12.º Paris, 1891
42. Almanach d'Illustrations modernes. 1859. 8.º Paris

43. Almanach du Pèlerin pour 1907, 1912, 1914. 4.º Paris
 44. Lo Borinot. Almanach per l'any 1866 per Baldri Ních y altres. 4.º [Barcelona]
 45. Almanach regalo del paper de fumar Planas. 1889. 12.º Barcelona
 46. Almanach Religieux. Etrennes catholiques pour l'an de grace 1865. Dixième année. 12.º Paris
 47. Almanach.
V. Calendari.
 48. Almanak, y Kalendar general para el año de 1781. Compuesto por D. Judas Tadeo Gallardo y Villaroel... 12.º Barcelona
 49. Almanaque Bailly-Bailliére o sea Pequeña enciclopedia popular de la vida práctica. Año 1908[-1910, 1912, 1914]. 12.º Madrid
 50. Almanaque Balear para el año 1876[-1886, 1888, 1891] escrito por las Sras. D.ª Margarita Caimari de Bauló... 8.º Palma de Mallorca, 1875-1885, 1887, 1890
 51. Almanaque Bastinos para 1896. 8.º Barcelona
 52. Almanaque de El Ancora para el año... 1883, 1886-1890. 12.º Palma
 53. Almanaque de El Correo Español para 1898. 8.º Madrid, 1897
 54. Almanaque de El Juez de Paz. El primero en su género que ha visto la luz de las estrellas en la capital de las Baleares, escrito por los Sres. Bibiloni, Marquina y Carrera : ilustrado por el Sr. Serrano. Sirve para el año 1869 y los que vengan. Año 1.º. 12.º Palma, 1868
 55. Almanaque de El Siglo Futuro para 1902. 8.º Madrid
 56. Almanaque de la Casa Provincial de Caridad.
Vid. Calendario para 1900...
 57. Almanaque de «La Ilustración» para 1878[1880, 1883]. Escrito por los Sres... Año V[VII, X] 4.º Madrid, 1877, 1879, 1882
- [Continuat amb el títol:]
- ALMANAQUE-ALBUM DE LA ILUSTRACIÓN para el año de 1898 dirigido y compuesto por D. Antonio Garrido... Año XXV. fol. Madrid, 1897
58. Almanaque de la Patria y Guía de Vich para el año 1871. 4.º Vich
 59. Almanaque de la Prensa Católica para... Por la redacción de «Ora et Labora», editado por la Asociación Nacional de la Buena Prensa. [Años 1911, 1912.] 12.º Sevilla, 1910-1911
 60. Almanaque de las Conferencias de San Vicente de Paúl para 1894 [-1896, 1901-1912, 1914, etc.] Publicado con licencia de la Autoridad eclesiástica por el Consejo Central de Cataluña y arreglado al meridiano de Barcelona. Año IV[-VI, XI-XXII, XXIV; etc.] 12.º Barcelona, 1893-1895, 1900-1911, 1913, etc.
 61. Almanaque de las Hijas de Maria para 1909 [1910] Dedicado a las Asociaciones de Hijas de María y similares de España y América... Año I, II. 12.º Barcelona
 62. Almanaque de Las Novedades para el año de 1861 con las observaciones astronómicas calculadas en el Observatorio de San Fernando... 8.º Madrid, 1861
 63. Almanaque de La Tradición. Con aprobación de la Autoridad Eclesiástica. 1896. 8.º Palma de Mallorca, 1895
 64. Almanaque del buen católico que contiene las fiestas religiosas que se celebran en las iglesias de esta capital durante el año 1859. (Aprobado por la censura eclesiástica.) 12.º Barcelona, 1858

65. Almanaque del Diario de Barcelona. Año 1871 [1876, 1883-1885, 1887-1902, 1905, 1909, 1910, 1912, 1913].
8.º Barcelona, 1870, 1875, 1882-1884, 1886-1901, 1904, 1908, 1909, 1911, 1912
66. Almanaque del Diario del Comercio para 1899 [1900, 1902, 1904]. 8.º Barcelona
67. Almanaque del Instituto Catalán de las Artes del Libro para 1913. 4.º Barcelona
68. Almanaque de los Amigos del Papa. Publicado por la Revista Popular de Barcelona. 1890, [1893, 1896, 1911]. 12.º Barcelona, 1889, 1892, 1895, 1910
69. Almanaque del semanario nomenclalista descargado Don Ramón para 1890 escrito por las principales plumas integristas. 12.º Barcelona, 1889
70. Almanaque democrático para el año (bisiesto) de 1864, por varios socios del Ateneo Catalán. 8.º Barcelona, 1864
71. Almanaque de San Antonio, Convento de San Francisco. 8.º Buenos Aires, 1901
72. Almanaque ilustrado para 1911 [1912, 1914] de «El Social». 8.º Barcelona, 1910-1913
73. El Charlatan. Almanaque joco-sério, trágico, bufo y jovial. Confeccionado por una sociedad de mudos, bajo la dirección de un sordo. Año 1859. 12.º Madrid, 1858
74. Almanaque literario del Ateneo Catalán para 1864. 4.º Barcelona, 1863
75. Almanaque Mercantil para el año bisiesto 1868 [1872] publicado por B. May y C.º [H. E. Heinen.] Contiene además del Almanaque religioso, civil y astronómico, diversas noticias útiles a toda clase de personas y anuncios de los principales establecimientos. 12.º Habana
76. Salón Romero. Almanaque Musical para 1885. 4.º Madrid
77. El Hombre de Bien. Almanaque para el Año de 1898 [1900, 1910]. Regalo á los Suscritores de las Lecturas Católicas. 12.º Sarriá-Barcelona, 1897, 1899, 1910
78. Año séptimo. Las Provincias, diario de Valencia. Almanaque para 1896. Regalo á los suscritores. 12.º Valencia
79. Almanaque para ... El Mercantil Valenciano á sus suscritores. Año II, III. 12.º Valencia, 1883, 1884
80. Almanaque pintoresco nacional para el año de 1845 por D. Angel Fernandez de los Rios. Edición de lujo con grabados en madera. 4.º Madrid, 1844
81. Almanaque seráfico-Mariano de Ntra. Sra. de Pompeya. Redactado por los PP. Capuchinos de Barcelona. 1911. 12.º Barcelona
82. L'Ame Française. Revue sociologique et littéraire. Année I, II. 4.º Perpignan, 1901, 1902
[Sols els núms. 4-7 de l'any I i els 2-6 del II.]
- AMERICAN HISTORICAL ASSOCIATION. Washington.
Annual Report...
83. American Journal of Archaeology. Second Series. The Journal of the Archaeological Institute of America. Vol. XIII, etc. 8.º Norwood, Mass. 1909, etc.
- AMERICAN SCHOOL OF CLASSICAL STUDIES IN ROME.
Supplementary Papers of the...
84. Amtliche Berichte aus den Königlichen Kunstsammlungen. Monatlich erscheinendes Beiblatt zum Jahrbuch der Kgl. Preussischen Kunstsammlungen. Jahrgang XXIX, etc. 4.º Berlin, 1907, etc.
85. Analecta Bollandiana. Ediderunt Carolus de Smedt, J. de Backer, Fr. van Ortroy, Josephus van den Gheyn,... vols. XIX, etc. 4.º Bruxelles, 1900, etc.

86. Analele Academiei Romane. Seria 2.^a Partea administrativă și desbaterile. Tom. XIII-XXXI. 4.º Bucuresci, 1890-1909
 — Seria 2.^a Memoriile secțiunii istorice. Tom. XV-XXIV, XXVI-XXXI. 4.º Bucuresci, 1892-1902, 1903-1909
 — Seria 2.^a Memoriile secțiunii literare. Tom. XIV, XVIII, XX, XXV, XXVII-XXX. 4.º Bucuresci, 1891-92, 1895-1896, 1897-98, 1902-1903, 1904-1908
 — Indice Alfabetice al cuprinsului volumelor XI-XX din Seria II. 4.º Bucuresci, 1900
 — Indice Alfabetice al cuprinsului volumelor XXI-XXX. id. 1909
87. Anales de Instrucción primaria. Inspección nacional de Instrucción primaria. República Oriental del Uruguay. Vol. VII, etc. 8.º Montevideo, 1909, etc.
 [Del vol. IX manquen els sis primers números.]
88. Anales de la Facultad de Ciencias de Zaragoza. Año I. 4.º Zaragoza, 1907-08
89. Anales de la Sociedad Española de Física y Química. Año XII. Tomo décimo. (Primero de la 2.ª Serie), etc. 8.º Madrid, 1913, etc.
90. Anales de la Sociedad Española de Historia Natural. Vol. I-XXIX. 4.º id. 1872-1902
91. Anales de la Universidad de Oviedo. Vol. II-IV. 8.º Oviedo, 1902-1907
92. Anales del Instituto de Medicina legal y forense de Barcelona. Vol. I. 8.º Barcelona, 1910
93. Anales del Instituto Nacional de Previsión. Tomo II, III. 8.º Madrid, 1910, 1911
94. Junta para la Ampliación de Estudios é Investigaciones científicas. Anales. Tomo I-XII, XIV. 8.º Madrid, 1909, etc.
95. Anals de l'Academia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya.
 Vid. Anals de Medicina.
96. Anals de Medicina. Butlletí mensual de l'Academia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya. Consell de Redacció: Ll. Suñé Molist... Vol. I-IV. 4.º Barcelona, 1907-1910
 [Continúa amb el títol:]
 — ANALS DE L'ACADEMIA Y LABORATORI DE CIENCIAS MÉDIQUES DE CATALUNYA.
 Redacció: P. Esquerdo... R. Plà i Armengol (redactor en cap). Any VIII, etc. 4.º Barcelona, 1914, etc.
97. El Ancora
 Vid. Almanaque de...
 ANGERS
 Congrès archéologique de France. LXXVII.
 ANGULEMA
 Congrès archéologique de France. LXXIX.
98. Annalas della Società Reto-romantscha. Ann. XIX-XXI. 8.º Coira, 1905, 1906
99. Annales de l'Académie Royale d'Archéologie de Belgique. Vol. LXIV, etc. (6.e série, t. IV, etc.) 8.º Anvers, 1912, etc.
100. Annales de la Faculté des Lettres de Bordeaux et des Universités du Midi.
 Vid. Bulletin Hispanique.
 Vid. Bulletin Italien.
101. Annales de la Société Entomologique Belge. Vols. I-VII, XXI-XXX, XXXII-XXXIII. 8.º Bruxelles, 1857-63, 1878-86, 1888-89

102. Annales de la Société Entomologique de France. Tome premier, *etc.*
8.º Paris, 1832, *etc.*
[*Del t. X de la quarta serie hi ha, a més, una part suplementaria.*]
— Tables générales... 1832-1860, 1861-1880, 1881-1890. 8.º Paris, 1867, 1885, 1895
103. Annales de l'Institut Supérieur de Philosophie. Vol. I, II. Louvain & Paris, 1912, 1913
104. Annales de l'Université de Lyon. 1.ère série, fasc. XXXVII. Nouvelle série, fasc. II, IV, VI, X, XIII, XIV, XVI, XVII, XXI, XXII, XXIV, XXV.
4.º Lyon & Paris
105. Annales de Provence. Société d'Etudes provençales. Vols. VI, VII.
4.º Aix-en-Provence, 1909, 1910
106. Les Annales des Nationalités. Bulletin mensuel de l'Office Central des Nationalités.
Directeurs : J. Gabrys et Jean Pélissier. I, *etc.* 4.º Paris, 1912, *etc.*
107. Annales du Midi. Revue archéologique, historique et philologique de la France méridionale. Publiée sous les auspices du Conseil général des Facultés de Toulouse par A. Thomas. Vols. I-X, XXI, XXIII, *etc.*
8.º Toulouse, 1889-1898, 1909, 1911, *etc.*
108. Annales du Musée Guimet. Bibliothèque d'Etudes. Vol. XXIII, *etc.*
4.º Paris, 1907, *etc.*
— Bibliothèque de Vulgarisation. Vol. XXI, *etc.* 12.º id. 1906, *etc.*
— Revue d'Histoire des religions publiée sous la direction de MM. René Dussaud et Paul Alphandéry avec le concours de MM. E. Amélineau... Tome LXVII, *etc.*
4.º Paris, 1913, *etc.*
[*Manca el núm. 1 del t. LXVIII.*]
109. Annales du Service des Antiquités de l'Egypte. Vol. I-XII. 4.º Le Caire, 1900-1912
— Index I-X. id. 1912
110. Année Mondiale Illustrée. Ouvrage publié avec l'approbation et sous le patronage de...
Directeur : Jules Martin. Rédacteur en chef : M. R. de la Hautière.
4.º Paris, 1914
111. L'Année Philosophique. Publiée sous la direction de F. Pillon. Troisième [quatorzième, quinzième, dix-huitième, *etc.*] année. 1892 [1903, 1904, 1907, *etc.*].
8.º Paris, 1893, 1904, 1905, 1908, *etc.*
112. L'Année Psychologique. Publiée par Alfred Binet. Avec la collaboration de... Année XIII, *etc.* 8.º Paris, 1907, *etc.*
113. L'Année Scientifique et Industrielle ou exposé annuel des travaux scientifiques, des inventions et des principales applications de la Science à l'Industrie et aux Arts, qui ont attiré l'attention publique en France et à l'Etranger par Louis Figuier. Première [-trente-deuxième] année (1856) [- (1888)]. 12.º Paris, 1861-1889
114. Annuaire de l'Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique. Ann. LXXVI-LXXX. 12.º Bruxelles, 1910-1914
115. Annuaire de l'Association pour l'Encouragement des Etudes Grecques en France. Vol. I-XXI. 8.º Paris, 1867-87
116. Annuaire des Sociétés Scientifiques, Artistiques et Littéraires de Belgique. 1904-1905. Publié par l'Institut International de Bibliographie. 8.º Bruxelles
117. 1866. Annuaire Mathieu (de la Drôme). Indicateur du temps. Rédigé par les sommités scientifiques. Orné de vignettes par les premiers artistes. 12.º Paris
118. Société des anciens élèves des Ecoles Nationales [Imperiales] d'Arts et Métiers. Annuaire

- 1849 [1851-1854, 1857-1861]. 2.º [4.e-7.e, 10.e-XIVe] année publié par le Comité de la Société. 8.º Paris, 1849, 1851-1854, 1857-1861
119. *Annuaire Statistique*. Statistique générale de la France. Ministère du Travail et de la Prévoyance sociale. Vol. XXXII (1912). 4.º Paris, 1913
120. *Annualis ordo recitandi et celebr. juxt. brev. et missal. rom. pro anno Domini 1851* [1853-1857, 1859, 1901] ad usum Alm. Eccles. Cathedr. Barchinon, ejusque dioecesis... 12.º Barchinone
Vid. Ordo recitandi...
121. Royal Archaeological Institute of Great Britain and Ireland. *Annual Meeting* at Lincoln. 1909. 4.º [London]
 — Detailed Programme of the Summer Meeting at Oxford. 4.º [London]
122. *The Annual of the British School at Athens*. Vols. XIV, etc. 4.º London, 1907, etc.
123. *Annual Report of the American Historical association*. 1906-1909, 1911, etc. 8.º Washington, 1908, etc.
[El primer volum de 1911 manca.]
124. The Government of the Philippine Islands. Department of Finance and Justice. Bureau of Justice. *Annual Report of the Attorney-General of the Philippine Islands*, for the fiscal year ended June 30, 1913... 8.º Manila, 1913
125. *Annual Report of the Board of Regents of the Smithsonian Institution*. 1908, etc. 8.º Washington, 1909, etc.
126. The Government of the Philippine Islands. Department of the Interior. Bureau of Health. *Annual Report of the Bureau of Health for the Philippine Islands*, for the fiscal year July 1, 1912, to June 30, 1913. 8.º Manila, 1913
127. The Government of the Philippine Islands. Department of Commerce and Police. Bureau of Labor. *Fourth Annual Report of the Bureau of Labor* (Translation) for the fiscal year ended June 30, 1913. 8.º Manila, 1913
128. *Ninth Annual Report of the Collector of internal revenue* to the honorable the secretary of Finance and Justice of the Government of the Philippine Islands, for the fiscal year ended June 30, 1913. 8.º Manila, 1913
129. The Government of the Philippine Islands. Department of Public Instruction. Bureau of Education. *Thirteenth Annual Report of the Director of Education*. July 1, 1912, to June 30, 1913. 8.º Manila, 1913
130. *The Sixteenth Annual Report of the Director of Fine Arts* for the year ending March 31, 1912. Carnegie Institute. 8.º Pittsburg, 1912
131. The Government of the Philippine Islands. Department of the Interior. Bureau of Forestry. *Annual Report of the Director of Forestry of the Philippine Islands*. Vol. VI. 8.º Manila, 1913
132. The Government of the Philippine Islands. Department of Finance and Justice. Bureau of Customs. *Annual Report of the insular Collector of Customs* for the fiscal year ended June 30, 1913... 8.º Manila, 1913
133. The Government of the Philippine Islands. Department of Finance and Justice. Bureau of the Treasury. *Annual Report of the Treasurer of the Philippine Islands* to the Secretary of Finance and Justice for the fiscal year ended June 30, 1913. 8.º Manila, 1913
134. *Annual Statement of the Trade of the United Kingdom with Foreign Countries and British Possessions for the Year 1882 [-1888]*. Compiled in the custom house from documents collected by that department. fol. London, 1883-1889

135. *Annuario bibliografico di Archeologia e di Storia dell'Arte per l'Italia*. Compilato da F. Gatti e F. Pellatti. Anno II-1912, *etc.* 4.º Roma, 1914, *etc.*
136. *Annuario biografico del Circolo Matematico di Palermo*. 8.º Palermo, 1914
137. *Annuario della R. Accademia dei Lincei. CCCIV della sua fondazione*. 12.º Roma, 1907
138. *La Antorcha*. Semanario enciclopédico de Ciencias, Bello-Secso, Artes, Industria i Literatura; órgano de la Frenología i de las Sociedades y Academias Frenológicas de España; dedicado a ilustrar todas las clases i favorecer todos los intereses de la Humanidad. Dirigido por Mariano Cubí Soler. 4.º Barcelona, 1849
139. *Anuari Català*. Col·leccionat y publicat ab la col·laboració dels mes distingits escriptors catalans, mallorquins y valencians per F. Matheu y Fornells. 1875. 12.º Barcelona, 1874
140. *Anuari Català*. Revista del moviment literari regional ab treballs dels mes distingits escriptors novells. Col·leccionats per Joan Umbert. Any III. 12.º Barcelona, 1896
141. *Anuari de la Associació d'Excursions Catalana*. Any I, II. 8.º Barcelona, 1882, 1883
142. *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*. 1907, 1908, 1909-1910, 1911-1912. fol. Barcelona, 1907-1913
143. *Anuari d'Estadística social de Catalunya*. Publicat pel Museu Social de Barcelona. Any I, *etc.* 4.º Reus-Barcelona, 1913, *etc.*
144. *Anuario de Ferrocarriles*. Fundado en 1893. Director : Enrique de la Torre. Año XVI, XVII. 8.º Valencia, 1908-1909
145. *Anuario de la Dirección de Hidrografía*. Año III, IV. 8.º Madrid, 1865, 1866
146. *Anuario de la Universidad de Barcelona*.
Vid. Universidad de Barcelona.
147. *Instituto Agrícola Catalán de San Isidro. Anuario de 1909*. Año quinto de su publicación. 12.º Barcelona, 1909
148. *Anuario de la Minería, Metalurgia y Electricidad de España con una sección de industrias químicas*, publicado por la Revista Minera, Metalúrgica y de Ingeniería bajo la dirección de Don A. Contreras. Año VII. 8.º Madrid, 1900
149. *Anuario de la Sociedad de Industriales Mecánicos de Barcelona*. 12.º Barcelona, 1902
150. *Anuario de la Sociedad Económica Barcelonesa de Amigos del País*. 1895, 1898-1908, 1912, 1913. 12.º Barcelona
151. *Anuario de la Sociedad Española de Salvamento de náufragos*. Año III, VIII. 8.º Madrid, 1883, 1888
152. *Anuario de las tareas del Ateneo Ferrolano*. Curso de 1904-1905. 8.º Ferrol, 1905
153. *Anuario del Observatorio de Madrid*. Para... 1907, 1913, 1914. 12.º Madrid, 1906-1913
154. *Anuario Español de Seguros*. Comprensivo del estado financiero de las Compañías de Seguros Nacionales y Extranjeras que operan en España. Tom. I. 8.º Barcelona, 1913
155. *Anuario Estadístico de España correspondiente a 1859 y 1860*, publicado por la Comisión de Estadística General del Reino. 4.º Madrid, 1860
156. *Anuario Estadístico de la ciudad de Barcelona*. Año I, 1902, *etc.* 4.º Barcelona, 1903
157. *Anuario estadístico de la ciudad de Buenos Aires*. Administración del Señor Intendente

- Emilio V. Bunge. Director de la estadística municipal, Alberto B. Martínez. [Municipalidad de la Capital. (República Argentina.) Dirección General de Estadística Municipal]. Año V, 1895; XXIII, 1913. 4.º Buenos Aires, 1896, 1914
158. Anuario Estadístico de la República O. del Uruguay. Tomo I. Años 1904 a 1906. T. II. Años 1902 y 1903. T. II. Parte II. Años 1907-1908. fol. (I) 4.º (II) Montevideo, 1907, 1906, 1911
159. Ministerio de Fomento. Dirección general de estadística. **Anuario Estadístico de Venezuela...** 1911. 4.º Caracas, 1914
160. **Anuari Oliva**. Ensaig de materialisació d'un moment intel·lectual, 1907. 4.º Vilanova y Geltrú
161. Anuario Universal de España para el año de 1823 y 1824, o Almanak enciclopédico y prontuario general de los tiempos... por el presbítero Don Joaquin Andres y Alcalde... 8.º Madrid, 1823
162. Ministerul industriei și comerțului. **Anuarul Statistic al României. Annuaire statistique de la Roumanie.** 8.º București, 1909
- ANVERS
Académie Royale d'Archéologie de Belgique.
163. **El Año en la Mano**. Almanaque-enciclopedia de la vida práctica. 1909. 12.º Barcelona
164. **L'Apaga-Llums**. Almanach de gresca per l'any 1881. 4.º [Barcelona]
165. Appendix ad Kalendar. Diœces. **Barcinonen.** et ordo recitandi, et celebrandi juxt. rubric. Breviar. et missalis romani hoc anno bissextili 1840 [1843-1845] ad usum insign. commun. sacerdotum Beat. Mariæ de Maris hujus civitatis. 12.º Barcinone
- [Continúa amb els títols:]
- VARIATIONES AD KALENDAR. DIŒCES. **BARCINONEN.** quo pro anno 1846 utitur insign. 12.º Barcinone
- APPENDIX AD KALENDAR. DIŒCES. **BARCINON.**, quo pro anno 1847 [-1856, 1870, 1881, etc.] utitur insign. 12.º Barcinone
- L'ARANYA.
Certamen literari festiu y humoristich de...
- ARBUCIAS
XVI Asamblea Anual del Colegio de Médicos de la Provincia de Gerona.
166. **Archæologia** : or Miscellaneous Tracts relating to Antiquity. Published by the Society of Antiquaries of London. Vols. LXI, etc. fol. London, 1908, etc.
- ARCHAEOLOGICAL INSTITUTE OF AMERICA. Washington.
American Journal of Archaeology.
Art and Archaeology.
Bulletin of the Archaeological Institute of America.
- ἈΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ἙΤΑΙΡΕΙΑ. Atenes.
Πρακτικά.
167. **L'Arch de Sant Martí**. Periodich regionalista defensor dels interessos morals y materials del País. Any VII-VIII. 4.º Barcelona, 1890-1891
168. **Archiv der Mathematik und Physik** mit besonderer Rücksicht auf die Bedürfnisse der Lehrer an den höheren Unterrichtsanstalten. Gegründet 1841 durch J. A. Grunert. Dritte Reihe. Herausgegeben von E. Lampe, W. Franz Meyer, E. Jahnke. Bd. I-XIX XIII-XVI, XIX, etc. 4.º Leipzig, 1901-1907, 1907-1910, 1912, etc.

169. Archives Asiatiques. Publiés sous la direction de S. Ximenez. Recueil d'études, notices, documents et rapports concernant l'Anatolie, la Syrie, la Palestine et la Chaldée, l'Arabie, la Perse, le Turkestan, l'Afghanistan et l'Inde Britannique. Vol. I (n.º 1-6).
4.º Constantinople, 1912
170. Archiv für Anthropologie. Organ der Deutschen Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte. Begründet von A. Ecker und L. Lindenschmit. Herausgegeben von J. Ranke und G. Thilenius. Neue Folge. Band XIII (Der ganzen Reihe XLI Band).
4.º Braunschweig, 1914
171. Archiv für das Studium der neueren Sprachen und Literaturen. Herausgegeben von Ludwig Herry. Bd. XXXII-XXXVI, LI, C-CII, CXXII, etc.
8.º Braunschweig, 1862-1864, 1873, 1898-1899, 1909, etc.
— General-Register vom LI^{en} bis C^{en} Band. Zusammengestellt von H. Springer. id. 1900
— Register vom B. CXX-CXXX. Zusammengestellt von Dr. H. Daffis. id. 1913
172. Archiv für Geschichte der Philosophie.
Vid. Archiv für Philosophie.
173. Archiv für lateinische Lexicographie und Grammatik, mit Einschluss des älteren Mittellateins. Als Vorarbeit zu einem Thesaurus linguae latinae mit Unterstützung der K. Bayerischen Akademie der Wissenschaften, herausgegeben von Eduard v. Wölfflin. Jahrg. I-XV.
8.º Leipzig, 1884
174. Archiv für Litteratur- und Kirchengeschichte des Mittel Alters. Herausgegeben von Heinrich Denifle und Franz Ehrle. Vol. I-VII. 8.º Berlin, 1885-87; Freiburg, 1888-1900
175. Archiv für Philosophie. I Abteilung. Archiv für Geschichte der Philosophie herausgegeben von Ludwig Stein. XXVI Band. Neue Folge. XIX B., etc. 4.º Berlin, 1912, etc.
— II Abteilung. Archiv für systematische Philosophie herausgegeben von Ludwig Stein. Neue Folge der Philosophischen Monatshefte. XVIII B., etc.
4.º Berlin, 1912, etc.
176. Archiv für systematische Philosophie.
Vid. Archiv für Philosophie.
177. Archives de l'Art Français. Recueil de documents inédits publiés par la Société de l'Histoire de l'Art Français. Nouvelle période. Vol. II-VII. 8.º Paris, 1908-1913
178. Archives de Psychologie. Publiées par Th. Flournoy et Ed. Claparède... Tome XI, etc.
4.º Genève, 1911, etc.
179. Archives des Missions Scientifiques et Littéraires. Choix de rapports et instructions publié sous les auspices du Ministère de l'Instruction publique et des Beaux-Arts. 3.e serie. Vol. VII-XV. 4.º Paris, 1881-1890
— Table générale. id. 1890
[Continuat amb el títol:]
— NOUVELLES ARCHIVES... Vol. I-XVIII. 4.º id. 1891-1909
180. Archives sociologiques.
Vid. Bulletin mensuel de l'Institut de Sociologie Solvay.
181. Archivio della R. Società Romana di Storia Patria. Vol. XXXI-XXXVI.
4.º Roma, 1908-1913
182. Archivio Muratoriano. Studi e ricerche in servizio della nuova edizione dei «Rerum italicarum scriptores», di L. A. Muratori. Direttore : Vittorio Fiorini. Vol. I, etc.
fol. Città di Castello, 1904, etc.
183. Archivio per lo Studio delle Tradizioni Popolari. Rivista trimestrale. Diretta da G. Pitre e S. Salomone-Marino. Vol. I. 4.º Palermo, 1882

184. Archivio Storico Italiano. Fondato da G. P. Vieusseux e continuato a cura della R. Depu-
tazione Toscana di Storia Patria. 5.^a serie, vol. XLVII-L. 12.º Firenze, 1911-1912
185. Archivio Storico Lombardo. Giornale della Società storica Lombarda. Serie 4.^a.
Vols. XI-XIII, XV, etc. 4.º Milano, 1909, etc.
186. Archivio Storico per la Sicilia Orientale. Società di Storia Patria per la Sicilia Orientale.
Vol. I, etc. 4.º Catania, 1904, etc.
187. Archivio Storico per le Province Napoletane. Pubblicato a cura della Società di Storia
Patria. Vol. XXXIII-XXXV. 4.º Napoli, 1908-1910
188. Archivio Storico Siciliano. Pubblicazione periodica per cura della Scuola di Paleografia di
Palermo. Vol. I-III. 8.º Palermo, 1873-1875
189. Archivio Storico Siciliano. Pubblicazione periodica della Società Siciliana per la Storia
Patria. Nuova Serie. Vol. XXXIII, etc. 4.º Palermo, 1909, etc.
190. Archivo Bibliográfico Hispano-Americano. Lo publica la Librería General de Victoriano
Suárez. T. II-IV, VI. 8.º Madrid, 1910-1912, 1914
191. Archivio de Anatomia e Anthropologia. Publicado sob a direcção do Prof. H. de Vilhena.
[Instituto de Anatomia. Faculdade de Medicina da Universidade de Lisboa.] Vol. I
(1912-1914), etc. 4.º Lisboa, 1913-1914, etc.
192. Archivo de investigaciones históricas. España-América Española-Filipinas. Vols. I, II.
4.º Madrid, 1911
193. Archivo Ibero-Americano. Estudios históricos sobre la Orden Franciscana en España y
sus misiones. Publicación bimestral de los Padres Franciscanos. Vol. I. 4.º Madrid, 1914
194. Archivos de Psiquiatria y Criminalología, aplicadas a las ciencias afines. Publicación bi-
mestral dirigida por José Ingenieros. Vol. X, etc. 4.º Buenos Aires, 1911, etc.
195. Archivum Franciscanum Historicum. Periodica publicatio trimestris. Cura PP. Collegii
D. Bonaventurae. T. I, etc. 8.º Quaracchi presso Firenze, 1908, etc.
- ARENYS DE MAR
Ateneo Arenyense.
Cámara oficial y Sindicato Agrícola.
196. Arkiv för Matematik, Astronomi och Fysik. Vols. VI, etc. 8.º Upsala & Stockholm, 1911, etc.
- ARLES
Congrès archéologique de France. XLIII.
197. Armanac de la Gascougnou. Années 14.e-17.e 12.º Auch, 1911-1914
198. Armanac Mount-Pelieirenc per l'annada... MDCCCLXXXIII[-MDCCCLXXXVI,
MDCCCXXXIX, MDCCCC] 8.º (1893, 1894) 4.º (1895-1896, 1899, 1900)
Mount-Pelié, 1892, 1894, 1895, 1898, 1899
199. Armana Prouvençau pèr lou bèl an de Diéu... Adouba e publica de la Man di Felibre...
An 36, 48. 12.º Avignoun [1890, 1902]
200. Art and Archaeology. An illustrated magazine. Published at Concord, M. H., and Washing-
ton, D. C., by The Archaeological Institute of America. Vol. I. 4.º Washington, 1914
201. L'Art del Pagès. Periódich quinzenal destinat a la propaganda d'agricultura pràctica,
fundat y dirigit pel pèrit agronomo D. Francisco X. Tobella y Argila. Anys I-XIV.
Vid. Calendari de... 8.º Barcelona, 1877-1890

202. L'Arte. Rivista di storia dell' Arte medioevale e moderna e d'arte decorativa. Diretta da Adolfo Venturi. Ann. XIII-XV. fol. Roma, 1911-1912
203. L'Arte Tipografica. Rivista técnica delle Arti grafiche. Anno I. fol. Torino, 1913
204. Arxius de l'Institut de Ciències. Any I, etc. fol. Barcelona, 1913, etc.
205. Arxius d'Estudis del Centre Excursionista de Terrassa. Any I, etc. 8.º Terrassa, 1911, etc.
206. Sindicato Médico de la Provincia de Gerona. Asamblea Anual celebrada en 19 de Septiembre de 1895 en la ciudad de Figueras.
 - [II], en 18 de Septiembre de 1896 en La Bisbal.
 - [III], en 27 de Septiembre de 1897 en Olot.
 - IV, en 18 de Septiembre de 1901 en Santa Coloma de Farnés.
 - Colegio de Médicos de la Provincia de Gerona. V, en 10 Diciembre de 1902 en Sant Feliu de Guixols.
 - VI, el 1.º de Septiembre de 1903 en Ripoll.
 - VII, en 20 de Septiembre de 1904 en Palafrugell.
 - IX, en 18 de Septiembre de 1906 en Figueras.
 - XI, en 4 de Septiembre de 1908 en Llagostera.
 - XII, en 20 de Agosto de 1909 en Puigcerdá.
 - XIII, en 26 de Agosto de 1910 en Besalú.
 - XIV, en 12 de Septiembre de 1911 en La Escala.
 - XV, en 2 de Septiembre de 1912 en Perelada.
 - XVI, en 17 de Septiembre de 1913 en Arbucias.
 - XVII, en 16 de Septiembre de 1914 en Olot.

8.º (I-IV) 4.º (V, etc.) Girona, 1895-1897, 1901-1904, 1906, 1908-1914
[Les VIII i X encara no s'han publicat.]
207. Asamblea de Diputaciones Provinciales de España; Segunda Ponencia. Propositiones que según acuerdo adoptado en la cuarta sesión de la primera asamblea de Diputaciones celebrada el día 10 de Noviembre de 1906 pasaron á estudio de esta ponencia. Valencia
208. Tercera Asamblea General de Sociedades Económicas Españolas de Amigos del País. Celebrada en Barcelona durante los días 11 al 17 de noviembre de 1912. 1775-1912. 4.º Barcelona, 1913
 - Tercera Assamblea General de Societats Econòmiques Espanyoles d'Amics del País. Reglament. Conclusions. 8.º [Barcelona], 1912
209. II Asamblea Universitaria. Barcelona (2 á 7 Enero de 1905). Temas especiales. 2.º Reorganización de la Facultad de Medicina. Ponente A. Limonena Zabalegui. 4.º Barcelona [1905]
210. L'Ase. Periódich agre-dols ab ribets de literari. Surtirá un cop cada semmana. Any I. [Núms. 1-26.] fol. Barcelona, 1867
Vid. Almanach de...

ASIS.

Comitato Promotore del settimo Centenario della Nascita di S. Francesco di Assisi.

ASOCIACIÓN ARTÍSTICO-ARQUEOLÓGICA BARCELONESA.

Revista de la...

211. Asociación de Arquitectos de Cataluña. Anuario, 1899, 1903, etc.
4.º Barcelona, 1899 [1903, etc.]
[L'ANUARI de 1913 se publicà amb el títol en català:]
— ASSOCIACIÓ D'ARQUITECTES DE CATALUNYA. Anuari 1913.
212. Asociación de Banqueros de Barcelona. [Memoria y apéndices.] Año 1908-1912.
8.º Barcelona, 1909-1913
ASOCIACIÓN DE ECLESIASTICOS PARA EL APOSTOLADO POPULAR. Barcelona.
Reseña Eclesiástica.
ASOCIACIÓN ESPAÑOLA PARA EL PROGRESO DE LAS CIENCIAS. Madrid.
Congreso celebrado en la ciudad de Zaragoza.
Congreso de Granada.
Congreso de Madrid.
ASOCIACIÓN LITERARIA DE GERONA.
Certamen.
Revista de Gerona.
ASOCIACIÓN NACIONAL DE LA BUENA PRENSA.
Almanaque de la Prensa Católica.
213. Unió Catalanista. Bases pera la constitució regional catalana acordadas per la Assamblea de delegats celebrada a Manresa los días 25, 26 y 27 de Mars de 1892.
[1.ª i 2.ª edició i versió castellana.] 12.º Barcelona, 1900, 1912
— Assamblea general de Delegats tinguda a Reus... en els días 28 i 29 de Maig de 1893
(2.ª de la «Unió»). 12.º Barcelona, 1903
— ... Balaguer... 13 y 14 de Maig de 1894 (3.ª de la «Unió»). 12.º id. id.
— ... Olot... 29 y 30 de Juny de 1895 (4.ª de la «Unió»). 12.º id. id.
— ... Gerona... 25 d'abril de 1897 (5.ª de la «Unió»). 12.º id. id.
— ... Tarrassa... 26 y 27 de Maig de 1901 (6.ª de la «Unió»). 12.º id. id.
— ... Barcelona 22 y 23 de Maig de 1904 [7.ª de la «Unió»]. 12.º id. 1904
214. Biblioteca de la Unió Catalanista. Assambleas Catalanistas. (Primera) Manresa. Deliberacions y acorts.
8.º Barcelona, 1893, 1900
[1.ª i 2.ª edició.]
— (Segona) Reus... 8.º id. 1895
— (VII) Barcelona... 8.º id. [1904]
ASSOCIACIÓ CATALANISTA D'EXCURSIONS CIENTÍFICAS. Barcelona.
Acta de la sessió pública...
L'Excursionista.
Memorias de la Associació Catalanista d'Excursions Científicas.
ASSOCIACIÓ D'EXCURSIONS CATALANA. Barcelona.
Anuari de la...
Butlletí de la...
ASSOCIATION POUR L'ENCOURAGEMENT DES ETUDES GRECQUES. Paris.
Annuaire de l'Association...
Revue des études grecques.
ASTRONOMISCHE GESELLSCHAFT. Berlin.
Astronomischer Jahresbericht.
215. Astronomischer Jahresbericht, begründet von Walter F. Wislicenus. Mit Unterstützung der Astronomischen Gesellschaft, bearbeitet im kgl. Astronomischen Rechen-Institut zu Berlin. Bd. XIII, XIV.
8.º Berlin, 1911-1913

ATENEU ARENYENSE. Arenys de Mar.
Certamen literari celebrat en la villa de Arenys de Mar.

ATENEU BARCELONÉS. Barcelona.
Acta de la sessió inaugural...
Memories de Secretaria.
Reseña leída...

ATENEU CATALÁN. Barcelona.
Almanaque democrático.
Almanaque literario del...

ATENEU CATALÁN DE LA CLASE OBRERA. Barcelona.
Calendario Popular del...

ATENEU CIENTÍFICO, LITERARIO Y ARTÍSTICO DE MAHÓN.
Revista de Menorca. Publicación del...

ATENEU DE VILLANUEVA Y GELTRÚ. Vilanova i Geltrú.
Segundo Certamen Literario-Artístico...

ATENEU FERROLANO. El Ferrol.
Anuario de las tareas del...

ATENEU IGUALADINO DE LA CLASE OBRERA. Igualada.
Certamen científico-literario celebrado por el...

ATENES.

Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία.

British School at Athens.

Βυζαντιολογικὴ Ἑταιρεία.

Congrès International d'Archéologie.

Congrès International des Orientalistes. XVI.

Ecole Française d'Athènes.

Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον.

Kaiserliche deutsches archäologisches Institut.

Musée National Numismatique.

Πανελληνίος γυμναστικὸς Σύλλογος.

Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός.

ATENEU SABADELLÉS. Sabadell.

Certamen literari celebrat en lo teatre...

ATTI DEL CONGRESSO INTERNAZIONALE DEI MATEMATICI.

Vid. Congresso...

216. Atti della I. R. Accademia Roveretana degli Agiati. Serie IV, vol. I, *etc.*
4.º Rovereto, 1913, *etc.*
217. Atti della R. Accademia dei Lincei. Serie quinta.— Memorie della Classe di scienze morali, storiche e filologiche. Vol. I-XII. fol. Roma, 1893-1906
— Notizie degli scavi di antichità. Vol. I-V. fol. id. 1904-1908
218. Atti della R. Accademia di Archeologia, Lettere e Belle Arti. Vol. XXIV-XXV. fol. Napoli, 1906, 1908
— Nuova Serie. Vol. I, *etc.* fol. id. 1910, *etc.*
219. Atti della R. Accademia di Scienze, Lettere e Belle Arti di Palermo. 3.ª Serie. Vol. I-VIII. fol. Palermo, 1891-1907
220. Atti della Società dei Naturalisti e Matematici di Modena. Serie IV. Vol. XIII [XV]. Anno XLIV [XLVI]. 4.º Modena, 1911, 1913

221. Atti della Società di Archeologia e Belle Arti per la provincia di Torino. Vols. I-VII.
4.º Torino, 1875-1897
— Atti della Società Piemontese di Archeologia... Vol. VIII. 4.º id. 1910
222. Atti della Società Ligure di Storia patria. Vol. XXII, XXVIII, XXXV, XXXVIII, etc.
4.º Genova, 1890, 1896, 1906, etc.
223. Atti del Reale Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti. Vol. LXIX, etc.
8.º Venezia, 1909, etc.
224. Atti e Memorie della R. Accademia di Scienze, Lettere ed Arti in Padova.
Anno CCCLXVII, CCCLXVIII. 8.º Padova, 1908, 1909
225. Atti e Memorie della R. Deputazione di Storia Patria per le Province di Romagna. 3.ª serie,
XXVI-XXVIII. 4.ª serie, vol. I, etc. 4.º Bologna, 1908, etc.
226. Atti e Memorie dell'Istituto Italiano di Numismatica. Vol. I. 4.º Roma, 1913
227. Auba. Revista mensual d'Arts i Lletres. 4.º Barcelona, 1901
[Núms. 1, 2, 4.]
- AUCH.
Congrès archéologique de France, LXVIII.
Société historique de Gascogne.
228. L'Aureneta. Revista catalana. Publicada baix la direcció d'En Antoni de P. Aleu ab la
colaboració de distingits escriptors catalans residents en la Península y America.
(2.ª epoca) 1878-1880. 4.º Buenos Aires, 1878-1880
[Falta el núm. 32 de l'any 1878. Del 1880 hi ha sols els núms. 36, 37, 39-49.]
229. La Aurora. Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes an es qui s'ho guany. Any
VI, etc. fol. Palma de Mallorca, 1911, etc.
230. Ausonia. Rivista della Società Italiana di Archeologia e Storia dell'Arte. Any IV-VI.
4.º Roma, 1909-1911
- AVALLON.
Congrès archéologique de France, LXXIV.
231. L'Avenç. Calendari per l'any 1912. 12.º Barcelona
L'AVENÇ.
Vid. L'Avens.
232. L'Avens. Literari Artístich Científich. Director : Ramon D. Perés. Any 1883-1893.
4.º Barcelona, 1883-84, 1889-1893
- AVINYÓ.
Congrès archéologique de France, XLIX.
» » » LXXVI.
233. L'Avi vell. Periòdich satírich. Surtira quan li convinga. Any I. fol. Barcelona, 1882
[Núms. 1-35.]
- BALAGUER.
Assamblea de delegats [de la Unió Catalanista], III.
234. Barcelona-Atracción. Revista mensual de informaciones a los turistas. Sociedad de
Atracción de Forasteros. Dirección J. M. Folch y Torres. Año II, etc.
4.º Barcelona, 1912, etc.
[Manca el núm. 46 de l'any III.]
235. Barcelona. Boletín de la Sociedad de Atracción de Forasteros (Syndicat d'Initiative).
Año I, etc. [Manca el núm. 18.] 4.º Barcelona, 1910, etc.
- BARCELONA.
Academia Científico-Mercantil.

Academia de Jurisprudencia y Legislación de Barcelona.
Academia d'Higiene de Catalunya.
Academia i Laboratori de Ciències mèdiques de Catalunya.
Academia Provincial de Bellas Artes.
Ajuntament.
L'Aranya.
Asamblea Universitaria.
Asociación Artístico-Arqueológica Barcelonesa.
Asociación de Arquitectos de Catalunya.
Asociación de Banqueros de Barcelona.
Asociación de Eclesiásticos para el Apostolado Popular.
Assamblea de Delegats [de la Unió Catalanista], VII.
Assamblea general de Societats Econòmiques Espanyoles d'Amics del País.
Associació Catalanista d'Excursions Científicas.
Associació d'Excursions Catalana.
Ateneo Barcelonés.
Ateneo Catalán.
Ateneo Catalán de la Clase Obrera.
Biblioteca de Catalunya.
Casa Provincial de Caridad.
Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Indústria.
Centre Escolar Catalanista.
Centre Excursionista de Catalunya.
Centre Graciense.
Certamen literario...
Club Montanyenc.
Colegio de Abogados.
Concell d'Investigació Pedagògica.
Conferencias de San Vicente de Paúl.
Congrés dels Metges de Llengua Catalana.
Congrés d'Historia de la Corona d'Aragó.
Congrés Internacional de la Llengua Catalana.
Congrés International d'Electrologie et de Radiologie Medicales.
Congreso de Economía.
Congreso de Primera Enseñanza de Barcelona. 1909-1910.
Congreso español internacional de la Tuberculosis.
Congreso Hispano-Americano de las Congregaciones Marianas. I.
Congreso Jurídico.
Congreso Nacional de Arquitectos. II.
Congreso Nacional de las Artes del Libro.
Congreso Nacional Pedagógico.
Congrés Universitari Català.
Consejo Provincial de Agricultura y Ganadería.
Consejo Provincial de Fomento de Barcelona.
VIII Cours international d'Expansion Commerciale.
Diputació Provincial de Barcelona.
Escola de Decoració.
Escola de Mestres.
Escola d'Istiu.
Escuela de Ingenieros Industriales.
Escuela Normal Superior de Maestros.
Escuela Superior de Artes Industriales y Bellas Artes.
Fomento del Trabajo Nacional.
Hospital clínico de la Facultad de Medicina.
Institució Catalana d'Historia Natural.
Institut Agrícol Català de Sant Isidro.

BERKELEY.

University of California.

BERLIN.

Astronomische Gesellschaft.

Deutsche Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte.

Deutsche Gesellschaft für Mechanik und Optik.

Deutsche meteorologische Gesellschaft.

Kaiserlich-deutsches archäologisches Institut.

Kongress für historische Wissenschaften.

Königliche Museen.

Königliche preussische Akademie der Wissenschaften (Berlin).

Zentral-Direktion der Monumenta Germaniae.

BERNA.

Stadtbibliothek.

BESALÚ.

XIII Asamblea Anual del Colegio de Médicos de la Provincia de Gerona.

BEYROUTH.

Université de Saint-Joseph.

BÉZIERS.

Congrès archéologique de France XXXV.

Société archéologique, scientifique et littéraire.

238. *Bibliofilia*. Recull d'estudis, observacions, comentaris y notícies sobre llibres en general y sobre qüestions de llengua y literatura catalanes en particular publicat per R. Miquel y Planas. Fasc. I, etc. 4.º Barcelona, 1911, etc.

239. *La Bibliofilia*. Rivista dell'Arte antica in libri, stampe, manoscritti, autografi e legature diretta da Leo S. Olschki. Vol. IX, etc. 4.º Firenze, 1907, etc.

240. *Le Bibliographe moderne*. Courrier international des Archives et des Bibliothèques. Direction : Henri Stein. Années V, VI. 8.º Paris, 1901-1902

241. *Bibliographia Phonetica*. IX Jahrgang. 8.º Hamburg, 1914

242. *Bibliographie Hispanique*. [The hispanic Society of America] 1905, etc. 12.º New-York

BIBLIOTECA DE CATALUNYA. Barcelona.

Butlletí de la...

243. Biblioteca de l'Arch de Sant Martí, Tomo III, IV. 1886, 1887. 4.º Barcelona, 1888

244. Biblioteca Popular Carlista. Publicación mensual de propaganda; redactada por los Sres..... Propietario : José de España. Directores literarios : M. Fortuny & J. B. Falcó. Año 1.º, T. I-XII. Año 2.º, T. XIII-XVIII. Año 3.º, T. XIX-XXX. 12.º Barcelona, 1895-1897

245. *Bibliothèque de l'Ecole des Chartes*. Revue d'érudition, consacrée spécialement à l'étude du Moyen Age. Vol. LVII, LXX, etc. Paris, 1896, 1909, etc.

Bibliothèque de vulgarisation.

Vid. Annales du Musée Guimet.

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE. Paris.

Bulletin mensuel des récentes publications françaises.

BILBAO.

Congreso Nacional de Arquitectos IV.

246. *Biometrika*. A journal for the statistical study of Biological Problems. Edited in consul-

- tation with Francis Galton by W. F. R. Weldon, Karl Pearson and C. B. Davenport.
Vol. I, etc. 4.º Cambridge, 1901, etc.
247. El Blasón. [Núm. 1.] fol. Barcelona, 1911
248. Bolas de la setmana. [Núm. 1.] fol. id. 1872
249. Boletim da Sociedade Litteraria «Almeida Garret». Publicação ilustrada. Director : Alberto Bessa. [Núm. 1-6, 8, 9.] 4.º Lisboa, 1903-1909
— In Memoriam. Numero especial do Boletim da Sociedade Litteraria «Almeida Garret». Homenagem de saude ao seu benemerito presidente O Excmo. Snr. Conde de Valençgas fallecido a 16 de outubro de 1910. 8.º Anno. 4.º Lisboa, 1910
[Núm. 11.]
250. Secretaría del Congreso de los Diputados. Boletín analítico de los principales documentos parlamentarios extranjeros recibidos en la misma. Vol. I, etc. 8.º Madrid, 1910, etc.
251. Boletín Arqueológico. Organo de la Sociedad Arqueológica Tarraconense. Director : Juan Ruiz y Porta. Epoca II. 1914, etc. 4.º Tarragona, 1914, etc.
252. Boletín Bibliográfico. Catálogo del movimiento mensual de las obras antiguas y modernas. Vda. de Rico. Gabriel Molina (sucesor) [Librería de los Bibliófilos Españoles]. 1914, etc. Madrid, 1914, etc.
253. Boletín de Historia y Geografía del Bajo Aragón. Vol. I-III. 4.º Zaragoza, 1907-1909
254. Boletín de la Estadística Municipal de Barcelona. Ministerio de Instrucción Pública y Bellas Artes. Dirección General del Instituto Geográfico y Estadístico. Año I, etc. fol. Barcelona, 1914, etc.
255. Boletín de la Institución libre de Enseñanza. Vol. XXXII, XXXIII, XXXV, etc. 4.º Madrid, 1908, 1909, 1911, etc.
256. Boletín de la Juventud Católica de Barcelona. Segunda serie. Vol. I. 8.º Barcelona, 1881
257. Boletín de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando. Segunda época. Vol. I-III, V, etc. 4.º Madrid, 1907-1909, 1911, etc.
258. Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona. Vol. I, etc. 4.º Barcelona, 1901, etc.
259. Boletín de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona. Tercera época. Vol. III. fol. Barcelona, 1914
260. Boletín de la Real Academia de la Historia. Vol. I-XXXI, XXXVII, XL, XLII-LXI, LXIII, etc. 4.º Madrid, 1881 (1909)-1889, 1891-97, 1900, 1902, etc.
261. Boletín de la Real Academia Española. Año I, etc. 4.º Madrid, 1914, etc.
262. Boletín de la Real Sociedad Española de Historia Natural. Vol. I, etc. [Falta el fasc. 1 del vol. XIII.] 4.º id. 1901, etc.
263. Boletín de la Sociedad Astronómica de Barcelona. Fundada en 30 de Enero de 1910 para fomentar en España el estudio de la Astronomía, la Meteorología y la Física del Globo. Vol. I, etc. Barcelona, 1910, etc.
- Boletín del Congreso Nacional de las Artes del Libro.
Vid. Congreso Nacional de las...
264. Boletín del Museo Social. Diputación Provincial. Año I, etc. 8.º id. 1910, etc.
[Des del núm. 16 del vol. III se publica en català amb el títol:]
— BUTLLETÍ DEL MUSEU SOCIAL.

265. Boletín del Sindicato Médico de la Provincia de Gerona. Año I-XIX, *etc.*
4.º Gerona, 1896, *etc.*
266. Boletín mensual del Observatorio del Ebro. Vol. I, *etc.* fol. Barcelona, 1910, *etc.*
267. Boletín Municipal de Barcelona, 1913, *etc.* fol. id. 1913, *etc.*
268. Boletín Oficial de la Dirección General de Instrucción Pública. Año 3.º, 1895. Cuaderno 5.
8.º Madrid, 1895
269. Boletín Oficial de la Provincia de Baleares. Año 1914 (núm. 7425 a 7489).
fol. Palma de Mallorca (1.º agost a 29 desembre 1914)
[Manquen els núms. 7427, 7429, 7432, 7433, 7435-7441, 7443, 7445, 7447,
7458, 7459, 7461, 7462, 7469, 7470, 7471, 7473, 7474, 7479, 7486, 7489.]
270. Boletín Oficial de la Provincia de Barcelona. Año 1913, *etc.* fol. Barcelona, 1913, *etc.*
271. Boletín Oficial de la Provincia de Gerona. Año 1914 (núm. 78 a núm. 155).
fol. Gerona (30 juny a 26 desembre 1914)
[Manquen els núms. 88, 89, 90, 93, 95, 96, 98, 108, 110,
121-115, 119, 122, 126-131, 136, 142, 145, 148, 150, 153.]
272. Boletín Oficial de la Provincia de Lérida. Año 1914 (núm. 81 a 175).
fol. Gerona (25 juny a 31 desembre 1914)
[Manquen els núms. 87, 96, 99, 101, 107, 114, 139, 157, 159.]
273. Boletín Oficial de la Provincia de Tarragona. Año 1914 (núm. 147 a 312).
fol. Tarragona, 24 juny a 31 desembre 1914
[Manquen els núms. 155, 173, 176, 177, 195, 196, 219, 221,
232, 235, 236, 241, 248, 249, 253-255, 284, 287, 302 i 304.]
274. Boletín Oficial de la Provincia de Valencia. Año 1914 (núm. 191 a 312).
fol. Valencia, 12 agost a 31 desembre 1914
[Manquen els núms. 198, 199, 201, 204, 205, 215, 219, 233, 241, 250, 252, 255, 256,
260, 261, 268, 269, 273, 277, 279, 282, 284-286, 289-291, 294, 298, 304, 306, 310, 311.]
- BOLUNYA.
Istituto di Bologna. R. Accademia delle Scienze.
Reale Deputazione di Storia Patria per le Provincie di Romagna.
275. Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana. Revista d'estudis historichs. Vol. XIV, *etc.*
4.º Palma de Mallorca, 1914, *etc.*
276. Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana. El publica Moss. Antoni M.ª Alcover per
promoure y dur a cap la formació del lèxic d'aquexa llengua. T. I, *etc.*
8.º Mallorca, 1902, *etc.*
277. Bolletino d'Arte del Ministero della P. Istruzione. Notizie delle Gallerie dei Musei e dei
Monumenti. Anno I, *etc.* fol. Roma, 1907, *etc.*
278. Bolletino della Biblioteca Filosofica. Anno I-III. 8.º Firenze, 1909-1910
279. Lo Bon Català. Periódich semmanal que surtirà tots los dijous.
[Núm. 1.] fol. Barcelona, 1883
280. Lo Bon Católich. Periódich semmanal que surtirà tots els dijous. Any I.
[Núms. 1-8.] fol. id. id.
281. Lo Bon Cristià. Periódich semmanal que surtirà tots los dijous. Any I.
[Núms. 1-3.] fol. id. id.
282. Borjas-Revista. Año I. Número único dedicado a la Fiesta Mayor. Septiembre 1913.
fol. [Borjas-Blancas]

- BORSA DEL TREBALL DE BARCELONA.
Memoria sobre'l funcionament de la...
- BOSNISCH-HERCEGOWINISCHES LANDESMUSEUM. Sarajevo.
Wissenschaftliche Mitteilungen aus Bosnien und der Hercegowina.
- BOTANISCHE STAATSMUSEUM. HAMBURG.
Mitteilungen aus den...
- BRAUNSCHWEIG.
Deutsche Physikalische Gesellschaft.
- BRITISH SCHOOL AT ATHENS.
The Annual of the...
- BRITISH SCHOOL AT ROME.
Papers of the...
- BRUSSELLES.
Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux Arts de Belgique.
Congrès International d'Education Familiale.
Congrès International de l'Enseignement ménager. II.
Direction de l'Enseignement industriel et professionnel.
Institut de Sociologie Solvay.
Institut International de Bibliographie.
Musées Royaux des Arts décoratifs et industriels.
Société des Bollandistes.
Société Entomologique Belge.
Société Internationale de Dialectologie Romane.
Société Scientifique.
- BUCAREST.
Academia Română.
Ministerul industriei si comerului.
- BUENOS AIRES.
Dirección General de Estadística Municipal.
Instituto Americano.
Instituto de Criminología de la Penitenciaria Nacional.
283. Bulletin Annuel de l'Institut Catholique d'Arts & Métiers de Lille. 2me [5me, 7me, 8me] Année scolaire 1899-1900 [1902-1903, 1904-1905, 1905-1906].
8.º Lille, 1900, 1903, 1905, 1906
284. Ministère de l'Instruction publique et des Beaux Arts. Bulletin Archéologique du Comité des Travaux Historiques et Scientifiques. Année 1895, etc. 8.º Paris, 1895, etc.
[Manca l'any 1911 i el núm. 1 de 1912.]
285. Bulletin Astronomique, publié par l'Observatoire de Paris. Vol. XXIX, etc.
4.º Paris, 1912, etc.
286. Ecole Française d'Athènes. Bulletin de Correspondance Hellénique. Δελτίον Ἑλληνικῆς ἀλληλογραφίας. Vol. 35, etc. 4.º Paris, 1911, etc.
— Table générale des dix premières années (1877-1886). 4.º id. 1889
— Table quinquennale (1887-1891). 4.º id. 1894
287. Bulletin de Dialectologie Romane. Dirigé par A. Alcover,... Publié pour la Société Internationale de Dialectologie Romane par B. Schädel. T. I-V.
4.º Bruxelles (Hamburg), 1909-1913
[Continúa amb el títol:]
— BULLETIN DE DIALECTOLOGIE ROMANE. Unter Mitwirkung von... sowie des Seminars

- für romanische Sprachen n. Kultur, Hamburg. Herausgegeben von Dr. B. Schädcl.
Bd. VI, etc. 4.º Cöthen, 1914, etc.
288. Ministère de l'Instruction publique et de Beaux Arts. Comité des Travaux historiques et scientifiques. Bulletin de Géographie Historique et Descriptive. Année 1888-1902, 1904, etc. 4.º Paris, 1888-1902, 1904, etc.
289. Bulletin de l'Académie Impériale des Sciences de St. Pétersbourg. 6.º série. Tome VI, etc. 4.º St. Pétersbourg, 1912, etc.
290. Bulletin de l'Académie Royale d'Archéologie de Belgique. 1910, 1911. 8.º Anvers, 1910, 1911
291. Bulletin de la Commission Archéologique et Littéraire de l'arrondissement de Narbonne. T. I. Année 1876, 1877. 8.º Narbonne, 1877
- [Continúa amb el títol:]
— BULLETIN DE LA COMMISSION ARCHÉOLOGIQUE DE NARBONNE. T. I, etc. Année 1890, 1891, etc. 4.º Narbonne, 1890, etc.
292. Bulletin de la Société Archéologique, Scientifique et Littéraire de Béziers (Hérault). 3.º série. Tome I-VIII, X. 4.º Béziers, 1895, 1909, 1912
- Table générale, alphabétique et analytique. 1835-1900. 4.º id. 1901
- Bulletin de la Société Agricole, Scientifique et Littéraire des Pyrénées-Orientales.
Vid. Bulletin de la Société Philomatique.
293. Bulletin de la Société Botanique de France. Fondée le 23 avril 1854 et reconnue comme établissement d'utilité publique par décret du 17 août 1875. T. LX. (4.ºme série. T. XIII.) 4.º Paris, 1913
- Mémoires. T. LX, núms. 25, 26. id.
294. Bulletin de la Société de l'Histoire de l'Art Français. Publication trimestrielle. Année 1907, 1909, etc. 8.º Paris, 1907, 1909, etc.
295. Bulletin de la Société Entomologique Belge. Année 1884-1891. [8 vols.] 8.º Bruxelles, 1884-1891
296. Bulletin de la Société Entomologique de France. Année 1895, etc. 8.º Paris, 1895, etc.
297. Bulletin de la Société Française de Dermatologie et de Syphiligraphie, publié par E. Bodin, L. Brodier, M. Druelle, A. Fage, Ch. Fouquet, L. Perrin... sous la Direction de L. Hudelo. 24.º Année, etc. 4.º Paris, 1913, etc.
298. Bulletin de la Société Française de Fouilles archéologiques fondée le 14 janvier 1904. Tome I, II. 8.º Paris, 1904, 1907
299. Bulletin de la Société Française de Minéralogie (ancienne Société Minéralogique de France) fondée le 21 Mars 1878 reconnue comme établissement d'utilité publique par D. du 2 Février 1886. Vol. XXXVI, etc. 8.º Paris, 1913, etc.
300. Bulletin de la Société Impériale des Antiquaires de France. Ann. 1865, 1869. 8.º Paris, 1865, 1869
- [Continúa amb el títol:]
— BULLETIN DE LA SOCIÉTÉ NATIONALE DES ANTIQUAIRES DE FRANCE. Ann. 1872, etc. [Manquen els anys 1883 i 1900.] 8.º Paris, 1872, etc.
301. Bulletin de la Société Philomatique. Vol. I-III. 8.º Perpignan, 1835-1837
- [Continuat amb el títol:]
— BULLETIN DE LA SOCIÉTÉ AGRICOLE, SCIENTIFIQUE ET LITTÉRAIRE DES PYRÉNÉES-ORIENTALES. Vol. V, VI, IX, XI-XXVI, XXVIII-XLVII. 8.º Perpignan, 1845, 1854, 1858-1870, 1872-1884, 1887-1906

302. Bulletin de la Société Zoologique de France. Reconnue d'utilité publique. Vol. XXXVIII, *etc.*
4.º Paris, 1913, *etc.*
303. Bulletin de l'Institut Archéologique Russe a Constantinople. Vols. XII-XVI.
fol. Sofia, 1907-1912
304. Bulletin de l'Institut Egyptien. 5.e série. Vol. I, *etc.* 8.º Le Caire, 1908, *etc.*
305. Bulletin de l'Institut International de Bibliographie. Ann. 6, *etc.* 4.º Bruxelles, 1901, *etc.*
306. Bulletin de l'Institut National Genevois. Tome XL, *etc.* 8.º Genève, 1913, *etc.*
307. Bulletin des Musées Royaux des arts décoratifs et industriels (Antiquités, Industries d'art, art monumental et décoratif, armes et armures, Ethnographie) a Bruxelles. 1.e série, 1901-1907; 2.e série, 1908-1913, *etc.* 4.º Bruxelles, 1901, *etc.*
308. Bulletin du Comité des Travaux historiques et sociales. Section des Sciences économiques et sociales. Ann. 1895-1908. 4.º Paris, 1895-1908
309. Bulletin du Comité des Travaux historiques et sociales. Section des Sciences économiques et sociales. Congrès des Sociétés savantes. 1895-1909. 4.º Paris, 1895-1909
310. Bulletin Hispanique. Paraissant tous les 3 mois. Vol. IV, V, VIII, X, *etc.* [Annales de la Faculté des Lettres de Bordeaux]. 4.º Bordeaux, 1902, 1903, 1906, 1908, *etc.*
311. Bulletin Historique du Diocèse de Lyon. Paraissant tous les deux mois. Sous le Patronage des Facultés Catholiques de Lyon. Tome II, III. 8.º Lyon, 1902-1903
312. Ministère de l'Instruction Publique et des Beaux Arts. Bulletin Historique et Philologique du Comité des Travaux historiques et scientifiques. Ann. 1892-1910 [19 vols.]
4.º Paris, 1892-1910
313. Bulletin Italien. Paraissant tous les 3 mois. Vols. I-VI, VIII, *etc.* [Annales de la Faculté des Lettres de Bordeaux]. 4.º Bordeaux, 1901-1906, 1908, *etc.*
314. Bulletin mensuel de l'Institut de Sociologie Solvay. Archives Sociologiques publiées par E. Waxweiler. [Núms. 1, 4-21.] 8.º Bruxelles & Leipzig, 1910-1912
315. Bibliothèque Nationale. Bulletin mensuel des récentes publications françaises. Nouvelle série. Année 1909, *etc.* 4.º Paris, 1909, *etc.*
316. Bulletin Monumental. Dirigé par Eugène Lefèvre-Pontalis sous les auspices de la Société Française d'Archéologie. Vol. LXXIII, *etc.* 8.º Paris, 1909, *etc.*
— Table générale analytique et raisonnée des matières contenues dans les dix volumes formant la première série. 8.º Paris, 1846
— Table... (t. X-XXI). 8.º id. 1861
— Table... (t. XXXI-XXXI). 8.º id. 1869
— Table... (t. XXXI-XXXIX). 8.º id. 1873
317. Bulletin of the Archaeological Institute of America. Vol. I, III.
4.º New York-London, 1909-1910, 1911-1912
318. Bulletin of the Geological Institution of the University of Upsala. Vol. I, III, *etc.*
4.º Upsala, 1894-1897, 1900, *etc.*
319. Bulletin of the New York Public Library. Astor Lenox and Tilden Foundations. Vol. XVIII, *etc.* 4.º New York, 1914, *etc.*
320. Bulletin of the Philippine Library. Published monthly by the Philippine Library [The Government of the Philippine Islands. Department of Public Instruction. Philippine Library]. Vol. I, *etc.* 4.º Manila, 1912, *etc.*
321. Bulletin périodique de la Société Ariégeoise des Sciences, Lettres et Arts et de la Société des Etudes du Couserans. Vol. VIII-XIV. 8.º Foix, 1901-1910

322. Bulletins de la classe des Lettres et des Sciences morales et politiques et de la classe des Beaux-Arts. Académie Royale de Belgique. Ann. 1909, 1910. 8.º Bruxelles, 1909-1910
[*Continúa amb el títol:*]
— BULLETIN DE LA... Ann. 1911, etc. 4.º id. 1911, etc.
323. Bullettino della Commissione Archeologica Comunale di Roma. Serie quarta. Anno XXIV. Serie 5.ª Anno XXV-XXIX. 4.º Roma, 1896-1901
[*De l'any 27 falta el fasc. 2; del 28, el 1, i del 29, el 4.*]
— Indici generali dal gennaio 1891 al dicembre 1896. 4.º id. 1897
324. Bullettino della R. Accademia di Scienze, Lettere e Belle Arti di Palermo. Vol. VIII-IX. fol. Palermo, 1891-1892
325. Bullettino della Società Filologica Romana. Vol. I-X. 8.º Roma, 1901-1907
— Nuova Serie, diretta da Francesco Egidi. n.^{es} I-III. 8.º id. 1911-1912
326. Bullettino dell'Istituto Storico Italiano. Vol. I, etc. 4.º id. 1886, etc.
327. Bullettino Senese di Storia Patria. Ann. XV-XVIII. 4.º Siena, 1908-1911
- BURDEUS.
Faculté des Lettres de Bordeaux et des Universités du Midi.
Lo Burinot.
Vid. Almanach per l'any 1866.
328. The Burlington Magazine for Connoisseurs. Illustred & Published Monthly. Vol. XVIII, etc. fol. London, 1911, etc.
329. Butlletí de Dialectologia Catalana. Publicat per les Oficines del Diccionari General de la Llengua Catalana. 1913, etc. 4.º Barcelona, 1913, etc.
330. Butlletí de l'Associació d'Excursions Catalana. Vol. I, etc. 8.º id. 1878, etc.
331. Butlletí de la Biblioteca de Catalunya. Any I. 4.º id. 1914
332. Butlletí de la Institució Catalana d'Historia Natural. 2.ª època. Any I, etc. 8.º Barcelona, 1904, etc.
333. Butlletí del Centre Català de Saragossa. Consell de Redacció. Director : Marsal Trilla... Any I, etc. 4.º Zaragoza, 1911, etc.
334. Butlletí del Centre Excursionista de la comarca de Bages. Vol. I (1905), etc. 8.º Manresa, 1908, etc.
335. Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya. Vol. I-VI, IX, etc. 8.º Barcelona, 1891-1896, 1899, etc.
336. Butlletí del Centre Excursionista de Lleyda. Any V. 4.º Lleyda, 1912
[*Núms. 1-6.*]
337. Butlletí del Centre Excursionista de Vich. Vol. I (1912-1914), etc. 4.º [Vich], etc.
338. Butlletí del Club Montanyenc. Associació de Ciències Naturals i Excursions. Any I. 8.º Barcelona, 1912
Butlletí del Museu Social.
Vid. Boletín del Museo Social.
339. Observatori de Montserrat. Butlletí Meteorològic (Estació del Monastir). 1914, etc. 8.º Montserrat, 1914, etc.
- BYZANTIOLOGIKH 'ETAIPEIA. Atenes.
Βυζαντις.
340. Byzantinische Zeitschrift. Gegründet von Karl Krumbacher. Unter Mitwirkung zahlrei-

cher Fachgenossen, mit Unterstützung... der Königl. Bayerischen Akademie der Wissenschaften. Bd. VII-IX, XVIII, etc. 8.º Leipzig, 1898-1900, 1909, etc.

341. Βυζαντίς. 'Επιθεώρησις τῶν Βυζαντικῶν σπουδῶν. 'Εκδιδομένη κατὰ τριμηνίαν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις «Βυζαντιολογικῆς Ἑταιρείας». Τόμος Α', Β'.

4.º 'Εν Ἀθήναις, 1909

[Del B' sols els quaderns A'-B'.]

CAEN.

Congrès archéologique de France. LXXV.
Société d'archéologie.

CAIRE.

Institut Egyptien.
Service des Antiquités de l'Egypte.

342. Calendari Català de l'any 1865 [-1882] escrit pels mes coneguts escriptors y poetas catalans, mallorquins y valencians y coleccionat y publicat per Francesch Pelay Briz. Any I-XVIII. 12.º Barcelona, 1864-1882
343. Veritable Calendari Català de 1886 extret de lo martirologi que escrigué lo Rvent. Mossen Pau Parassols y Pi, pbre. y arreglat per D. Francisco de P. Capella. (Revisat per la Autoritat Eclesiástica.) 12.º Barcelona, 1885
344. Calendari Català pera l'any 1898 [-1905] coleccionat y publicat per Joan Bta. Batlle. Any I-VIII. 12.º Barcelona
345. Calendari Català per l'any bixest 1888 [1892, 1898] dedicat especialment al respectable clero parroquial de est bisbat. Ab llicencia del ordinari. 8.º Girona
346. Calendari Català per lo any 1857. 12.º Barcelona-Lleida
347. Calendari de l'Art del Pagés per l'any 1878 [-1880] publicat per en Francisco X. Tobella y Argila. 12.º Barcelona, 1877-1879
348. Calendari del Cop, escrit per un tal Xarau per l'any 1869. fol. [Barcelona]
349. Calendari del ¡Cu-cut!. Anys 1903-1908. 4.º Barcelona [1903-1908]
350. Calendari del Pagés per lo any 1856 [-1895, 1900, etc.] publicat per l'Institut Agrícola Català de Sant Isidro. 12.º Barcelona [1855, 1856], 1857-1894, 1899, etc.
351. Calendari dels Pagesos del Principat de Catalunya per l'any 1894 [1896, 1899-1905]... 4.º Barcelona, 1893, 1895, 1898-1904
352. Calendari-Guia de Banyoles y sa comarca per l'any 1891. 8.º id. 1890
353. Calendari moral, históric y religiós del Menestral Català... 1857. 12.º id.

Calendari.

Vid. Almanach.

354. Calendario arreglado al santoral y meridiano de Cataluña para el año 1885 [-1889, 1892, 1894, 1895, 1898, 1900, 1902, 1903, 1905] por el Astrólogo Fray Ramon ermitaño de los Pirineos. Revisado por la Autoridad Eclesiástica. 12.º Barcelona (Sucesores de Antonio Bosch; Sucesor de Antonio Bosch; Viuda de A. Llorens)
355. El cielo en 1859 [1861, 1863, 1864, 1866-1869, 1871-1875, 1881]. Calendario arreglado para el principado de Cataluña por Joaquin Yagüe conocido por el Zaragozano. 12.º Barcelona, 1858, 1860, 1862, 1864-1868, 1870-1874, 1880

[Continuat amb el títol:]

— El Zaragozano en 1883 [1884, 1886, 1887, 1889-1892, 1895, 1897, 1898, 1903, 1904].

CALENDARIO ARREGLADO AL SANTORAL Y MERIDIANO DE CATALUÑA por D. Joaquín Yagüe hijo y colaborador del antiguo y verdadero Zaragozano (año tempestuoso) Revisado por la autoridad eclesiástica.

12.º Barcelona, 1882, 1883, 1885, 1886, 1888, 1891, 1894, 1896, 1897, 1902, 1903

356. Calendario astronómico, religioso y recreativo de las Islas Baleares Mallorca, Menorca e Ibiza para el Año 1857. 12.º Barcelona, 1856

357. Calendario Católico para el principado de Cataluña correspondiente al año 1900. Revisado por la Autoridad Eclesiástica. 12.º Barcelona, 1899

358. Calendario de Castilla la Nueva para el año de 1862, dispuesto en el observatorio de la ciudad de San Fernando; añadido con las observaciones atmosféricas y otras curiosidades por Don Joaquín Yagüe, conocido por el astrónomo aragonés. Comprende las provincias de Madrid, Guadalajara, Cuenca, Toledo, y toda la Mancha alta y baja. 12.º Madrid, 1861

Calendario de Joaquín Yagüe.

Vid. El Cielo en...

359. Calendario de la Iglesia filipina independiente para el año bisiesto del Señor 1908. Editado en Barcelona por Isabelo de los Reyes. 12.º Barcelona

360. Calendario del antiguo principado de Cataluña para el año de 1857. Dispuesto con arreglo al meridiano de Barcelona. Revisado por la Autoridad Eclesiástica de este Obispado. 8.º Barcelona

[Continuat amb els títols:]

— CALENDARIO PARA EL PRINCIPADO DE CATALUÑA correspondiente al año 1877 [1878] arreglado al meridiano de Barcelona y en el cual van indicados los días de fiesta y de misa tal como se observaban antes de 1868. Revisado por la Autoridad Eclesiástica. 8.º Barcelona, 1876, 1877

— CALENDARIO PARA EL AÑO BISIESTO 1880 de los Sucesores de N. Ramírez y C.^a 8.º [Barcelona]

— CALENDARIO PARA CATALUÑA. Año 1882. Sucesores de N. Ramírez y C.^a 8.º Barcelona

— Año bisiesto. CALENDARIO para el año 1884 publicado por los Sucesores de N. Ramírez y C.^a 8.º Barcelona

361. El Inseparable para 1862 [1863, 1865] Calendario de correos, seguros... 12.º Madrid, 1861, 1862, 1865

362. Calendario de las Familias para el Principado de Cataluña durante el año 1862 [1863, 1865-1868]. 12.º i 8.º Barcelona, 1862, 1864-1867

363. Calendario del Ermitaño arreglado al santoral de Cataluña y meridiano de Barcelona para el año 1900 con pronósticos del celebre astrólogo y botánico Dr. Morphenson. Aprobado por la Autoridad eclesiástica. 12.º Barcelona

364. Calendario del obispado de la Habana para el año 1869, aprobado en la parte religiosa por el Excmo. é Ilmo. Señor Obispo de la Diócesis, en la civil por la secretaria superior política y arreglado en la parte astronómica por el observatorio de Marina de San Fernando, para el meridiano del Morro de la Habana. 12.º Habana

365. Calendario de los Maestros para 1863. Dedicado a los señores suscritores de El Monitor de primera enseñanza por la redacción y señores colaboradores del mismo. 12.º Barcelona, 1863

366. Calendario de los Tribunales, del Notariado y del Registro; Guía-jurídico-notarial-hipotecaria para el año bisiesto de 1868. Por la redacción de la Gaceta del Notariado. (XVII de publicación). Comprende : Un prólogo... Año primero. 12.º Madrid

367. Calendario del Principado de Cataluña para el año bisiesto 1872 [1886, 1888, 1889, 1891, 1893, 1898, 1905, 1911] aprobado por la Autoridad Eclesiástica.
12.º Barcelona (Llorens; A. Llorens; Sucesores de Blas Camí)
368. Calendario del Principado de Cataluña para el año 1877 [-1879, 1883, 1888, 1890] con aprobación de la Autoridad Eclesiástica. Año vigésimo [-vigésimo segundo, vigésimo sexto, trigésimo primero, trigésimo tercero].
12.º Barcelona (Imprenta Barcelonesa), 1876, 1878, 1882, 1887, 1889
369. Calendario Democrático para 1862, que regala la Empresa de La Discusión a sus suscritores.
12.º Madrid, 1862
370. Calendario general Español para el año 1867. Revisado por la Autoridad eclesiástica.
12.º Barcelona, 1866
371. Calendario general para el año 1815 en las Islas Baleares Mallorca, Menorca e Iviza. Dispuesto en el Real Observatorio Astronómico de la Ciudad de S. Fernando, con arreglo al meridiano de Palma.
12.º Palma, 1815
372. Calendario industrial y mercantil de la Sociedad Económica Barcelonesa de Amigos del Pais para el año 1858.
12.º Barcelona, 1857
373. Academia Bibliográfico-Mariana. Calendario Mariano en obsequio de la Santísima é Inmaculada Virgen María Madre de Dios, por D. José Escolá. Año 1864-1868, 1870-1879.
12.º Lérida, 1863-1878
374. Calendario nuevo de los astrólogos americanos arreglado al Santoral y Meridiano de Cataluña para el año 1898 [1900-1905]. Publicado según las indicaciones del Observatorio Astronómico de Nueva York. Revisado por la Autoridad Eclesiástica.
12.º Barcelona
375. El profético Zaragozano. Calendario para cartera correspondiente al año 1883 [-1885] que rige en todas las provincias de España por el célebre astrónomo D. Mariano Castillo y Ocsiero.
12.º [Madrid]
[Continuat amb el títol:]
— El Firmamento. Edición de cartera. CALENDARIO ZARAGOZANO para el año de 1886. Arreglado para toda España por el celebre astrónomo y único observador D. Mariano Castillo y Ocsiero.
12.º [Madrid]
376. El Necesario. Calendario para 1863 [1869]. Util para cartera y esencial á todas las clases por sus muchas curiosidades de utilidad pública.
12.º Madrid, 1862, 1868
377. Diamante o Calendario para 1863, aumentado con una colección de curiosidades de utilidad pública.
12.º Madrid, 1862
378. Calendario para 1900. [Casa Provincial de Caridad.]
12.º Barcelona
— Almanaque de la Casa Provincial de Caridad. Año 1902.
12.º id. 1902
379. Calendario para el año 1869. Arreglado según las antiguas y nuevas disposiciones de la Iglesia Católica Apostólica Romana y con entera sujeción a sus leyes... Con aprobación del ordinario.
12.º Barcelona (Rosal), 1868
380. El Pensamiento Español. Calendario para el año 1861. Religioso. — Agrícola. — Médico y Astronómico. Precedido de una instrucción preliminar sobre los días festivos, los de ayuno, abstinencias y témporas, Bula de la Santa Cruzada, letanías, y un ligero estudio de los principales fenómenos astronómicos.
12.º Madrid, 1861
381. Calendario para el año 1861 con un chocante y juicioso juicio y un cuadro de fiestas movibles para diez años y además el Catálogo de las obras de fondo y surtido de la librería de Moyal.
4.º Barcelona, 1860
382. Calendario para el Principado de Cataluña. Año 1826 [1828, 1834, 1836, 1838, 1841, 1843, 1844, 1848, 1849, 1852, 1855]... Con privilegio exclusivo de S. M.
12.º Gerona, Barcelona

383. Calendario para el Principado de Cataluña correspondiente al año bisiesto 1856 [1857, 1859, 1860, 1863, 1864]. 12.º Barcelona (Gaspar), 1859, 1860, 1863
384. Calendario para el Principado de Cataluña correspondiente al año 1864 [1865]. Arreglado al meridiano de Barcelona. Revisado por la Autoridad Eclesiástica. 12.º Barcelona (Juan Llorens), 1863, 1864

[Continuat amb els títols:]

- CALENDARIO DE 1869 PARA EL PRINCIPADO DE CATALUÑA. Adicionado con el Nuevo Sistema métrico-decimal. Revisado por la Autoridad Eclesiástica. 12.º Barcelona (Casa Llorens)
- CALENDARIO DEL PRINCIPADO DE CATALUÑA para el año 1875. Revisado por la autoridad Eclesiástica. Van indicados los días de fiesta y de misa tal como se observaban antes del año 1868. 12.º Barcelona (Imprenta de Llorens)
- CALENDARIO para el año 1883 [-1906, 1908, 1910] Revisado... 12.º Barcelona (A. Llorens; Vda. de A. Llorens; Sucesores de Blas Camí)
385. Calendario para el Principado de Cataluña correspondiente al año 1862 [-1883, 1885-1888, 1890, 1892, 1895, 1896, 1902-1904, 1906, 1907, 1909]. Arreglado al Meridiano de Barcelona. Revisado por la autoridad Eclesiástica. 12.º Barcelona (Bosch; Puig; Sucesores de A. Bosch), 1861-1871, 1873-1882, 1884-1887 Manresa (Roca), 1890.
386. Calendario para el Principado de Cataluña correspondiente al año 1877 arreglado al meridiano de Barcelona y en el cual van indicados los días de fiesta y de misa tal como se observaban antes de 1868. 8.º Barcelona, 1876
387. Calendario para el Principado de Cataluña en el año bisiesto de 1896 con las observaciones astronómicas del observatorio de la ciudad de S. Fernando y arreglado al meridiano de Barcelona y guía del forastero en Barcelona. 12.º Barcelona (Gorchs)
388. El Firmamento en 1875. Calendario para el Principado de Cataluña, por el acreditado zaragozano Mariano Castillo. (Santoral revisado por la censura eclesiástica.) 12.º Barcelona
389. Calendario para el Reino de Valencia durante el año 1859. Dispuesto como antes lo daba el Observatorio astronómico de Marina de la Ciudad de S. Fernando, con arreglo al meridiano de Valencia. 12.º Valencia, 1858
390. Calendario para las Islas Baleares correspondiente al año 1889. Regalo a los señores suscritores al Sóller. 8.º Soler, 1888
391. Calendario para las Islas Baleares Mallorca, Menorca e Ibiza correspondiente al año de 1825... con privilegio exclusivo de S. M. 12.º Palma
[Edició de butxaca.]
392. Calendario para las Islas Baleares Mallorca, Menorca é Ibiza correspondiente al año de 1859 [1861-1863, 1866-1870, 1872-1885]. Dispuesto y arreglado para el meridiano de Palma... 12.º Palma, Guasp
[Des del 1866 contenen, després de lo que és propiament Calendari, la part històrica dirigida per en T. Aguiló.]
393. Calendario para Mallorca, Menorca e Iviza del año de 1804 [1805, 1808, 1811-1813, compuesto en el Real Observatorio en quanto á la parte astronómica, con arreglo al meridiano de Palma... Con privilegio exclusivo de S. M. 12.º Madrid [Mallorca-Palma]

[Continuat amb el títol:]

- CALENDARIO PARA LAS ISLAS BALEARES MALLORCA, MENORCA É IBIZA correspondiente al año del Sr. 1819 [-1828, 1830, 1833-1840, 1842-1844, 1846-1856]... Con privilegio exclusivo de S. M. 12.º Palma

394. Calendario para todos ó el verdadero secreto de la riqueza para el año 1858.
12.º Barcelona, 1857
395. Calendario perpetuo de las Congregaciones Marianas y breve indicador del año eclesiástico por el P. Luis Ignacio Fiter.
12.º Barcelona, 1894
396. Año 1865[-1872] Calendario piadoso escrito por el Dr. D. Miguel Martínez y Sanz, capellan de honor honorario de S. M., y mayor de la capilla de Santa María y San Juan de Letran de esta Corte...
12.º Madrid, 1864-1871
397. Calendario Piadoso revisado en la parte litúrgica por el Dr. D. Miguel Martínez y Sanz. T. I. Año 1881.
12.º Madrid, 1880
398. Calendario Popular del Ateneo Catalan de La Clase Obrera. Año 1864.
8.º Barcelona, 1864
399. Calendario Profético popular y progresivo para el Reino de Valencia. Arreglado para personas de todas edades, sexos y condiciones por J. Pata de Cabra. — Año 1849-1860.
12.º Valencia
400. Calendari o Pronostich Catalá historich, geográfich, astronómic, instructiu y religiós, per lo any 1845. Escrit y publicat per Josep Nicasi Milá de la Roca.
12.º Barcelona
401. Calendario Sarrianés para el año 1898, publicado bajo la dirección de D. L[uis] C[arlos] V[iada] y Ll[uch]. Año I-II.
8.º Barcelona, 1897-1898
402. Calendario y almanaque filosófico, moral, popular, instructivo y religioso para el año de 1845. Para toda España e islas adyacentes. Por don Miquel Dubá y Navas...
12.º Barcelona, 1844
403. Calendario y almanaque religioso, instructivo, cronológico, histórico, profético, astronómico, popular y de economía para las Islas Baleares Mallorca, Menorca, e Ibiza correspondiente al año 1857, 1859-1861.
12.º Palma (Gelabert), 1858-1860
404. Calendario y guía de Barcelona con la indicación de sus calles y plazas, puntos de entradas y salidas al alcance todos, correspondiente al año 1861. Arreglado al meridiano de Barcelona. Aprobado por la Autoridad Eclesiástica.
12.º Barcelona
405. Calendario zaragozano para el año 1878. Arreglado por el Copérnico Español. Sirve para toda España.
12.º Madrid, 1877
406. La Tralla. Calendari pera l'any 1905, 1907.
12.º Barcelona
407. Calendari per a l'any 1912. Obsequi als clients de l'Avenç.
12.º id.
408. Calendari religiós per lo Principat de Catalunya, corresponent al any de 1865 [1866]. Está arreglat de manera que los reverents Párrocos, Ecónomos, Regents, Vicaris y demás sacerdotes pogan publicar fácilmente les festas de cada semmana en las missas de sas respectivas parroquias. — Acompaña al Santoral una petita explicació de las festas principals del any y de las Epistolas y Evangelis de ditas festas y de las Dominicas, y altrás noticias importants al Clero y als demás cristians. Se publica ab autorisació y revisió de la Autoritat Eclesiástica.
12.º Barcelona, 1864, 1865
409. Calender Romonsch per igl onn 1887. Daus ora da Placidus Condrau, sut cooperaziun d'entgins amitgs dil pievel. Annada vegntgótgavia.
12.º Muster
- CÁMARA DE COMERCIO E INDUSTRIA. Cervera.
Nuevo Ambiente.
- CÁMARA OFICIAL Y SINDICATO AGRÍCOLA. Arenys de Mar.
Revista de la...
- CAMBRIDGE.
Congress of Mathematicians. V.
Philosophical Society.

CAMBRIDGE MASS.

Harvard University.

410. La Campana de Gracia. Semanari bilingue. Donarà una batallada cada semana. Anys I-X.
fol. Barcelona, 1870-1879

Vid. Almanach de la Campana de Gracia.

La Capvuytada.

Vid. Certamen literari de Sans.

CARACAS.

Ministerio de Fomento.

CARCASONA.

Congrès archéologique de France. XXXV.

» » » LXXIII.

CARNEGIE INSTITUTE. Pittsburgh.

The... celebration of Founder's Day.

The Sixteenth Annual Report...

CASA PROVINCIAL DE CARIDAD. Barcelona.

Almanaque de la...

Calendario para...

411. Catalonia. Revista. Primera serie 1898. 4.º Barcelona, 1898

[Continuat amb el títol:]

— CATALONIA. Periodic Nacionalista Liberal, polític literari i de crítica artística.

[Des del 25 de desembre de 1899 al 24 de març de 1900.]

fol. Barcelona, 1900

412. Catalunya. Revista literaria quinzenal. [2 vols.] 4.º id. 1903

[Continuat amb el títol:]

— ... Revista mensual. [2 vols.] 8.º id. 1904

— ... Revista quinzenal. [1 vol.] 8.º id. 1905

413. Catalunya Agrícola. Periódich mensual d'Agricultura, dirigit per En Joan Bulbena y Estrany. Any I. [Núms. 1-10.] fol. Barcelona, 1909

414. La Cataluña. Revista semanal. Año I-IV. [T. I-III.] fol. id. 1907-1910

[Manca el núm. 138.]

[Continuat amb el títol:]

— CATALUÑA. Revista semanal, 2.ª época de «La Cataluña». Año V, VI. [T. IV, V.]

fol. Barcelona, 1911, 1912

[Continúa amb el títol:]

— CATALUNYA. Revista setmanal. Tercera época. Any, VII, VIII. [T. VI, VII.]

fol. Barcelona, 1913, 1914

415. Cataluña, Aragón, Valencia, Baleares. Revista defensora de los intereses morales y materiales de aquellas provincias españolas. Director : R. Monner Sans. Año I-II.

4.º Buenos-Aires, 1901-1902

[Sols els núms. 3-6, 9-11, 15, 17, 23, 25, 27 de l'any I i els 1 i 3 del II.]

416. Cataluña Textil. Revista mensual Hispano-Americana de industrias textiles y sus auxiliares. Vol. I-II. fol. Badalona, 1906-1908

CATANIA.

Società di Storia Patria per la Sicilia Orientale.

Carnegie Institute. The sixteenth [seventeenth] celebration of Founder's Day. [1912, 1913.] 4.º Pittsburg

417. Primer Censo General de la Provincia de Santa Fé (República Argentina, América del Sud).
Verificado bajo la administración del Doctor Don José Galvez el 6, 7 y 8 de Junio de
1887. Gabriel Carrasco, Director y comisario general del Censo. Libro I. Censo de
la población. fol. Buenos-Aires-La Plata, 1888
418. Le Centenaire de Favre. Journal illustré publié sous la Patronage littéraire du Comité du
Centenaire. [Núms. 1-4.] fol. Montpellier, 1884
419. El Centenario de Balmes. Boletín mensual. 4.º Vich, 1910
- Centralblatt für Bibliothekswesen.
Vid. Zentralblatt für Bibliothekswesen.
- CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERS Y DE L'INDUSTRIA. Barcelona.
Revista Anyal.
- CENTRE CATALÁ. Manlleu.
Certamen literari.
- CENTRE CATALÁ. Montevideo.
El Eco del...
- CENTRE CATALÁ. Saragoça.
Butlletí del...
- CENTRE CATALANISTA PROVENÇALENCH. Sant Martí de Provençals.
Primer certamen literari...
- CENTRE ESCOLAR CATALANISTA. Barcelona.
Acta de la Sessió inaugural...
- CENTRE EXCURSIONISTA DE LA COMARCA DE BAGES. Manresa.
Butlletí del...
- CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA. Barcelona.
Acta de la sessió pública inaugural...
Butlletí del...
Congresos Excursionistes Catalans.
- CENTRE EXCURSIONISTA DE LLEYDA.
Butlletí del...
- CENTRE EXCURSIONISTA DE TARRASSA.
Arxius d'Estudis del...
- CENTRE EXCURSIONISTA DE VICH.
Butlletí del...
- CENTRE GRACIENSE. Barcelona.
Certamen poètic.
- CENTRE INDUSTRIAL DE SABADELL.
Certamen Literari organitzat per la Secció d'Arts y Lletres del...
- CENTRE REGIONALISTA. Sarrià.
Primer Certamen literari de Sarrià.
- CENTRO ARTÍSTICO INDUSTRIAL FIGUERENSE. Figueras.
Certamen Literario de...
- El Centro de Acuarelistas. Número único. Barcelona, 28 de junio de 1887.
fol. Barcelona
- CENTRO DE ESTUDIOS HISTÓRICOS. Madrid.
Revista de Filología Española.
- CENTRO DE LECTURA. Reus.
Certamen científico-literario celebrado por el...

420. Asociación Literaria de Gerona. Certamen. Año I-IV, VI-XXIX.
4.º Gerona, 1872, 1873, 1874, 1875, 1877-1900
421. Certàmen Catalanista de la Joventut Catòlica de Barcelona. Any I-XIV.
4.º Barcelona, 1879-1892
422. Certàmen celebrado por la Juventud Católica de Valencia en honor de Maria Inmaculada el
dia 8 de Diciembre de 1880. 12.º Valencia, 1881
423. Certàmen Científich-literari de Granollers en l'any 1881. 8.º Barcelona, 1881
424. Certamen Científich-literari de Sitges. Any I. 4.º id. 1886
425. Certàmen Científico-literario celebrado por el Ateneo Igualadino de la clase obrera. Año I,
MDCCCLXXX. 8.º Igualada, 1881
— Ateneo Igualadí de la Classe Obrera. Composicions premiades en lo CERTAMEN de 1883.
8.º Igualada, 1884
426. Certamen Científico-literario celebrado por el Centro de Lectura. MDCCCLXXVIII.
8.º Reus
427. Certàmen con que celebró el Círculo-Literario de Vich el primer aniversario de la inaugura-
ción del ferro-carril, el dia 8 de Julio de 1876. 4.º Vich, 1877
428. Certàmen de Banyuls de la Marenda. 8 Setembre 1887. Memòria del Secretari D. Justí
Péprats. 8.º
429. Certamen del Rey en Jaume I lo Conqueridor ab motiu del VII centenari de son naixement.
Tarragona, 1911
430. Certamen Festiu Literari, verificat lo diumenge 18 de Desembre de 1892 en lo Teatro
Eldorado de la present ciutat. 8.º Barcelona, 1893
431. Lo Niu Guerrero. Certamen Humoristich celebrat en lo Teatre del Circo de Barcelona en
lo matí de XVII de Juny de MDCCCLXXVII[1878]. Any I[II] de llur restauració.
12.º Barcelona, 1878
432. Certamen Humoristich-Literari de la Societat L'Aranya celebrat en lo Teatro de Novetats
de Barcelona, lo mati del diumenje dia 23 de juny del any 1878. Folletí de «Lo Gay
Saber». 12.º [Barcelona]
— ... celebrat en... 1880. Any II. 8.º Barcelona, 1880
433. Ateneu Sabadellés. Primer Certàmen Literari celebrat en lo teatre dels Camps de Recreo
en la tarde del dia 14 de Maig de 1882. 4.º Sabadell, 1882
434. Centre Catalanista Provensalench. Primer Certamen literari celebrat en S. Martí de Pro-
vensals en lo dia 11 de Novembre de 1880 en lo local del Teatro Provensalense.
8.º Barcelona, 1881
435. Certamen Literari de la Juventut Católica de Palma de Mallorca any 1885.
4.º Palma, 1885
436. Certàmen Literari-Artistic d'Olot. XIX. 8.º Olot, 1908
437. Centre Catalá de Manlleu. Certamen literari de 1890. 4.º Vich, 1890
438. La Bisbal. Certamen Literari de 1890. 8.º Barcelona, 1890
439. Segon Certamen Literari de Olot. 1891. 8.º Olot, 1891
440. La Capvuytada. Recort del Certamen Literari de Sans organísat enguany per la Lliga
de Contribuyents. Celebrat lo dia 24 del present mes d'Agost ab motiu de la Festa
Major. 4.º Sans (Barcelona), 1897
441. Centre Regionalista. Primer Certamen literari de Sarriá. 1901. 8.º Barcelona, 1902

442. Certamen Literari iniciat per La Patria Catalana. Valls, 3 febrer de 1881. 4.º [Valls]
443. Ateneo de Villanueva y Geltrú. Segundo Certámen Literario-Artístico celebrado el día 24 de octubre de 1886. 8.º Villanueva y Geltrú, 1888
444. Ateneo Arenyense. Primer [-Segundo] Certámen Literario celebrado en la Villa de Arenys de Mar el día... de julio de... 1885, 1886. 4.º Barcelona, 1885, 1886
445. Certámen Literario celebrado en Reus el día 30 de Junio de 1868 en loor de la Virgen de Misericordia. 4.º Reus, 1868
446. Certámen Literario celebrado por la Juventud Católica de Barcelona el día 10 de junio de 1877 para solemnizar el 50º aniversario de la consagración episcopal de Pio IX. 8.º Barcelona, 1877
447. Centro Artístico Industrial Figuerense. Certámen Literario de MDCCCLXXXII ([MDCCCLXXXIII] (Año primero [segundo])). 4.º Figueras, 1882, 1883
448. Certámen Literario de Villanueva y Geltrú, celebrado con motivo de los festejos con que solemnizó esta villa la inauguración de los ferrocarriles directos de Madrid y Zaragoza a Barcelona en la sección comprendida entre esta capital y Villanueva. Segunda edición. 4.º Villanueva y Geltrú, 1882
449. Certámen Literario, que con superior permiso y bajo los auspicios del I. S. Dr. D. Tomas Roca, dignidad de Dean de esta Santa Iglesia, celebrarán los alumnos de Retorica y Poética dirigidos por el Real profesor D. Juan Galí, pbro... y beneficiado de la parroquia iglesia de San Pedro de las Puellas; en la ciudad de Barcelona, en la capilla de la venerable orden tercera de San Francisco de Paula en los días 4 y 5 de Junio de 1833, a las 9 de la mañana. 8.º Barcelona [1833]
450. Certamen Literari organiat per la Secció d'Arts y Lletres del Centre Industrial de Sabadell, celebrat en 1.º d'Agost de 1906. 4.º Sabadell, 1907
451. Certamen Literari organiat per la Secció de propaganda de la Lliga Regionalista de Sabadell celebrat en 1.º d'Agost de 1907. 4.º Sabadell, 1908
452. Certámen Literario que para conmemorar el segundo centenario del fallecimiento del dramático insigne D. Pedro Calderón de la Barca celebraron la Universidad de Barcelona y el Instituto Provincial de 2.ª Enseñanza el día 25 de Mayo de 1881. 8.º Barcelona
453. Centro Graciense. Certámen poétich celebrat lo dia 26 de maig de 1878. 12.º Barcelona, 1878
454. Academia Bibliográfico-Mariana. Certámen poético celebrado con motivo del concurso de premios abierto por la espresada Academia para solemnizar el primer [II, IV-VII, IX-XIV] aniversario de su instalación en la noche del... 4.º i 8.º Lérida, 1863, 1864, 1866-1869, 1871-1876
- [Continuat amb el títol:]
— CERTÁMEN PÚBLICO... XV-XVII, XIX-XXIII, XXV (I i II), XXVI (II), XXVII (I), XXVIII (I i II), XXX (I), XXXII (I), XXXIII (I), XL (III), XLVIII (I i II). 4.º i 8.º Lérida, 1877-1879, 1881, 1883, 1885, 1887-1889, 1892, 1894, 1895, 1903, 1910
455. Poesias premiadas en el Certámen Poético celebrado el día 18 de mayo de 1871 por la Academia de la Juventud Católica de Barcelona. 4.º Barcelona, 1872
456. Societat Melancolífuga Barcelonesa. Certamen polilingüe muxiganguesch. Any 1884. 4.º Barcelona
- Certámen público celebrado con motivo... [Academia bibliográfico-Mariana].
Vid. Certamen poético...
- Certámen.
Vid. Jochs Florals.

457. Certamens Literaris de la Misteriosa. Composicions premiades en lo del any 1874 [1876, 1877]. (Any II [III, IV] de sa instauració.) 8.º Barcelona, 1874, 1876, 1877
CERVERA.
Cámara de Comercio e Industria.
El Charlatán.
Vid. Almanaque joco-serio, trágico...
CHARTRES.
Congrès archéologique de France. LXVII.
CHATEAUROUX.
Congrès archéologique de France. XL.
458. Chronik der ukrainischen Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg. Heft 1, 1909. Heft 1-4, 1910. 8.º Lemberg, 1909-1910
459. La Chronique des Arts et de Curiosité. Supplément a la «Gazette des Beaux-Arts». Ann. 1910, etc. 4.º Paris [1910, etc.]
460. El Cielo en 1858 (año tempestuoso) ó calendario de Joaquin Yagüe, conocido por el Zaragozano. 12.º Tudela, 1857
461. El Cielo en 1857 o Calendario de Joaquin Yagüe, conocido por el Zaragozano. Contiene también las predicciones del Observatorio astronómico y un juicio del año. 12.º Zaragoza (Ventura), 1856
462. El Cielo en 1857 por Joaquin Yagüe, conocido por el Zaragozano. 12.º Zaragoza (Gallifa), 1856
El CIELO EN 1859...
Vid. Calendario arreglado para el principado de Cataluña.
463. La Ciencia Católica. Revista religiosa científica y literaria, órgano de las Academias de Santo Tomás de Aquino de Barcelona y de Sevilla. Publicase bajo los auspicios del Excmo. e Ilmo. Sr. D. J. M. de Urquinaona. Vol. I-III. 8.º Barcelona, 1882-1883
[Manca el núm. 1 del vol. I.]
464. La Ciencia Tomista. Publicación bimestral de los Dominicos españoles. T. I, etc. 4.º Madrid, 1910, etc.
CIRCOLO MATEMATICO DI PALERMO.
Anuario biografico:
Rendiconti.
CÍRCULO LITERARIO DE VICH.
Certamen con que celebró el Círculo-Literario de Vich...
465. La Ciudad de Dios. Revista quincenal, religiosa, científica y literaria dedicada al gran Padre S. Agustín y publicada por los PP. Agustinos del Escorial. Vol. LVII-LIX, LXII-LXVI, LXVIII-LXX. 4.º Madrid, 1902-1906
CLERMONT-FERRAND.
Congrès archéologique de France. LXII.
CLUB MONTANYENC. Barcelona.
Butlletí del...
COIRA.
Società Reto-romantscha.
COLEGIO DE ABOGADOS DE BARCELONA.
Revista Jurídica de Cataluña.

- COLEGIO DE ESTUDIOS SUPERIORES. Deusto.
Estudios de Deusto.
- COLEGIO DE MÉDICOS DE LA PROVINCIA DE GERONA.
Asamblea anual...
Index Medicus Hispanus.
466. El Colmenero Español. Organó oficial de la Sociedad Española de Apicultura. Vol. 1-14.
8.º Barcelona, 1892-1905
- COLUNYA.
Litterarische Gesellschaft in Köln.
- COMISIÓN DE ESTADÍSTICA GENERAL DEL REINO. Madrid.
Anuario Estadístico de España.
- COMITATO ESECUTIVO DELL'ESPOSIZIONE DEL 1911. Roma.
Roma. Rassegna illustrata...
- COMITATO PROMOTORE DEL SETTIMO CENTENARIO DELLA NASCITA DI S. FRANCESCO DI ASSISI.
Il settimo Centenario della Nascita di S. Francesco di Assisi.
- COMITÉ DES TRAVAUX HISTORIQUES ET SCIENTIFIQUES. Paris.
Bulletin archéologique du...
Bulletin de Géographie historique et descriptive.
Bulletin historique et Philologique du...
- COMITÉ DES TRAVAUX HISTORIQUES ET SOCIALES. Paris.
Bulletin du...
- COMMISSION ARCHÉOLOGIQUE DE NARBONNE.
Bulletin de la Commission Archéologique et Littéraire de Narbonne.
- COMMISSIONE ARCHEOLOGICA COMUNALE DI ROMA.
Bulletino della...
- COMMISSIONE SENESE DI STORIA PATRIA. Siena.
Bulletino Senese di Storia Patria.
467. Société de Secours des Amis des Sciences. Fondée le 5 mars 1857 par L. J. Thénard. **Compte rendu** de la neuvième Séance Publique Annuelle tenue le 4 mai 1866 dans le grand amphithéâtre de la Sorbonne. 8.º Paris, 1866
468. Académie des Inscriptions et Belles-Lettres. **Comptes rendus des séances.** 8.º Paris, 1900-1905, 1908, etc.
Compte rendu du 2.ºme Congrès International d'Education Morale.
Vid. Congrès International...
469. Ministère de l'Instruction publique et des Beaux-Arts. Comité des Travaux historiques et scientifiques. **Comptes rendus du Congrès des Sociétés Savantes de Paris et des départements tenu... en 1896 [1897, 1899, etc.].** Section des Sciences. 4.º Paris, 1896, 1897, 1900, 1901, 1903-1907, 1909, 1911, etc.
- CONCELL D'INVESTIGACIÓ PEDAGÒGICA. Barcelona.
Escola d'Istiu de Barcelona.
470. Travaux de la deuxième Conférence internationale pour l'étude du cancer tenue a Paris du 1.º au 5 octobre 1910 publiés sous la direction de MM. le Dr. Pierre Delbet... et le Dr. R. Ledoux-Lebard... 4.º Paris, 1911
- CONFERENCIAS DE SAN VICENTE DE PAÚL. Barcelona.
Almanaque de las...
Memoria dirigida a los socios de las...

471. Congrès Archéologique de France. Session XXX, XXXIII, XXXV, XL, XLIII, XLIV, XLVI, XLIX, LI, LV, LXII, LXIV, LXVI, etc. 8.º Paris-Caen, 1864, etc.
[Des de la sessió LXXV les actes de cada una se publiquen en dos volums.]
472. Federació Agrícola Catalano-Balear. XII Congrès celebrat a la ciutat de Tarragona els dies 30 y 31 de maig i 1 de juny del any 1909. 4.º Tarragona, 1910
— XIII Congrès... Tàrraga, 15 y 16 maig del Any 1910. 8.º Barcelona, 1910
— XIV Congrès... Girona, 16, 17 y 18 de juny del Any 1911. 8.º id. 1911
— XVI Congrès... Igualada, 11 i 12 de maig del Any 1913. 8.º id. 1913
Congrès de Ciències històriques. Berlin.
Vid. Kongress für historische Wissenschaften.
473. Congrès de l'Association Internationale pour l'Essai des Matériaux, tenu a Copenhague... 1909. Coup d'oeil sur le Congrès. 1.ª partie : Rapports présentés au Congrès. II.ª partie : Délibérations du Congrès. 8.º Vienne-Paris
474. Primer Congrès dels Metges de Llengua Catalana, celebrat a Barcelona en 21, 23, 24 y 25/VI/1913. Actes, Ponències y Comunicacions. 8.º Barcelona, 1913
475. Congrès d'Historia de la Corona d'Aragó dedicat al Rey En Jaume I y a la seua època. Ab lo patrocini del Excm. Ajuntament de Barcelona. [2 vols. i un de làmines.]
Barcelona, 1909-1913
476. Le Second Congrès du Sud-Ouest navigable, tenu à Toulouse les 27-30/V et 1/VI/1903. Compte rendu des Travaux, actes et résolutions du Congrès. 4.º Toulouse, 1904
477. Le Congrès Eucharistique de 1888 tenu a Paris du 2 au 6 Juillet. 8.º Paris, 1889
478. Primer Congrès Internacional de la Llengua Catalana. Barcelona. Octubre de 1906.
4.º [Barcelona], 1908
Congrès Internacional de Matematics. Heildelberg.
Vid. Verhandlungen des dritten Internationalen Mathematiker-Kongresses in Heildelberg.
479. Congrès International d'Anthropologie et d'Archéologie Préhistoriques. Compte rendu de la Treizième Session. Monaco 1906. [2 vols.] 4.º Monaco, 1907-1908
480. Congrès International d'Archéologie. Session d'Athènes. 1905. Sous la présidence de S. A. R. ... Bulletin n.º 1. 4.º Athènes, 1905
481. Rapports présentés a la I.ª Section du III.º Congrès International d'Education Familiale tenu à Bruxelles en 1910 (Bibliothèque des Congrès Internationaux) [8 vols.].
12.º Bruxelles
482. Compte Rendu du 2.ª Congrès International d'Education Morale a La Haye 22-27 Août 1912... Publié par la secrétaire générale Mlle. Attie G. Dyserinck pour le comité exécutif néerlandais (Comité Organisateur). 4.º La Haye, 1913
483. Ve Congrès International d'Electrologie et de Radiologie Medicales. Sous le haut patronage de S. M. le Roi Alphonse XIII. Barcelona 13-18 Septembre 1910. 4.º Barcelone, 1911
484. Rapports présentés à la Première Section du Deuxième Congrès International de l'Enseignement Ménager, Gand 1913 par... 1.ª [2.ª, 3.ª, 4.ª] Section. 4.º Bruxelles
485. VI.ª Congrès International de Psychologie, tenu a Genève du 2 au 7 Août 1909... Rapports et comptes rendus publiés par le soin de Ed. Claparède.... 4.º Genève, 1910
— Programme du VI.ª... id.
486. Congrès International des applications de l'Electricité. Marseille, 1908. T. I, II, Rapports préliminaires : T. III, Organisation du Congrès. 4.º Paris, 1909

487. Programme du Xme Congrès International des habitations à bon marché. La Haye-Schéveningue. 8-13 Septembre 1913. 8.º La Haye
488. Actes du Seizième Congrès International des Orientalistes. Session d'Athènes (6-14 Avril 1912). 4.º Athènes, 1912
489. Primer Congreso Africanista celebrado en.... Madrid en los días 9, 10, 11 de Enero de 1907. 4.º Barcelona, 1907
- Segundo... Zaragoza en los días 26, 27, 28, 29, 30 y 31 de octubre de 1908. 8.º id. 1908
- Tercero... Valencia en los días 9, 10, 11, 13 y 15 de diciembre de 1909. 8.º id. 1909
- Cuarto... Madrid en los días 12, 14, 15, 16 y 17 de diciembre de 1910. 8.º id. 1910
490. Crònica del segundo Congreso Católico Nacional Español. Discursos, reseñas de memorias y trabajos presentados para las sesiones públicas y sesiones privadas é historia de dicha asamblea celebrada en el Santo Templo Metropolitano de la Seo de Zaragoza. 5-10 octubre 1890. 4.º Zaragoza, 1891
- Crónica del Tercer Congreso Católico Nacional Español. Discursos pronunciados en las sesiones públicas y reseña de las memorias y trabajos presentados en las secciones de dicha Asamblea celebrada en Sevilla en octubre de 1892. 4.º Sevilla, 1893
- Crónica del Cuarto Congreso Católico Español... en Tarragona en octubre de 1894. 4.º Tarragona, 1894
491. Asociación Española para el Progreso de las Ciencias. Primer Congreso celebrado en la ciudad de Zaragoza del 22 al 29 de octubre 1908. T. I-VIII. 4.º Madrid, 1908-1910
- Congreso de Granada. T. II, IX. 4.º id. 1911-1912
- Congreso de Madrid. Cuarto Congreso celebrado en la villa de Madrid del 15 al 20 de junio de 1913. T. I. 4.º Madrid, 1913
492. Congreso de Economía celebrado en la Universidad de Barcelona en los días 28, 29 y 30 de Junio y 1, 2, 3, 4 y 5 de Julio de 1908. Acuerdos tomados por la asamblea en contestación al cuestionario propuesto por la «Sociedad de Estudios Económicos» y proposiciones adicionales aprobadas. 8.º Barcelona, 1908
- CONGRESO DE LOS DIPUTADOS. Madrid.
Actas de las Sesiones de Cortes.
Boletín analítico de los principales documentos parlamentarios extranjeros...
Extracto de las Sesiones de las Cortes...
493. Congreso de Primera Enseñanza de Barcelona. Celebrado en el Palacio de Bellas Artes a últimos de Diciembre del año 1909 y primeros de Enero de 1910. 4.º Barcelona, 1911
- Conclusiones que han presentado los señores encargados de las ponencias. 8.º Barcelona
494. Congreso de Vinicultores celebrado en Madrid en Junio del año 1886. 4.º Madrid, 1887
495. Primer Congreso Escolar Nacional que ha de celebrarse en Valencia durante los días 21, 22, 23, 24, 25, 26 y 27 de Julio próximo, con motivo de la Exposición Regional. 1909. 8.º [Valencia]
496. Primer Congreso Español de Oto-Rino-Laringología celebrado en Madrid del 18 al 24 de Noviembre de 1896. Actas de sus sesiones. 8.º Madrid, 1897
497. Primer Congreso Español internacional de la Tuberculosis. Barcelona, 16 a 22 octubre de 1910. 4.º Barcelona, 1912
498. Cronica del Primer Congreso Eucarístico Nacional celebrado en Valencia en noviembre de 1893. Tomo I, II. 4.º Valencia, 1894

- Segundo Congreso Eucarístico Español celebrado en Lugo en Agosto de 1896. Discursos pronunciados... memorias presentadas... exposición artística y certamen literario. 4.º Lugo, 1896
499. Primer Congreso Hispano-Americano de las Congregaciones Marianas. Crónica, personal, documentos, discursos, memorias. [Novembre, 1904.] 4.º Barcelona, 1905
500. Publicaciones del Congreso Histórico Internacional de la Guerra de la Independencia y su época (1807-1815), celebrado en Zaragoza durante los días 14 a 20/X/1908. T. I-IV. 12.º Zaragoza, 1909-1910
501. Congreso Internacional de Americanistas. Actas de la cuarta reunión. Madrid, 1881. Tomo I, II. 4.º Madrid, 1883-1884
502. Congreso Jurídico de Barcelona en el año 1888. Tema I, III, IV, VI. 4.º Barcelona, 1888
Ponencias dels Srs. E. Gil Robles, M. Pla Soler, F. Alvarez del Manzano, R. Durán Ventosa, M. Isabal, A. de Ondovilla Duran, Santiago Oliva Bridgman. V. Romero Girón, F. de Aramburu Zuloaga, M. Danvila Collado.
503. Congreso Jurídico Ibero-Americano. [Memories als temes 1-4 dels Srs. Torres Campos, Balbin de Unquera, Olivares Bier, Díaz González, Silvela, Santos Pasapera, Donoso de la Campa i Pedregal. 8 fasc.] 8.º Madrid, 1892
504. Segundo Congreso Nacional de Arquitectos. Celebrado en Barcelona en Septiembre de 1888 durante la Exposición Universal. Sesiones y documentos. 4.º Barcelona, 1889
— Tercer Congreso... Madrid, 14-19 Abril 1904. 4.º id. 1904
— IV Congreso... Bilbao-agosto de 1907. Tema 1.º, 5.º, 8.º 8.º Bilbao, 1907
— V Congreso... Valencia, 1909. Tema I-V. 8.º Valencia, 1909
505. Boletín del Congreso Nacional de las Artes del Libro. Primero de estos ramos organizado en España. Suplemento a la «Revista Gráfica». 4.º Barcelona, 1911
[Núms. 1-6, 8.]
506. Primer Congreso Nacional de las Artes del Libro. 4.º id. 1911
507. Congreso Nacional Mercantil. Noviembre-Diciembre de 1881. Actas. fol. Madrid, 1882
508. Actas del Congreso Nacional Pedagógico iniciado por la Asociación de Maestros públicos de la provincia de Barcelona celebrado en dicha ciudad desde el día 5 al 12 inclusive del mes de Agosto de 1888. 4.º Barcelona, 1889
509. Congresos Excursionistes Catalans. Vol. I. Deliberacions del Primer Congrès Excursionista Català reunit a Lleyda los dies 24, 25 y 26 de Juny del any 1911. 4.º Lleyda
510. Congreso Vitícola de San Sadurn de Noya. Acta informada de la sesión celebrada en 19 de mayo de 1898. Publicada bajo los auspicios de la Excma. Diputación Provincial de Barcelona. 4.º Barcelona, 1898
511. Actes du Congrès Penitenciaire International de Rome. T. I, I₁, II₂, III₁, III₂. 8.º Rome, 1887-1889
512. Le Congrès Pénitenciaire International de Stockholm, 15-26 Août 1878. T. I, II. 8.º Stockholm, 1879
513. International Congress of Entomology. Oxford, August 1912. [2 vols.] 4.º London and Aylesbury, 1912, 1913
514. Proceedings of the fifth International Congress of Mathematicians. Cambridge, 22-28 August 1912. Ed. by E. W. Hobson and A. E. H. Love. [2 vols.] Cambridge, 1913
515. Terzo Congresso Geografico Internazionale. Tenuto a Venezia dal 15 al 22 Settembre 1881. [Società Geografica Italiana.] [2 vols.] 4.º Roma, 1882, 1884

516. Atti del IV Congresso Internazionale dei Matematici (Roma, 6-11 Aprile 1908). Publicati da G. Castelnuovo. [3 vols.] 4.º Roma, 1909
517. Primer Congr s Universitari Catal . 1903. 8.º Barcelona, 1915
- CONSEJO PROVINCIAL DE AGRICULTURA Y GANADERIA. Barcelona.
Memoria Resumen de los trabajos y servicios realizados por el...
- CONSEJO PROVINCIAL DE FOMENTO DE BARCELONA.
Memoria resumen de los trabajos...
- CONSTANTINOBLE.
Institut Archéologique Russe.
- COPENHAGUE.
Congr s de l'Association Internationale pour l'Essai des Matériaux. V. Universitet.
- EL CORREO ESPAÑOL.
Vid. Almanaque de...
518. El Correo Sino-Annamita, 6 Correspondencia de las Misiones del S. O. de Predicadores en Formosa, China, Tung-King y Filipinas. Vol. XXIV. 8.º Manila, 1890
- VIIIe COURS INTERNATIONAL D'EXPANSION COMMERCIALE. Barcelona.
Vid. Programme.
519. La Creu del Montseny. Setmanari Catòlic Regionalista. Any I, II. fol. Barcelona, 1899, 1900
- CRISTIANIA.
Institut Nobel Norvegien.
520. El Criterio Católico. Revista semanal destinada a defender los intereses de la Iglesia. Vol. I, II. 4.º Barcelona, 1885
521. La Critica. Rivista di Letteratura, Storia e Filosofia. Diretta da B. Croce. Vol. I-X. 8.º Napoli, 1903-1912
- Indice dei primi otto volumi 1903-1910. 8.º Bari, 1910
522. Cr nica Comercial. Eco. mensual de la Academia Científico-Mercantil de Barcelona. Director D. Antonio Torrents Monner. T. II-IV. 4.º Barcelona, 1893-1895
- Cr nica del Congreso Católico Nacional Español.
Vid. Congreso Católico Nacional Español.
- Cr nica del Primer Congreso Eucarístico Nacional.
Vid. Congreso Eucarístico Nacional.
- Cr nica del Segundo Congreso Eucarístico Español.
Vid. Congreso Eucarístico Nacional.
- LA CRUZ ROJA ESPAÑOLA.
La Cruz Roja. Revista mensual ilustrada.
523. La Cruz Roja. Revista mensual ilustrada. Organo oficial de la Asamblea Suprema Española. IV Epoca. Año II, III. 4.º Madrid, 1900-1901
[Sols el núm. 18 de l'any II i els núms. 19-26 del III.]
524. ¡Cu-cut! [Semanari]. Anys 1902-1909. 4.º Barcelona [1902-1909]
Vid. Calendari del...
- Cuentos a la vora de l'aigua.
Vid. La Pesca.
- Cultura Española.
Vid. Revista de Aragón.

- CUSTOM HOUSE. Londres.
Annual Statement of the Trade of the United Kingdom...
- DAX.
Congrès archéologique de France. LV.
- DEPARTMENT OF COMMERCE AND POLICE. Manila.
Fourth Annual Report of the Bureau of Labor.
- DEPARTMENT OF FINANCE AND JUSTICE. Manila.
Annual Report of the Attorney-General of the Philippine Islands.
Annual Report of the insular Collector of customs.
Annual Report of the Treasurer of the Philippine Islands.
- DEPARTMENT OF PUBLIC INSTRUCTION. Manila.
Thirteenth Annual Report of the Director of Education.
Bulletin of the Philippine Library.
- DEPARTMENT OF THE INTERIOR. Manila.
Annual Report of the Bureau of Health for the Philippine Islands.
Annual Report of the Director of Forestry.
- Detailed Programme of the Summer Meeting at Oxford.
Vid. Annual Meeting at Lincoln.
- DEUSTO (Bilbao).
Colegio de Estudios Superiores.
- DEUTSCHE BUNSEN-GESELLSCHAFT. Berlin.
Zeitschrift für Elektrochemie und angewandte physikalische Chemie.
- DEUTSCHE GESELLSCHAFT FÜR ANTHROPOLOGIE, ETHNOLOGIE U. URGESCHICHTE. Berlin.
Archiv für Anthropologie.
- DEUTSCHE GESELLSCHAFT FÜR MECHANIK UND OPTIK.
Deutsche Mechaniker-Zeitung.
525. Deutsche Literaturzeitung. Herausgegeben von Prof. Dr. Paul Hinneberg. Jahrg. XXXII, etc. fol. Berlin, 1911, etc.
- DEUTSCHE MATHEMATIKER-VEREINIGUNG. Leipzig.
Jahresbericht der...
526. Deutsche Mechaniker-Zeitung. Vereinsblatt der deutschen Gesellschaft für Mechanik und Optik. Herausgegeben vom Vorstande der Gesellschaft. Beiblatt zur Zeitschrift für Instrumentenkunde. Organ für die gesamte Glasinstrumenten-Industrie. Redaktion : A. Blaschke. 1910-1912. 4.º Berlin, 1910-1912
- DEUTSCHE METEOROLOGISCHE GESELLSCHAFT. Berlin.
Meteorologische Zeitschrift.
- DEUTSCHE PHYSIKALISCHE GESELLSCHAFT. Berlin.
Die Fortschritte der Physik.
- DEUTSCHER GEOMETERVEREIN.
Zeitschrift für Vermessungswesen.
- DIAMANTE.
Vid. Calendario para 1863.
527. Diari Catalá, polítich y literari. Any I-III. fol. Barcelona, 1879-1881
528. Diario curioso, histórico, erudito, comercial, civil y económico. [15/VI/1772 - 1/VII/1773.] 8.º Barcelona, 1772, 1773

Diario de Barcelona.

Vid. Almanaque del...

Estracto de las Sesiones de Cortes.

Sesiones de Cortes.

Diario de las Sesiones de Cortes.

Vid. Actas de las Sesiones de Cortes.

DIARIO DEL COMERCIO.

Vid. Almanaque del...

529. Diario de los Literatos de España : en que se reducen a compendio los escritos de los Autores Españoles y se hace juicio de sus Obras, desde el año 1737. T. I-VII.
[El vol. VI mancat de portada.] 12.º Madrid, 1737-1742

Diario de Sesiones de las Cortes constituyentes

Vid. Actas de las Sesiones de Cortes.

530. Diario evangélico, histórico-político, que, con real privilegio, ofrece nuevamente al público de esta ciudad y principado de Cataluña Don Pedro Angel de Taragona, Agente de Negocios. [Núms. 1-6 del mes de juny.] 8.º Barcelona, 1772

DIPUTACIÓ PROVINCIAL DE BARCELONA.

Biblioteca de Catalunya.

Boletín Oficial de la Provincia de Barcelona.

Borsa del treball de Barcelona.

Concell d'Investigació Pedagògica.

Institut d'Estudis Catalans.

Museu Social.

Presupuesto ordinario.

DIPUTACIÓ PROVINCIAL DE LES BALEARS. Palma de Mallorca.

Boletín Oficial de la Provincia de Baleares.

DIPUTACIÓ PROVINCIAL. Girona.

Boletín Oficial de la Provincia de Gerona.

DIPUTACIÓ PROVINCIAL. Lleida.

Boletín Oficial de la Provincia de Lérida.

DIPUTACIÓ PROVINCIAL. Tarragona.

Boletín Oficial de la Provincia de Tarragona.

DIPUTACIÓ PROVINCIAL. Valencia.

Boletín Oficial de la Provincia de Valencia.

DIRECCIÓN DE HIDROGRAFÍA. Madrid.

Anuario de la...

DIRECCIÓN GENERAL DE AGRICULTURA, MINAS Y MONTES. Madrid.

Estación Enológica de Reus. Memoria.

DIRECCIÓN GENERAL DE CONTRIBUCIONES, IMPUESTOS Y RENTAS. Madrid.

Estadística de la tributación minera de España...

DIRECCIÓN GENERAL DE ESTADÍSTICA MUNICIPAL. Buenos Aires.

Anuario Estadístico de la Ciudad de Buenos Aires.

DIRECCIÓN GENERAL DE INSTRUCCIÓN PÚBLICA. Madrid.

Boletín oficial de la...

DIRECTION DE L'ENSEIGNEMENT INDUSTRIEL ET PROFESSIONNEL. Bruxelles.

Rapport sur la situation de l'Enseignement technique en Belgique.

DIRECTION GÉNÉRALE DES DOUANES. Paris.

Tableau général du Commerce de la France.

La Discusión.

Vid. Calendario Democrático.

531. Academia pro interlingua. Anno XXII-XXIII [XXIV, XXV, XXVI-XXVII]. Direttore: G. Peano... Discussiones. Tomo I-IV. 1909-1913. 8.º Torino, 1909-1913
[Del T. II sols hi ha els núms. 1 i 2; del IV, els núms. 1, 2 i 3.]

532. Sanidad Nacional. Disposiciones oficiales emanadas del Ministerio de la Gobernación (Inspecciones generales de Sanidad) durante el año 1904, 1905. 8.º Madrid, 1905, 1906

DON RAMON.

Vid. Almanaque del semanario nocalista descarado Don Ramón...

533. La Donsayna. Colecció de música alegre y divertida en solfa valenciana dedicada a los amigos del Sueco y Nap-y-Col [13 números]. 12.º Madrid, 1845

— Colecció de música alegre y divertida en solfa valenciana per El Sueco y Nap-y-Col o siguen D. Chusep Bernat y Baldoví y D. Chusep M. Bonilla. Segona edició [13 números]. 12.º Valencia, 1877

DRESDEN.

Königliche öffentliche Bibliothek.

534. Eco de la Treballada. Redactat pels treballadors y compost pels aprenents de l'establiment tipogràfic «L'Avenç». Any I, II. 8.º Barcelona 1912, 1913

535. El Eco del Centre Catalá. Publicación mensual. Organó oficial de la Sociedad. Año II, etc. 4.º Montevideo, 1910, etc.

[Núms. 31 i 37 de l'any III; núms. 48, 50-53 del IV;
núms. 54, 55, 57-65 del V; núms. 66 i 67 del VI.]

ECOLE DES CHARTES. Paris.

Bibliothèque de l'Ecole...

ECOLE FRANÇAISE D'ATHÈNES.

Bulletin de Correspondance Hellénique.

ECOLE FRANÇAISE DE ROME.

Mélanges d'Archéologie et d'Histoire.

ECOLE PRATIQUE D'ÉTUDES BIBLIQUES. Jerusalem.

Revue Biblique.

ECOLE SUPÉRIEURE COMMERCIALE & CONSULAIRE. Mons.

Programme détaillé des Cours 1905-1906.

'ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΣΑΜΟΥ.

'Επετηρίς.

536. Empori. Revista catalana mensual. Monografies científiques; estudis crítics; noves y resums de la vida cultural catalana. Vol. I-III. 4.º Barcelona, 1907-1908

537. En Banyeta. Per 2 cuartos 'ls hi darà una banyada cada senmana. Any I, II. fol. Barcelona, 1877, 1878
[De l'any II, 6 núms.]

538. Enciclopedia Filipina. Política, administració, legislació comparada, historia, economia, legislació financiera, sociologia. Editor: Felipe G. Calderón. Vol. I. 8.º Manila, 1908,

539. L'Enderroch. — Arts. Patria. Democracia. Sortirà els dies 1 y 16 de cada mes. Any I. 1902. 4.º Girona, 1902

ENTOMOLOGICAL SOCIETY. Londres.

The Transactions of the...

540. 'Επετηρίς τῆς 'Ηγεμονίας Σάμου... 1878-1880. 8.º 'Εν Σάμῳ, 1878-1880

541. Πανελλήνιος γυμναστικός σύλλογος ὑπὸ προσταγῇ τῇ Α. Β. Υ. τῷ Διαδόχῳ. Ἐπετηρίς, 1902-1903. 4.ο Ἐν Ἀθήναις, 1903
542. Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός. Ἐπετηρίς. Ἔτος Α', Γ', Δ', Ζ', Η', Θ'. 4.ο Ἐν Ἀθήναις, 1897, 1899, 1900, 1903, 1904, 1906
543. Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον. Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίς. 1902-1903; 1906-1907. 8.ο Ἐν Ἀθήναις, 1903, 1909
- ESCOLA DE DECORACIÓ. Barcelona.
Revista de la...
- ESCOLA DE MESTRES. Barcelona.
Memoria dels curs...
544. Escola d'Istiu de Barcelona per a mestres, professors especials, institutius, sacerdots, religioses, estudiants i mares de família. Organitzada pel Concell d'Investigació Pedagògica de la Diputació Provincial de Barcelona. Any I. 8.ο Barcelona, 1914
- ESCUELA DE INGENIEROS INDUSTRIALES. Barcelona.
Memoria correspondiente al curso...
- ESCUELA NORMAL SUPERIOR DE MAESTROS. Barcelona.
Memoria acerca del estado de la...
- ESCUELA SUPERIOR DE ARTES INDUSTRIALES Y BELLAS ARTES. Barcelona.
Memoria de su reorganización...
545. L'Escut de Catalunya. Setmanari català il·lustrat. Any I. 4.ο Barcelona, 1879
- L'Escut Emporità. La Bisbal.
Jochs Florals de l'Associació Regionalista...
546. La España Moderna. (Revista Ibero-Americana.) Director Propietario : J. Lázaro. 1889-1896, 1898, 1899 [28 vols.]. 4.ο Madrid, 1889-1896, 1898, 1899
547. Espíritu de los mejores Diarios Literarios que se publican en Europa. [I-VIII, 1788, I-XII, 1789.] 8.ο Madrid, 1789, 1790
548. La Esquella de la Torratxa. Periòdic satíric, humorístic, il·lustrat y lliterari. Donará al menos uns esquellots cada senmana. Any I-XI. fol. (I-VII); 4.ο (VIII-XI). Barcelona, 1879-1889
- Vid. Almanach de la Esquella de la Torratxa.
- ESTACIÓN ENOLÓGICA DE REUS.
Memoria relativa al historial, organización y resultados obtenidos en dicho Centro.
549. Estadística de la Administración de Justicia en lo civil durante el año 1889 en la Península e Islas adyacentes publicada por el Ministerio de Gracia y Justicia. fol. Madrid, 1890
550. Dirección general de contribuciones, impuestos y rentas. Estadística de la Tributación minera de España correspondiente al año de 1906. 4.ο Madrid, 1907
551. Extracto de las Sesiones de las Cortes. Según se han impreso y entregado a los señores suscritores al «Diario de Barcelona». Legislatura para la reforma de la Constitución. T. I-III. 8.ο Barcelona, 1836-1837
552. Estudio. Revista mensual. Año II, etc. 4.ο id. 1914, etc.
553. Estudios de Deusto. Revista bimestral publicada por el Colegio de Estudios Superiores de Deusto (Bilbao). Año I, etc. 4.ο Bilbao, 1904, etc.
- Estudios Franciscanos.
Vid. Revista de Estudios Franciscanos.

554. Estudis Universitaris Catalans. Vol. I-IV, VI, etc. 4.º Barcelona, 1907-1910, 1912, etc.
[El vol. V no s'ha publicat.]

ἙΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ. Atenes.

Ἐπιστημονικὴ Ἑπετηρίς.

Παρατημὰ.

555. Études Franciscaines. Revue mensuelle. Vols. XXV, etc. 4.º Paris, 1911, etc.
556. Euskalerriaren Alde. Revista de cultura vasca. Año I, etc. 8.º San Sebastián, 1911, etc.
557. Euskal-Esnalea. 1911, etc. 8.º id. 1911, etc.
558. L'Excursionista. Bolletí mensual de la Associació Catalanista d'Excursions científicas. Any I-XIV. Vol. I-III. 8.º Barcelona, 1878-1881
559. La Exposición. Órgano oficial. Vol. I, II. fol. id. 1886-1888
560. Extracto de las Sesiones de las Cortes. Legislatura para la reforma de la Constitución. Vols. I-III. 8.º Barcelona, 1836-1837

FACULDADE DE MEDICINA DA UNIVERSIDADE DE LISBOA. Instituto de Anatomia.
Archivo de Anatomia e Anthropologia.

FACULTAD DE CIENCIAS DE LA UNIVERSIDAD DE ZARAGOZA.
Anales de la Facultad de Ciencias de Zaragoza.

FACULTAD DE MEDICINA DE MADRID. LABORATORIO HISTOLÓGICO.
Revista trimestral micrográfica.

FACULTÉ DES LETTRES DE BORDEAUX ET DES UNIVERSITÉS DU MIDI. Burdeus.
Annales de la...

FACULTÉS CATHOLIQUES DE LYON.
Bulletin Historique du Diocèse de Lyon.

FAENZA.
Museo Internazionale delle Ceramiche.

561. Faenza. Bollettino del Museo internazionale delle Ceramiche. Anno I, etc. 4.º [Faenza], 1913, etc.
562. La Familia Cristiana. Revista católica, apostólica y romana. Endressada a las classes populares, y publicada baix la protecció del Excm. e Ilm. Sr. D. Fr. Joaquim Lluch y Garriga, Bisbe de Barcelona y censura del seu secretari lo M.ltre. Sr. D. Ignaci Palá. Any. I, II. 4.º Barcelona, 1876-1877
[Núms. 1-4, 6 de l'any I i núms. 1-4, 6-18 del II.]
563. La Familia. Revista moral, instructiva y recreativa del hogar doméstico. Revisada por la autoridad eclesiástica. Año VII, etc. 4.º Barcelona, 1914, etc.
564. La Fantasma Grog. Any I. [3 núms.] fol. id. 1874
565. El Faro Nacional. Revista de Jurisprudencia, Administración, Tribunales, Notariado é Instrucción pública. Diario político, religioso, jurídico, administrativo y literario. Any. II-XV. 4.º Madrid, 1852-1865
566. Die feierliche Inauguration des Rektors der Wiener Universität für das Studienjahr 1914/15. Am 26 Oktober 1914. 4.º Wien, 1914

FEDERACIÓ AGRÍCOLA CATALANA BALEAR.
Congrés... XII-XIV, XVI.

567. Le Félibrige Latin. Revue mensuelle des oeuvres et des faits qui intéressent les associations de littérature méridionale. Publiée sous la direction de M. Roque-Ferrier. Tom. VII. 4.º Montpellier, 1896

568. El Fénix. Semanario valenciano de literatura, artes, historia, teatros, etc. 2.ª Epoca. Publicado bajo la dirección literaria de D. R. de Carvajal. Colaboradores... [1844-1845.] fol. Valencia, 1845
569. La Fé. Revista religiosa, política y literaria. T. I, II. 8.º Palma, 1844
570. Fermes et Châteaux. Publication mensuelle illustrée. Ann. I-VI. fol. Paris, 1905-1910
- FERROL.
Ateneo Ferrolano.
571. La Festa Majó de Barcelona. Col·lecció de escrits mols bons, acompanyats ab lo programa de las funcions que están destinadas a celebrar per la gran festivitiat de la Mercé. Escrit per E. C. Junt ab lo calendari de 1873. 12.º Barcelona, 1872
572. Festschrift udgivet af Koebenhavns Universitet i anledning af Hans Majestæt Kongens foedselsdag den 3 juni 1911 [26 september 1914, november 1914] [3 vols.] 4.º Koebenhavn, 1911, 1914
- FIGUERAS.
I i IX Asamblea Anual del Sindicato Médico de la Provincia de Gerona.
Centro Artístico Industrial Figuerense.
- El Firmamento.
Vid. Calendario para cartera.
- El Firmamento en 1875.
Vid. Calendario para el principado de Cataluña por el acreditado zaragozano Mariano Castillo.
- FLORENÇA.
Accademia Medico-Fisica Fiorentina.
Reale Deputazione Toscana di Storia Patria.
573. Föreläsningar och Öfningar vid Kungl. Universitetet i Upsala. Höst-Terminen, 1913. Var-Terminen, 1914. 8.º Upsala, 1913-1914
574. Förhandlingar vid Sjätte Nordiska Filologmötet i Upsala. 14-16 augusti 1902. 8.º Upsala, 1903
- FOIX.
Congrès Archéologique de France. LI.
Société Ariégeoise des Sciences, Lettres et Arts.
575. Folia Neuro-biologica. Internationales Zentralorgan für die gesamte Biologie des Nervensystems gegründet von E. Hekma. Herausgegeben von... Band VII, etc. 4.º Haarlem, 1913, etc.
576. Folio. Zeitschrift für allgemeine Sprachkenntnisse. I[II] Jahrgang. fol. [1], 8.º [11] Linz a. D., 1911-1913
[12 núms. des del 6-VIII-1911 al 8-VI-1912. De la segona anyada, que comença en setembre de 1912, els núms. 14-17, 19, 20, 22-24; publicat aquest últim en juliol 1913.]
- FOMENTO DEL TRABAJO NACIONAL. Barcelona.
Memoria leída.
577. Lo Foraster. Almanach per l'any 1872. Passeigs satírics per Barcelona. Firas, Exposicions y festas populars. Consells saludables pels forasters. Poesías, articles y anécdotas. Guia de tots los carrers y plassas de Barcelona, Ensanche y Barceloneta, escrit per D. Pau Bunyegas. Ab profusió de grabats per T. Padró. 8.º Barcelona
578. Forelæsninger og Oevelser ved Koebenhavns Universitet og den polytrkniske Læreanstalt. 1914, etc. 8.º Koebenhavn, 1914, etc.
579. Forma. Publicació ilustrada d'art espanyol antic i modern i d'obres estrangeres existents a Espanya. Vol. I-II. fol. Barcelona, 1904-1907

580. Fortschritte der Elektrotechnik. Vierteljährliche Berichte über die neueren Erscheinungen auf dem Gesamtgebiete der Elektrizitätslehre... Jahrgang, 1911.
4.º Berlin, 1912
581. Die Fortschritte der Physik im Jahre 1911 [1912, etc.] Dargestellt von der Deutschen Physikalischen Gesellschaft. (Abt. I-III) Jahrg. 67, etc.
8.º Braunschweig, 1912, etc.
FRANKFURT A. M.
Römisch-germanische Kommission des kaiserl. deutschen archäologischen Instituts.
582. Fruto de la Prensa Periódica. Colección de Religión, Política y Literatura, sacada de los mejores periódicos de España. Any I-II.
12.º Palma, 1839-1840
583. Lo Fuet. Periódich satírich que surtirà cada semmana. Any I.
fol. Barcelona, 1882
584. Gaceta Agrícola del Ministerio de Fomento. 1.ª Epoca, vol. I-XX.
8.º Madrid, 1876-1881
— 2.ª Epoca, vol. I-VIII.
8.º id. 1882-1883
— 3.ª Epoca, vol. I-XL.
8.º id. 1885-1894
585. Gaceta Apícola de España. Revista dedicada exclusivamente al cultivo de las abejas. Año I, II.
8.º Barcelona, 1907, 1908
GACETA DEL NOTARIADO.
Vid. Calendario de los tribunales.
586. Gaceta Municipal de Barcelona. Año I, etc.
fol. id. 1914, etc.
587. Gazette des Beaux-Arts. Vol. LII, etc.
4.º Paris, 1910, etc.
Vid. La Chronique des Arts et de la Curiosité.
588. Lo Gay Saber. Periódich literari... publicat per Francesch Pelay Briz. Any 1868, 1869.
fol. Barcelona, 1868-1869
— Segona època. Any I-V.
4.º id. 1878-1882
Vid. Certámen humoristic-literari de la Societat l'Aranya.
589. Die Geisteswissenschaften. Wochenschrift für das gesamte Gebiet der Philosophie, Psychologie, Mathematik, Religionswissenschaft, Geschichtswissenschaft, Sprach- und Literaturwissenschaft, Kunstwissenschaft, Rechts- und Staatswissenschaft, Gesellschaftswissenschaft, Volkswirtschaftslehre und Statistik, Militärwissenschaft, Länder- und Völkerkunde, Pädagogik. — Herausgegeben von Dr. Otto Buek und Prof. Dr. Paul Herre. I Jahrg. [Núms. 1-39.]
4.º Leipzig, 1913-1914
GÉNOVA
Società Ligure di Storia Patria.
590. Geographen Kalender. Begründet durch H. Haack. In Verbindung mit vielen Fachgenossen herausgegeben von Gebhard Schönith. XII Jahrg.
12.º Gotha, 1914
591. Geographisches Jahrbuch. Vol. I, etc. 12.º (I-X), 8.º (XI-XXXVI).
Gotha, 1866, etc.
592. Geographische Zeitschrift. Herausgegeben von Alfred Hettner. Jahrg. XIX, etc.
4.º Leipzig, 1913, etc.
593. Germanor. Any III, etc.
4.º Santiago-Xile, 1914, etc.
[Des del núm. 47 endavant.]
594. G. Gerlands Beiträge zur Geophysik. Zeitschrift für physikalische Erdkunde. Zugleich Organ der kaiserlichen Hauptstation für Erdbebenforschung zu Strassburg I. E.
8.º Leipzig
— Beilage : Mitteilungen des Zentralbureaus der internationalen seismologischen Asso-

ziation. Unter Mitwirkung von... Herausgegeben von Geh. Re.-Rat Prof. Dr. O. Hec-
ker und Prof. Dr. E. Rudolph. B. XII, *etc.* 8.º Leipzig und Berlin, 1913, *etc.*

GINEBRA.

Congrès International de Psychologie. VI.
Institut National Genevois.
République et canton de Genève.

595. *Giornale della Libreria, della Tipografia e delle Arti e Industrie affini.* [6 vols.]
4.º Milano, 1888-1893
596. *Giornale Storico della Letteratura Italiana.* Diretto e redatto da Francesco Novati e Ro-
dolfo Renier. Vol. LXIV, *etc.* Anno XXXII, *etc.* 4.º Torino, 1914, *etc.*

GIRONA.

Asociación Literaria de Gerona.
Assamblea de Delegats [de la Unió Catalanista]. V.
Diputació Provincial.
Colegio de Médicos de la Provincia de Gerona.
Federació Agrícola Catalana-Balear. XIV Congrès.
Sindicato médico de la Provincia de Gerona.

GÖTTINGEN.

Königliche Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen.

The GOVERNEMENT OF THE PHILIPPINE ISLANDS.

Department of Commerce and Police.
Department of Finance and Justice.
Department of the Interior.
Department of Public Instruction.

GRANADA.

Asociación Española para el Progreso de las Ciencias. Congreso de Granada.

GRANOLLERS.

Certamen Científich-literari de...

597. *Guia de Lluch. Quinari dedicat als peregrins.* [5 núms.] fol. Palma, 1884
598. *Guide d'action religieuse.* 1908, 1909. 8.º Reims

HAMBURG.

Hamburgische Wissenschaftliche Stiftung.
Naturwissenschaftliche Verein.
Seminar für romanische Sprachen u. Kultur.
Stadtbibliothek.
Vox.
Wissenschaftliche Anstalten des Staates Hamburg.

HANNOVER.

Zentral-Direction der Monumenta Germaniae.

HARVARD UNIVERSITY. Cambridge Mass.

The Quaterly Journal of Economics.

599. *Heart. Journal for the Study of the Circulation.* Edited by T. Lewis. Vol. I, *etc.*
8.º London, 1909, *etc.*

HEILDELBURG.

Verhandlungen des dritten internationalen Mathematiker-Kongresses in...

600. *El Hermitaño. Año I-V.* fol. Barcelona, 1868-1873

The HISPANIC SOCIETY OF AMERICA. New York.

Bibliographie Hispanique.
Revue Hispanique.

601. Histoire et Mémoires de l'Académie Royale des Sciences, Inscriptions et Belles Lettres de Toulouse depuis son rétablissement en 1807. Vol. I-VI.
8.º Toulouse, 1827-1843
[Continúa amb el títol:]
— MÉMOIRES DE L'ACADÉMIE ROYALE [NATIONALE, IMPERIALE] des... 3.º série, vol. I-VI;
4.º série, vol. I-VI; V.º série, vol. I-II. 8.º Toulouse, 1844-1858
— MÉMOIRES DE L'ACADÉMIE DES SCIENCES, INSCRIPTIONS... 10.º série, vol. I-X, XII, etc.
8.º Toulouse, 1901-1910, 1912, etc.
602. Historische Zeitschrift. Begründet von Heinrich von Sybel. Unter Mitwirkung von mehreren Gelehrten von Friedrich Meinecke herausgegeben. Bd. 103, etc.
4.º München & Berlin, 1909, etc.
603. Hoja semanal de la Parroquia Mayor de Santa Ana. Año 1897, 1899.
4.º Barcelona, 1898, 1900
604. Hojas selectas. Revista para todos. Vol. I etc. 8.º id. 1902, etc.
El Hombre de Bien.
Vid. Almanaque para el Año de 1900...
605. Hospital Clínico de la Facultad de Medicina de Barcelona. Año II, III, VI-VIII.
4.º Barcelona, 1908, 1909, 1912-1914
606. Iberica. El progreso de las ciencias y de sus aplicaciones. Revista semanal. Dirección y Administración: Observatorio del Ebro. Año I, vol. I, etc. fol. Tortosa, 1914, etc.
IGUALADA.
Ateneo Igualadino de la clase obrera.
Federació Agrícola Catalana-Balear. XVI Congrés.
L'ILLUSTRATION.
Vid. Almanach-Annuaire de...
607. La Il·lustració Catalana. Periodich desenal, artistich, literari y científich. Vol. I-XIV.
[El darrer núm. és el 325, de 15 de març.] fol. Barcelona, 1880-1893
608. Il·lustració Catalana. Revista setmanal ilustrada. Vol. I, etc. fol. id. 1903, etc.
609. La Il·lustració Llevantina. Revista artistich-literaria de Catalunya, Valencia, Balears y Rosselló. Any I, II. [Del I, fins al 20 de maig.] fol. Barcelona, 1900, 1901
610. La Il·lustració Llevantina. Revista artistich-literaria de Catalunya, Valencia, Mallorca y Rosselló. [Revista desenal d'Arts, Ciències, Literatura y Actualitats.] Any I.
[Núm. 1-8] fol. Barcelona, 1900
611. Ilustración Artística. Periódico Semanal de Literatura Artes y Ciencias. Año XXIII-XXXI.
fol. Barcelona, 1904-1912
La Ilustración Española y Americana.
Vid. Almanaque de «La Ilustración».
612. La Ilustración Venatoria. Periódico de caza y pesca publicado bajo la dirección del Excmo. Sr. D. José Gutierrez de la Vega. Año cuarto [quinto, septimo, octavo y último].
fol. Madrid, 1881, 1882, 1884, 1885
613. Imago. Zeitschrift für Anwendung der Psychoanalyse auf die Geisteswissenschaften. Herausgegeben von Sigm. Freud. Vol. I. 4.º Leipzig u. Wien, 1912
IMPERIAL BUREAU OF ENTOMOLOGY. Londres.
The Review of Applied Entomology.
614. Index Medicus Hispanus. Ensayo de catalogación de trabajos originales publicados por médicos españoles [Colegio de Médicos. Provincia de Gerona].
[Núms. I-IV.] 8.º Gerona, 1904, 1905

615. Indogermanische Forschungen. Zeitschrift für indogermanische Sprach- und Altertums-kunde. Herausgegeben von K. Brugmann und W. Streitberg. Bd. I-XXX.
Strassburg, 1892-1912
616. La Industria. Revista mensual ilustrada. Editada por la Unión Industrial de Barcelona.
Vol. VII. fol. Barcelona, 1912
- EL INSEPARABLE.
Vid. Calendario de Correos.
- INSPECCIÓN NACIONAL DE INSTRUCCIÓN PRIMARIA. Montevideo.
Vid. Anales de Instrucción primaria.
- INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTORIA NATURAL. Barcelona.
Butlletí de la...
- INSTITUCIÓN LIBRE DE ENSEÑANZA. Madrid.
Boletín de la...
- INSTITUT AGRÍCOL CATALÀ DE SANT ISIDRO. Barcelona.
Anuario de...
Calendari del Pagés.
La Pagesia.
La Quinzena del Pagés.
Revista de Agricultura.
- INSTITUT ARCHÉOLOGIQUE RUSSE A CONSTANTINOPLE.
Bulletin de l'Institut...
- INSTITUT CATALÀ DE LES ARTS DEL LLIBRE. Barcelona.
Revista Gráfica.
- INSTITUT CATHOLIQUE D'ARTS ET MÉTIERS. Lille.
Bulletin Annuel de l'Institut...
- INSTITUT DE CARTHAGE. Tunis.
Revue Tunisienne.
- INSTITUT DE CULTURA I BIBLIOTECA POPULAR PERA LA DONA. Barcelona.
Programa. Curs de...
- INSTITUT DE FRANCE. Paris.
Académie des Inscriptions et Belles-Lettres.
Journal des Savants.
Mémoires présentés par divers savants.
Notices et extraits des Manuscrits.
- INSTITUT DE SOCIOLOGIE SOLVAY. Bruxelles.
Bulletin mensuel de l'Institut...
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. Barcelona.
Anuari de l'Institut...
Arxius de l'Institut de Ciències.
Butlletí de Dialectologia Catalana.
Butlletí de la Biblioteca de Catalunya.
Memoria presentada...
Treballs de la Societat de Biologia.
- INSTITUT EGYPTIEN. Caire.
Bulletin de l'Institut.
Mémoires présentés a l'Institut...
- INSTITUT INTERNATIONAL DE BIBLIOGRAPHIE. Bruxelles.
Annuaire des Sociétés Scientifiques, Artistiques et Littéraires de Belgique.
Bulletin de l'Institut...

- INSTITUT NATIONAL GENEVOIS. Ginebra.
Bulletin de l'Institut...
Mémoires de l'Institut...
- INSTITUT NOBEL NORVEGIEN. Kristiania.
Publications de l'Institut...
- INSTITUTO AMERICANO. Buenos Aires.
Memoria del Año Escolar.
- INSTITUTO CATALÁN DE LAS ARTES DEL LIBRO. Barcelona.
Almanaque del...
- INSTITUTO DE CRIMINOLOGÍA DE LA PENITENCIARIA NACIONAL. Buenos Aires.
Revista de Criminología, Psiquiatría y Medicina legal.
- INSTITUTO DE MEDICINA LEGAL Y FORENSE. Barcelona.
Anales del...
- INSTITUTO DE REFORMAS SOCIALES. Madrid.
Memoria del Servicio de Inspección.
- INSTITUTO GENERAL Y TÉCNICO. Barcelona.
Memoria acerca del estado del...
- INSTITUTO GEOGRÁFICO Y ESTADÍSTICO. Madrid.
Boletín de la Estadística Municipal de Barcelona.
- INSTITUTO NACIONAL DE PREVISIÓN. Madrid.
Anales del...
- INSTITUTO TAQUIGRÁFICO. Barcelona.
Revista de Taquigrafía.
- INSTITUT SUPÉRIEUR DE PHILOSOPHIE (UNIVERSITÉ DE LOUVAIN).
Vid. Annales de l'Institut Supérieur de Philosophie.
- International Congress of Entomology.
Vid. Congress of Entomology.
617. Internationale Bibliographie der Kunstwissenschaft. Herausgegeben von Arthur L. Jelinek. Bd. I, etc. 8.º Berlin, 1903, etc.
618. L'Iride. Strenna per l'anno 1889 [1900] compilata da Don Luigi Bussi. 8.º Casale, 1889, 1900
- ISTITUTO DI BOLOGNA. R. ACCADEMIA DELLE SCIENZE.
Memorie della R. Accademia delle Scienze dell'...
Rendiconto delle sessioni della R. Accademia delle Scienze dell'...
- ISTITUTO DI PSICOLOGIA SPERIMENTALE DI ROMA.
Rivista di Psicologia.
- ISTITUTO DI PSICOLOGIA SPERIMENTALE DI TORINO.
Rivista di Psicologia.
- ISTITUTO ITALIANO DI NUMISMATICA. Roma.
Atti e Memorie dell'Istituto...
- ISTITUTO STORICO ITALIANO. Roma.
Bullettino dell'Istituto...
619. Das Jahr 1913. Ein Gesamtbild der Kulturentwicklung. 4.º Leipzig-Berlin, 1913
620. Jahrbuch der drahtlosen Telegraphie und Telephonie, sowie des Gesamtgebietes der elektromagnetischen Schwingungen... herausgegeben von Dr. Gustav Eichhorn. Bd. VI, etc. 4.º Leipzig, 1912, etc.

621. Jahrbuch der Elektrotechnik. Übersicht über die wichtigeren Erscheinungen auf dem Gesamtgebiete der Elektrotechnik. Unter Mitwirkung Zahlreicher Fachgenossen herausgegeben von Dr. Karl Strecker. Erster Jahrgang: das Jahr 1912.
4.º München und Berlin, 1913
622. Jahrbuch der hamburger Wissenschaftlichen Anstalten. Jahrgang. XXVIII.
4.º Hamburg, 1910-1911
- 2 Beiheft zum... Mitteilungen aus dem naturhistorischen Museum in Hamburg. Jahrg. XXVIII. 4.º Hamburg, 1911
- 3 Beiheft zum... Mitteilungen aus den botanischen Staatsinstituten in Hamburg. Jahrg. XXVIII. 4.º Hamburg, 1911
- 5 Beiheft zum... Mitteilungen aus dem physikalischen Staatslaboratorium in Hamburg. Jahrg. XXVIII. 4.º Hamburg, 1911
- 7 Beiheft zum... Mitteilungen aus der Stadtbibliothek in Hamburg. Jahrg. XXVIII. 4.º Hamburg, 1911
623. Erstes Jahrbuch der kölnen Blumenspiele. [Litterarische Gesellschaft in Köln.] 1899.
4.º Köln, 1900
624. Jahrbuch des kaiserlich deutschen archäologischen Instituts. Vols. IV, XXIII.
4.º Berlin, 1889, 1908
- Jahrbuch des kunsthistorischen Institutes...
Vid. Kunstgeschichtliches Jahrbuch.
625. Jahrbuch für romanische u. englische Literatur. Unter besonderer Mitwirkung von Ferdinand Wolf herausgegeben von Adolf Ebert. Bd. II. 8.º Berlin, 1860
626. Jahrbuch über die Fortschritte der Mathematik begründet von Karl Ohrtmann und Felix Müller... herausgegeben von Emil Lampe. Bd. XLI, etc. 8.º Berlin, 1910, etc.
627. Jahresbericht der deutschen Mathematiker-Vereinigung. In Monatsheften herausgegeben von A. Gutzmer. Bd. XX, etc. 4.º Leipzig, 1911, etc.
628. Jahresbericht der königlichen öffentlichen Bibliothek zu Dresden. Herausgegeben von der Direktion 1910, etc. 8.º Dresden, 1911, etc.
629. Jahreshefte des österreichischen archäologischen Institutes in Wien. Bd. XI-XV.
4.º Wien, 1908-1912
- JERUSALEM.
Ecole pratique d'Etudes bibliques.
630. Jochs Florals de Barcelona. Any 1859, etc. 4.º Barcelona, 1859, etc.
631. III Concurs Literari. Primers Jochs Florals de l'Associació Regionalista L'Escut Emporità. Any 1903. 8.º La Bisbal
632. Jochs Florals de la Societat Catalanista «Rat-Penat» de Montevideo. Verificats lo dia 25 Decembre 1887 en lo teatro San Felipe. 4.º Montevideo, 1888
633. Lo Rat Penat. Jochs Florals de 1879. Any I. 8.º Valencia, 1880
634. Primers Jocs Florals de Taradell. Recordatori [1914]. [Biblioteca Amor y Lletres.]
8.º Barcelona
- Jochs Florals.
Vid. Certamen.
635. L' Iòu de Pascas. Armanac Rouman, per l'Annada MDCCCLXXXII[-MDCCCLXXXIV e MDCCCLXXXV]. 8.º Mount-Peliè, 1882-1884
636. Le Journal des Pyrénées-Orientales. Directeur : Joseph Payret. [Any I-III, fasc. 1-36.] fol. Perpignan [1897-1899]

637. Journal des Savants. Publié sous les auspices de l'Institut de France, Académie des Inscriptions et Belles-Lettres. Nouvelle Série. Vol. VII, *etc.*
4.º Paris, 1909, *etc.*
— Table analytique des articles 1859-1908. 4.º id. 1909
638. Journal Général de l'Imprimerie et de la Librairie. 2.º série. Première Partie. Bibliographie. [35 vols.] 4.º Paris, 1866-1900
— Deuxième Partie. Chronique. [34 vols.] 4.º id. 1867-1900
— Tables de la Bibliographie. [39 vols.] 4.º id. 1874-80, 1882-1912
639. Journal International d'Archéologie Numismatique. Dirigé et publié par J. N. Svoronos. Vol. XI, *etc.* 4.º Athènes 1908, *etc.*
640. The Journal of Botany British and Foreign edited by James Britton. Vol. II, *etc.* 4.º London, 1913, *etc.*
641. The Journal of Physiology. Edited by J. Langley. Sc. D., F. R. S. Aided, in the selection of papers for publication, by... Vol. XLVIII, *etc.* 4.º Cambridge, 1914, *etc.*
642. The Journal of Roman Studies Society for the Promotion of Roman Studies. Vol. I, *etc.* 4.º London, 1911, *etc.*
643. The Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland. Vol. XLIII. 4.º London, 1913
- JOVENTUT CATÓLICA. Barcelona.
Boletín de la Juventud Católica.
Certamen Catalanista de la...
Certamen Literario celebrado por la Juventud Católica...
Certamen Poético celebrado... por la Academia de la Juventud Católica...
644. Joventut. Periodich catalanista. Art, Ciencia, Literatura. Vol. I-II. 4.º Barcelona, 1900-901
645. Joventut Textil. Any I, *etc.* 4.º id. 1914, *etc.*
- JUNTA DEL COMERCIO DE CATALUÑA. Barcelona.
Memorias de Agricultura y Artes.
- JUNTA DE OBRAS DEL PUERTO. Barcelona.
Memoria sobre el estado y adelanto de las obras del Puerto de Barcelona.
- JUNTA MUNICIPAL DE CIENCIAS NATURALES. Barcelona.
Memoria correspondiente al...
- JUNTA PARA LA AMPLIACIÓN DE ESTUDIOS E INVESTIGACIONES CIENTÍFICAS. Madrid.
Anales.
Revista de Filología Española.
Trabajos del Museo de Ciencias Naturales.
- JUNTA PROVINCIAL DE PROTECCIÓN A LA INFANCIA Y REPRESIÓN DE LA MENDICIDAD. Barcelona.
Memoria de los años 1911 y 1912.
646. Justus Liebig's Annalen der Chemie. Bd. 393, *etc.* 8.º Leipzig, 1912, *etc.*
647. La Juventut. Semanari agre-dols. Any I. fol. Palma de Mallorca, 1887
- JUVENTUD CATÓLICA. Barcelona.
Vid. Joventut Catòlica.
- JUVENTUT CATÓLICA. Palma de Mallorca.
Certamen literari de la Juventut Catòlica de...

- JUVENTUD CATÓLICA. Valencia.
Certamen celebrado por la..
- KAISERLICH-DEUTSCHES ARCHÄOLOGISCHES INSTITUT. Berlin.
Bericht über die Fortschritte der römisch-germanischen Forschung.
Jahrbuch des...
Mitteilungen des kaiserlich-deutschen archäologischen Instituts.
- KAISERLICHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN IN WIEN.
Almanach der Kais. Akademie der Wissenschaften.
Sitzungsberichte der philosophisch-historischen Klasse der...
- KAISERLICHE HAUPTSTATION FÜR ERDBEBENFORSCHUNG. Strassburg.
G. Gerlands Beiträge zur Geophysik.
- KAISERLICHE KÖNIGLICHE ÖSTERREICHISCHE GESELLSCHAFT FÜR METEOROLOGIE. Viena.
Meteorologische Zeitschrift.
- KAISERLICHE KÖNIGLICHE UNIVERSITÄT ZU WIEN.
Die feierliche Inauguration des Rektors...
Öffentliche Vorlesungen an der...
Übersicht der akademischen Behörden... an der...
Verwaltungsbericht der...
648. Kalendario manual y guía de forasteros en Madrid para el año de 1804. 12.º [Madrid]
649. Kalendarium pro divino recitando officio ad usum Monial. Capucc. provinciae Cathalauniae profitent. primam Seraph. Matr. Sanctae Clarae regulam pro Domini anno solari communi 1853. 12.º Barchinone
650. Kantstudien. Philosophische Zeitschrift unter Mitwirkung von E. Adickes... herausgegeben von Dr. Hans Vaihinger... Bd. I, etc. 8.º Hamburg und Leipzig, 1897, etc.
— Ergänzungshefte, I, etc. 8.º Berlin, 1906, etc.
- K. K. ZENTRAL-KOMMISSION FÜR ERFORSCHUNG UND ERHALTUNG DER KUNST- UND HISTORISCHEN DENKMALE. Viena.
Kunstgeschichtliches Jahrbuch.
- KÖNIGLICHE BAYERISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN ZU MÜNCHEN.
Abhandlungen der Kgl. Bayer. Akademie der Wissenschaften.
Archiv für lateinische Lexicographie.
Byzantinische Zeitschrift.
Sitzungsberichte der philosophisch-philologischen und der historischen Klasse der...
- KÖNIGLICHE GESELLSCHAFT DER WISSENSCHAFTEN ZU GÖTTINGEN.
Nachrichten von der...
- KÖNIGLICHE MUSEEN. Berlin.
Amtliche Berichte aus den Kgl. Kunstsammlungen.
- KÖNIGLICHE ÖFFENTLICHE BIBLIOTHEK ZU DRESDEN.
Jahresbericht der...
- KÖNIGLICHE PREUSSISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN. Berlin.
Abhandlungen der Kgl. Preuss. Akademie der Wissenschaften.
Sitzungsberichte der Kgl. Preuss...
- KÖNIGLICHES PREUSSISCHES HISTORISCHES INSTITUT. Roma.
Quellen und Forschungen...
651. Kongress-Tageblatt. Internationaler Kongress für historische Wissenschaften. Herausgegeben vom Organisations-Komitee des Kongresses. 4.º Berlin, 1908
[Núms. 1-3, 5, 7.]

Kongress Tageblatt.

Vid. Kongress für historische Wissenschaften.

652. Kritischer Jahresbericht über die Fortschritte der romanischen Philologie. Unter Mitwirkung von über hundert Fachgenossen, herausgegeben von Karl Vollmöller... Bd. I, etc.
4.º München & Leipzig, 1890, etc

KUNGL. HUMANISTIKA VETENSKAPS-SAMFUNDET I UPPSALA.

Föreläsni. gämnöch öfningar vid...

Skrifter utgifna af...

KUNGL. UNIVERSITET I UPPSALA.

Bulletin of the Geological Institution of the University of Upsala.

Redogörelse...

653. Kunstgeschichtliches Jahrbuch der K. K. Zentral-Kommission für Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale. Herausgegeben unter der Leitung ihres Präsidenten seiner Exzellenz Josep Alex, Freiherrn von Helfert, von Professor Max Dvorák. Bd. II, III, IV. fol. Wien, 1908-1910

[Continúa amb el títol:]

— JAHRBUCH DES KUNSTHISTORISCHEN INSTITUTES der K. K. Zentral-Kommission für Denkmalspflege. Herausgegeben von Professor Max Dvorák. Bd. V, etc.

fol. Wien, 1911, etc.

— Beiblatt zum... Bd. II-IV.

fol. id.

LA BISBAL.

II Asamblea Anual del Sindicato Médico de la Provincia de Gerona.

Certamen Literari de 1890.

L'Escut Emporità.

LABORATORIO DE INVESTIGACIONES BIOLÓGICAS DE LA UNIVERSIDAD DE MADRID.

Revista trimestral microgràfica.

LA CORUÑA.

Universidad Popular.

LA ESCALA.

XIV Asamblea Anual del Colegio de Médicos de la Provincia de Gerona.

LA HAYA.

Congrès International d'Education Morale. II.

Congrès International des habitations à bon marché. X.

654. La Lectura. Revista de Ciencias y Artes. Director : Francisco Acebal. 1901 (T. II)-1903 (T. II), 1904 (T. I i II). 8.º Madrid, 1901-1904

Lecturas Católicas.

Vid. El Hombre de Bien. Almanaque...

LEIPZIG.

Deutsche Mathematiker-Vereinigung.

LEMBERG.

Ukrainischen Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften.

655. El Lenguaje. Revista de filología publicada por R. Robles. Año 3. 4.º Madrid, 1914

LEOPOL.

Vid. Lemberg.

656. The Library. A. Quaterly Review of Bibliography and Library lore. Editet by J. Y. W. Macallister and A. W. Pollard. 3 Series. Vol. I-III. 4.º London, 1910-1912

657. The Library World. Vol. XIV, etc. 8.º id. 1911, etc.

LILLE.

Institut Catholique d'Arts et Métiers.
Université Catholique.

LINCOLN.

Annual Meeting (R. Archaeological Institute of Great Britain and Ireland).

LIÓ.

Facultés Catholiques.
Universitat.

LISBOA.

Faculdade de Medicina da Universidade de...
Sociedade Litteraria «Almeida Garret».

658. Listas oficiales de los colegios de Procuradores Abogados y Escribanos; y Guia Judicial de Cataluña. 1905, 1909. 12.º Barcelona, 1904, 1908

659. Literarische Rundschau für das katholische Deutschland. Herausgegeben und redigiert von Joseph Sauer. 1911. 4.º Freiburg, 1911

660. Literarisches Zentralblatt für Deutschland. Begründet von Friedrich Zarncke. Jahrg. LXI, etc. 4.º Leipzig, 1910, etc.
Vid. Die Schöne Literatur.

661. Literaturblatt für germanische u. romanische Philologie. Unter Mitwirkung von K. Bartsch, herausgegeben von Otto Behaghel und Fritz Neumann. Jahrg. I, etc. 4.º Heilbron, 1880, etc.

LITTERARISCHE GESELLSCHAFT IN KÖLN.
Jahrbuch der kölnen Blumenspiele.

662. Les Livres Nouveaux. Bulletin mensuel de Littérature, de Critique et de Bibliographie. Année I-V. 4.º Avignon, 1906-1909

[De l'any V els núms. 38-44.]

LLAGOSTERA.

XI Asamblea Anual del Colegio de Médicos de la Provincia de Gerona.

663. La Llar. Periòdich literari popular... Sortirà cada dissapte. Any I. [Núms. 1-13.] fol. Barcelona, 1875

LLEIDA.

Academia Bibliográfico-Mariana.
Centre Excursionista.
Congresos Excursionistes Catalans. Vol. I.
Diputació Provincial.

LLIGA DE CONTRIBUYENTS. Sans.
La Capvuytada.LLIGA DEL BON MOT. Barcelona.
Memoria... llegida...

LLIGA REGIONALISTA. Sabadell.

Certamen Literari organiat per la secció de propaganda de la...

664. La Llumanera de Nova York. Revista catalana de novas y gresca. Director : Artur Cuyás. Dibuxant : Felip Cusachs. [Núms. 1-73.] fol. Nova York, 1874-1881

665. Logos. Internationale Zeitschrift für Philosophie der Kultur... herausgegeben von Georg Mehlis. Band I, etc. 4.º Tübingen, 1910, etc.

LONDRES.

Custom House.
Entomological Society.

Imperial Bureau of Entomology.
 Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland.
 Royal Archaeological Institute of Great Britain and Ireland.
 Royal Society of London.
 Society for the Promotion of Roman Studies.
 Society of Antiquaries.
 Zoological Society.

LOVAINA.

Institut Supérieur de Philosophie.
 Université de Louvain.
 Université Catholique de Louvain.

LUGO.

Congreso Eucarístico Español. II.

666. La Lumière électrique (précédemment L'éclairage électrique). Revue hebdomadaire des applications de l'Electricité. T. XVII, etc. 4.º Paris, 1912, etc.

Luz. Periodico semanal. [Núms. 1-12.] fol. Barcelona, 1898

MAÇON.

Congrès Archéologique de France. LXVI.

MADRID.

Asociación Española para el Progreso de las Ciencias. Congreso de Madrid.
 Centro de Estudios históricos.
 Comisión de Estadística General del Reino.
 Congreso Africanista. I, IV.
 Congreso de los Diputados.
 Congreso de Vinicultores.
 Congreso Español de Oto-Rino-Laringología.
 Congreso Internacional de Americanistas.
 Congreso Jurídico Ibero Americano.
 Congreso Nacional de Arquitectos. III.
 Congreso Nacional Mercantil.
 La Cruz Roja Española.
 Dirección de Hidrografía.
 Dirección general de Agricultura, Minas y Montes.
 Dirección general de Contribuciones, Impuestos y Rentas.
 Dirección general de Instrucción Pública.
 Facultad de Medicina de Madrid. Laboratorio Histológico.
 Institución Libre de Enseñanza.
 Instituto de Reformas Sociales.
 Instituto Geográfico y Estadístico.
 Instituto Nacional de Previsión.
 Junta para la Ampliación de Estudios e Investigaciones científicas.
 Ministerio de Fomento.
 Ministerio de Gracia y Justicia.
 Ministerio de Instrucción Pública y Bellas Artes.
 Ministerio de la Gobernación.
 Museo de Ciencias Naturales.
 Observatorio.
 Real Academia de Bellas Artes de San Fernando.
 Real Academia de Ciencias Morales y Políticas.
 Real Academia de la Historia.
 Real Academia Española.
 Senado.
 Sociedad Española de Historia Natural.

- Sociedad Española de Física y Química.
Sociedad Española de Salvamento de náufragos.
Sociedad Matemática Española.
Universidad.
- MAGUNCIA.
Römisch-Germanisches Central-Museum.
Verein zur Erforschung der rheinischen Geschichte und Altertümer.
- MAHÓ.
Ateneo científico, literario y artístico de Mahón.
667. Mainzer Zeitschrift. Zeitschrift des römisch-germanischen Central-Museums u. des Vereins zur Erforschung der rheinischen Geschichte und Altertümer. Jahrg. I, etc.
4.º Mainz, 1906, etc.
- MANCOMUNITAT DE CATALUNYA. Barcelona.
Projectes d'acord...
Report del Consell permanent.
- MANILA.
The Government of the Philippine Islands.
The Philippine Library.
- MANLLEU.
Centre Català.
- MANRESA.
Assamblea de delegats [de la Unió Catalanista], I.
Centre Escursionista de la comarca de Bages.
- MANS.
Congrès Archéologique de France. XXX.
668. Marinada. Publicació mensual. Any I, etc. 4.º Palamós, 1914, etc.
- MARSELLA.
Académie des Sciences, Lettres et Beaux-Arts.
Congrès International des applications de l'Electricité.
669. La Marsellesa. Periódich republicá democrátich federal. Any I, II.
[Del vol. II el núm. 1.] fol. Barcelona, 1873, 1874
670. Lo Martell. Periódich polítich satírich per reblar lo clau a tot vitxo vivent. Any I.
[Núms. 1-16.] fol. Barcelona, 1883
671. Materiales y documentos de Arte Español, publicados bajo la dirección artística de Mira Leroy. Tomo I-VI. fol. Barcelona, 1901-1906
[Continúa amb el títol:]
— MATÉRIAUX ET DOCUMENTS D'ART ESPAGNOL. Revue mensuelle publiée sous la direction de Mira Lecoy; seule publication d'art, architecture, archéologie et décoration en Espagne. Septième [huitième] année. Première [deuxième] de la seconde série. fol. Barcelona, 1908, etc.
672. Société scientifique de Chevtchenko a Léopol. Matériaux pour l'ethnologie ukraïno-ruthène publiés par la Commission ethnographique. T. II, IV, V, VII. 8.º Léopol, 1899
[Continúa amb el títol:]
— BEITRÄGE ZUR UKRAINISCHEN ETHNOLOGIE herausgegeben von der ethnographischen Kommission der ukrainischen Sevčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg. Bd. XI, XII. 4.º Lemberg, 1909
673. Mathematische Annalen. Begründet 1868 durch Alfred Clebsch und Carl Neumann... Bd. L, etc. 4.º Leipzig, 1898, etc.

674. [Maura, sí] [Núms. 1-9.] fol. Barcelona, 1914
675. La Medicina de los niños. Revista mensual dedicada a la higiene, patología y terapéutica de la infancia, dirigida por el Dr. A. Martínez Vargas. Vol. XIV, XV. 4.º Barcelona, 1913, 1914
676. Ecole Française de Rome. Mélanges d'Archéologie et d'Histoire. IIe-XVIIIe, XXe-XXXIIe] Année. 4.º Paris & Rome, 1881-98, 1900-1912
[Del vol. XXXI manca el núm. 3.]
677. Mélanges de la Faculté Orientale. Université de Saint-Joseph. Vol. I-IV, VI. 4.º Beyrouth, 1906-1910, 1913
MELBOURNE.
Royal Society of Victoria.
678. Mémoires de l'Académie des Sciences, Lettres et Beaux-Arts de Marseille. 3 vols. 8.º Marseille, 1906-1908
Mémoires de l'Académie des Sciences, Inscriptions et Belles Lettres de Toulouse.
Vid. Histoire et Mémoires de l'Académie Royale des...
679. Mémoires de la Société Archéologique de Montpellier. 2.e série. Vol. I-III. 4.º Montpellier, 1899, 1902, 1907
680. Mémoires de la Société Imperiale des Antiquaires de France. T. XX, XXII-XXV, XXIX, XXXI. 8.º Paris, 1850, 1852-1862, 1866, 1869
[Continúa amb el títol:]
— MÉMOIRES DE LA SOCIÉTÉ NATIONALE DES ANTIQUAIRES DE FRANCE. T. XXXII-LVI, LIX, LXVII, etc. 8.º Paris, 1871-1897, 1900, 1908, etc.
681. Mémoires de la Société Zoologique de France. Reconnue d'utilité publique. T. XXVI, etc. 8.º Paris, 1913, etc.
682. Mémoires de l'Institut National Genevois. Vol. XIX-XXI. fol. Genève, 1901-1910
683. Mémoires présentés à l'Institut Egyptien... Vol. IV, etc. 4.º Le Caire, 1901, etc.
684. Mémoires présentés par divers savants à l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres de l'Institut (Royal, Imperial, National) de France. T. I-XXXVIII. 4.º Paris, 1844-1911
685. Memoria acerca del estado de la Escuela Normal Superior de Maestros de Barcelona durante el curso académico de 1907 a 1908 por D. A. Augusto Vidal Perera. 4.º Barcelona, 1908
686. Memoria acerca del estado del Instituto General y Técnico de Barcelona durante el curso de 1905 a 1906 por D. A. López Vidaur. 4.º Sarriá-Barcelona, 1907
687. Orfeó Català. Memoria administrativa y artística corresponent al any 1897(-1900). [Continuat amb el títol:] 8.º Barcelona, 1898-1901
— Orfeó Català. MEMORIA RESSENYA corresponent al any 1901[-1905]. 8.º id. [1902-1906]
688. Junta Municipal de Ciencias Naturales de Barcelona. Memoria correspondiente al año 1910. 4.º Barcelona
689. Escuela de Ingenieros Industriales de Barcelona. Memoria correspondiente al curso de 1909 a 1910. 4.º Barcelona, 1910.
690. Memoria de la «Joventut Serafica» de la Mare de Deu de la Misericordia establerta en la vila de Arenys de Mar el dia 30 de Setembre de l'any 1906. 8.º [Arenys de Mar]
691. [Lliga del Bon Mot] Memoria de l'any 1913 llegida en la sessió solemne del 22 de febrer de l'any 1914. Discurs del president honorari Ivon l'Escop. Apéndices. 8.º Barcelona, 1914

692. Memoria del Año Escolar [Instituto Americano]. Distribución de premios. 12 marzo 1899.
8.º Buenos Aires, 1899
693. Junta provincial de protección a la Infancia y represión de la Mendicidad. **Memoria**
de los años 1911 y 1912. 8.º Barcelona, 1913
694. Academia de Jurisprudencia y Legislació de Barcelona. Memoria del curs academic de
1911 a 1912. Llegida pel qui hi fou Secretari D. J. Bofill i Mates a la Sessió pública
inaugural celebrada el dia 10 de Janer de 1913. 4.º Barcelona, 1913
695. Escola de Mestres. **Memòria** del curs 1907-08. Any 2.º de son funcionament per Joan
Bardina, Director. 8.º Barcelona
696. Universidad Popular de La Coruña. Memoria del curso de 1907-1908. Leida y aprobada en
la Junta anual de 1.º de Octubre de 1908. 8.º La Coruña, 1908
697. Museo Social. Memoria de los trabajos realizados durante el año 1912.
4.º [Barcelona]
698. Memoria del Servicio de Inspección en 1907 [Instituto de Reformas Sociales. Sección
segunda]. 4.º Madrid, 1908
699. Museu Social. **Memoria dels treballs realitzats durant l'any 1912, 1914.**
4.º [Barcelona]
700. Escuela Superior de Artes Industriales y Bellas Artes de Barcelona. Memoria de su reor-
ganización que cumpliendo el Reglamento eleva al Excmo. Sr. Ministro de Instruc-
ción Pública y Bellas Artes el Director de la Escuela D. L. Soler y Perez.
4.º Barcelona, 1903
— Memoria del curso de 1904-1905, 1905-1906, 1906-1907, 1909-1910.
4.º Barcelona [1905-1910]
701. Memoria dirigida a los socios de las Conferencias de San Vicente de Paul sobre el estado
de la Sociedad en Cataluña al finalizar el año 1894. 8.º Barcelona, 1895
702. Fomento del Trabajo Nacional. Memoria leída en la Junta General ordinaria de socios
celebrada el día 27 de Enero de 1907. 8.º Barcelona, 1907
703. El Museu Arqueologic-h-Artistic-h Episcopal de Vich en (1908) Memoria llegida pel Sr. Con-
servador Mossen J. Gudiol y Cunill en la reunió de la Junta directiva... [Anys]
1908, etc. 12.º Vich, 1909, etc.
704. Memorial Numismático Español. Colección de trabajos, artículos, etc. sobre la numismática
antigua y moderna, especialmente la española, ordenada por D. Alvaro Campaner
y Fuertes con la colaboración de... Vol. I-II. 8.º Barcelona, 1866-1868
705. Memoria presentada als Excelentíssims senyors President de la Diputació y Alcalde de
Barcelona, per l'Institut d'Estudis Catalans donant compte dels treballs fets desde
la seva fundació fins al 31 de Desembre de 1908. 4.º Barcelona
— ... any 1909. 4.º id.
— ... any 1910. 4.º id.
706. Ministerio de Fomento. Dirección general de Agricultura, Minas y montes. Estación Eno-
lógica de Reus. Memoria relativa al historial, organización y resultados obtenidos
en dicho Centro por Claudio Oliveras Massó... 4.º Madrid, 1911
— Memoria correspondiente a los trabajos efectuados y servicios prestados durante el
año 1911 formulada por Claudio Oliveras Massó... Reus-Barcelona, 1913
— Memoria... Año 1912... id. 1914
Memoria ressenya [de l'Orfeó Català].
Vid. Orfeó Català. Memoria administrativa...

707. Consejo provincial de Fomento de Barcelona. Sección de plagas del campo. *Memoria Resumen de los trabajos realizados* por el servicio agronómico nacional para la extinción de las plagas presentadas en la Provincia en 1913 y ampliación del Museo de Patología Vegetal. 4.º Barcelona, 1914
708. Memoria Resumen de los trabajos y servicios realizados por el Consejo Provincial de Agricultura y Ganadería de Barcelona, desde su constitución hasta el 31 de Diciembre de 1909. 4.º Barcelona, 1910
709. Memorias de Agricultura y Artes que se publican de orden de la Junta de Gobierno del Comercio de Cataluña. Vol. I-II, IV-XII. 8.º Barcelona, 1815-1821
710. Memorias de la Academia Española. Vol. I, II, IV. 8.º Madrid, 1870, 1871, 1873
[Continúa amb el títol:]
— MEMORIAS DE LA REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. Vol. V-X. 8.º id. 1886-1911
711. Memorias de la Associació Catalanista d'Excursións Científicas, ilustradas ab gravats y acompañadas d'índices analítics. Vol. I-III, VII, VIII (1876-1879, 1883, 1884).
[Els vols. IV-VI no's publicaren.] 8.º Barcelona, 1880-1888
712. Memorias de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona. Vol. I, etc. 4.º Barcelona [1756], 1868, 1880, 1887, 1896, 1898, 1901, 1906
713. Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona. Vol. X, etc. fol. Barcelona, 1911, etc.
714. Memorias de la Real Academia de Ciencias morales y políticas. Vol. III-IX. 4.º Madrid, 1875-1905
715. Memorias de la Real Academia de la Historia. Vol. I-XI. 4.º id. 1796-1888
Memorias de la Real Academia Española.
Vid. Memorias de la Academia...
716. Memoria sobre el adelanto y progreso de las obras de la Ría del Guadalquivir y del Puerto de Sevilla durante 1904 y 1905. 4.º Sevilla, 1907
717. Memoria sobre el estado y adelanto de las obras del Puerto de Barcelona durante el año 1900 (1901, 1904, 1905, 1907-1910) [5 vols]. 4.º Barcelona, 1901-1911
718. Memoria sobre'l funcionament de la Borsa del Treball de Barcelona durant l'any 1912, etc. [Repetit el títol en castellà.] 8.º [Barcelona]
719. Memorie della R. Accademia delle Scienze dell'Istituto di Bologna. Classe di Scienze morali. Serie 1.ª Vol. I, etc. fol. Bologna, 1906, etc.
720. Memorie della R. Accademia di Archeologia, Lettere e Belle Arti. Vol. I, etc. fol. Napoli, 1911, etc.
721. Ateneu Barcelonès. Memories de Secretaria llegides en les sessions inaugurals dels cursos de 1912-13 y 1913-14. 8.º Barcelona, 1914
El Mercantil Valenciano.
Vid. Almanaque para...
722. Mercure de France. Fondé en 1672 (Série Moderne). Edition de service. Directeur Alfred Vallette. Vol. XXXV, XXXVI, XXXVIII, XXXIX, XCIX, etc. 8.º Paris, 1900, 1901, 1912, etc.
723. Mercurio. Revista comercial ibero-americana. Tomo I, IV, VI-VIII, XII, etc. fol. Barcelona-Madrid, 1901, 1905, 1907-1909, 1913, etc.
724. Lo Mestre Titas. Any I-IV. [Del vol. IV sols 5 núms.] fol. Barcelona, 1868-1871
725. Meteorologische Zeitschrift. Herausgegeben im Auftrage der K. K. oesterreichischen

- Gesellschaft für Meteorologie und der deutschen meteorologischen Gesellschaft.
Redigiert von Dr. J. von Hann und Dr. R. Süring. Bd. XXIX, *etc.*
fol. Braunschweig, 1912, *etc.*
726. Société Nationale des Antiquaires de France. *Mettensia*. Vol. VI. 8.º Paris, 1909
727. Le Midi Littéraire. Direction : Albert Savine. [Núms. 1-52.] 8.º Aix & Paris, 1881, 1882
- MILÁ.
Reale Istituto Lombardo di Scienze e Lettere.
Società Storica Lombarda.
728. *Mind*. Quaterly Review of Psychology and Philosophy. Edited by Prof. G. F. Stout. With the Cooperation of... New Series. Vol. XXII-1913, *etc.* 8.º London, 1913, *etc.*
729. *Minerva*. Handbuch der gelehrten Welt. Bearbeitet von Dr. G. Ludtke und J. Bengel. Band I. 12.º Strassburg, 1911
- Jahrbuch der gelehrten Welt. Herausgegeben von Dr. K. Trübner. Jahrg. XVI, XVII, XIX, *etc.* 12.º Strassburg, 1907, 1908, 1910, *etc.*
- MINISTÈRE DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE ET DES BEAUX ARTS. Paris.
Archives des Missions Scientifiques et Littéraires.
Comité des Travaux Historiques et Scientifiques.
Comité des Travaux Historiques et Sociales.
Nouvelles Archives des Missions Scientifiques et Littéraires.
- MINISTÈRE DU TRAVAIL ET DE LA PRÉVOYANCE SOCIALE. Paris.
Annuaire Statistique.
- MINISTERIO DE FOMENTO. Caracas.
Anuario Estadístico de Venezuela.
- MINISTERIO DE FOMENTO. Madrid.
Gaceta Agrícola del...
Estación enológica de Reus. Memoria...
- MINISTERIO DE GRACIA Y JUSTICIA. Madrid.
Estadística de la Administración de Justicia.
- MINISTERIO DE INSTRUCCIÓN PÚBLICA Y BELLAS ARTES. Madrid.
Instituto Geográfico y Estadístico.
- MINISTERIO DE LA GOBERNACIÓN. Madrid.
Disposiciones oficiales...
- MINISTERO DELLA PUBBLICA ISTRUZIONE. Roma.
Bolletino d'Arte del...
- MINISTERUL INDUSTRII SI COMERTULUI. Bucureşti.
Anuarul Statistic al României.
730. R. Deputazione sovra gli Studi di Storia Patria por le Antiche Provincie e la Lombardia. *Miscellanea di Storia Italiana*. Terza serie. Tomo VIII, *etc.* XXXIX, *etc.* della Raccolta. 4.º Torino, 1903, *etc.*
731. Lo Missatger del Sagrat Cor de Jesús. Any I, *etc.* 8.º Barcelona, 1893, *etc.*
- La MISTERIOSA.
Certamens literaris de...
732. *Mitra*. Monatsschrift für vergleichende Mythenforschung unter Mitwirkung von... herausgegeben von Wolfgang Schultz. 4.º Wien und Leipzig, 1914
- Mitteilungen aus dem naturhistorischen Museum in Hamburg.
Vid. Jahrbuch der hamburgischen wissenschaftlichen Anstalten. 2 Beiheft.

- Mitteilungen aus dem physikalischen Staatslaboratorium in Hamburg.
Vid. Jahrbuch der hamburgischen wissenschaftlichen Anstalten. 5 Beiheft.
- Mitteilungen aus den botanischen Staatsinstituten in Hamburg.
Vid. Jahrbuch der hamburgischen wissenschaftlichen Anstalten. 3 Beiheft.
- Mitteilungen aus der Stadtbibliothek in Hamburg.
Vid. Jahrbuch der hamburgischen wissenschaftlichen Anstalten. 7 Beiheft.
733. Mitteilungen des kaiserlich-deutschen archäologischen Instituts. Athenische Abteilung.
 Bd. XXXIII, etc. 4.º Athen, 1908, etc.
734. Mitteilungen des kaiserlich-deutschen archäologischen Instituts. Roemische Abteilung.
 Bd. XXIV, etc. 4.º Rom, 1909, etc.
- Mitteilungen des Zentralbureaus der internationalen seismologischen Assoziation.
Vid. G. Gerlands Beiträge zur Geophysik.
735. Mittheilungen aus der Stadtbibliothek zu Hamburg. Vol. I-XI. 8.º Hamburg, 1884-1894
- MODENA.
 Società dei Naturalisti e Matematici.
736. Modern Language Notes. Edited by Edward C. Armstrong, James W. Bright, Bert J. Vos,
 C. Carroll Marden, Managing editor. Vol. XXIX, etc. 4.º Baltimore, 1914, etc.
737. El Mole. Tom. I-IV. 12.º Valensia, 1837, 1855
- MONACO.
 Congrès International d'Anthropologie et d'Archéologie Préhistoriques. XIII.
- El Monitor de primera enseñanza.
Vid. Calendario de los maestros.
- MONS.
 Ecole Supérieure Commerciale & Consulaire.
- MONTEVIDEO.
 Centre Català.
 Inspección Nacional de Instrucción primaria.
 Rat Penat.
- MONTPELLIER.
 Société Archéologique de Montpellier.
 Société pour l'étude des langues romanes.
- MONTSERRAT.
 Observatori.
738. Le Moyen Age. Revue d'histoire et de Philologie. 2.º série. Tom. XII-XIV, etc.
 8.º Paris, 1908, 1909, 1911, etc.
- MUNIC.
 Königliche bayerische Akademie der Wissenschaften.
- MUSÉE GUIMET. Paris.
 Annales du Musée Guimet.
- MUSÉE NATIONAL NUMISMATIQUE. Athènes.
 Journal International d'Archéologie Numismatique.
- MUSÉES ROYAUX DES ARTS DÉCORATIFS ET INDUSTRIELS. Bruxelles.
 Bulletin des...
739. Museo Balear de Historia y Literatura, Ciencias y Artes. Año I-III. [Continuació de la
Revista Balear.] 8.º Palma de Mallorca, 1875-1877
 — 2.ª Epoca. Año I-V. 8.º id. 1884-1888

- MUSEO DE CIENCIAS NATURALES. Madrid.
Trabajos del...
- MUSEO INTERNAZIONALE DELLE CERAMICHE. Faenza.
Faenza. Bollettino del...
- MUSEU ARQUEOLOGICH-ARTISTICH EPISCOPAL. Vich.
Memoria llegida...
- MUSEU SOCIAL. Barcelona.
Anuari d'Estatística social de Catalunya.
Boletín del...
Memoria de los trabajos...
Memoria dels treballs...
740. La Música Ilustrada Hispano Americana. Revista quincenal de Música, Literatura y Teatros. Año I, II. fol. [Barcelona], 1898-1899
741. Nachrichten von der K. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen. Philologisch-historische Klasse. 1908, etc. 4.º Berlin, 1908, etc.
— Geschäftliche Mitteilungen, 1909, etc. 4.º id. 1909, etc.
742. Napoli Nobilissima. Rivista di topografia ed arte napoletana. Vol. secondo [-decimoquinto] Contenente scritti da G. Amalfi... fol. Napoli, 1893-1906
- NÁPOLS.
Reale Accademia di Archeologia, Lettere e Belle Arti.
Società di Storia Patria.
Società Reale di Napoli.
- NARBONA.
Commission Archéologique de Narbonne.
Congrès Archéologique de France. XXXV.
743. Nature. A weekly illustrated Journal of Science. Vol. LXXXIX, XCI, etc. 4.º London, 1912, etc.
- NATURHISTORISCHES MUSEUM. HAMBURG.
Mitteilungen aus dem...
- NATURWISSENSCHAFTLICHE VEREIN. Hamburg.
Abhandlungen aus dem Gebiete der Naturwissenschaften.
744. Γ. Δροσινή και Γ. Κασδονή, Νέα Ἑλλάς, εἰκονογραφημενον ἔθνικον ἡμερολόγιον κατ'ἔτος ἐκδιδόμενον. Ἔτος πρῶτον 1894. 8.º Ἐν Ἀθήναις
- El Necesario.
Vid. Calendario para 1863...
- NEW YORK PUBLIC LIBRARY.
Bulletin of the...
745. Νέος Ἑλληνομνήμων. Τριμηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα συντασσόμενον καὶ ἐκδιδόμενον ὑπὸ Σπυρ. Π. Λαμπροῦ... Τόμος I, etc. 8.º Ἀθήνησιν, 1904, etc.
746. Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde zur Beförderung einer Gesamtausgabe der Quellenschriften deutscher Geschichte des Mittelalters. Bd. I, etc. 8.º Hannover, 1876, etc.
- NIÇA.
Congrès Archéologique de France. XXXIII.
- NIMES.
Congrès Archéologique de France. LXIV.

- Lo NIU GUERRER. Barcelona.
Certamen Humoristic celebrat...
747. Real Academia de Ciencias y Artes. Año Académico de 1901 á 1902 [1903 á 1904, 1904 á 1905, 1911 á 1912, *etc.*] CXXXIX[CXLI, CXLII, CXLIX, *etc.*] de la creació de este Cuerpo, CXXXII[CXXIV, CXXV, CXLII, *etc.*] de su erección en Real Academia. Nómima del personal Académico. 12.º Barcelona
748. Notices et extraits des manuscrits de la Bibliothèque du Roi [Imperial, National] et autres bibliothèques publiés par l'Institut Royale de France... T. XI-XXXIX. 4.º Paris, 1827-1909
- Notizie degli scavi di antichità.
Vid. Atti della R. Accademia dei Lincei.
- Nouvelles Archives des Missions Scientifiques et Littéraires.
Vid. Archives des Missions Scientifiques et Littéraires.
- NOVA YORK.
The hispanic Society of America.
New York Public Library.
749. Noticias de diferentes partes, venidas á Barcelona 1741, 1746. 12.º Barcelona
[*Del 1741, fins el núm. 29 corresponent a 21-VII-1741.*]
750. Nuevo Ambiente. Periódico quincenal. Organo de la Cámara de Comercio é Industria. Defensor de los intereses morales y materiales de Cervera y su comarca. Año I, *etc.* [Manca el núm. 23.] 4.º Cervera, 1912, *etc.*
751. El Nuevo Pelayo. Periódico Católico Legitimista (Revista politica de «El Ermitaño»). fol. Barcelona, 1872, 1873
752. Lo Nunci, farà, al menos, una crida cada semana. Any I-VIII. fol. id. 1877-1883
Vid. Almanach de Lo Nunci.
753. Nuovo Archivio Veneto. Periodico storico, trimestrale, della R. Deputazione Veneta di Storia Patria. Nuova serie. Anno IX-XIII, XVII, *etc.* 4.º Venezia, 1909, *etc.*
754. Nuovo Bullettino di Archeologia Cristina. Pubblicato da M. S. De Rossi, M. Armellini... Anno I, *etc.* 4.º Roma, 1895, *etc.*
- OBSERVATOIRE DE PARIS.
Bulletin Astronomique.
- OBSERVATORI DE MONTSERRAT.
Butlletí Meteorològic.
- OBSERVATORIO DEL EBRO. Tortosa.
Boletín mensual del... Ibérica.
- OBSERVATORIO DE MADRID.
Anuario del...
755. Öffentliche Vorlesungen an der K. K. Universität zu Wien. Sommer-Semester 1914. Winter-Semester 1914/15. 8.º Wien, 1914
- ÖSTERREISCHISCHES ARCHÄOLOGISCHES INSTITUT IN WIEN.
Jahreshefte des...
- OFFICE CENTRAL DES NATIONALITÉS. Paris.
Les Annales des Nationalités.
- OFICINES DEL DICCIONARI GENERAL DE LA LLENGUA CATALANA. Barcelona.
Butlletí de Dialectologia Catalana.

OLOT.

III i XVII Asamblea Anual del Sindicato Médico de la provincia de Gerona.
Assamblea de delegats [de la Unió Catalanista] IV.
Certamen Literari-Artístic.

756. Ordo divini officii recitandi missaeque celebrandae juxta ritum sanctae romanae Ecclesiae, ad usum dioecesis Elnensis, pro anno Domini 1853...
12.º Perpinià, MDCCCLIII
757. Ordo recitandi et celebrandi juxta breviarii et missalis romani rubricas in sancta cathedrali totaque Gerundensi dioecesi pro anno Domini bissextili 1844... 12.º Gerundae
758. Ordo recitandi et celebrandi, juxta rubricas in parochiali Ecclesia Beatae Mariae de Pinu pro anno... 1805, 1807. 12.º Barcinone
759. Ordo recitandi et celebrandi juxta rubricas in sancta cathedrali totaque Vicensi dioecesi pro anno Dni. bissextili M.DCCC.XLVIII. [1854, 1856]... 12.º Vici
Vid. Annualis Ordo.
Vid. Appendix ad Kalendarium.
Vid. Kalendarium.
760. Orfeo Canigó. Memoria y estat del any 1898-99. 4.º Barcelona, 1899
ORFEO CATALÀ. Barcelona.
Orfeo Català. Memoria administrativa...
Revista Musical Catalana.
761. L'Orga de Rahons. Tocarà cada dijous mentres paguin los 10 céntims.
[Núm. 1.] 12.º [Barcelona], 1891
762. L'Ecole des Sciences Sociales & Politiques à l'Université Catholique de Lille. Organisation & Programme des Cours de l'Année Scolaire 1906-1907. 12.º Lille
763. Orthodoxon-Biblion. Información Bibliográfica. E. Subirana. Año I, etc.
8.º Barcelona, 1905, etc.

OXFORD.

Congress of Entomology.
Detailed Programme of the Summer Meeting at Oxford (R. Archaeological Institute of Great Britain and Ireland).

OVIEDO.

Universidad.

PADUA.

Reale Accademia di Scienze, Lettere ed Arti.

764. La Pagesía. Suplement quinzenal á la revista del Institut Agrícola catalá de Sant Isidro. Eco de la classe agrícola y defensor dels interessos de la propietat, conreu dels camps, zootecnia, viticultura, enologia, horticultura, economia rural. — Crónica dels mercats agrícolas d'Espanya y del Extranjer. Director : D. R. Roig y Torres. Any I-VIII.
fol. Barcelona, 1888-1895

[Des de l'any VI s'intitula:]

— LA PAGESÍA. Portaveu de la classe agricultura y defensor dels interessos rurals. Director : D. Francisco X. Tobella de Argila, perit agrónom.

PALAFRUGELL.

VII Asamblea Anual del Colegio de Médicos de la Provincia de Gerona.

PALERM.

Circolo Matematico.
Reale Accademia di Scienze, Lettere e Belle Arti.
Scuola di Paleografia di Palermo.
Società Siciliana per la Storia Patria.

PALMA DE MALLORCA.

Diputació Provincial de les Balears.

Juventud Católica.

Societat Arqueològica Luliana.

765. La Palma. Semanario de Historia y Literatura. Número póstumo conmemorativo del 50º aniversario de la aparición de este periódico, cuyo primer número se publicó el 4 de Octubre de 1840. fol. Palma, 1890

PAMIERS.

Congrès Archéologique de France. LI.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ. Atenes.

Ἐπετηρίς.

766. Papers of the British School at Rome. Vol. II, etc. 4.º London, 1904, etc.
767. Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον. Παραρτημά, 1902-1903. 8.º Ἐν Ἀθήναις, 1903

PARIS.

Académie des Inscriptions et Belles-Lettres.

Association pour l'Encouragement des Etudes grecques.

Bibliothèque Nationale.

Comité des Travaux historiques et scientifiques.

Comité des Travaux historiques et sociales.

Congrès Eucharistique de 1888.

Direction Générale des Douanes.

Ecole des Chartes.

Institut de France.

Ministère de l'Instruction Publique et des Beaux Arts.

Ministère du Travail et de la Prévoyance sociale.

Musée Guimet.

Observatoire.

Office centrale des Nationalités.

Société Botanique de France.

Société de Dermatologie et de Syphiligraphie.

Société de l'Enseignement supérieur.

Société de l'Histoire de l'Art Français.

Société des Anciens Elèves des Ecoles Nationales d'Arts et Métiers.

Société de Secours des Amis des Sciences.

Société des Etudes Historiques.

Société Entomologique de France.

Société française d'Archéologie.

Société française de Fouilles archéologiques.

Société française de Minéralogie.

Société Impériale des Antiquaires de France.

Société Nationale des Antiquaires de France.

Société Zoologique de France.

768. Paris-Murcie. Journal publié au profit des victimes des inondations d'Espagne par le Comité de la presse française, sous la direction de M. Edouard Lebey... Numéro unique. Décembre 1879. fol. [Paris]

769. A Patria a Garret. Numero unico. Homenagem a memoria do mais illustre filho da gloriosa capital do norte. Directores : Silva Leal e Alberto Bessa. fol. Lisboa, 1901

770. La Patria Catalana. Revista de literatura, ciencias, arts é intereses locals. Any I, II. 4.º Valls, 1880, 1881

771. Pel & Ploma. Vol. I-IV. fol. (I-II) 4.º (III-IV) Barcelona, 1900-1903

772. El Pensamiento de la Nación. Periódico religioso, político y literario bajo la dirección de D. Jaime Balmes. Vol. I-III. 8.º Madrid, 1844-1846
773. El Pensamiento de Valencia. Revista política, religiosa, científica y literaria. Tom. I, II. 4.º Valencia, 1857, 1858
- El Pensamiento Español.
Vid. Calendario para el año...
- PERELADA.
XV Asamblea Anual del Colegio de Médicos de la Provincia de Gerona.
774. Periódico Universal de Ciencias, Literatura y Artes. 8.º Barcelona, 1821
[Núms. 1-21.]
- PERPINYÀ.
Congrès Archéologique de France. XXXV, LXXXIII.
Société Agricole, Scientifique et Littéraire des Pyrénées Orientales.
Société d'Etudes Catalanes.
Société Philomatique.
775. La Pesca. Cuentos a la bora de l'aigua. Any I. fol. Barcelona, 1874
[Núms. 1 i 2.]
776. Dr. A. Petermanns Mittheilungen aus Justus Perthes geographischer Anstalt herausgegeben von... Jahrg. LIX. 4.º Gotha, 1913
777. Pflüger's Archiv für die gesamte Physiologie des Menschen und der Tiere. Herausgegeben von Max Verworn unter Mitwirkung von Prof. Bernhard Schöndorff in Bonn. Band 151, 156, etc. 4.º Bonn, 1913, 1914, etc.
- PHILIPPINE LIBRARY. Manila.
Bulletin of the..
- ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ. Atenes.
Ἐπετηρίς.
- Philologischer Anzeiger.
Vid. Philologus.
778. Philologus. Zeitschrift für das klassische Alterthum. Herausgegeben von F. W. Schneidewin. Bd. I, etc. 8.º Stolberg (Göttingen, Leipzig), 1846, etc.
- Supplementband I, etc. 8.º Göttingen (Leipzig), 1860, etc.
- Philologischer Anzeiger als Ergänzung des Philologus. Bd. I-XVII. 8.º Göttingen, 1869-1887
- PHILOSOPHICAL SOCIETY. Cambridge.
Proceedings of the...
Transactions of the...
779. Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Vol. 210, 211, 213. fol. London, 1911, 1912, 1914
780. Phonetische Studien. Zeitschrift für wissenschaftliche u. praktische Phonetik, mit besonderer Rücksicht auf den Unterricht in der Aussprache. Bd. I-VI. 8.º Marburg, 1887-1893
- General-Register. 8.º id. 1897
- PHYSIKALISCHES STAATS-LABORATORIUM. HAMBURG.
Mittheilungen aus dem physikalischen...
- PITTSBURG.
Carnegie Institute.

781. El Poble Català. Publica un número cada setmana. Any I-III [76 números].
fol. Barcelona, 1904 (12 Nov.)- 1906 (21 Abril)
POITIERS.
Congrès Archéologique de France. LXX.
782. Lo Polli. Almanach català escrit per cinc trovadors de la capa arnada. Any I.
fol. Barcelona, 7718
783. Lo Ponton. Periódich mes cuhent que un vitxo. Any I. fol. id. 1870
[Núms. 1-20.]
784. Lo Ponton. Periódich mes roig que Judas. Any I. fol. id. 1874
[Núms. 1-9.]
785. Πρακτικά τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας. 1907.
4.º Ἀθήνησιν, 1908
786. Diputación Provincial de Barcelona. Presupuesto ordinario de esta corporación para el año de 1906, etc. fol. Barcelona, 1906, etc.
787. Ayuntamiento de Barcelona. Presupuesto ordinario de gastos é ingresos del interior para 1904. 4.º Barcelona, 1904
788. Proceedings of the Cambridge Philosophical Society. Vol. XVIII, etc.
8.º Cambridge, 1914, etc.
Proceedings of the fifth International Congress of Mathematicians.
Vid. Congress of Mathematicians.
789. Proceedings of the general meetings for scientific Business of the Zoological Society of London. 1913. 8.º London, 1913
790. Proceedings of the Royal Society of Victoria. New Series. Vol. XXVI, etc.
4.º Melbourne, 1913, etc.
791. Proceedings of the Society of Antiquaries of London. Second series. Vol. XXII, etc.
8.º London, 1907, etc.
- El Profético zaragozano.
Vid. Calendario para cartera...
792. Institut de Cultura i Biblioteca Popular pera la Dòna. Programa. Curs de... 1910-1911, 1911-1912, 1912-1913, 1913-1914, 1914-1915. 8.º (12.º, 8.º, 12.º, 8.º) Barcelona
793. Université Catholique de Louvain. Programme des Cours. Année Académique 1907-1908. 12.º Louvain, 1907
794. Université de Louvain. Faculté des Sciences. Institut Agronomique. Programme des Etudes et conditions d'Admission. Année Académique 1904-05. 4.º Louvain, 1904
795. Ecole Supérieure Commerciale & Consulaire. Mons (Belgique). Inspectée et subsidiée par l'Etat. Programme détaillé des Cours 1905-1906. 4.º Ath
Programme du Xme Congrès International des habitations à bon marché.
Vid. Congrès International...
796. VIIIe Cours International d'Expansion Commerciale sous le haut patronage de S. M. le Roi d'Espagne. Programme général. Barcelone, 27 juillet-15 août 1914. 8.º Barcelona, 1914
797. Mancomunitat de Catalunya. Projectes d'acord presentats a la segona [tercera, etc.] reunió ordinaria de l'Assamblea. 8.º Barcelona, 1914, etc.
798. Pronostich Catalá historich, geografich, astronomich, agricola, instructiu y religios per lo any bisiest 1856. Arreglat a las observacions astronómicas del Observatori de la

ciutat de San Fernando calculadas per lo meridià de Barcelona, aixó es Longitud 0 hs. 33 m. 35 s. a... Per un pilot nautich de Barcelona. 8.º [Barcelona]

799. Pronostich Catalá historich, geografic, astronomic, instructiu y religios. Per lo any 1847. 12.º Barcelona (Gaspar), 1846
800. Pronóstich Catalá ó almanach atmosféric, civil, religiós é históric del Principat de Catalunya y del Regne de les Islas Balears. Any 1861. 12.º Barcelona, 1860
801. Pronostich Mallorquí per la ciutat y part forana del any nou y bixest 1868. Compost per un del terme de Capdepera. 12.º Palma
802. Pronóstico perpetuo que feu Mestre Pere Esperansa texidor de ofici natural de la vila de Felanitx. 12.º Palma, 1859
803. Pro Patria. Revista internacional; política, científica, artística y literaria. 2.ª època, vol. II. 4.º Madrid, 1895
- Las Provincias.
Vid. Almanaque para 1886.
- PROVINS.
Congrès Archéologique de France. LXIX.
804. La Pubilla. Semmanari catalá. Surtirá un cop cada semmana. Any I, II. fol. Barcelona, 1867, 1868
[Des del núm. 71 continuat amb el títol:]
— La Rambla. Semmanari catalá. Sortirá un cop cada semmana. fol. Barcelona, 1868
[Núms. 71 i 72.]
- Publicaciones del Congreso Histórico Internacional de la Guerra de la Independencia.
Vid. Congreso Histórico...
805. Publications de l'Institut Nobel Norvegien. Tome II, fasc. I. 4.º Kristiania, 1912
- PUIGCERDÁ.
XII Asamblea Anual del Colegio de Médicos de la Provincia de Gerona.
- Puy.
Congrès Archéologique de France. LXXI.
806. The Quaterly Journal of Economics published by Harvard University, vol. XXVII. 8.º Cambridge, 1913
807. The Quaterly Journal of Pure and Applied Mathematics. Edited by J. W. L. Glaisher. Vol. XL. 8.º London, 1909
808. Quellen und Forschungen aus italienischen Archiven und Bibliotheken. Herausgegeben vom K. preussischen historischen Institut in Rom. Bd. XI, etc. 4.º Rom, 1908, etc.
809. La Quinsena del pagés. Fulla que en lo dia 15 de cada mes publica per lo us dels pagesos catalans l'Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro. Any 1.er-6.e fol. (el primer número) 4.º Barcelona, 1878-1883
810. La Rambla. Semmanari catalá. Surtirá un cop cada semmana. Any 1.er [Núms. 1-15.] fol. Barcelona, 1867
Vid. La Pubilla.
811. République et Canton de Genève. Rapport général de l'Assistance Publique médicale pour l'année 1910. 8.º Genève, 1911
- Rapports présentés à la Première Section du Deuxième Congrès International de l'Enseignement Ménager.
Vid. Congrès International de l'Enseignement Ménager.

Rapports présentés à la 1.re Section du IIIe Congrès International d'Education Familiale.
Vid. Congrès International d'Education Familiale.

812. Rapport sur la situation de l'Enseignement technique en Belgique, présenté aux Chambres législatives par le Ministre de l'Industrie et du Travail. [Direction de l'Enseignement industriel et professionnel.] 1897-1901. T. I, II. 4.º Bruxelles, 1903

813. Lo Rat-Penat. Calendari llemosí corresponent al present any de... Compost ab la distinguida col·laboració d'els mes reputats escriptors de Valencia, de Catalunya y de les Illes Balears per en Constantí Llombart. Any I-IV (1875-1878), VI-IX (1880-1883). 12.º Valencia, 1874-1882

RAT PENAT. Montevideo.
Jochs Florals de la Societat Catalanista...

814. Lo Rat Penat. Revista mensual publicada per la Societat de Amadors de les glories valencianes. Any I. 8.º Valencia, 1911

LO RAT PENAT. Valencia.
Jochs Florals de...

REAL ACADEMIA DE BELLAS ARTES DE SAN FERNANDO.
Boletín de la...

REAL ACADEMIA DE BUENAS LETRAS DE BARCELONA.
Boletín de la...
Memorias de la...
Nómina del personal académico.
Sesión pública del día 2 de julio de 1842...

REAL ACADEMIA DE CIENCIAS MORALES Y POLÍTICAS.
Memorias de la...

REAL ACADEMIA DE CIENCIAS Y ARTES DE BARCELONA.
Boletín de la...
Memorias de la...
Reseña de los trabajos...

REAL ACADEMIA DE LA HISTORIA. Madrid.
Boletín de la...
Memorias de la...

REAL ACADEMIA DE MEDICINA Y CIRUGÍA DE BARCELONA.
Sesión pública.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. Madrid.
Boletín de la...
Memorias de la Academia...
Memorias de la Real...

REALE ACCADEMIA DEI LINCEI. Roma.
Annuario della...
Atti della...
Notizie degli scavi di antichità.
Rendiconti.

REALE ACCADEMIA DEI ROZZI. Siena.
Comissione Senese di Storia Patria.

REALE ACCADEMIA DI ARCHEOLOGIA, LETTERE E BELLE ARTI. Napoli.
Atti della...
Memorie della...
Rendiconto delle Tornate e dei Lavori dell'Accademia...

REALE ACCADEMIA DI SCIENZE, LETTERE ED ARTI. Padova.
Atti e Memorie della...

- REALE ACCADEMIA DI SCIENZE, LETTERE E BELLE ARTI. Palermo.
Atti della...
Bullettino della...
- REALE DEPUTAZIONE DI STORIA PATRIA PER LE PROVINCE DI ROMAGNA. Bologna.
Atti e Memorie della...
- REALE DEPUTAZIONE SOPRA GLI STUDI DI STORIA PATRIA PER LE ANTICHE PROVINCE E LA LOMBARDIA. Torino.
Miscellanea di Storia Italiana.
- REALE DEPUTAZIONE TOSCANA DI STORIA PATRIA. Firenze.
Archivio Storico Italiano.
- REALE DEPUTAZIONE VENETA DI STORIA PATRIA. Venezia.
Nuovo Archivio Veneto.
- REALE ISTITUTO LOMBARDO DI SCIENZE E LETTERE. Milano.
Rendiconti.
- REALE ISTITUTO VENETO DI SCIENZE, LETTERE ED ARTI. Venezia.
Atti del...
815. Lo Rector de Vallfogona. Any I. [Núms. 1-24.] fol. Barcelona, 1874
816. Kungl. Universitetets i Upsala Redogörelse för det Akademiska Aret 1913-1914. 8.º Upsala, 1914
- REIMS.
Congrès Archéologique de France. LXXVIII.
817. Renaiement. Adherit a la Unió Catalanista. Surt els dijous. Any V, etc. 4.º Barcelona, 1914, etc.
818. La Renaixensa. Revista Catalana. Any I-XXII. 4.º id. 1871-1892
[L'Any VIII se publicà amb el títol de REVISTA CATALANA. Vol. I.
Després seguí apareixent sota el nom de LA RENAISENSA.]
819. Rendiconti del Circolo Matematico di Palermo. Vol. XXXI-XXXIV. 4.º Palermo, 1911-1912
820. Rendiconti della R. Accademia dei Lincei. Classe di scienze morali, storiche e filologiche. Serie Quinta, vol. I-VII, IX-XII, XIV, etc. fol. Roma, 1892-1898, 1900-1903, 1905, etc.
821. Rendiconti. Reale Istituto Lombardo di Scienze e Lettere. 2.ª Serie, vol. XXXVIII-XLVI. 4.º Milano, 1905-1913
822. Rendiconto delle sessioni della R. Accademia delle Scienze dell'Istituto di Bologna. Classe di Scienze morali. Serie 1.ª, vol. I. 8.º Bologna, 1906-1908
823. Rendiconto delle Tornate e dei Lavori dell'Accademia di Archeologia, Lettere e Belle Arti. [Società Reale di Napoli.] Nuova serie. Anno XXV, 1911, etc. 4.º Napoli, 1912, etc.
824. Répertoire d'Art et d'Archéologie. Dépouillement des périodiques et des catalogues de ventes français et étrangers avec la collaboration de M. M. M. Aubert, G. Caullet... An. I, etc. 4.º Paris, 1910, etc.
825. Mancomunitat de Catalunya. Report del Consell permanent a l'Assamblea. 1914, etc. 8.º Barcelona, 1914, etc.
826. Report of the auditor for the Philippine Islands to the Secretary of war, the Governor General of the Philippine Islands, and the members of the Philippine Legislature. Part I pertaining to the Fiscal Affairs of the insular Government and the City of Manila for the fiscal year ended june 30, 1913. 4.º Manila, 1913

RÉPUBLIQUE ET CANTON DE GENÈVE.

Rapport général de l'assistance Publique Médicale.

827. Real Academia de Ciencias y Artes. *Reseña de los trabajos en que se ha ocupado esta corporación durante el curso de 1890 a 1891 leída por el secretario general de la misma D. A. Torrents y Monner en la sesión pública inaugural del curso de 1891-92 celebrada el día 14 de octubre de 1891 en el salón de actos del Palacio de la Academia.*
4.º Barcelona [1891]
828. *Reseña Eclesiástica.* Publicación mensual de la Asociación de Eclesiásticos para el Apostolado Popular. Año I, etc.
8.º Barcelona, 1909, etc.
829. Ateneo Barcelonés. *Reseña leída por el Señor Secretario de la junta saliente D. José de Argullol.* 1877-78.
4.º Barcelona, 1877
830. Academia de Jurisprudencia i Llegislació de Barcelona. *Resenya llegida en la sessió pública inaugural celebrada el dia...* [1906, 1914].
4.º Barcelona, 1906, 1914
831. *Resumen de Agricultura.* Selección mensual de cuanto en España y en el extranjero se publica, ensaya y trabaja sobre Agricultura. Revista Teórico-Práctica útil á los propietarios de fincas rústicas y á los colonos. Año VII, XVI-XXIV.
8.º Barcelona, 1895, 1904-1912
[De l'any VII sols hi ha el núm. 76 (abril); del XVI el núm. 188 (agost); del XVII el núm. 204 (desembre). Del XVIII manquen els núms. 208 (abril), 210 (juny), 213 (setembre) i 215 (novembre); del XIX el núm. 224 (agost); del XXII els núms. 257 (maig), 262 (octubre) i 263 (novembre); del XXIV els núms. 281-288 (maig-desembre).]

REUS.

Asamblea de Delegats [de la Unió Catalanista] II.

Centro de Lectura.

Certamen Literario celebrado en Reus...

Estación Enológica.

832. The Review of Applied Entomology. Issued by the Imperial Bureau of Entomology. Vol. I, series A: Agricultural; series B: Medical and Veterinary, etc.
4.º London, 1913, etc.
833. Revista Anyal. Publicació de la Secció permanent de Propaganda autonomista. Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Indústria. [4 vols].
4.º Barcelona, 1910-1913
834. Revista Balear, de literatura, ciencias y artes. I-III.
fol. Palma, 1872-1874
835. Revista Catalana. Vol. I.
4.º Barcelona, 1878
Vid. La Renaixensa, de la qual constitueix en realitat el volum 8º.
836. Revista Catalana. Any I, II. [Un vol.]
8.º Barcelona, 1889, 1892
[Manca el darrer número.]
837. Revista crítica de Historia y Literatura españolas, portuguesas é hispano-americanas. Vol. I-VII.
4.º Madrid (Oviedo), 1895-1902
838. Revista de Agricultura práctica, Ecomonia rural, Horticultura y Jardineria. Publicada por el Instituto Agrícola Catalán de San Isidro. Bajo la dirección del socio D. Isidoro de Angulo. Tomo primero, etc.
4.º Barcelona, 1853, etc.
[Des del volum XIV s'intitula:]
— REVISTA DE AGRICULTURA DEL INSTITUTO AGRICOLA CATALÁN DE SAN ISIDRO.
[Des del volum XVIII:]
— REVISTA DEL INSTITUTO AGRICOLA CATALÁN DE S. ISIDRO...
839. Revista de Aragón. Secciones de Filosofía, Pedagogía, Historia, Filología, Arte. Vol. II-VI.
4.º Zaragoza, 1901-1905

[Continuada amb el títol:]

- CULTURA ESPAÑOLA (antes Revista de Aragón). Secciones de Historia, de Literatura moderna, Filología é Historia literaria, Arte, Filosofía y Varia. Vol. I-XI.
4.º Madrid, 1906-1909
840. Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos. Dedicada al Cuerpo facultativo del ramo. Vol. I-VIII.
4.º Madrid, 1871, 1872
— Tercera época. Vol. I, etc.
4.º id. 1897, etc.
841. Revista de Bibliografía Catalana. Catalunya-Balears-Rosselló-Valencia. Any I-VII. 1901-1907.
8.º Barcelona
842. Revista de Catalunya. Ciències. Lletres. Arts. Any I.
4.º Barcelona, 1896, 1897
[Núms. I-VII.]
843. Revista de Cataluña. Periódico quincenal de Historia, Literatura, Ciencias, Artes, Intereses morales y materiales, Industria y Comercio, etc. Vol. I, II.
8.º Barcelona, 1862
844. Revista de Ciencias Históricas. Publicada por S. Sanpere y Miquel. Vol. I-V.
8.º Barcelona, 1880-1881, 1887
845. Revista de Educación. Vol. I, II.
4.º id. 1911, 1912
846. Revista de Estudios Franciscanos. Publicación mensual dirigida por los PP. Capuchinos de Cataluña. T. I, etc.
8.º Barcelona, 1907, etc.
[Continúa amb el títol:]
- ESTUDIOS FRANCISCANOS. T. IX, etc.
8.º id. 1912, etc.
847. Revista de Criminología, Psiquiatría y Medicina legal. Órgano del Instituto de Criminología de la Penitenciaría Nacional. Publicación bimestral dirigida por el Doctor Helvio Fernández. Año I, etc.
4.º Buenos Aires, 1914, etc.
848. Revista de Filología Española. Director : Ramón Menéndez Pidal. [Junta para Ampliación de Estudios e Investigaciones Científicas.] Tomo I, etc.
4.º Madrid, 1914, etc.
849. Revista de Gerona. Literatura, Ciencias, Artes. Órgano de la Asociación Literaria. T. I-XV, XVII-XIX.
4.º Gerona, 1876-1895
[Del vol. VII manquen els núms. de janer, febrer, maig, juliol i octubre; del VIII, els de janer i desembre; del X, tots, menys el de juny; del XI, tots, menys janer i març; del XII, tots, menys janer; del XIX, manquen els d'abril-setembre.]
850. Revista de Gerona. Publicación semanal ilustrada. I.
fol. Gerona, 1913
[Sols els núms. 7-26.]
851. Revista de Huesca. Colección de materiales para la Historia de Aragón. Historia-Literatura-Ciencias-Artes. Dirigida y editada por G. Llabrés Quintana. T. I.
8.º Huesca-Zaragoza, 1903
852. Revista de la Asociación Artístico-Arqueológica Barcelonesa, Vol. III-V.
4.º Barcelona, 1901-1906
853. Revista de la Cámara Oficial y Sindicato Agrícola del Distrito de Arenys de Mar. Director: Ricardo Solá y Espriu. Año VII.
8.º Arenys de Mar, 1914
854. Revista de la Escola de Decoració. Any I.
4.º Barcelona, 1914
855. Revista de la Sociedad Matemática Española. Matemáticas puras y aplicadas. Cuestiones históricas y pedagógicas. Bibliografía y Crónica científica. Revista mensual. Vol. I-III.
4.º Madrid, 1911-1914
856. Revista de Medicina y Cirugía. Redacción. Director, Dr. Alvaro Esquerdo... Secretario, Dr. Fausto Berini... Año XXIII, XXIV, XXVI, etc.
4.º Barcelona, 1909, 1910, 1912, etc.

857. Revista de Menorca. Ciencias, Artes, Letras. 8.º Mahon, 1888
858. Revista de Menorca. Publicación del Ateneo Científico, Literario y Artístico de Mahon. 5.ª época, vol. IV, VI, IX, etc. 8.º Mahon, 1909, 1911, 1914, etc.
859. Revista de Taquigrafía. Órgano del Instituto taquigráfico de Barcelona. Any I. 4.º Barcelona, 1914
860. Revista de Valencia. Vol. I-III. 4.º Valencia, 1880-1883
861. Revista Eclesiástica, publicación quincenal dedicada al clero... Año XII. Volumen XXII [XXIII]. 4.º Valladolid, 1908
862. Revista Española de Literatura, Historia y Arte. Año I [Núms. I-VIII.] 4.º Madrid, 1901
863. Revista Frenológica. Publicación destinada á difundir en todas las clases de la Sociedad el conocimiento de la frenología y sus numerosas é importantes aplicaciones. Año I-III. 8.º Villanueva-Geltrú, 1852-1854
864. Revista Gráfica. Publicación mensual del Instituto Catalán de las Artes del Libro. Año I-XII. 4.º Barcelona, 1900-1912
865. Revista Gutenberg. Publicación trimestral de la Sociedad de Maquinistas, Ayudantes y Minervistas de Imprenta. [Director : D. Pedro Pedraza y Páez.] Año I. 4.º Barcelona, 1914
866. Revista Histórica Latina. Publicación mensual de ciencias históricas. Vol. I-IV. 4.º (I-II) fol. (III-IV) Barcelona, 1874-1877
867. Revista Hortícola. Director : Antonio Torrents Monner. Año 1885 [número extraordinario], 1896-1905. 8.º Barcelona, 1885, 1896-1905
868. Revista Jurídica de Cataluña. Órgano oficial del Ilre. Colegio de Abogados y de la Academia de Jurisprudencia y Legislación de Barcelona. Año I-IX, XI-XVII. 4.º Barcelona, 1895-1903, 1905-1911
869. Revista La España Regional. Vol. I-VII. 8.º id. 1886-1889
870. Revista Iuliana redactada per senyors sacerdots. Any I-V. 8.º (I-III, V) 4.º (IV) id. 1901-1905
- Revista Minera, Metalúrgica y de Ingeniería.
Vid. Anuario de la Minería, Metalurgia y Electricidad.
871. Revista Montserratina. Publicación mensual redactada por PP. Benedictinos. Año VI, etc. 4.º Real Monasterio de Montserrat, 1912, etc.
872. Revista Musical Catalana. Butlletí mensual de l'Orfeó Català. Vol. I, etc. 4.º (I-V) 8.º (VI-IX) 4.º (X) Barcelona, 1906, etc.
873. Revista Nova. Any I. fol. Barcelona, 1914
874. Revista Popular. Vol. XXII-XXIII. 8.º id. 1882
Vid. Almanaque de los Amigos del Papa.
875. Revista trimestral de Matemáticas publicada por Don José Rius y Casas. Año primero [1901]-VI, 1906. 8.º Zaragoza
[Del VI, el primer número que és el 21, darrer de la revista.]
876. Revista trimestral Micrográfica, órgano del Laboratorio Histológico de la Facultad de Medicina de Madrid. Vol. I-V. 4.º Madrid, 1896-1900
[Continuada amb els títols:]
— TRABAJOS DEL LABORATORIO DE INVESTIGACIONES BIOLÓGICAS DE LA UNIVERSIDAD DE MADRID. Vol. I-IV (de la Revista, vol. VI-IX). 4.º Madrid, 1901-1906
— TRAVAUX DU LABORATOIRE DE RECHERCHES BIOLOGIQUES DE L'UNIVERSITÉ DE MADRID. Vol. V-VI (de la Revista, X, XI). 4.º Madrid, 1907, 1908

[Continuada altre cop amb el títol:]

—TRABAJOS DEL LABORATORIO DE INVESTIGACIONES... Vol. VII-X (de la Revista, XII-XV).
4.º Madrid, 1909-1912

877. Revue Bénédictine. Ann. XXVI, etc. 4.º Abbaye de Maredsous (Belgique), 1909, etc.

878. Revue Biblique internationale. Publiée par l'Ecole pratique d'Etudes bibliques, établie au couvent dominicain Saint-Etienne de Jérusalem. IV Année (1907)-IX Année (1912).
4.º Paris879. Revue Catalane. Organe de la Société d'Etudes Catalanes. Vol. VI, etc.
8.º Perpignan, 1912, etc.880. Revue Critique d'Histoire et de Littérature. 4.º Paris, 1866-1872
[Sols els núms. 4, 12, 19, 24, 34, 35, 37, 44, 51 relligats en un volum.]

— Table méthodique des Années 1866 à 1890. 4.º Paris, 1894

881. Revue de Dialectologie Romane. Dirigé par A. Alcover... Publié pour la Société Internationale de Dialectologie Romane par B. Schädel. T. I-V.
4.º Bruxelles (Hamburg), 1909-1913

[Continúa amb el títol:]

—REVUE DE DIALECTOLOGIE ROMANE. Unter Mitwirkung von... sowie des Seminars für romanische Sprachen u. Kultur, Hamburg. Herausgegeben von Dr. B. Schädel, Bd. VI, etc. 4.º Cöthen, 1914, etc.

882. Revue de Gascogne. Bulletin mensuel de la Société Historique de Gascogne. Nouvelle série. Vol. XI-XIII. 4.º Auch, 1911-1913

883. Revue de l'Art Chrétien. Bimensuelle. 5.ªme série. Vol. LIX, etc. 4.º Lille-Paris-Bruges, 1909, etc.

Revue de l'Histoire des religions.
Vid. Annales du Musée Guimet.

884. Revue de Métaphysique et de Morale. Paraissant tous les deux mois. Vol. XVII, etc. 4.º Paris, 1909, etc.

885. Revue de Phonétique. Publié par l'Abbé Rousselot et Hubert Pernot. Vol. I, etc. 4.º Paris, 1911, etc.

886. Revue des Bibliothèques. Publication mensuelle. Directeurs : Emile Chatelain et Leon Dorez. Secrétaire : Amedée Boinet. Vol. XIX, etc. 4.º Paris, 1910, etc.

887. Revue des Deux Mondes. LVIIe Année. Troisième période. Tome soixante-dix-neuvième.— LXXVIII Année. Cinquième période. Tome Quarante-huitième [120 vols.]. 4.º Paris, 1887-1908

888. Revue des Etudes Grecques. Publication trimestrelle de l'Association pour l'encouragement des études grecques en France. Vol. XVIII, XIX, XXII, etc. 8.º Paris, 1905, 1906, 1909, etc.

889. Revue des Etudes Historiques. Vol. LXXIV, LXXVII, etc. 4.º id. 1908, 1911, etc.

890. Revue des Etudes Juives. Vol. I, etc. 8.º id. 1880, etc.

— Index alphabétique des 50 premiers volumes. 8.º id. 1910

891. Revue des Langues Romanes, publiée par la Société pour l'étude des langues romanes. Vol. I, etc. 8.º Montpellier, 1870, etc.

892. La Revue des Maladies des Plantes. Revue de Phytopathologie appliquée (Nouvelle série). Bulletin mensuel de vulgarisation. Comité de Direction : ... Secrétaire général : H. Latière. Tome II, etc. 4.º Paris, 1914, etc.

893. Revue des Patois Gallo-Romans. Recueil trimestriel, publié par J. Gillieron et l'Abbé Rousselot. Vol. I-III, V. 4.º Paris, 1887, 1888, 1890-1892

894. Revue des Patois. Recueil trimestriel consacré à l'étude des patois et anciens dialectes romans de la France et des régions limitrophes. Vol. I-II. 8.º Paris, 1887-1888
[Continuada amb el títol:]
— REVUE DE PHILOGIE FRANÇAISE ET PROVENÇALE (Ancienne Revue des Patois). Recueil... Vol. III-X. 8.º Paris, 1889-1896
 895. Revue des Pyrénées. France Méridionale-Espagne. Vol. VI-XIV. 4.º Toulouse, 1894-1902
 896. Revue des Questions Historiques. Nouvelle série. Vol. XXXIX, XLI-XLIII, XLV-XLVI. 4.º Paris, 1908-1911
 897. Revue des Questions Scientifiques. Publiée par la Société Scientifique de Bruxelles. Tom. II, III, IV, XIV. 4.º Louvain-Paris (Bruxelles-Paris), 1877-1878, 1883
 898. Revue d'Histoire et d'Archéologie du Roussillon. Vol. I-VI. 4.º Perpignan, 1900-1905
 899. Revue Epigraphique. Fondée en 1878. Publiée sous la direction de Emile Espérandieu... Adolphe Reinach... Tome premier, etc. 4.º Paris, 1913, etc.
 900. La Revue Félibréenne. Publication littéraire franco-provençale sous la direction de M. Paul Mariéton. Vol. V-VII. 4.º Paris, 1889-1891
[Manca la portada del volum V.]
 901. Revue Générale. [Journal Historique et Littéraire. XLIX Année.] Dix-neuvième année. T. XXXVII. 4.º Bruxelles, 1883
 902. Revue Hispanique. Recueil consacré à l'étude des langues, des littératures et de l'histoire des pays castillans, catalans et portugais. Vol. XIX, etc. 4.º New-York-Paris, 1908, etc.
— Table des matières des Tomes I-XXV (1894-1911). 4.º New-York-Paris.
 903. Revue International de l'Enseignement publiée par la Société de l'Enseignement supérieur. Année 34. Vol. 67, etc. 4.º Paris, 1914, etc.
 904. Revue Philosophique de la France et de l'Etranger paraissant tous les mois dirigée par Th. Ribot. Tome XLIII-XLVIII. 4.º Paris, 1897-1899
 905. Revue Thomiste paraissant tous les deux mois. Questions du temps présent. 5º[-8º] Année. [L'any cinquè mancat de portada.] 4.º Paris, 1897-1901
 906. Revue Tunisienne. Organe de l'Institut de Carthage. (Association Tunisienne des Lettres, Sciences et Arts.) Paraissant tous les deux mois. Vol. I, etc. 4.º Tunis, 1894, etc.
- RIPOLL.
VI Asamblea Anual del Colegio de Médicos de la Provincia de Gerona.
907. Rivista d'Arte. Vol. VI, etc. 4.º Firenze, 1909, etc.
 908. Rivista degli Studi Orientali pubblicata a cura dei professori della Scuola Orientale nella Università di Roma. Anno I, etc. Volume I, etc. 4.º Roma, 1907, etc.
 909. Rivista delle Biblioteche e degli Archivi. Periodico di Biblioteconomia e di Bibliografia, di Paleografia e di Archivistica. Diretto dal Dott. Guido Biagi. Anno XIV-XVII, XXV, etc. 4.º Firenze-Roma, 1903-1906, 1914, etc.
 910. Rivista di Psicologia (già Rivista di Psicologia applicata) organo della Società Italiana di Psicologia e degli Istituti di Psicologia sperimentale di Roma (Prof. de Sanctis) e di Torino (Prof. Kiesow). Direttore, Prof. G. Cesare Ferrari. Vol. X, etc. 4.º Bologna, 1914, etc.
- RODEZ.
Congrès Archéologique de France. XXX.

RÖMISCH-GERMANISCHE KOMMISSION DES KAISERL. DEUTSCHEN ARCHÄOLOGISCHEN INSTITUTS. Frankfurt a. M.
Bericht über die Fortschritte der...

RÖMISCH-GERMANISCHES CENTRAL-MUSEUM.
Mainzer Zeitschrift.

ROMA.

American School of Classical Studies in Rome.
British School at Rome.
Comitato Esecutivo dell'Esposizione del 1911.
Commissione Archeologica Comunale di Roma.
Congrès Penitenciaire International.
IV Congresso Internazionale dei Matematici.
Ecole Française de Rome.
Istituto Italiano di Numismatica.
Istituto di Psicologia sperimentale.
Istituto Storico Italiano.
Kaiserlich-Deutsches archäologisches Institut.
Königliches preussisches historisches Institut.
Ministero della Pubblica Istruzione.
Reale Accademia dei Lincei.
Società Italiana di Psicologia.
Scuola Orientale nella Università di Roma.
Società Filologica Romana.
Società Geografica Italiana.
Società Italiana di Archeologia e Storia dell'Arte.
Società Romana di Storia Patria.
Università di Roma.

911. Roma. Rassegna illustrata dell'Esposizione del 1911 ufficiale per gli atti del Comitato Esecutivo. Periodico quindicinale. fol. Roma, 1911
912. Roma e l'Oriente. Rivista criptoferratense per l'unione delle Chiese. Vol. I, III-V, VII, etc. 4.º Badia Greca di Grottaferrata, 1910, etc.
913. Romania. Recueil trimestriel consacré à l'étude des langues et des littératures romanes. Publié par Paul Meyer et Gaston, Paris. Année I, etc. 4.º Paris, 1872, etc.
914. Romanische Forschungen. Organ für romanische Sprache und Mittellatein. Herausgegeben von Karl Vollmöller. Bd. I, etc. 4.º Erlangen, 1883, etc.
915. La Rondalla del dijous. Vol. I. 1909-1910. 12.º Barcelona [1909-1910]
916. La Roqueta. Setmanari mallorquí. Sortit a llum de cap a cap de l'any 1887. [53 núms.] fol. Palma de Mallorca, 1887

ROSTOCK.
Universität.

ROVERETO.
Accademia Roveretana degli Agiati.

ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE OF GREAT BRITAIN AND IRELAND. Londres.
The Journal of the...

ROYAL ARCHAEOLOGICAL INSTITUTE OF GREAT BRITAIN AND IRELAND. London.
Annual Meeting at Lincoln.
Detailed Programme of the Summer Meeting at Oxford.

ROYAL SOCIETY OF LONDON.
Philosophical Transactions of the...

ROYAL SOCIETY OF VICTORIA.
Proceedings of the...

917. Ruscino. Revue d'Histoire et d'Archéologie du Roussillon et des autres pays catalans.
Fondée et dirigée par Pierre Vidal. An. I-III. 8.º Perpignan, 1911-1913

SABADELL.
Ateneu Sabadellès.
Centre Industrial.
Lliga Regionalista.

SALON-ROMERO.
Vid. Almanaque Musical.

918. El Saltamartí, periódich. Any I. 12.º Valencia, 1860

SAMOS.
Ἕγερωνία Σάμου.

SANS (Barcelona).
Lliga de Contribuyents.

SANTA-COLOMA DE FARNÉS.
IV Asamblea Anual del Sindicato Médico de la Provincia de Gerona.

SANT-FELIU DE GUÍXOLS.
V Asamblea Anual del Colegio de Médicos de la Provincia de Gerona.

SANT-MARTÍ DE PROVENÇALS.
Centre Catalanista Provencalench.

SARAGOÇA.
Centre Català.
Congreso Católico Nacional Español. II.
Facultad de Ciencias.

SARAJEVO.
Bosnich-Hercegowinisches Landesmuseum.

919. El Sarracossano. Calendari mallorquí y castellá. Anys 1869-1873. [5 vols.]
12.º Palma, 1868-1872

SARRIÀ.
Centre Regionalista.

920. El Sarrianés. Semanario independiente defensor de los intereses religiosos y locales de
Sarrià. Año I-VII. fol. Sarrià (Barcelona), 1894-1901

SAUMUR.
Congrès Archéologique de France. LXXVII.

921. Schmoller's Jahrbuch für Gesetzgebung, Verwaltung und Volkswirtschaft im deutschen
Reiche. Vol. XXXVII, etc. 8.º München & Leipzig, 1913, etc.

922. Die Schöne Literatur. Beilage zum Literarischen Zentralblatt für Deutschland. Jahrg.
XI, etc. 4.º Leipzig, 1910, etc.

923. Schriften der wissenschaftlichen Gesellschaft in Strassburg. Heft. 19, etc.
4.º Strassburg, 1914, etc.

924. Scientia. Rivista di Scienza. Organo internazionale di sintesi scientifica... Vol. VII-XII,
XIV, etc. 4.º Bologna, 1910, etc.

925. Scientific American. A Weekly Journal of Practical Information, Art, Science, Mechanics,
Chemistry and Manufactures. Vol. LXXII, LXXIII, LXXXVI, LXXXVII.
fol. New-York, 1895, 1902

[Des del vol. LXXXVI continuat amb el títol:]

— SCIENTIFIC AMERICAN. An illustrated Journal of Art, Science and Mechanics.

SCUOLA DI PALEOGRAFIA DI PALERMO.

Vid. Archivio Storico Siciliano.

SCUOLA ORIENTALE NELLA UNIVERSITÀ DI ROMA.

Rivista degli Studi Orientali.

926. Semanario Patriótico. Tomo I. Núm. I-X, XIV. 8.º Madrid, 1808
 — Tercera época. Núm. 33-XXXV, XL-XLVIII, L. 8.º Cadiz, 1810, 1811
 — Tercera época : Secundo quadrimestre. Núm. LI-LVIII. 8.º id. 1811

SEMINAR FÜR ROMANISCHE SPRACHEN U. KULTUR. Hamburg.

Bulletin de Dialectologie Romane.

Revue de Dialectologie Romane.

SENADO. Madrid.

Extracto de las Sesiones de las Cortes...

Sesiones de Cortes.

SENLIS.

Congrès Archéologique de France. XXXIII, XLIV.

927. Il settimo Centenario della Nascita di S. Francesco di Assisi. Periodico pubblicato per cura del Comitato Promotore. Anno I, Vol. I; Anno V, Vol. V. 8.º Assisi, 1879, 1883
 928. El Sentido Católico en las Ciencias Médicas. Revista de Medicina y Farmacia. Vol. I-IX. fol. (I) 8.º (II-IX) Barcelona, 1879-1887

SERVICE DES ANTIQUITÉS DE L'EGYPTE.

Vid. Annales du...

929. Academia de Buenas letras de Barcelona. Sesión pública del día 2 de julio de 1842, en que se leyó la Memoria y se hizo la adjudicación de premios con arreglo al programa publicado en 20 de febrero de 1841. 4.º Barcelona, 1842

— Sesión pública inaugural celebrada el día 12 de enero de 1902. 4.º id. 1902

930. Real Academia de Medicina y cirugía de Barcelona. Sesión pública inaugural celebrada el día 30 de enero de 1904 [1905, 1911, 1912]. Publicase por acuerdo de la Academia. 4.º Barcelona, 1904, 1905, 1911, 1912

931. Sesiones de Cortes. Extracto de las del Senado y Congreso de SS. Diputados. Primera Legislatura. Apéndice para los Suscriptores al «Diario de Barcelona». T. I-III. 8.º Barcelona, 1837, 1838

Vid. Actas de las Sesiones de Cortes.

SEVILLA.

Congreso Católico Nacional Español. III.

932. Sevilla Mariana. Publicación quincenal religiosa, destinada a dar a conocer las glorias de España, y particularmente, las de Andalucía y esta ciudad... publicada bajo los auspicios de nuestro Excmo. Prelado Dr. Fr. Joaquín Lluch Garriga. Año I-III. 8.º Sevilla, 1881, 1882

SIENA.

Reale Accademia dei Rozzi.

El Siglo Futuro.

Vid. Almanaque de...

SINDICATO MÉDICO DE LA PROVINCIA DE GERONA.

Asamblea Anual...

Boletín del...

SITGES.

Certamen científic-literari.

933. Sitzungsberichte der königlichen preussischen Akademie der Wissenschaften. 1908, etc.
4.º Berlin, 1908, etc.
934. Sitzungsberichte der philosophisch-historischen Klasse der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Bd. CLXII, etc.
8.º Wien, 1909, etc.
935. Sitzungsberichte der philosophisch-philologischen und der historischen Klasse der königlichen bayerischen Akademie der Wissenschaften zu München. Jahrgang, 1909, etc.
8.º München, 1909, etc.
936. Skrifter utgifna af Kungl. Humanistiska Vetenskaps-Samfundet i Uppsala. Vol. IV-X₁, X₂, XI, XIII-XIV.
8.º Uppsala & Leipzig, 1895-1913

THE SMITHSONIAN INSTITUTION.

Annual Report of the Board of Regents of...

El Social.

Vid. Almanaque ilustrado para... de «El Social».

SOCIEDAD ARQUEOLÓGICA TARRACONENSE. Tarragona.
Boletín Arqueológico.

SOCIEDAD ASTRONÓMICA DE BARCELONA.
Boletín de la...

SOCIEDAD ATRACCIÓN DE FORASTEROS. Barcelona.
Barcelona-Atracción.
Barcelona. Boletín de la...

SOCIEDAD BARCELONESA DE AMIGOS DE LA INSTRUCCIÓN.
Actas de las sesiones públicas inaugurales...

SOCIEDAD DE ESTUDIOS ECONÓMICOS. Barcelona.
Congreso de Economía.

SOCIEDAD DE INDUSTRIALES MECÁNICOS. Barcelona.
Anuario de la...

SOCIEDAD DE MAQUINISTAS, AYUDANTES Y MINERVISTAS DE IMPRENTA. Barcelona.
Revista Gutenberg.

SOCIEDAD ECONÓMICA BARCELONESA DE AMIGOS DEL PAÍS. Barcelona.
Anuario de la...
Calendario industrial y mercantil de la...

SOCIEDADE LITTERARIA «ALMEIDA GARRET». Lisboa.
Boletim da...

SOCIEDAD ESPAÑOLA DE APICULTURA.
El Colmenero Español.

SOCIEDAD ESPAÑOLA DE FÍSICA Y QUÍMICA. Madrid.
Anales de la...

SOCIEDAD ESPAÑOLA DE HISTORIA NATURAL.
Anales de la...
Boletín de la Real...

SOCIEDAD ESPAÑOLA DE SALVAMENTO DE NÁUFRAGOS.
Anuario de la...

SOCIEDAD MATEMÁTICA ESPAÑOLA.
Revista de la...

937. La Sociedad. Revista religiosa, filosófica, política y literaria. Por Jaime Balmes. Vol. I, II. 8.º Barcelona, 1843

SOCIETÀ DEI NATURALISTI E MATEMATICI. Modena.
Atti della...

SOCIETÀ DI ARCHEOLOGIA E BELLE ARTI. Torino.
Atti della...

SOCIETÀ FILOLOGICA ROMANA.
Bullettino della...

SOCIETÀ GEOGRAFICA ITALIANA. Roma.
Congresso Geografico Internazionale.

SOCIETÀ ITALIANA DI ARCHEOLOGIA E STORIA. Roma.
Ausonia.

SOCIETÀ ITALIANA DI PSICOLOGIA. Roma.
Rivista di Psicologia.

SOCIETÀ LIGURE DI STORIA PATRIA. Genova.
Atti della...

SOCIETÀ DI STORIA PATRIA. Napoli.
Archivio Storico per le Province Napoletane.

SOCIETÀ DI STORIA PATRIA PER LA SICILIA ORIENTALE. Catania.
Archivio Storico per la Sicilia Orientale.

SOCIETÀ REALE DI NAPOLI.
Reale Accademia di Archeologia, Lettere e Belle Arti.

SOCIETÀ RETO-ROMANTSCHA. Coira.
Annalas della...

SOCIETÀ ROMANA DI STORIA PATRIA. Roma.
Archivio della...

SOCIETÀ SICILIANA PER LA STORIA PATRIA. Palermo.
Archivio Storico Siciliano.

SOCIETÀ STORICA LOMBARDA. Milano.
Archivio Storico Lombardo.

SOCIETAT ARQUEOLÒGICA LULIANA. Palma de Mallorca.
Bolletí de la...

SOCIETAT DE AMADORS DE LES GLORIES VALENCIANES. Valencia.
Lo Rat Penat.

SOCIETAT DE BIOLOGÍA. Barcelona.
Treballs de la...

SOCIETAT MELANCOLÍFUGA BARCELONESA. Barcelona.
Certamen polilingüe muxiganguesch.

SOCIÉTÉ AGRICOLE, SCIENTIFIQUE ET LITTÉRAIRE DES PYRÉNÉES-ORIENTALES.
Bulletin de la...

SOCIÉTÉ ARCHÉOLOGIQUE DE MONTPELLIER.
Mémoires de la...

SOCIÉTÉ ARCHÉOLOGIQUE, SCIENTIFIQUE ET LITTÉRAIRE. Béziers.
Bulletin de la...

SOCIÉTÉ ARIÉGEAISE DES SCIENCES, LETTRES ET ARTS. Foix.
Bulletin périodique...

- SOCIÉTÉ BOTANIQUE DE FRANCE. Paris.
Bulletin de la...
- SOCIÉTÉ D'ARCHÉOLOGIE. Caen.
Congrès Archéologique de France.
- SOCIÉTÉ DE DERMATOLOGIE ET DE SYPHILIGRAPHIE. Paris.
Bulletin de la...
- SOCIÉTÉ DE L'ENSEIGNEMENT SUPÉRIEUR. Paris.
Revue Internationale de l'Enseignement.
- SOCIÉTÉ DE L'HISTOIRE DE L'ART FRANÇAIS. Paris.
Archives de l'Art Français.
Bulletin de la...
- SOCIÉTÉ DE SECOURS DES AMIS DES SCIENCES. Paris.
Compte rendu de la...
- SOCIÉTÉ DES ANCIENS ELÈVES DES ECOLES NATIONALES IMPÉRIALES D'ARTS ET MÉTIERS. Paris.
Annuaire... publié par le Comité de la...
- SOCIÉTÉ DES BOLLANDISTES. Bruxelles.
Analecta Bollandiana.
- SOCIÉTÉ DES ETUDES HISTORIQUES. Paris.
Revue des Etudes Historiques.
- SOCIÉTÉ D'ETUDES CATALANES. Perpignan.
Revue Catalane.
- SOCIÉTÉ D'ETUDES PROVENÇALES. Aix-en-Provence.
Annales de Provence.
- SOCIÉTÉ ENTOMOLOGIQUE BELGE. Bruxelles.
Annales de la...
Bulletin de la...
- SOCIÉTÉ ENTOMOLOGIQUE DE FRANCE. Paris.
Annales de la...
Bulletin de la...
- SOCIÉTÉ FRANÇAISE D'ARCHÉOLOGIE. Paris.
Bulletin Monumental.
- SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE FOUILLES ARCHÉOLOGIQUES. Paris.
Bulletin de la...
- SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE MINÉRALOGIE. Paris.
Bulletin de la...
- SOCIÉTÉ HISTORIQUE DE GASCogne. Auch.
Armanac de la Gascogne.
Revue de Gascogne.
- SOCIÉTÉ IMPÉRIALE DES ANTIQUAIRES DE FRANCE. Paris.
Bulletin de la...
Mémoires de la...
Mettensia.
- SOCIÉTÉ INTERNATIONALE DE DIALECTOLOGIE ROMANE. Bruxelles.
Bulletin de Dialectologie romane.
Revue de Dialectologie romane.
- SOCIÉTÉ NATIONALE DES ANTIQUAIRES DE FRANCE.
Vid. Société Impériale des...

- SOCIÉTÉ PHILOMATIQUE. Perpignan.
Bulletin de la...
- SOCIÉTÉ POUR L'ÉTUDE DES LANGUES ROMANES.
Revue des Langues Romanes.
- SOCIÉTÉ SCIENTIFIQUE. Bruxelles.
Revue des Questions Scientifiques.
- SOCIÉTÉ ZOOLOGIQUE DE FRANCE. Paris.
Bulletin de la...
Mémoires de la...
- SOCIETY FOR THE PROMOTION OF ROMAN STUDIES. London.
The Journal of Roman Studies.
- SOCIETY OF ANTIQUARIES OF LONDON.
Archaeologia or Miscellaneous Tracts...
Proceedings of the...
938. Solar y lunar. Diari per lo Any Bixest de 1756. Noticia curiosa. Del any de la fundació de las Parroquias, Convents, Monastirs, Collegis, y Hospitals de Palma... Compost per un qui solament desitja que el seu nom estiga escrit en el Llibre de la Vida.
12.º [Palma]
939. Lo Somatent. Periódich polítich lliberal. Any I-II. fol. Barcelona, 1668-1869
[Núms. 1-37.]
940. Lo Sperimentale. Archivio de Biologia normale e patologia (Organo dell'Accademia Medico-Fisica Fiorentina). Ann. LXVI-LXVII. 8.º Firenze, 1912-1913
- STADTBIBLIOTHEK BERN.
Verwaltungsbericht.
941. The Statesman's Year-Book. Statistical and historical annual of the Stater of the world for the year... Edited by J. Scott Keltie. 1913, etc. 12.º London, 1913, etc.
- ST.-GIRONS.
Congrès Archéologique de France. LI.
- ST. PÉTERSBURG.
Académie Impériale des Sciences.
- STADTBIBLIOTHEK. HAMBURG.
Mitteilungen aus der Stadtbibliothek in Hamburg.
Mittheilungen aus der Stadtbibliothek zu Hamburg.
- STOCKHOLM.
Congrès Pénitentiaire International.
- STRASSBURG.
Kaiserliche Hauptstation für Erdbebenforschung.
Wissenschaftliche Gesellschaft.
942. Studi di Filologia Moderna. Direttore : Guido Manacorda. Vol. I-IV. 4.º [Roma], 1908-1911
943. Studi Romani. Rivista di Archeologia e Storia. Anno I. 4.º Roma, 1913
944. El Sueco. Any I. 8.º Valencia, 1847
— ...Segona edició. 8.º id. 1877
945. Supplementary Papers of the American School of Classical Studies in Rome. Vol. I, II. 4.º New-York, 1905-1908
946. El Tabalet. [Núms. 1-13.] 8.º [Valencia, 1847]

- Colecció de música alegre y divertida en solfa valenciana, per D. Chusep Bernat y Baldoví y un atra musa del Turia. Segona edició. 12.º València, 1877
[Núm. 1-13.]
947. Direction Générale des Douanes. Tableau général du Commerce de la France avec ses colonies et les puissances étrangères pendant l'année. 1881-1888 [8 vols.] fol. Paris, 1882-1889
- La TALIA CATALANA.
Vid. Almanach de la...
- TARRAGONA.
Certamen del Rey en Jaume I...
Congreso Católico Español. IV.
Diputació Provincial.
Federació Agrícola Catalana-Balear. XII Congrès...
Sociedad Arqueológica Tarraconense.
- TARRASSA.
Assamblea de Delegats [de la Unió Catalanista] VI.
Centre Excursionista.
- TÀRREGA.
Federació Agrícola Catalana-Balear. XIII Congrès.
- Lo TEATRO CATOLICH.
Vid. Almanach de Lo...
948. Therapia. Revista mensual de información terapéutica. Director, Dr. V. Carulla. Secretarios de redacción: Dr. J. Peyrí, Dr. R. San y Ricart. Redactores... Colaboradores... Año VI, etc. 8.º Barcelona, 1914, etc.
- TOLOSA.
Académie des Sciences, Inscriptions et Belles-Lettres.
Congrès du Sud-Ouest navigable.
Université.
- La Tomasa.
Vid. Almanach de la Tomasa.
- TORTOSA.
Observatorio del Ebro.
- Trabajos del Laboratorio de Investigaciones biológicas de la Universidad de Madrid.
Vid. Revista trimestral Micrográfica.
949. Trabajos del Museo de Ciencias Naturales [Junta para Ampliación de Estudios e Investigaciones Científicas]. [Núm. 1, etc.] 8.º Madrid, 1912, etc.
950. La Tradició Catalana. Scientia, Ars. Litterae. Revista quinzenal ilustrada. Any I, II. fol. (1893) 4.º (1894) Barcelona, 1893, 1894
- La TRALLA.
Vid. Calendari pera l'any 1905 [1907].
951. La Tramontana. Periódich vermell. Salut pública, interessos populars, arts y lletras. Any I-V. fol. Barcelona, 1881-1885
Vid. Almanach de la Tramontana.
952. Transactions of the Cambridge Philosophical Society. Vol. XXII, etc. 4.º Cambridge, 1913, etc.
953. The Transactions of the Entomological Society of London for the year 1913, etc. 8.º London, 1914, etc.
- Travaux du Laboratoire de recherches biologiques de l'Université de Madrid.
Vid. Revista trimestral Micrográfica.

954. Treballs de la Societat de Biologia. Publicats sota la Direcció de A. Pi Suñer. Publicacions de l'Institut de Ciències. Any I, etc. 8.º Barcelona, 1913, etc.
 La Troná.
Vid. Almanach de la...
- TROYES.
 Congrès archéologique de France. LXIX.
- TUNIS.
 Institut de Carthage.
- TURIN.
 Academia Pro interlingua.
 Reale Deputazione sopra gli Studi di Storia Patria per le Antiche Provincie e la Lombardia.
 Società di Archeologia e Belle Arti.
955. La Tunyina. Almanach bilingüe, comich, satirich, historich y profetich, per l'any 1871. fol. [Barcelona]
956. Übersicht der akademischen Behörden, Professoren, Privatdozenten, Lehrer, Beamten usw. an der K. K. Universität zu Wien für das Studienjahr 1914/15. 8.º Wien, 1914
 UKRAINISCHEN ŠEVČENKO-GESELLSCHAFT DER WISSENSCHAFTEN. Lemberg.
 Beiträge zur ukrainischen Ethnologie.
 Chronik der...
957. Un Almanach més, per Bonaventura Gatell, il·lustrat per J. Llovera. 1868. 12.º Barcelona, 1868
958. La Unidad Católica. Periódico semanal órgano de la Asociación de Católicos bajo la dirección de D. José M.ª Quadrado con la colaboración de los Sres... Tom. I-IV. fol. Palma, 1870-1873
 UNIO CATALANISTA. Barcelona.
 Assamblea de delegats...
 Assambleas Catalanistas.
 Renaixement.
959. Unión Industrial. Artes, Industrias, Ciencias. Año VI. fol. Barcelona, 1911
 UNIÓN INDUSTRIAL. Barcelona.
 La Industria.
960. Universidad de Barcelona. 1905-1906; 1906-1907. [2 vols.] 4.º id.
 [Continúa amb el títol:]
 — ANUARIO DE LA UNIVERSIDAD DE BARCELONA. Cursos de 1910 a 1913. 4.º id.
 UNIVERSIDAD. Madrid.
 Facultad de Medicina de Madrid.
 Laboratorio de Investigaciones biológicas de la Universidad de Madrid.
- UNIVERSIDAD. Oviedo.
 Anales de la Universidad de Oviedo.
- UNIVERSIDAD POPULAR DE LA CORUÑA.
 Memoria del Curso de...
- UNIVERSITÀ DI ROMA.
 Scuola Orientale nella Università di...
- UNIVERSITÄT ROSTOCK.
 Vorlesungs-Verzeichnis der...

961. Universitat Catalana. Butlletí mensual, portaveu dels escolars catalans. Any I-III.
4.º Barcelona, 1900-1902
962. Universitat Catalana. Revista d'educació nacional. Orgue de les Societats Escolars i Docents Catalanes. Consell de Redacció : Srs..... Administrador, R. Roca. Director, C. Montoliu. Secretari. M. Ferreres. Any I.
[Els núm. 1, 2, 5-7, 9.] 4.º Barcelona, 1904
- UNIVERSITAT DE BARCELONA.
Anuario de la Universidad de Barcelona.
Universidad de Barcelona.
- UNIVERSITÉ. Louvain.
Programme des Etudes...
- UNIVERSITÉ CATHOLIQUE. Ecole des Sciences Sociales et Politiques. Lille.
Organisation et Programme des Cours.
- UNIVERSITÉ CATHOLIQUE. Louvain.
Programme des cours.
- UNIVERSITÉ DE SAINT-JOSEPH.
Mélanges de la Faculté Orientale.
- UNIVERSITÉ. Lió.
Annales de l'Université de Lyon.
- UNIVERSITET. Copenhagen.
Festschrift udgivet af Koebenhavns Universitet Forelæsninger og Ovelser ved Koebenhavns Universitet.
- UNIVERSITÉ. Toulouse.
Annales du Midi.
963. University of California Publications. Academy of Pacific Coast History. Vol. I-II.
8.º Berkeley, 1910-1911
— Bulletin of the Department of Geology. Vol. VII, etc.	4.º	id.	1911, etc.
— in American Archaeology and Ethnology. Vol. I, etc.	4.º	id.	1903, etc.
— in Classical Philology. Vol. I, etc.	4.º	id.	1904, etc.
— in History. Vol. I, etc.	4.º	id.	1913, etc.
— in Mathematics. Vol. I, etc.	4.º	id.	1912, etc.
— in Modern Philology. Vol. I, etc.	4.º	id.	1909, etc.
— in Pathology. Vol. II, etc.	4.º	id.	1911, etc.
— in Physiology. Vol. IV, etc.	4.º	id.	1912, etc.
— in Psychology.	4.º	id.	1910, etc.
— in Semitic Philology. Vol. I, etc.	4.º	id.	1907, etc.
- UNIVERSITY OF CALIFORNIA. Berkeley.
University of California Publications.
964. Un tros de paper. Any I-II.
fol. Barcelona, 1865-1866
- UPSALA.
Kungl. Humanistiska Vetenskaps-Samfundet.
Kungl. Universitetet i Upsala.
- VALENCIA.
Asamblea de Diputaciones Provinciales de España. II.
Congreso Africanista. III.

Congreso Escolar Nacional. I.
 Congreso Eucarístico Nacional. I.
 Congreso Nacional de Arquitectos. V.
 Diputació Provincial.
 Juventud Católica.
 Lo Rat Penat.
 Societat de Amadors de les glories valencianes.

VALLS.

Certamen literari iniciat per La Patria Catalana.

965. Valls-Vilanova-Barcelona. 25 Janer 1883. [Il·lustració escrita en idioma català y dedicada a commemorar la inauguració del ferrocarril.] fol. Valls
966. Vaticinios geománticos de D. I. M. Riesco Le-Grand, conocido por el abate Junipero, para el año de 1843. Comprende á todas las naciones, provincias, ciudades, pueblos, aldeas, y aduare que aflojen dos reales vellón, y que lleguen á conocer sus ventajas sobre los caros y malos lunarios... 12.º Madrid

VENECIA.

Reale Deputazione Veneta di Storia Patria.
 Congresso Geografico Internazionale.
 Reale Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti.

967. Lo Verdader Català. Revista religiosa, política, científica, industrial y literaria. Tomo I. 8.º Barcelona, 1843

VEREIN ZUR ERFORSCHUNG DER RHEINISCHEN GESCHICHTE UND ALTERTÜMER. Mainz.
 Mainzer Zeitschrift.

968. Verhandlungen des dritten internationalen Mathematiker-Kongresses in Heidelberg vom 8 bis 13 Aug. 1904. Herausgegeben von A. Krazer. 8.º Leipzig, 1905

VERITABLE CALENDARI CATALÀ.

Vid. Calendari català de 1866...

969. Verwaltungsbericht der k. k. Universitätsbibliothek in Wien. Veröffentlicht von der Bibliotheksdirektion. VII Bericht: Verwaltungsjahr 1912/13. 8.º Wien, 1914
970. Stadtbibliothek Bern (Stadt u. Hochschulbibliothek). Verwaltungsbericht für die Jahre 1909-1911, etc. 8.º Bern, 1912, etc.
971. La Vespa. Periódich satyrich per la gent com cal. Surtirá una vegada la setmana. Any I, II. fol. Barcelona, 1882, 1883
972. La Veu de Catalunya. Setmanari popular. Any I-III, V-VIII, 1891-1898. fol. Barcelona, 1891-1898

[Continúa diari amb el títol:]

- La VEU DE CATALUNYA. Diari de avisos y noticias. Edició del matí. Any I-II (X). fol. Barcelona, 1899-1900 (21 maig)

[Continúa amb els títols:]

- La CREU DE CATALUNYA. Diari Català d'avisos, notícies y anuncis. Any I. (22 maig.) [Núm. 3, 4.] fol. Barcelona, 1900
- DIARI DE CATALUNYA. Diari d'avisos, notícies y anuncis. Any I, II. (8 juny 1900-12 mars, 1901.) [276 núms.] fol. Barcelona, 1900, 1901

[Reprèn el títol primer:]

- La VEU DE CATALUNYA... Any XI-XX. gr. fol. id. 1901-1910 [Núms. 778-4187.]

[L'any 1901, que en realitat és el III de LA VEU diari, va senyalat com any XI, perquè des d'aquesta data se comptaren en la numeració els anys en que LA VEU aparegué com a setmanari.]

973. La Veu del Angel de la Guarda. Fulla mensual dedicada a la instrucció piadosa de les noyes cristianes y a la devoció dels Sants Angels, especialment del Angel de la Guarda. Any. I, *etc.* 12.º Barcelona, 1909, *etc.*
974. La Veu del Montserrat. Setmanari Popular de Catalunya. Any I-XIV, XXII. fol. Vich, 1878-1891, 1899
— Revista mensual política, històrica, literaria y de crítica general. Vol. XXIV-XXV. 8.º Vich, 1901, 1902
VICH.
Centre Excursionista de Vich.
Círculo Literario de...
Museu Arqueològich-Artistisch Episcopal.
975. Vida Catalana. Any I, *etc.* fol. Habana, 1914, *etc.*
976. Vida Cristiana. Publicació periòdica per temps litúrgics. Any I, *etc.* 8.º Montserrat, 1914, *etc.*
977. La Vie a la Campagne. Vol. I-VIII. fol. Paris, 1906-1910
VIENA.
Kaiserliche Akademie der Wissenschaften.
K. K. österreichische Gesellschaft für Meteorologie.
K. K. Universität zu Wien.
K. K. Zentral-kommission für Erforschung und Erhaltang der Kunst- und historischen Denkmale.
Österreichisches archäologisches Institut.
- VIENNE.
Congrès Archéologique de France. XLVI.
- VILANOVA I GELTRÚ.
Segundo Certamen literario-artístico...
Certamen literario de...
978. Vorlesungs-Verzeichnis der Universität Rostock. Sommersemester, 1913 (vom 15. April bis 15. August 1913). 4.º Rostock, 1913
979. Vox. Internationales Zentralblatt für experimentelle Phonetik. Neugegr. mit Unterstützung der hamburgischen wissenschaftlichen Stiftung von H. Gutzmann und G. Panconcelli-Calzia. Jahrgang XXIII, *etc.* 8.º Hamburg, 1913, *etc.*
- WASHINGTON.
American Historical Association.
Archaeological Institut of America.
The Smithsonian Institution.
980. Who's Who. An annual biographical dictionary with wich is incorporated «Men and women of the time». Sixty-sixth year of issue. 1914, *etc.* 8.º London, *etc.*
981. Who's Who in Science International. 1914. Edited by H. H. Stephenson. 8.º Braunschweig
- WISSENSCHAFTLICHE ANSTALTEN DES STAATES HAMBURG.
Botanische Staatsinstitute.
Naturhistorisches Museum.
Physikalisches Staats-Laboratorium.
- WISSENSCHAFTLICHE GESELLSCHAFT. Strassburg.
Schriften der...
982. Wissenschaftliche Mitteilungen aus Bosnien und der Hercegowina. Herausgegeben vom bosnisch-hercegowinischen Landesmuseum in Sarajevo. Bd. I-XII. 4.º Wien, 1893-1912

983. Wörter und Sachen. Kulturhistorische Zeitschrift für Sprach- und Sachforschung herausgegeben von W. Meyer Lübke,... Bd. I, etc. fol. Heidelberg, 1909, etc.
— Beihefte I, etc. fol. id. 1913, etc.
984. The Year-Book of the Scientific and Learned Societies of Great Britain and Ireland; a record of the Work done in Science, Literature and Art during the session 1910-1911 by numerous societies and government institutions. Compiled from Official Sources. Twenty-eighth Annual Issue. 8.º London, 1911
985. The Year-Book of Wireless Telegraphy Telephony. 1914. 8.º id. [1914]
- ZARAGOZA.
Asociación Española para el Progreso de las Ciencias. Primer Congreso.
Congreso Africanista. II.
Congreso Histórico Internacional de la Guerra de la Independencia.
El Zaragozano en 1883...
Vid. Calendario arreglado para el principado de Cataluña.
986. Zeitschrift für anorganische Chemie. Begründet von Gerhard Krüss. Unter Mitwirkung von... herausgegeben von G. Tammann und R. Lorenz. Bd. 86, etc. 4.º Leipzig-Hamburg, 1914, etc.
987. Zeitschrift für deutsche Wortforschung. Herausgegeben von Friedrich Kluge. Bd. I, etc. 8.º Strassburg, 1901, etc.
988. Zeitschrift für die gesamte Neurologie und Psychiatrie. Herausgegeben von A. Alzheimer's... Originalien. Redaktion des psychiatrischen Teiles : A. Alzheimer; des neurologischen Teiles : M. Lewandowsky. Bd. 26, etc. 8.º Berlin, 1914, etc.
— Referate und Ergebnisse. Unter besonderer Mitwirkung von... Bd. 10, etc. 8.º Berlin, 1914, etc.
989. Zeitschrift für Elektrochemie und angewandte physikalische Chemie. Herausgegeben von der deutschen Bunsen-Gesellschaft. Schriftleitung : Professor Dr. Paul Askenasy... Jahrgang XVIII, etc. 4.º Halle. a. S., 1912, etc.
990. Zeitschrift für Kommunalwissenschaft. Unter ständiger Mitwirkung von... Herausgegeben von Dipl. Ingenieur Alfred Berlowitz. Jahrg. I. 4.º Berlin, 1914
991. Zeitschrift für Krystallographie und mineralogie unter Mitwirkung Zahlreicher fachgenossen des in- und Auslandes, herausgegeben von P. Groth. Bd. 51. 4.º Leipzig, 1913
992. Zeitschrift für Mathematik und Physik. Herausgegeben von Dr. R. Mehmke und Dr. M. Cantor. Bd. 42, etc. 4.º Leipzig, 1877, etc.
993. Zeitschrift für physikalische Chemie, Stöchiometrie und Verwandtschaftslehre. Begründet von W. Ostwald und J. H. Van't Hoff. Bd. LXXXI, etc. 8.º Leipzig, 1913, etc.
994. Zeitschrift für romanische Philologie. Herausgegeben von G. Gröber. Bd. I, etc. 4.º Halle, 1877, etc.
— Register zu Bd. I-XXX zusammengestellt von L. Besznard. 4.º id. 1910
— Beihefte zur... 4.º id.
— Supplementheft. Bibliographie. I-XXXIII. 4.º id. 187-190
995. Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete des Deutschen, Griechischen und Lateinischen. Herausgegeben von... Bd. I-XXII. 8.º Berlin, 1851-1874

[Continuada amb el títol:]

- ZEITSCHRIFT FÜR VERGLEICHENDE SPRACHFORSCHUNG auf dem Gebiete der Indogermanischen Sprache. Bd. XXIII, etc. 8.º Berlin, 1877, etc.
- Gesamtregister zu I-X, XI-XX. 8.º id. 1862, 1874
- 996. Zeitschrift für Vermessungswesen. Im Auftrage u. als Organ des Deutschen Geometervereins, herausgegeben von C. Steppes & O. Eggert. Bd. XLII, etc. 8.º Stuttgart, 1913, etc.
- 997. Zeitschrift für Vulkanologie. Rivista Vulcanologica. Volcanological Review. Revue Vulcanologique. Herausgeber : Immanuel Friedlaender. Neapel. Band I. 8.º Berlin, 1914
- 998. Zentralblatt für Bibliothekswesen. Herausgegeben von Dr. Paul Schwenke. Bd. XXVI, etc. 4.º Leipzig, 1909, etc.
- Generalregister zum I-X. Jahrg. (1884-1893.) 4.º id. 1895
- Generalregister zum XI-XX. Jahrg. (1894-1903.) 4.º id. 1905
- 999. Zentralblatt für Biochemie u. Biophysik mit Einschluss der theoretischen Immunitätsforschung. Bd. XIII, etc. 4.º Leipzig, 1912, etc.
- 1000. Zentralblatt für Psychoanalyse und Psychotherapie. Medizinische Monatsschrift für Seelenkunde. Schriftleiter : Dr. Wilhelm Stekel. III Jahrgang, etc. 4.º Wiesbaden, 1913, etc.
- ZENTRAL-DIREKTION DER MONUMENTA GERMANIAE. Hannover.
Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde.
- ZOOLOGICAL SOCIETY OF LONDON.
Proceedings of the general meetings...
- 1001. Zoologiska Bidrag fran Uppsala (Zoologische Beiträge aus Uppsala). Vol. I, II. 4.º Uppsala & Stockholm, 1911-1913

ÍNDIX GEOGRÀFIC

- Aix-en-Provence : 105, 727.
 Anvers : 99, 290.
 Arenys de Mar : 690, 853.
 Atenes : 341, 480, 488, 541-543,
 639, 733, 744, 745, 767, 785.
 Ath : 795.
 Asis : 927.
 Auch : 197, 882.
 Avinyó : 199, 662.
 Aylesbury : 513.
 Badalona : 416.
 Baltimore : 736.
 Barcelona : 5-10, 12, 16, 17, 20,
 25-32, 34, 35, 44, 45, 48, 51,
 60, 61, 64-70, 72, 74, 81, 92,
 96, 120, 138-143, 147, 149, 150,
 154, 156, 163-165, 167, 201,
 204, 208-214, 227, 231-236,
 238, 243, 244, 247, 248, 254,
 256, 258, 259, 263, 264, 266,
 267, 270, 279-281, 329-332,
 335, 338, 342-244, 346-357,
 359, 360, 362, 363, 365, 367,
 368, 370, 372, 374, 378, 379,
 381-388, 394, 395, 398, 400-402,
 404, 406-408, 410-414, 421, 423,
 424, 430-432, 434, 438, 441,
 442, 444, 446, 449, 452, 453,
 455, 456, 463, 466, 472, 474,
 475, 478, 483, 489, 492, 493,
 497, 499, 502, 504-506, 508,
 510, 511, 517, 519, 520, 522,
 524, 527, 528, 530, 534, 536,
 537, 544, 545, 548, 551, 554,
 558-560, 562-564, 571, 577,
 579, 583, 585, 586, 588, 600,
 603-605, 607-611, 616, 630,
 634, 644, 645, 649, 658, 663,
 669-671, 674, 675, 685, 687-
 689, 691, 693-695, 697, 699-
 702, 704-709, 711-713, 717,
 718, 721, 723, 724, 731, 740,
 747, 749, 751, 752, 758, 760,
 761, 763, 764, 771, 774, 775,
 781-784, 786, 787, 792, 796-
 800, 804, 809, 810, 815, 817,
 818, 825, 827-831, 833, 835,
 836, 838, 841-846, 852, 854,
 856, 859, 864-870, 872-874,
 915, 928-931, 937, 939, 948,
 950, 951, 954, 955, 957, 959-
 962, 964, 967, 971-973.
- Berkeley : 963.
 Berlin : 3, 84, 174, 175, 215, 525,
 526, 580, 594, 602, 617, 619,
 621, 625, 626, 650, 651, 741,
 933, 988, 990, 995, 997.
 Berna : 970.
 Beyrut : 679.
 Béziers : 292.
 Bilbao : 504, 553.
 Bolunya : 225, 719, 822, 910, 924.
 Bonn : 777.
 Borjas-Blancas : 282.
 Braunschweig : 170, 171, 581, 725,
 981.
 Bruges : 883.
 Brusseles : 21, 85, 101, 114, 116,
 287, 295, 305, 307, 314, 322,
 481, 484, 812, 881, 897, 901.
 Bucarest : 86, 162.
 Buenos Aires : 71, 157, 194, 228,
 415, 417, 692, 847.
 Burdeus : 310, 313.
 Cádiz : 926.
 Caire : 109, 304, 683.
 Cambridge : 246, 514, 641, 788,
 806, 952.
 Caracas : 159.
 Casale : 618.
 Catania : 186.
 Città di Castello : 182.
 Cöthen : 287, 881.
 Coira : 98.
 Colunya : 623.
 Constantinoble : 169.
 Cristiania : 805.
 Cervera : 750.
 Dresde : 628.
 Erlangen : 914.
 Faenza : 561.
 Ferrol : 152.
 Figueres : 447.
 Florença : 184, 239, 278, 907,
 909, 940.
 Foix : 321.
 Frankfurt am Main : 237.
 Friburg : 659.
 Gènova : 222.
 Ginebra : 178, 306, 485, 682, 811.
 Girona : 206, 265, 271, 345, 382,
 420, 539, 614, 757, 849, 850.
 Göttingen : 778.
 Gotha : 590, 776.
- Grottaferrata : 912.
 Haarlem : 575.
 Habana : 75, 364, 975.
 Halle a. S. : 989, 994.
 Hamburg : 1, 241, 622, 735, 881,
 979, 986.
 Hannover : 746.
 Heidelberg : 983.
 Heilbron : 661.
 Igualada : 425.
 Kopenhagen : 572, 578,
 La Bisbal : 631.
 La Coruña : 696.
 La Haya : 482, 487.
 Lugo : 498.
 Leipzig : 168, 173, 340, 589, 592,
 594, 613, 619, 620, 627, 646,
 652, 660, 673, 732, 921, 922,
 936, 968, 986, 991-993, 998,
 999.
 Lemberg : 458, 672.
 Lille : 283, 762, 883.
 Linz a. D. : 576.
 Lió : 104, 311.
 Lisboa : 191, 249, 769.
 Lleida : 336, 346, 373, 454, 509.
 Londres : 121, 122, 134, 166,
 328, 513, 599, 640, 642, 643,
 656, 657, 728, 743, 766, 779,
 789, 791, 807, 832, 941, 953,
 980, 984, 985.
 Lovaina : 103, 793, 794, 897.
 Madrid : 4, 11, 49, 53, 55, 57, 62,
 73, 76, 80, 89, 90, 93, 94, 145,
 148, 151, 153, 155, 161, 190,
 192, 193, 250, 252, 255, 257,
 260-262, 268, 358, 361, 366,
 369, 375-377, 380, 393, 396,
 397, 405, 464, 465, 491, 494,
 496, 501, 503, 507, 523, 529,
 532, 533, 546, 549, 550, 565,
 584, 612, 648, 654, 655, 698,
 706, 710, 714, 715, 772, 803,
 837, 839, 840, 848, 855, 862,
 876, 926, 949, 966.
 Maguncia : 667.
 Mahé : 857, 858.
 Manila : 124, 126-129, 131-133,
 320, 518, 538, 826.
 Manresa : 36, 334.
 Marburg : 780.
 Maredsous : 877.

- Marsella : 678.
Melbourne : 790.
Milà : 185, 595, 821.
Mòdena : 220.
Monaco : 479.
Montevideo : 87, 158, 535, 632.
Montpellier : 198, 418, 567, 635, 679, 891.
Montserrat : 339, 871, 976.
Munic : 2, 602, 621, 652, 921, 935.
Muster : 409.
Nàpols : 187, 218, 521, 720, 742, 823.
Narbona : 291.
Norwood : 83.
Nova York : 242, 317, 664, 902, 925, 945.
Olot : 436, 439.
Osca : 851.
Oviedo : 91.
Padua : 224.
Palamós : 668.
Palerm : 136, 183, 188, 189, 219, 324, 819.
Palma de Mallorca : 19, 50, 52, 54, 63, 229, 269, 275, 276, 371, 391-393, 403, 435, 569, 582, 586, 597, 647, 739, 765, 801, 802, 834, 915, 919, 938, 958.
Paris : 18, 22, 24, 39, 41-43, 46, 102, 103, 106, 108, 110-113, 115, 117-119, 177, 179, 240, 245, 284-286, 288, 293, 294, 296-300, 302, 308, 309, 312, 315, 316, 459, 467-471, 473, 477, 486, 555, 570, 587, 637, 638, 666, 676, 680, 681, 684, 722, 726, 727, 738, 748, 768, 824, 878, 880, 883-890, 892-894, 896, 897, 899, 900, 902-905, 913, 947, 977.
Perpinyà : 40, 82, 301, 636, 756, 879, 898, 917.
Petrogrado : 289.
Pittsburg : 130.
Quaracchi : 195.
Reims : 598.
Reus : 143, 426, 445, 706.
Roma : 135, 137, 181, 202, 217, 226, 230, 277, 323, 325, 326, 515, 516, 676, 734, 754, 808, 820, 908, 909, 911, 942, 943.
Rostock : 978.
Rovereto : 216.
Sabadell : 433, 450, 451.
Samos : 540.
Sans (Barcelona) : 440.
San Sebastián : 555, 556.
Santiago de Xile : 593.
Sant Petersburg.
V. Petrogrado.
Saragoça : 88, 253, 333, 461, 462, 490, 500, 839, 851, 875.
Sarrià (Barcelona) : 77, 686, 920.
Sevilla : 59, 490, 716, 932.
Siena : 327.
Sofia : 303.
Sölle : 390.
Stockholm : 196, 512, 1001.
Stolberg : 778.
Strassburg : 615, 729, 923, 987.
Stuttgart : 996.
Tarragona : 251, 273, 429, 472, 490.
Terrassa : 205.
Tolosa : 107, 476, 601, 895.
Tortosa : 23, 606.
Tübingen : 665.
Tudela : 460.
Tunis : 906.
Turin : 203, 221, 531, 596, 730.
Upsala : 196, 573, 574, 816, 936, 1001.
Valencia : 33, 78, 79, 144, 207, 274, 389, 399, 422, 495, 498, 504, 533, 568, 633, 737, 773, 813, 814, 860, 918, 944, 946.
Valladolid : 861.
Valls : 442, 770, 965.
Vich : 58, 337, 419, 427, 437, 703, 759, 974.
Viena : 38, 473, 566, 613, 629, 653, 732, 755, 934, 956, 969, 982.
Vilanova i Geltrú : 160, 443, 448, 863.
Venecia : 223, 753.
Washington : 123, 125, 200.
Wiesbaden : 1000.

ÍNDEX DE MATERIES

01. — Bibliografia : 190, 238, 239, 240, 242, 252, 305, 315, 525, 638, 659, 660, 662, 763, 841, 922.
02. — Biblioteconomia : 240, 319, 320, 331, 628, 656, 657, 735, 886, 909, 970, 998.
05. — Periòdics i Revistes generals : 4, 82, 110, 116, 138-140, 160, 167, 169, 192, 210, 227-229, 232, 233, 236, 243, 248, 279-282, 333, 410-412, 414, 415, 463-465, 488, 519, 524, 533, 534, 536-540, 546-548, 552-554, 556, 557, 558, 562, 563, 564, 568, 569, 570, 582, 583, 588, 589, 593, 600, 604, 607-611, 619, 636, 637, 644, 647, 654, 663, 664, 668-670, 722-724, 727, 729, 737, 739, 744, 750-752, 761, 765, 768, 770, 772-775, 783, 784, 803, 804, 810, 814, 815, 817, 818, 834-837, 839, 840, 842, 843, 849-851, 857, 858, 860, 862, 874, 879, 880, 887, 895, 901, 916, 918, 920, 926, 937, 939, 944, 946, 950, 951, 964, 965, 967, 971, 974, 975, 977, 984.
059. — Almanacs, Calendaris : 19-81, 117, 161, 163, 164, 197-199, 231, 342-409, 460-462, 571, 577, 618, 635, 648, 782, 798-802, 813, 919, 955, 957, 966.
06. — Memòries i altres publicacions d'Acadèmies i Societats generals : 2, 3, 5, 6, 8, 9, 86, 91, 94, 98, 104, 105, 107, 108, 114, 115, 125, 137, 141, 142, 152, 174, 179, 205, 216-219, 221, 223, 224, 245, 255, 259, 275, 289, 290, 292, 301, 304, 306, 310, 311, 313, 321, 322, 324, 330, 334-337, 420-457, 467, 468, 491, 535, 541, 542, 574, 601, 622, 676-679, 682-684, 705, 709, 719-721, 741, 748, 779, 788, 790, 805, 820-823, 829, 833, 871, 902, 906, 908, 923, 933-936, 952, 963, 982.
07. — Diaris polítics : 527, 528, 530, 674, 749, 781, 972.
10. — Filosofia; generalitats: 103, 111, 175, 278, 464, 521, 665, 904, 924.
11. — Metafísica : 884.
139. — Frenologia : 863.
14. — Sistemes filosòfics : 464, 650, 870, 905.
15. — Psicologia : 112, 178, 485, 613, 728, 847, 910, 988, 1000.
17. — Moral : 884.
22. — Bíblia : 878.
23. — Dogmes cristians : 85, 927.
24. — Devocions : 731, 932, 973.
25. — Evangelització, Obres pastorals i parroquials : 518, 598, 603, 828, 861, 958.
26. — Organització de l'Església,

- Liturgia : 120, 165, 256, 477, 490, 498, 499, 520, 649, 690, 756-759, 976.
27. — Historia religiosa : 193, 195, 555, 846, 877, 912.
29. — Religions comparades, Historia de les religions : 119, 732.
30. — Ciències socials; generalitats : 308, 309, 314, 565, 697-699, 714, 762.
31. — Estadística : 143, 155-159, 162, 254, 267, 417, 549, 990.
32. — Política : 7, 11, 106, 213, 214, 244, 250, 489, 501, 551, 560, 869, 931.
33. — Economia política : 128, 133, 134, 150, 208, 212, 487, 492, 550, 702, 718, 806, 921.
34. — Dret i legislació : 132, 194, 502, 503, 511, 512, 658, 694, 830, 847, 868.
35. — Administració : 16, 17, 124, 127, 131, 207, 269-274, 586, 786, 787, 797, 825, 826, 921, 941.
36. — Beneficència : 93, 151, 154, 523, 605, 693, 701, 811.
37. — Instrucció, Educació : 7, 12, 87, 118, 129, 209, 268, 283, 481, 482, 484, 493, 495, 508, 517, 543, 544, 566, 572, 573, 578, 685, 686, 691, 692, 695, 696, 700, 755, 762, 767, 792-796, 812, 816, 845, 903, 956, 960-962, 969, 978.
38. — Comerç, comunicacions : 144, 476, 507, 522, 723, 947.
39. — Folk-lore : 183, 915.
40. — Filologia en general : 171, 241, 531, 576, 655, 736, 780, 885, 891, 899, 979, 983.
41. — Llengües indoeuropees : 615, 661, 995.
42. — Llatí : 173, 778.
43. — Llengües romàniques en general : 287, 312, 325, 652, 881, 913, 914, 994.
Castellà : 261, 710.
Català : 276, 329, 478.
Francès : 893, 894.
44. — Llengües germàniques : 987.
48. — Llengua grega : 778, 888.
50. — Ciències matemàtiques, físiques i naturals; generalitats : 1, 88-90, 168, 196, 204, 220, 262, 469, 606, 688, 713, 743, 747, 827.
51. — Matemàtiques : 136, 514, 516, 626, 627, 673, 807, 819, 855, 875, 897, 949, 968, 992.
52. — Astronomia : 156, 215, 263, 266, 285, 996.
53. — Física : 526, 581, 992.
54. — Química : 646, 986, 989, 993.
544. — Mineralogia : 299, 991.
55. — Geologia : 145, 318, 338, 594, 725, 997.
551. 5. — Meteorologia : 339, 725.
57. — Ciències Biològiques:
Prehistòria : 479.
Antropologia : 170, 191, 643.
Biologia : 246, 575, 940, 954, 999.
58. — Botànica : 293, 640.
59. — Zoologia : 101, 102, 295, 296, 302, 332, 513, 681, 789, 832, 953, 1001.
6. — Ciències aplicades; generalitats : 113, 148, 204, 559, 911.
61. — Medicina i Fisiologia : 10, 92, 96, 126, 191, 194, 206, 265, 297, 470, 474, 483, 496, 497, 532, 599, 614, 641, 675, 777, 848, 856, 876, 928, 930, 948, 988, 1000.
62. — Enginyeria : 149, 473, 486, 580, 621, 666, 689, 716, 717, 925.
63. — Agricultura i Zootècnia : 18, 147, 201, 413, 466, 472, 584, 585, 707, 708, 764, 809, 831, 838, 853, 867, 892.
65. — Tècnica del comerç i comunicacions : 144, 476, 620, 859, 985.
655. — Impremta i llibreria : 505, 506, 595, 864, 865.
663. — Viticultura : 494, 510.
67. — Manufactures : 416, 616, 645, 959.
68. — Industries mecàniques : 118.
70. — Belles Arts : 84, 130, 135, 177, 200, 202, 230, 257, 277, 294, 307, 328, 459, 471, 480, 561, 579, 587, 617, 671, 703, 771, 824, 873, 883, 907.
72. — Arquitectura : 504, 211, 316.
737. — Numismàtica : 226, 639, 704.
74. — Decoració : 211, 316, 854.
78. — Música : 687, 740, 760, 872.
79. — Sports : 612.
80. — Literatura general : 171, 521, 625, 748, 942.
82. — Literatura llatina : 778.
83. — Literatures romàniques en general : 913.
Castellà : 261, 529, 710, 848.
Català : 630-634.
Itàlia : 596.
Portuguès : 249.
Provençal : 567, 900.
842. — Literatura alemanya : 623.
88. — Literatura grega : 286, 778, 888.
90. — Historia; generalitats : 602, 651, 896.
91. — Geografia : 288, 515, 590-592, 672, 776.
Europa en general : 458.
Espanya en general : 253.
Catalunya i terres de llengua catalana : 234, 235, 509, 597, 711.
913. — Arqueologia : 83, 99, 109, 121, 122, 166, 251, 237, 284, 286, 291, 298, 300, 303, 316, 317, 323, 624, 629, 642, 653, 667, 680, 733, 734, 754, 766, 785, 791, 852, 943, 945.
92. — Biografia : 247, 418, 419, 769, 980, 981.
94. — Historia d'Europa : 312, 340, 341, 738, 745, 746, 889, 890.
Espanya en general : 253, 260, 500, 715.
Catalunya i terres de llengua catalana : 258, 475, 712, 844, 866, 917, 929, 938.
Itàlia : 181, 182, 184-189, 222, 225, 326, 327, 730, 742, 753, 808.
França : 872, 889, 896, 898.
97. — Historia de l'Amèrica del Nord : 123.
96. — Historia d'Àfrica : 906.

**CATÀLEG DELS MANUSCRITS de la Biblioteca
de Catalunya,** fet de JAUME MASSÓ TORRENTS i de JORDI RUBIÓ
BALAGUER.

18

DOCUMENTS I PROCESOS SOBRE LULISME

Col·lecció factícia de diversos memorials i documents de lletra diferents, del segle XVIII. 246 folis numerats modernament en llàpiz. (301 X 212 mm.) Relligadura moderna en pergamí. Al lloc : *Controversies lulianes*.

1. Còpia dels documents relatius a una exposició del bisbe de Mallorca Joan Diaz de la Guerra al rei demanant que es robusteixi la seva autoritat en les discussions que sosté amb els mallorquins sobre el culte a R. Lull, predicació en castellà, etc. Palma, 19 febrer 1775.

(f. 1-29:) Núm. 1. ✱. Señor. El Obispo de Mallorca puesto a los Reales pies de V. M. con la veneración, y rendimiento...

(f. 30:) *Oficio del Exmo. Sr. D. Manuel de Roda, en que se remitió al Consejo la anterior representacion.*

2 (f. 31). Madrid, 11 juliol 1777. Còpia de la petició del mateix bisbe al rei perquè els llibres de la Universitat luliana de Palma passin a la Biblioteca episcopal, i resolució demanant informe de la Reial Audiencia.

3 (f. 32-35). Palma, 3 desembre 1775. Representació del bisbe de Mallorca al Consell sobre la visita a la Causa Pia Luliana.

4 (f. 36-38). Palma, 4 agost 1777. *Representacion que dirijio el Regente* (D. Josep Cregenzan i Monter) *al Governador del Consejo con motivo de la Sede vacante.* (f. 37 v.) *Respuesta del Sr. Governador de Consejo al Regente.*

5 (f. 39-44). Palma, 7 setembre 1777. Informe de l'Audiencia de Mallorca sobre el mateix assumpte.

6 (f. 45-50). *Dos consultas del Consejo al Rey sobre el Expediente del Sr. Obispo de Sigüenza antes de Mallorca.* Madrid, 23 febrer 1778.

7 (f. 51-52). Resolució del Consell Reial sobre les protestes presentades pel Cos de la Noblesa i altres entitats mallorquines contra les providències del bisbe de Mallorca Joàn Diaz de la Guerra sobre el culte a R. Lull. Madrid, novembre 1778.

8 (f. 53-58). Certificació autenticada el 18 de novembre de 1778 de la resolució presa pel rei sobre les esmentades queixes.

9 (f. 59-77). Madrid, 25 juliol 1777. Informació dels Fiscals de l'Audiència sobre igual qüestió.

10 (f. 78-87). *Expediente causado con Real orden de S. M. de 22 de Julio de 1777 que sigue.*

Contra el magistral de Palma, D. Antoni Nicolau Lobo, per un sermó predicat contra el bisbe Diaz Guerra.

11 (f. 88-97). *Ultima representacion del Revrendo Obispo.*

Sense data. Fonamenta les mides que prengué contra el culte de R. Lull, S. Cabrit i S. Basa en algunes localitats mallorquines.

12 (f. 98). Decret del comte de Floridablanca manant s'estudïin els expedients i antecedents sobre el culte a R. Lull. Aranjuez, 4 juny 1777.

13 (f. 99-130). Petició llargament fonamentada del Capítol de Mallorca al rei perquè els mallorquins puguin seguir tributant culte a R. Lull.

14 (f. 131-134). *Extracto del Expediente sobre el Passe por el Consejo del Breve | de la Santidad de Pio Sexto sobre el Culto del Beato | Lulio.*

Versió del llatí al castellà.

15 (f. 135-139). Resolució del fiscal sobre l'Edicte del bisbe de Mallorca prohibint als clergues l'assistència a les comèdies. Madrid, 11 agost 1777.

16 (f. 140-160 v.) Proposta de resolució del Consell al rei sobre la demanda de la noblesa mallorquina de restablir l'antiga confraria de Sant Jordi. Madrid, 20 novembre 1777.

17 (f. 161-164). Còpia del núm. 8.

18 (f. 165-192 v.) *Hecho de los Lulistas de Mallorca desde el año | 1750 hasta el de 1761. | Para instruccion del lector se dara una breve relacion de la historia del v. Raymundo lull segun la tradicion...*

(f. 192). Toda esta escritura es copiada verbo ad verbum con toda fidelidad y sinceridad de un exemplar manuscrito que el M. A. P. Preposito de los Padres Cayetanos de la Ciudad de Palma en la Isla de Mallorca traxo a Roma en el mes de Abril del año 1761... (f. 192 v.) de esta escritura pues (la que suplico el mencionado P. Preposito al Reverendo S. Vicario y Procurador General Vilavechia que me la dexasse leer, como lo hizo) yo he copiado con toda fidelidad la presente escritura la que acabo de copiar en Roma, hoy dia 19 de Julio de 1761. Fr. Luis Fauro Maestro en Sagrada theologia de la Provincia de Aragon, orden de Predicadores y Theologo de Casanate por la Nacion Española.

19 (f. 192 v.-193 v.) *Catalogo de muchos autores graves y eruditos, que censuran la doctrina luliana y su autor.*

20 (f. 194-205). *Relacion verdadera de lo que sucedio en Mallorca en el | ruidoso asunto del culto del venerable Raimundo Lulio en el | año de 1750. |* Estando los habitantes del Reyno de Mallorca...

21 (f. 206-212). *Memorial que la sagrada Religion de Predica- | dores, presentó al Catholico Rey Ferdinando 6. | en ocasion de haverse alborotado la Ciudad | de Mallorca contra los Religiosos de dicha | Orden, por no haver querido assis- | tir al Te-Deum, y fiesta pub- | lica de Raymundo Lulio | Año 1750.*

22 (f. 213). Resolució de la Congregació de Ritus sobre la demanda de beatificació i canonització de R. Lull. 18 juny 1763. Fulla de format petit.

Majoricis. | Beatificationis et Canonisationis Servi Dei Raymundi Lulli...

23 (f. 214-220 bis). *Palma. Julio 1 y 19 de 1761. Copia de carta del obispo, y cabildos de Mallorca al Obispo Gobernador de los consejos sobre el decreto de las cathedras dado por el Rey a favor de los Dominicos.*

24 (f. 221). Una fulla de petit format:

D. Josef Sastre defendera como todas las Artes y Ciencias se reducen al Arte General... (Al marge :) Todo lo contenido en esta esquila se defendió en publico theatro en la Iglesia de los Frayles Menores de la Ciudad de Palma de Mallorca, en la occurrencia del Capitulo Provincial que se tuvo dia 24 junio de 1715...

25 (f. 222-225, quadern imprès:) * | *Breve, | y humilde insinuacion de | los motivos que asisten al Real Convento de | Santo Domingo de esta Capital de Palma, para mantenerse en | una pura y negativa suspension, respeto de los actos | de publico Religioso Culto que suelen tribu- | tarse al Venerable Raymundo Lulio.*

26 (f. 226). Copia d'una exposició sobre les desavinences amb els dominicans. Madrid, 13 juny 1750.

Enterado el Consejo de que...

27 (f. 227-231). *Representación Que se dize hizo a su Magestad, que Dios guarde, el Señor Nuncio de Espa- | ña de orden del Summo Pontifice.*

Sobre les mateixes qüestions.

28 (f. 232-237). *Dificultades sobre el culto que se da en Mallorca a | Raymundo Lull. |* Antes de proponer estas dudas...

29 (f. 238-246 v.) *Recurso Apologetico de los Dominicos de Mallorca | al Tribunal de los Discretos, y vindicacion las Calum- | nias, y falsedades ocultas a vn Manifiesto con reflec- | ciones que contra ellos a su direccion presentó vn Anonimo. |* A este Tribunal, sabio y justo...

(f. 246 v., acaba :) Y a los nos. 13 y 14 se responde.

Se poden veure altres documents sobre el moviment antilulià a Mallorca, més o menys protegit pels dominicans i el bisbe Dr. Guerra en J. Avinyó, *Catàlech de documents lulians* (Bol. Academia de Buenas Letras, 6, 414), núms. CLXXII-CLXXXI.

19

LLIBRE DE SERMONS

Lletra del segle xviii; paper; 501 pp. numerades i un foli de taula (145 × 100 mm.). Relligadura de l'època en pergami, amb corretja mig malmesa com a tanques. Al dors: *Quaresma | continua | Tom. 2.*

(p. 1). ✱. | In nomine Dni. Amen | . Feria 4. Cinerum. | Sobre lo despreci del mon. | Nolite thesaurisare vobis thesauros in | terra | . No vullau athresorar tresors en la terra. | S. Matheu cap. 6. | Apar que despres de uns dias tant donats al mon... (p. 15): Feria 5. post Cineres.

El text d'aquest sermó no es copià, restant les pàgines blanques fins a la 29, on comença el de la *Feria 6*. Igual ocorre amb el del *Sabbato post Cineres*, p. 43-56. p. 57: Dominica 1.ª Quadragesima. p. 125-138, *Sabbato post 1^{am} Dominicam*, en blanc; p. 233-245, *Feria 3 post Dominicam tertiam*, id.; p. 287-300, *Sabbato post Dominicam 3^{am}*, id.; p. 369-382, *Sabbato post Dominicam quartam*, id.; p. 436-449, *Feria 7 post Dominicam Passionis*, id.; p. 463-482, *Sermo de Passio*, id. El text acaba a la p. 499:

Sermo per lo Dia segon de Pasqua ab Despido: font inegotable de tots los bens. Amen.

Segueix el títol del sermó *Sabb. post Domicam Passionis*, que tampoc se copià. La *Taula dels Sermons de aquest Llibre* ve després de 30 ff. blancs.

20

CARTA DEL RABI SAMUEL: INVECTIVA CONTRA JUDIOS

Lletra del segle xvii; paper; 7 ff. preliminars s. n. + 101 ff. numerats (205 × 148 mm.). Relligadura de l'època en pergami; al dors: *Desengaño de Judios*. A f. c v.: «Lo que en este libro se contiene. Una epistola dividida en 27 capitulos con sus anotaciones a cada capitulo, en que se declaran muchas autoridades de la escritura, y algunas subtilezas. Y en el penultimo y ultimo capitulo incidentalmente se toca de las prophecias de las sibillas. y de mahoma y su alcoran y del Talmud de los Judios y sus ficciones y vltimamente vna Apologia invectiva contra Judios.»

1 (f. b). Desengaño de Iv | dios | Carta del Rabi Samuel al Rabi Isaac | judios. En que por las escripturas va prouando ser ya | cumplidas las prophecias que del Messias se prophe | tizaron, y ser ya venido, y como el esperallo es mas | por malicia que por falta de entenderlo, trasladada | de Arabigo en latin | por el padre Fray Alonso | de buenaventura (al costat, de lletra més moderna *Bonus homo*) español de la

orden | de predicadores, y de latin en | Romance, por fray Alon | so de esquiel en |
oran | Con una Apologia inuectiua contra Judios | .

Assota, de lletra diferent : fray Ramón forner. Al f. 1 torna a repetir-se el títol transcrit; afegint-s'hi l'any 1602. Ve després el pròleg:

Al lector. En los tiernos anos de mi juventud quando de estudios y libros trataua...

f. 2 v. acaba el pròleg del traductor fr. A. d'Esquivel, i continúa el text:

Carta que escrivio el Rabi Samuel israelita...

(f. 93 v., acaba:) que con el padre y hijo vive in secula seculorum. Amen. Deo gracias omnia correctioni et censure Romane ecclesie subijcio.

2 (f. 94). Epilogo apologetico. Como sea verdad que tiene Dios especial cuidado...

(f. 98, acaba:) pues ellos mismos con tan liujano fundamento se dexan engañar.

Al f. 99-100 v. un afegit a la p. 50 de la Lletra del Rabi Samuel.

21

CIRER, TRATADO DE LAS SALINAS DE IVIZA Y FORMENTERA

Principis segle XIX; paper; 62 ff. (210 × 149 mm.).

(f. 1). † *Tratado de las Rs. Salinas de Iviza | y Formentera, que comprehende el ma | nejo antiguo, quando se governaban | por la Universidad de dicha Isla, | y el posterior desde que se incorpora | ron a la Corona, con varias instruc- | ciones para sus fabricas. | Compuesto por Dn. Jayme Cirer Con- | tador de Rtas. unidas en dicha Isla.*

(f. 2). dedicatoria a l'Excm. Sr. D. Miguel Cayetano Soler, amb la firma autògrafa de l'autor al f. 3. Al f. 4 comença el:

Prologo. Muchas veces había tomado la pluma...

(f. 5, comença:) cap. I.^o Que trata del origen de las Salinas de Iviza...

(f. 62, acaba:) de 36 pulgadas de Burgos.

22

LLIBRETA DE DÈCIMES DE FRANCISCO FERRER

Fascicle acabat d'escriure en 1827; paper; sense paginar però formant 56 pp. (215 × 152 mm.); afegits 1 plec de 4 pp. + 1 de 8 de format més gran (258 × 162 mm.) + 1 de 4 pp. Totes les dècimes, en castellà i català, són d'una mateixa mà, àdhuc els dos primers plecs afegits; les més antigues duen la data de 1806, i la més moderna és de l'any 1837. Les dècimes porten numeració correlativa 1-121.

(p. 1, portada:) *Libreta de Decimas de | Fran.^{co} Ferrer | en lo any | 1827.*

- 1 (p. 3). *Decimas.* — 1^a. Caso el mas original
- 2 (p. 5). *Decimas de Respuesta alas antecedentes.* — 6. Si á Blanca trasladé
- 3 (p. 6). *Decimas Catalanas.* — 10. Canonges de Barcelona
- 4 (p. 10). *Otras Decimas.* — 18. Un Milagro contaré
- 5 (p. 14). *Otras Decimas.* — 28. Cuando embidia Clerical
- 6 (p. 19). *Otras Decimas.* — 41. Aunque á Venus se entregare
- 7 (p. 22). *Dialogo entre Pere bernat y Baltasà sobres lo Vicari General en Decima.* — 48. Deu te guart Pere bernat.
- 8 (p. 26). *Decimas.* — 58. Cierta causa admiracion
- 9 (p. 28). *Representacion que hace S.ⁿ Benito de Palermo à D.ⁿ P. A.* — 62. Fiero monstruo disfrasado
- 10 (p. 29). *Decimas de Dⁿ Pera A. ala M. del Call.* — 65. Es una veu general
- 11 (p. 31). *Decimas.* — 68. Miracles diuen que fa
- 12 (p. 35). *Dia 4 de Febrero de 1804 preguntó un Señorito à un Eclesiastico de Madrid, Padre porque no llueve, pues hace año y medio que no ha llovido. El Eclesiastico le respondió à pocas horas con las siguientes Decimas. Decima.* — 78. El mundo esta caducante
- 13 (p. 40). *Al Rey Fernando 7.º* — 89. ¿No es la cosa mas estraña?
- 14 (p. 45). *Decimas.* — 101. En el principi del mon
- 15 (p. 49). *Decimas disparatadas.* — Alas bodas del Canà
La p. 54, darrera, és blanca.
- 18 (tercer plec afegit). *Décimas dels Gegants de Sta M[aria] | en lo any 1806.*
— Señors Yllustres obrers
Només ocupen 3 pp., de les vuit del plec.
- 16 (primer plec afegit). *Octavas ymprovisas per un honrat | menestral de esta Ciutat que portaren lo | diari del dia 18 8bre de 1837.* — A mala senturia
Blanca la darrera del plec de 4 pp.
- 17 (segón plec, de format més gran). *Decimas.* — Cuanta embidia clerical
Ocupen 5 pp. de les vuit del plec. Es repetició del núm. 5.
Totes les composicions, exceptuades les dels núms. 12-16 i 18, ataquen a Pere Josep d'Avellà i Navarro, governador eclesiàstic i vicari general de Barcelona (1812-1830) per haver fet pintar blanca la imatge de la Mare-de-Déu de Montserrat en el seu altar de la catedral. Vegi's Mn. Josep Mas, *La Mare de Deu de Montserrat de la Seu de Barcelona, emblanquinada* (publicat en *El Correo Catalán* de 27 abril 1914).

23

ADAGIS. ELS ELEMENTS D'EUCLIDES. DECIMES

Volum escrit per dues mans del segle XVIII-XIX, en paper, formant 162 pp. (205 X 145 mm.); escrit en castellà i català. Paginat modernament en llàpç.

1 (p. 1). *Adagios. A*

Abril, y Mayo, llave de todo el año. — Annus product, non ager

Els adagis amb l'equivalència llatina, classificats alfabèticament, ocupen fins a la p. 52, essent el darrer:

Zumba con el desigual en casa, zumbarà contigo en la plaza. — Si stulto clam illudas; illudet tibi palam. v. cui plus licet quam pars est, plus vult, quam licet. v. rustica progenies nescit habere modum...

2 (p. 53, canvi de mà). *Libro Tercero de los elementos de Euclides*. — Trata Euclides en este libro, delas propiedades del circulo, de las rectas que le cortan, y le tocan, y de las que estan dentro de el.

En la p. 105 comença el *Libro sexto*; acabant enlaire a la p. 147.

3 (p. 148 blanca; p. 149, canvi de mà). *Noticias que se deben añadir en la Gazeta, al Capitulo de Barña año de 87 y son los casamientos siguientes*.

4 (p. 150). *Participant lo estat de la Excavació en que se pretent trobar lo cos de S.^{nt} Pere Nolasco ab las individuals noticias donà lo P. Pedralbas Ex-Jesuita se fan las Presents Decimas*. — Si m veitx ab precisio

5 (p. 153). *Decimas á un Impresor por el dibujo de Sant Pedro Nolasco*. — Dime barbaro inhumano

6 (p. 154). *Nota de las particularidades, que para Plaga ha traído el exmo. señor Vassij-jeffendi enviado del Gran Señor a su M. C.^a*. — Vn anillo del Rey Salomon,

7 (p. 156). El amor manestralito
Versos bilingües de castellà i català.

8 (p. 159). Aunque con la brevedad posible se han explicado algunos Adagios Latinos, dificultosos de entender al Estudiante Gramatico, habiendose omitido, por no causarle mas confusion, algunos otros, los quales corresponden á los numeros, que habrá notado : su explicación, é inteligencia es como sigue.

Explicació del núm. 1. Ocupa fins a la p. 162, que és la darrera, restant enlaire.

BIBLIOGRAFIA

Bibliotheca Patrum Latinorum Hispaniensis. II. Band. Nach den Aufzeichnungen RUDOLF BEERS bearbeitet und herausgegeben von ZACHARIAS GARCÍA, S. J. Wien, 1915. (Sitzungsberichte der kais. Akademie der Wissenschaften in Wien. Philosophisch-Historische Klasse.)

S'enganyaria qui es pensés trobar-se amb el catàleg dels manuscrits ripollencs. Ho sembla, però no ho és. Ho sembla, perquè es descriuen un per un tots els manuscrits de Ripoll custodiats avui en l'Arxiu de la Corona d'Aragó; no ho és, perquè la descripció, deficientíssima i incompleta, només dóna que una idea aproximada de tot allò que els manuscrits contenen. Rectificar totes les inexactituds, salvar totes les omissions del catàleg Beer-García Villada, em portaria a redactar de bell nou el catàleg ripollenc. No és pas aquest el meu objecte ni n'és aquesta l'hora. Solament, per confirmar el meu judici, aduiré — pocs entre molts — alguns dels fets que irrecusables el mantenen.

Ms. 59. «Auf f. 319 v. Recepte von Hand s. XI. Beg. Vulneribus ferro aut uerberibus factis... schl. Quartane tipo remediando». Beer-García Villada no s'adonen de que es tracta dels versos 789-907 del *Liber Medicinalis* de Q. Serenus Sammonicus. (Vide : Æ. BAEHRENS, *Poetae Latini Minores*, Leipzig, Teubner, 1881, vol. III, p. 103.)

Ms. 74. Es el descrit amb més detall i exactitut. No obstant, no es dóna cap notícia de les vint-i-quatre poesies inèdites ni de les dues ja conegudes que, *hors texte*, s'hi contenen.

Ms. 106. «4. f. 26 r. (Kap. schw. r.) von Hand s. XI. Imnus in omnium sanctorum. Beg. Exultent celi sidera...». No s'indica que aquest foli és de mides diferents que els altres, ni que l'himne assenyalat és el 5778 del *Repertorium Hymnologicum*, ni que a continuació en segueix un altre, *Signum crucis mirabile*, núm. 18986 del dit *Repertorium*.

No s'indica tampoc que el foli 19 v. està ocupat tot ell per una prosa, que comença: *O gloriosa deigenitrix, virgo semper, Maria...* (CHEVALIER, R. H., 13037.)

Ms. 116. En el foli 1.er hi ha dos himnes a sant Nicolau, però Beer-García Villada només en senyalen que un.

«3. f. 99 r. Incipit expositio in canticis canticorum de exceda (so) releuata domini Gregorii pape urbis Rome Libri II. Postquam a paradisi gaudiis... (Migne, 45, 1740) bricht ab f. 99 v. nach einigen Zeilen mit den Worten Debemus per hec uerba passionis. Dann kirchengesänge mit Neumen. Nachher Gebete Te matrem laudamus etc.». Ço que

realment hi ha és això: a) folis 99 v. 100 r. després de les paraules *Debemus per hec uerba passionis*, un himne fins ara desconegut, que comença *Venite omnes populi*, amb notació musical en la primera estrofa. b) foli 100 v. 101 r. notació musical en alguns versos escaducers, ja coneguts: *A comissis nos emundans*, *Ave maris stella*, *Pange lingua gloriosi*, etcètera. c) foli 100 v., notació musical en la primera estrofa de cada un dels himnes: *Sanctorum meritis inclita gaudia* (CHEVALIER, R. H., 18607), *Iste confessor domini sacratus* (Id., 9136) i *Nunc sancte nobis spiritus* (Id., 12586). d) foli 101 r., *De sancto Johanne evangelia: Summi regis nos dilectum... Verbum in principio...*, fragments d'himnes desconeguts. e) foli 101 r., acabant en el foli anterior 100 v.: *In gedeonis area...*, versos satírics, desconeguts, amb notació musical en la primera estrofa. Part d'ells es retroba en el ms. 199, foli 172. f) foli 101 v., himne *Te matrem laudamus...* (CHEVALIER, R. H., 20161). g) foli 101 v.-102 r., himne desconegut, *Virgo Dei mater et filia...* El contingut dels folis 99 v.-100 r. és de lletra de molt entrat el segle XII. També se'n rastreja en el foli 102 v., ara cobert per un paper de guarda.

Ms. 139. Del contingut d'aquest manuscrit, un dels més interessants, Beer-García Villada no en diuen més que: «*Notizenbuch eines Scholaren mit allen möglichen grammat., hist. und liter. Noten.*» Així no costa res de fer catàlegs. A més, el manuscrit és ben clarament del segle XIV, i no pas del XV.

Ms. 146. «f. 2 r. *Beg. De constitutionibus. Canonum statuta... schl. mit den Clementinen: processus erit irritus non irritandus.*» ¿Qui sospitarà que un manuscrit del qual no se'n diu res més, pugui contenir els *Amonestaments* d'En Turmeda? Doncs, començant en el foli 84 v. i acabant en el 85 v., n'hi ha l'encapsalament i vint estrofes.

Ms. 197. Beer-García Villada no assenyalen els textos poètics dels folis 34 r. i 34 v. Aquestes notes referents a set manuscrits, presos a l'atzar entre els que més darrerament he tingut de veure, ens capaciten per avalorar la descripció Beer-García Villada de tots els 230 ripollesos.

Les referències als textos ja publicats, generalment ben fetes, de vegades, però, són errades, inexactes o imprecises; així s'escau, d'entre les noranta quatre que n'hi ha a la *Patrologia* llatina d'En Migne, en sis casos: pàg. 23, nota 4; p. 27, n. 2; p. 29, n. 6, 7; p. 68, n. 3; p. 75, n. 2. Tipogràficament aquest catàleg resulta molt confós; a més, no té índex de cap mena.

Repartir justament la responsabilitat de tants d'errors i d'omissions entre les dues firmes que avalen el catàleg, ni és possible ni tindria interès. No obstant, per diversos motius, i en especial per respectar el nom d'un mort, val més acumular-la tota al P. García Villada, qui accepta plenament l'herència de les notes d'En Rudolf Beer, al dir que per ell han estat *bearbeitet und herausgegeben*. No és pas exageració l'afirmar que el verdader catàleg, tant de temps fa desitjat, dels manuscrits de Ripoll, encara està per fer. L'investigador que hagi après a treballar científicament i s'encarregui d'aquesta obra, tan interessant i tan útil, farà un bon servei a la cultura catalana. — L. N. d'O.

CRÒNICA

BARCELONA

BIBLIOTECA DE CATALUNYA. ESTADÍSTICA JANER-AGOST : *Llibres entrats.* — El nombre de llibres registrats el 31 d'agost de 1915 pujava a 30,386. L'augment ha estat, doncs, en ço que va d'any, de 2,201 obres, amb un total de 3,414 volums, que es distribueixen en la forma següent:

	Obres	Volums
Donatius	852	1,399
Canvis	168	261
Compra	1,181	1,754
Total.	2,201	3,414

Entre els donadors hi ha els següents:

	Vols.		Vo ls.
Ajuntament de Barcelona	22	Contamine de Latour, E.	3
Alcover, Mn. A. M.	1	Corominas, P.	1
Alòs, R. d'A.	232	Cortiella, F.	2
Aranzadi, S.	1	Delfino, V.	12
Arquès Arrufat, R.	7	Diputació Provincial de Barcelona	5
Ateneu Barcelonès	3	Elías, F.	1
Baixarías, B.	3	Estivill, M.	4
Babra, S.	7	Faraudo, Ll.	2
Botey, J.	1	Farràn Mayoral, J.	4
Brunet, G.	2	Foronda, M. de	1
Cambra de Comerç de Barcelona	1	Guarro, Ll.	1
Carreras Artau, T.	1	Guasch, J. M.	1
Casades Gramatxes, P.	1	Gudiol, Mn. J.	1
Casaponce, E.	1	Institut Agrícola Català de Sant	
Clascar, F.	2	Isidre	6
Comissió Editora Iuliana de Palma		Institut de Cultura i Biblioteca Po-	
de Mallorca	1	pular per a la Dòna	1

	Vols.		Vols.
Jocs Florals de Barcelona	1	Pinna, G.	1
Julià, Sra. Vda.	31	Pi Suñé, A.	1
L'Avenç	123	Pomar, J.	20
La Cierva, J. de	1	Prat de la Riba, E.	117
Lehmann,	3	Puig i Cadafalch, J.	36
Lliga Regionalista	1	Riba Bracons, C.	1
Llopis Bofill, M.	76	Roig Puñed, J.	8
Macià, J. M. de	4	Roig Roqué, J.	53
Maestre Laborde,	1	Rubió i Lluch, A.	50
March, J. M.	1	Sagarra, F. de	10
Martínez Vargas	5	Sagarra, J. M. de	1
Maspons Anglasell, F.	92	Sanvisenti, B.	1
Massó Torrents, J.	79	Societat Econòmica Barcelonesa	
Mestres, M.	1	d'Amics del País	1
Miquel i Planas, R.	2	Subirana, E.	16
Miret i Sans, J.	1	Tarré, E.	5
Moliné Brasés, E.	1	Terradas, E.	8
Murua, A.	1	Torres García, J.	1
Oliva, V.	1	Torrents Monner, J.	4
Pallarés, M.	3	Unió Catalanista	13
Pascual Prats	4	Vila Sala, A.	1
Pla Deniel	1		

No s'inclouen en aquesta llista les Societats que tenen establert el canvi de publicacions amb l'Institut.

ADQUISICIÓ DE LA BIBLIOTECA DE MOSSÉN SALVADOR BOVÉ. — El mes de juny de 1915 morí Mn. S. Bové, que s'havia distingit especialment pels seus estudis de filosofia luliana. En vida seva, havia manifestat diverses vegades el desig de cedir sos llibres a l'Institut d'Estudis Catalans, però les circumstàncies a que es vegé reduït per sa llarga malaltia, no li permeteren realitzar son generós propòsit. En vista d'això, i a proposta de Mn. F. Clascar, el Patronat de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA acordà fer les gestions necessàries per a adquirir el considerable conjunt de sos llibres, de filosofia en llur major part, entre els que hi figurava un lot estimable de llibres lulians. Els marmessors de Mn. Bové donaren tota mena de facilitats, i mercès a llur desinteressada intervenció, fou possible adquirir en condicions ventatjoses aquella col·lecció.

Forma un conjunt de 871 obres amb un total de 1145 volums, i 5 manuscrits dels s. xvii i xviii. Entre les edicions lulianes que hi figuren, hi ha les següents: Degui, *Opus divinum*, Barcelona, 1489; *Disputatio haeremita et Raymundi super aliquibus dubiis quaestionibus sententiarum*, Venecia, 1507; *Ars magna*, Lió, 1517. *Libro de la Concepción Virginal*, Brusselles, 1664; *Libellus de fine*, Palma, 1665; *Ars brevis*, Palma [1669]; *Opera*, Strassburg, 1651; una nombrosa serie d'edicions mallorquines del s. xviii i els 6 volums primers de la Maguntina. Entre les obres d'alquímia, falsament atribuïdes a R. Lull, senyalem com a més importants les següents: *Codicillus*, Colunya, 1572; *De Alchimia Opuscula*, Nurenberg, 1546;

Testamentum, Colunya, 1566. Es també interessant la secció de llibres sobre la vida i les obres de R. Lull; ne citem entre elles les següents: Laviñeta, Lió, 1523; Eymerich, *Directorium*, Roma, 1607, i les d'En Krenzer, Cornejo, Custurer, Forner, Bennazar, Pasqual, Zubillaga, Seguí, Canalejas, Borrás, Weyler, Luanco, Andrè, Gaya, Ruiz, Avinyó, Amengual, Hefrich, Hofman, Miralles, i una col·lecció de sermons del s. xvii i xviii. Hi havia, també, un nucli d'obres de filosofia d'autor català, entre les que senyalen les següents edicions gòtiques d'En Ramón Sabunde: *Theologia naturalis*, Venècia, 1581, i Lió, 1526; *Viola animae*, Milà, 1517. El remanent de la biblioteca era format principalment per obres de teologia i filosofia escolàstica.

ADQUISICIÓ DE MANUSCRITS: *Compra*. — S'han adquirit els següents Mss. entre els quals figuren els que constitueixen el quart i últim lot de la compra feta al Sr. Salvador Babra:

352. *Crònica Universal des de la creació del món fins Octavià*, en català.
353. *Crònica Aragonesa* amb interpolacions de caràcter llegendari.
354. GUI DE COLONNA: *Histories Troyanes*, en llatí.
355. SALLUSTI: *Historia Jugurtina*, trad. en català, i MESTRE FERNÁNDEZ D'HEREDIA, fragment de la *Coronica d'Espanya*.
356. VALERI MÁXIM: *Les Gestes dels Romans*, trad. catalana d'Antoni Canals.
357. BRUNETTO LATINI: *El Tresor*, trad. catalana de Pons de Copons.
358. *Família dels Piqueres*. s. xvii.
359. *Cançonet de Joàn Boscà*, s. xvi, castellà i català.
360. *Llibre de la confraria dels garbelladors del pla de Barcelona*, s. xv, en pergamí.
361. *Geographiae prologomena*, s. xvii.
362. *Qüestions sobre els examens dels argenters*, s. xviii.
363. ASENSIO: *Memorial*, s. xvi.
364. VERDAGUER: *Primerenques*.
365. VERDAGUER: *Rondalles*.
366. Una capsa contenint les següents obres de Mn. CINTO: *Càntic dels Càntics*, *Els Pobres*, *Els Sants*, *Perles del L. d'amic e amat*, *Colom*.
367. VERDAGUER: *Rondalles*, *Espines i Flors*, *Flors de Montanya*, *Poesies diverses*.
368. VERDAGUER: *El Trobador*, *Espines*, *Idilis*, *Càntics I*, *Càntics II*, *Canigó*.
369. VERDAGUER: *Calvari*, *Aires del Montseny*, *Roser de tot l'any I*, *Roser de tot l'any II*, *María*.
370. VERDAGUER: *Cançons populars*, *Adagis*, *Estudis i notes*, *Varia I*, *Varia II*, *Varia III*, *Varia IV*, *Varia V*, *Varia VI*, *Varia VII*.
390. *Vita di Rodrigo Borgia*, en italià, s. xviii.
- 393-396. *Comentaris i estudis de filosofia luliana*, s. xviii.
397. LULL: *Libre de Santa Maria* (Copia Obrador).

Donatius. — S'han inventariat en la col·lecció de Mss. els següents d'obres originals de Mn. Verdaguier, que havia regalat el Sr. Comte de Lavern. V. BUTLLETÍ (I, 11):

373. Tres lligalls contenint diversos estats de *L'Atlàntida*.
374. Dos lligalls de papers sobre *L'Atlàntida*.
375. *Canigó*.

376. *La fugida a Egipte.*
 377. *Poesies varies, Discurs, Roser de tot l'any, Llegendes de Montserrat, Montserrat, Terra Santa.*
 378. *Nazaret, Caritat*, trad. castellana d'una poesia per les nocces de D. C. López, *Al Rossinyol, Oda a Barcelona.*
 379. *Santa Eularia, Idilis.*
 380. *Sant Francisc, Somni de Sant Joan.*
 381. *Flors de Calvari, Càntics, Somni de Sant Joan.*
 382. *En defensa propia, Aires del Montseny, Patria.*
 383. *Betlem, Llicencies per a dir Misses, Apuntacions autobiogràfiques, Fragments d'autors copiats, Lemes diversos.*
 384. *Discursos, Poesies soltes, Dietari d'un pelegrí a Terra Santa, Discurs necrològic Rubió i Ors.*
 385. *Diverses copies, Colon, Himne a la Verge de la Mercè.*
 386. *Inèdit, Cartes.*
 387. *Varies.*
 Amb aquesta incorporació se té ja al corrent l'inventari de manuscrits. A més, en els mesos de janer-agost de 1915 s'han rebut els següents donatius:
 371. Quatre fragments de manuscrits de música (s. XI-XIII). Del Sr. J. Miret i Sans.
 372. *Sermó de S. Nicolau*, s. XIV, id.
 388. *Pontificado del Ilmo. Sr. Caballero Obispo de Zaragoza*. Dos vols. Del Sr. F. Valls Taberner.
 389. *Ultimo Canto de agonía del Cisne de Vallfogona*, s. XIX, Sr. Elías Juncosa.
 391. *Viatge de Pere Porter a l'infern i poesies varies*, s. XVIII. Sr. Elías Juncosa.
 392. **LETAMENDI: Anatomía.** Apuntacions tretes pel Dr. Bartomeu Robert. Del Sr. Leandre Servera.

ARXIU. — El Sr. J. Miret i Sans ha continuat fent donació de pergamins. Passen de dos cents cinquanta els que ha cedit durant els vuit primers mesos de 1915, tots corresponents als segles X, XI i XII. Entre ells s'hi compten vuit de la col·lecció de primers documents en llengua catalana, publicats en el *Boletín de la R. Academia de Buenas Letras*, la col·lecció de documents referents a Terrassa publicats també en el *Boletín*, i un centenar d'inèdits, els uns relatius igualment a Terrassa, i d'altres a diverses localitats catalanes com Castellfollit del Boix, Manresa, Vallvidrera, etc.

El Sr. Joan Terradas ha regalat una bona col·lecció de documents en paper i del segle XVII, quasi tots relatius a la família italiana Giudice, establerta a Espanya, els individus de la qual van desempenyar càrrecs tan importants en l'exèrcit i en la marina.

LECTORS. — En els vuit mesos a que es refereix aquesta crònica s'han facilitat 560 targetes d'admissió a altres tants llegidors, pujant el nombre dels inscrits el 31 d'agost a 1,335. Dels lectors admesos l'any 1914, se n'han presentat 296 a renovar la targeta d'admissió. El total dels que han freqüentat la BIBLIOTECA en aquest temps ha estat de 7,867, els quals, amb els llibres que han consultat, distribuïts per mesos, donen el següent resultat:

	Lectors	Llibres
Gener	1,016	966
Febrer.	1,015	901
Març	1,088	1,164
Abril	1,085	834
Maig	819	631
Juny	971	649
Juliol.	986	570
Agost.	887	465
Total.	7,867	6,180

Vegi's la distribució per materies dels llibres demanats:

Obres generals, Bibliografia	335
Filosofia.	305
Religió	265
Dret i Ciències socials	311
Filologia.	303
Ciències pures.	1,145
Ciències aplicades	1,059
Belles Arts.	500
Literatura	1,295
Historia i Geografia.	662
Manuscrits.	11

BIBLIOTECA DE MÀ. — El 1.º de gener se posà a la lliure disposició dels lectors, d'acord amb l'art. 3 del Reglament, que havia quedat provisionalment en suspens durant l'any 1914. La formen uns 7,000 volums, la tria dels quals emperò no es dóna encara com definitiva, i podent el lector servir-sen sense necessitat de demanar-ne comunicació per escrit. Els llibres de la biblioteca de mà són, a proporció, els més consultats; molts lectors no demanen altres llibres i això explica que sigui molt superior el nombre de visitants al d'obres servides amb butlletí de comanda, úniques de les que se'n pot pendre estadística.

CESSIÓ A L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS DE LA BIBLIOTECA CERVANTINA DE D. ISIDRE BONSONS. — El dia 7 de juny de 1915, en presència del'Excm. Sr. President de la Diputació, del President de torn de l'Institut d'Estudis Catalans Dr. Miquel A. Fargas, i del Sr. E. d'Ors, Secretari general del mateix Institut, el Sr. D. Isidre Bonsoms va fer donació perpetua i irrevocable a l'Institut de la col·lecció completa de sa biblioteca cervantina. La cessió se féu amb la condició que l'entitat donataria no pugui mai enagenar cap dels llibres que componen l'esmentada col·lecció i que es compleixi exactament ço que s'estipula en el pacte que segueix:

«L'Institut d'Estudis Catalans accepta aquesta donació condicional en els termes en que queda estipulada, i com a mostra d'agraïment per tal acte de patriòtic desprendiment s'obliga a crear una fundació destinada a otorgar un premi quinquenal que es titularà *Premi Bonsoms*.

Aquest premi que s'institueix, es regirà per les normes següents:

Consistirà en 10,000 ptes. i una medalla amb el bust de Cervantes i l'escut de l'Institut. Podrà otorgar-se a més del premi un accèssit de dues mil pessetes en metàl·lic. Podran aspirar al premi les obres (publicades o inèdites) d'investigació, editorials, bibliogràfiques, artístiques, crítiques, biogràfiques i musicals sobre les obres de Cervantes i sobre les noveles i narracions de cavalleria i d'aventures que precediren el Quixot, així com sobre les que ha motivat o influït.

Les obres o textos hauràn d'esser presentats en català, castellà, portuguès, italià, francès, anglès o alemany. Les obres escrites en altres llengües se presentaran acompanyades d'una traducció en qualsevol d'aquestes. Els treballs inèdits hauràn d'esser firmats per l'autor.

L'Institut adjudicarà el premi a proposta d'un Jurat que designarà tenint en compte les obres o els treballs presentats a concurs, però del qual formaran part necessàriament un professor de la Facultat de Lletres de la Universitat de Barcelona, un membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres d'aquesta ciutat i altre de la Junta de Museus o de l'Acadèmia Provincial de Belles Arts, designats per l'Institut.

El premi s'anunciarà cada cinc anys, publicant-se la primera convocatòria l'any 1916, centenari de Cervantes, i adjudicant-se per primera vegada l'any 1921. Si cap de les obres presentades mereix el premi o l'accèssit, l'Institut acumularà l'import del premi o de l'accèssit al del quinqueni següent.

També s'obliga l'Institut a tenir fet i imprès el catàleg de la biblioteca cervàntica el dia 23 d'abril, data en que es farà la seva inauguració.»

El Sr. Secretari de la Diputació de Barcelona prengué acta d'aquesta donació que fou firmada pels presents, legalitzant-ne les firmes el notari D. A. Par i Tusquets.

Els llibres que constitueixen aquest regi donatiu foren totseguit remesos en caixes des de Valldemosa, on el Sr. Bonsoms té instal·lada la seva rica biblioteca. S'han col·locat en la *sala blava* de l'Institut, després d'haver proveït de portes els armaris, i actualment s'està procedint amb tota activitat pel personal de la BIBLIOTECA a l'inventari i catàleg de la col·lecció, havent-se encarregat el seu comentari il·lustratiu, crític i bibliogràfic, al cervantista barceloní, senyor Joàn Givanel i Mas.

En el número pròxim ens ocuparem amb major extensió d'aquest donatiu, fent remarcar son notable valor i importància.

CONSTITUCIÓ DEL PATRONAT DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA. — En la tarda del 14 de maig de 1915 se constituí, sota la presidència del Sr. E. Prat de la Riba, President de la Diputació de Barcelona, el Patronat de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA. El formen, segons l'art. VII dels Estatuts, el President de la Diputació, President general de torn i Secretari general de l'Institut, els representants de les Seccions Històrica, Filològica i de Ciències de l'Institut, que són respectivament els Srs. J. Puig i Cadafalch, Mn. F. Clascar, i el Dr. A. Pi i Suñé, els Srs. Albert Bastardas i J. Bofill i Matas com delegats de la Diputació i Ajuntament de Barcelona, el Sr. Isidre Bonsoms nomenat per l'Institut en atenció al generós interès i entusiasme que ha demostrat a la BIBLIOTECA des de son començament, l'Inspector d'aquesta, Sr. J. Massó Torrents, i el Director que actua de Secretari.

VIATGE D'INVESTIGACIÓ A LA BIBLIOTECA CAPITULAR DE TORTOSA. — La Secció històrico-arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans, seguint el plan senyalat en la seva *Memoria sobre la conservació d'arxius i biblioteques d'interès històric* (Barcelona, 1914) encarregà als Srs. A. Rubió i Lluch i Jordi Rubió Balaguer una exploració a la Biblioteca de la Catedral de Tortosa. El P. Denifle i E. Chatelain havien publicat en 1896 el seu *Inventarium codicum manuscriptorum Capituli Dertusensis*, descrivint-hi 147 manuscrits, molts d'ells de gran valor. El P. J. M. March, S. J., senyalava en l'*Anuari 1908* de l'Institut l'existència de vuitanta llibres més. Urgia, doncs, saber quins erens els textos descoberts i veure en quin estat es trobaven. Els comissionats de l'Institut feren, els dies 22-26 de febrer de 1914, una ràpida investigació en l'arxiu capítular tortosí, que permeté augmentar amb 100 manuscrits el catàleg Denifle. De tots ne prengueren breu descripció, que es publicarà en la Crònica de l'*Anuari 1913-1914* de l'Institut. Com que quasi tots els llibres novament descoberts se trobaven en deplorable estat de conservació, l'Institut posà una quantitat a la disposició del Capítol de Tortosa per a procedir al relligatge dels codis. Aquesta tasca ha començat ja a fer-se.

BIBLIOTEQUES POPULARS. — En la tercera reunió ordinària de l'Assamblea de la Mancomunitat de Catalunya, celebrada el 26 de maig del corrent any, fou presentat i aprovat el següent projecte d'acord sobre la instal·lació a Catalunya d'un sistema de biblioteques populars:

«Prenent en consideració una proposta del senyor Diputat en la Mancomunitat de Catalunya, don Francesc Montanyà, el Consell Permanent confia al Consell d'Investigació Pedagògica l'estudi d'unes bases per a l'organització d'un sistema de Biblioteques Populars a Catalunya. L'encàrrec de la Mancomunitat, tal com llavors l'interpretà el Consell d'Investigació Pedagògica i com segueix interpretant-lo avui, comprèn dugues parts, dos temes d'estudi. Un : instal·lació, tipus, organització, funcionament de petites Biblioteques en les localitats; altre : formació d'un catàleg-tipus per a l'adquisició d'obres a fi que, en límits modestos, i en el nivell proporcionat al públic a què es destina, s'integri un quadre, relativament complet, de coneixements humans.

A continuació se consignen les conclusions del Consell d'Investigació Pedagògica sobre el primer tema i les consideracions en què les fonamenta, unes i altres acceptades per aquest Consell Permanent que s'honra en presentar-les a la suprema sanció de l'Assamblea.

Oportunitat del moment per a la creació de Biblioteques Populars. — Quan se tractava en la formació de la que s'ha anomenat Biblioteca de Catalunya i quan, en l'entusiasme per l'idea, sentint vigorosament la dolor i l'angunia pel nostre miserable estat anterior en matèria de llibres, se feia propaganda per aquella, algunes veus impacients s'aixecaren per a demanar que la Biblioteca de Catalunya no tingués el caràcter de dipòsit de llibres de ciència pròpiament dits, sinó més aviat llibres de divulgació de la ciència. Aquestes veus s'inspiraven en la doble creença que, d'una banda, una Biblioteca destinada a estudis científics no tindria en la nostra ciutat un èxit de concurrència i que, d'altra banda, la popularització de la cultura era com una manera de qüestió previa que calia resoldre abans d'entrar en accions a favor de la producció científica.

La realitat ha vingut a desmentir rodonament la primera previsió. La Biblioteca de Catalunya és avui un èxit, àdhuc en el més material dels sentits, en el de l'abundor d'assistència. Tot ens indica que amb ella hem satisfet una necessitat real, una necessitat primària, una necessitat urgent. I, quant a la segona part d'aquella creença, bastarà dir que, lluny d'ésser la resolució del problema de Biblioteca de difusió cultural, una qüestió previa a la de la Biblioteca d'estudis ja especialitzats i complets, era, al contrari, per ço

que anem a dir de seguida, l'institució d'aquesta darrera Biblioteca, un indispensable antecedent a l'acció organitzadora de Biblioteques Populars.

Missió de les Biblioteques Populars a Catalunya. — La difusió de cultura, que ha de ser l'ideal d'una obra de Biblioteca Popular, és reclamada per un sentiment de justícia social: el de donar mitjans de coneixement a aquells que per la fatalitat de la seva situació se troben apartats d'una fruïció fàcil dels mateixos. Ara, pensem que, apart de la capital, en les petites localitats, en els pobles, hi ha dugues menes de persones necessitades de que el sentiment de justícia social acudeixi, en aquest sentit, en el seu socors: D'un costat, una població mitjana que sab llegir, que té l'amor a la cultura, que posseeix els primers coneixements indispensables; mes que, per manca de llibres no pot desenrotllar aquests coneixements des de la sortida de l'escola, i veu també òrfana la seva vida d'aquell aliment i d'aquell consol dels goigs d'espiritualitat que la lectura proporciona; d'altre costat, petits nuclis d'homes de professió o de vocació o d'aficions ideals ja cultivades, donats a voltes al treball de producció intel·lectual, però que trobant-se lluny de la capital no poden fruir dels instruments indispensables a aquelles aficions o a aquestes tasques seves; i així se veuen reduïts a una mancança de contacte amb els corrents ideals, amb les novitats científiques i, en general, amb les fonts d'informació, se senten posseïts d'una no satisfeta fam de coneixement, i o bé abandonen el treball intel·lectual, deixant-se poc a poc invadir per l'escepticisme i per la peresa, o bé redueixen aquest treball a les proporcions d'un mal documentat i estèril diletantisme, donant lloc a una producció que no té curs en els mercats de cultura, i que, si proporciona algunes vegades tal o qual satisfacció a la vanitat dels autors, no produeix, en canvi, cap benefici ni cap conseqüència real.

Per consegüent, les Biblioteques Populars de Catalunya serà bo que es dirigeixin a dos públics:

a) Al públic mitjà de la localitat, proporcionant-li obres cabdals de tota disciplina, tractats pràctics per a tota activitat, obres de divulgació sobre tot coneixement, informació de la marxa del món i de les idees de fruïció estètica en les obres literàries.

b) A un altre públic més reduït sens dubte, però digne de gran interès, constituït pels homes de professió, de vocació o d'aficions intel·lectuals de la localitat, proporcionant-li instruments de treball indispensable.

El primer fi serà complert constituïnt a cada Biblioteca Popular un dipòsit de llibres que es puguin llegir en una sala oberta de lectura instal·lada a la mateixa Biblioteca i, allà on això es consideri possible i útil, mitjançant també el préstec de llibres a domicili.

La realització del segon fi seria impossible (perquè una Biblioteca Popular no pot adquirir obres passats certs límits d'especialització, de complexitat i de preu) si no existís ja a Catalunya una Biblioteca central provista d'aquestes obres. Però avui aquesta Biblioteca a Catalunya existeix. Aquesta Biblioteca té, entre els seus projectes d'immediata aplicació, l'establiment d'un servei de préstec en condicions de gran facilitat i lliberalitat. Estem segurs que es convertirà ella en element col·laborador de gran preu en el nostre projecte. I per consegüent, si les petites Biblioteques Populars se converteixen en intermediàries entre lectors locals i la Biblioteca general de Catalunya, podran satisfer les necessitats d'aquells respecte de tota mena de llibres. I així serà possible satisfer la fam intel·lectual dels estudiosos i aficionats a les diverses ciències escampats per Catalunya i assegurar una producció incomparablement superior a la precària i generalment vana producció actual.

Sintetitzant, concebem les Biblioteques Populars que s'escampi per Catalunya amb una doble missió:

1.ª Com a sales públiques de lectura, dotades de dipòsits de llibres i que realitzin també de vegades el servei de préstec de les obres.

2.ª Com a sucursals de la Biblioteca general de Catalunya per al servei de préstec de les obres de que aquesta disposa i en els límits de temps i d'altres condicions que en aquest servei general de préstec s'estableixen.

Caràcter d'aquestes Biblioteques Populars. — La Mancomunitat de Catalunya podria començar instal·lant algunes d'aquestes Biblioteques Populars, bé a càrrec totalment de les consignacions a això destinades, bé acceptant la cooperació de Diputacions, de Muni-

cipis o d'altres entitats o particulars de cada localitat. Però creiem que fóra convenient que tant aquestes Biblioteques així instal·lades, com les altres que per noves iniciatives se crein i en la constitució de les quals fos demanada o possible una intervenció, ho fossin segons un tipus establert, reduint-les a un sistema general i formant amb elles com una xarxa vasta d'institucions de la lectura i de difusió de la cultura. El plan que diem, podria contenir tres tipus, per exemple, de Biblioteca, segons la importancia i la densitat de poblacions i localitats a què es destinin (i en tres tipus graduats és com nosaltres distribuim les proposicions de compra en el nostre Catàleg-tipus). S'hauria de procurar que totes aquestes institucions tinguessin un caràcter oficial (i, d'altra part, aquest caràcter haurien de tenir per a poder ésser considerades sucursals de la Biblioteca de Catalunya); sense perjudici de que les institucions oficials ne conservessin la propietat i de que àdhuc les mateixes fundades completament i sostingudes íntegrament per la Mancomunitat de Catalunya tinguin, al costat de la seva Direcció, un Patronat format per donadors benefactors de la Biblioteca, per representants de les autoritats o de les forces vives locals, per notables del lloc. De manera que el caràcter oficial de les institucions podria acceptar infinits matisos, adequats a la diversitat dels casos, però sempre la subjecció al tipus establert hauria d'ésser condició indispensable per a rebre àdhuc el més petit auxili de la Mancomunitat de Catalunya, donat l'interès que té per aquesta la coordinació i regularitat del plan.

Biblioteques a crear de primer. — Insinuem la idea que potser fóra útil de començar, creant a Catalunya tres Biblioteques, una de cada un dels tres tipus graduats que hem proposat abans segons la importancia de les localitats i la densitat de les llurs poblacions. Per a fons primer de constitució d'aquestes Biblioteques se podria fixar les adquisicions de llibres en 5,000 pessetes per les del primer grau, 3,000 pessetes per les del segon grau i 1,000 pessetes per les de tercer grau. Aquest primer fons podria anar-se completant anualment mitjançant subvencions de 2,000, 1,000 i 500 pessetes, respectivament, en cada un dels tres graus, sense comptar amb les aportacions dels donatius públics o particulars en cada cas, encara que en els límits i en les condicions que manifestarem de seguida, les quals ens semblen tan essencials que no ens cansarem d'insistir sobre elles.

Complexitat de la Biblioteca. — Una Biblioteca Popular de Catalunya, tal com la imaginem, ha de comprendre:

- a) Una sala pública de Lectura.
- b) Per poc que sia possible, una Sala especial de Lectura per als infants, amb moblatge adequat a aquesta destinació.
- c) Allà on se pugui, una Sala especial per a les revistes i lectura de revistes. (No creiem indispensable per ara, ni potser útil, l'establiment de sales especials per al públic femení.)
- d) Dipòsits de llibres. Aquests dipòsits, mentre els fons no siguin massa nombrosos, podran trobar-se en les parets de les mateixes sales de lectura.
- e) Una oficina de Direcció.
- f) Una oficina de préstec, que en molts casos podrà trobar-se en la mateixa oficina de Direcció.
- g) La instal·lació d'un setge de vigilància, en condicions que permetin dominar la totalitat de les sales de lectura.
- h) Dependència auxiliar, etc.
- i) Habitació de la persona directora de la Biblioteca; la qual habitació podrà trobar-se dins o fóra de l'edifici d'aquesta.

D'altres instal·lacions que podrien anar annexes a la de la Biblioteca. — No és rar a l'estranger que moltes Biblioteques Populares vagin lligades amb altres institucions de caràcter utilitari o educatiu; per exemple, sales d'exposicions, de conferències, escoles, en algun cas gimnàstica, banys públics, i fins hem trobat notícia d'una Biblioteca Popular als Estats Units lligada a un forn crematori d'escombraries.

De totes aquestes extensions de la Biblioteca Popular, la que creiem més útil i potser

indispensable a la nostra terra fóra, la de la sala de conferencies, que podria destinar-se a tota mena d'actes culturals i que molt sovint, en les nostres poblacions, seria la única sala políticament neutral que es pogués destinar a finalitats així. Aquesta sala restaria sota la dependència directa del Patronat, allà on aquest fos constituït. No caldrien grans dimensions, però sí una instal·lació neta i còmoda. La nostra oculta ambició fóra amb una institució així, de produir un canvi, respecte la vida moral dels nostres pobles en el sentit d'arribar a un subvertiment d'allò que la realitat d'ells ens dona avui, en condicions no sempre lloables. En els pobles solem trobar avui un Casino relativament gran, el qual està anexe a una Biblioteca sempre petita i miserable; el Casino, además de servir de punt de reunió, serveix per a altres fins, gens moralitzadors moltes vegades, i la Biblioteca d'altra banda inútil i generalment no concorreguda, o bé convertida en una sala més del Casino, està totalment contaminada de l'ambient d'aquest. Nosaltres, invertint això, voldríem fer, al revés, una Biblioteca que tingués anexe un lloc de civil reunió; el qual, en aquest cas resultaria invadit i beneficiat de l'ambient de recolliment i de cultura de la Biblioteca. ¡Calculi's quin benefici representaria això sobre el cas contrari que avui trobem per tot, el del Casino viu amb aditament de Biblioteca mortal!

Aquesta instal·lació de la Sala de conferencies i cursos podria ésser general. Altres instal·lacions podrien lligar-se a la Biblioteca en determinats casos. Potser no seria de més pensar que, donat que es construïssin petits edificis especials per a aquestes Biblioteques, potser podrien ajuntarse a elles dins el mateix local oficines com les centrals de telèfons que, generalment, en els nostres pobles troben tantes dificultats d'instal·lació. La cosa que no creiem útil en cap dels casos és lligar la Biblioteca Popular a una Escola, ja perquè aquesta resultaria sempre hostil al recolliment indispensable a aquella, ja perquè creiem que el personal del servei bibliotecari ha d'estar sempre, per a complir els fins morals i de difusió de cultura en què pot tenir una acció molt fecunda, enterament separat i ben diferenciat del personal que es destina a l'ensenyament públic.

Instal·lació de les Biblioteques Populares. — Com a principi — i com a principi en el sosteniment del qual ens afirmariem bastant, si es suscités discussions — creiem que totes les Biblioteques Populares que crei la Mancomunitat de Catalunya han d'instal·lar-se en edificis especials, propis, i preferentment, per poc que sia possible, construïts de planta amb aquest objecte. Res d'instal·lacions vergonyoses i ambigües en recons de Municipis, d'edificis oficials, vells, mig enrunats, polsosos. Res de promiscuitats amb oficines burocràtiques o amb instituts que no donen gaires senyals de vida. La instauració del sistema de Biblioteques Populares ha de representar el començ d'una vida nova en els pobles de Catalunya, i això ha de produir-se amb una puresa i amb un allunyament respecte als contactes amb la vida vella. Donin-se a les Biblioteques Populares edificis tan petits, tan modestos, construïts tan econòmicament com se vulgui, però locals propis, independents, nets, blancs, clars, decorats amb higiènica i econòmica coqueteria, i presentant per dins i per fóra un aspecte estètic, gai, plaent a l'ull. La blancor, la netedat han de dominar aquestes instal·lacions. Les lleis d'higiene i de l'indispensable confort han de respectar-s'hi. Per poc que sia possible, serà bo que es presentin aïllades, voltades només d'aire i vegetació. Les Biblioteques Populares han d'ésser com colonies materials i espirituals de l'esperit civil i de la modernitat, fins a les més apartades campanyes. Sobre la seva porta, en el frontis del seu local, l'escut de Catalunya o de la Mancomunitat de Catalunya ha de lluir, i en les festes i dies cabdals, la bandera patria assenyalarà aquest lloc, obert i hospitalari a les necessitats de la cultura.

En tot cas, l'únic tipus de Biblioteca Popular en què podria acceptar-se la instal·lació en edifici ja existent i no destinat a l'objecte, fóra el de les de primer grau, el de poblacions més nombroses en què fóra relativament més probable que el local ofert reunís condicions d'alguna dignitat històrica, a canvi d'altres condicions que potser li manquessin. Però, repetim que les Biblioteques de segon i tercer grau haurien sempre d'instal·lar-se en els locals nous i destinats a això expressament.

Constitució de la Biblioteca. Selecció dels llibres. — Un treball important, essencial, a fer, és, segons hem dit, el de la constitució d'un *Standard Catalogue*, amb llista de títols,

autors, editors i preu dels llibres cabdals, més nous, més útils de cada materia. Els principis que la ponència del C. d'I. P. que treballa en aquesta tasca té en compte en la redacció d'aqueix catàleg, són:

1.ª Els llibres triats per a constituir la base d'una Biblioteca Popular al nostre país han de ser generalment de llengua catalana o castellana. Supletoriament, incloïm llibres en llengua francesa. Però devem advertir des d'ara que la necessitat d'aquesta suplència és molt freqüent.

2.ª En una Biblioteca Popular no s'hi han d'incloure llibres que continguin errors, sobretot si es tracta d'obres recents, que ni un valor de relativitat tinguin. No és aquest el mateix cas d'una Biblioteca General, que pot i deu comprendre tota mena de llibres, àdhuc els erronis, àdhuc els extravagants, àdhuc els insignificants, perquè una Biblioteca General és un instrument destinat a servir a investigadors molt diversos, àdhuc els dedicats a recerques de les arts més especials i imprevisibles. Però aquest no és el cas de les Biblioteques Populares. Una Biblioteca Popular no és mai un instrument d'investigacions especials i excèntriques. Els errors que un lector de Biblioteca General pot trobar en una obra, són esmenats, bé amb la mateixa abundància de lectures, bé amb el control d'una cultura adquirida per un altre mitjà. En l'ambient d'una Biblioteca Popular pot ser fàcil que el que hi llegeixi un llibre d'història que conté notícies falses, no tingui mitjà d'esmenar aquestes per un altre llibre d'història; ni estarà generalment dotat d'un judici crític suficient per a apreciar el valor de la font o la garantia de la informació. Constituir una Biblioteca Popular és un acte pedagògic. El catàleg d'una Biblioteca Popular és un instrument pedagògic. Per mitjà d'ell diem al lector popular: «Aquest llibre és bo; aquest llibre és cert; d'aquest llibre te'n pots refiar; més: aquest és el millor llibre, o un dels millors llibres que pots llegir sobre la materia. A una demanda implícita de consell amb que tu acudeixes a mi, jo dono aquesta indicació, que és una resposta». El catàleg, doncs, d'una Biblioteca Popular no ha d'acceptar sinó els resultats d'una tria. Son fundador o son Director responen en cert sentit de tot allò que s'hi conté.

El catàleg que s'està formant té l'ambició de servir, además, una mica de guia al lector donant-li una mena de classificació de les ciències que constitueix com una inspecció sumaria i general del món de la cultura i de cada una d'aquestes ciències, en unes poques ratlles, la història, principals tendències, últimes adquisicions capitals i documents que poden servir per a informació.

Adquisicions de la Biblioteca. — Principi capital en això: Una Biblioteca no ha d'acceptar donatius sinó en metàl·lic.

A primera vista pot semblar paradoxal aquest principi; en general les Biblioteques de tota mena procuren, sol·liciten i àdhuc capten tota mena de donatius en llibres. En realitat, en el cas d'una gran Biblioteca General no hi ha cap inconvenient en que es faci així, i fins se pot dir que això és necessari als fins de la mateixa, dins els quals entra la satisfacció de necessitats d'investigacions tan especials i extraordinàries com aquelles a què abans al·ludíem; se pot dir que, en una gran Biblioteca General no hi ha llibre que entri, per insignificant que sia, que no estigui cridat a tenir alguna utilitat. En les Biblioteques Populares el cas és contrari; ja hem dit que en elles el Catàleg ha de representar una selecció, una tria. És capital, doncs, que en una Biblioteca així *no ingressi cap llibre sinó expressament triat pel director o persona que d'això estigui directament encarregada*. Fòra de casos especials en què un acord previ sia possible entre Director i donadors sobre els llibres a ingressar, *en una biblioteca popular només han d'acceptar-se donatius en metàl·lic*.

L'acceptació de donatius en llibres és una de les causes que tantes biblioteques rudimentàries de Casinos o altres que coneixem, esdevinguin mortes, abandonades, sense cap utilitat. S'hi acumulen publicacions anodines, donatius de particulars o empreses poc generoses o forçats per compromís a la generositat, vils follets, opúscols miserables, memòries financeres il·legibles d'empreses, d'entitats oficials, etc., presents d'autors gràfomans, tot el material en fi de cap interès, de lectura impossible o inútil, d'impossibles catalogacions. Tota aquesta escombrària omple els armaris, dificulta la consulta i descoratja alhora el bibliotecari i el lector. La capa de pols va creixent a poc a poc en els presatges que contenen dipòsits així, tan poc apetitosos de llegir, i en poc temps la Biblioteca

resta convertida en una establa d'Augies que solament un nou Herakles podria netejar i ordenar.

Una Biblioteca Popular ha de ser tot el contrari d'això. Les nostres Biblioteques Populares han d'ésser llamineres a l'apetit de cultura. En les nostres Biblioteques Populares, tornem a dir, cap llibre ha d'entrar-hi que no sia curiosament triat sota responsabilitat d'algú.

Altres principis anem a indicar també aplicables a l'adquisició de llibres:

La persona Directora de la Biblioteca haurà de procurar rebre o suscriure's a les principals publicacions on se dona compte de les novitats de la literatura internacional.

Encara que al principi només figurin en les Biblioteques Populares, segons hem indicat anteriorment, obres en llengua catalana, castellana i francesa, poc a poc poden introduir-s'hi obres escrites en altres llengües, sobretot l'italià, i en certes comarques, en què per raons comercials o altres és relativament difús el coneixement d'alguna de les llengües germàniques, s'adquiriran també obres escrites en aquestes llengües.

En tot cas, mai han de mancar en les Biblioteques diccionaris i gramàtiques del major nombre de llengües possible.

Per a les noves adquisicions, la persona Directora de la Biblioteca haurà de consultar persones competents, tant per la major llum que aquestes poden donar-li, com per a impedir l'especialització monogràfica de la Biblioteca, que és sempre conseqüència fatal de la tria feta per una sola persona.

Abans de realitzar les adquisicions serà bo que les Biblioteques estiguin en comunicació recíproca i en comunicació també amb la Biblioteca General de Catalunya, perquè en molts casos se podran variar les obres entre les diferents Biblioteques, en el sentit de no repetir-les en totes. Això sobretot si un dia pot establir-se en la xarxa d'elles comunicació de préstec.

Les adquisicions podran, en molts casos, centralitzar-se, a fi d'obtenir major economia. Fent compres directament als editors, les Biblioteques Populares podran estalviar diners, augmentant el nombre d'adquisicions.

Si es constitueixen Patronats anexas a les Biblioteques, aquests Patronats no hauran de tenir cap intervenció en la selecció i adquisició d'obres.

En canvi serà bo donar al mateix públic una certa intervenció en la iniciativa d'adquisicions noves, mitjançant un àlbum de propostes que es trobi a disposició dels lectors de la Biblioteca i en el qual ells consignin les seves *desiderata*. En cas que les adquisicions no semblin possibles o convenientes, la persona Directora de la Biblioteca serà bo que doni alguna breu resposta escrita en l'àlbum a la sol·licitut del lector.

Del servei de la Biblioteca. — Tota obra ingressada en la Biblioteca haurà d'ésser immediatament catalogada.

En la catalogació de les obres serà bo seguir un sistema comú a totes les Biblioteques de Catalunya i que aquest sia el mateix adoptat a la Biblioteca General de Catalunya.

Les Biblioteques Populares hauran de restar obertes tots els dies feiners d'ençà de l'hora de la posta de sol fins a les deu del vespre. Els dies festius restaran obertes unes hores al matí i unes hores a la tarda. La secció especial destinada als infants restarà oberta també en els dies feiners de dotze a tres del mig-dia i tota la tarda del dijous.

Un empleat curarà al mateix temps del servei dels llibres i de la vigilància de la sala, a les ordres immediates de la persona Directora, la qual complirà també el servei del dit empleat en les absències d'aquest.

També correrà a càrrec de la Direcció de la Biblioteca el servei de préstec de llibres.

La Direcció curarà també de les noves adquisicions, i ella i la persona auxiliar de que el catàleg sia portat al dia.

Una estufa de desinfecció serà instal·lada a la Biblioteca, a l'acció de la qual hauran de sotmetre's els volums deixats en préstec.

Tots els volums de la Biblioteca hauran d'ésser relligats, tret de les adquisicions recents.

Els préstecs que es facin seran sempre per una setmana, prorrogable per una setmana més, en el cas de no haver-hi altre sol·licitant del mateix volum.

Un cert nombre d'obres, com els diccionaris, i en general les obres de consulta constant, no podran mai sortir de les sales de lectura.

Per a ésser inscrit en el servei de préstec caldrà consignar el dipòsit d'una petita quantitat en la Direcció de la Biblioteca.

Altres principis podran ésser consignats en una reglamentació minuciosa, que no tindria lloc en aquest Report, o bé aconsellats per la ulterior experiència.

Personal de les Biblioteques Populares. — En les Biblioteques Populares dels graus primer i segon, creiem que el personal haurà d'ésser de dos empleats tècnics: un Director i un auxiliar; i d'un empleat subaltern. En les petites Biblioteques de tercer grau potser el personal tècnic podria reduir-se a una sola persona.

Sobre la natura d'aquest personal havem reflexionat molt. Després d'un detingut estudi de la qüestió i d'haver sospesat els avantatges i els inconvenients de cada una de les solucions possibles, creiem poder presentar les següents conclusions:

1.ª El personal tècnic de les Biblioteques Populares de Catalunya ha d'ésser femení.

2.ª El personal tècnic de les Biblioteques Populares de Catalunya ha d'ésser especialment preparat.

3.ª El personal tècnic de les Biblioteques Populares de Catalunya ha de tenir una preparació, no únicament especialista, sinó d'humanitats en general, de cultura superior, d'espiritualitat elevada, que faci que puguin considerar-se les persones encarregades d'aquest servei com a veritables missioners en els pobles, de tota mena de superioritat.

4.ª El personal tècnic de les Biblioteques Populares de Catalunya, un cop terminats els seus anys de preparació, haurà de mantenir, però, una comunicació, no solament a distància, sinó reforçada per la presència, reunint-se de nou aquest personal en les capitals, convocat mitjançant cursos d'estiu, d'hivern, etc., a l'objecte sobretot de renovar, durant una quinzena, el contacte amb les fonts educatives que l'hauràn format.

La primera solució, la del caràcter femení del personal, ens és aconsellada, encara que no fos per altres, per dues raons: La possibilitat d'obtenir així una relativa reducció de despesa i la seguretat que, a igualtat d'aquesta, així com sol·licitant personal masculí el que acudiria fora segurament de segon ordre, sol·licitant-lo femení aquest podria ésser de primer ordre i ben triat. Ademés cal no oblidar, quan se tracta d'això, el caràcter de missió, d'obra d'educació social que atribuïm a les Biblioteques Populares de Catalunya. En una obra així, la dona és, com sabem tots, un instrument excel·lent. I també cal que tinguem en compte el caràcter atractiu, amable, de netedat i coqueteria que volem donar a les nostres instal·lacions i mantenir en elles.

La situació que creiem que podria constituir-se a aquest personal hauria d'ésser equiparada aproximadament a la de les mestresses d'escola pública; de manera que en una mateixa localitat, l'auxiliar de la Biblioteca tingués situació i sou anàleg als de la mestressa pública, i la Directora de la Biblioteca es trobés en condicions lleugerament superiors. Però en cap cas el sou d'aquests funcionaris haurà d'ésser menor de 1,000 pesetes anuals.

La preparació d'aquest personal tècnic creiem que hauria d'ésser en una institució o Escola apart. Aquesta Escola proporcionaria títols facultatius, a canvi de tres anys d'aprenentatge en la mateixa. Com que creiem que ja en el present any haurien d'instal·lar-se Biblioteques Populares a Catalunya i com que el personal destinat a aquestes primeres no té temps encara d'haver adquirit el seu títol, proposem que els primers nomenaments es facin amb caràcter interí. Però que, a partir de 1918, estigui ja regularitzada la situació d'aquestes primeres Biblioteques i que, des d'aquest punt endavant, no es donés a les nostres institucions altre personal que el preparat a l'Escola i facultat en ella.

Aquesta Escola importaria un examen d'ingrés, i les candidates al mateix haurien de tenir com a mínim 17 anys.

De l'Escola especial de bibliotecaries. — Partim de la idea que aquest personal és destinat a tenir el caràcter de llevat, de llevat de cultura i vida superior en els petits pobles. La directora d'una de les nostres Biblioteques Populares, la seva auxiliar, haurien de representar, dins cada localitat així intervinguda, una jerarquia intel·lectual i moral com-

parable amb la primera amb què el poble compta, a més d'ésser un model d'aplicació i de competència en l'exercici de la seva funció. A aquest doble fi correspon una preparació doble: d'una banda, tècnica, en el coneixement i pràctica de les biblioteques i de son servei; d'altra banda, general, en el sentit de rebre una preparació en humanitats i en qüestions centrals de cultura que es trobi molt per damunt de la mitjana i que representi un nivell elevat de fina selecció. No oblidem, per últim, que segons lo insinuat en el report al·ludit, aquest personal hauria també de servir supletoriament per a donar certes ensenyances de coses que importen a la nostra patria quan sien desateses a les escoles públiques; i per això necessita també una adequada preparació.

Per consegüent, creiem que l'ensenyança en la petita Escola especial de Bibliotecaries ha de comprendre:

- 1.ª Humanitats i disciplines centrals de cultura.
- 2.ª Teoria del llibre, de la Biblioteca i de son servei.
- 3.ª Pràctica del servei de Biblioteca.
- 4.ª Coneixements de llengua, historia, literatura, geografia, etc., especials de Catalunya.

- 5.ª Instrucció cívica i elements de Dret usual i polític.

Després de reflexionar el tema de l'organització possible d'una escola així, creiem que la seva organització podria ésser, en ses grans línies, la següent:

Ingrés de les alumnes a una edat mínima de 17 anys i mitjançant un examen acreditatiu dels coneixements generals elementals, d'alguns d'especials relatius a Catalunya i del coneixement, ademés del francès, d'una altra llengua moderna.

Aquest examen hauria d'ésser concursiu; en el sentit de només donar accés a un cert nombre de places, a fi d'assegurar a totes les que haguessin passat per l'Escola segura col·locació ulterior.

L'ensenyança en l'Escola podria durar 3 anys, distribuïts en 6 semestres d'estudi.

L'ensenyança seria a l'ensem pràctica i teòrica. La pràctica de la mateixa se podria fer, bé en la Biblioteca de Catalunya, bé en altres Biblioteques populars ja existents.

Els cursos teòrics se donaràn al dematí, reservant-se la tarda per a l'aprenentatge pràctic i preparació de lliçons. Les hores de curs teòric i de pràctica no podrien excedir de 6 per dia.

Les proves de terme de carrera haurien d'ésser també eliminatòries, corresponent a cada títol otorgat una plaça ocupada.

L'ingrés a la carrera se podria fer per la situació d'auxiliar de biblioteca, podent entrar-hi amb la categoria de directora després d'alguns anys de servei.

Imaginem ara una senyoreta que ha rebut la seva educació elemental i l'ha perfeccionada després, i alhora li ha donat un sentit sentimental i patriòtic en alguna institució com l'*Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona*, o bé en les Institucions que es creïn de tendència semblant; que, en arribant la seva joventut i amb vocació de professionalitat, entra en la nostra petita Escola de Bibliotecaries; que hi passa tres anys rebent una educació ensems tècnica, selectíssima i patriòtica, i no trencant la seva comunicació amb els centres freqüentats anteriorment, conserva i acreix la maduresa moral ja alcançada i es disposa a persistir en ella i a servir-ne d'exemple i de viva propaganda; que, en arribant als seus vint anys troba situació segura, elevada i ennoblida per una missió social; que s'ha armat d'instruments de cultura fins ara reservats als molt escollits; que s'ha armat alhora d'una competència estricta i d'una elevada cultura. ¿No semblarà lícit que posem en la multiplicació d'un tipus social així alguna esperança de fecunditat en l'obra de transformació de condicions intel·lectuals de la nostra dona i també de la nostra societat en general?

Extensió de funcions del personal de les Biblioteques. — Si a les Directores i auxiliars de Biblioteques poguéssim encomanar-se, dins els límits de la seva missió, altres serveis, elles podrien ser, per exemple, les que donessin lliçons de Gramàtica Catalana, de Geografia i d'Historia Catalana, en llocs on les Escoles tinguessin abandonats aquests ensenyaments, i també d'Educació Moral i d'Educació Cívica, exercint generalment, entorn d'elles, una saludable influència.

Conclusió. — Aquestes són, en ses línies generals, les bases que, mitjançant un detingut estudi dels problemes, creiem més útils i de major eficàcia en la instauració d'un sistema de Biblioteques Populares a Catalunya. Estem segurs de la fecunditat de la Institució. Aquesta obra de gran alçanc, però relativament fàcil, és, sens dubte, destinada a portar dins la nostra patria i dins la nostra cultura, fruits de benedicció.

En resum, i compte hagut dels anàlisis anteriors, el Consell Permanent proposa a l'assemblea l'adopció dels següents

Acords. — 1.ª La instauració de Biblioteques Populares a Catalunya tindrà lloc segons un plan orgànic, donant a elles el doble caràcter de dipòsits particulars de llibres i de sucursals de la Biblioteca de Catalunya i el servei de préstec.

2.ª Les Biblioteques Populares se dividiran en tres graus, segons la importància i densitat de població de les localitats a què es destinin.

3.ª Sempre que sia possible i en especial en Biblioteques de segon i tercer grau, se destinarà a les Biblioteques Populares petits edificis expressament construïts, segons tipus previament aprovat.

4.ª Al local de cada Biblioteca anirà anexa una sala destinada a cursos, conferències i reunions de cultura.

5.ª Les primeres adquisicions de llibres amb què les Biblioteques se constitueixin seràn per valor de 5,000 pessetes, en les que sien del primer grau; 3,000, les del segon; i 1,000, les del tercer.

6.ª Les Biblioteques Populares seràn dotades de personal tècnic competent. Aquest personal serà femení i preparat expressament en una Escola especial que s'instaurarà amb aquest objecte.

7.ª En les Biblioteques de primer i segon grau, el personal se compondrà d'una Directora, una Auxiliar i un porter. En les de tercer grau podrà limitar-se a una Bibliotecària i un porter.

8.ª El personal de Bibliotecàries formarà una carrera i còs regular. S'ingressarà a la mateixa, a la sortida de l'Escola especial, per la categoria d'auxiliar. El sou d'aquest no podrà ésser inferior a 1,000 pessetes.

9.ª En l'obra d'instal·lació de Biblioteques podrà acceptar-se la col·laboració de les Diputacions, Municipis, entitats i particulars; però sempre l'acord amb les normes establertes i el servei pel personal de carrera hauràn de ésser condicions perquè es doni caràcter oficial a aquestes Biblioteques i perquè se les confereixi qualitat de Sucursals de la Biblioteca de Catalunya.

Palau de la Generalitat, 11 de maig de 1915. — El President, *Enric Prat de la Riba*. Els Consellers: *Lluís Argemí, Francesc Bartrina, Josep M.ª España, Anselm Guasch, Martí Inglés, Josep Mestres, Alfred Pereña, Agustí Riera.*

CONCURS DE BIBLIOTEQUES POPULARS. — D'acord amb l'anterior projecte, el Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya obrí un Concurs entre les localitats de Catalunya per a l'adjudicació de Biblioteques Populares, en la forma següent:

«El Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya, ha deliberat:

Obrir un concurs, entre les localitats de Catalunya, per a l'adjudicació de biblioteques populars, amb subjecció a les Bases següents:

1.ª Els oferiments seràn rebuts pel Consell de la Mancomunitat fins el terme del 30 d'octubre d'enguany.

2.ª El Consell de la Mancomunitat comunicarà les sol·licituts on constin aquests oferiments al Consell d'Investigació Pedagògica, perquè informi raonadament sobre les dites sol·licituts des del doble punt de vista de l'acceptació de cada una i de la gradació de la seva importància.

3.ª En virtut d'aquest informe tècnic el Consell de la Mancomunitat escollirà quatre dels oferiments, als quals correspondrà amb la instauració de quatre Biblioteques. N'haurà de triar almenys una de cada un dels tres graus aprovats.

4.ª Aquesta selecció serà feta abans del terme del 31 de desembre d'enguany, i es procurarà que les noves Biblioteques estiguin en disposició de donar-se al servei públic per tot l'any 1916.

5.ª Les institucions que creï la Mancomunitat, en virtut dels oferiments rebuts, s'ajustaran a tots els acords i Bases del projecte aprovat per l'Assamblea de la Mancomunitat. Segons aquest projecte, les Biblioteques tindran, demés del caràcter de dipòsits de llibres el de sucursals de la Biblioteca de Catalunya, estaràn servides per personal proveït del títol facultatiu obtingut en l'Escola Especial que instaurarà la Mancomunitat, tindran un sistema comú d'ordenació i catalogació, i hauràn d'estar instal·lades (almenys les Biblioteques de segon i tercer grau) en locals bastits aposta.

Les Biblioteques de primer grau rebran un fons de llibres important almenys 5,000 pessetes; les de segon grau, un fons de llibres de 3,000 pessetes; les de tercer grau, un fons de llibres de 1,000 pessetes.

6.ª Els oferiments que es facin al Consell de la Mancomunitat importaran el mínim següent:

- a) El terreny per a instal·lació.
- b) Una subvenció anual important el 10 per 100 del fons inicial que la Mancomunitat dona, o sigui una subvenció de 500 pessetes a les Biblioteques de primer grau, una de 300 a les de segon, una de 100 a les de tercer.
- c) El servei material de llum, aigua, etc., que la instal·lació de la Biblioteca necessiti.

7.ª Essent els ofertors els Municipis, llurs oferiments hauràn d'haver estat aprovats en sessió i per Junta de Vocals Associats.

En cas de tractar-se de Corporacions o particulars, l'ofertament haurà d'ésser legalitzat en deguda forma i garantit per mitjà de dipòsit o altra forma equivalent.

8.ª En el cas de semblar anàloga la importància i facilitats de dos dels oferiments presentats, el Consell de la Mancomunitat procurarà, tant com sigui possible, distribuir ja les primeres instaurances entre les diverses regions catalanes.

9.ª Immediatament d'oberta la Biblioteca es constituirà un Patronat designat pel Consell de la Mancomunitat de Catalunya i en el qual haurà de tenir lloc un representant almenys de l'entitat que hagi fet la sol·licitut. Les funcions d'aquest Patronat es determinaran en cada cas per estipulació d'uns Estatuts, que no podran ésser modificats sense aprovació del Consell de la Mancomunitat.

Palau de la Generalitat, 29 de juliol de 1915. — *El President*, E. PRAT DE LA RIBA.
El Secretari interí, LLUÍS JANER.

ESCOLA DE BIBLIOTECARIES. — Per a la formació del personal que tindrà al seu càrrec la direcció d'aquestes biblioteques, el Consell de la Mancomunitat va aprovar el següent pla d'organització d'una Escola de Bibliotecaries:

«El Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya, ha deliberat:

I. En virtut dels acords presos en la darrera sessió de l'Assamblea de la Mancomunitat de Catalunya relacionats amb el projecte de Biblioteques populars, el Consell de la Mancomunitat de Catalunya procedeix a la fundació d'unes ensenyances conduents a la formació d'un Còs especial, integrat per personal femení i destinat al servei d'aquelles Biblioteques populars. Les ensenyances seràn reunides sota el nom d'*Escola Especial de Bibliotecaries*.

II. Aquestes ensenyances compendran:

Un curs de lliçó setmanal de Bibliologia.

Un curs de lliçó diària de Biblioteconomia.

Un curs de lliçó alterna de Bibliografia i nocions de Paleografia.

Un primer curs de lliçó diària i un segon curs de lliçó alterna de Llengua llatina.

Un primer curs de lliçó alterna i un segon curs de lliçó diària de Llengua grega.

Un curs de lliçó alterna de Gramàtica catalana.

Un curs de lliçó alterna d'Historia de la Literatura general i espanyola.

Un curs de lliçó alterna d'Historia de la Literatura catalana.

Un curs de lliçó alterna d'Història de l'Art.

Un curs de lliçó alterna de Geografia.

Un curs de lliçó diària de Teoria i història de la Cultura.

Un curs de lliçó diària de Principis i desenrotllament històric de les Ciències físiques i naturals.

Un curs de lliçó alterna de Classificació de les Ciències.

Un curs de lliçó setmanal d'Ètica i Dret usual.

Pràctiques de servei de Biblioteques, que faràn les alumnes el darrer curs, diàriament, en la Biblioteca de Catalunya o en altres Biblioteques populars ja establertes.

A més, les alumnes assistiran obligatoriament a una conferència setmanal sobre temes generals de cultura.

III. Cada una d'aquestes classes tindrà una hora de durada. Les sessions pràctiques, dues hores.

L'any acadèmic consta de dos semestres: el primer, del 1.er de novembre al 1.er de març, amb quinze dies de vacances per Nadal; el segon, del 1.er de març al 1.er de juliol, amb quinze dies de vacances de Pasqua. Els exàmens d'ingrés i de revàlida tindràn lloc el mes d'octubre.

IV. Aquestes ensenyances es distribuïràn en un mínim de tres cursos. La distribució oficial de les matèries, en els tres cursos, serà la següent:

Primer curs: Bibliologia (lliçó setmanal). — Llengua llatina (lliçó diària), primer curs. — Gramàtica catalana (lliçó alterna). — Teoria i història de la Cultura (lliçó diària). — Principis i desenrotllament històric de les Ciències físiques i naturals (lliçó diària).

Segon curs: Biblioteconomia (lliçó diària). — Llengua llatina (alterna), segon curs. — Llengua grega (alterna), primer curs. — Classificació de les Ciències (alterna). — Història de la Literatura general i espanyola (alterna). — Història de la Literatura catalana (alterna).

Tercer curs: Bibliografia i nocions de Paleografia (alterna). — Llengua grega (diària), segon curs. — Ètica i Dret usual (lliçó setmanal). — Història de l'Art (alterna). — Geografia general (alterna). — Pràctiques de Biblioteques (diàries).

V. A més, en l'examen de revàlida, serà exigit a les candidates el coneixement d'una llengua moderna, a més d'aquelles de què s'hauràn examinat a l'ingressar.

VI. Les alumnes podran repartir aquestes ensenyances en més de tres anys. Totes les matrícules tindràn, però, el caràcter d'oficials, comportant l'assistència a les càtedres. Excepcionalment, s'admetràn matrícules lliures, requerint-se, en cada cas, un acord fonamental del Consell Permanent.

VII. L'import de la matrícula per a l'examen d'ingrés serà de 50 pessetes, i de 10 pessetes i 5 pessetes per assignatura de classe diària o alterna, respectivament. Pel certificat de l'examen de revàlida s'abonaràn 150 pessetes.

VIII. Cada any serà fixat el nombre de places que l'Escola accepti per a ingressar-hi. L'examen d'ingrés tindrà el caràcter de concurs, classificant-se les aspirants per raó de mèrit i essent cridades a ingrés les que ocupin els corresponents primers llocs a la llista.

IX. No hi haurà exàmens especials d'assignatures, substituint-se per certificats de suficiència expedits pels professors.

X. A la fi dels estudis, les alumnes seràn subjectes a un examen general de revàlida, comprenent tres sèries d'exercicis: exercicis teòrics sobre el servei de Biblioteca, pràctiques sobre el dit servei i pràctiques sobre les altres matèries. Aquest examen serà també concursiu, classificant-se les alumnes per ordre de mèrit i essent cridades immediatament les primeres de la llista a les places que es trobin disponibles, segons acord del Consell de la Mancomunitat.

XI. Les aspirants a l'examen d'ingrés a l'Escola, hauràn de tenir més de disset anys. Hauràn de posseir i demostrar en l'exercici d'ingrés els coneixements propis de l'Ensenyament primari i els de les llengües catalana i castellana, saber traduir correctament la francesa i tenir nocions d'una altra llengua estrangera moderna, a llur elecció. Les que tinguin el grau de batxiller podran prescindir de seguir els cursos de Llatí, Principis i desenrotllament històric de les Ciències físiques i naturals, Geografia general, Història de la Literatura general espanyola i Ètica i Dret usual.

XII. L'ensenyança a l'Escola de Bibliotecaries anirà instaurant-se en tres anys. El personal docent rebrà el nomenament per tres anys, podent ésser prorrogat el nomenament a l'arribar el terme indicat.

XIII. El Consell dictarà les disposicions complementaries que precisi a fi que les ensenyances del primer curs puguin ésser donades en l'any acadèmic de 1915-1916.

XIV. La convocatòria d'ingrés d'enguany serà per a deu places d'alumnes.

Palau de la Generalitat, 5 d'agost de 1915. — *El President*, E. PRAT DE LA RIBA. *El Secretari interí*, LLUÍS JANER.

D'acord amb el pla esmentat, el Consell acordà la següent convocatòria per a l'ingrés en els estudis de Bibliotecaries:

«El Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya treu a concurs 10 places d'alumnes de l'Escola de Bibliotecaries que acaba de fundar, destinada a proporcionar personal facultatiu a les Biblioteques Populares que han d'implantar-se en les localitats de Catalunya.

La carrera s'ajustarà a les següents bases:

1.ª L'ensenyança a l'Escola de Bibliotecaries dura tres anys, al cap dels quals l'alumna pot ésser admesa a examen de revàlida. L'aprovació d'aquest examen dóna directament ingrés al Còs especial de Bibliotecaries, en el qual s'entrarà amb la categoria de Directora d'una Biblioteca de tercer grau o d'ajudanta en una Biblioteca de primer o de segon grau. El sou d'entrada serà superior al de 1,000 pessetes, amb dret als augments per raó d'anys de servei i categoria de la Biblioteca servida, que a son temps la Mancomunitat fixarà.

2.ª Les ensenyances que comprèn la carrera de bibliotecaria són les següents:

Coneixements teòrics i pràctics sobre Bibliografia, Bibliologia, Biblioteconomia i Paleografia; Llengües llatina i grega; Teoria i historia de la Cultura; principis i desenrotllament històric de les Ciències físiques i naturals; Classificació de les Ciències; Ètica i Dret usual; Historia de la Literatura general i espanyola; Historia de la Literatura catalana; Historia del Art; Gramàtica catalana; Geografia general; Pràctiques de servei de Biblioteques.

Durant els anys d'estudis a l'Escola cursaran també una llengua estrangera moderna, distinta de les aprovades en l'examen d'ingrés.

3.ª La matrícula per a l'examen d'ingrés serà de 50 pessetes, i de 10 pessetes i 5 pessetes per assignatura de classe diària o alterna, respectivament. Pel certificat de l'examen de revàlida s'abonaràn 150 pessetes.

4.ª Les aspirants a examen d'ingrés a l'Escola hauràn de tenir més de disset anys. Hauràn de conèixer les llengües catalana i castellana, posseir i demostrar en l'exercici d'ingrés els coneixements propis de l'Ensenyament primari, i saber traduir la llengua francesa i tenir nocions d'una altra llengua estrangera moderna, a elecció de l'aspirant.

5.ª L'examen d'ingrés comportarà tres exercicis: un, oral, contestant un interrogatori general sobre temes d'Ensenyament primari; un, escrit, desenrotllant, en dues hores de temps, un tema escollit per la candidata entre tres proposats pel Tribunal; i un exercici de llengües.

6.ª El terme de presentació de les sol·licituts serà des del dia 16 de setembre al 15 d'octubre de 1915. Les sol·licituts s'hauràn de presentar al departament de Governació de la Mancomunitat de Catalunya (Palau de la Generalitat).

7.ª Els exàmens d'ingrés tindran lloc en la segona quinzena d'octubre, i el curs serà obert el primer dia feiner de novembre.

Palau de la Generalitat, 5 d'agost de 1915. — *El Secretari interí*, LLUÍS JANER.

BIBLIOTECA NACIONAL DE PARÍS: ADQUISICIONS DE LLIBRES CATALANS. — En el *rapport* anyal d'aquesta biblioteca, corresponent al any 1914 (*Revue des Bibliothèques*, XXIV, p. 255-257) s'indiquen les següents:

R. LULL: *Questiones dubitabiles super quatuor libros sententiarum*. Lió, 4 desembre de 1491.

GABRIEL DE VALLSECA: Portulà de l'any 1447 amb l'escut de D. Francisco de

Lauria. Aquest portulà, un dels tres que es coneixen del mateix cartògraf, és germà de la famosa carta del mateix autor conservada a Mallorca.

ATENEU BARCELONÈS. — En l'exercici de 1913 a 1914 l'Ateneu va dedicar una quantitat important a la compra extraordinària de llibres, a més a més de les adquisicions ordinàries. El contingut principal d'aquesta adquisició ha correspost a la literatura i ciències literàries, a la història i a l'agronomia en ses diverses manifestacions.

Mercès a la lliberalitat d'un dels seus socis, ja difunt, D. Francesc Vives Pla, s'ha enriquit també aquesta biblioteca amb una reproducció ben curiosa i fidel del *Llibre de Llinatges* que es conserva manuscrit a la Armeria reial de Madrid, de gran interès per a l'heràldica catalana.

INSTITUT DE CULTURA I BIBLIOTECA POPULAR PER A LA DÒNA (Elisabets, 12). — Moviment de la Biblioteca en el primer semestre de 1915:

Classificació per matèries	Biblioteca circulant		Biblioteca pública	
	Llibres deixats a domicili		Llibres llegits a la Biblioteca	
0 Treballs Generals i bibliografia.	144		55	
1 Filosofia	110		20	
2 Religió-Teologia	166		20	
3 Ciències Socials-Dret.	381		60	
4 Filologia	116		165	
5 Ciències Naturals	103		28	
6 Ciències Aplicades.	114		23	
7 Belles Arts	72		36	
8 Literatura	3,639		190	
9 Història i Geografia.	212		37	
Total.	5,057		634	

BIBLIOTECA DEL CONSELL D'INVESTIGACIÓ PEDAGÒGICA (Urgell, 187). — Moviment de la Biblioteca durant el primer semestre de 1915.

Llibres extrets de la Biblioteca, amb especificació de llurs matèries:

Matèries	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Total
Obres generals	23	28	32	13	7	13	116
Filosofia	22	34	33	24	8	14	135
Religió	2	2	7	7	1	1	20
Ciències socials i pedagogia	162	163	162	176	179	169	1,011
Filologia	25	40	34	34	45	35	213
Ciències pures.	54	69	86	98	82	68	457
Ciències aplicades	12	19	17	16	12	17	93
Belles Arts.	30	41	46	38	30	28	213
Literatura	70	61	52	26	32	43	284
Història	46	44	53	46	56	39	284
Sumes.	446	501	522	478	452	427	2,826

Nombre de lectors inscrits : 310.

Visitants que han vingut a la Biblioteca : 2,511.

BIBLIOTECA DE L'ORFEÓ CATALÀ. — S'ha enriquit darrerament amb una col·lecció de setanta vuit llibres de crítica i història musical, que havien estat propietat del mestre Climent Cuspinera i han estat cedits a l'Orfeó pel seu fill Ramón Cuspinera. (V. *Revista Musical Catalana*, XII, 59.)

VILANOVA I GELTRÚ

BIBLIOTECA BALAGUER. — La Biblioteca Balaguer, de Vilanova i Geltrú, adjunta al Museu del mateix nom, ha estat recentment incorporada al Cos d'Arxivers, Bibliotecaris i Arqueòlegs de l'Estat.

L'establiment, inaugurat l'any 1884, i cedit per Víctor Balaguer, son il·lustre fundador, a Vilanova i Geltrú, en 1900, fou servit fins a la mort, pel benemèrit impressor D. Joan Oliva, qui hi omplia les funcions de bibliotecari amb veritable amor, i a ell és degut l'actual catàleg per materies.

El nombre inicial de volums, donats per Víctor Balaguer, fou de vint-i-dos mil, a més dels manuscrits i autògrafs; havent crescut amb donacions successives fins a atènyer el de quaranta cinc mil.

Integren la biblioteca quatre seccions: Manuscrits, Incunables, Llibres i Revistes, guardant-s'hi alguns exemplars, ricament enquadernats, pertanyents a la llibreria de Don Pere d'Aragó; el *Scrutinium Scripturarum* de Pablo Santamaría, imprès a Mantua en 1475; les obres de Sant Tomàs, edic. de Nicolau Kesler, Basilea, 1492; la Bíblia, impresa a Venècia el mateix any per Jeroni Paganini; les obres de Sant Bonaventura, impreses a Montserrat el 1499; les Comedies de Terenci, edic. Rosenbach, Barcelona, 1498; una edició microscòpica de la Divina Comèdia, feta a Venècia per Miserini en 1629; els Usatges, editats per Carles Amorós, 1544; les obres de Nebrija, per Luschner, Barcelona, 1505; una col·lecció de 685 goigs de sants venerats a Catalunya; una col·lecció d'obres sueques, vingudes per conducte del Prof. Lidfors, de la Universitat de Lund; una col·lecció de llibres japonesos, i fullets referents a la història de Catalunya, especialment a la guerra dels Segadors.

S'hi conserven disset manuscrits àrabs, i alguns procedents del monestir de Poblet, i un gran caudal de correspondència de Víctor Balaguer, de força interès per a la història política d'Espanya en la segona meitat del segle XIX.

La Biblioteca Balaguer fou incorporada a l'Estat amb data del dia 8 del passat mes de juny, i en virtut d'una clàusula testamentària del fundador (que autoritzava l'agregació, en el cas previst de manca de medis per sostenir-la i mantenir-la oberta al públic), per la Junta actual del Patronat que administra la Biblioteca Museu. Aquest no va inclòt en el traspàs. — M. F.

PRINCIPALS ADQUISICIONS DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

ANUARIS, ENCICLOPEDIES, PERIÒDICS

- Diccionario* Enciclopédico hispano-americano, de Literatura, Ciencias y Artes. Edición profusamente ilustrada. — Barcelona, Montaner y Simón, 1898-1910. 28 vols.
- La grande Encyclopédie*. Inventaire raisonné des Sciences, des Lettres et des Arts, par une société de savants et de gens des lettres, sous la Direction de... Secrétaire général André Berthelot. — Paris, Société anonyme de la Grande Encyclopédie. 31 vols.
- Lo Verdader Català*. Revista religiosa, política, científica, industrial, y literaria. — Barcelona, Torras, 1843.
- Who's who in America*: A biographical Dictionary of notable living men and women of the United States. — Chicago, A. N. Marquis & Co, 1914-1915. Vol. VIII.
- Who's Who in Science International*. 1914. Edited by H. H. Stephenson. — Braunschweig, Vieweg & Sohn.

BIBLIOGRAFIA I BIBLIOLOGIA

- SÁNCHEZ, Juan M.: Bibliografía Aragonesa del Siglo XVI. — Madrid, Impr. Clásica, 1913, 1914. 2 vols.
- SÁNCHEZ, Juan M.: Bibliografía Zaragozana del Siglo XV. Por un Bibliófilo aragonés. — Madrid, Imp. Alemana, 1907.
- Biblioteca Colombina*. Catálogo de sus libros impresos, publicado por 1.ª vez por el Cabillo de la Santa Metropolitana y patriarcal iglesia de Sevilla, bajo la inmediata dirección de su Bibliotecario Servando Arboli Farando, con notas bibliográficas de Simón de la Rosa López. — Sevilla, Imp. Rasco, 1888, 1891.
- BROADLEY, A. M.: Chats on Autographs. — London, Fisher, 1910.
- BROWN, J. D.: Subject classification. With tables, indexes, etc. for the subdivision of subjects. — London, Grafton & Co., 1914.
- BURY, R.: Il Philobiblon di... Vescovo Demelmense (Bishop of Durham) Testo. Note illustrative. Traduzione e documenti. Accompagnato da 30 tavole iconografiche da Marco Besso. — Roma, Bibl. Besso, 1914.
- CATALINA GARCÍA, J.: Biblioteca de Escritores de la Provincia de Guadalajara. Bibliografía de la misma hasta el siglo XIX. — Madrid, Tip. Suc. de Rivadeneyra, 1899.
- CATALINA GARCÍA, J.: Ensayo de una Tipografía Complutense. — Madrid, Tip. M. Tello, 1889.
- CIM, A.: Le Livre. Historique. Fabrication. Achat.

- Classement. Usage et entretien. — Paris, E. Flammarion, 1905-1908. 5 vols.
- CLEGG, J.: The International Directory of Booksellers and Bibliophile's Manual. — Rochdale, Clegg, 1914.
- COUTTS & STEPHEN, Geo. A.: Manual of library Bookbinding. Practical and historical. — London, Grafton & Co., 1911.
- DOUGLAS, J.: Open access libraries. Their planning, equipment and organisation. — London, Grafton & Co.
- Elenco alfabetico delle pubblicazioni esistenti nelle biblioteche di Roma e relative a scienze morali, storiche, filologiche, belle arti, ecc.* Con saggio di Indice sistematico per quelle dedicate a discipline teologiche, bibliche e orientali. — Roma, Pontificio Istituto Biblico, 1914.
- KLEEMEIER, D. J.: Handbuch der Bibliographie. Kurze Anleitung zur Bücherkunde u. zum Katalogisieren... — Wien, Pest & Leipzig, Hasleben, 1901.
- MOLINA NAVARRO, G.: Indice para facilitar el manejo y consulta de los Catálogos de Salvá y Heredia reunidos. — Madrid, Molina, 1913.
- MOREL, E.: Bibliothèques. Essai sur le développement des bibliothèques publiques et de la Librairie dans les deux mondes. — Paris, «Mercure de France», 1908-1909. 2 Vols.
- PEREZ PASTOR, C.: La Imprenta en Toledo. Descripción bibliográfica de las obras impresas en la imperial ciudad, desde 1483 hasta nuestros días. — Madrid, Tip. M. Tello, 1887.

FILOSOFIA

- BENN, W.: The Greek Philosophers. London, Smith, Elder, & Co., 1914. 2d. edition, corrected and partly re-written.
- CHEVALIER, J.: La notion du Necessaire chez Aristote et chez ses prédécesseurs, particulièrement chez Platon... — Paris, Alcan, 1915. [Collection historique des grands Philosophes.]
- CORNEILLE-AGRIPPA, H.: La Philosophie Occulte ou la Magie, de Henri Corneille-Agrippa, divisée en 3 livres et augmentée d'un quatrième apocryphe attribué à l'Auteur. — Précédée d'une étude sur la vie et l'oeuvre de l'Auteur et ornée de son portrait. Première trad. française complète. — Paris, Bibliothèque Charconac, 1910, 1911. 2 vols.
- Filósofos griegos*. : Sócrates. Por Paúl Laudoriny. — Platón y Epicuro, por Marcel Renault. Trad. del Francés por M. R. — Barcelona, Estudio, 1913.
- GOMEZ IZQUIERDO, A.: Nuevas direcciones de la

- Lógica. — Madrid, V. Suarez, 1907. [Biblioteca de derecho y Ciencias sociales.]
- GONZÁLEZ, C.: Historia de la Filosofía. — Madrid, A. Jubera, 1886. 2.ª edición. 4 vols.
- HAURÉAU, B.: De la Philosophie scolastique. — Paris, Paguerre, 1850. 2 vols.
- HERRMAN, J.: A Criticism of some deterministic systems in their relation to practical problems. — Princeton, Princeton University Press, 1914.
- KANT, M.: Immanuel Kants Werke. Herausgegeben von Ernst Cassirer. — Berlin, V. Bruno Cassirer. Vol. VI.
- LAGUNA, T.: Introduction to the science of Ethics. — New-York, The Macmillan Co, 1914.
- MÜNSTERBERG, H.: Psychology, general and applied. — New-York & London, Appleton & Co, 1914.
- PARPAL MARQUÉS, C.: Antecedentes de la Escuela Filosófica Catalana del siglo XIX. — Barcelona, Imp. Comes y Portavella, 1914.
- PLATON's Dialog: Politikos, oder, vom Staatsmann. Übersetzt u. erläutert von Otto Apelt. — Leipzig, Meiner, 1914.
- PLATON's Dialog: Sophistes. Übersetzt u. erläutert von Otto Apelt. — Leipzig, Meiner, 1914. [Philosophische Bibliothek, Bd. 150].
- REID, T.: The Works of Thomas Reid... — Edinburgh, J. Thn, 1895. 8.ⁿ edition. 2 vols.
- RUYSSEN, T. «Kant». — Paris, F. Alcan, 1904. 2.me édition. [Les Grands Philosophes.]
- SCHLEIERMACHER, F.: Monologen. Kritische Ausgabe. Mit Einleitung, Bibliographie, Index u. Anmerkungen von Fried. Michael Schiele, 2.º erweiterte u. durchgesehene Auflage von Hermann Mulert. — Leipzig, Meiner, 1914. [Philosophische Bibliothek B. 84.]
- SNAITH, J.: The Philosophy of Spirit. — London, New-York & Toronto, Hodder & Stoughton, 1914.
- ZARAGÜETA BENGOCHEA, J.: Teoría psico-genética de la Voluntad. Tesis... grado Doctor en Filosofía... — Madrid, Tip. Ungría, 1914.
- RELIGIÓ, HISTORIA DE LA IGLESIA
- BENEDICTI XIV: Acta, sive nondum, sive sparsim edita. Nunc primum collecta cura Raphaelis de Martinis. — Napoli, Typ. Puerorum Artificum, 1894. 2 vols.
- CARBONE, C.: De modernistarum doctrinis... — Romae, Desclée & Socii, 1909.
- CALVET, A.: Fray Anselmo Turmeda, heterodoxo español (1352-1425-32). — Barcelona, Estudio, 1914.
- Codex Vercellensis jamdudum ab Irico et Bianchino bis editus denuo cum manuscripto collatus in lucem profertur curante Aidano Gasquet. — Romae, Frid. Pustet, Pontificius Bibliopola, 1914. [Collectanea Biblica latina cura et studio Monachorum Ord. S. Benedicti. Vol. III.]
- DILLMANN, A.: Die Genesis von der 3.^{en} Auflage an erklärt von August Dillmann. 6.^e Auflage. — Leipzig, Hirzel, 1892.
- DRIVER, S. R.: The Book of Genesis. With Introduction and notes by... London, Methuen & Co, 1903, 9.th Edition. [Westminster Commentaries.]
- DUBOIS, E.: De Exemplarismo Divino, seu Doctrina de Trino ordine exemplari et de trino rerum omnium ordine exemplato, in quo fundatur speculatura et practica Encyclopedia Scienciarum, Artium et Virtutum. — Romae, Typ. Ph. Cuggiani, 1899. 4 vols.
- Evangelios apocryphes. — Paris, A. Picard & Fils, 1911, 1914. 2 vols.
- FRAZER, J. G.: The golden bough. A Study in Magic and Religion, 3.rd edition, revised & enlarged. — London, Macmillan & Co. Ld., 1913-1915. 12 vols.
- Genesis: El Gènesi. Versió segons els textos originals i amb anotació de Mn. F. Clascar. — Barcelona, Institut de la Llengua Catalana, 1915.
- GHELLINEK, J. de: Le Mouvement théologique du XIIIe siècle. Etudes, recherches, et documents. — Paris, J. Gabalda, 1914.
- GORDON, A. R.: The early traditions of Genesis. — Edinburgh, Clark, 1907.
- HERGENRÖTHER, C.: Historia de la Iglesia. — Madrid, Biblioteca de la Ciencia Cristiana, 6 vols. [Biblioteca Teológica del siglo XIX].
- Index librorum prohibitorum Sni. D. N. Leonis XIII jussu et auctoritate recognitus et editus; praemittuntur constitutiones apostolicae de examine et prohibitione librorum. — Romae, Typis Vaticanis, 1900.
- KITTEL, R.: Die Alttestamentliche Wissenschaft in ihren wichtigsten Ergebnissen mit Berücksichtigung des Religionsunterrichts. — Leipzig, Quelle & Meyer, 1912.
- LABRIOLLE, PIERRE DE: Les sources de l'histoire du Montanisme. Textes grecs, latins, syriaques, publiés avec une introduction critique, une traduction française, des notes et des indices par P. de Labriolle. — Fribourg (Suisse), Gschwend, 1913.
- LOTZ, W.: Das Alte Testament u. die Wissenschaft. — Leipzig, G. Böhme, 1905.
- MURILLO, L.: El Génesis. Precedido de una introducción al Pentateuco. — Roma, Pontificio Instituto Biblico, 1914. [Scripta Pontificii Instituti Biblici.]
- PITRA, Joannes Baptista. De Epistolis et Registris Romanorum Pontificum. — Parisiis, Roger & Chernowitz, Typis Tusculanis, 1885. [Analecta Novissima Spicilegii Solesmensis Altera Continuatio. T. I.]
- SCHANZ, P.: Apología del Cristianismo. Trad. de la 3.ª ed. alemana, por Modesto Hernández Villaseca. — Barcelona, Hereds. de J. Gili, 1915. 2 vols.
- WETZER & WELTE's Kirchenlexikon, oder Encyclopädie der Katholischen Theologie und ihrer Hilfswissenschaften. — Friburg i. B., Herdersche Verlagsbuchhandlung. 1882-1903. 12 vols.

CIENCIAS SOCIALES. DRET

- AMADE, J. : L'Idée regionaliste. — Perpignan, Bibliothèque Catalane, 1912. [Les nouvelles idées directrices.]
- ASHBURNER, W. : ΝΟΜΟΣ ΡΟΔΙΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΣ. The Rodian Sea-law. Edited from the manuscripts by W. Ashburner. — Oxford, At the Clarendon Press, 1909.
- CAPITAN, L. & LORIN, H. : Le travail en Amerique avant et après Colomb. — Paris, F. Alcan, 1914. [Histoire Universelle du Travail.]
- DELACHENAL, R. : Histoire des Avocats au Parlement : 1300-1600. — Paris, Plou, Nourrit et Ce, 1885.
- Enciclopedia Jurídica Española. — Barcelona, Francisco Seix, editor. Vol. XI.
- FONTANELLA, J. P. : Sacri regii Senatus Cathalonie Decisiones. Per Joannem Petrum Fontanella... — Barcinone, P. Lacavalleria, 1639-1645. 2 vols.
- GONZÁLEZ SUGRAÑES, M. : Contribució a la Historia dels antics Gremis dels Arts y Oficis de la ciutat de Barcelona. — Barcelona, Tip. Henrich & C.^a, 1915. Vol. I.
- HINOJOSA, E. de : El elemento germánico en el Derecho español. — Madrid, Imp. Clásica Española, 1915. [Centro de Estudios Históricos.]
- HINOJOSA, E. : Estudios sobre la Historia del Derecho español. — Madrid, Tip. Asilo de Huérfanos, 1903.
- HOBSON, J. A. : Work and Wealth. A human valuation. — London, Macmillan, 1914.
- HOLT, L. : An introduction to the Study of Government. — New-York, The Macmillan Co, 1915.
- KELYNACK, T. N. : Human derelicts. Médico-sociological studies for Teachers of religion and social workers. — London, Ch. H. Kelly, 1914.
- Legislation de la Guerre de 1914 : Lois, décrets, arrêtés ministériels et circulaires ministerielles, avec références au «Recueil Sirey», au Journal du Palais et aux «Pandectes françaises». — Paris, Société du «Recueil Sirey».
- MARDEN, O. S. : La alegría de vivir. — Trad. directa del Inglés por Federico Climent Terrer. — Barcelona, Libr. Parera, 1914.
- MARDEN, O. S. : La fuerza de voluntad. — Trad. directa del Inglés por Federico Climent Terrer. — Barcelona, Libr. Parera, 1914.
- MARDEN, O. S. : Abrirse paso. Obra encaminada a infundir a los jóvenes el propósito de formar el carácter, completar por sí mismos su educación y realizar nobles acciones. Trad. directa del Inglés por F. Climent Terrer. — Barcelona, Libr. Parera, 1914.
- MARDEN, O. S. : ¡Siempre adelante! Obra de inspiración y estímulo para cuantos luchan contra los obstáculos que se les interponen en el camino del Conocimiento y del Deber. — Trad. directa del Inglés por Federico Climent Terrer. — Barcelona, Libr. Parera, 1914.
- MICHELETTI, A. M. : Jus Pianum. Synopsis chronologica-argumentorum, analytico-synthetica, alphabetica, gentium, locorum ac personarum ad acta et decreta a SS. D. N. Pio P.X.P.M. in primo Sacri Principatus Eius decenio lata, vel a SS. RR. Congregationibus, Officiis ac Tribunalibus promulgata. — Augustae Taurinorum, Typis Marietti, 1914.
- MOLANWELZ : Les œuvres sociales de Molanwelz. Leur création. Leur Développement. — Charleroi, Imp. Souris frères & Ribome [1913].
- MOLINÉ BRASÉS, E. : Les costums marítimes de Barcelona, universalment conegudes per «Llibre del Consolat de Mar». Ara de nou publicades en sa forma original, il·lustrades ab notícies bibliogràfiques, històriques y llingüístiques y ab un apendix de notes y documents inèdits relatius a la Historia del Consolat de Mar y de la Llotja de Barcelona. — Barcelona, Tip. Henrich & C.^a, 1914.
- MOROTE, L. : La Moral de la Derrota. — Madrid, G. Juste, 1900.
- PEGUERA, L. : Decisiones aureae, civiles et criminales, in actu practico frequentissimae; ex variae sacri Cathalonie Senatus conclusionibus, et responsis eorum, quae passim in controversiam veniunt collectae;... — Augustae Taurinorum, Apud, J. D. Tainum, 1613.
- RAMÓN, J. : Consiliorum una cum sententiis decisionibus Audientiae Regiae Principatus Cathalonie, Auctore Josepho Ramonico... — Barcinonae, Typ. Stephan Liberós, Vol. I, 1628.
- RAMÓN DE PENYAFORT (Sant) : Sancti Raymundi de Pennafort, Ordinis Praedicatorum, Summa. — Veronae. Apud Ang. Carattonium, 1744.
- RAMÓN DE PENYAFORT (Sant) : Summa Sti. Raymundi de Peniafort, Barcinonensis, Ord. Praedicator., De Penitentia et Matrimonio; cum glossis Joannis de Friburgo. — Roma, Sumptibus Tallini Bibliopolae, 1603.
- SÁNCHEZ PÉREZ, J. A. : Partición de herencias entre los musulmanes del rito malequí... — Madrid, 1914. [Centro de Estudios Históricos.]

HISENDA, ECONOMÍA

- Ayuntamiento Constitucional de Barcelona. Informe que eleva a las Cortes el Ayuntamiento Constitucional de Barcelona sobre el Proyecto de ley autorizando al Gobierno para conceder el establecimiento de Zonas francas. — Barcelona, Imp. Elzeviriana, 1915.
- BRISCO, N. : Economics of Efficiency. — New-York, The Macmillan Co, 1914.
- EVESQUE, M. : Les finances de guerre au xxe siècle. Préface de André E. Sayons. — Paris, F. Alcan.
- JÉZE, G. : Les finances de guerre de l'Angleterre. — Paris, Giard & Brière, 1915.
- LIEFMANN, R. : Cartells et Trusts. Evolution de l'organisation économique. Trad. d'après la 2e éd. allemand... — Paris, Ciaud, 1914.

Lliga Regionalista : El Pensament català davant del conflicte europeu. — Barcelona, Tip. F. Giró, 1915. [La mateixa obra en traducció castellana.]

OPPENHEIMER, F. : L'économie pure et l'économie politique. Traduit par M. W. Horn & H. Stetz. Avec une préface de Charles Guidé. — Paris, Giard & Brière, 1914. 2 vols.

PEDAGOGIA

COULTON, G. G. M. A. : Monastic Schools in the Middle Ages. A Paper read before the International Congress of Historical Studies, April 1913. — London, Simpkin, Marshall, Hamilton, Kent and Co Ltd. 1913. [Medieval Studies, N.º 10.]

MONTESORI, M. : El método de la Pedagogía científica aplicado a la Educación de la Infancia en las Case dei Bambini. Trad. de Juan Palau Vera. — Barcelona, Araluce.

Rapport sur la situation de l'enseignement technique en Belgique, présenté aux Chambres législatives par le Ministre de l'Industrie et du Travail, 1897-1901. — Bruxelles, Schepens & Cie, 1903. 2 vols.

FOLK-LORE

CAPMANY, A. : Cançoners populars. — Barcelona, L'Avenç, 1ª-3ª Serie, 1903, 1907, 1913.

CASEPONCE, E. : Contes Vallespirenchs. Replegats per En Mir y Nontoquis. — Perpinyà, Tip. Payret.

LEHMAN-NITSCHKE, R. : Folk-lore Argentino. I, Adivinanzas rioplatenses. — Buenos Aires, Imp. Coni Herms, 1911. [Universidad Nacional de La-Plata.]

LLOBERA, J. : Cançons populars catalanes. — Barcelona, L'Avenç, 1ª-3ª Serie, 1909-1910, 1914.

MARTINO, MATTIA DI : Indovinelli popolari siciliani. — Noto, Tip. Fr. Zammit, 1882.

MARTINO, MATTIA DI : Tradizioni popolari catalane. — Noto, Tip. Fr. Zammit, 1882.

MORERA, E. : Cançons populars catalanes, harmonisades per Enric Morera. — Barcelona, L'Avenç, 1910. [Música i text.]

WECKERLIN, J. B. : L'ancienne chanson populaire en France (16e et 17e siècle). Avec préface et notices par J. B. Weckerlin... — Paris, Garnier Frères, 1887.

PALEOGRAFIA

CHATELAIN, E. : Introduction à la lecture des Notes tironiennes. — Paris, Chez l'Auteur, 1900.

CHATELAIN, E. : Paléographie des classiques latins. — Paris, Hachette & Co, 1884-1900. 2 vols.

SILVESTRE, M. J. B. : Palaeographical Album... — London & Paris, 1850.

WAILLY, N. DE : Eléments de Paléographie. Pour servir à l'étude des documents inédits sur l'Histoire de France. Publiés par ordre du Roi et par les soins du Ministère de l'Instruction publique. — Paris, Imp. Royale, 1838. 2 vols.

FILOLOGIA

ALARCÓN SANTÓN, M. : Textos árabes en dialecto vulgar de Larache. — Madrid, 1913. [Centro de Estudios Históricos.]

ALEMANY BOLUFER, J. : Estudio elemental de Gramática histórica de la lengua castellana. — Madrid, «Rev. de Arch. Bibl. y Museos», 1915. *Diccionario de la lengua castellana* por la Real Academia Española. — Madrid, Imp. de Suc. de Hernando, 1914.

GERHARDS, J. : Beiträge zur Kenntnis der prähistorischen französischen Synkope des Pānultimavokals. — Halle, Niemeyer, 1913. (Beihefte zur Zeitschrift für Romanischen Philologie. Heft, 55.)

GUILLIERON & MONGIN : Soier dans la Gaule romane du Sud et de l'Est. Etude de Géographie linguistique. — Paris, H. Champion, 1905.

MARI, G. : Vocabolario Hoepli della lingua italiana. — Milano, U. Hoepli, 1913. 2 vols.

MILÀ FONTANALS, M. : Projecte de Ortografia catalana. Ara per 1.^a vegada estampat, amb proleg y notes per J. Roig Roqué. — Barcelona, Llib. Religiosa, 1915.

STEPHANUS, R. : Roberti Stephani Thesaurus linguae latinae... — Basilea, E & J. Thurnisiorum, 1740-1743. 4 vols.

TOUZARD, J. : Grammaire Hébraïque abrégée. Précédée de Premiers éléments, accompagnés d'exercices, à l'usage des commençants. — Paris, Lecoffre, 1905.

VALLÉS, E. : Lliçons de Gramàtica Catalana pel Prof. E. Vallés, seguint les normes ortogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans. — Barcelona, Edició Baixarías, 1915.

VOGEL, E. : Einführung in das Spanische für Lateinkundige. Mit erläuterten Lektüretext u. Vocabular. — Paderborn, Bonifacius Druckerei, 1914.

MATEMÀTIQUES, FÍSICA I QUÍMICA

BIANCHI, L. : Lezioni di Geometria analitica. — Pisa, Spoerri, 1915.

FERRÁN DEGRIE, A. : Lecciones de Análisis químico. — Barcelona, 1907.

GRAETZ, L. : Kurzer Abriss der Elektrizität. — Stuttgart, Engelhorn's Nachf., 1912.

LÉVY, M. : Leçons sur la Théorie des Marées. Professées au Collège de France. — Paris, Gauthier-Villars & fils, 1898.

NIKITIN, W. W. : La Méthode universelle de

- Fedoroff. Description systématique de la marche des opérations à effectuer pour la détermination des constantes optiques des minéraux. Trad. par Louis Duparc & Vera de Dervies. — Genève, Paris, & Liège, 1914.
- RESAL, H. : *Traité élémentaire de Mécanique céleste*. — Paris, Gauthier-Villars, 1884. 2e édition.
- TISSERAND, F. : *Leçons sur la détermination des orbites*. Professées à la Faculté des Sciences de Paris. Rédigées et développées pour les calculs numériques par J. Perchot. Avec un Préface de H. Poincaré. — Paris, Gauthier-Villars, 1899.
- VITORIA, E. : *Conferencias de Química moderna, dadas en el Laboratorio Químico del Ebro, de la Compañía de Jesús*. — Tortosa, Tip. Biar. (Fasc. I, Química general, 1907.)
- Vorträge über die Kinetische Theorie der Materie und der Elektrizität*. — Leipzig & Berlin, Teubner, 1914. (Mathematische Vorlesungen an der Universität Göttingen, VI).

FISIOLOGIA I MEDICINA

- FRIEDBERGER & FRÖHMER : *Trattato di Patologia e Terapia medica degli animali domestici*. — Torino, Unione Tipogr. Editrice, 1915. Vol. I.
- GARRIDO SOLDEVILLA, C. : *Compendio de Bacteriologia experimental*. (Microbiologia). Con arreglo al programa de la Fd. de C. Médicas. — Buenos Aires, La Semana médica, 1913. 2 vols.
- GROEDEL, F. : *Die Magenbewegungen*. — Hamburg, L. Gräfe & Lillien, 1912. [Fortschritte auf dem Gebiete der Röntgenstrahlen. Ergänzungsband, 27.]
- Handbuch der Technischen Mykologie* : Herausgegeben von Dr. Franz Lafar. — Jena, Gustav Fischer, 1905-1914. Vol. V.
- Handbuch der Therapie...* : Herausgegeben von Dr. F. Penzoldt und Dr. R. Stintzing. — Jena, Verlag von Gustav Fischer, 1914. Vol. VI.
- JOHNSTONE, J. : *The philosophy of Biology*. Cambridge, At the University Press, 1914.
- LAFAR, F. : *Handbuch der Technischen Mykologie*. V. Band : *Mykologie der Brauerei, Brennerei, Weinbereitung, Obstverwertung, Essigfabrikation, Gerberei u. Tabak Fabrikation*. — Jena, Fischer, 1905-1914.
- LANDOIS, L. : *Tratado de Fisiología humana*. — Madrid, S. Calleja. 2 vols. [Biblioteca de Ciencias médicas, 3.ª Serie.]
- LUSTIG, A. & GALEOTTI, G. : *Trattato di Patologia generale*. 4.ª ed. — Milano, Società Editrice Libreria, 1915. Vol. I.
- MACKENZIE, J. : *Los Síntomas y su interpretación*. Trad. de la 2.ª ed. inglesa por Luis Sayé. — Barcelona, Estudio, 1914.
- MASCARÓ CASTANER, J. M. : *Topografía médica de Bañolas*. — Girona, Torres, 1914.
- SEDGWICK MINOT, C. : *Problemas modernos de Biología...* Trad. A. Costa. — Barcelona, Estudio, 1914.

- ZUNST, N. & LOEWY, A. : *Manuale di Fisiologia dell' uomo...* Trad. con note ed aggiunte di Bruno Brunacci. — Torino, Editrice Torinese, 1914.

BOTÁNICA

- BONNIER, G. : *Flore complète, illustrée en couleurs, de France, Suisse, et Belgique...* — Paris, Bruxelles & Neuchâtel. 2 vols. [La Vegetation de la France, Suisse et Belgique. 2.e Partie.]
- MEYER, A. : *Prácticas de Botánica*. Guía para el empleo del microscopio en el estudio de la Anatomía de las plantas. Trad. de la 2.ª ed.^{on} alemana, por Joaquín M.ª Castellarnau. — Madrid, Tip. Fortanet, 1913.

TOPOGRAFIA I GEODESIA

- Annuaire pour l'an 1915* publié par le Bureau des Longitudes. Avec une notice scientifique. — Paris, Gauthier-Villars & Ce.
- Anuario del Observatorio de Madrid*. Para 1907, 1913, 1914. — Madrid, Corrales.
- Bureau Topographique Fédéral*. La Topographie de la Suisse. 1832-1864. Histoire de la Carte Dufour. — Berne, Stoempli & Ce, 1898.
- DEFOSSEZ, L. : *Les Cartes géographiques et leurs projections usuelles*. — Paris, Gauthier-Villars, 1910.
- ELOLA, J. DE : *Agenda del Topógrafo*. Esta Agenda pertenece a la obra «*Planimetría de precisión*». — Madrid, Suc. de Rivadeneyra, 1903.
- ELOLA, J. : *Planimetría de precisión, o Estudios topográficos de Analisis planimétrico*. — Madrid, Suc. de Rivadeneyra, 1903. 2 toms i Atlas.
- MAS ZALDUA, A. : *Métodos topográficos*. — Madrid, Talleres del Depósito de la Guerra, 1913.
- MOESSARD, P. : *Topographie et Géodésie*. — Cours de Saint-Cyr. — Paris, Ch. Delagrave, 1882.
- RUÍZ AMADO, H. : *Tratado de Topografía moderna*. — Barcelona, 1903, 1905. 2 vols.

ENGINYERIA I TECNOLOGIA

- ANTILLI, A. : *Manual de Dibujo geométrico e industrial*. Trad. de la 3.ª ed. italiana y considerablemente aumentada por Antonio Llorens Clariana. — Barcelona, G. Gili, 1907.
- BABU, L. : *Traité théorique et pratique de Metallurgie générale*. — Paris, Ch. Béranger, 1904, 1906. 2 vols.
- BELLUOMINI, G. : *Manual del Fundidor de metales*. Traducido de la 3.ª ed. italiana y ampliado con un Capítulo sobre el Moldeado mecánico, por E. Ruiz-Ponseti. — Barcelona, 1913. Gili.

- BERTHOLD, M. : Die Verwaltungspraxis bei Elektrizitätswerken u. elektrischen Strassen- u. Kleinbahnen. — Berlin, Springer, 1906.
- BIZZOZERO, G. : Le opere scientifiche di... Introduzione del Prof. Camillo Golgi. — Milano, U. Hoepli, 1905. 2 vols.
- BONINI, C. F. : I processi termoelettrici della Siderurgia moderna. Forni elettrici. — Milano, Hoepli, 1914.
- BRUNET VIADERA, G. : Curso de Aviación... — Barcelona, Feliu & Susanna, 1910.
- BRUNET, G. : El aeroplano militar. Estudio completo de su aparato en equilibrio estable durante la marcha. — Barcelona, Feliu & Susanna, 1911.
- CEI, L. : La caldera de vapor. Tratado teórico-práctico. Trad. de la 3ª ed. italiana por E. Ruiz Ponseti. — Barcelona, Gili, 1915.
- COLOMBO, P. : Il Legatore di libri. Corso di istruzioni professionali per allievi legatori. — Torino, Lib. Editrice Internazionale, 1913, 1914. 2 vols.
- DALMAZZO, G. : La Tipografia. Storia, tecnica moderna, ed esercizio industriale dell' Arte, della Stampa. — Torino, Lib. Editrice Internazionale, 1914.
- DAWE, E. A. : Paper and its uses. A treatise for Printers, Stationers, and others. — London, Lockwood & Sohn, 1914.
- DETTMAR, G. : Elektrizität im Hause. In ihrer Anwendung u. Wirtschaftlichkeit dargestellt. — Berlin, Springer, 1911.
- DINARO, S. : Manual del Tornero mecánico. Guía práctica para la construcción de tornillos, engranajes y ruedas helicoidales. Traducido de la 4ª ed. italiana por J. de D. S. H. — Ed. G. Gili, Barcelona, 1913.
- EMPERGER, F. von : Handbuch für Eisenbetonbau. Gebäude für besondere Zwecke. — Berlin, W. Ernst & Sohn, 1915. 2ª Aufl.
- ESCARD, J. : Les métaux spéciaux. Manganèse, Chrome, Sicilium, Tungstène, Molibdène, Vanadium et leurs composés métallurgiques industriels. — Paris, Dunod & Pinat, 1909.
- EIFFEL, G. : Nouvelles recherches sur la Résistance de l'air et l'Aviation. — Paris, Dunod et Pinat, 1914. 2 vols.; texte i Atlas.
- ESTRANY, J. : Narciso Monturiol y la navegación submarina. Juicios críticos emitidos sobre los importantísimos trabajos realizados sobre este sabio inventor... — Barcelona, G. Gili, 1915.
- FOSTER, H. : Electrical Engineer Pocket-book. A hand-book of useful data for electricians and electrical engineers. — London, Constable & Co, 1913.
- FRYE, A. : Civil Engineers Pocket-book. A reference-book for engineers, contractors and students... — New-York, D. Van Nostrand Co, 1913.
- GOFFI, V. : Manual del Modelista mecánico, del Carpintero y del Ebanista. Versión de la 2ª ed. italiana por J. de D. S. H. — Ed. G. Gili, Barcelona, 1913.
- HAENIG, A. : Der Konstruktionsstahl u. seine Mikrostruktur, unter besond. Berücksicht. des modernen Automobilstahl. — Berlin, Krayn, 1910. [Automobiltechnische Bibliothek B. V.]
- JÜPTNER, H. : Elements de Sidérologie. Trad. de l'allemand par E. Poncelet & A. Delmer. — Paris, Ch. Béranger, 1905, 1907. 3 vols.
- LAMOITIER, P. : Tratado teórico práctico de Selección, Peinado y filatura de la lana peinada... — Barcelona, R. de S. N. Araluce, [1912.]
- LEPETIT, DR. R. : Manual del Tintorero y del Quitamanchas. Traducido de la 4ª ed. original y ampliado conforme a los últimos procedimientos por J. Prats Aymerich. — Barcelona, Gili, 1913.
- LOMBARDI, L. : Corso teorico pratico de Elettrotecnica. — Milano, Dr. Valardi, 1913, 1914. 2 vols.
- MARTORELLI, G. F. : I Motori marini. Libro scritto per ordine del Ministero della Marina... Prefazione da G. Colombo. — Torino, Società Tip. Edit. Naz., 1915.
- MEYER, F. W. : Die Berechnung elektrischen Anlagen auf wirtschaftlichen Grundlagen. — Berlin, J. Springer, 1908.
- MEYER, M., DA MONTE P., Colores y Barnices. Trad. de la 5ª ed. italiana por J. de D. S. H. — Ed. Gili, Barcelona, 1913.
- MINET, A. : Traité théorique et pratique d'Electro-Chimie. — Paris, Ch. Béranger, 1900.
- MINET, A. : Traité théorique et pratique d'Electro-Métallurgie... — Paris, Ch. Béranger, 1901.
- NOBLE, H. : Fabrication de l'Acier. — Paris, Dunod & Pinat, 1913.
- PEDRETTI, G. : Manual práctico del Automovilista y del Piloto aviador. Versión de la 3ª ed. italiana, por Estandislaio Ruiz Ponseti. — Barcelona, Gili, 1914.
- Principes et applications de l'Electrochimie. Par O. Dony-Hénault, H. Gall & Ph. Guye. — Paris & Liège, Ch. Béranger, 1914. [Encyclopédie de Science chimique appliqué. T. IV.]
- PROST, E. : Cours de Métallurgie des métaux autres que le fer. — Paris & Liège, Ch. Béranger, 1912.
- RAHOLA, S. : Tratado de Ferrocarriles. — Madrid, Tip. Suc. de Rivadeneyra, 1914. 2 vols.
- ROBINS PENNELL, E. : Lithography and Lithographers. Somme chapters in the History of the Art... — London, T. Fisher Unwin, 1915. [The Graphic Art Series.]
- SOTILLA OCHOTORENA, A. : Electroquímica, Instalación, métodos, aparatos y trabajos que se efectúan... — Reus & Barcelona, Tip. Navas, 1914. [Escuela de Vinicultura y Enología de Reus.]
- TRAUTWINE, JOHN, C. : Manual del Ingeniero. Revisado por John C. Trautwine junior & John Trautwine. Traducido de la 19ª ed. (1913) y convertido al Sistema métrico por A. Smith. — Paris, Garnier.
- ZIEGENBERG, R. : Der Elektrizitätszähler. Seine Wirkungsweise, Konstruktion u. praktische

Handhabung. Für die Bedürfnisse der Praxis dargestellt, auch als Lehrbuch für Studierende u. Ingenieure. — Berlin, Meuner, 1912.

ARQUEOLOGIA

- Goyau, G. : *Léxique des Antiquités romaines*. Rédigé sous la Direction de R. Cagnat par C. Goyau, avec la collaboration de plusieurs élèves de l'Ecole normale supérieure. — Paris, Fontemoing, 1896.
- GUÉBARD, A. : *Sur l'anse funiculaire*. — Saint-Vallier-de-Thiery, chez l'Auteur, 1913.
- HAVERFIELD, F. : *Ancient town-planning*. — Oxford, at the Clarendon Press., 1913.
- LÜBKER, F. : *Friedrich Lübkers Reallexikon des Klassischen Altertums*. — Leipzig & Berlin, Teubner, 1914.
- NICOLE, G. : *Catalogue des vases peints du Musée National d'Athènes. Supplement*. — Paris, H. Champion, 1911. 2 vols.
- O *Archeologo Português*. Coleção ilustrada de materiaes e noticias. Publicada pelo Museu Etnologico português... — Lisboa, Imprensa Nacional, 1895-1914. 19 vols.
- PARETI, L. : *Studi siciliani ed italiani*. — Firenze, B. Seeber, 1914. [Contributi alla Scienza dell' Antiquita, Vol. I.]
- PARIS, P. : *Léxique des Antiquités grecques*. Par P. Paris avec la collaboration de G. Roques. — Paris, Fontemoing, 1909.
- SCHULTEN, A. : *Mis excavaciones en Numancia (1905-1912)*. Trad. por Hugo Grunwald. — Barcelona, Estudio, 1914.
- LABORDE, ALEXANDRE DE : *Voyage pittoresque et historique de l'Espagne*, par A. de Laborde, et une Société de Gens de Lettres et d'Artistes de Madrid. Dédié a Son Altesse Serenissime le Prince de la Paix. — Paris, Didot, 1806, 1811, 1812, 1820. 4 vols.
- LABORDE, A. : *Itinéraire descriptif de l'Espagne, et tableau élémentaire des différentes branches de l'Administration et de l'Industrie de ce royaume*. — Paris, Nicolle, 1808. 5 vols.
- LAURIÈRE, J. DE : *Promenade archéologique dans le Val d'Aran (1885)*. — Caen, Delesques, 1887.
- LÓPEZ DEL VALLADO, F. : *Santa María de Siones. Estudio crítico de este monumento*. — Bilbao, Imp. Alemana, 1914.
- MEURER, M. : *Vergleichende Formenlehre des Ornamentes u. der Pflanze. Mit besonderer Berücksichtigung der Entwicklungsgeschichte der architektonischen Kunstformen*. — Dresden, Kühnemann, 1909.
- ORUETA DUARTE, R. : *La vida y la obra de Pedro de Mena y Medrano*. — Madrid, Blass & C^a, 1914. [Centro de Estudios históricos.]
- PALLADIO, A. : *I quattro libri dell'Architettura di... Ne quali, dopo un breve Trattato de Cinque ordini, et di quelli avvertimenti che sono più necessarij nel fabricare, si tratta delle Case private, delle Vie, de i Ponti, delle Piazze, dei Xistiet de' Tempij*. — Venetia, Carampello, 1601.
- PINZI, C. : *I principali monumenti di Viterbo. Guida pel visitatore. Con illustrazioni e pianta della città*. — Viterbo, Agnesotti, 1911.
- REED, H. : *Etching. A practical treatise. Illustrated by the Author*. — New-York & London, Putnam's Sons, 1914.
- Schools of Illumination. Reproductions from manuscripts in the British Museum. Part I : Hiberno-saxon and english to A. D. 700-1100*. — London, Printed by order of the Trustees of the British Museum.
- TORMO MONZÓ, E. : *Jacomart y el arte hispano-flamenco cuatrocentista*. — Madrid, 1913.
- TORRES GARCÍA, J. : *Dialects*. — Tarrassa, Tip. Mulleras & C^a, 1915.
- VIGNOLE, J. B. : *Nouveau livre des Cinq Ordres d'Architecture*. — Paris, Chez Crepy, 1778.

ARQUITECTURA I BELLES ARTS

- BELLOC, H. : *The book of the Bayeux Tapestry, Presenting the complet work in a series of colour facsimiles. The Introduction and narrative by...* — London, Chatto & Windus, 1914.
- BERUETE, A. DE : *Velazquez. Préface de Leon Bonnat. Illustrations par Braun, Clement & Co*. — Paris, Laurens, 1898.
- BRUTAILS, J. A. : *Notes sobre l'Art religiós en el Rosselló*. Trad. de J. Massó Torrents. — Barcelona, L'Avenç, 1901.
- Eaux-fortes, mezzotintes et pointes-sèches modernes*. — Paris, Editions du «Studio», 1913.
- GOSSET, A. : *Traité de la construction des Théâtres...* — Paris, Baudry & Co, 1886.
- HOLME, C. : *Colour Photography and other recent developments of the Art of the Camera*. — London, Paris & New-York, Offices of «The Studio».
- HOLME, C. : *Les jardins d'Angleterre, dans les Comtés du Nord*. — Paris, Bureau du «Studio», 1911.
- Inventaire général des Dessins du Musée du Louvre et du Musée de Versailles*. — Paris, Ch. Eggimann, 1907-1913. 8 vols.
- Almanac de la Poesía. Obsequi del impresor X. Altés a sos clients i amics*. — Barcelona, 1914.
- AVIANUS : *The Fables of...* — Oxford, at the Clarendon Press, 1887.
- CEJADOR FRAUCA, J. : *Historia de la Lengua y Literatura castellanas (desde los orígenes hasta Carlos V)*. — Madrid, Revista de Archivos, Bibl. y Museos, 1915.
- Clásicos Castellanos*. — Madrid, Ediciones de La Lectura, 19 vols.
- Diario de los Literatos de España en que se reducen a compendio los Escritos de los Auto-*

LITERATURA

- res Españoles y se hace juicio de sus Obras, desde el año MDCCXXXVII.— Madrid. 7 vols.
- GIGLI, L. : Il Romanzo italiano, da Manzoni a D'Annunzio. — Bologna, N. Zanichelli, 1914.
- HAILE, C. H. : The clown in Greek Literature after Aristophanes. — Princeton, 1913.
- HERVIEUX, L. : Les Fabulistes latins, depuis le siècle d'Auguste jusqu'à la fin du Moyen âge. — Paris, Fermin Didot & C.^{le}, 1893-1899. 5 vols.
- LEGER, L. : La Russie intellectuelle : Études et portraits. — Paris, J. Maisonneuve & fils, 1914.
- Les Classiques français du Moyen Age. Publiés sous la direction de Mario Roques. — Paris, H. Champion, 13 vols.
- LIVI, TITUS : Livy, Book I. — Oxford, 1881. 3rd Edition. [Clarendon Press Series.]
- LIVI, TITUS : Livy Books V, VI & VII. — Oxford, at the Clarendon Press., 1904, 2^d Edition. [Clarendon Press Series.]
- LIVI, TITUS : T. Livy Ab urbe condita liber IX. Edited, with introduction and notes, by T. Nicklin. — Oxford, At the Clarendon Press, 1910.
- LIVI, TITUS : Livy Books XXI, XXII & XXIII. — Oxford, 1895. 2^d edition. [Clarendon Press Series.]
- NAGEOTTE, E. : Histoire de la Poésie lyrique grecque. — Paris, Garnier frères, 1888-89. 2 vols.
- NOLHAC, P. de : Petrarque et l'Humanisme... — Paris, H. Champion, 1907. 2 vols.
- NOSTREDAME, J. DE : Les vies des plus célèbres et anciens poètes provençaux... — Paris, H. Champion, 1913.
- NOSTREDAME (Giovanni di) : Le vite de' piu celebri Poeti provenzali. Scritte in lingua franzese da... E trasportate nella Toscana, e illustrate e accresciute da Giovanni Mario Crescimbeni. Edizione 2^a corretta e ampliata dallo stesso Autore. — Roma, Rossi, 1722.
- OVIDI : P. Ovidi Nasonis Tristium libri quinque. Recensuit S. G. Owen. — Oxonii, E. Typographeo Clarendoniano, 1889.
- OVIDI : P. Ovidi Nasonis Heroides. With the greek translation of Planudes... — Oxford, at the Clarendon Press, 1898.
- OVIDI : P. Ovidi Nasonis Ibis ex novis codicibus edidit, scholia vetera commentarium cum prolegomenis appendice indice addidit R. Ellis. — Oxonii, E. Typographeo Clarendoniano, 1881.
- OVIDI : P. Ovidi Nasonis Metamorphoseon liber undecim. Edited with introduction and notes by G. A. T. Davies. With Vocabulary. — Oxford, At the Clarendon Press., 1907.
- OVIDI : P. Ovidi Nasonis Metamorphoseon liber ter. Edited with introduction and notes, by M. Cartwright. — Oxford, At the Clarendon Press, 1909.
- PARK, MRS. KENDALL : Riquilda. A romance of Barcelona. Frontispiece by Apeles Mestres. — London, Murray & Evenden.
- Papiri greci e latini. — Firenze, Tip. Ariani. [Pubblicazioni della Società Italiana per la Ricerca dei Papiri greci e latini in Egitto.]
- PEREZ DE HITA, G. : Guerras civiles de Granada. Reproducción de la edición príncipe del año 1595, publicada por Paula Blanchard Demonge. — Madrid, E. Bailly-Baillière, 1913. Vol. I.
- QUINTILIA, M. : Fabi Quintiliani Institutiones Oratoriae liber decimus. — A revised Text. With introductory essays, critical and explanatory notes and a facsimile of the Harleian MS., by W. Perterson. — Oxford, at the Clarendon Press, 1891.
- SAGARRA, JOSEP M.^a DE : Primer llibre de poemes. — Barcelona, La Neotipia, 1914.
- SALUSTI : C. Sallusti Crispi de conjuratione Catilinae liber. De bello Jugurthino Liber. Edited, with introduction and notes by W. W. Capes. — Oxford, Clarendon Press Series, 1897. 2^d edition.
- SANVISENTI, B. : I primi influssi di Dante, del Petrarca e del Boccaccio sulla Letteratura spagnuola. — Milano, Hoepli, 1902.
- Scriptorum Classicorum Bibliotheca Oxoniensis. Oxonii, E. Typographeo Clarendoniano. 16 vols.
- The Vulgate Version of the Arthurian Romances. Edited from manuscripts in the British Museum, by H. Oscar Sommer. — Washington, The Carnegie Institution, 1908-1913. 7 vols.
- VELLEIUS, P. : Vellei Paterculi ad M. Vinicium Libri duo. Ex Amerbachii praecipue apographo edidit et emendavit R. Ellis. — Oxonii, E. Typographeo Clarendoniano, 1898.
- VOGT, F. & KOCH, M. : Storia della Letteratura Tedesca, dai tempi più antichi fino ai giorni nostri. Prima trad. italiana sulla 3^a edizione tedesca rifatta ed accresciuta di Gustavo Balsamo-Crivelli. — Torino, Unione Tip. Editrice Torinese. 2 vols.
- VOSSLER, K. : Die philosophischen Grundlagen zum süßen neuen Stil des Guido Guinicelli, Guido Cavalcanti und Dante Alighieri. — Heidelberg, Winter, 1904.

BIOGRAFÍA

- FORONDA AGUILERA, M. DE : Estancias y viajes del emperador Carlos V, desde el día de su nacimiento hasta el de su muerte. Comprobados y... — Madrid, 1914.
- GARNER, JOHN LESLIE : Caesar Borgia. A study of the Renaissance. — London & Leipzig, Fisher Umoir, 1912.
- HIPPEAU, E. : Berlioz intime. — Paris, Dentu, 1880.
- LABANDE, L. H. : Correspondance de Joachim de Matignon, Lieutenant du Roi de Normandie (1516-1548)... — Monaco, Imp. de Monaco, 1914.
- QUICHERAT, J. : Rodrigue de Villandrando, l'un des combattants pour l'Indépendance fran-

- gaise au 15e siècle. — Paris, Hachette & Cie, 1879.
- VALLEJO, J. DE : Memoria de la vida de Fray Francisco Jiménez de Cisneros. Publicado con prólogo y notas de Antonio de la Torre y del Cerro. — Madrid, Tip. Bailly-Bailliére, 1913. [Centro de Estudios Históricos.]

HISTORIA I GEOGRAFIA

- ALJOXANI : Historia de los Jueces de Córdoba. Texto árabe y trad. española por Julián Ribera. — Madrid, Imp. Ibérica, 1914. [Centro de Estudios Históricos.]
- ARIGITA LASA, M. : Cartulario de Don Felipe III, rey de Francia. — Madrid, Sucs. Hernando, 1913. [Centro de Estudios Históricos.]
- BARONE, N. : Lezioni di Archivistica. — Napoli. Tip. dei Sordomuti, 1914.
- BAUDRILLART, A. : Philippe V et la Cour de France (1700-1715). — Paris, Firmin Didot & Cie, 1889.
- BARRAQUER ROVIRALTA, C. : Los Religiosos en Cataluña durante la primera mitad del siglo XIX. — Barcelona, Fr. J. Altés y Alabart. T. I, 1915.
- BEI, A. : Les Benou Ghânya, derniers représentants de l'empire Almoravide, et leur lutte contre l'empire Almohade. — Paris, E. Leroux, 1903. [Bulletin de Correspondance Africaine, vol. XXVII.]
- BOYD, MARY STUART : The Fortunate Isles : Life and travel in Majorca, Minorca and Iviza. — London, Mettinen, 1911.
- BRY, M. J. : Les Vigueries de Provence. Aperçu de leur histoire jusqu'à la fin du XVIIe siècle. — Paris, A. Picard, 1910.
- BÜLOW (Prince de) : La Politique allemande. Traduit de l'Allemand par Maurice Herbette. Avec un avant-propos par J. de Selves. — Paris, Charles Lavanzelle, 1914.
- CASAMAYOR ZEBALLOS, F. : Los Sitios de Zaragoza. Diario de Casamayor. Con prólogo y notas de José Valenzuela La Rosa. — Zaragoza, Gasca, 1908.
- CLAUSEL DE CONSERGUES : Observaciones varias sobre la revolución de España, la intervención de Francia y las actuales y antiguas Cortes. — Perpiñan, Alzine, 1823.
- Colección de documentos para el estudio de la Historia de Aragón. — Zaragoza, C. Gasca, 1905. 8 vols.
- DELAVILLE LE ROULX, J. : Les Hospitaliers à Rhodes jusqu'à la mort de Philibert de Nallac (1310-1421). — Paris, E. Leroux, 1913.
- DOZY, R. : Spanish Islam : A history of the moslems in Spain. Translated, with biographical introduction, by Francis Griffin Stokes. — London, Chatto & Windus, 1913.
- FITER INGLES, J. : Las Cercanías de Barcelona. Guia-cicerone descriptiva estadística e histórica del forastero. — Barcelona. Tip. Casa Caridad, 1888.
- FOX-DAVIES, A. CH. : A complete Guide to Heraldry. — London, Jack, 1909.
- FROCARD & PAINVIN : La Guerre au Transvaal. L'offensive des Boers (Septembre-Janvier). — Paris, Cerf, 1900.
- GRAS DE ESTEVA, R. : Zamora en tiempo de la Guerra de la Independencia (1808-1814). — Madrid, 1913. [Centro de Estudios Históricos.]
- HALL, H. R. : The Ancient History of the near East, from the earliest times to the Battle of Salamis. — London, Methuen & Co, 1913.
- HARTUNG, F. : Deutsche Verfassungsgeschichte von 15. Jahrhundert bis zur Gegenwart. — Leipzig & Berlin, Teubner, 1914. [Grundriss der Geschichtswissenschaft. Reihe II, Abt. 4.]
- Historia del Mundo en la Edad moderna. Publicada por la Universidad de Cambridge... Edición española en 25 tomos profusamente ilustrados y publicada bajo la dirección de E. Ibarra Rodríguez. — Barcelona, Casa Sopena, 1914.
- IBÁÑEZ, M. : Bibliografía de la Guerra de la Independencia. — Madrid, Revista Técnica de Infantería y Caballería, 1908.
- JUSUÉ, E. : Libro de Regla, o Cartulario de la antigua Abadía de Santillana del Mar. — Madrid, Tip. Suc. Hernando, 1912. [Centro de Estudios Históricos.]
- LLOFRIU & CASTARLENAS : Guía práctica de Tarrasa. Publicada por el Centro administrativo de Llofriu & Castarlenas. — Barcelona, López, 1904.
- MERCIER, E. : Histoire de l'Afrique septentrionale (Berberie) depuis les temps le plus reculés jusqu'à la conquête française (1830). — Paris, E. Leroux, 1888, 1891. 3 vols.
- MIRALLES MESSEGUER, F. : Tortosa y su comarca. Geografía, historia y estadística, o Descripción detallada de cada uno de los pueblos que componen el partido judicial y arcepresazgo de Tortosa. — Tortosa, Imp. Foguet, 1901.
- MONOD, G. : Études critiques sur les sources de l'Histoire Carolingienne. — Paris, E. Bouillon, 1898. Vol. I.
- MONTICOLA, G. & BESTA, E. : I Capitolari delle Arti Veneziane sottoposte alla Giustizia e poi alla Giustizia Vecchia, dalle origini al 1330. — Roma, Sede dell'Istituto. Fonti per la Storia d'Italia. Istituto Italiano.
- MOREL-FATIO, A. : Historiographie de Charles-Quint. — Paris, H. Champion, 1913.
- PAULI DIACONI : Historia Romana. A cura di Amadeo Crivellucci. — Roma, Sede dell'Istituto, 1914.

PUBLICACIONS DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

SECCIÓ HISTÒRICO-ARQUEOLÒGICA

	Ptes.
Anuaris de l'Institut d'Estudis Catalans. Grans volums de més de 500 pàgines, profusament il·lustrats.	
Anuari MCMVII, de 540 pàgines, 106 gravats i una tricromia	30
• MCMVIII, de 650 pàgines, 270 gravats i 7 làmines apart	30
• MCMIX-X, de 792 pàgines, 300 gravats i 6 làmines apart	30
• MCMXI-XII, de 774 pàgines, 471 gravats 5 làmines i una fototipia	30
• MCMXIII-XIV	<i>En premsa.</i>
Les Pintures Murals Catalanes. Se publica en fascicles monogràfics, gran foli, amb il·lustracions i làmines soltes en tricromia.	
Fascicle I. — Pedret	10
• II. — Sant Martí de Fenollar i Sant Miquel de la Sèu	10
• III. — Tahull i Bohí, Santa Maria d'Aneu i Sant Pere del Burgal	10
• IV. — Ginestarre, Ager, Esterri de Cardós i Mur	<i>En premsa.</i>
Les Monedes Catalanes. Estudi i descripció de les monedes carolingies, comtals, senyorials, reials i locals propies de Catalunya, per JOAQUIM BOTET i SISÓ.	
Volum I	10
• II	12
• III i darrer	20
Documents per l'Historia de la Cultura Catalana Mig-eval, publicats per A. RUBIÓ i LLUCH.	
Volum I, contenint més de 500 documents	16
• II i darrer	<i>En premsa.</i>
L'Arquitectura Romànica a Catalunya, per J. PUIG i CADAFALCH, A. DE FALGUERA i J. GODAY.	
Volum I. — Precedents: l'Arquitectura romana; l'Arquitectura cristiana prerromànica	20
Volum II. — Des del segle IX a les darreries del segle XI	25
• III i darrer. — Els segles XII i XIII	<i>En premsa.</i>
Les Obres d'Auzias March. Edició crítica en vista de tots els manuscrits i totes les edicions, per AMADEU PAGÈS.	
Volum I. — Introducció. Text de les poesies I-LXXXIV	12
• II. — Poesies LXXV-CXXVIII. Glossari	12
ESTUDIS DE BIBLIOGRAFIA LULIANA:	
I. — L'edició maguntina de Ramón Lull, pel Doctor A. GOTTRON.	5

SECCIÓ FILOLÒGICA

Himnes Homèrics. Traducció en vers de JOAN MARAGALL i text grec amb la traducció literal de P. BOSCH GIMPERA.	
Un vol. de IV-262 pàgines	5
Edició en paper de fil de 50 exemplars	15

	Ptes.
El Gènesi , versió de l'hebreu segons els textos originals, i amb anotació de MN. FREDERIC CLASCAR.	
Un vol. de 476 pàgines	5
Edició en paper de fil.	20
Museu : Hero i Leandre. — Text grec amb la versió literal en prosa de LL. SEGALÁ i en hexàmetres d'AMBROSI CARRIÓN, duent en apèndix les traduccions inèdites, en vers, de P. BERTRÁN i BROS i J. M. PELLICER i PAGÉS.	
Un vol. de 80 pàgines.	2
Edició en paper de fil.	5
Normes ortogràfiques.	0'10
Butlletí de Dialectologia catalana : Vol. I (abril-desembre 1913)	3
» » » II (1914)	3'50
» » » III (gener-juny 1915).	2'50

BIBLIOTECA FILOLÒGICA:

I. — Documents en vulgar per a l'estudi de la llengua (segles XI, XII & XIII), per MN. PERE PUJOL	2
II. — Die Mundart von Alacant. — Beitrag zur Kenntnis des Valencianischen, von DR. PERE BARNILS GIOL.	4
III. — Diccionari de M. Aguiló. Fasc. I, II	8
IV. — La frontera catalano-aragonesa, I, per ANTONI GRIERA	5
V. — Textes catalans avec leur transcription phonétique, par J. ARTEAGA PEREIRA	4
VI. — Estudis Romànics (Llengua i Literatura), vol. I	8

EDICIONS PEDAGÒGIQUES:

Biblioteca Scriptorum Graecorum et Romanorum cum ibericis versionibus , curante A. SEGALÁ, PHIL. PROF.	
Vol. I. — CORNELII NEPOTIS. <i>Praefatio et Miltiadis Themistoclisque Vitae</i> (F. Crusat; A. M. ^a Alves, S. J.; F. de Mello, S. J.; E. de Montoliu; C. Riba Bracons, interpretibus)	1

SECCIÓ DE CIENCIES

Arxius. Any I, fascicles I, II i III, cada un	4
» » II, fascicles I, II i III, cada un	4
» » III, fascicles I, II i III, cada un	4
Flora de Catalunya , per J. CADEVALL i ANGEL SALLEN. Fascicles I a V, cada un	5
Treballs de la Societat de Biologia , publicats sota la direcció de A. PI SUNYER. Volum I. 1913	10
Volum II. 1914	10
Fauna malacològica de Catalunya , per ARTUR BOFILL POCH i J. DE CHÍA.	
Fascicle I	5
Fascicle II	5
Fascicle III	1

Preu del present Butlletí : 4 ptes.

ANY II : NÚM. 5

SETEMBRE-DESEMBRE 1915

Butlletí
de la
Biblioteca de Catalunya

BARCELONA
INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
PALAU DE LA DIPUTACIÓ
1915

Butlletí de la Biblioteca de Catalunya

SUMARI DEL NUMERO 5

	Pàgs.
La col·lecció cervantina de N'Isidre Bonsoms, per J. GIVANEL MAS	145
Un incunable català desconegut (Valencia, Palmart, 1487), per JOSEP M. ^a DE MACIÀ	153
Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de Catalunya (núms. 24-35), fet de J. MASSÓ TORRENTS i de JORDI RUBIÓ BALAGUER. (Continuació).	158
Bibliografia	179
<i>Xilografies antigues del Bt. Ramon Lull. — PALAU : Corona d'Aragó y sos antics dominis : Catalunya, Valencia, Balears, Sardenya, Nàpols y Sicília. — Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona. — Butlletí del Centre Excursionista de Vich. — Genacle. — ARDERIU PASQUAL, A. : Les Biblioteques municipals.</i>	
Crònica	183
<i>Barcelona : Biblioteca de Catalunya. — Biblioteca del Consell d'Investigació Pedagògica. — Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona. — Cervera : Biblioteca de l'Arxiu Municipal.</i>	
Principals adquisicions de la Biblioteca de Catalunya.	194
Index de noms propis.	201
Index general	211

El Butlletí de la Biblioteca de Catalunya apareix tres vegades l'any en fascicles de desigual nombre de pàgines, però formant anyalment un volum d'almenys 200. S'hi publicaran particularment catàlegs de manuscrits i d'altres fons especials de la Biblioteca, notes del seu moviment i principals adquisicions i dels donatius de que sigui objecte. Contindrà, també, una crònica de les demés biblioteques catalanes i de les publicacions que se refereixin an elles o als llibres catalans en general.

Any I, núm. 1 (gener-abril 1914)	Ptes. 1'50
» I, núm. 2 (maig-agost 1914)	» 3
» I, núm. 3 (setembre-desembre 1914)	» 1'50
» II, núm. 4 (gener-agost 1915)	» 4
» II, núm. 5 (setembre-desembre 1915)	» 2

Preu de subscripció : 5 ptes. l'any

La col·lecció cervantina de N'Isidre Bonsoms, per J. GIVANEL MAS.

EN l'espai de vint anys he conegut a Barcelona tres importantíssimes col·leccions cervantines : 1.ª, la del modern traductor del *Don Quijote i Rinconete y Cortadillo* en llengua catalana, N'Antoni Bulbena i Tosell; 2.ª, la que a poc a poc va anar fent el meu mestre en materia cervàntica, En Cortejón, i 3.ª, la del meu amic, l'exquisit bibliòfil N'Isidre Bonsoms. Aquesta última col·lecció, ha estat generosament cedida pel seu propietari a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA.

Procuraré senyalar, en poques ratlles, les circumstàncies de cada una d'aquestes col·leccions :

La importància de la d'En Bulbena, amb tot i tenir prop de dues centes edicions d'obres d'En Cervantes, no és en aquest nombre d'impressions, sinó en ésser la més notable arreplega que he vist d'*entreteniments cervantins*; d'alguna manera hem de qualificar els jocs de naïps, auques de redolins, ventalls, vanos, bitllets de tranvia, caps de cerilles, etc., amb versos, gravats i dibuixos, on es fa referència d'En Cervantes o de la seva obra.

La d'En Cortejón és molt més important que la d'En Bulbena, i tot seguit es veu que ha estat formada per un que perseguia fer obra cervantina; per això arribà a tenir prop de tres centes edicions del Quixot, un nombre bastant crescut de les altres obres d'En Cervantes, i un sens fi d'opuscles, fascicles, quaderns i volums d'estudis biogràfics, bibliogràfics i crítics.

Però cap d'aquestes dues col·leccions pot comparar-se amb la que N'Isidre Bonsoms ha anat fent en l'espai d'uns quaranta anys; ell sol arribà a tenir quasi tot* ço que posseïen En Bulbena i En Cortejón plegats, i encara més. Quan va comprar la biblioteca d'En Rius, es trobà amb prop de dues centes edicions d'obres d'En Cer-

* Dic «quasi tots», perquè En Cortejón posseïa alguns exemplars, pocs en realitat, que mancaven a a d'En Bonsoms.

vantes repetides; fet que per ell sol demostra la importància que ja tenia la seva col·lecció cervantina.

Degut a les meves aficions literàries, conec detalladament la col·lecció Bulbena per haver-hi treballat en diverses èpoques, de la qual cosa encara li soc deutor; la d'En Cor-tejón ha estat per espai de vint anys a la meua disposició, i no passava dia que no tingués sobre la meua taula d'estudi algun llibre propietat de l'antic catedràtic de retòrica del nostre Institut de Segona Ensenyança; la d'En Bonsoms, ha estat, des de 1910, la que he tingut més a mà. Per això quan l'amic Massó i Torrents, a mitjans del maig passat, m'oferí, en nom de l'Institut d'Estudis Catalans, fer el Catàleg de la Col·lecció Bonsoms, vaig acceptar tot seguit, ja que ço que anava a fer, era per a mi una cosa coneguda; i al trobar-me en la «sala blava» de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA i veure a mon entorn aquells llibres tan fullejats per mi, em sembla que estic a casa del meu amic, abans d'empendre sa volada cap a Valldemosa, i sento un goig immens, com el que es reb quan se topa de nou amb un bon company després de quatre anys d'absència.

No conec en detall la col·lecció cervantina de la Biblioteca Nacional, si bé cada cop que he tingut d'anar a Madrid no he deixat de fer-hi una visita; allí hi ha molt i bo, però comparat el catàleg dels Quixots¹ que tenia en 1905 amb els d'En Bonsoms, cal dir que era més important la col·lecció barcelonina que la madrilenya. Crec que l'actual director, l'erudit mestre en cervantisme, En Francisco Rodríguez Marín, haurà procurat fer noves adquisicions. Es cert que la Nacional de Madrid té un exemplar de la *Galatea* (Alcalà, 1585) que manca en la d'En Bonsoms, però, en canvi, en la col·lecció regalada per aquest bibliòfil hi ha una *Galatea* (Lisboa, 1590) de la que, segons En Rius, no se'n coneix cap més exemplar;² l'edició del *Don Quijote* en llengua anglesa (Londres, 1612), les quatre primeres edicions de la dita obra en francès (París, 1614, 1616, 1620 i 1625), les edicions alemanyes de Frankfurt, 1648, 1669, i Basel Frankfurt, 1682,³ i per aquest estil hom podria assenyalar exemplars que de tard en tard surten en els catàlegs amb preus fabulosos i qualificats de «rars», que fan honor a tota biblioteca.

Dues són les més importants col·leccions cervantines estrangeres, la del *British Museum* (Londres) i la de *The Hispanic Society of America* (Nova York). D'aquesta última no n'he pogut veure cap catàleg, però, sabent que és composta en gran part pels exemplars que pertanyeren al Marquès de Jerez de los Caballeros, pot assegurar-se ja per endavant que és important. De la del *British Museum*, sí que en puc dir quelcom, perquè he tingut ocasió de fullejar molt sovint el seu catàleg cervantí,⁴ i

1. *Catálogo de la exposición celebrada en la Biblioteca Nacional en el tercer centenario de la publicación del Quijote* (Madrid, 1905).

2. *Vegi's Bibliografía crítica de las obras de M. de C. S.* (I, 200).

3. La primera edició alemanya del Quixot és féu l'any 1621 a Cöthen, però ningú sab on veure'n un exemplar; que ha existit, no hi ha que dubtar-ho, per quant es cita en la pàg. 625 del catàleg: *Bibliotheca Librorum Germanicorum Classica*, Getruckt 3er Franckfurt, 1625. L'amic Bonsoms posseeix un exemplar d'aquest catàleg.

4. *British Museum: Catalogue of printed books. Cervantes*. (London, Clowes and Sons, Ltd., 1908.)

haig de manifestar que, al meu parer, era la única, en 1905, que podia soportar una comparació amb la d'En Bonsoms, ja que comptava amb quasi totes les primeres edicions de les obres d'En Cervantes¹ i amb un sens fi de traduccions i edicions corresponents al segle XVII; en canvi, si és important en nombre d'edicions i traduccions de la *Galatea*, *Novelas Ejemplares*, *Viaje al Parnaso*, *Comedias y Entremeses*, *Don Quijote* i *Persiles*, no ho és tant en obres referents a crítica cervantina.

Ara bé, coneguts tots aquests antecedents, es pot dir que la col·lecció cervantina donada per N'Isidre Bonsoms a l'Institut d'Estudis Catalans és notabilíssima, així pel nombre de les edicions que enclou, i per les moltes rariats bibliogràfiques que conté, com per les encuadernacions. Però s'ha de dir que si el nostre bon amic no s'hagués trobat posseïdor de la Biblioteca d'En Rius, el primer bibliògraf cervantí, no hauria pogut tenir la col·lecció que és avui dia enveja dels aficionats a llibres. En Rius visqué en una època en la qual l'afició a Cervantes no estava tan generalitzada com avui, ni hi havia tants col·leccionistes. El cervantisme començà a donar senyals de vida farà uns cinquanta anys; llavors fou quan inicià En Rius la seva afició bibliogràfica i es posà en relació amb Asensio, Díaz de Benjumea, Pardo de Figueroa, Fernández Guerra i altres distingits cervantistes; per espai de molts anys estigué en correspondència amb els principals llibreters estrangers, i així és com en poc temps va poder pendre tanta volada la seva col·lecció, no perdonant mitjans per a adquirir bons exemplars, si bé s'ha de dir que els llibres no havien arribat a obtenir els preus elevats que tenen ara. Quant En Rius tingué de vendre's la seva famosa col·lecció, la comprà tot seguit En Bonsoms; i llavors fou quan es pogué dir, com ho afirmava En Rius en la dedicatòria de la seva obra monumental, que a Barcelona hi havia la col·lecció cervantina més important del món.

La biblioteca cervantina d'En Bonsoms es pot dir que fins l'any 1905 estigué al corrent, això és, al dia. Les obres de preus fabulosos, les pessets que fan honor a una biblioteca, aquells exemplars enveja dels bibliòfils, s'hi veuen aplegades, com hom hi troba les sis edicions que es publicaren l'any 1605,² i les primeres edicions de les altres obres d'En Cervantes, excepció de la *Galatea*; a més, hi ha un exemplar de les *Comedias y Entremeses* (Madrid, 1615) diferent dels de la primera edició; tres exemplars en paper diferent del *Don Quijote* imprès per En Sancha (Madrid, 1797), dos dels quals havien pertangut a aquell celebrat impressor; un exemplar de la mateixa obra, dels dos que imprimí En Gorchs en pergamí, amb lletra «bastarda española» (Barcelona, 1892); l'exemplar de la *Galatea* de Florian, que aquest regalà a la Duquesa de Chartres (París, 1783), un *Don Quichotte* (París, 1768) que fou del Comte d'Artois, germà del rei de França, els manuscrits originals de *Don Papis de Bobadilla*, celebrada imitació

1. He escrit «quasi» perquè em refereixo a l'època en què es publicà el catàleg; avui hauria escrit «amb totes», ja que, no fa molt, va adquirir la primera edició de *La Galatea*, que era la única *editio princeps* d'En Cervantes que li mancava.

2. Dues a Madrid, dues a Lisboa i dues a València.

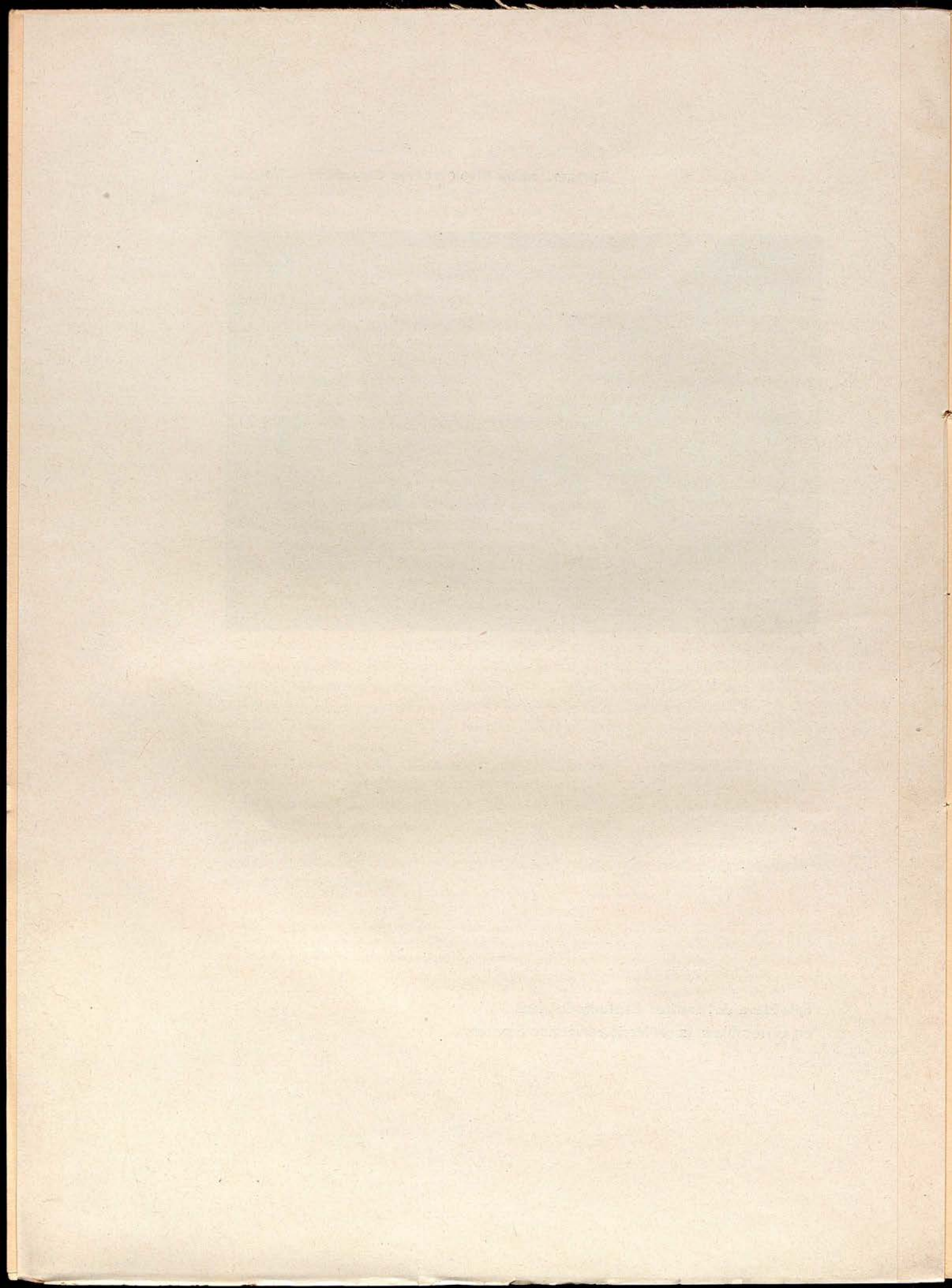
del Quixot i *Primores del Don Quijote* de N'Emili Pi i Molist, i un tom amb les notes per a l'edició fototipogràfica del *Don Quijote* (Barcelona, 1873-1879) amb correccions fetes pel mateix Hartzenbusch, i com si tot això fos poc, recercant pels centenars de volums que comprèn tan estupenda col·lecció, trobaríem, encara, un autògraf d'En Mistral amb els consells que Don Quixot dona al seu escuder abans que aquest se'n vagi a la ínsula Baratària, i fent companyia al text provençal de l'immortal felibre, veuríem els esmentats consells en xinès manxú i mandarí, en tàgal, en grec antic i modern, en malai, en indostànic, en souahely, en visai i annanita, i al costat d'aquestes rareses bibliogràfiques, un àlbum amb els dibuixos originals que es feren per a la primera edició del Quixot, dirigida per la R. Academia Espanyola (Madrid, 1780); unes guaches inèdites del nostre Josep Lluís Pellicer, representant escenes de la immortal novel·la cervantina; unes aquareles originals de N'Andrieux, i un àlbum amb més de vint retrats diferents d'En Cervantes.

He dit, anteriorment, que la col·lecció cervantina d'En Bonsoms era notabilíssima per les relligadures que estotgen molts dels exemplars que comprenen tan important biblioteca; algunes enquadernacions en pell, que estàn un xic rompudes i marcides s'han conservat de tal manera perquè eren de l'època en que s'imprimí l'exemplar, com pot veure's en les enquadernacions de la primera edició del *Don Quijote* i la de les *Comedias y Entremeses*; altres ho són en pergamí de l'època, com les dels Quixots impresos a París, 1620, i Francfurt, 1648; però hi ha enquadernacions degudes a Gruel-Engelman que són veritables obres d'art (*Novel·les*, Pamplona, 1614; *Quixot*, Valencia, 1605 i 1616; Madrid, 1608), Pierson (*Novel·les*, Pamplona, 1615; *Quixot*, Madrid, 1668 i Leipzig 1753), David (*Viatge del Parnàs*, Madrid, 1614; *Quixot*, Lisboa, Craasbeeck, 1605, Francfurt, 1669 i *Novel·les*, Milà, 1615), Chambolle-Duru (*Galatea*, Valladolid, 1617; *Persiles*, Barcelona, Pamplona i Lisboa, 1617), Lortic (*Quixot*, segona edició de Madrid, 1605; *Galatea*, Lisboa, 1590), Ménard (*Persiles*, Brussel·les, 1618 i Ludswigsburg, 1746, i *Novel·les*, Madrid, 1732), i al costat d'aquestes hom ne veu de fetes per En Derome (*Galatea*, París, 1783), Lorkins (*Quixot*, Londres, 1719), Miralles (*Quixot*, Barcelona, 1892), Boundi (*Quixot*, Edinburg, 1799), Monserrat (*Quixot*, Amsterdam, 1707) i Miquel Rius (*Quixot*, Sant Feliu de Guíxols, 1905). Formen un conjunt admirable, i demostren, a l'ensem, el bon gust de son propietari.

¡Quina impressió més profunda no reb el bibliòfil al contemplar els armaris de la «sala blava» replets d'edicions d'En Cervantes i estudis de les seves obres! Perquè jutgi el lector, crec oportú traslladar aquí la llista de les obres que comprenen els vint primers anys del segle XVII^a, i d'aquesta manera podrà formar-se idea de la importància de la col·lecció Bonsoms.

Sala blava de l'Institut d'Estudis Catalans
on és instal·lada la col·lecció cervànica Bonsoms

1605. *Don Quixote*. (Primera edició de la primera part.) Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres)* i Bibliothèque Nationale (París).
- » » Lisboa, Jorge Rodríguez. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
- » » Lisboa, Pedro Craasbeeck. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » » Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
- » » Valencia, Pedro Patricio Mey. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid); no sabem si els exemplars que figuren en el catàleg del British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París) corresponen a aquesta edició o a la següent.
- » » Valencia, Pedro Patricio Mey. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid).
1607. » Brussel·les, Roger Velpius. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1608. » Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1610. » Milà, Heredero de Pedro Mártir Locarni i Juan Bautista Bidello. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1611. *Galatea*. París, Gilles Robinot. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » *Don Quixote*. Brussel·les, Roger Velpius i Huberto Antonio. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1612. » Londres, William Stansby, Ed. Blount i W. Barret. — Primera edició de les traduccions angleses del *Don Quijote*; solament sabem l'existència d'un altre exemplar, que es troba en el British Museum (Londres).
1613. *Novelas exemplares*. (Primera edició.) Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha

* Cal observar que les referències a l'existència o no existència dels exemplars en les Biblioteques de Madrid i Londres, les he tretes dels seus respectius catàlegs, esmentats anteriorment, i les de París, les prenc del catàleg estampat en 1906.

- exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
1614. *Don Quixote*. París, Jean Foüet. — Primera edició de les traduccions franceses del *Don Quijote*; solament sabem hi ha un altre exemplar en el British Museum (Londres).
- » *Novelas exemplares*. Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
- » » Pamplona, Nicolás de Assiayn. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » » Brussel·les, Roger Velpius i Huberto Antonio. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1614. *Viaje del Parnaso*. Madrid, Vda. de Alonso Martín. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- 1614-1615. *Novelas exemplares*. (Primera traducció francesa.) París, Jean Richer. — Hi ha exemplar a la Bibliothèque Nationale (París).
1615. » Pamplona, Nicolás de Assiayn. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
- » » Milà, Juan Baptista Bidello. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » *Don Quixote*. (Primera edició de la segona part.) Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
1615. *Comedias y Entremeses*. (Primera edició.) Madrid, Viuda de Alonso Martín. — Hi ha exemplars en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1616. *Don Quixote*. (Primera part.) París, Jean Foüet. — Ni en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París) hi ha exemplar d'aquesta edició.
- » » (Segona part.) Valencia, Pedro Patricio Mey. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
- » » (Segona part.) Brussel·les, Huberto Antonio. — Hi ha exemplars en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1617. *Galatea*. Valladolid, Francisco Fernández de Córdoba. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » *Don Quixote*. (Primera part.) Brussel·les, Huberto Antonio. — Hi ha exemplar d'aquesta edició en la Biblioteca Nacional (Madrid),

- British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1617. *Don Quixote*. (Primera part.) Londres, Ed. Blounte. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
- » » (Primera i segona part.) Barcelona, Bautista Sorita i Sebastián Matevat. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
- » » (Segona part.) Lisboa, Jorge Rodríguez. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
- » *Novelas exemplares*. Madrid, Juan de la Cuesta.
- » » Pamplona, Nicolás de Assiayn. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
- » » Lisboa, Antonio Alvarez. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
- » *Persiles y Sigismunda*. (Primera edició.) Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
- » » Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
- » » Barcelona, Bautista Sorita. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » » Valencia, Pedro Patricio Mey. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » » Pamplona, Nicolás de Assiayn. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
- » » Lisboa, Jorge Rodríguez. — Ni en el British Museum (Londres), ni en la Bibliothèque Nationale (París), hi ha exemplar.
- » » París, Estevan Richer. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1618. *Galatea*. Barcelona, Sebastián de Cormellas. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
- » » Lisboa, Antonio Alvarez. — No figura en els catàlegs de British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » *Persiles y Sigismunda*. Brussel·les, Huberto Antonio. — No hi ha exemplar ni en el British Museum (Londres) ni en la Bibliothèque Nationale (París).
- » » (Primera edició de la traducció francesa.) París, Jean Richer. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1619. » Madrid, Vda. de Alonso Martín. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid).
- » » (Primera edició de la traducció anglesa.) Londres, H. L. for

- M. L. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
1620. *Don Quixote*. (Primera part.) París, Jean Foüet. — Hi ha exemplar en el
British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
» » (Primera edició de la traducció de la segona part en llengua
anglesa.) Londres, Edward Blounte. — Hi ha exemplar en
la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
» *Nouvelles*. París, Jean Richer. — Hi ha exemplar en el British Museum
(Londres) i Bibliothèque Nationale (París).

Com s'ha pogut veure per aquesta llista, arriba a una cinquantena el nombre d'edicions cervantines que avui posseeix la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, corresponents als vint primers anys del segle XVIIe; davant d'aquest fet, cal preguntar, ¿quantes biblioteques del món poden presentar un fons de llibres cervantins igual al de la col·lecció Bonsoms?

Un incunable català desconegut (Valencia, Palmart, 1487),

per JOSEP M.^a DE MACIÀ.

ENTRE els incunables que són guardats a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA,¹ sortosament s'hi ha fet la troballa d'un exemplar de gran valua bibliogràfica que ha romàs ignorat fins ara en les ressenyes de la tipografia catalana del xv^{en} segle.

El Dr. Rubió i Lluch, en la magnífica introducció al seu *Diplomatari català*, féu constar ja la importància d'aquestes investigacions bibliogràfiques «com a instruments d'estudi que més han d'ajudar a construir un dia d'una manera definitiva la història de la nostra literatura»,² i d'una manera semblant s'hi referia el P. A. Lambert en ses *Notes sur divers incunables d'Aragon inédits ou peu connus*,³ expressant-se amb els següents termes, que fem propis, tot esperant que no ajornarà el compliment del seu desig : «Les bibliothèques publiques et privées d'Aragon conservent encore bien des surprises de ce genre. Nous espérons qu'il nous sera permis d'en convaincre de temps en temps le lecteur, en attendant que nous ayons achevé de réunir les éléments du *Catalogue général des incunables des bibliothèques d'Aragon* dont nous souhaitons faire aboutir un jour le projet.»

L'exemplar que tractem avui de donar a conèixer, si bé no constitueix propiament cap obra literària, és, no obstant, digne de la major atenció com a nova mostra de la pulcritud de les edicions quatrecentistes valencianes, condició ja especialment citada pel P. Villanueva⁴ al referir-se a aquell caràcter gòtic *soberbiamente perfilado*, l'elogi del qual es transcriu en la *Tipografía española*,⁵ i que justament féu exclamar a En C. Haebler : «parmi les livres imprimés en Espagne jusqu'en 1500 il y en a qui ne cèdent en rien aux plus belles productions d'Allemagne ou de l'Italie».⁶

1. Dictamen-acord de l'I. d'E. C. proposant a l'Excma. Diputació Provincial de Barcelona l'adquisició de la Biblioteca Aguiló (27 setembre 1907).

2. *Documents per l'història de la cultura catalana mig-aval* (1908). Vol. I, p. IX.

3. *Bulletin Hispanique*, 1910, pp. 1-26.

4. *Viaje literario a las Iglesias de España*, vol. II, p. 115, carta XV.

5. Méndez-Hidalgo, *id.* (1861), p. 38.

6. *Typographie ibérique du XVe siècle* (1902), p. 1.

Aquest desconegut volum conté literalment la sentència donada pel rei En Jaume I, a 4 d'abril de l'any 1268, referent als delmes i primícies del regne de Valencia, i la seva estampació és deguda

Sentència donada per lo rey en Jacme sobre los delmes e primícies del regne de valencia

C Oneguda cosa sia a
tote homens com nos en jac/
me p la gracia de deu rey **Da**
rago de Mallorques de Va
lencia comte de Barcanona e Durgell e
senyor de mompeller. Guardants lo con/
trast que era entre los honrats bisbe e capi/
tol e els clergues dela ciutat e de **la** de
valencia duna part. E los ríchs homens ca/
uallers ciutadans e altres habitants de a/
qlla mateixa ciutat e dl bisbat d l'altra sobre
delmes e primícies sobre ecclesiastichs sagra/
ments. Perço car delmes e primícies son
coses que vltra rao retenir nos poden sens
perill danimes sens voluntat del bisbe/ del
capitol/ e dels clergues damunt dits de mana/
uen algunes coses sobre les damunt dites co/
ses contra los habitants dela damunt dita

Fol. 1 de la Sentència donada pel rei En Jacme
(Valencia, Palmart, 1487)

a la instància de l'honrat
N'Antoni de Spi, per l'hono/
rable mestre En Llambert
Palmart, alemany, el dia 10
de setembre de l'any 1487,
l'existència de la qual ha
estat completament ignora/
da, així per En J. E. Serra/
no Morales,¹ com per En
C. Haebler² i, com no és
d'estranyar, per N'E. Geno/
vès.³

Tractant-se del prototi/
pògraf d'Espanya,⁴ àdhuc
supera en importància aital
descobriment, per venir-nos
a oferir una nova dada de
l'activitat de dit mestre de
libres de empremta, com
així se'l nomena, i estam/
pador acuradíssim de tan
bells exemplars, com són,
entre altres, *Les obres o tro/
bes en lahors de la Sacratís/
sima Verge Maria* (1474),
els *Furs de Valencia* (1482),
els dos tractats de l'Exime/
niç *Primer i Dotzen libre del*
Crestidá (1483 i 1484) i es/
pecialment coeditor (1477-
1478) de la cèlebre *Biblia*

1. *Diccionario de las imprentas que han existido en Valencia* (1898-1899).
2. *Bibliografía ibérica del siglo XV* (1903).
3. *Catàlech descriptiu de les obres impreses en llengua valenciana* (1911-1914).
4. Fins avui no contradiu aquesta atribució la, per altra part, importantíssima *prueba documental* aduïda per En M. Serrano i Sanz: *La Imprenta de Zaragoza es la más antigua de España* (Saragossa, Gasca, 1915), per fer solament referència a una suposada edició anònima (cf. P. A. Lambert: *Les origines de l'imprimerie a Saragosse (1473-85)*, notable contribució a dit estudi, publicada en la *Revista de A. B. y M.*, vol. XXXIII [1915], pp. 29-50), mentre que pertany a En Palmart el primer llibre d'existència indubitable entre els nostres incunables.

Valenciana de fra Bonifaci Ferrer, que ha donat motiu a tantes controvèrsies.*

La rúbrica del volum, copiada en el gravat de l'adjunta plana, és la següent:

SENTENCIA DONADA PER
LO REY | en Jacme sobre los
delmes e primicies del | reg-
ne de valentia.

Hi manca una cap-lletra
indicada al marge, deixant-
hi el blanc d'un espai de
quatre ratlles per ornamen-
tar-la encara, i transcriu el
text, dient:

«[C]ONEGUDA COSA SIA
A | tots homens com nos en
jac | me per la gracia de
deu rey Da | rago, de Mallor-
ques, de Va | lencia, comte de
Barcanona, e Durgell, E |
senyor de mompeller. Guar-
dants lo con | trast que era
entre los honrats bisbe e capi
| tole els clergues de la ciu-
tat e del bisbat de | valencia
duna part. E los richs ho-
mens ca | vellers ciutadans
e altres habitants de a |
quella mateixa ciutat e del
bisbat de l'altra sobre | del-
mes e primicies sobre eccle-
siastichs sagra | ments.» et-
cètera.

Acabant amb el colofó,
que també es reproduïx en
l'adjunt facsímil, i que diu
així:

per la vniuersitat de muruedre. En Guilla-
mo strany/e en Sîmo vinader per la vniuer-
sitat de algezira. En Sancho dandilla/ en
Arnau vinader per la vniuersitat de Liria.
En Guillem de gerona/e en Berenguer de
clara per la vniuersitat de Denia. En Guil-
lem de verdou/ e en Bernat pallares per la
vniuersitat d'Bandia. E molts daltres pre-
sents. E encara Halbert dalauanya mestre
en leys/ Mestre Hil de lopiyeu artiacha de
terol/ e en Jacme grony ciutada de Barca-
nona. E molts daltres del còsell del senyor
rey.

**Ací feneix la sentència dona-
da per lo rey en Jacme de bona memoria
sobre los delmes e primicies del regne d'va-
lencia. La qual sententia a instantia del bon-
rat en Anthoni de spi laurador e corredor
dorella es fada empremtada en la insigne
ciutat de valencia p Lambert palmart ale-
many. Lo deen dia de setembre.**

.Any mil.cccc.lxxxvij.

Colofó de la Sentència donada pel rei En Jacme
(València, Palmart, 1487)

* Després de les recerques d'En Serrano Morales (o. c., pp. 149-163 i 432-455), al present, el millor compendi biogràfic-bibliogràfic d'En Lambert Palmart, és el d'En C. Haebler (oo. cc., pp. 5-10 i 374-375), i referent al darrer dels llibres citats, cf. l'estudi del propi autor *The Valencian Bible of 1478*, contingut en la *Revue Hispanique*, vol. XXI (1909), pp. 371-387; i la monografia d'En L. Tramoyeres Blasco: *La Biblia Valenciana de Bonifacio Ferrer*, publicada en la *Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos*, vol. XXI (1909), pp. 234-248.

«ACI FENEIX LA SENTENCIA DONA | *da per lo rey en Jacme de bona memoria* |
sobre los delmes e primicies del regne de va | *lencia. La qual sententia a instantia del*
hon | *rat en Anthoni de spi laurador e corredor* | *dorella es estada empremtada en la*
insigna | *ciutat de valentia per Lambert palmart ale* | *many. Lo deen dia de setem-*
bre. | ANY MIL. CCCC. LXXXVIJ.»

Aquest raríssim exemplar consta solament de vuit folis, restant en blanc el verso de l'octau, sense numeració, signatura, reclam ni registre; estampat a ratlla tirada de la mateixa mida dels corondells dels *Furs de Valencia* (caixa de 114 x 75 mm.), del propi impressor, però amb una imposició completament nova, comptant-se vint-i-dues ratlles per cara, en lletra gòtica de dos tamanys (en la rúbrica i en el colofó), sense la primera inicial del text, estampada en negre damunt paper fort, amb grans marges (174 x 122 mm.), com les altres dues sentències reials que descriu l'Haebler,¹ i també, com aquelles, sense filigrana ni altra marca tipogràfica.²

La rellegadura ha estat recentment obrada en pell per compte de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA.

Aquesta impressió pertany perfectament a la segona època editorial d'En Lambert Palmart, el qual inaugura les estampacions gòtiques amb la *Cosmographia* de Pomponius Mela (1482), amb la qual presenta identitat de tipus,³ constituït per un material tipogràfic que es refeia constantment, donant variació a cada nova obra sortida de la mateixa premsa, no podent-se precisar, per tant, si algun d'ells havia servit ja per a la composició de la citada *Biblia* en llengua catalana, cosa, pel demés, molt possible.

El text és el mateix del contingut en l'esplèndida edició cronològica dels *Furs é ordinations del regne de valencia* (1482), f. CCL (col. II) a f. CCLI (col. I), *copiats... migançant letra, de molt eleta empremta: per lo humil Lambert palmart alamaný*, però amb una imposició, com ja s'ha indicat, del tot nova; així en l'ortografia, com en l'espaiat de les síl·labes, i sobretot en la completa variació de lletres majúscules, i especialment en les abreviatures.

Per acabar de fixar-lo breument, n'hi ha prou amb dir que exactament transcriu la rúbrica XXIIII *De decimes e premicies*, segons l'estampa nova o sistemàtica dels propis furs.⁴

Com ja féu notar En Conrat Haebler, al poc temps d'haver-se introduït l'art tipogràfic a la península ibèrica, va utilitzar-se, com en els altres països, amb preferència per a la difusió dels documents oficials de caràcter jurídic, cosa evidentment provada amb les compilacions de dret civil o canònic, de les quals n'existeixen tantes

1. *Bibliografia*, núms. 623 i 624.

2. Per a la major identitat del present volum, es fa constar que, al marge del f. III r. hi ha una nota manuscrita, i al f. VIII v. el nom d'algun seu possessor.

3. Haebler: *Typographie*, tipus 2 i 3; lám. 2.

4. *Fori Regni Valentiae* (Joannes de Mey, 1547-1548), ff. 128, c. II, a 129 v., c. I. — Cf. Nofre Berthomeu Ginart: *Reportori general y breu sumari dels furs de Valencia* (P. P. Mey, 1608).

edicions del xv^{en} segle; essent d'esmentar que la reproducció de tal sentència hagués estat deguda a instància del pagès N'Antoni de Spi, el qual, sens dubte, volgué facilitar als altres conreadors del camp l'exacte coneixement de les prestacions eclesiàstiques en l'oferta dels delmes i primícies dels fruits de la terra, resoltes de conformitat amb una disposició legislativa encara vigent en aquella època,* amb l'aventatge d'esser divulgada per la premsa.

* Cf. Pere Hieroni Tاراونا : *Institucions dels furs i privilegis del regne de Valencia* (P. de Guete, 1580). Dels delmes, llibre I, títol XIII.

**CATÀLEG DELS MANUSCRITS de la Biblioteca
de Catalunya,** fet de JAUME MASSÓ TORRENTS i de JORDI RUBIÓ
BALAGUER.

24

POESÍES DIVERSES
EN CATALÀ I EN CASTELLÀ

Col·lecció factícia, de diverses mans de les darreries del segle XVIIIe i del primer terç del XIXe; 106 pp. marcades recentment amb llàpiz (210 X 155 mm.). Algunes planes són blanques; en una portada, p. 1, hi ha escrit: *Poesías Tomo 2.º*. Relligat modernament en pergami flexible.

1 (p. 3) † *Importantes avisos de instruccion que un Patron de las profundas regiones da ala Marina de España para su regimen y gobierno en los 27 Capítulos siguientes.*

— Introducción. — Yo el inflexible Caron

Acaba a la p. 24; les 25-28 són blanques.

2 (p. 29) *Tonadilla*. — Vendiendo Ramilletes

Acaba a la p. 31; la 32 és blanca.

3 (p. 33) † *Letra al robo del Ss.^{mo} Sacramento del Hospital de S.^a Cruz de Barcelona*. — Dime, dime, hombre perdido,

Acaba a la p. 35; la p. 36 en blanc.

4 (p. 37) *Decima*. — Yo me aburro cuanta pena

Segueixen altres poesies més de la mateixa mà d'aquesta.

5 (p. 41) Vos vull contar una canso

6 (p. 45) *Letrilla. La Romana*. — Allà va Cavalleros

Segueixen unes *Siguidillas* de la mateixa mà i quatre versos amb la firma del poeta (Joaquim Ribot) escrita al revés. La p. 48 en blanc.

7 (p. 49) Ay muchas Naves se han visto

La p. 51 en blanc.

8 (p. 52) Saliendo la otra tarde

De la mateixa mà de l'anterior.

- 9 (p. 53) *Canciones de un prisionero español que habia desvelado se para volver á su patria y fue preso por los chandarmes Frances.* — Prisionero triste, y preso
- 10 (p. 54) *Decimas.* — Es la Muger que no aspira
- 11 (p. 55) Mi amado bien
- 12 (p. 56) *Letrilla.* — De muchos ociosos
- 13 (p. 57) † *Amorosas queixas de un Enamorat de las quals conta las suas penas, y treballs.* — Matinas hermosas
Les pp. 59-60 són blanques.
- 14 (p. 61) † Haora en este instante
La p. 62 en blanc.
- 15 (p. 63) *Sospiros y ternezas de un Amante ausente de su adorado Duenyo.* *Romance.* — Como la Madre á quien falta
La p. 66 en blanc.
- 16 (p. 67) ... *Decima.* — Porque Con llegarla à Ver
- 17 (p. 68) ... *Decima.* — La Magestad Soberana
- 18 (p. 69) ... *Decima.* — La Faula dels Reys aqui
Les precedents tres dècimes, d'una mateixa mà, tenen per tema passatges dels Evangelis i dels Psalms.
- 19 (p. 71) Si el Rey me mandara dar
La p. 74 en blanc.
- 20 (p. 75) *A las Hijas de Iluro. Coro.* — Recibid Nimfas bellas
La p. 78 en blanc.
- 21 (p. 79) *Juhicio imparcial de la Nacion general y particular por Provincias de la Naciones que la Componen. Decimas.* — El Español es honrado
Les demés dècimes porten aquests epígrafs: *Reyno de Castilla la Vieja, Castilla la Nueva, Alcarria, Mancha, Extremadura, Andalucía, Aragón, Cataluña, Valencia, Murcia, Galicia, Maragatos, Montaña, Asturias, Vizcaya, Navarra, Rioja, Madrid, Mallorca, Canarias, America i Portugal.*
La p. 90 en blanc.
- 22 (p. 91) Oliana 7. Marzo de 1813. *Incipit Lamentacio Jeremiae Profetae.* — Jamás de Amor canté prosperidades
Es un poema escrit per un Sagarra, mallorquí, que es troba desterrat a Oliana; segueix, p. 102, una carta del mateix, que tanca la col·lecció.

25

MISTERI DE LA PASSIÓ

1751

Acabat d'escriure abans del 14 de setembre de 1751 per Jaume Valls, bracer de Caldes de Montbui; 147 pp. numerades, mancant-hiles dues primeres † 7, sense marcar, de guardes

posteriors, amb notes (212 × 146). Amb variants i rastre d'interpolacions sobre fragments més antics, resulta la mateixa *Gran tragedia* tantes vegades impresa a Catalunya.

- 1 (p. 3, primera aparent, tot continuant) Ja hauran vist lo estrago
Se tracta de la Loa que sota el mot *Prólech* figura al davant de les edicions.

- 2 (p. 6, fi de la Loa) *Despediment de Jesus y Maria*. Personas que parlan en ell son las següents.

Després de les persones comença:

Filla mia Magdalena

(p. 36) Vassen tots y se dona fi al despediment de Jezus y Maria.

- 3 (p. 37) Advertencia. En haver acabat lo despediment de Jezus e Maria que se sera acabat lo parlament del Segon *Prólech* de esta Segona Jornada eixira Roboam...

Es el misteri de l'entrada a Jerusalem, que acaba:

(p. 51) Fi de la entrada en Jerusalem. Sen aniran los 4 de la taula, Y aixira Jezus ab los dexebls y se començara la passio, y dira Jezus lo següent. — (p. 52) Deixebles meus ja es arribat

- 4 (p. 125) *Assi comença lo devallament de la Creu*. Parlan las Personas següents.

(p. 147, acaba) ajudemli a plorar. — Finis. — 1750. Jezus Maria sin pecado concebida.

En la p. 148, no marcada, hi ha escrita l'oració: «Señor Deu meu Jasucrist...»

(p. 149 n. m., amb correccions) Aquesta Passio es de Jaume valls. Vraze. de la vila de Caldas de munvui. Dia 14 de 7bre del any 1751. — Este libro si se pierde como puedo suceder nos de comta ni baron ni tan poco de marques sino de Jauma Valls. Dia 14 de 7bre del any 1751. Jezus Maria Joseph.

(p. 151) Conta Fr. Bernardino de Bustos cap. Specexemple, que en París..

(p. 152 s'interromp) lo Mestre

A les pp. 154 i 155 uns dibuixos grollers representant la Dolorosa, Sant Sebastià, Santa Agnès i Jesucrist.

26

MISTERI DE LA PASSIÓ

1803

Acabat d'escriure el 6 de gener de 1803 sobre 77 folis de paper, mancant el primer; (222 × 150 mm.); tot d'una sola mà.

- 1 (fol. 2, primer aparent, tot continuant) això es lo quem fa plorar
Es fragment de l'entrada triomfant de Cristo a Jerusalem.

- 2 (f. 3) Ara hix un bastit ab Casaca Negra y ben posat que ha de fer la loha...
f. 5 v.; comença la *Passió* amb grans variants i ordre mudat de les edicions, en especial els passos referents a la traïció de Judes, que acaba al f. 73, amb els versos:

Y si en res havem faltat
ningu se admiria de això
que serà pues tal vegada
de la memoria que m se jo. Amen.

Manca la Resurrecció.

3 (f. 73 v.) Vuy Dia 6 de Janer de 1803 he acavat de copiar esta obra de la Preso de Cristo Sr. Nostre ha mitg dia en lo dia dels Reys ha Casa de Thomas Monegal per mi Thomas Monegal fadri.

4 (f. 74) Combercio del mal Estat que era Santa Magdalena y volerse Posar en gracia de Deu y Renunciar las banitats del Mon y Seguir los Pasos de Jesus y salvar la sua Anima Rentant los Peus de Jesus ab las llagrimas de Dolor que aixian de son Cor. Magdalena. Fins a quant ha de durar

Acaba al f. 77 v., darrer:

Se ha donat per ben se[r]bit

Els manuscrits 25 i 26 són copies que porten senyals evidents d'haver servit per a la representació. A més de les impressions de la *Passió*, que no contenen les interpolacions més modernes, en especial la representada a Manresa en 1798, poden veure's les variants rosselloneses donades per en Pere Vidal, *Histoire de la ville de Perpignan*, 1897, p. 246; Agustí Duràn, *Un «Misteri de la Passió» a Cervera*, *Estudis Universitaris Catalans*, vol. VII; i també Léo Rouanet, *Colección de Autos, Farsas y Coloquios del siglo xvi*, vol. IV, en les notes sota l'epígraf *Catalogne*.

27

POESIES DE FRANCISCO FONTANELLA

Lletra del segle xviiie, amb títols imitant lletra d'impremta; 89 folis marcats fins al 75, els demés continuats en llàpiz; el 44 és comptat 5 vegades (200 × 152 mm.), de paper. Relligat en pergamí flexible.

1 (fol. 1) † *Celebra lo Triumfo de la Viuda Judith contra Olofernes. Romans.* — Coronadas de esperansas

2 (f. 11) *Celebra vn amant la ditxa de haverli donat la ma sa Dama per vna rexa. Romance.* — En la mes nova ventura

3 (f. 12 v.) *Dona vn Amant zelosas queixas â sa Dama.* — Ja que lo rigor fatal

4 (f. 14 v.) *Participa vn amant â altre lo desden de sa Dama.* — Ja que no sabs los rigors

5 (f. 16) *Demostra vn Amant amoros agraphiment â sa Dama per correspondrer â son amor.* — En felicitat tant nova

6 (f. 17) *Fa vn Amant vna amorosa descripció de la hermosura de sa Dama.* — Si del rigor lo poder

7 (f. 18 v.) *Zelosa rabia de vn Amant.* — Fulminen mos vlls incendis

8 (f. 19 v.) *Participa vn Amant desconfiat â sa Dama sa amorosa affició.* — Fabor soberanas Musas

9 (f. 20 v.) *Determina vn Amant olvidar lo amor per haverli donat zelos la sua Dama.* — Ja cessaran los rigors

10 (f. 21 v.) *Estant Fontano en lo Citi de Barcelona feu esta lletra, que canta sas penas, donant concells â vn Russiñol.* — Dols Esperit de la Selva

11 (f. 22) *Lletra al SS. Sagrament.* — La neu, y pa compateixen

12 (f. 22 v.) *A la Concepció lletra â duo.* — Aquell Llibre immaculat

13 (f. 23) *A la Madalena.* — Elevats al Cel los vlls

14 (f. 24) *Altra â la Madalena.* — Lluna del mirall mes noble

15 (f. 24 v.) *A vna anima justa.* — Ama Paloma obligada

16 (f. 25) *Lletra al Naixement de Jesus.* — Deixau Pastors la Cabanya

17 (f. 25 v.) *Altra lletra â la Nativitat.* — Si vas á Bethlem Pastora

18 (f. 26) *Lletra al Sagrament.* — Adoro humil vn amor

19 (f. 27 v.) *Altra lletra al Sagrament y â la Transfiguració.* — Home Deu sempre amoros

20 (f. 28) *Lletra â vn Crucifixo.* — Volved Salvador los ojos

21 (f. íd.) *Letra â la Transfiguracion.* — A los rayos de esta Esfera

22 (f. 28 v.) *Letra al Sacramento.* — Llegad al monte llegad

23 (f. 29) *Otra Letra.* — Fuentecilla generosa

24 (f. 29 v.) *Otra Letra al Sacramento.* — Subid al monte subid

25 (f. 30) *Otra letra al Sacramento.* — Ya nuestro Sol eclipsado

26 (f. 30 v.) *Otra letra al Sacramento.* — Espiritus generosos

27 (f. 31) *Peroració â Maria SS.* [segueix un tema bíblic]. — Clara Divina Aurora [en català].

28 (f. 31 v.) *A la fi de vn Sermó â la concepció. Peroració.* — Homil Ocell de la felis Ribera

29 (f. 32) *Altra Peroració.* — Quan del las Sirenas numerosas

30 (f. 32 v.) *Altra Peroració.* — O Sol immens á qui lo Sol adora

31 (f. 33) *Altra Peroració.* — Quant â la Veu del Desert

32 (f. 33 v.) *Altra Peroració.* — O Sol que en nubol segon

33 (f. íd.) *Altra peroració. en lo Sermó de la Kalenda en Sant Joan.* — Quant del pobre bressol, que'l Sol adora

34 (f. 34) *Lletra â la Concepció.* — La Font que lo Cel adorna

35 (f. 34 v.) *Altra lletra â la Concepció.* — Estrella clara del dia

36 (f. 35 v.) *Altra lletra â la Concepció.* — Serp enroscada de flamas

37 (f. íd.) *Glosa jocosa. Ques premiâ en las festas de Barcelona â N. S.^a de la Concepció.* Cobla donada. — Ara si que ha de cremarse

Altres epígrafs de l'obra : *Introducció jocosa antes de las Decimas, Glosa.*

38 (f. 37 v.) *A N.^a S.^{ra} de la Consolació.* Soneto. — Pharo brillant, estrella vencedora.

- 39 (f. 38) *Selva Elegiaca*. — Ara si que ets Divina Elisa mia
- 40 (f. 38 v.) *Enviant vn ram â vna Purgada*. — Vuy se renova la historia
- 41 (f. 39) *Per vna Purgada dita Castañera enviant vn ram de Rosas*. — La Rosa y la Castaña
- 42 (f. 39 v.) *Enviant vn ram fet de vn Salpasser*. — Lo Salpasser entre'ls dos
- 43 (f. 40) *Enviant vn ram â vna Purgada ab Coquilles entre las Flors*. — Amor que sab fer la guerra
- 44 (f. id.) *Present de Vidre*. — Del vidre vuy la puresa
- 45 (f. 40 v.) *Enviant vn ram â vna ques anomena Cavaller*. — Est ram tant mal fogotat
- 46 (f. 41) *Altra aiximateix*. — Ordena lo Cavaller
- 47 (f. id.) *Enviant vn ram â vna Viuda*. — Vna tortoleta sola
- 48 (f. 41 v.) *Per altre ram*. — De voluntat verdadera
- 49 (f. id.) *Enviant vn ram ab vn Gallet*. — En alas de vn Pelicano
- 50 (f. 42) *A vna Purgada*. — Entre suelos y terrats
- 51 (f. 42 v.) *Enigma*. — Ham ab or enigma clar
- 52 (f. id.) *A vna Sangria de vn peu*. — Es indivisible Perla
- 53 (f. 43) *A vna S.ra anomenada Ham*. — Pescador, que viu del Ham
Hi ha una resposta.
- 54 (f. 44) *Maracipalos*. — Amaranta la Nimfa mes bella
- 55 (f. 44 v.) *Lletra per un Galan dit Alva*. — Festiva la matinada
- 56 (f. 44 bis) *Altre al mateix ja nubi*. — Entre lo Cel, y la terra
- 57 (f. 44 bis v.) *Vna descripció de Venus*. — Vinga lo Fento y Paleta — Vingan colors, y pinsells, — Vingan Ros, Arnau, Ripoll, — Casanovas y Cuquet.
- 58 (f. 44 terç v.) *Ecos, que vn cor de vn Fel contrit exala des del Sepulcre de son llit en las ultimas de la mort â vn Crucifici*. Romans. — Ara dulcissim Jesus
- 59 (f. 46 v.) *Per la triumfant Assumpció de la Verge*. Dialogo. Interloquents: la Musica, la Esfera, la Terra. — Veniu del Libano
- 60 (f. 50 v.) *Romance ô traduhit ô parafraseat que S. Rosa feu; y cantà convidant vn Ocellet â repetir las Divinas alabansas*. — Desfet lo Cos en afectes
- 61 (f. 50 v.) *A la Nativitat del Señor*. — Al amaneixer lo Sol
- 62 (f. 51 v.) *A la Nativitat del Señor*. — Quant se anticipa lo dia
- 63 (f. 52) *Altra al Naixament al to de Madama de Ricort*. — Angel. Ditxosos y humils Pastors
- 64 (f. 53) *Altra lletra al mateix assumpto*. — Pastorets de esta Comarca
- 65 (f. 53 v.) *Altra lletra al mateix assumpto*. — Pastor 1. Ola Pastors de Bethlem
- 66 (f. 54 v.) *Altra lletra al mateix assumpto*. — Pastor 1. Que has, que has vist Pastor
- 67 (f. 55 v.) *Altra lletra al mateix assumpto*. — La Verge pura pura
- 68 (f. 56) *Altra lletra al mateix assumpto*. — Al amaneixer lo Sol

- 69 (f. 56 v.) *Ostenta un Amant las finesas de son amor*. Desimas. — O he de morir ò he de amar
- 70 (f. 57 v.) *Romans*. — Ohíu Señoras devotas
- 71 (f. 61) *Madrigal à vn Russiñol*. — Amoros Russiñol, que ab ta armonia
- 72 (f. 61 v.) *Romans que envia Fontano à vnas S.^{ras} Monjas vn dia ques purga*. — De aquest trono circular
- 73 (f. 62 v.) *Estos versos envia Fontano à vna Devota dos dias despres que hague presa la purga sentse ella queixada de que ell no lin havia enviats la purga fou dos dias despres de vna gran xera*. — Romanse. Versos despres dela purga
- 74 (f. 63 v.) *Lo present feu vn Devot à la purga de la Devota fou vn ram de flors al mig dell hi havia vna gavia de filigrana y dins vn caponet de seda ab estos versos quel acompanyavan*. — Desaliñada ma Ploma
- 75 (f. 64) *En vn dia de purga envia un amant a sa Dama vn ram ab vn am y vn peix com vn cor*. — Cor y peix tot en vn ram
- 76 (f. 64 v.) *Esta Quartilla glosada acompanyava vn ram*. — Am admirable dels Cors
- 77 (f. 65 v.) *Envia vn Galant à vna Dama lo dia de la purga vna Panereta de Rosas y alguns Pensaments ab esta lletra*. — Algunas flors vos envio
- 78 (f. íd.) *Enviarenli altre ram ab esta lletra*. — Si lo ram no va à cant de horga
- 79 (f. 66) *Epitafi Al Sepulcre de la imaginada Deidad de la hermosura*. — Estas, que veus, reliquias son posturas
- 80 (f. íd.) *Soneto*. — Sepulta Febo sa claror divina
- 81 (f. 66 v.) *Romans*. — Fenix que animat à incendis
- 82 (f. 67) *Soneto*. — Sepulta Cursio en la Caberna umbrosa
- 83 (f. 67 v.) *Romans*. — Columna Atlant Gegantea
- 84 (f. 68) *Avorrit vn Amant de sa dama lamenta sa desventura*. — Las vltimas seran llagrimas mias
- 85 (f. 68 v.) *A vn Billet que envia un Amant à sa Dama haventsel ella posat als pits*. Desimas. — De vn desden tant proseguít
- 86 (f. 70 v.) *Llagrimas de una anima rendida als peus de son Redemptor*. Misericordias Domini in æternum cantabo Psalm. LXXXVIII. Vinch (Jesus meu) per rompre la cadena
- 87 (f. 72) *Canta la gala del Cingulo de puresa, que va donar y cenir vn Angel à S. Thomas de Aquino*. — Ab Cingulo ditxos, ab prenda rica
- 88 (f. 73) *Octava*. — Floris bella, gentil Perla adorada
- 89 (f. 73 v.) *A vn Casament*. Desima. — La flama junte ditxosa
- 90 (f. íd.) *Romans jocos à Monjuic*. — Torre excelsa alta atalaya
- 91 (f. 74 v.) *Despedida amorosa de vn amant poch afavorit de sa Dama, partint per la guerra*. — Quant del furibundo Marte
- 92 (f. 76, primer marcat de llàpic) † *Desimas de grandissim valor a la Mort. Fetas*

per lo Illm. Señor Eura. Consolare illum in exitu sui Eccles. cap. 38. v. 24. — Que dolor (home) que mal

93 (f. 83 v.) *A ma Casa solar la Sepultura*. Octavas. Amayna Baxel racional las velas

94 (f. 87 blanc; f. 88) *Taula de lo que conté aquest Llibre*.

Aquesta taula se detura amb el nostre núm. 85.

Encara que no consti en cap indret del present manuscrit el nom del poeta Fontanella, hi apareix sovint el seu nom arcàdic de pastor Fontano. Manca saber del cert, d'entre els fills del celebrat jurisconsult Joà Pere Fontanella, si era En Francisco o En Josep el poeta. La confusió d'En Torres Amat (*Memorias*, pp. 261-3) entre Francisco Fontanella i Josep Fontaner, va esser posada en clar per En Salvador Mestres (*Memorias de la Academia de Buenas Letras*, II, 1868, pp. 386-393). En Mestres estava per atribuir les poesies a En Josep Fontanella amb els viatges del qualse troben forces referencies en els seus versos; estan pel dominicà Francisco, a més d'En Torres Amat, En Víctor Balaguer (*Historia de Catalunya*, nova edició, VIII, 1886, p. 266) i Bernad i Duràn (*Obras poéticas del «Fenix Català» Francisco Fontanella*, 1899, publicació incompleta).

Moltes obres d'aquest manuscrit se retroben en el que porta el ms. 172. Les poesies dels nostres núms. 72 i 84 varen esser publicades pels Srs. Grau i Rubió i Ors entre les mostres del suplement (p. 26) a llur edició de les Poesies d'En Vicens García, de 1840 i les dels núms. 41, 80, 82 i 84 per En Bernad i Duràn. — Respecte al pare Agustí Eura, la poesia desconeguda del qual conté el nostre núm. 92, vegi's Torres Amat, p. 227.

28

POESIES D'EN MARTÍ EN CATALÀ I EN CASTELLÀ

Col·lecció de poesies, en català i castellà, escrites al darrer terç del segle XVIII^a per un tal Martí, comerciant de Barcelona. Està formada per tres llibretes, la segona de les quals manca de començament, que s'han disposat per ordre cronològic. 235 pp. escrites, de 208 X 150 mm. Totes les poesies acaben amb el mot *Fi* o *Fin* i una rúbrica que sembla contenir l'anagrama de l'autor.

1 (p. 1, després d'una guarda blanca) *Mientras está un Poeta experimentant las resultas de una Purga, explica â solas son sentiment, ab estas Decimas*. — Purgant pecats, â montons

2 (íd.) *Trovantse â Missa lo Autor li comunicâ lo Sr Gaspar Soler haver parit aquell matí la sua Fiola Monica Costa, â qual felicitâ de repente dit autor ab la següent Decima*. — Havent Monica sæbut

3 (p. 2) *Sors Fargas, Ygual, Gramatxes y Compañia. Fa l'autor las següents ab motiu de haver robat per medi del Estudiant un parell d'anechs, y lo demes que succehi. Decimas*. — De part de un bon agraït

4 (p. 3) *Colloqui entre dos Compañs Anton y Fran.co que venint una matinada*

de Sarrià a Barcelona en lo Mes de Setembre, Trovaren un Carro ab qual seportava un Quarto de Gallina al Sor Igual que estava purgat del dia antecedent en sa propia Casa de Sarrià. Decimas. — A. Si no me engaña la visa

5 (p. 5) Decima. — Martí sens reparo algú [La firma Fecit S.] Al Sor Miquel Solà en elogi de unas Decimas ha volgut compondrer. — Se pot dir de Versos cofre,

6 (p. 7) A una Planta de Mongetas molt estranyas que vegé lo Autor dedica de repente estas dos Decimas. — Caminant, que per exar

7 (íd.) Ab motiu de idear molt be cert aparato per las festas del B. Miquel de los S.^{tos} los S.^{ors} Sociats, é Igual fa lo Autor la seguent Decima. — Si Socio en comunidad

8 (p. 8) A la Festa que fa à St Antonio de Padua, un Espardeñer de Sarrià anomenat Calvó. Decimas. — No penseu St glorios.

9 (p. 9) A un Sor de bastanta edat, y atxacós que se está posat à la Torre en companyia de set Señoras. Ecos — Com estas tant afamat?

A set Señoras que se estan en una Casa de Camp en Companyia de un sol Senyor cerca de la bona nova, ó de St Gervasi. Decimas. — Donas que tan presumiu

10 (p. 10) Un Arrendador de est terme per no volerse fiar de ningú al recullir los grans, deixá la pell en est poble. Decima. — Caminant, à ningú digas

11 (p. 11) Havent vingut un Pages de Sarrià à Barcelona lo dia dels Morts, explica lo succehit à sa partida, y al veurer la gent que anaban al Campo Santo. Octavas. — De Novembre als dos sols se comptava

12 (p. 14) Per Acompanyar la tosca idea del altar tot fet de Llegums que feu compondrer en sa casa Lo Forner de la porta-ferrisa Ab motiu de la Beatificació B. Llorens de Brindis. — En esta pobra Capella

13 (p. 15) Lamentos dels Pobres, y Malalts del Hospital General de Santa Creu de Barcelona, implorant dels Faels Christians alivio en sas necessitats. Quartilla. — Si lo rato que aquí estas

14 (p. 19) Decima jocosa que llegint à cada linea lo penultim mot per lo ultim ó aqueix per aquell muda totalment lo sentit. — No hi Papa mes cregut odios

15 (p. 20) En ocasió que lo Autor estava jugant à joch de prendas se li maná en penitencia de una fer. una glosa à la queixa que estava fent la Sora Emanuela Canaleta de la frequencia ques feya prenyada haventse sangrat aquell dia dient se trobaba algo millorada de son Preñat. Decima. — Si no'm engañó manena

16 (íd.) Havent lo Sor D.ⁿ Joseph Pujol y Tayó tingut proporció de llegir est Llibre, dedica al Autor estas tres Decimas. — Es tal lo paeño he tingut

(p. 21) Al rebrer lo Autor las antecedents, correspon seguint las mateixas finals, ab estas tres Decimas. — Per estrañesa he tingut

17 (p. 22) Havent lo Sor D.ⁿ Joseph Pujol y Tayó dedicat en elogi del Autor vuit Decimas li respon est seguint las mateixas finals de aquellas las següents Decimas. — Si ja un'altre vegada

18 (p. 23) En Ocasió de haver D.ⁿ Joseph Pujol instat al Autor procurás à umplir

est Llibre, li suplica escusia sa instancia ab est Soneto. — Com de temps no men scbra com voldria

19 (p. 24) *Ab motiu que l'Autor estava acabant l'Aprenentatge de Botigué, y no havia crescut casi gens en tot lo temps de ell explica la sua admiració ab las següents Decimas.* — Per cert no'm aturdiria

20 (íd.) *Decima.* — De un Padre Largo y Prolixo.

21 (p. 25) *Al tiempo que está una Dama cantando una Siguidillas le dedica el Autor estas Dos Decimas.* — Hermosísimo Portento

22 (íd.) *Havent lo Autor passat una Nit del Estiu que feya gran Lluna, per casa del Sr Joseph Ygual en Sarriá, repará un Cantir de Vilafranca á la Serena ab Aygua, qual prengué deixantni un de petit de fira vuit ab la següent Quartilla.* — Com fa lo temps tan aixut

23 (p. 26) *En Elogio del Bayle de Casa Emanuel Cardeñas en Sarriá, dedica un apasionado suyo el dia siguiente estas Decimas.* — Nadie si fuere cortés,...

Responde otro Autor al Elogio del Bayle de casa Emanuel Cardeñas en Sarriá con las siguientes Decimas. — Amigo bien considero.

24 (p. 27) *Trovantse lo Autor á Betlem á dinar al eixir lo Rostit repará hi havia la Cerilla del Molló que retira y enviá al Senyor Joseph Ygual ab esta Decima.* — De Betlem en lo con-vit

25 (p. 28) *Escribe un Amigo á otro que le obligó á tomar un recibo de cierta cuenta sin tener Recivido el importe habiendo reparado no era firmado!* — Muy bien puede vm. Juanito

26 (p. 29) *Responde el Autor á un Amigo, que desde Madrid quiso manifestarle lo que se hallaba mas ó menos en la Corte con la siguiente Décima glosandola con las diez que estan á continuacion haziendole al mismo tiempo una descripcion de su vida. Decima.* — La Tertulia de Martí,

27 (p. 31) *A un Amigo que obsequiava mucho á una Dama explica el Autor las obligaciones del cortejo glosando esta Decima.* — Es el Cortejo castiso...

Respuesta que se da su Autor en nombre de su Amigo, á las precedentes, con los mismos pies, manifestando su genio. Decimas. — Aunque bien me descriviste.

28 (p. 35) *Haviendo el Autor con su Tertulia comprado un Pescado llamado Dote, que fueron á comerlo á Sarriá mediante la contribucion general de tanto cada uno, les fixó á la Cabezera de la Mesa para noticiarles el pago antes de sentarse á ella, el siguiente Cartel.* — Tragedia Nueva de la Fiera...

29 (p. 36) *Al recullir un Pebrot de terra lo Autor, li vingué un fort dolor á la Espinada, de qual resulta quedá per alguns dias quasi impedit de caminar, y se lamenta ab la següent Decima.* — Lo afecte que me has causat

30 (p. 37) *Pide á Dios le encienda el corazon á mas amarle. Decimas.* — Mi Dios no llegue a perderte

31 (íd.) *Al Retrato de mitg Cos del Sr Ramon Ygual. Decima.* — Si qui te un poch tractat

32 (p. 38) *A la experiencia que hizo el Autor del Padre Matias Bravo de su buen modo de assistir á un Pobre Moribundo le dedica en elogio de repente la siguiente Decima.* — Por mas que encarecer quisiera amigo

Dècima en forma estelada.

33 (p. 39) *Lamentos del Autor á la ausencia de la Principal Matrona de sa tertulia lo dia 4 de Setembre de 1780. Decimas.* — Ja may aflicció tanta...

Pondera lo Autor lo contento de la Tertulia al temps de restituirse sa Pincipal Matrona ab estas Decimas. — Confus y atonit estich

34 (p. 41) *En alabansa de Sarriá. Decima.* — Vila se pot dir hermosa

Dècima en forma estelada.

35 (íd.) *Explica un Apacionat de Sarria la vida que los de Barcelona hi fan al temps que van allá á divertirse. Coplas.* — Es cosa no molt extraña

36 (p. 43) *Coplas á la vida de Sarriá al tó de la Cansó que actualment hi cantan las Miñonas.* — No'y ha un' altre part

37 (p. 45) *Als diferents Rets, Moños, y Carambas de algunas Señoras de Barcelona. Coblas.* — Ara que estam tots de bulla

38 (p. 47) *Cancion Sarrianense.* — De Sarriá sitio ameno

Després de la p. 48, un foli blanc que acaba la llibreta.

39 (p. 49, tot continuant, segona llibreta) *Que com not so pretendent*

40 (íd.) *Ab motiu de prometes lo Sor. Fran.co Casals del Encant, ab la filla del S.or Joseph Artés Mesurador de Grans en lo mateix temps, se li dedica la seguent Decima.* — Un que es Hereu dels Encants

41 (p. 50) *Verdadera Tertulia Sobre algunas circunstancias ocorregudas en los tants anys esperadas festas de la Iglesia Vulgarment coneguda per la Catedral de Llevant a 2 de Juny de 1782.* — Tertulians : Galera, Gañada y Sagrera, tots Plagas de la Parroquia. — Sagrera. Finalment Camaradas.

42 (p. 67) *Ab motiu de guarnir los Bastaixos lo Portal major de S.ta María per la celebració de las festas de la traslació del Santissim Sagrament en 2 de Juny de 1782 collocaren en dit Portal las següents Decimas.* — Vinga tropa forastera...

Altres al mateix assumpto espargidas en diferents casas y carrers. — Es de tan rica bellesa...

Al Precedente asunto. Octavas. — Ecce Agnus Dei. Aquel Dios de Abraam tan formidable

43 (p. 71) *En aplauso de la funcion que se hizo en la Parroquial Yglesia de S.ta María del Mar, por la traslacion del Santissimo Sacramento al nuevo Altar, en 2 de Junio de 1782; en que contribuyeron el Rev.do Clero é Ill.tres Parroquianos sale á luz esta Dedicatoria en Soneto.* — Parroquianos Ylustres de María

44 (p. 73) *En una Capella que feren á Casa Sanromá en honor del Santissim Sagrament posaren la seguent Decima.* — Lo Fabricant mes perit

45 (p. 74) *Decimas á las Bastonadas y Cossas que en la Noche del dia 6 de Agosto*

de 1782, dio el Sr D.ⁿ Clemente Acado Espina â la SS.^{ora} D.^{na} **** en medio de la Rambla. — O tu Valiente oficial

46 (p. 79) *Descripció que fa lo Autor de la funció feta per los SS.^{rs} Comerciants en la Casa de la Llotja ab motiu de las festas celebradas â Barcelona en aplauso del Naixement dels Infants de España, y de la Pau acordada junt ab lo lance succehit lo ultim dia de la derrota del Catafal al temps de voler passar la Moxiganga feta per los Collegis, y gremis de dita Ciutat en 10 Desembre de 1783.* — Dia en que la España â sa Patrona

47 (p. 87) *Correspon en nom de tot lo Cos un Comerciant en vista de la Omissió se atribueix â aquell en varias criticas â la desgracia succehida â la Llotja lo ultim dia de las festas.* — Cridi si li apar qui no es cortés

Dècima estelada, que forma en acròstic el mot comerciant.

48 (p. 88) *Bilingue Obsequiosa Consonancia en 92 Decimas Que son Castellanas ô Catalanas conforme seran pronunciadas. Y celebran Las Glorias de la Prodigiosa, robusta, y doble Rêal Infancia de España: la fortuna de gozar el Monarca, y Real Familia que la Impera: la suspirada amigable concordia firmada entre las potencias belicosas de Europa en esta ultima guerra; y las vistosas Mascaras, Moxiganga, Luminarias, Adornos, afectuosas publicas, y privadas festivas alegrías que tributa al Rey Supremo, y al de España, la Inclita, y Fidelissima Barcelona en los días 8, 9, y 10, del mes de Dbre de 1783. Escrita â Impulsos del Amor que Predomina â la menor Musa Barcelonesa. D. D. A. F. P. Y. G. D. C.* — Y la dedica, y consagra â la Patria. Y despues de ser conseguida la facultad queda impresa en Barcelona en la Estampa de la Viuda Piferrer, Impressora del Rey N. Sr Plassa del Angel. — Dedicatoria en Soneto. — Noble, Sabia, Guerrera è Industriosa,

El poema arriba fins a la p. 112, on comencen les notes.

49 (p. 123) *Soneto sobre el haver sacado unas Pobres Mugerres â la Verguenza en 18 Marzo 1784.* — El ser puta infeliz es gran pecado,

Segueixen unes «Redondillas con cola» i una dècima.

50 (p. 124) *El Gilguerillo que ha recobrado su Libertad Fabula Alegorica.* — Un Gilguerillo hermoso, y pulido

51 (p. 127) *Con motivo de la invencion de los Serenos en Barcelona el dia 15 de Febrero de 1786 salieron â luz las siguientes Decimas.* — Este rumor esta bulla

52 (p. 129) *Dedicatoria â Don Narciso de Sarriera. Decimas.* — De Sarriera la vid,

Datada en 2 de juliol de 1786.

53 (p. 131) *Parejas Italianas A las tres Mellisas de Barcelona. Italia J, Italia J.* — Es ya tiempo caballeros mios

54 (p. 135) *Barcelona y Enero â 1.º de 1787. Respuesta a los versos esparcidos por Barcelona, contra las S.^{oras} Eulalia, Jacinta, y Raymunda Espinós.* — Tome mi pluma grande buelo,

55 (p. 140) *Decima que compuso el Padre Diego de Cadiz Ministro Apostolico,*

de la Provincia de Andalucia al Presentarle su Retrato. en 26 Enero 1787. — Retrato quien te formó,

56 (p. 141) *Decima sobre la Parada que ha fet lo Sor Joan Catalá dels Sombrerers, Vulgarment anomenat Catalanet, lo dia que la Parroquial Iglesia de Sta Maria del Mar aportá lo Combregar als Malalts de la Parroquia als 20 de Abril de 1787.* — Ques gloria de la Nació,

57 (p. 142) *Del quarto de dos Abogados de Madrid robaron Un Crucifixo de Plata de Once libras de peso, y el Picaro del ladron dexó sobre la Mesa la Siguiente Decima.* — Venid conmigo mí Dios,

58 (p. 143) *Noticias que se deven añadir en la Gazeta al Capitulo de Barcelona: son los Casamientos Siguientes. Decimas.* — La Sivil con Dardeñá...

Al Autor de la Gazeta en el asunto de los Casamientos. — Miente sin duda el diario

59 (p. 145) *A la Señora Manuela Maciá de la Plassa del Angel. Decimas.* — Manuela la veu comuna...

Digne elogi que lo Poeta dedica â la S.^{ra} Manuela Maciá noticiós del felis Casament ab la Persona de Joaquim Rosás. — Vostre elecció Joaquim

60 (p. 147) *Relació Crítica, que noticia los Casaments que ab molta Opulencia, per influencia del Signo Virgo se declaran en lo Carrer de la Bidrieria y son Veinat. Introducció.* — A la Llum de Elicono que tan brilla

61 (p. 155) *Honras que â la Muerte del Exmo Sor D.ⁿ Joseph de Galvez Marqués de la Sonora, y Ministro de Indias, hace un Sacerdote de Apolo en Junio de 1787.* — Al golpe de un accidente

62 (p. 156) *Tretzenari de las Festas de Sant Fran.^{co} de Paula en la Beatificació dels VV. Gaspar de Bono, y Nicolas de Longobardis; fetas en lo dia 4 de Juliol de 1787.* — Estava ja recullit,

63 (p. 160) *Barña 4 Agost de 1789.* — Gran falta buy dia declara

64 (p. 162) *Decima sobre el Aver obtado aparentemente al Sor de Espinosa Fiscal del Civil del Aud.^a de Esta Ciudad de Barcelona â Oidor de Granada, y el haver Jubilado al Sor de Larruy, y al Sor de Llobera Oidores del Civil de dicha Audiencia de Barña con la mitad del sueldo no mas. en Setiembre de 1787.* — Ya Espinosa despojado

65 (p. 163) *Dia 27 de 8.bre 1787 Se Quemó la Casa de las Comedias de esta Ciudad de Barcelona.* — Del fuego de la Comedia

66 (p. 164) *Decima que se Compuso sobre el Sermon que predicó en Italiano el P.^e [Espai en blanc.] en 6 Mayo de 1788 en la Yglesia de los minimos con motivo de hallarse aquí en Barcelona para Votar la eleccion de General que deven elegir dichos Minimos.* — Causó grande admiracion,

67 (p. 165) *Crítica de la xerga del Capitol General dels RR. PP. Minims Celebrat en Barña lo dia 11 de Maig del any 1788 en la Seguent Elegia. Ecce caput tollit...* — Caigué sens pensar desdel mes alt cel,

68 (p. 180) *Decima.* — Tu Poeta que vestit

69 (p. 181) *Resposta ab que lo Poeta mes minim satisfá al anonim del Pa-*

perot expedit contra del R. P. F. Ambros Puig, dignissim Provincial dels Minims, en la Província de Cathaluña. Escrita per lo Notari de Canigó á 21 de Corpus del any vinent. Decimas. — Calle insolent burinot

70 (p. 183) *Buenos días de S.ⁿ Joaquín, y Parabien de Bodas á los S.^{ores} D.ⁿ Joaquín Espalter y Roig con Manuela Maciá, y Pedro Pablo Espalter y Roig con Theresa Cañadó. Lira.* — Si hoy mi ruda voz tuviese gracia

71 (185) *Allusive á la Collocació del Cos de Sant Fausto Martir en lo Convent de PP. Caputxins de Sarriá en contraposició del fausto luxo de dit Poble (en 28 Setembre 1788). Decimas.* — Sia lo fausto mudat.

72 (p. 187) *Del Estat en que se troba la Excavació Per lograr lo Cos de Sant Pere Nolasco, Decimas.* — Com está baix jurament

Datada el 14 de maig de 1788.

73 (p. 188) *Al precedent Asunto Soneto Monocilabo.* — Noble Congrés acaba de fe l' mut

74 (id.) *Decima al Dr Buenaventura Batllucera.* — Un Tuerto se chuleava

75 (p. 189; comença el terç quadern, guarda blanca) *Continuacion del asunto sobre el hallazgo del Cuerpo del P. S. Pedro Nolasco. Decimas al precedente intento.* — A los hijos de Thomas,

76 (p. 189) *Sequentia cantada por falsete de las voces altas del Pueblo con instrumentos del mayor ruido y que pensando hablar en el sepulcro Zurrexit : no han encontrado sino non est hic.* — Por un sugeto muy fiel,

77 (p. 192) *Respuesta, y Glosa de la Sequentia con los mismos piés.* — Pedralbes hombre mui fiel

78 (p. 196) *Lletras á D.ⁿ Ramon Cunill Fiscal en la Causa de la Excavació de S.^a Pere Nolasco. Decimas.* — Señor Don Ramon Cunill

79 (id.) *Respostas á las Dos Decimas contra D.ⁿ Ramon Cunill, ab los mateixos consonants. Decimas.* — Ningú admiria quel Cunill

80 (p. 197) *Decimas que sin la menor pasion, un devoto del gran Patriarca Nolasco, ofrece al publico desconfiado de su hallazgo.* — Que cosa es buscar un Santo

81 (p. 199) *De la natatoria que es feu en lo día 15 de Juliol de 1788 entre alguns Verdugos, y un Fiscal...* — Un certs enemichs del cos,

82 (p. 200) *Critica de algunas estrañasas se han reparát en la persona de D.ⁿ Ramon Cunill. Decimas.* — Encara que el Juliol

83 (id.) *Al Sapatero de baxo de la Carcel.* — De Nolasco el Gazetero,

84 (p. 201) *A la Junta y á alguns Particulars que la componen. Decimas.* — Junta, encara estas cavant,

85 (p. 202) *Al precedente Asunto Decimas.* — Juntas, Escala, Damasco,

86 (id.) *Ab lo motiu de Esperanza per trobar lo Cos de Sant Pere Nolasco Dialogos entre Feliu, y Guillem.* — F. Si al gran Nolasco trobam... G. Pam

87 (p. 204) *Perduda la Esperanza de trobar lo Cos de San Pere Nolasco. Ecos.* — Quants rublireu lo sot destres?... Mestres

88. (p. 205) *Discurso alegorico, ó sentimientos y gozos de la Muy Ilustre Noble y Real ciudad de Barcelona. Al fallecimiento de el muy amado y augusto Rey D.^o Carlos Tercero (que está en gloria) Y á la proxima exaltacion al Trono de los Regios Principes de Asturias. Por Paulino Antonio Fernandez. Metro Heroico.* — Mi debil flaca voz aliente, y clame

89 (p. 212) *Con Motivo de la Muerte. Del Rey de España Carlos Tercero salen a Luz las siguientes Poesias. su Autor un natural Ingenio de la Ciudad de Barcelona Soneto.* — ¡Reycida cruel, sobre atrevida,

Recuerdos de la Ciudad de Barcelona al mismo asunto Soneto. — De Barcelona el Mar crece a mi llanto,

Al precedente asunto. Eglogas. — Lloren mis ojos fuentes hilo a hilo,

90 (p. 216) *Egloga A la Muerte del Rey D. Carlos Tercero. Por Don Miguel Alvarez de Sotomayor, Alferez del Regimiento de Caballeria de Santiago. Delio. Dalmiro.* — Con densa nube el sol obscurecido,

91 (p. 221) *Sistema Politico de los actuales Negocios de Europa.* — Envilecido el Turco lo sufre todo.

Datada a Barcelona en 26 de febrer de 1790.

92 (id.) *Al premeditado asesinato, que felizmente no tuvo efecto, del Exmo Sor Conde de Florida Blanca; sale a luz esta Decima.* — De un golpe intento un malvado, Datada en 14 de juliol de 1790.

93 (p. 222) *Al Licenciado Joseph Cau que se suposa habil en la sciencia de Musica y ab motiu de no haverse oposat á la Maestria de aquella facultat vacant en la Parroquial Iglesia de Sta Maria del Pi hix á llum esta Decima.* — De un Escolá se ha format

94 (id.) *A cause que l'on a pretendu que Necker en fuyant du Ministere qu'il occupoit en France auprés du Roi très chretien Louis XVI. avoit été tué d'un coup de fusil l'on a fait le suivant Dixain.* — Quand devant Dieu

95 (p. 223) *Memorial de las S.^{ras} de Gerona al Rey N. Señor.* — Llenas del mayor rubor

96 (p. 224) *Sextas Rimas, en las que en nombre de la Muy Ilustre Ciudad de Barcelona, Lloro, Un Amante Zeloza de la Patria, su incomparable perdida en la Muerte Del Excellentísimo Señor Don Fran.^{co} Antonio de Lacy, Conde de Lacy, Capitan General, que fué de este Principado de Cataluña, &c.* — ¡Infelice de mí! ¡que desgraciada

A la fi: «Vendese en la libreria de Juan Cerqueda Calle dels Escudillers Barña y Enero de 1793.»

97 (p. 226) *Con motivo del horrible regicidio cometido en la Persona de Luis XVI. en Paris el dia 21 de Enero anterior sale á luz la siguiente Composicion de un Inglés. Octavas.* — La Sinagoga infiel á el Pueblo incita

98 (p. 227) *En el Pronostico de Don Diego de Torres Villaroel, Impreso en el año 1756 para el de 1757 en el Capitulo de Paris se halla esta Decima.* — Quando los Mil contarás,

99 (p. 228) *Luzbel hace presente al Señor el temor con que tiene la multitud de*

Franceses que desde la 1ª revolucion de Francia se introduce en su dominio, y recela ser despojado de su Reyno. Decimas. — A vuestros piés Dios supremo,

100 (íd.) *Receta para Fabricar Franceses. Decima.* — En alambique hecharas
Datada en 24 d'abril de 1793.

101 (p. 229) *Laberinto En que leida cada columna de por si se pinta lo que fué Francia en su quietud, y leida una con otra lo que, desde su inexplicable revolucion.* — Francia tu te viste Rendida al ultrage

Datada a Barcelona en 14 d'abril de 1793.

102 (p. 231) *Con motivo del horrible regicidio cometido en Francia y del infeliz estado en que se halla aquel Reyno salen á luz las siguientes.* — Quien prendió á tu Rey Monsieur!

103 (p. 232) *Con motivo del Regicidio cometido en Paris en la persona de Luis 16. Rey de Francia manifiesta el Autor el odio tiene al nombre Francés. Decimas.* — Mas que digan soy Arriano,

104 (p. 233) *A la rendicion de Bellaguarda oy dia el Castillo de Sn Juan Bautista de la nueva España. Soneto* — Cayó por fin de Bellaguarde altiva...

Altre Soneto. — Per ma fe que'l Gabaix está bunich

105 (p. 234) *Soneto que refiere lo que verá el curioso Lector.* — Donde Cagigal estas metido...

Al mismo intento Decima. — Ricardos llevaste chasco

La p. 236 és blanca, com la guarda que segueix.

29

COL·LECCIÓ DE VERSOS AL·LUSIUS A LES EXCAVACIONS FETES
A BARCELONA PER A TROBAR EL COS DE SANT PERE NOLASC

Volum de 54 ff., format per quaderns i fulles soltes de diverses mans, però totes del segle XVIII (206 X 150 mm.); la fulla 28 és més petita (150 X 75 mm.), i en canvi, a la fi, s'han afegit dos plecs de 6 i 2 fulles respectivament, de format més gran (315 X 221 mm.). Al davant, una estampa amb la figura de S. Pere Nolasc, de les recollides per ordre de D. Antoni Borràs, amb una explicació manuscrita.

1 (f. 1) + | *Al tiempo de hacer la Excabacion de Sn. Pedro* | *Nolasco.* | *Dezimas.*
Barcelona tanto hablar!

2 (f. 1 v.) *Al estat que se troba la Excabació. Decimas.* — Com está baix jurament

3 (f. 2) *Contra Incredulos, y Janaticos* | *Dezimas.* — Muera la Incredulidad

4 (f. 2 v.) *A un Zapa- | tero echo | centinela perpetua | de la Excabacion.* — De Nolasc el Gazetero

Repetició del núm. 83 del Ms. 28.

5 (f. 3) *Al sigillo, con que se practican por el tribunal ó* | *Junta Nombrada por*

Nuestro Illustrisimo las diligencias para el | hallazgo del Cuerpo de Sn. Pedro Nolasco. Dezimas. — Junta di ¿que te prometes

6 (f. 4 v.) *Als Poetas que han escrit fins vuy dia 12 de Maig | 1788 en assumpto de dita excabació. | Dezimas. — Malviátge tants dictats,*

7 (f. 5 v.) † | *Desengaño al Público. Dezimas. — Aquel que con tal affecto*

8 (f. 6 v.) *A la Revelació de Fr. Soler Mercenári. Dezimas. — Enfadat tot Barcelona,*

9 (f. 8) *Sobre el assumpto del Dia. Decimas. — Juntas, escala, Damasco*
Com el núm. 85 del Ms. 28.

10 (f. 8 v.) *Decimas a Dn. Ramon Cunill fiscal de la Ex- | cabació. — Senyor Dn. Ramon Cunill*

Copia del núm. 78 del Ms. 28.

11 (f. 9) † | *Haventse observat algun augment al Rl. Pago de | Catastro, y Pavellons, se infereix ha servit per com- | pensar lo gasto de la Excavació, y un Advocat de | Pobres fa la següent | Decima. — No cobrant ab los Moltóns*

12 (f. 10) † *Ecos xocosos. — Si al gran Nolasco trobam... Pam*

Copia del núm. 86 del Ms. 28.

13 (f. 11) *Altres cosas que se han obserbat a Dn. Ramon Cunill | Que son, posar a aixugar la Perruca, un Capot fet | com de Pastor, y las Sabatas forradas ab Pell de Cunill. Decimas. — Encara que'l Juliol*

Copia del núm. 82 del Ms. 28.

14 (f. 11 v.) *De la Natatoria que se feu en lo die 15 de Juliol de 1788 entre | alguns verdugo, y un fiscal. Judici. — Uns certs enemichs del Cos*

Copia del núm. 81 del Ms. 28.

15 (f. 12) † | *Lletras a Dn. Ramon Cunill fiscal de la Causa | de la Excabacio. — Señor D. Ramon Cunill*

Com el núm. 10.

16 (f. 13) † | *A Borrás y á Manuel Berenguer. — Y voste Señor Borrás*

17 (f. 14) † | *Al Sor. Dn. Francisco Horteu Jutge de la Excabacio. — Jo no voldria en cap preu*

18 (f. 14) *Al Sor. Compte de Sta. Coloma. — Señor Compte, axis de mal*

19 (f. 15) ✕ | *Junta encara estás cayant*

20 (f. 17) ✕ | *Del Estat en que se troba la escabacio per trobar | lo Cos de St. Pere Nolasco | Dezimas. — Com está baix Jurament*

21 (f. 18) *Decimas Sobre la Assumpto de la Excavacio. — 1. Es tanta la Passio*

22 (f. 20) ✕ | *Decimas als Sors. de la Excabacio. — 1.ª Junta encara estas Caban*

Repetició del núm. 19.

23 (f. 22) ✕ | *Resposta à las decimas de Dn. Ramon Cunill fiscal | de la Curia y de la Excabacio. — Ningú admiri aquell Conill*

24 (f. 23) *Advertencia a la Ilte. Junta de la Escavacio | Decima.* — A la Junta se prevé

25 (f. íd.) *Critica de algunas raras que se han obserbat en la | persona de Dn. Ramon Cunill. | Decimas.* — Encara que l Juriol
Repetició del núm. 13.

26 (f. 24) ✱ *A Dn. Ramon Cunill Clegue Fiscal de la | causa de la escavacio de St. Pere Nolasco de altre | ingeni | Decimas.* — Sor. Dn. Ramon Cunill
Repetició del núm. 15.

27 (f. 24 v.) *Resposta propia a las antecedent Decimas ab | las mateixas consonans.*
Repetició del núm. 23.

28 (f. 25) ✱ *Participant lo estat de la excavacio, en que se | pretent trobar lo cos de St. Pere Nolasco, per las | individuals noticias dona lo P. Pedralbes ex-Je- | suite español se fa ab las presents | Decimas.* — 1. Sim veig ab precisio
Vegi's Ms. 23, 4.

29 (f. 27) *Als poetas que han escrit fins bui dia 12 de Maig de 1788, | en asunto de la excavacio dirigida a trovar lo cos de St. Pere | Nolasco | Decimas.*
Repetició del núm. 6.

30 (f. 28) *Cansoneta de bulla | pera cantar las Criaturas | ab musica de Xiulets | devant de la Escavació del | Pare Pedralbas.* — Birolet Sant Pere

31 (f. 29) *Soneto munocilab.* — Noble Congres acaba de fe l'... mut

32 (f. 30) ✱ *Soneto venido de Roma.* — Spanditi ormai, come di Abramo il seno (f. 30 v.) *Traduccion.* — Descubre por fin Bobeda oscura

33 (f. 31) *Balgame Dios que de bullas?*

34 (f. 32) *Para desengaño del Licenciado | Barnola y Ingenua respuesta que | da el dicho Dn. Raymundo Merino | y Barnola a las Decimas sigientes.* — Poeta. Porque nuestra Santa Fe

35 (f. 35) ✱ *A la Excabacion de Sn. Pedro Nolasco | Decimas.* — Muera la incredulidad

Repetició del núm. 3.

36 (f. 36) ✱ *A un zapatero que todo el dia està atisbando las opera- | ciones de la Escabacion. | Decima*

Com el núm. 4.

37 (f. 37) Repetició del núm. 1.

38 (f. 38) Id. del núm. 5.

39 (f. 40) ✱ *Reconvencion, y quexa de Sn. Pedro Nolasco al P. Pedralbes, | viendole llegar al otro Mundo muy satisfecho de haver dejado | descubierto en este su sepulcro.* — Que mientras en el mundo tu vivias

El f. 43 en blanc.

- 40 (f. 44) *Relacio feta a F. Soler.* — Es lo cas que están posat,
Repetició del núm. 8, des de la segona dècima.
- 41 (f. 45) Fanaticos que buscaís
- 42 (f. 47) † | *Copia de una Carta escrita por un sujeto á un Amigo suio, | en que
le explica su parecer acerca de la Excavacion hecha en | Barcelona en busca del Cuerpo
de San Pedro Nolasco.* — Amigo y Dueño estimadissimo. Acabóse:
El f. 52 en blanc.
- 43 (f. 53) † | Toda verdadera revelacion, o Profesia
Objeccions fetes a la suposada revelació de fra Soler sobre el lloc on era el
cos de Sant Pere Nolasco.

30

FORMULARI D'INSTRUMENTS NOTARIALS

Lletra de diverses mans, d'últims del segle XVIII i principis del XIX; paper; 18 ff. sense numerar, preliminars, amb la taula, més 192 ff. numerats (mancant els 152, 153, 159, 160 i 189), (210 × 145 mm.). Relligadura de l'època en pergami. Al segon full de guarda, escrit a mà: «Hic Liber pertinet ad me Bartholomeum a Portolés.» Al llom: «Formu- | lari».

(f. 1 preliminar, comença la taula del contingut del llibre, ordenada alfabètica-
ment per materies) A. | 53. Arbitrament de Preu...

(f. 18 v. preliminar, acaba) 121. Venda del dret de lluhir y quitar.

(f. 1, comencen els formularis) Concessio de Cami per una pessa | de Terra |
Joan T. De son Grat, etc., per ell, y sos...

(f. 192, acaba) Doy fe.

La major partida dels documents són en català, però n'hi ha alguns, molt pocs, de redactats en castellà. Els noms propis de lloc i de persona, solen esser en blanc, però de vegades són copiats sencers, els primers sobretot. En llur majoria, són pobles de la Vall d'Aràn: Viella (f. 20, 57 v., 120 v.), Bosost (f. 120), Gessa (f. 190), Escunyau (f. 190, 192). En el f. 146 comença la rúbrica: «Contractes segons estil a la Vall de Aran». També s'hi cita Olot (f. 37), i bastant la ciutat de Barcelona. Sobre les relacions del propietari del manuscrit amb la Vall d'Aràn, podria orientar un fragment de carta, datada a Viella el 26 d'agost de 1851, que es troba dintre del manuscrit. De la firma sols se llegeix: «Mariano Las...», però va endreçada a «D. Antonio Portoles, Barcelona».

31

ANTONIO AGUSTIN : TRATADO DE ARMAS Y LINAGES DE ESPAÑA

84 ff. útils en paper, numerats en llapç modernament, més 26 ff. en blanc; lletra de principis del segle XIX; intercalats en el text, alguns escuts dibuixats amb tinta solament

(260 × 146 mm.) Relligadura flexible en pergami antic. Al llom, escrit de llarg a llarg, en tinta: «Tratado de armas y linages por don Antonio Agustin.»

(f. 1) *Tratado de | armas y linages de mucha | parte de la Noblesa de | España | Compuesto por Don Antonio | Agustin Arçobispo de Tarra | gona | Diuidido en Dialogos.*

(f. 2, comença) Dialogo Primero de las armas | Interlocutores | Antonio. Bernardo. y Carlos. | B. Muchos dias ha que deseo saber...

(f. 84, acaba) Señor de Amusco de linage de Manrique de lara y Portugal.

Imprès en el vol. VIII de les *Antonii Augustini archiepiscopi Tarraconensis opera omnia* (Luca, 1774), pp. 345-373.

32

DECLARACIONS DEL PROCÉS CONTRA MN. ANTONI COMPANYY

Paper; 66 ff. útils, numerats en llàpig; lletra del segle xvi, de molt difícil lectura (207 × 140 mm.). Relligadura moderna en pergami.

(f. 1) *Translatum testium pro parte | discreti Joannis auleda (?) presbiteri et | rectoris ecclesie parrochialis ville mar- | torellj primo loco productorum aduer- | sus et contra discretum anthonium | company presbiterum.*

(f. 2) Die veneris intitulata decima nona mensis aprilis Anno a nativitate domini millessimo quingentesimo decimo innouit et deposuit testissequens. Discretus Antho-nius...

(f. 66 v., acaba) et de illis est publica vox et fama saltem in ea scientes. Ge-neraliter autem fuit juratum... ffuit sibi lectum et perseueravit.

33

LLIBRETA PER DIRECCIÓ DELS JOVENS CARTOIXOS

29 ff. útils en paper, numerats en llàpig; (242 × 145 mm.) Escriptura de principis del s. xix. Relligadura moderna en pergami.

(f. 1) *J. M. J. | Llibreta | per direcció particularment dels | Jovens. | Temps de Advent. | En los dias de Capitol (fora dels Diumenges) se toca a tercia...*

(Al marge:) Notas conformes al St. Estatut o als costums de Montalegre. Pero si dit dia...

(f. 22, segueix en castellà) Preparación para la oración. Postrado diga : Jo vilisimo...

Acaba al foli girat, observant-s'hi a la fi unes ratlles esborrades.

(f. 23) In Charta N. R. Definitionis anni 1801 disponitur : Ut in administra-tione...

Segueix en llatí, català i castellà.

(f. 26) Instrucció sobre los Novicis y Jovens Conversos Cartuxos so es durant los sis de la Escola. Los Conversos Cartuxos...

(f. 29, acaba el ms.) sempre se resan després de las majors.

34

LLIBRE DE COLORES PERA INDIANES

Paper; 194 ff. útils, més 13 ff. de taula a la fi; entre uns i altres una gran gruixa de paper en blanc. (200 × 149 mm.) Lletre del s. XIX^a. Relligadura en mig pergami, amb cintes per a lligar. Al llom, escrit en tinta: «Llibre de Colores fuertes de Miguel Carn... | Del año 1836».

(f. 1) *Llibre de Colors pera | Indianas* | Color de rabe. 1ª Color de rabe que es el que se posa a las olivas...

Van seguint les receptes numerades fins a la 386. La última, que és medicinal, acaba al foli 194 v.:

la cama u alla a on tinga lo dolo.

35

CEREMONIAL DELS OBRERS DE SANT JUST DE BARCELONA

Quadern escrit a la primera meitat del s. XIX^a, de 4 pp. preliminaris en blanc, més 30 planes marcades amb llapis, blanques les 20 (220 × 142 mm.). Encartronat en paper vermell, amb el rètol següent enganxat al pla: «Explicació | Dels dias en que los Illustres Señors | Obrers de la Iglesia Parroquial de San | Just, y San Pastor deuen assistir al Taulell | per las funciones que se fan en dita Yglesia, y | demás noticias conduhénts. | Nota de la total cera se necesita cada año | com també la qualitat, y numero que deu dis- | tribuirse en cada una de las festas se fan | en dita Parroquia.»

(p. 1) *Dias que se deu assistir al Taulell*, Janer 6.

(p. 21) *Lo numero de cera que deu posarse en cada una de las festas se fan entre any, es la següent*, Janer dia 1.

(p. 29, acaba) *Te Deum*. Dias que se canta Te Deum sens Sagrament. En est dia, deu posarse la cera següent: 6 ciris á la cardensa, y 2 als Sans Patrons.

BIBLIOGRAFIA

Xilografies antigues del Bt. Ramon Lull. Estampa d'en Felip Guasp. Mallorca MCMXV foli.

Amb aquesta publicació, feta amb molta esplendidesa en commemoració del VI^è Centenari de la mort d'En Lull, la casa Guasp, de Mallorca, que ja estampava obres lulianes en el segle XVII^è, reproduïx algunes interessants xilografies del segle XVIII^è, triades d'entre les moltes que encara es conserven en els prestatges de la seva impremta. El llibre constitueix una de les contribucions més interessants fetes a la bibliografia luliana en l'any del Centenari, i és un primer pas, donat ben en ferm, per a arreplegar la riquíssima iconografia luliana en manuscrits, llibres, impresos i estampes. Es desitja que el Sr. Felip Guasp i Vicens continuï publicant tots els gravats que encara conserva, a ésser possible, fent constar el lloc on foren publicats i si són llibres o estampes. La manca d'aquesta indicació treu valor al present recull. — A.

Corona d'Aragó y sos antichs dominis: Catalunya, Valencia, Balears, Sardenya, Nápoli y Sicilia. Catalech de llibres en venda en la Llibreria Antiquaria d'Antoni Palau, Carrer de S. Pau, 41, Barcelona. 1916. [Barcelona, Jepús, 1915.] — XII + 265 pp.

El simpàtic llibreter N'Antoni Palau i Dulcet ha publicat aquest catàleg, del que n'ha fet una tirada de trenta exemplars numerats en paper de fil, dels que ha tingut la bondat de regalar-nos-en un. Per aquest motiu, pel seu caràcter monogràfic, i sobretot per les curioses notícies que l'encapsalen, relatives a la història del comerç de llibres vells a Barcelona en el segle XIX^è, no volem deixar de parlar-ne en aquestes planes. S'hi descriuen en conjunt 5,863 títols, ordenats per matèries, amb un copiosí índex alfabètic d'autors que facilita la consulta, convertint el catàleg en un repertori ben útil. Molt sovint, els títols van acompanyats de notes explicatives de son contingut, i alguns articles se surten del marc dels catàlegs de venda de llibres, per a convertir-se en veritables bibliografies, citant tota mena d'obres que facin referència al tema, fins quan no figuren en la col·lecció d'En Palau. Mostra d'aquestes bibliografies de temes especials ne són les referents a la Conca de Barberà, tan estimada d'En Palau (313 títols), i a les obres d'En Balma (414 títols); d'una i altra (la darrera sobretot, ateny veritable importància) n'ha fet l'autor una tirada apart, també en paper de fil. Molt interessants són també les

notícies que arreplega al davant del catàleg sobre els llibreters de vella Barcelona. Tot llegint-les, un hom s'enforteix en el propòsit de col·leccionar els butlletins de venda dels antics llibreters barcelonins, per a estudiar com se desferen moltes de les biblioteques que ens transmeté el segle XVIII^a, i la història de la naixença de les nostres col·leccions del XIX^a. En Palau dona una cronologia interessant, animada amb molts records personals ben vius. Però no compartim el pessimisme dels seus últims mots. No es poden desconèixer els esforços que es fan de dèu anys a la nostra part per aturar i vincular definitivament a Barcelona els tresors bibliogràfics del nostre passat. La nostra BIBLIOTECA DE CATALUNYA, on tantes joies en perill d'esgarriar-se s'hi han aixoplugat, n'és una prova ben palesa. — J. R.

Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona. VIII, 1915.

SOLER PALET, J. : *Notícies biogràfiques inèdites d'En Bartomeu Mates, autor de la cèlebre Gramàtica Llatina Incunable* (p. 33-42). — Les úniques dates conegudes de la vida de l'autor de la famosa gramàtica d'En Mates, les publicà el Sr. E. Canibell en la reimpressió que en féu en 1906; corresponen als anys 1466 i 1467, i indiquen que llavors ja era mort. El Sr. S. i P. ha trobat altres documents que s'hi refereixen, essent el més antic del 18 d'agost de 1424, i l'últim del 7 de juliol de 1463; aquesta data és interessant, perquè adelanta de dos o tres anys, almenys, l'època la mort d'En Mates, que En Canibell fixava entre 1465 i 1466. Basat en aquests documents, l'autor torna a plantejar la qüestió de l'autenticitat del colofó de la *Gramàtica* (Barcelona, 1468). Les raons del Sr. S. i P. són purament conjecturals i no convencen del tot, però és ben cert que els fets van tirant per terra bona part de la cronologia que els historiadors dels orígens de la impremta espanyola donaven per establerta. Primer, el descobriment d'una edició de 1495 de l'obra d'En Mates, destrueix la correcció que En Haebler proposà al colofó (1498 en lloc de 1468); més tard, el Sr. Serrano i Sanz, al demostrar documentalment l'existència d'una impremta a Saragossa en 1473, ha donat un cop mortal a la, abans, indiscutida prioritat de l'estampa valenciana. El senyor Miquel i Planas, al comentar aquesta última troballa (*El Poble Català*, 26 febrer 1915), se decanta envers l'autenticitat del colofó de 1468, fonamentant-se en què no és improbable que l'estampa fos coneguda a Barcelona quatre o cinc anys abans que ho fos a València i a Saragossa. Aquest és l'argument de més força que fins ara s'ha aduït en favor del discutidíssim incunable barceloní.

MIRET I SANS, J. : *Escolars catalans al Estudi de Bolonia* (p. 137-155). — D'aquest curiós estudi, ens interessen especialment les notes de compres de llibres fetes a Bolonya per estudiants catalans. Una d'elles (p. 152), de l'any 1264, es refereix a un Digest nou amb la glosa d'Accursius, comprat per trenta lliures bolonyeses; l'altre (p. 153), és la venda feta pel conegut estacionari Suliman, pare del jurista Martí del mateix nom († 1306), d'una *Summa Azonis* (sobra segurament la correcció *accionis*).

MAS, Mn. J. : *Notes documentals de llibres antics a Barcelona* (p. 155-167, 238-251). — Es un recull interessantíssim, en curs de publicació, de notícies relatives a compres i deïxes de llibres a distintes iglésies i persones, però tretes totes del nostre ric arxiu catedral. Es impossible extractar-les totes, i ens limitarem a senyalar les més importants. Criden primerament l'atenció les referents a la biblioteca de la Seu de Barcelona : la més antiga és

de l'any 1016, bastant anterior al conegut instrument de compra d'un Priscià de l'any 1043, existent a l'Arxiu de la Corona d'Aragó (Beer, *Handschriftenschatze Spaniens*, 65) que era considerat com la més vella notícia conservada de l'existència d'aquella biblioteca. Les donacions de N'A. de Caldes (1195) i Berenguer de Palou (1197) ja les havia extractades el P. Villanueva (*Viaje*, XVIII, 112). De l'any 1386 és un pagament relatiu a la instal·lació i encadenament dels llibres a la llibreria de la Seu.— Les notes anteriors al segle XIII, són relativament abundoses, i donen materials per a l'estudi del preu dels llibres a Catalunya. Val la pena d'esser mencionat el canvi d'un llibre per una vaca amb sa vedella (998), valoració en espècie, que fa bon costat a la que es troba en el ja citat instrument de 1043. La major part dels llibres són litúrgics o jurídics, i entre aquests és curiosa la llista dels cedits a un estudiant de Lleida en 1401. Obres en català o de caràcter literari i profà se'n troben en les biblioteques de dos seglars: En Joà de Mitjavila, mercader de València (1331), tenia un *Blanquerna*, les *Ores de Santa Maria*, *Furs de València*, *Costumes de la mar*, i un *Romanç de Tristany* (en català o en francès?; és la primera vegada que el veiem citat en una biblioteca a Catalunya); en Jaume Cavaller (1352) tenia un *flors sanctorum* català. Els *libri artium* apareixen rarament; en la deixa de mestre Grau (1233) s'hi citen *libros de física*, i En Francesc Fonollet (1353) tenia diversos llibres gramaticals: *Grecisme*, *Cató*, *Comptentus*, *Tubias* (no *cubias*!). — Del segle XIII, són dos curiosos contractes de copistes: en 1247 fra Castelló Bavi s'obliga, donant per garantia unes cases seves i una biblia, a copiar un llibre que havia cobrat per endavant; en 1260 En Ramón Basset de Piera es lloga com a copista per una certa quantitat, a més del menjar i el vestir. Com a llibreter s'hi menciona, en 1306, En Johannutius de Fulgineo, romà, que ven a Burdeus un digest a Arnau de Comes. D'il·luminador sols se'n cita un, mestre Miquel, i encara en 1413. Les notícies de relligadors confirmen que aquesta art l'exercien quasi únicament els jueus a Catalunya en el segle XIV, i els registres del nostre Arxiu del Reial Patrimoni en poden donar moltes altres proves.— Aquesta publicació de l'incansable Mn. Mas, de tan gran interès per a l'estudi de les nostres biblioteques mig-evals, ha de marcar el començ de la història de la llibreria Capitular de Barcelona. Però els documents aïllats diuen ben poca cosa, si s'obliden els mateixos manuscrits que afortunadament s'hi conserven encara, i que és urgent donar a conèixer, començant per publicar el catàleg que en dreçà el P. Caresmar. Déu vulgui que hagin passat per a no tornar els temps en els que no es permetia pendre notes d'aquell inventari a un savi tan venerable i digne de confiança com el P. Denifle!

BATISTA I ROCA, J. M.: *Catàlech de les obres lulianes d'Oxford* (p. 204-228). — Els fons lulians de les biblioteques angleses no havien estat encara analitzats detingudament, i això augmenta l'interès de la descripció dels manuscrits d'Oxford (principalment la Bodleiana), que ha començat a publicar el Sr. B. La major part dels manuscrits es refereixen a obres d'alquímia, i demostren la popularitat que els apòcrifs lulians obtingueren a Anglaterra en els segles XVI i XVII. El descobriment d'un text català anterior a 1450 del *Testamentum* és veritablement una troballa, perquè demostra que Catalunya no permanesqué del tot allunyada, com se creia, del falsejament de la personalitat científica de R. Lull. La descripció dels manuscrits és feta amb molta cura i detall. — J. R.

Butlletí del Centre Excursionista de Vich, I, 1914.

PALMIERI, J. B. : *El Codice Summa Institutionum Placentini del Museu Episcopal de Vich* (p. 129-135). Estudi sobre aquest manuscrit (núm. LXXXII del Catàleg Villanueva), únic conegut que contingui la *Summa codicis* d'En Roger, amb el complement afegit pel Placentí (glosador mort en 1192). L'autor, després d'analitzar el contingut del manuscrit, en dóna una descripció publicant-ne un petit facsimil. — *Notes d'arxiu* (p. 153). Entre elles s'hi dóna un inventari de la Seu de Vich al segle xè, en el que s'hi senyalen alguns llibres. Semblen endevinar-s'hi faltes de lectura. Els llibres són quasi els mateixos mencionats en l'inventari de l'any 957, fet a la mort del bisbe Wadamir (Villanueva, VI, 273), i no hauria estat de més que l'anònim editor l'hagués relacionat amb ell. En l'últim publicat, són interessants les al·lusions a persones o esglésies que tenien llibres en poder seu. — R.

Cenacle. Revista cultural. Manresa. I (1915).

ARDURIU PASQUAL, A. : *Les Biblioteques municipals* (pp. 2 i 3).

CRÒNICA

BARCELONA

BIBLIOTECA DE CATALUNYA. ESTADÍSTICA SETEMBRE-DESEMBRE : *Llibres entrats.* — El nombre de llibres registrats el 31 de desembre de 1915 pujava a 32,999. L'augment ha estat, doncs, en els quatre mesos darrers, de 2,613 obres, amb un total de 4,707 volums, que es distribueixen en la forma següent:

	Obres	Volums
Donatius	2,251	4,125
Canvis	265	439
Compra	97	143
Total.	2,613	4,707

L'extraordinari augment dels donatius s'explica per haver estat inventariada, en el temps que ressenya aquesta crònica, la col·lecció cervàntica cedida per D. Isidre Bonsoms a l'Institut d'Estudis Catalans (v. BUTLLETÍ, II, 120) i la qual és formada per 1,805 títols, representant un conjunt de 3,367 volums i fullets.

L'augment total experimentat per la BIBLIOTECA en l'any 1915 ha estat de 4,814 obres, i de 8,121 volums, ingressats pels conceptes següents:

	Obres	Volums
Donatius.	3,103	5,524
Canvis.	265	404
Compra	1,446	2,193
Total.	4,814	8,121

Vegi's la comparació d'aquest resultat amb el de l'any anterior :

	OBRES		VOLUMS	
	1914	1915	1914	1915
Donatius.	2,627	3,103	3,265	5,524
Canvis.	253	265	477	404
Compra.	1,325	1,446	2,805	2,193
Total.	4,205	4,814	6,547	8,121

Han ingressat, doncs, 609 obres i 1,574 volums més que en l'any 1914. La puja més considerable s'observa en els donatius, per la raó indicada (476 títols); vénen després els llibres comprats i els canvis, amb 121 i 12 números més respectivament.

Entre els donadors més importants hi ha els següents:

	Vols.		Vols.
Agell, J.	1	Malgà, Mn.	2
Alcover, Mn. A. M.	3	Marquès, R.	3
Alós, J. M. d'	6	Martorell Trabal, F.	5
Alós, R. d'	68	Massó Torrents, J.	2
Aranzadi	1	Mestre Noé, F.	1
Arenas, Mn. A.	3	Miquel i Planas, R.	1
Bertràn, M. J.	1	Miret i Sans, J.	2
Carner, J.	78	Morató, J.	90
Clascar, Mn. F.	316	Oliva, V.	1
Coelho, J. A.	1	Prat de la Riba, E.	55
Colominas, J.	1	Puig i Cadafalch, J.	1
Fius	1	Roig i Roqué, J.	2
Givanel Mas, J.	3	Rubió i Lluch, A.	15
Guasp, F.	1	Segalà Estalella, Ll.	1
Klumpf, L.	1	Terradas, E.	1
L'Avenç	5	Torrents, Munner, A.	1
Lliga Regionalista	1	Valls i Taberner, F.	9
Macià, J. M. de	21	Vidal, Ll. M.	2

La senyora Viuda de D. J. Pasola Ginfrer, empleat de la Diputació de Barcelona, va cedir a la BIBLIOTECA, en memòria de seu difunt espòs, una col·lecció dels seus llibres, important en conjunt 182 volums.

ADQUISICIÓ DE MANUSCRITS. — Per compra s'han adquirit els següents:

398. *Modus sepelliendi monachos Sancti Hyeronimi*. Vall d'Hebron. 1734.

399. *Obras de Pindar i de Teocrit* (en grec). Segle xv^a. Manuscrit procedent de la biblioteca de Poblet.

401. *Doctrina christiana composta pels PP. Missioners d'Escornalbou*. Segle xviii^a.

402. *AMAT I SENJUST : Excursions per Catalunya*. Segle xviii^a.

419. *Memoria istorica di diversi successi tragici ed amorosi occorsi in Napoli o altrove a Napolitani*. Segle xvii^a.

Donatius:

400. «*Planos estados y relaciones...*» de l'Amèrica Espanyola. Segle xviii^a. Donatiu d'un bibliòfil barceloní. Amb nombrosos mapes en color.

403 a 418. 16 vols. dels segles xvii^a i xviii^a de tesis i apunts de filosofia. Donatiu del Dr. Frederic Clascar.

ARXIU. — La col·lecció de pergamins s'ha vist augmentada considerablement durant els quatre darrers mesos de 1915 amb els donatius següents: Del Sr. Miret i Sans, un miler de documents de diversos segles, des del x, relatius a molts indrets de Catalunya, sobretot Organyà, Sant Pere d'Ager, Terrassa, Alguayre, Sant Cugat. Entre ells es

troben algunes butlles i el testament del comte Guinart de Rosselló, any 1172, en trasllat contemporani de l'original. Del Sr. Joàn Givanel i Mas, una lletra de Paulus V, any 1607, dirigida al seu Nunci a Espanya sobre el monestir d'Alguayre. Del Sr. Salvador Babra, un document datat a Rodes, en 1376, en el qual el Gran mestre de l'Hospital confirma un nomenament fet pel castellà d'Amposta En Joàn Fernández de Heredia.

S'ha continuat l'ordenació de l'Arxiu. Actualment, tota la documentació en pergamí ja es troba instal·lada en dos armaris amb calaixos grans, de poca alsada, dintre dels quals es poden establir les divisions que es vulguin mitjançant caps obertes de la mateixa alsada que el calaix. D'aquesta manera, en cada un d'aquests, es fan les classificacions que es cregui convenient dels pergamins que s'hi guarden, atenent llur assumpte, època, tamany, etc. Tots els que són entrats fins ara hi han estat posats plans, en general després d'haver-los premsat humitejant-los lleugerament pel revers.

El registre de tota la documentació de l'Arxiu, documents en paper o pergamí, lligalls, volums, etc., ja està molt avançat. En ell s'especifiquen tots els principals detalls perquè es puguin verificar. El número d'ordre, correlatiu, que se'ls hi dóna, constitueix ja una part de la signatura definitiva, la qual compendrà, a més, altra xifra de col·locació, en redactar-se les cèdules del catàleg. Aquest es començarà aviat, tan bon punt estigui al corrent l'inventari-registre.—A.

LECTORS. — En els quatre mesos a que es refereix aquesta crònica, s'han facilitat 375 targetes d'admissió a altres tants llegidors. El nombre total dels inscrits el 31 de desembre era de 1,710, de la qual xifra 936 perteneixen als presentats en aquest any; com que dels 774 inscrits en l'any 1914 sols se n'han presentat 318 a renovar la targeta d'admissió, resulta que el total veritable de lectors que han visitat la BIBLIOTECA l'any 1915 ha estat de 1,254, els quals han ocasionat un total de 6,415 assistències en els mesos de setembre-desembre, i de 14,282 en tot l'any 1915. El promig per lector ha estat, doncs, de 11'488 contra 6'019 de l'altre any.

Quadre comparatiu dels lectors en els mesos de setembre-desembre de 1914 i 1915:

	1914	1915
Setembre	455	910
Octubre.	1,051	1,429
Novembre.	1,032	2,161
Desembre	795	1,915
Total.	3,333	6,415

El número d'obres servides amb butlletí de comanda ha estat el següent:

Setembre	461
Octubre	711
Novembre	1,092
Desembre	873
Total.	3,137

Durant tot l'any ha pujat aquesta xifra a 9,317 obres. Com se veu, quasi dues ter-

ceres parts dels concurrents, consulten sols els llibres posats en la Sala de lectura a la lliure disposició dels lectors.

Distribuïts per matèries, els llibres s'agrupen en la forma següent:

	Setembre a Desembre	Total 1915
Obres generals, Bibliografia	140	475
Filosofia	195	500
Religió	134	399
Dret i ciències socials	159	470
Filologia	167	470
Ciències pures	569	1,714
Ciències aplicades	622	1,681
Belles Arts	275	775
Literatura	490	1,785
Historia i Geografia	386	1,048

La BIBLIOTECA ha estat oberta tots els dies hàbils, llevat de la primera setmana d'octubre, en la qual s'ha procedit, segons prescriu el Reglament, a la revisió de les existències.

CATALOGACIÓ. — En el mes de maig s'ha començat a dur l'estadística dels llibres que es cataloguen diàriament, així com del nombre de cèdules de referència redactades. En els vuit últims mesos de l'any 1915 s'han omplert unes 2,537 cèdules matrius d'altres tantes obres, i 4,932 de referència, i s'han catalogat, a més, 154 volums de revistes o continuacions. En aquestes xifres no s'hi inclouen les cèdules corresponents a la col·lecció cervàntica Bonsoms, que ha estat també catalogada quasi íntegrament abans d'acabar l'any.

Les obres que, degudament catalogades, s'han posat a la disposició dels lectors, pugen a 1,720, distribuïdes per matèries en la forma següent:

Obres generals	139
Filosofia	104
Religió	341
Filologia	59
Ciències pures	63
Ciències aplicades	133
Belles Arts	94
Literatura	439
Historia	186

DIPÒSIT DE LA INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTORIA NATURAL. — En virtut d'una convenença feta amb la Secció de Ciències de l'Institut, la I. C. d'H. N. ha deixat en dipòsit a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA una bona part de les col·leccions periòdiques que reb en canvi, per a que resulti més fàcil la llur consulta i aprofitament. En el mes de juliol de 1915 es va fer la primera entrega de llibres, els quals han estat inventariats en un registre especial. Les series rebudes fins ara formen un total de 696 volums, i són les següents:

- Annual Report of the Board of Regents of the Smithsonian Institution, 1901-1907.
 Id. id. Report of the U. S. National Museum, 1900-1904.
 Missouri Botanical Garden, 1905-1912.
 U. S. Geological Survey (Monographs). Vol. 47-52.
 » » » Annual Report, 1903-1904.
 » » » Geology and ore deposits of Butte District.
 U. S. Geological Survey. Mineral Resources, 1903-1912.
 Illinois States Geological Survey (Bulletins), núm. 10, 12-19, 22, 25.
 U. S. Geological Survey (Water Supply Papers), núm. 99-363. (Hi manca algún número.)
 U. S. Geological Survey (Bulletin), núm. 234-599.
 Annual Report of the U. S. Geological Survey, 1904-1905, 1906-1913. (Id.)
 U. S. Geological Survey (Professional Paper), núm. 29-90, (Id.)

BIBLIOTEQUES POPULARS. — El report del Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya a l'Assamblea celebrada en el mes de novembre de 1915, exposava lo següent, sobres les biblioteques populars:

«L'estudi sobre Biblioteques populars que tinguérem l'honor de posar en consideració de l'Assamblea de maig prop-passat, així com els acords que n'eren la conseqüència, presenten un tot orgànic que a vosaltres vos escaigué sancionar, àdhuc en sos petits detalls, per tal de no desvirtuar el sentit i eficàcia del projecte que el Consell Permanent vos sotmetia. I aquest fet, que en opinió del Consell, és garantia del bon èxit (en sa accepció més noble) de l'empresa cultural que entre tots perseguim, esperonà en nosaltres, encara més, l'esperit de responsabilitat i el bon desig que sentíem de veure arrelada a Catalunya una institució com aquesta de les Biblioteques populars, que, tal com el vostre manament les plantejava, no poden portar, dins la nostra patria i dins la nostra cultura en general, sinó fruits de benedicció.

Ara diguem de seguida, però, que els acords, el desenrotllament dels quals l'Assamblea ens confiava, no formen pas ço que s'entén per un projecte sense risc: vol dir d'execució còmoda i fàcil i acceptació segura. El pla de Biblioteques populars, tal com ens el posàreu a les mans, fruit és, més aviat, de selecció: experiència a fer, també, damunt la col·lectivitat, mes sempre a condició que la col·lectivitat aprengui a amotllar-se, ductilitzant-se, a tota una gamma de requisits i condicions que l'han d'obligar a civil disciplina. Les nostres Biblioteques, que tindran un catàleg preestablert; que s'hauràn de dividir en Biblioteques de primer, segon o tercer grau, segons sigui la importància de la població que les sol·liciti; que seràn instal·lades en edificis expressament construïts i segons tipus previament acordats; que hauràn d'ésser dotades de personal tècnic competent, i, encara, s'imposa que aquest personal sigui femení, etc.; troben precisament, en aqueixes limitacions i precaucions, la raó de la seva definitiva viabilitat; la força i substància que les haurà de fer demà profitoses. Mes aquesta mateixa distinció i originalitat, que són la gràcia de la novella institució, ¿no es podien convertir també en l'obstacle que allunyés, o disminuís almenys, la concurrència de poblacions sol·licitants de Biblioteques? Perquè no hem de perdre de vista que, per aconseguir-ne una, no solament s'havien de subjectar els peticionaris a les limitacions transcrites més amunt, sinó que, al mateix temps (segons la base IX del projecte aprovat per l'Assamblea), per a tenir probabilitats d'adjudicació, les ciutats, viles i pobles que pretinguessin Biblioteca, calia que oferissin, per la llur part, un concurs econòmic que facilités l'execució del pla.

Així, en altre ordre d'idees, respecte de l'Escola Especial de Bibliotecaries. La sola lectura de les Bases que figuren a l'apèndix d'aquest mateix volum ja revela el criteri restrictiu, el punt de vista d'estreta relació que, en redactar-les, establí el Consell entre l'enlairaat concepte que de les Biblioteques populars té l'Assamblea i allò que ha d'ésser

el personal femení encarregat de servir-les. En estatuir, doncs, les normes per a la formació de bibliotecaries, hem volgut proveir (d'acord amb les vostres indicacions) a la creació i propagació d'un tipus social que ajudés a l'obra de transformació de les condicions intel·lectuals de la nostra dona i també de la nostra societat en general. I per a fer això, obliguem les aspirants a un examen d'ingrés, hem fixat en tres anys la duració de la carrera, i hem assenyalat, així en les matèries pròpies dels exercicis d'ingrés com en la distribució d'assignatures a l'Escola, les línies principals d'una educació ensems tècnica, selectíssima i patriòtica, armant la futura bibliotecaria d'instruments de cultura fins ara reservats als molt escollits. També cal discutir, en teoria, els avantatges d'aquest procediment ennoblidor. Però, en la pràctica, ¿havia de trobar, una Escola així constituïda, aquella bona acceptació que la fes apta per a expandir i multiplicar els fruits que prometia la seva seriosa i acurada organització? En altres paraules: amb tot i donar-se l'aventatge que l'alumna aprovada en l'examen de revàlida pogués ingressar directament en el Còs especial de Bibliotecaries, i de fixar-se com a superior a 1,000 pessetes el sou d'aquest ingrés, ¿tindríem la sort de veure l'Escola prou nodrida d'aspirants al títol que oferíem, o bé la duració de la carrera, junt amb la seva complexitat, esllanguiria i retrauria àdhuc els temperaments més coratjosos?

Heus-aquí els dubtes, els dos interrogants (aquest darrer i el ja esmentat que fa referència a presentació, pels pobles, de sol·licituts de Biblioteca) que el Consell volia esvair i resoldre de seguida, per tal de poder oferir a l'Assamblea, ja solucionada, la primera i més difícil experiència que, per via d'orientació, es podia intentar respecte l'esdevenidor del projecte d'instauració de Biblioteques populars a Catalunya.

Ja celebrats avui, i closos, els dos primers concursos que el Consell a l'efecte convocà (l'un, entre els pobles, per a la petició de Biblioteques; l'altre per a proveir dèu places d'alumnes de l'Escola de Bibliotecaries), vist llur bon resultat, i ateses sobretot les consideracions, ara de poc esmentades, sobre la naturalesa de l'afer, la impressió del Consell, en ço que fa referència a la viabilitat immediata de la novella institució, no pot ésser més optimista.

Vuit són els Municipis catalans que, ben avinguts amb l'estricta reglamentació que convingui imposar-los, i suscrivint, per llur part, ofertes ben estimables, demanen a la Mancomunitat, que vulgui fer-los la mercè de fundar, en llur terme, una Biblioteca popular. Quinze foren les senyoretes aspirants al títol de Bibliotecaria que, freturoses de perfeccionar la seva educació i capacitar-se, després d'un llarg aprenentatge, per a l'alta missió social que s'assigna al nou càrrec, instaren del Consell ésser admeses a l'examen a què cal sotmetre's per ingressar a l'Escola. Entre les sol·licituts de Biblioteca, confia el Consell poder escollir quatre dels oferiments, i correspondre-hi amb sengles fundacions, triant, almenys, una Biblioteca de cada un dels tres graus. I nomenat ja (provisionalment i per un any) el professorat de l'Escola, es començaren a donar les classes dintre els primers dies d'aquest mateix novembre... I encara més: corresponent a una petició que li féu en son dia el Consell de la Mancomunitat, la Diputació Provincial de Barcelona acaba de concedir l'oportuna autorització perquè les Biblioteques populars que projectem establir puguin ésser sucursals de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA.

Resta, doncs, assegurat en la pràctica, en tota sa integritat i amb aquella mateixa puresa amb què iniciaren la institució, el normal funcionament del nou organisme de cultura en la creació i difusió del qual la Mancomunitat té posades, amb justícia, tan bones esperances. — Palau de la Generalitat, 17 de novembre de 1915.

Informe dels senyors Director i Inspector de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA respecte de la manera de funcionar de les Biblioteques populars:

«Amb data 31 de juliol de 1915, l'Excm. Diputació de Barcelona passà a informe de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA una comunicació del Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya demanant autorització perquè les Biblioteques populars que té en projecte puguin ésser sucursals de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA. Corresponent a la honrosa consulta d'aqueixa Excm. Diputació, tenen els que sotscriuen, la satisfacció de declarar que se senten completament identificats amb l'esperit que ha informat la demanda

del Consell Permanent de la Mancomunitat, creient d'absoluta conveniència que es doni a les Biblioteques populars, avui en estudi, el caràcter de branques o sucursals de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA.

Aquesta íntima relació entre el dipòsit central i les filials, hauria d'exterioritzar-se de dues maneres: a) establint en la forma més generosa possible el préstec de llibres no sols entre la BIBLIOTECA DE CATALUNYA i les populars, sinó també entre aquestes últimes; b) donant a les populars una organització igual, en les línies essencials, a l'establerta en la BIBLIOTECA DE CATALUNYA per a l'ordenació i catalogació del fons dels llibres. Aquesta uniformitat no hauria de perjudicar, naturalment, de cap manera, la flexibilitat de moviments que tota Biblioteca popular requereix per a poder-se adaptar ben íntimament a les condicions del mitjà on sigui instal·lada. S'hauria de tenir en compte, ademés, que les ordinacions que regulen el servei del públic han d'ésser molt més lliberals en les Biblioteques populars que a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, obligada, pel seu caràcter de nacional, a pendre tota mena de precaucions que garantitzin la conservació, per a les futures generacions, dels tresors que li són confiats. En reglaments especials s'establiria la forma en què s'haurien de deixar al públic de les Biblioteques populars els llibres enviats en préstec des de la de Catalunya; en alguns casos, i tractant-se de col·leccions que a Barcelona seran també excloses del préstec domiciliari, els llibres de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA sols haurien d'ésser utilitzats a la sala de lectura de les populars.

Establertes en aquesta formales relacions entre unes i altres Biblioteques, s'aconseguirà donar el grau màxim de mobilitat als llibres de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, traient-ne el major profit possible.

La BIBLIOTECA DE CATALUNYA ha de complir amb els fins de dues classes de llibreríes que es distingeixen perfectament a les terres que han arribat a la plenitud del desenrotllament en aquesta qüestió: la Biblioteca-Museu i la Biblioteca pública o lliure. La primera, del caràcter de la qual participen més o menys totes les grans Biblioteques nacionals, es proposa recullir tot el material bibliogràfic possible, servant-lo a la posterioritat com a document d'alt interès històric. Però aquesta mena de Biblioteques, tant per la quantitat de llurs fons com per les precaucions que exigeix llur caràcter de Museu, no es poden posar fàcilment al nivell del gran públic, a qui és sempre més fàcil orientar-se en una selecció que no pas en una bibliografia completa, ni li poden tampoc oferir sempre les facilitats que troba en el tipus de Biblioteques batejat pels anglesos amb el nom de *free library* (recordi's que el *British Museum* i la *Bibliothèque Nationale* de París no permeten el préstec a domicili). Això obliga a cercar un organisme més flexible, una Biblioteca feta més per als lectors que no pas per als llibres, i on els fons bibliogràfics poguessin ésser posats a guany d'un modo intensiu: aquest tipus ha trobat la seva representació més viva en les *Free Town Libraries* dels Estats Units.

Però la nostra BIBLIOTECA DE CATALUNYA ha d'ésser el Museu de la nostra producció catalana de tots els temps, antiga i moderna; ha de participar també del caràcter de les biblioteques universitàries alemanyes, estant al corrent de totes les novetats de la ciència i podent-les comunicar lliurement a domicili, als professors i estudiants; finalment ha de proporcionar medis de conrear llur esperit a les persones que viuen d'una professió allunyada dels estudis. Aquests tres fins s'obtenen convertint la BIBLIOTECA DE CATALUNYA en la central d'una xarxa de sucursals esteses per tota la nostra terra, i fins més endavant instal·lades en barris allunyats de Barcelona, que multipliquin la seva capacitat d'atracció i difusió, convertint-la en un organisme obert a totes les classes de la societat, i del que, sense destorbar-se mutuament, se'n poden aprofitar totes.

D'aquesta manera, les nostres Biblioteques populars, vindrien a ésser, respecte de la Nacional Catalana, una cosa semblant a les que als Estats Units o Anglaterra funcionen amb el nom de *branch libraries*: elles poden fer directament el servei de préstec, independentment de la central, però estant-hi lligades administrativament, i tenen col·leccions permanents demés de les que reben per un espai de temps de la central o de les que canvien periòdicament amb les similars per a mantenir sempre despert, amb la renovació de llurs cabals bibliogràfics, l'interès dels llegidors. Establint una organització semblant, les nostres Biblioteques populars no sols servirien al públic llurs llibres propis, sinó tots aquells que la BIBLIOTECA DE CATALUNYA pogués destinar al préstec forà.

Dos grans aventatges s'obtindrien fent l'organització en tal forma: augmentar l'eficàcia de la Biblioteca mare, i aixecar el prestigi de la popular, evitant-se des del principi el perill de desencoratjar el lector que no troba en una Biblioteca incipient més que ben poca cosa del que desitja veure, i que s'esbravi ràpidament l'interès que una petita llibreria, sense grans medis materials per a renovar ses existències, pugui oferir.

Perquè esdevingui viable i fructuós aquest pla, es necessiten dues coses: Primer, la uniformitat completa en els mètodes de catàleg, sistematització i ordenació dels llibres de les populars, atenent-se, en això, als procediments empleats en la BIBLIOTECA DE CATALUNYA. Aquesta uniformitat no és gens difícil d'obtenir des del moment que el personal que cuidarà de les noves Biblioteques haurà rebut la seva educació tècnica en la de Catalunya. En segon lloc, la formació d'un catàleg general únic, que hauria d'ésser imprès no en forma de llibre, que no permet intercalacions i és vell abans de publicar-se, sinó en cèdules. N'hi hauria prou amb què de tota obra destinada a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA o a les populars se n'imprimís en diversos exemplars la cèdula de catàleg, la qual es repartiria a totes les Biblioteques perquè totes elles estiguessin al corrent de les noves adquisicions de cadascuna. Així el lector del més allunyat recó de Catalunya podria saber tot seguit el lloc on existís un llibre per ell demanat. Als Estats Units hi ha algunes grans Biblioteques que imprimeixen així llurs catàlegs, i darrerament se començà a assajar igual sistema a la de Berlín per a formar el catàleg únic de totes les Biblioteques prussianes. El BUTLLETÍ DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA podria tenir una secció que esdevingués l'orgue d'aquestes Biblioteques populars i servis de medi de relació de les unes amb les altres, com el *Bulletin des Bibliothèques Populaires*, de París, o les *Blaetter für Volksbibliotheken und Lesehallen*.

La tendència, avui general en el règim de les Biblioteques populars, va cap a centralitzar-les en una, de la que vénen a ésser filials o sucursals. Els Estats Units han donat l'exemple amb la llei promulgada per l'Estat de Nova York sobre les *Free Town Libraries*, que posa les Biblioteques públiques sota la direcció de la Universitat que les subvenciona. A Alemanya, a la província de Posen, on el Govern prussià invertí grans quantitats en Biblioteques populars destinades a fortificar l'esperit alemany a Polònia, l'experiència ha demostrat la necessitat d'establir una direcció única sobre tot l'organisme de les Biblioteques, i, a tal efecte, es creà la Biblioteca provincial circular, que és un departament de la *Kaiser-Wilhelm-Bibliothek* de Posen i és regit pel director d'aquesta. Ella és la que cuida de reformar i reforçar anualment les existències bibliogràfiques de les Biblioteques que d'ella depenen, evacuant llurs consultes i constituint el punt d'apoi de l'organisme. Finalment, a França mateix, on s'establiren les Biblioteques populars municipals i les lliures, amb recíproca i absoluta independència, és cada dia més intens el moviment en favor d'una unió administrativa i jeràrquica de totes elles, en benefici del públic i de l'aprofitament dels capitals empleats.

Aquestes són les raons que creiem del cas exposar en favor de la demanda del Consell Permanent de la Mancomunitat i del nostre propi criteri.

L'Excm. Diputació de Barcelona resoldrà el que consideri més convenient. — Barcelona, 19 de setembre de 1915. — *El Director*, JORDI RUBIÓ. — *L'Inspector*, J. MASSÓ TORRENTS.»

ESCOLA DE BIBLIOTECARIES : Organització:

«La conveniència en aquesta etapa de crisi general, de reduir al mínim possible les despeses que han d'esdevenir ordinàries, imposa en l'organització d'aquesta Escola el criteri de formar-la no a base de professors que trobin en aquesta ensenyança la funció primordial de llur activitat, i per tant hagin d'esperar-ne una retribució suficient per a viure'n, sinó per via d'acumulació d'aquestes càtedres a personalitats que ja en l'ensenyança, ja en la investigació, hagin assolit una situació prestigiosa i puguin, per una modesta retribució, donar les noves ensenyances.

Així s'aconsegueix, d'una banda, el màxim d'economia amb el màxim de nivell científic en el professorat; d'altra banda, es completa la remuneració, sempre deficient i escassa, dels càrrecs docents, en la forma d'acumulació de funcions semblants, acostumada en quasi tots els països.

Hagut esment d'aquestes raons,

El Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya, ha deliberat :

I. Per a formar el Tribunal d'examen d'ingrés a l'Escola de Bibliotecaries són designats D. Eugeni d'Ors, D. Pompeu Fabra i D. Emili Asencio.

II. Es confia, amb caràcter interí, la càtedra de Bibliologia (classe setmanal) a D. Jordi Rubió, Director de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, amb la gratificació de 500 pessetes; la de Llengua llatina (classe diària) a don Lluís Segalà, professor de la Universitat de Barcelona; la de Teoria i història de la Cultura (lliçó diària) a D. Eugeni d'Ors, Secretari de l'Institut de Ciències; i la de Principis i desenrotllament històric de les Ciències físiques i naturals (lliçó diària) a D. Rafel Campalans, professor de Física de l'Escola Superior d'Agricultura, amb la gratificació de 1,500 pessetes cada un, i amb el mateix caràcter provisional o interí.

Per a l'estudi de la Gramàtica catalana, assistiran les alumnes a la classe creada per la Diputació de Barcelona, confiada a D. Pompeu Fabra.

III. Es designat també interinament D. Eugeni d'Ors per a exercir les funcions de Director de l'Escola, i la senyoreta Maria Lois per a desempeñar la Secretaria.

IV. Es gestionarà de la Diputació de Barcelona que permeti instal·lar aquestes classes a l'edifici de la Universitat Industrial, habilitat per a Escola de Bells Oficis.

V. Les despeses de l'Escola fins a 31 de desembre d'aquest any, seràn abonades amb càrrec al capítol IV, art. 2.ª, partida 49, de l'actual Presupost.

Palau de la Generalitat, 14 d'octubre de 1915. — *El President, E. PRAT DE LA RIBA.*
— *El Secretari interí, LLUÍS JANER.*»

OBRA DE BIBLIOTEQUES POPULARS. — Amb aquest títol, l'Associació Protectora de l'Ensenyansa Catalana ha publicat la següent circular:

«Es una antiga llei la que fa nàixer les més altes efusions al volt de les més altes idees. Hi ha un precedent en totes les èpoques de que en la cursa de les accions més belles ha voleiat la crinera dels més bells entusiasmes. Es, doncs, obeint a aquest precedent i a aquella llei antiga que la nostra actuació comença. La Mancomunitat de Catalunya ha pres darrerament un acord de la més alta significança. En la nostra Assamblea Nacional s'ha acordat la instauració de Biblioteques Populars a Catalunya com a millor mitjà per a la difusió de cultura en el nostre poble. I l'Associació Protectora de l'Ensenyansa Catalana, que ha estès sa col·laboració a tot el que sia difondre coneixements segons una manera ben nostra, ha cregut que devia aportar sa contribució d'amor i crear en son si un organisme fomentador de les institucions ideades. Heus-aquí la raó d'existència d'aquesta Obra de Biblioteques Populars.

Mancava a Catalunya una intensa acció difusora de coneixements que fós a l'ensem regularitzada per una disciplina orgànica. Heus-aquí, doncs, la missió de les Biblioteques Populars : difondre saber amb seny : crear fonts de coneixement apartant-se d'aquells exemples de sales de lectura on es recullen totes les publicacions gratuïtes i tots els llibres inútils que s'han escrit. Les Biblioteques Populars seràn, respecte això, d'una gran eficàcia, car en elles una consciència superior establirà una selecció de contingut. Els qui sien assedegats de coneixements no exposaràn llur esperit sobre l'abim d'una cultura dubtosa. D'aquesta guisa s'enriquirà la vida dels llocs on aquestes Biblioteques Populars s'instaurin, car elles difondran saber, que és norma, que és llevor d'educació civil. Temples de civilitat podríem nomenar aquestes Biblioteques Populars de Catalunya; temples en el silenci dels quals s'educarà el jove esperit del nostre poble.

Al foment d'aquestes belles institucions la nostra obra deu encaminar-se. I per a donar eficàcia a la tasca hem d'adreçar-nos principalment al poble que és el que les ha d'estimar. D'ell n'ha de pervindre el triomf de la idea nascuda. En que el poble la comprengui i l'ami és el deure que ens hem imposat. Cal que en les ciutats i viles catalanes es desperti un dalit de possessió de la Biblioteca popular. Cal que la gent la demani com demanaria pa en temps de fam o aigua en temps d'eixut. Es precis que floreixi arreu de Catalunya la il·lusió nova. Tots els homes deuen influir en llur radi d'acció per a que les corporacions les sol·licitin. Així, en el sol acte del desig, la influència de la Biblioteca ja es deixarà sentir. Car ha d'ésser una sensació molt bella trobar-se pres d'un anhel que

agermani les tendències més diverses, com el d'aquestes Biblioteques Populares que s'escamparan per nostra terra com una benedicció. — *Eugeni d'Ors*, president; *Antoni Salvador*, viç-president; *Lluís Segalà i Estalella*, *Joaquim Folguera*, *Albert Bastardas*, *Francesc Layret*, vocals; *Francesc Rosell*, secretari.»

RESOLUCIÓ DEL CONCURS DE BIBLIOTEQUES POPULARS. — De resultes del Concurs obert (v. BUTLLETÍ, II, 130) sol·licitaren la concessió d'una Biblioteca Popular els Ajuntaments d'Olot, Sitges, Sant Hilari Sacalm, Sallent, Valls, Sabadell, Berga i Manresa, però les dues últimes peticions foren excloses pel Consell de la Mancomunitat per no avenir-se amb les condicions fixades en les bases corresponents. L'Ajuntament de Badalona acordà fer la petició, però no arribà a presentar-se al Concurs. Amb data de 23 desembre 1915 el Consell acordà concedir les següents biblioteques: de primer grau, a Sabadell, Olot i Valls; de segon grau, a Sallent.

BIBLIOTECA DEL CONSELL D'INVESTIGACIÓ PEDAGÒGICA (Urgell, 187). — Moviment de la Biblioteca durant el segon semestre de 1915.

Llibres extrets de la Biblioteca, amb especificació de llurs matèries.

Matèries	Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre	Total
Obres generals	32	22	10	7	19	29	119
Filosofia	16	14	27	22	25	41	145
Religió	4		3	10	6	3	26
Ciències socials i pedagogia .	163	130	140	173	181	182	969
Filologia	22	38	50	55	37	47	249
Ciències pures	54	67	74	99	106	97	497
Ciències aplicades	24	22	37	42	46	27	198
Belles Arts	28	41	32	25	35	27	188
Literatura	51	85	66	59	69	73	403
Historia	52	64	61	59	77	83	396
Sumes. .	446	483	500	551	601	609	3,190

Visitants que han vingut a la Biblioteca: 2,404.

INSTITUT DE CULTURA I BIBLIOTECA POPULAR PER A LA DÒNA (Elisabets, 12). — Moviment de la Biblioteca en el segon semestre de 1915:

Classificació per matèries	Biblioteca circulant		Biblioteca pública	
	Llibres deixats a domicili		Llibres llegits a la Biblioteca	
0 Treballs Generals i bibliografia. .	137		53	
1 Filosofia	102		21	
2 Religió-Teologia	165		11	
3 Ciències Socials-Dret	359		46	
4 Filologia	112		43	
5 Ciències Naturals	93		25	
6 Ciències Aplicades	109		20	
7 Belles Arts	76		25	
8 Literatura	3,168		142	
9 Historia i Geografia	269		25	
Total. .	4,590		411	

SOCIETAT DE GEOGRAFIA COMERCIAL (Barcelona). — En el núm. 11 de les seves publicacions (Barcelona-Horta, 1915) s'hi publica un inventari de les mapes, cartes nàutiques, plànols i atles antics i moderns existents en la biblioteca d'aquesta corporació. S'hi mencionen en conjunt 236 exemplars, entre els que hi figuren reproduccions, moltes d'elles fotogràfiques, de les obres més interessants de l'antiga cartografia catalana. No s'han proposat els autors fer un catàleg, lo qual explica l'ordre no massa pràctic en que s'ha agrupat el material. De vegades s'hi troba a faltar la indicació del lloc on és conservat l'original, i algú cop una major precisió en la identificació de l'autor. Sembla, per exemple, que el núm. 77 es refereix a la famosa carta catalana que, procedent de la biblioteca del Louvre, figura avui en la Nacional de París, i en aquest cas, en lloc de citar l'opinió poc fonamentada que la creu d'autor italià, no haguera estat de més posar el nom del mallorquí Cresques, a qui sembla poder-se atribuir. De tota manera és un repertori ben útil, que demostra els ben orientats esforços de la Societat de Geografia per a constituir un nucli especialitzat en la seva biblioteca. — R.

CERVERA

BIBLIOTECA DE L'ARXIU MUNICIPAL. — Està constituint-se actualment, integrant-la diverses seccions:

1. *Biblioteca consultiva de l'Arxiu.* — Llibres i revistes de Història, Arqueologia, Arxivologia, Erudició, Estadística, etc., procedents principalment de donatius de l'Excm. Diputació de Barcelona, Excm. Ajuntament de Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, Real Academia de Bones Lletres i de particulars.

2. *Biblioteca Cerverina.* — a) Llibres estampats a Cervera, principalment en temps de la Universitat Literària, des de 1722 pels impressors Josep Faig, Tomàs Senant, Manuel i Antonia Ibarra, Josep Barber, Segimón Bou Baranera, Josep Casanovas, Bernat Pujol i Francisco Beleta.

b) Llibres d'autors fills de Cervera: Pere Giscafré, Josep Corts, Josep de Vega i de Setmenat, Josep Salat, Joan i Josep de Nuix, Baró de Juras Reals, etc.

c) Llibres que directa o indirectament tinguin per objecte l'estudi de la ciutat o sa comarca, o la història llur.

— Algunes altres obres procedents de donatius particulars, les quals no entren propiament en les seccions esmentades, podran en son dia iniciar la formació d'una Biblioteca general.

— Escasses són les curiositats bibliogràfiques de la naixent Biblioteca: anotarem les següents:

Beeci de Consolació: Ms. del s. xiv-xv en paper, escrit a dos corondells, amb caplletres de color blau i vermell. És la traducció de Ginebreda (manquen uns quants fulls).

— Joà de Nuix i de Perpiñá: «El Espíritu del Cristianismo» (Ms. inèdit del s. xviii).

— Joà de Nuix i de Perpiñá: «Reflexiones imparciales sobre la Humanidad de los Españoles en Indias contra los pretendidos filósofos y políticos, para servir de luz a las Historias de los señores Raynal y Roberston de Don Juan de Nuix y de Perpiñá, adicionadas por el mismo autor y traducidas en lengua castellana por su hermano Don Josef de Nuix Perpiñá Tristany y de Bardaxi Bachiller en leyes y Doctor en Sagrados Cánones.»

Aquest Ms. fou estampat en l'any 1783 a Cervera en la Impremta de la Universitat.

L'original de Joànu Nuix havia estat publicat en italià a Venezia en l'any 1780.

— Josep de Nuix i de Perpiñà: «Defensa de las dos Potestades Eclesiastica y secular en su mayor extensión contra los que a título de defender la una impugnan la otra.» Ms. s. XVIII.

— Francisco Solsona i de Josa: «Varios conceptos Panegíricos y Morales.» — Ms. s. XVIII.

— Josep Corts: «Estado antiguo y moderno de la Ciudad de Cervera coordinado por Joseph Corts. Regidor perpetuo de la referida ciudad y capitan que fué de Infantería Española en el Regimiento de los naturales de Cervera. Se saca a la publica luz para eterno monumento de sus fidelísimos concitadinos.»

Ms. vers 1723, inèdit, malgrat estar tot dispost per a la publicació, inclús la Llicència i la Tassa.

— (Anònim): «Maravillosa Vision que tuvo el H. Alonso Hermitaño de N. Señora del Camino. Aparición de Merlin el Nigromántico. Revelación de Texas arriba y elevación de Texas abajo.» Ms. s. XIX, principis. — A. D. S.

PRINCIPALS ADQUISICIONS DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

BIBLIOGRAFIA, BIBLIOLOGIA

- BARRANTES, Vicente: Catálogo razonado y crítico de los libros, memorias y papeles impresos y manuscritos, que tratan de las provincias de Extremadura. — Madrid, Rivadeneyra, 1865.
- BERWICK SAYERS W. C.: Canons of Classification applied, to «The subject», «The expansive», «The decimal» and «The Library of Congress» classifications. — London, Grafton & Co, 1715.
- GRAESEL, A.: Manual del Bibliotecario. — Santiago de Chile, 1913. T. I.
- Mélanges offerts à M. E. Picot par ses amis et ses élèves. — Paris, E. Rahr, 1913. 2 vols.
- MIQUEL PLANAS, R.: Bibliofilia. Recull d'estudis, observacions, comentaris y notícies sobre llibres en general y sobre qüestions de Llengua y Literatura catalanes en particular. — Barcelona. Vol. I, 1911-1914.
- PÉREZ PASTOR, C.: Bibliografía Madrileña; o Descripción de las obras impresas en Madrid. — Madrid, Tip. de los Huérfanos, 1891-1907. 3 vols. — La Imprenta de Medina del Campo. — Madrid, Rivadeneyra, 1895.
- SERRANO SANZ, M.: Apuntes para una Biblioteca de escritoras españolas desde el año 1401 al 1833. — Madrid, Suc. de Rivadeneyra, 1903-1905. 2 vols.
- STEARNS, Miss L. E.: Essentials in Library Administration. — Chicago, American Library Association Publishing Board, 1912.
- WILSON, M.: Books for High School. — Chicago American Library Assoc., 1914.

FILOSOFIA

- BOUTROUX, E.: Science et Religion dans la Philosophie contemporaine. — Paris, E. Flammarion, 1913, [Bibliothèque de Philosophie scientifique.]
- FOSSEY, C.: La Magie assyrienne. — Paris, E. Leroux, 1902.
- HOFFDING, H.: Moderne Philosophen, — Leipzig, O. R. Reisland, 1905.
- JAMES, William: Some problems of Philosophy. — London, Longmans, Green & Co, 1911.
- JANDELLI, G.: Fondamenti della Morale. — Torino, Ditta Pombo, 1915.
- LAMENNAIS, F.: Essais d'un système de Philosophie catholique, 1830-1831. — Paris, Blond & Co, 1906.
- PIQUER, A.: Lógica. — Madrid, J. de Ibarra, 1771.
- PIQUER, A.: Philosophia moral para la juventud española. — Madrid, B. Cano, 1787. 2 vols.
- RENAN, E.: Averroès et l'Averroïsme. — Paris, M. Levy, 1882.

RELIGIÓ

- AUBER, A.: Histoire et théorie du Symbolisme religieux avant et depuis le Christianisme. — Paris, Fechoz & Letouzey, 1884. 4 vols.
- CABROL, Dom: Introduction aux études liturgiques. — Paris, Blond & Co, 1907.
- CHEVALIER, U.: Poésie liturgique traditionnelle de l'Eglise catholique en Occident. — Tournai, Derclée, Lefebvre & Co, 1894.
- Eucologi: Publicació oficial del Congrés Litúrgic.

- gic de Montserrat. — Barcelona, Ramos, 1915.
- Genesis*. Uebersetzt u. erklärt von Hermann, Gunkel. — Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1910.
- HARNACK, A. : Beiträge zur Einleitung in das Neue Testament. — Leipzig, J. C. Hinrichs, 4 vols.
- HARNACK, A. : Lukas der Arzt, der Verfasser des 3ten Evangeliums u. der Apostelgeschichte. — Leipzig, J. C. Hinrichs, 1906. [Beiträge zur Einleitung in das Neue Testament.]
- JEREMIES, A. : Das Alte Testament im Lichte des Orients. — Leipzig, J. C. Hinrichs, 1906.
- LAGRANGE, M. J. : Le Messianisme chez les Juifs. — Paris, J. Gabalda & Cie, 1909. [Etudes Bibliques.]
- La Genesi*. Traducido en Prouvensau per Frederic Mistral. — Paris, H. Champion, 1910.
- LEITE DE VASCONCELLOS, J. : Religiões da Lusitania na parte que principalmente se refere a Portugal. — Lisboa, Imprensa Nacional, 1897-1913, 3 vols. [Contribuições da Sociedade de Geographia, de Lisboa.]
- LUTER, M. : Die Bibel, oder die ganze Heilige Schrift des Alten u. Neuen Testaments nach der deutschen Uebersetzung D. Martin Luther's. — Halle a/S. Canstein'schen Bibelanstalt, 1910.
- Martyrologium*, romanum Gregorii XIII, jussu editum Urbani VIII et Clementis X auctoritate recognitum; ac deinde anno 1749 Benedicti XIV opera ac studio emendatum et auctum. — Romae, Typis Polyglottis Vaticanis, 1913.
- MAURY, Alfred : Croyances et légendes du Moyen âge. — Paris, H. Champion, 1896.
- Rituale ecclesiae et diocesis Barcinonensis*, ad normam Ritualis romani, auctum, correctum et emendatum. — Barcinone, Pla, 1840.
- SHIMER, J. : A critical and exegetical Commentary on Genesis. — Edinburgh, T. & T. Clark, 1910. [The International Critical Commentary.]
- The Gelasian Sacramentary* : Liber Sacramentorum Romanae Ecclesiae. — Oxford, at The Clarendon Press, 1894.
- VIARD, P. : Histoire de la Dime ecclésiastique dans le royaume de France aux XIIe et XIIIe siècles. 1150-1313. — Paris, A. Ricard, 1912.
- WELLHAUSEN, J. : Die Composition des Hexateuchs u. der historischen Bücher des Alten Testaments. — Berlin, G. Reimer, 1899.
- WORDSWORTH, J. : The Ministry of Grace. — London, New York & Bombay, Longmans, Green & Co, 1903.
- WINER, G. B. : A treatise on the Grammar of New-Testament Greek, regarded as the basis for New-Testament Exegesis. — Edinburgh, T. & T. Clark, 1882. 3ª edition.
- DRET, CIENCIAS ECONÓMICAS
I SOCIALS, FOLK-LORE
- ALBERTI, Mario : L'Economia del Mondo prima, durante e dopo la Guerra europea. — Roma, Athenaeum, 1915.
- BULBENA TOSELL, A. : Asaig de Bibliografia paremiològica catalana. — Barcelona, Babra, 1915.
- CAMBÓ, F. : Actuació regionalista; a propòsit d'un article de Don Gabriel Maura Gamazo. — Barcelona, Lliga Regionalista, 1915.
- DONCIEUX, G. : Le Romancero populaire de la France. — Paris, Bouillon, 1904.
- EINAUDI, L. : Corso di Scienza delle Finanze. Seconda edizione. — Torino, E. Bono, 1914.
- GAY DE MONTELLÁ, R. : Seguros Marítimos. — Madrid, 1915. [Manuales Reus. Vol. 24.]
- GOBLET D'ALVIELLA : Croyances, Rites, Institutions. — Paris, P. Geuthner, 1911. 3 vols.
- HIRST, F. W. : The Political Economy of War. — London and Toronto, Dent, 1915.
- MASSLOW, P. : L'Evolution de l'Economie nationale. Introduction à la Sociologie et à l'Economie politique. — Paris, Giard & Brière, 1914.
- RUBIO BORRÁS, M. : Historia de la Real y Pontificia Universidad de Cervera. — Barcelona, A. Verdaguier, 1915.
- SERRA BOLDÚ, V. : Calendari folklòric d'Urgell. — Barcelona, Seix & Barral, 1914.
- WATSON, F. : Vives. On Education. A translation of the «De Tradendis Disciplinis» of Juan Luis Vives. Together with an Introduction... — Cambridge, at the University Press, 1913.

FILOLOGIA

- BACCI, L. & SAVELLI, A. : Dizionario Spagnuolo-Italiano. — Firenze, G. Banti, 1908.
- ERMONT, A. : Morphologie historique du Latin. — Paris, C. Klincksieck, 1914.
- FORCELLINUS, A. : Totius Latinitatis Lexicon. In hac 3ª editione auctum et emendatum a Josepho Furlanetto. — Patavii, Typis Seminarii, 1827-1831. 4 vols.
- FULLANA MIRA, L. : Gramàtica elemental de la llengua valenciana. Proleg d'En Teodor Llorente Falcó. — Valencia, Tip. Domenech, 1915. [Centre de Cultura Valenciana.]
- GRENFELL, B. & HUNT, A. : The Oxyrhynchus Papyri. Edited with translations and notes. — London, The Offices of the Egypt Exploration Fund., 1899-1914. Vols. II-X.
- LEXER, M. : Mittelhochdeutsches Taschenwörterbuch. — Leipzig, Hirzel, 1915.
- MIRET SANS, J. : Antics documents de llengua catalana. — Barcelona, Casa de Caritat, 1915.
- NONIUS MARCELLUS : De compendiosa doctrina, I-II. — Oxford, at the Clarendon Press, 1895, *Studi della Scuola Papirologica*. — Milano, Hoepli, 1915. [R. Accademia Scientifico-Letteraria in Milano.]
- VIRAZA, Conde de la : Bibliografía española de lenguas indígenas de América. — Madrid, Tip. Sucs. de Rivadeneyra, 1892.

GEOLOGIA I PALEONTOLOGIA

- AGASSIS, L. : Etudes critiques sur les Mollusques fossiles. — Neuchâtel, Tip. Petitpierre, 1840.
- ALBERTI, F. : Ueberblick über die Trias mit Berücksichtigung ihres Vorkommens in den Alpen. — Stuttgart, J. G. Colta, 1864.
- BARRANDES, J. : Système silurien du Centre de la Bohême. — Prag & Paris, chez l'Auteur, 1852-1872. 5 vols.
- BRONN, H. G. : *Lethæa Geognostica*, oder Abbildungen und Beschreibungen der für die Gebirgs-Formationen bezeichnendsten Versteinerungen. — Stuttgart, E. Schwitzerbart, 1837 i 1838. 2 vols.
- BROCCHINI, G. B. : *Conchiologia fossile subapennina*, con osservazioni geologiche sugli Appennini e sul suolo adiacente. — Milano, G. Silvestri, 1843. 2 vols.
- CABRÉ AGUILÓ, J. : El arte rupestre en España (regiones septentrional y oriental). Prólogo del Excmo. Sr. Marqués de Cerralbo. — Madrid, Museo Nacional de Ciencias Naturales, 1915. [Junta para Ampliación de Estudios.]
- CUVIER, G. : Recherches sur les ossements fossiles. — Paris, E. D'Ocagne, 1834-1836. 10 vols.
- DE LANAY, L. : La Science Géologique, Les méthodes. Les résultats. Les problèmes. Son histoire. — Paris, Colin, 1913.
- DRUDE, O. : Manuel de Géographie botanique. — Paris, P. Klincksieck, 1897.
- DUMORTIER, E. : Etudes paléontologiques : Depots jurassiques du Bassin du Rhone. — Paris, Savy, 1864-1874. Parties I-IV.
- FONTANNES, F. : Le vallon de la Fully et les Sables à Cuccius des environs d'Heyrieux (Isère). — Lyon, Georg, 1875, 1889. 4 vols.
- GAUDRY, A. : Les Enchaînements du Monde Animal dans les temps géologiques. — Paris, F. Savy, 1883-1890, 1878. 3 vols.
- GIEBEL, C. : Repertorium Petrefacten Deutschlands. — Leipzig, List & Franke, 1866.
- GOLDFUSS, A. : Abbildungen u. Beschreibungen der Petrefacten Deutschlands u. der angrenzenden Länder. — Leipzig, List & Franke, 1862-1863. 2^a Auflage.
- HAUG, E. : Traité de Géologie. — Paris, A. Colin, 1907.
- HAWLE, J. & A. J. C. CORDA : Prodom einer Monographie der böhmischen Trilobiten. — Prag, Calve, 1847.
- HERNANDEZ PACHECO, E. : Geología y paleontología del Mioceno de Palencia. — Madrid, Museo Nacional de Ciencias Naturales, 1915.
- HEER, O. : Flora tertiaria Helvetiae. Die tertiäre Flora der Schweiz. — Winterthur, Wurster, 1855-1859. 3 vols.
- Le Monde primitif de la Suisse. Trad. de l'Allemand, par Isaac Demole, Genève-Bale, Georg., 1872.
- Recherches sur le climat et la végétation du pays tertiaire. Trad. de Charles Th. Gaudin. — Winterthur, J. Wurster, 1861.

LANGLOIS, Ch. V. : La connaissance de la Nature et du Monde au Moyen Age. — Paris, Hachette, 1911.

LOCARD, A. & G. COTTEAU : Description de la Faune des terrains tertiaires moyens de la Corse. — Paris, Savy, 1877.

MIERS, H. : Mineralogy. An introduction to the scientific study of minerals. — London, Macmillan & Co. 1902.

MUNRO, J. & A. JAMIESON : A Pocket-Book of Electrical Rules and Tables, for the use of electricians and engineers. — London, Griffin & Co, 1908.

RÉROLLE, L. : Etudes sur les Végétaux fossiles de Cerdagne. — Montpellier, Bocher & fils, 1884.

ROBIN, A. : Géologie pittoresque : La Terre, ses aspects, sa structure; son évolution. — Paris, Larousse.

SACCO, F. : Il bacino terziario del Piemonte. — Milano, Tip. B. di C. Relleschini. D. C., 1889.

SANDBERGER, C. L. Fridolin : Die Land u. Süßwasser Conchylien der Vorwelt. — Wiesbaden, C. W. Kreidel, 1870-1875.

SAPORTA, C. : Le Monde des Plantes avant l'apparition de l'Homme. — Paris, G. Masson, 1879.

SAPORTA, G. : Origine paléontologique des arbres cultivés ou utilisés par l'Homme. — Paris, J. Baillière, 1888.

SAPORTA, G. DE & MARION A. F. : Recherches sur les Végétaux fossiles de Meximieux. — Lyon, Genève & Bale, H. Georg., 1876.

SERRES, M. DE : Géognosie des terrains tertiaires ou Tableau des principaux animaux invertébrés des terrains marins tertiaires, du Midi de la France. — Montpellier, Paris, Pomathio-Durville, 1829.

SCHARFF, R. F. : European Animals... — London, A. Constable & Co, 1907.

STEIMANN, G. & O. WECKENS : Handbuch der regionalen Geologie. — Heidelberg, Winter.

CIENCIAS FÍSICAS I MATEMÀTIQUES

BEAUREGARD, P. : Guide scientifique du Géographe-Explorateur. — Paris, Gauthier Villars, 1912.

BENOIT, J. R. GUILLAUME, Ch. E. : La mesure rapide des bases géodésiques. 4e édition. — Paris, Gauthier Villars, 1908.

BLIM, E. & ROLLENT DE L'ISLE, M. : Manuel de l'Explorateur. — Paris, Gauthier Villars, 1911. 2^a édition.

BRAGG, W. H. : Studies in Radioactivity. — London, Macmillan & Co, 1912.

BRIOT, C. : Cours de Cosmographie, ou Elements d'Astronomie. — Paris, Dunod, 1867.

CURRY, Charles Emerson : Electromagnetic theory of Light. — London, Macmillan & Co, 1915.

FABRY, E. : Problèmes de Mécanique Rationnelle à l'usage des candidats aux certificats de licen-

- ce et à la agrégation. — Paris, J. Hermann, 1915.
- IBBETSON, W. J. : An elementary treatise on the mathematical theory of Perfectly Elastic Solids with a short account of Viscous Fluids. — London, Macmillan and Co., 1887.
- JACOB, L. : Le Calcul mécanique. — Paris, Doin & fils, 1911. [Encyclopédie Scientifique. Vol. 27.]
- NEISON, E. : The Moon and the condition and configurations of its surface. — London, Longmans Green Co., 1876.
- OCAGNE, D. : Calcul graphique et nomographie. — Paris, Doin Fils, 1914. [Encyclopédie Scientifique. Vol. 27.]
- PIQUER, A. : Física moderna racional y experimental. — Madrid, Tip. Bl. Roman.
- RAMSAY, W. : Elements and Electrons. — London-New-York, Harper & Brother, 1912.
- REMOND, A. : Exercices de Géométrie analytique à 2 et à 3 dimensions. — Paris, Gauthier Villars & fils, 1898. 2 vols.
- SUDDARDS FRANKLIN, W. : Electric Waves. — New-York, Macmillan Co., 1909.
- SPATARO, D. : Trattato teorico e pratico di Idromecanica. — Milano, Hoepli, 1915.
- TISSERAND, F. : Traité de Mécanique céleste. — Paris, Gauthier Villars, 1889-1896. 3 vols.
- TURNER, W. E. S. : Molecular Association. — London, Logmans, Green & Co., 1915.
- INGENIERIA I TECNOLOGIA**
- ARNAUD, D. : Manuel de Céramique Industrielle. — Paris, Dunod et Pinat, 1906.
- ARPESANI, C. : Lavorazione dei Metalli. — Milano, Hoepli, 1915. 2ª edizione.
- BARBEROT, E. : Traité pratique de Menuiserie. — Paris, Ch. Béranger, 1911.
- BEAUMONT, R. : Colour in woven Desingn. — London & New York, Whittaker & Co., 1912.
- BISCHOP, C. : Les argiles refractaires. — Paris, Dunod & Pinat, 1906.
- BURCH, E. P. : Electric traction for railway trains. — London, Me-Graw-Hill Book Co., 1911.
- CAMPAGNA, E. : La Nave subacquea. — Milano, Hoepli, 1915.
- DAVEY, N. : The Gas Turbine. — London, Constable & Co., 1914.
- DUBREUIL, M. : La Porcelaine. — Paris, Dunod.
- EMY, A. R. : Traité de l'art de la Charpenterie. — Paris, Dunod, 1873. 3 vols. i Atlas.
- ERSKINE, MURRAY J. : A handbook of Wireless Telegraphy. — London, Crosley, Lockwood & Son, 1914.
- FOUGERAT, L. : La Pelleterie et le Vêtement de fourrure dans l'Antiquité. — Paris, Béranger, 1914.
- FERRARIS, T. : Parassiti vegetali delle piante coltivate od utili. Trattato di Patologia e Terapia vegetale ad uso delle Scuole di Agricoltura. — Milano, Hoepli, 1915.
- GRAHAM CLARK, A. : Text book on Motor Car Engineering. — 1911.
- JOUAUST, R. : Le Ferro-Magnetisme. — Paris, O. Doin & Fils, 1911. [Encyclopédie Scientifique.]
- KAY THOMPSON, M. : Applied Electrochemistry. — New-York, Macmillan Co., 1911.
- KETCHUM, M. : Structural Engineers' handbook. Data for the design and construction of steel bridges and buildings. — New-York & London, Graw-Hill Book Co., 1914.
- KNIGHT, A. M. : Modern Seamanship. — New York, Van Nostrand Comp., 1914.
- LACON, L. : Construction et Réglage du Moteur à explosions appliqué à l'Automobile et à l'Aviation. — Paris, Bibliothèque Omnia.
- L'Art du Livre : Etude sur quelques-unes des dernières créations en typographie, ornementation de textes et reliure, exécutées en Europe et en Amérique. — Londres, Paris & New-York, 1914. [The Studio.]
- LE CHATELIER, H. : La Silice et les Silicates. — Paris, A. Hermann & Fils, 1914.
- LECKY, S. T. S. : Wrinkles in practical Navigation. — London, G. Philip & Son, 1915.
- LEJEUNE, E. : Manuel du Chauffournier et du Plâtrier. Quatrième édition revue et augmentée par H. de Graffigny. — Paris, Tignol. [Bibliothèque des Actualités Industrielles.]
- LOEWENSTEIN, L. & CRISSEY, C. : Centrifugal pumps. — London, Constable & Co., 1911.
- MAGNIER, M. D. : Nouveau manuel complet du Porcelanier, Faïencier, Potier de terre. — Paris, L. Mulo, 1898.
- MASMEJEAN, A. : Machines thermiques marines. — Paris, Impr. Chaize, 1915.
- MASSENET, G., VALLEREY, J. & LETALLE, A. : Grément, Manoeuvre et Conduite du navire à voiles et à vapeur. — Paris, Challamel, 1911, 1915. 2 vols.
- MAUDUIT, A. : Recherches expérimentales et théoriques sur la commutation dans les dynamos a courant continu. — Paris, Dunod et Pinat, 1912.
- MOLESWORTH, G. & H. Bridges : Pocket-book of useful Formulae and Memoranda for civil, mechanical and electrical engineers. 27th edition revised and enlarged with an Electrical supplement by Walter H. Molesworth. — London, Spon, 1915.
- MOYER, J. : Steam Turbines. — New-York, Wiley & Sons, 1914. 2ª edition.
- NICOL, G. : Ship Construction and Calculations. — Glasgow, Brovon & Son, 1912.
- OPPIZZI, P. : I più recenti progressi della Tecnica nelle Ferrovie e tramvie. — Milano, Hoepli, 1915.
- OSLET, G. : Cours de Construction. Traité de Charpente en Bois. — Paris, G. Franchon.
- PALLUCCINI, A. : Tecnica della Navigazione interna. Canali navigabili. — Milano, U. Hoepli, 1915.
- PARSHALL, H. M. & HOBART, H. M. : Electric railway Engineering. — London, A. Constable & Co., 1907.

- PICCIOLI, L. : *Selvicoltura*. — Torino, Unione Tipografica Editrice Torinese, 1915. [Nuova Enciclopedia Agraria Italiana, P. V.]
- POCH DE FELIU, J. : *L'Agriculture dans la Province de Gerona*. — Beauvais, Impr. Departementale de l'Oise, 1909.
- POMEY, J. B. : *Cours d'Electricité théorique*. — Paris, Gauthier, Villars & Co, 1914.
- POSSELT, E. A. : *Dictionary of Weaves*. — London, Low, Marston & Co.
- RAMONEDA HOLDER, A. : *Introducción al estudio del Precio de coste en la Hilatura de algodón*. — Barcelona, Sociedad general de Publicaciones, 1915.
- REED, S. J. : *Turbines applied to Marine propulsion*. — London, Constable & Co, 1913.
- ROSSI, G. : *Manuale del Costruttore navale*. — Milano, U. Hoepli, 2ª edizione, 1915.
- SCHENCK WOOLMAN, M. & BEERS MC. GOWAN, E. : *Textiles Handbook for the student and the consumer*. — New-York, The Macmillan Co, 1914.
- SEATON, A. E. : *A manual of Marine Engineering; comprising the Design, Construction and Working of Marine Machinery*. — London, Ch. Griffin & Co, 1913.
- SEATON, A. E. & ROUNTHWAITE, H. M. : *A Pocket-book of Marine Engineering rules and tables...*. — London, Griffin & Co, 1914.
- SIMPSON, G. : *The Naval Construction*. — New-York, Van Nostrand Co, 1914. 3ª edition.
- SOTHERN, J. W. : *The Marine Steam Turbine*. — London, Crosby Lockwood & Son, 1909.
- STANLEY, R. : *Text book on Wireless Telegraphy*. — Longmans, Green & Co, London, 1914.
- TAMARO, D. : *Trattato di Frutticoltura*. — Milano, Hoepli, 1915.
- THORPE, E. : *A dictionary of applied Chemistry*. — London, Longmans, Green & Co, 1912-1913. Vols.
- THOMSON, W. G. : *Tapestry Weaving in England*. — London, B. T. Batsford.
- TOMPKINS, E. : *The Science of Knitting*. — New-York, J. Wiley & Sons, 1914.
- VILMORIN-ANDRIEUX ET Co. : *Les fleurs de pleine terre comprenant la description et la culture des fleurs*. Cinquième édition. — Paris, 1909.
- BOURCARD, G. : *A travers cinq siècles de Gravures, Les estampes célèbres rares ou curieuses. 1350-1903*. — Paris, G. Rapilly, 1903.
- BREYMAN, G. A. : *Trattato generali di Costruzioni civili, con cenni speciali intorno alle costruzioni grandiose*. — Milano, F. Vallardi, 5 vols.
- BRONGNIART, A. : *Traité des Arts Céramiques, ou des Poteries, considérées dans leurs histoire, leur pratique et leur théorie*. 3ª édition. — Paris, P. Asselin, 1877. 2 vols. i Atlas.
- BUTLER, A. J. : *The ancient coptic churches of Egypt*. — Oxford, at the Clarendon Press, 1884. 2 vols.
- COTARELO MORI, E. : *Diccionario biográfico bibliográfico de Calígrafos españoles*. — Madrid, Tip. Rev. de Arch, Bibl. y museos, 1914. Tomo I.
- CRAIG, E. G. : *Towards a New Theater*. — London & Toronto, J. M. Dent & Lons, 1913.
- DELTEIL, L. : *Manuel de l'Amateur d'Estampes du XVIIIe siècle*. — Paris, Dorbon Aîné.
- DICK, S. : *Arts et Metiers de l'ancien Japon*. — Bruxelles & Paris, Vromant & Co, 1914.
- FERRARI, G. : *Il Legno nell'Arte italiana*. — Milano, Hoepli.
- GEFFROY, G. : *Les Musées d'Europe. La Sculpture au Louvre*. — Paris, Nilsson.
- GOTCH, J. A. : *Early Renaissance Architecture in England. An historical and descriptive account of the Tudor, Elizabethan, and Jacobean periods, 1500-1625*. Second edition revised. — London, Batsford, 1914.
- GUIMET, E. : *Les portraits d'Antinoé au Musée Guimet*. — Paris, Hachette & Co.
- KOESTER, Frank : *Modern City Planning and Maintenance*. — London, M. Bride, Nast & Co, 1915.
- L'Architecture romane en France*. — Paris, Hachette & Co, 1911.
- LEMONNIER, C. : *L'Ecole belge de Peinture, 1830-1905*. — Bruxelles, G. van Oest & Co, 1906.
- LEE, V. : *L'Art de la Poterie. Japon-France par un Potier*. — Paris, Charpentier et Fasquelle, 1913.
- MESNIL, J. : *L'Art au Nord et au Sud des Alpes à l'époque de la Renaissance. Etudes comparatives*. — Bruxelles & Paris, G. van Oest & Co, 1911.
- MOREAU, NELATON, E. : *La Cathédrale de Reims*. — Paris, Lib. Centrale des Beaux-Arts, 1915.
- NEBOT, F. de P. : *Dibuix de croquis i d'istil·litació*. — Escola d'Istiu de Barcelona, 1915. [Mancomunitat de Catalunya.]
- PICA, V. : *Arte ed Artisti nella Svezia dei giorni nostri*. — Milano, Bertelli & Tuminelli, 1915.
- ROGER-MILES, L. : *Comment discerner les Styles du XIIIe au XIXe siècles*. — Paris, Rouveyre.
- ROSENTHAL, L. : *La Gravure*. — Paris, H. Laurens, 1909.
- TAPPER, T. & GOETSCHUIS, P. : *An illustrated History of the Music*. — London, Murray, 1915.
- THODE, Henry : *Saint François d'Assise et les Origines de l'Art de la Renaissance en Italie*. —

ARQUITECTURA I BELLES ARTS

- AGACHE, Auburtin & Redon : *Comment reconstruire nos cités détruites. Notions d'Urbanisme s'appliquant aux villes, bourgs et villages*. — Paris, A. Colin, 1915.
- ARNAUD D'AGNEL, G. : *Le Meuble*. — Paris, L. Laveur, 1913. 2 vols. [Arts et Industries artistiques de la Provence.]
- BARBEROT, E. : *Traité de constructions civiles*. Quatrième édition. — Paris et Liège, Ch. Béranger, 1912.
- BLOMFIELD, R. : *The formal garden in England*. — London, Macmillan and Co, 1901.

- Paris, H. Renouard. 2 vols. [Les Etudes d'Art à l'Etranger.]
- THOMSON, A. : A handbook of Anatomy for Art students. — Oxford, At the Clarendon Press, 1915.
- Treſor de l'Art belge au xvii siècle : Mémorial de l'Exposition d'Art ancien à Bruxelles en 1910.* — Bruxelles & Paris, G. van Oest & Cie. — 1912-1913. 2 Vols.
- WRIGHT, Thomas : Histoire de la Caricature et du Grotesque, dans la Littérature et dans l'Art. Trad. par Octave Sachot. — 2e édition. — Paris, A. Delahays, 1875.

LITERATURA

- BÉDIER, J. : Les Fabliaux. — Paris, Champion, 1911.
- BERTONI, G. : I trovatori d'Italia (Biografia, testi traduzioni, note). — Modena, Orlandini, 1915.
- BRÜCKNER, A. : A Literary history of Russia. Edited by Ellis H. Minns, Translated by H. Havell. — London & Leipzig, Fisher Unwin, 1908.
- CARMAN, B. : Sappho : One hundred lyrics. — London, Chatto & Windus, 1911.
- COCCHIA, E. : Introduzione storica allo Studio della Letteratura latina. — Bari, G. Laterza & Figli, 1915.
- COTARELO MORI, E. : Bibliografía de las controversias sobre la Licitud del Teatro en España. — Madrid, Tip. de Rev. de Arch., Bibl. Museos, 1904.
- FARAL, E. : Les Jongleurs en France au Moyen age. — Paris, Champion, 1910.
- HAIGH, A. E. : The Attic Theatre. — Oxford, at the Clarendon Press, 1907.
- JEANROY, A. : De nostribus medii aevi poetis qui primum lyrica Aquitaniae carmina imitati sint. — Paris, Hachette, 1889.
- OVIDI : Stories from Ovid's Metamorphoses. Chosen and edited by D. A. Slater. — Oxford, at the Clarendon Press, 1910.
- PICHON, R. : Les sources de Lucain. — Paris, Leroux, 1912.
- Les derniers écrivains profanes. — Paris, Leroux, 1906.
- SODEN, H. : Urchristliche Literaturgeschichte. — Berlin, A. Duncker, 1905.
- VASCHALDE, Henry : Histoire des Trouvadors du Vivarais, du Gévaudan et du Dauphiné. — Paris, Maisonneuve & Leclerc, 1889.
- WIESE, B. & PÉRICOPO, E. : Storia della Letteratura italiana delle origini ai giorni nostri. — Torino, Ditta Pomba, 1904.
- WÜNSCHE, A. : Die Schönheit der Bibel. — Leipzig, E. Pfeiffer, 1906.

ARQUEOLOGÍA

- DUSSAND, R. : Les civilisations préhelléniques dans le Bassin de la Mer Egée. — Paris, Geuthner, 1914. 2 éd.

- EVANS, A. : Scripta Minoa. — Oxford, Clarendon Press, 1909.
- FLINDERS PETRIE, W. M. : The royal tombs of the first dynasty. — London, Offices of the Egypt Exploration Fund, 1900-1911. 2 vols.
- FOWLER, H. N. & WHEELER, J. R. : A handbook of Greek Archaeology. — New-York, Cincinnati & Chicago, American Book Co.
- FROTHINGAM, A. L. : Roman cities in Northern Italy and Dalmatia. — London, J. Murray, 1910.
- GAUCKLER, P. : Le Sanctuaire syrien du Janicule. — Paris, A. Picard & fils, 1912.
- MACÍAS LIANEZ, M. : Mérida monumental y artística (Bosquejo para su estudio). — Barcelona, La Neotopia, 1913.
- MARMORA, Alberto della : Sopra alcune antichità sarde, ricavate da un manoscritto del xv secolo. — Torino, Stamperia Reale, 1853.
- MASPERO, G. : Etudes égyptiennes. — Paris, Impr. Nationale, 3 vols.
- MORGAN, J. : Mission scientifique en Perse. — Paris, E. Leroux, 1894-1904.
- PONTREMOLI, E. & HAUSOULLIER, B. : Didymes: Fouilles de 1895-1896. — Paris, E. Leroux, 1904.
- POTHIÉ, G. : Les Tumulus du Plateau de Ger. — Paris, H. Champion, 1900.
- SIMÕES, A. F. : Introdução à Archeologia da Península Iberica. — Lisboa, Lior Ferreira, Parte I, 1878.

HISTORIA I GEOGRAFÍA

- AVRIA, V. : Historia cronológica degli signori Vicerè di Sicilia. — Palermo, P. Coppola, 1697.
- BARRAQUER, C. : Las Casas de religiosos en Cataluña durante el primer tercio del siglo xix. — Barcelona, Tip. Fr. Altés y Alabart, 1906. 2 vols.
- BLANQUIÈRE : Examen historique de la Révolution espagnole. — Paris, Rosa, 1823. 2 vols.
- CAPEFIGUE, B. : Récit des opérations de l'armée française en Espagne, sous les ordres de S. A. R. M^r. Duc d'Angoulême. — Paris, A. Egron, 1823.
- Colección de Documentos inéditos, relativos al descubrimiento, conquista y organización de las antiguas posesiones españolas de Ultramar.* 2ª Serie publicada por la R. Academia de la Historia. — Madrid, Rivadeneyra, 1885-1899. 6 vols.
- CORRIDORE, F. : Storia documentata della Popolazione di Sardegna (1479-1901). — Torino, C. Clausen, 1902.
- DELAVILLE LE ROUEX, J. : Cartulaire general de l'Ordre des Hospitaliers de S. Jean de Jérusalem. — Paris, E. Leroux, 1894-1906. 4 vols.
- FÉROTIN, M. : Recueil des Chartes de l'Abbaye de Silos. — Paris, Imprimerie National, 1897.
- Foy, General : Histoire de la Guerre de la Péninsule sous Napoleon précédée d'un tableau Po-

- litique et Militaire des Puissances belligerantes. Publiée par Mme. La Comtesse Foy. — Paris, Boudoin Frères, 1827. 4 vols.
- FOX-DAVIES, A. Ch. : The Book of Public Arms. — London, Jack, 1915.
- FRANKLIN, Alfred : La vie privée aux temps des premiers Capétiens. — Paris, Emile Paul, 1911. 2 vols.
- FRATI, L. : La vita privata di Bologna dal secolo XIII al XVII; con appendice di documenti inediti e 16 tavole illustrate. — Bologna, N. Zamichelli, 1900, [Biblioteca Storica Bolognese.]
- HILL, G. F. : Sources for Greek history between the Persian and Peloponnesian Wars. Collected and arranged by G. F. Hill. Second Issue. — Oxford, Clarendon Press, 1907.
- HUME, M. : La Cour de Philippe IV et la décadence de l'Espagne (1621-1665). Trad. de l'Anglais par J. Condamin & P. Bonnet. — Paris, Perrin & Co, 1912.
- JONES, J. : Histoire de la guerre d'Espagne et de Portugal pendant les années 1807 à 1813, plus la Campagne de 1814 dans le midi de la France, par le Colonel sir John Jones, avec des Notes et des Commentaires par M. Alph. de Beauchamp. — Paris, Germain Mathiot, 1819. T. I, II.
- KÖNIG, E. : Geschichte des Reiches Gottes bis auf Jesus Christus. — Berlin, M. Warneck, 1908.
- La Guerra del Vespro siciliano. : Un periodo delle Istorie Siciliane del secolo XIII. — Lugano, 1852. 2 vols.
- NICCOLINI, G. B. : Vespro Siciliano, storia inedita di G. B. Niccolini pubblicata per cura di Conrado Gargioli. — Milano-Firenze, 1882.
- PAZ, I. : Archivo general de Simancas : Catálogo IV, Secretaría de Estado. (Capitulaciones con Francia y negociaciones diplomáticas de los Embajadores de España en aquella corte; seguido de una Serie cronológica de estos) — Madrid, Revista de Archivos, Bibl. y Museos, 1914. I, 1265-1714. 1914. [Centro de Estudios Históricos.]
- PELLOT, J. : Mémoire sur la campagne de l'Armée Française dite des Pyrénées, en 1813 et 1814. — Bayonne, Gosse, 1818.
- PINNA, M. : Il Magistrato Civico di Cagliari. Estratto dall'Archivio Storico Sardo, 1913-1914. Cagliari, Società Tipografica Sarda, 1914.
- PONS BOIGUES, F. : Ensayo bio-bibliográfico sobre los historiadores y Geógrafos arábigo-españoles. — Madrid, Tip. de S. Francisco de Sales, 1898.
- RAHDEN, W., Baron von : Aus Spaniens Bürgerkrieg, 1833-1840. — Berlin, Verlag der Deckerschen Geheimen, 1851.
- RIBA GARCÍA, C. : El Consejo Supremo de Aragón en el reinado de Felipe II. Estudio y transcripción de los documentos originales e inéditos de este Consejo, existentes en el Museo Británico. — Valencia, Tip. Moderna, 1914. [Centro de Estudios Históricos.]
- RIGEL, F. X. : Der siebenjährige Kampf auf der Pyrenäischen Halbinsel vom Jahre 1807 bis 1814. — Rastatt, 1819-1821. 3 vols.
- Die Belagerung von Valencia durch die Franzosen während des Befreiungskrieges der Spanier vom Jahre 1808 bis 1814. — Karlsruhe & Baden, D. R. Marx, 1824.
- Kampf um Tarragona während des Befreiungskrieges der Catalonier vom Jahre 1808 bis 1814. — Rastatt, 1823.
- ROCCA, M. : Mémoires sur la guerre des français en Espagne. Seconde édition. — Paris, J. Gatti, 1814.
- RUBÍ I LLUCH, A. : Contribució a la biografia de l'Infant Ferrán de Mallorca. — Barcelona, «L'Avenç», 1915.
- SARTHOU CARRERES, C. : Provincia de Castellón. — Barcelona, A. Martin. [Geografía general del reino de Valencia, dirigida por F. Carreras.]
- SCHÜRER, E. : Geschichte des Jüdischen Volkes im Zeit alter Jesu Christi. — Leipzig, Hinrichsche Buchhandlung, 1901-1911. 3 vols.
- SERRANO, L. : Correspondencia diplomática entre España y la Santa Sede, durante el Pontificado de S. Pio V. — Madrid, 1914 (Roma, Imp. del Instituto Pio IX). 3 vols. [Escuela Española en Roma.]
- SITAILO, F. : Della Storia di Catalogna, doppo l'ingresso de Mori. — Palermo, 1665, 1667. 2 vols.
- SOLÁ, F. : Nostra Senyora de Cabrera. — Barcelona, Editorial Ibérica, 1915.
- THIRLMERE, ROWLAND : Letters from Catalonia and other parts of Spain. — London, Hutchinson & Co, 1905. 2 vols.
- TOMACELLI, D. : Storia de reami di Napoli e Sicilia del 1250 al 1303. — Napoli, Tip. Ferrandese, 1846-1847. 2 vols.
- VASAEUS, Joannes, & TARAPHA, Franciscus : Berum Hispaniae memorabilium Annales. — Coloniae, Apud L. Alectorium & Haeredes J. Soteris, 1577.
- VITIGNANO, Cornelio : Cronica del Regno di Napoli. — Napoli, Gio. Jac. Carlino & A. Pace, 1595.
- YAH' LA IBN KHALDOÛN (ABOU ZAKARYA) : Histoire des Beni'Abd El-Wâd, rois de Tlemcen (Regne d'Abou H'amonou Mousa II.) Texte arabe édité d'après quatre manuscrits par Alfred Bel avec la collaboration de Si-l'Ghoûtsi Bonali. — Alger, Fontana, 1904, 1911, 1913. 3 vols.
- WACHSMUTH, Curt. : Die Stadt Athen im Alterthum. — Leipzig, Teubner, 1874-1890. 2 vols.
- WOOD, C. W. : Letters from Majorca. — London, Beutley & Son, 1888.

Index de noms propis

- Academia de Bones Lletres*, Barcelona, 121, 193.
Academia Espanyola, Madrid, 148.
Academia Provincial de Belles Arts, Barcelona, 121.
 ACEDO ESPINA, Clemente, 169.
 ACCURSIUS. — *Glosa*, 180.
 AGELL, J., 184.
 Ager, Sant Pere d', 184.
 AGNÉS, Santa, 160.
 AGUILÓ, M., 6.
 AGUSTÍN, Antonio. — *Tratado de armas y linages de España*, 176, 177.
Ajuntament de Barcelona, 116, 121, 193.
 Alcalà, 146.
 Alcarria, 159.
 ALCOVER, A. M., 116, 184.
 Alemanya, 9, 153, 190.
 Alguayre, 184, 185.
 ALÓS, J. M. d', 184.
 ALÓS, R. d', 116, 179, 184, 185.
 ALVAREZ, Antonio, impressor, 151.
 ALVAREZ DE SOTOMAYOR, Miguel, 172.
 AMAT I SENJUST, Rafel. — *Excursions per Catalunya*, 184.
 AMENGUAL, 118.
 Amèrica, 9, 159, 184.
 Amposta, 185.
 Amsterdam, 148.
 Amusco, 177.
 Andalusia, 159, 170.
 ANDRÉ, M., 118.
 ANDRIEUX, 148.
 Anglaterra, 181, 189.
 ANTONI DE PADUA, Sant, 166.
 ANTONIO, Huberto, impressor, 149-151.
 Aragó, 153, 155, 159.
 Aranjuez, 108.
 ARANZADI, S., 116, 184.
 ARDERIU PASQUAL, A., 182.
 ARENAS, A., 184.
 ARGEMÍ, Ll., 130.
Armeria Reial, Madrid, 134.
 ARNAU, 163.
 ARQUÉS ARRUFAT, R., 116.
 ARTÉS, Josep, 168.
 ARTOIS, comte d', 147.
Arxiu de la Corona d'Aragó, Barcelona, 114, 181.
Arxiu del Reial Patrimoni, Barcelona, 181.
Arxiu Municipal de Cervera. — V. Biblioteca del.
 ASENSIO, Emili, 191.
 ASENSIO, J. M., 147.
 ASENSIO. — *Memorial*, 118.
 ASSIAYN, Nicolás de, impressor, 150, 151.
Associació Protectora de l'Ensenyança catalana, Barcelona, 191.
 Asturies, 159.
Ateneu Barcelonès, 116. — V. Biblioteca de.
Audiencia de Barcelona, 170.
Audiencia de Mallorca, 107, 108.
 AULEDA, Joàn, 177.
 Austria, 9.

AVELLÀ I NAVARRO, Pere Josep d', 112.
 AVINYÓ, J., 109, 118.

BABRA, S., 116, 118, 185.

Badalona, 192.

BAEHRENS, Æ., 114.

BAIXARIAS, B., 116.

BALAGUER, Víctor, 135, 165. — V. *Biblioteca Balaguer*.

BALMES, Jaume, 179.

BARBER, Josep, impressor, 193.

Barberà, conca de, 179.

Barcelona, 5, 8, 9, 112, 113, 117, 135, 145, 147, 148, 151, 155, 158, 162, 166, 168-170, 172-174, 176, 178-181, 183, 184, 190, 193. — V. *Academia de Bones Lletres*, *Academia Provincial de Belles Arts*, *Ajuntament*, *Arxiu de la Corona d'Aragó*, *Arxiu del Reial Patrimoni*, *Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana*, *Audiencia*, *Biblioteca de Catalunya*, *Biblioteca de la Seu*, *Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès*, *Cambra de Comerç*, *Casa de las Comedias*, *Casa de Llotja*, *Consell d'Investigació Pedagògica*, *Diputació Provincial*, *Escola de Bells Oficis*, *Escola de Bibliotecaries*, *Escola Superior d'Agricultura*, *Hospital de Santa Creu*, *Iglesia dels Mínims*, *Institució Catalana d'Historia Natural*, *Institut Agrícola Català de Sant Isidro*, *Institut de Cultura i Biblioteca popular per a la dona*, *Institut de Segona Ensenyança*, *Institut d'Estudis Catalans*, *Jocs Florals*, *Junta de Museus*, *L'Avenç*, *Lliga Regionalista*, *Santa Maria del Mar*, *Santa Maria del Pi*, *Sant Just*, *Societat Econòmica d'Amics del País*, *Societat de Geografia Comercial*, *Unió Catalanista*, *Universitat*, *Universitat Industrial*.

BARNOLA, Licenciado, 175.

BARRET, W., 149.

BARTRINA, F., 130.

BASA, S., 108.

Basel, 135, 146.

BASSET, Ramón, 181.

BASTARDAS, A., 121, 192.

BATISTA I ROCA, J. M., 181.

BATLLUCERA, Buenaventura, 171.

BEER, Rodolf, 114, 115, 181.

BELETA, Francisco, impressor, 193.

Bèlgica, 9.

Bellaguarda, 173.

BENITO DE PALERMO, St., 112.

BENNAZAR, P., 118.

BERENGUER, Manuel, 174.

Berga, 192.

Berlín, 6, 9.

BERNAD I DURÁN, J., 165.

BERTRÁN, M. J., 184.

Bethlem, 162, 163, 167.

Biblioteca Balaguer, Vilanova i Geltrú, 135.

Biblioteca Capitular, Tortosa, 122.

Biblioteca de Catalunya, 5-7, 10, 107, 116, 117, 119, 121-124, 127, 129-132, 136, 145, 146, 152, 153, 156, 180, 183, 185, 186, 188-191, 194. — *Arxiu*, 184, 185; *Biblioteca de mà*, 120; *Biblioteca de Mn. Bové*, 117; *Col·lecció d'Impresos Bonsoms*, 5, 7; *Col·lecció Cervantina*, 120, 145-152, 183, 186; *Manuscrits*, 107, 118, 158, 184; *Patronat de la Biblioteca*, 117, 121.

Biblioteca de l'Arxiu Municipal, Cervera, 193.

Biblioteca de la Seu, Barcelona, 180, 181.

Biblioteca de la Seu de Vich, 182.

Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès, 134.

Biblioteca del British Museum, Londres, 189. — *Col·lecció Cervantina*, 146, 149-152.

Biblioteca del Col·legi d'Advocats, Barcelona, 8.

Biblioteca del Consell d'Investigació Pedagògica, Barcelona, 134, 192.

Biblioteca de l'Orfeó Català, Barcelona, 135.

Biblioteca de Poblet, 184.

- Biblioteca de The Hispanic Society of America*, Nova York. — *Col·lecció Cervantina*, 146.
Biblioteca Episcopal de Palma, 107.
Biblioteca Kaiser-Wilhelm de Posen. — *V. Kaiser-Wilhelm-Bibliothek*.
Biblioteca Nacional, Madrid, 146. — *Col·lecció Cervantina*, 146, 149-152.
Biblioteca Nacional, París, 133, 189, 193. — *Col·lecció Cervantina*, 149-152.
Biblioteca Popular per a la Dona. — *V. Institut de Cultura*.
Biblioteca Pública d'Olot, 9.
Biblioteques Populares, 122-133, 187-192.
 BIDELLO, Juan B., impressor, 149, 150.
 BLOUNT, Ed., 149, 151, 152.
Boeci de Consolació, 193.
 BOFILL I MATAS, J., 121.
 Bolonya, 180.
 BONAVENTURA, St., 135.
 BONSONS, Isidro, 120, 121, 145-147. — *V. Biblioteca de Catalunya : Col·lecció Bonsoms, Col·lecció Cervantina*.
 BORRÁS, 118.
 BORRÁS, Antoni, 173, 174.
 BOSCA, J., *cançonet de*, 118.
 Bosost, 176.
 BOTEY, J., 116.
 BOU BARANERA, Segimón, impressor, 193.
 BOUNDI, relligador, 148.
 BOVÉ, Salvador, 117. — *V. Biblioteca de Catalunya : Biblioteca de Mn. Bové*.
 BRAVO, Matías, 168.
British Museum, Londres. — *V. Biblioteca del British Museum*.
 BRUNET, G., 116.
 BRUNETTO LATINI. — *El Tresor*, 118.
 BRUSSELLES, 10, 117, 148-151.
 BUENAVENTURA, Alonso de, 110.
 BULBENA I TUSELL, A., 145, 146; *Col·lecció Cervantina*, 145.
 Burdeus, 181.
 Burgos, 111.
 BUSTOS, Bernardino de, 160.
 CABRIT, S., 108.
 CADIZ, Diego de, 169.
 CALDES, A. de, 181.
 Caldes de Montbui, 159, 160.
 California. — *V. Universitat de*.
 CALVÓ, 166.
Cambra de Comerç de Barcelona, 116.
 CAMPALANS, Rafel, 191.
 CANALEJAS, F., 118.
 CANALETA, Emanuela, 166.
 CANALS, Antoni, 118.
 Canarias, 159.
 Canigó, 171.
 CANIBELL, E., 180.
 CAÑADÓ, Teresa, 171.
 CARDEÑAS, Emanuel, 167.
 CARESMAR, Jaume, 181.
 CARLES III, 172.
 CARNER, J., 184.
 CARRERAS ARTAU, T., 116.
Casa de las Comedias, Barcelona, 170.
Casa de Llotja, Barcelona, 169.
 CASADES GRAMATXES, P., 116.
 CASALS, Francisco, 168.
 CASANOVAS, 163.
 CASANOVAS, Josep, impressor, 193.
 CASAPONCE, E., 116.
 Castellfollit del Boix, 119.
 CASTELLÓ BAVI, fra, 181.
 Castilla la Nueva, 159.
 Castilla la Vieja, 159.
 CATALÀ, Joàn, 170.
 Catalunya, 5, 122-125, 128-130, 135, 159, 160, 171, 181, 184, 188-191.
 CATÓ, 181.
 CAU, Josep, 172.
Causa Pía Luliana de Mallorca, 107.
 CAVALLER, Jaume, 181.
 CERQUEDA, Joàn, 172.
 CERVANTES, 121, 145, 147, 148. — *Comedias y Entremeses*, 147, 148, 150; *Don Quijote*, 145, 146, 148-152; *Galeata*, 146-151; *Novelas ejemplares*,

- 148-152; *Persiles y Segismunda*, 148, 151; *Rinconete y Cortadillo*, 145; *Viaje del Parnaso*, 148, 150. — V. *Col·leccions Cervantines*.
- Cervera, 193. — V. *Biblioteca de l'Arxiu Municipal, Universitat*.
- CIRER, Jaume, 111. — *Tratado de las salinas de Iviza y Formentera*, 111.
- CHAMBOLLE, relligador, 148.
- CHARTRES, Duquesa de, 147.
- CHATELAIN, E., 122.
- CHEVALIER, U., 114, 115.
- CLASCAR, F., 116, 117, 121, 184.
- Col·lecció de versos al·lusius a les excavacions...* de Sant Pere Nolasc, 173.
- Codicillus*, 117.
- COELHO, J. A., 184.
- Col·leccions Cervantines*. — V. *Biblioteca de Catalunya, Biblioteca del British Museum, Biblioteca de The Hispanic Society of America, Biblioteca Nacional de Madrid, Biblioteca Nacional de París*, BULBENA I TUSELL, CORTEJÓN, RIUS.
- Col·legi d'Advocats*, Barcelona. — V. *Biblioteca del Col·legi d'Advocats*, Barcelona.
- COLOMINAS, G., 184.
- Colunya, 117, 118.
- Comentaris i estudis de filosofia luliana*, 118.
- COMES, Arnau de, 181.
- Comissió Editora luliana*, Palma de Mallorca, 116.
- COMPANY, Antoni, 177.
- Comptentus*, 181.
- Consell d'Investigació Pedagògica*, 122, 126, 130, 134. — V. *Biblioteca del...*
- CONTAMINE DE LATOUR, E., 116.
- Convent de Caputxins*, Sarrià, 171.
- Convent de Sant Domíng*, Palma, 109.
- COPONS, Pons de, 118.
- CORMELLAS, Sebastià de, impressor, 151.
- CORNEJO, D., 118.
- COROMINAS, P., 116.
- CORTEJÓN, Climent, 145, 146. — *Col·lecció Cervantina*, 145.
- CORTIELLA, F., 116.
- CORTS, Josep, 193, 194. — *Estado antiguo y moderno de la Ciudad de Cervera*, 194.
- COSTA, Mònica, 165.
- Cöthen, 146.
- CRAASBEECK, P., impressor, 148, 149.
- CREGENZAN I MONTER, Josep, 107.
- CRESQUES, 193.
- Crònica Aragonesa*, 118.
- Crònica Universal des de la creació del mon*, 118.
- CUESTA, Juan de la, impressor, 149-151.
- CUNILL, Ramón, 171, 174, 175.
- CUQUET, 163.
- CUSPINERA, Climent, 135.
- CUSPINERA, Ramón, 135.
- Custumes de la mar*, 181.
- CUSTURER, J., 118.
- DANT. — *Divina Comedia*, 135.
- DARDEÑÀ, 170.
- DAVID, relligador, 148.
- De Alchimia Opuscula*, 117.
- Declaracions del procés contra Mn. Antoni Company*, 177.
- DEGUÍ, P. — *Opus divinum*, 117.
- DELFINO, V., 116.
- DENIFLE, E., 122, 181.
- DEROME, relligador, 148.
- DÍAZ DE BENJUMEA, 147.
- DÍAZ DE LA GUERRA, Joan, bisbe de Mallorca, 107-109.
- Digest*, 180, 181.
- Diputació Provincial de Barcelona*, 116, 121, 184, 188, 190, 193.
- Doctrina christiana composta pels PP. Missioners d'Escornalbou*, 184.
- Documents i procesos sobre lulisme, Controversies lulianes*, 107.
- Don Papis de Bobadilla*, 147.
- DURÁN SANPERE, Agustí, 161, 194.
- DURU, relligador, 148.

- Edinburg, 148.
 ELÍAS, F., 116, 119.
 ENGELMAN, relligador, 148.
Escola Superior d'Agricultura, Barcelona, 191.
Escola de Bells Oficis, Barcelona, 191.
Escola de Bibliotecaries, Barcelona, 128-133, 187, 188, 190, 191.
 Escornalbou, 184.
 Escunyau, 176.
 ESPALTER I ROIG, Joaquim, 171.
 ESPALTER, Pedro Pablo, 171.
 Espanya, 8, 109, 119, 135, 154, 158, 169, 185.
 ESPAÑA, J. M., 130.
 ESPINOSA, 170.
 ESPINÓS, Eulalia, 169.
 ESPINÓS, Jacinta, 169.
 ESPINÓS, Raymunda, 169.
 ESQUIVEL, Alonso de, 111.
 Estats Units, 124, 189, 190.
 ESTIVILL, M., 116.
 EUCLIDES, 113.
 EURA, Agustí, 165.
 Europa, 8, 9, 172.
 Extremadura, 159.
 EYMERICH, N. — *Directorium Inquisitorium*, 118.
Eximeniq. — *El Crestià*, 154.
 FABRA, Pompeu, 191.
 FAIG, Josep, impressor, 193.
Família dels Piqueres, 118.
 FARAUDO, Ll., 116.
 FARGAS, Miquel A., 120.
 FARGAS, 165.
 FERRÁN MAYORAL, J., 116.
 FAURO, L., 108.
 FERNÁNDEZ DE CÓRDOBA, Francisco, impressor, 150.
 FERNÁNDEZ D'HEREDIA, 118, 185. — *Coronica d'Espanya*, 118.
 FERNÁNDEZ GUERRA, 147.
 FERNÁNDEZ, Paulino Antonio, 172.
 F[ERRÁ], M[iquel], 135.
 FERRÁN VI, 109.
 FERRÁN VII, 112.
 FERRER, Bonifaci. — *Biblia Valenciana*, 155, 156.
 FERRER, Francisco. — *Dècimes*, 111.
 FIUS PALÀ, M., 184.
 FLORIAN. — *Galatea*, 147.
 FLORIDABLANCA, comte de, 108, 172.
Flors sanctorum, 181.
 FOLGUERA, Joaquim, 192.
 FONOLLET, Francesc, 181.
 FONTANELLA, Francisco (Fontano). — *Poesies*, 161, 162, 164, 165.
 FONTANELLA, Joànn Pere, 165.
 FONTANELLA, Josep, 165.
 FONTANER, Josep, 165.
Formulari d'instruments notaries, 176.
 FORNER, Ramón, 111.
 FORNES, S., 118.
 FORONDA, M. de, 116.
 FOÛET, Jean, impressor, 150, 152.
 França, 147, 172, 173, 190.
 Francfurt, 146, 148.
Furs de Valencia, 154, 156, 181.
 GALERA, 168.
 Galicia, 159.
 GÁLVEZ, Josep de, Marquès de la Sonora, 170.
 GAÑADA, 168.
 GARCÍA, Vicens, 165.
 GARCÍA VILLADA, Zacarías, 114, 115.
 GASCA, impressor, 154.
 GASPÀR DE BONO, Venerable, 170.
 GAYA, 118.
 GENOVÉS, E., 154.
Geographiae prologomena, 118.
 Gessa, 176.
 GINABREDA, Antoni.
 GINART, N. B., 156.
 Girona, 172.
 GISCAFRÉ, Pere, 193.
 GIVANEL I MAS, J., 121, 145, 184, 185.
 GIUDICE, família dels, 119.
 GORCHS, impressor, 147.
 GRAMATXES, 165.

- Granada, 170.
 GRAU, mestre, 181.
 GRAU, I CODINA, J. M., 165.
Grecisme, 181.
 GREGORI, papa, 114.
 GRUEL, relligador, 148.
 GUARRO, Ll., 116.
 GUASCH, A., 130.
 GUASCH, J. M., 116.
 GUASP, Felip, impressor, 179, 184.
 GUDIOL, J., 116.
 GUI DE COLONNA. — *Histoires Troyanes*, 118.
 GUINART, comte de Rosselló, 185.
- HAEBLER, C., 153-156, 180.
 HARTZENBUSCH, J. E., 148.
 HELPERICH, A., 118.
 HIDALGO, Dionisio, 153.
Hispanic Society of America (The). —
 V. *Biblioteca de...*
 HOFMAN, A., 118.
 HORTA, 193.
 HORTEU, Francisco, 174.
Hospital de Sta. Creu, Barcelona, 158, 166.
- IBARRA, Antonia, impressor, 193.
 IBARRA, Manuel, impressor, 193.
Iglesia dels Minims, Barcelona, 170.
 IGUAL, Josep, 165-167.
 IGUAL, Ramón, 167.
 INGLÉS, Martí, 130.
Institució Catalana d'Historia Natural,
 Barcelona, 186.
Institut Agrícola Català de Sant Isidre,
 116.
Institut de Cultura i Biblioteca Popular
 per a la Dona, 116, 129, 134, 192.
Institut de Segona Ensenyança, Barcelona,
 146.
Institut d'Estudis Catalans, 9, 10, 117,
 120-122, 146, 147, 183, 193.
 ISAAC, rabí, 110.
 Italia, 9, 153.
 Iviza, 111.
- JANER, Lluís, 131, 133, 191.
 JAUME I, 154-156.
 JEPÚS, J., impressor, 179.
 JEREZ DE LOS CABALLEROS, Marquès de,
 146.
 Jerusalem, 160.
 JOÁN, Sant, 162.
 JOHANNUTIUS DE FULGINEO, 181.
Jocs Florals de Barcelona, 117.
 JUDES, 160.
 JUDITH, 161.
 JULIÀ, Vda., 117.
Junta de Museus, Barcelona, 121.
 JURAS REALS, Baró de, 193.
- Kaiser-Wilhelm-Bibliothek*, Posen, 190.
 KESLER, Nicolau, 135.
 KLÜPFEL, L., 184.
 KRENZER, S., 118.
- LA CIERVA, J. de, 117.
 LACY, Francisco A. de, 172.
 LAMBERT, A., 153, 154.
 LARRUY, 170.
 LAURIA, Francisco de, 133.
L'Avenç, Barcelona, 117, 184.
 LAVERN, comte de, 118.
 LAVIÑETA, 118.
 LAYRET, Francesc, 192.
 LEHMANN, 117.
 Leipzig, 114, 148.
Les obres o trobes en lahors de la Sacra-
 tissima Verge Maria, 154.
 LETAMENDI, J. — *Anatomia*, 119.
 Liban, 163.
Libro de la Concepción Virginal, 117.
 LIDFORS, E., 135.
 Lió, 117, 118.
 Lisboa, 146, 149, 151.
 Lleida, 181.
Llibre de colors pera indians, 178.
Llibre de la confraria dels garbelladors del
 pla de Barcelona, 118.
Llibre de Llinatjes, 134.
Llibre de sermons, 110.

- Llibreta per direcció dels joves cartoixos*, 177.
Lliga Regionalista, Barcelona, 117, 184.
 LLOBERA, oidor de l'Audiencia, 170.
 LLOPIS BOFILL, M., 117.
 LLORENS DE BRINDIS, Beat, 166.
 LOBO, Antoni Nicolau, 108.
 LOCARNI, Pedro M., impressor, 149.
 LOIS, Maria, 191.
 Londres, 146, 148-152. — V. *Biblioteca del British Museum*.
 LORKINS, relligador, 148.
 LORTIC, relligador, 148.
 LOUIS XVI, 172.
 LUANCO, J. R., 118.
 Luca, 177.
 Ludwigsburg, 148.
 LULL, R., 107-109, 117, 118, 179, 181.
 — *Ars brevis*, 117; *Ars Magna*, 117;
 Blanquerna, 181; *Disputatio haeremitarum*
 et Raymundi super aliquibus dubiis
 questionibus sententiarum, *Questiones*
 dubitabiles super quatuor libros senten-
 tiarum, 117, 133; *Libellus de fine*, 117;
 Libre de Santa Maria, 118; *Opera*, 117;
 Ores de Santa Maria, 181. — V. *Co-*
 mentaris i estudis de filosofia luliana,
 Documentis i processos sobre lulisme.
 Lund. — V. *Universitat de...*
 LUSCHNER, J., 135.
 MACIÀ, J. M. de, 117, 153, 184.
 MACIÀ, Manuela, 170, 171.
 Madrid, 107, 108, 134, 146-152, 159, 167,
 170. — V. *Armeria Real*, *Academia*
 Española, *Biblioteca Nacional*.
 MAESTRE LABORDE, 117.
 MAGDALENA, Santa, 160-162.
 MALGÀ, Mn., 184.
 Mallorca, 107-109, 134, 155, 159, 179.
 Mancomunitat de Catalunya, 122-125, 130-
 133, 187-191.
 Mancha, La, 159.
 Manresa, 119, 182, 192.
 MANRIQUE DE LARA, 177.
 Mantua, 135.
Maravillosa visión que tuvo el H. Alonso
 Hermitaño de N. Señora del Camino,
 194.
 MARCH, J. M., 117, 122.
 MARQUÉS, R., 184.
 MARTÍ. — *Poesies*, 165-167.
 MARTÍN, Vda. de Alonso A., impressor,
 150, 151.
 MARTÍNEZ VARGAS, A., 117.
 MARTORELL TRABAL, F., 184.
 Martorell, 177.
 MAS, Josep, 112, 180, 181.
 MASPONS ANGLASELL, F., 117.
 MASSÓ TORRENTS, J., 107, 117, 121, 146,
 158, 184, 190.
 MATES, Bartomeu. — *Gramàtica llatina*, 180.
 MATEVAT, Sebastià, impressor, 151.
Memoria istorica di diversi successi tragici
 ed amorosi occorsi in Napoli o altrove
 a Napolitani, 184.
 MÉNARD, relligador, 148.
 MÉNDEZ, F., 153.
 MERINO, Raymundo, 175.
 MESTRE NOÉ, F., 184.
 MESTRES, Josep, 130.
 MESTRES, M., 117.
 MESTRES, Salvador, 165.
 MEY, Pedro P., impressor, 149-151, 156.
 MIGNE, 114, 115.
 Milà, 9, 118, 148-150.
 MIQUEL, il luminador, 181.
 MIQUEL DELS SANTS, St., 166.
 MIQUEL I PLANAS, R., 117, 180, 184.
 MIQUEL RIUS, Viuda, relligador, 148.
 MIRALLES, Josep, 118.
 MIRALLES, H., relligador, 148.
 MIRET I SANS, J., 117, 119, 180, 184.
 MISERINI, 135.
Misteri de la Passió, 159, 160.
 MISTRAL, Frederic, 148.
 MITJAVILA, Joàn de, mercader, 181.
Modus sepelliendi monachos Sancti Hy-
 ronimi, 184.
 MOLINÉ BRASÉS, E., 117.

- MONEGAL, Tomàs, 161.
 MONSERRAT, relligador, 148.
 Montalegre, 177.
 MONTANYÀ, Francesc, 122.
 Montaña, 159.
 Montserrat, 135.
 MORATÓ, J., 184.
 Murcia, 159.
 MURUA, A., 117.

 Navarra, 159.
 NEBRIJA, 135.
 NECKER, 172.
 NEWCOMBE, L., 7.
 NICOLAS DE LONGOBARDIS, Venerable, 170.
 N[ICOLAU] D'O[LWER], L., 115.
 NICOLAU, St., 114.
 Nova York, 190. — V. *Biblioteca de The Hispanic Society of America*.
 NUIX, Joàn, 193, 194. — *El Espiritu del Cristianismo*, 193; *Reflexiones imparciales sobre la Humanidad de los Españoles en Indias*, 193.
 NUIX, Josep de, 193, 194. — *Defensa de las dos Potestades Eclesiástica y secular*.... 194.
 Nuremberg, 117.

 OBRADOR, M., 118.
 Oliana, 159.
 OLIVA, Joàn, 135.
 OLIVA, V., 117, 184.
 OLOFERNES, 161.
 Olot, 176, 192. — V. *Biblioteca Pública d'Olot*.
Orfeo Català, Barcelona. — V. *Biblioteca de*.
 Organyà, 184.
 ORS, Eugeni d', 120, 191, 192.
 Oxford, 7, 181.

 PAGANINI, Jeroni, 135.
 PALAU I DULCET, Antoni, 179, 180.
 PALLARÉS, M., 117.
 Palma, 107-109, 117. — V. *Biblioteca Epis-*
copal, Comissió Editora Luliana, Con-
vent de Sant Domingo, Universitat Lu-
liana.
 PALMART, Ll., impressor, 153-156.
 PALMIERI, J. B., 182.
 PALOU, Berenguer de, 181.
 Pamplona, 148, 150, 151.
 PARDO DE FIGUEROA, 147.
 París, 146-152, 160, 172, 173, 190. — V.
Biblioteca Nacional.
 PAR I TUSQUETS, A., 121.
 PASOLA GINFERRER, J., 184.
 PASQUAL, R., 118.
 PASCUAL PRATS, 117.
 PAULUS V, 185.
 PEDRALBES, P., 175.
 PELLICER, Josep Ll., 148.
 PERE D'ARAGÓ, infant, 135.
 PERE NOLASC, Sant, 171, 173-176.
 PEREÑA, Alfred, 130.
 PIERSON, relligador, 148.
 PIFERRER, Viuda, 169.
 PI I MOLIST, E., 148.
 PINDAR, 184.
 PINNA, G., 117.
 PI SUÑÉ, A., 117, 121.
 PIUS VI, 108.
 PLACENTÍ. — V. *Summa Institutionum*;
 V. ROGER, *Summa Codicis*.
 PLA DENIEL, N., 117.
Planos, estados y relaciones... de l'Amè-
 rica Espanyola, 184.
 Poblet, 135. — V. *Biblioteca de*.
 Polonia, 190.
 POMAR, J., 117.
 POMONIUS MELA. — *Cosmographia*, 156.
Pontificado del Ilmo. Sr. Caballero Obispo
de Zaragoza, 119.
 PORTOLÉS, Antoni, 176.
 PORTOLÉS, Bartomeu, 176.
 Portugal, 159.
 Posen. — V. *Kaiser-Wilhelm-Bibliothek*.
 PRAT DE LA RIBA, E., 117, 121, 130, 131,
 133, 184, 191.
 PRISCIÀ, 181.

PUIG, Ambrós, 171.
 PUIG I CADAVALCH, J., 117, 121, 184.
 PUJOL Bernat, impressor, 193.
 PUJOL Y TAYÓ, Josep, 166.

Qüestions sobre els examens dels argenters,
 118.

RIBA BRACONS, C., 117.
 RIBOT, Joaquim, 158.
 RICHER, Estevan, impressor, 151.
 RICHER, Jean, impressor, 150 152.
 RIERA, Agustí, 130.
 Rioja, 159.
 RIPOLL, 163.
 Ripoll, 114, 115.
 RIUS, L., 145, 147. — *Biblioteca Cervanti-*
na, 145, 147.
 ROBERT, Bartomeu, 119.
 ROBINOT, Gilles, impressor, 149.
 RODA, Manuel de, 107.
 Rodes, 185.
 RODRÍGUEZ, Jorge, impressor, 149, 151.
 RODRÍGUEZ MARÍN, Francisco, 146.
 ROGER. — *Summa Codicis*, 182.
 ROIG ROQUÉ, J., 117, 184.
 Roma, 9, 108, 114, 175.
 Ros, 163.
 ROSÁS, Joaquim, 170.
 ROSELL, Francesc, 192.
 ROSENBAACH, J., impressor, 135.
 ROUANET, Léo, 161.
 RUBIÓ I BALAGUER, J., 107, 122, 158,
 180-182, 190, 191, 193.
 RUBIÓ I LLUCH, A., 117, 122, 153, 184.
 RUBIÓ I ORS, J., 165.
 RUIZ, 118.

Sabadell, 192.
 SABUNDE, Ramón, 118. — *Theologia na-*
turalis, 118; *Viola Animae*, 118.
 SAGARRA, 159.
 SAGARRA, F. de, 117.
 SAGARRA, J. M. de, 117.
 SAGRERA, 168.

SALAT, Josep, 193.
 Sallent, 192.
 SALLUSTI. — *Historia Jugurtina*, 118.
 SAMUEL, rabí. — *Invectiva contra judios*,
 110, 111.
 SANCHÀ, impressor, 147.
 San Juan Bautista, Castell de, 173.
 SANROMÀ, 168.
 SANSALVADOR, Antoni, 192.
 SANTA COLOMA, Comte de, 174.
 SANTAMARÍA, Pablo. — *Scrutinium Scrip-*
turarum, 135.
Santa Maria del Mar, Barcelona, 168, 170.
Santa Maria del Pi, Barcelona, 172.
 Sant Cugat del Vallès, 184.
 Sant Feliu de Guíxols, 148.
 Sant Gervasi, 166.
 Sant Hilari Sacalm, 192.
Sant Just, Barcelona, 178.
 SANVISENTI, B., 117.
 Saragossa, 154, 180.
 Sarrià, 166-168, 171. — *V. Convent de Ca-*
putxins.
 SARRIERA, Narcís de, 169.
 SASTRE, Josep, 109.
 SEBASTIÀ, Sant, 160.
 SEGALÀ ESTALELLA, Ll., 184, 191, 192.
 SEGÚI, 118.
 SENANT, Tomàs, impressor, 198.
 SERENUS SAMMONICUS, Q. — *Liber medi-*
cinalis, 114.
Sermó de Sant Nicolau, 119.
 SERRANO I SANZ, M., 154, 180.
 SERRANO MORALES, J. E., 154, 155.
 SERVERA, Leandre, 119.
 SIGUENSA, Bisbe de, 107.
 Sitges, 192.
 SIVIL, 170.
Societat de Geografia Comercial, Barcelo-
 na, 193.
Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics
del País, 117.
 SOLÀ, Miquel, 166.
 SOLER, fra, 174, 176.
 SOLER, Gaspar, 165.

- SOLER, Miquel Gaietà, 111.
 SOLER PALET, J., 180.
 SOLSONA I DE JOSA, Francisco. — *Varios conceptos Panegíricos y Morales*, 194.
 SONORA, Marquès de. — V. GÁLVEZ, Josep de.
 SORITA, Bautista, impressor, 151.
 SPI, Antoni de, 154, 156, 157.
 STANSBY, W., impressor, 149.
 Strassburg, 6, 117.
 SUBIRANA, E., 117.
 SULIMAN, 180.
 SULIMAN, Martí, 180.
Summa Azonis, 180.
 TARAGONA, P. H., 157.
 Tarragona, 177.
 TARRÉ, E., 117.
 TEÓCRIT, 184.
 TERCENCI, 135.
 TERRADAS, E., 117, 184.
 TERRADAS, Joàn, 119.
 Terrassa, 119, 184.
Testamentum, 118, 181.
 TEUBNER, 114.
 Tobías, 181.
 TOMÁS D'AQUÍ, St., 135, 164.
 TORRENTS MONNER, J., 117, 184.
 TORRES AMAT, F., 165.
 TORRES GARCÍA, J., 117.
 TORRES VILLAROEL, Diego de, 172.
 Tortosa, 122. — V. *Biblioteca Capitular*.
 TRAMOYERES BLASCO, L., 155.
Tristany, romanç de, 181.
 TURMEDA, Anselm. — *Amonestaments*, 115.
Ultimo Canto de agonía del Cisne de Vallfogona, 119.
Unió Catalanista, 117.
Universitat de Barcelona, 121, 193.
Universitat de California, 6.
Universitat de Cervera, 193.
Universitat de Lund, 135.
Universitat Industrial, Barcelona, 191.
Universitat Luliana de Mallorca, 107.
 Urgell, 155.
 Valencia, 147, 149, 151, 153, 154, 159, 180, 181.
 VALERI MAXIM. — *Les gestes dels Romans*, 118.
 Valladolid, 148, 150.
 Vall d'Aràn, 176.
 Vall d'Hebron, 184.
 Valldemosa, 121, 146.
 VALLS, Jaume, 159, 160.
 Valls, 192.
 VALLSECA, Gabriel. — *Portulà*, 133.
 VALLS TABERNER, F., 119, 184.
 Vallvidrera, 119.
 VELPIUS, Roger, impressor, 149, 150.
 VEGA I SETMENAT, Josep de, 193.
 Venecia, 117, 118, 135, 194.
 VERDAGUER, Jacinto, 5. — *Manuscrits de les seves obres*, 118, 119.
 Vich. — V. *Biblioteca de la Seu*.
 VIDAL, Ll. M., 184.
 VIDAL, Pere, 161.
 Viella, 176.
 Vilanova i Geltrú, 135. — V. *Biblioteca Balaguer*.
 VILA SALA, A., 117.
 VILAVECHIA, P., 108.
 VILLANUEVA, J., 153, 181, 182.
Vita di Rodrigo Borgia, 118.
 VIVES PLA, Francesc, 134.
 Vizcaya, 159.
 WADAMIR, bisbe de Vich, 182.
 WEYLER LAVIÑA, F., 118.
 ZUBILLAGA, 118.

Errades més importants

pàg.	ratlla	diu	ha de dir
81	6	7718	1877
96	19	1668-1869	1868-1869

Index general

	Pàgs.
Catàleg de les publicacions periòdiques de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA.	5
Catàleg dels manuscrits de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA (núms. 18-23, 24-35), fet de JAUME MASSÓ TORRENTS i de JORDI RUBIÓ BALAGUER.	107
La col·lecció cervantina de N'Isidre Bonsoms, per J. GIVANEL MAS.	145
Un incunable català desconegut (Valencia, Palmart, 1487), per JOSEP M. ^a DE MACIÀ.	153

BIBLIOGRAFIA

<i>Bibliotheca Patrum Latinorum Hispaniensis. II. Band. Nach den Aufzeichnungen</i> RUDOLF BEERS bearbeitet und herausgegeben von ZACHARIAS GARCÍA, S. J.	114
<i>Xilografies antigues del Bt. Ramon Lull.</i> Estampa d'en Felip Guasp. Mallorca MCMXV	179
<i>Corona d'Aragó y sos antichs dominis : Catalunya, Valencia, Balears, Sardenya, Nápoli y Sicília. Catalech de llibres en venda en la Llibreria Antiquaria d'Antoni Palau</i>	179
ARDERIU PASQUAL, A. : <i>Les Biblioteques municipals.</i>	182
Revistes : <i>Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona</i> , p. 180. — <i>Butlletí del Centre Excursionista de Vich</i> , p. 182. — <i>Cenacle</i> , p. 182.	

CRÓNICA

BIBLIOTECA DE CATALUNYA, pp. 116, 183. — Biblioteques populars, pp. 122, 187. — Biblioteca Nacional de París, p. 133. — Ateneu Barcelonès, p. 134. — Institut de Cultura i Biblioteca popular per a la dona, pp. 134, 192. — Biblioteca del Consell d'Investigació pedagògica, pp. 134, 192. —

Biblioteca de l'Orfeó Català, p. 135. — Societat de Geografia Comercial, p. 193. — *Vilanova i Geltrú* : Biblioteca Balaguer, p. 135. — *Cervera* : Biblioteca de l'Arxiu Municipal, p. 193.

Principals adquisicions de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA.	136, 194
Index de noms propis.	201
Errades més importants	210
Index general.	211

GRAVATS

Fol. 1 de la Sentencia donada pel rei En Jacme.	154
Colofó de la Sentencia donada pel rei En Jacme.	155

LÀMINA

Sala blava de l'Institut d'Estudis Catalans, on és instal·lada la col·lecció cer-vànica Bonsoms.	149
--	-----

PUBLICACIONS DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

SECCIÓ HISTÒRICO-ARQUEOLÒGICA

Anuaris de l'Institut d'Estudis Catalans. Grans volums de més de 500 pàgines, profusament il·lustrats.

	Ptes.
Anuari MCMVII, de 540 pàgines, 106 gravats i una tricromia.	30
• MCMVIII, de 650 pàgines, 270 gravats i 7 làmines apart.	30
• MCMIX-X, de 792 pàgines, 300 gravats i 6 làmines apart.	30
• MCMXI-XII, de 774 pàgines, 471 gravats 5 làmines i una fototipia.	30
• MCMXIII-XIV.	<i>A punt de sortir.</i>

Les Pintures Murals Catalanes. Se publica en fascicles monogràfics, gran foli, amb il·lustracions i làmines soltes en tricromia.

Fascicle I. — Pedret.	10
• II. — Sant Martí de Fenollar i Sant Miquel de la Seu.	10
• III. — Tahull i Bohí, Santa Maria d'Aneu i Sant Pere del Burgal.	10
• IV. — Ginestarre, Ager, Esterri de Cardós i Mur.	<i>En premsa.</i>

Les Monedes Catalanes. Estudi i descripció de les monedes carolingies, comtals, senyorials, reials i locals propies de Catalunya, per JOAQUIM BOTET i SISÓ.

Volum I.	10
• II.	12
• III i darrer.	20

Documents per l'Historia de la Cultura Catalana Mig-èval, publicats per A. RUBIÓ i LLUCH.

Volum I, contenint més de 500 documents.	16
• II i darrer.	<i>En premsa.</i>

L'Arquitectura Romànica a Catalunya, per J. PUIG i CADAFALECH, A. DE FALGUERA i J. GODAY.

Volum I. — Precedents: l'Arquitectura romana; l'Arquitectura cristiana preromànica.	20
Volum II. — Des del segle IX a les darreries del segle XI.	25
• III i darrer. — Els segles XII i XIII.	<i>En premsa.</i>

Les Obres d'Auzias March. Edició crítica en vista de tots els manuscrits i totes les edicions, per AMADEU PAGÈS.

Volum I. — Introducció. Text de les poesies I-LXXXIV.	12
• II. — Poesies LXXV-CXXVIII. Glossari.	12

ESTUDIS DE BIBLIOGRAFIA LULIANA.

I. — L'edició maguntina de Ramon Lull, pel Doctor A. GOTTRON.	5
---	---

SECCIÓ FILOLÒGICA

Himnes Homèrics. Traducció en vers de JOAN MARAGALL i text grec amb la traducció literal de P. BOSCH GIMPERA.

Un vol. de IV-262 pàgines.	5
Edició en paper de fil de 50 exemplars.	15

	Ptes.
El Gènesi, versió de l'hebreu segons els textos originals, i amb anotació de MN. FREDERIC CLASCAR.	
Un vol. de 476 pàgines	5
Edició en paper de fil.	20
Museu : Hero i Leandre. — Text grec amb la versió literal en prosa de LL. SEGALÁ i en hexàmetres d'AMBROSI CARRIÓN, duent en apèndix les traduccions inèdites, en vers, de P. BERTRÁN i BROS i J. M. PELLICER i PAGÉS.	
Un vol. de 80 pàgines.	2
Edició en paper de fil.	5
Normes ortogràfiques.	0'10
Butlletí de Dialectologia catalana : Vol. I (abril-desembre 1913)	3
» » » II (1914)	3'50
» » » III (1915)	5
(Preu de subscripció : Espanya, 4 ptes.; Estranger, 4'50 ptes.)	

BIBLIOTECA FILOLÒGICA:

I. — Documents en vulgar per a l'estudi de la llengua (segles XI, XII & XIII), per MN. PERE PUJOL	2
II. — Die Mundart von Alacant. — Beitrag zur Kenntnis des Valencianischens, von DR. PERE BARNILS GIOL.	4
III. — Diccionari Aguiló. Fasc. I, II, III, cada un	4
IV. — La frontera catalano-aragonesa, I, per ANTONI GRIERA.	5
V. — Textes catalans avec leur transcription phonétique, par J. ARTEAGA PEREIRA	4
VI. — Estudis Romànics (Llengua i Literatura), vol. I	8

EDICIONS PEDAGÒGIQUES:

Biblioteca Scriptorum Graecorum et Romanorum cum ibericis versionibus, curante A. SEGALÁ, PHIL. PROF.

Vol. I. — CORNELII NEPOTIS. Praefatio et Miltiadis Themistoclisque Vitae (F. Crusat; A. M. Alves, S. J.; F. de Mello, S. J.; E. de Montoliu; C. Riba Bracons, interpretibus)	1
--	---

SECCIÓ DE CIENCIES

Arxius. Any I, fascicles I, II i III, cada un	4
» » II, fascicles I, II i III, cada un	4
» » III, fascicles I, II i III, cada un	4
Flora de Catalunya, per J. CADEVALL i ANGEL SALLEN. Fascicles I a V, cada un	5
Treballs de la Societat de Biologia, publicats sota la direcció de A. PI SUNYER. Volum I. 1913	10
Volum II. 1914	10
Fauna malacològica de Catalunya, per ARTUR BOFILL POCH i J. DE CHÍA.	
Fascicle I	5
Fascicle II	5
Fascicle III	1

Preu del present número : 2 ptes.

La col·lecció cervantina de N'Isidre Bonsoms, per

J. GIVANEL MAS.

EN l'espai de vint anys he conegut a Barcelona tres importantíssimes col·leccions cervantines: 1.ª, la del modern traductor del *Don Quijote* i *Rinconete y Cortadillo* en llengua catalana, N'Antoni Bulbena i Tosell; 2.ª, la que a poc a poc va anar fent el meu mestre en matèria cervàntica, En Cortejón, i 3.ª, la del meu amic, l'exquisit bibliòfil N'Isidre Bonsoms. Aquesta última col·lecció, ha estat generosament cedida pel seu propietari a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA.

Procuraré senyalar, en poques ratlles, les circumstàncies de cada una d'aquestes col·leccions:

La importància de la d'En Bulbena, amb tot i tenir prop de dues centes edicions d'obres d'En Cervantes, no és en aquest nombre d'impressions, sinó en ésser la més notable arplega que he vist d'*entreteniments cervantins*; d'alguna manera hem de qualificar els jocs de naips, auques de redolins, ventalls, vanos, bitllets de tranvia, capses de cerilles, etc., amb versos, gravats i dibuixos, on es fa referència d'En Cervantes o de la seva obra.

La d'En Cortejón és molt més important que la d'En Bulbena, i tot seguit es veu que ha estat formada per un que perseguia fer obra cervantina; per això arribà a tenir prop de tres centes edicions del Quixot, un nombre bastant crescut de les altres obres d'En Cervantes, i un sens fi d'opuscles, fascicles, quaderns i volums d'estudis biogràfics, bibliogràfics i crítics.

Però cap d'aquestes dues col·leccions pot comparar-se amb la que N'Isidre Bonsoms ha anat fent en l'espai d'uns quaranta anys; ell sol arribà a tenir quasi tot* ço que posseïen En Bulbena i En Cortejón plegats, i encara més. Quan va comprar la biblioteca d'En Rius, es trobà amb prop de dues centes edicions d'obres d'En Cer-

* Dic «quasi tot», perquè En Cortejón posseïa alguns exemplars, pocs en realitat, que mancaven a a d'En Bonsoms.

vantes repetides; fet que per ell sol demostra la importància que ja tenia la seva col·lecció cervantina.

Degut a les meves aficions literàries, conec detalladament la col·lecció Bulbena per haver-hi treballat en diverses èpoques, de la qual cosa encara li soc deutor; la d'En Cor-tejón ha estat per espai de vint anys a la meua disposició, i no passava dia que no tingués sobre la meua taula d'estudi algun llibre propietat de l'antic catedràtic de retòrica del nostre Institut de Segona Ensenyança; la d'En Bonsoms, ha estat, des de 1910, la que he tingut més a mà. Per això quan l'amic Massó i Torrents, a mitjans del maig passat, m'oferí, en nom del Institut d'Estudis Catalans, fer el Catàleg de la Col·lecció Bonsoms, vaig acceptar tot seguit, ja que ço que anava a fer, era per a mi una cosa coneguda; i al trobar-me en la «sala blava» de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA i veure a mon entorn aquells llibres tan fullejats per mi, em sembla que estic a casa del meu amic, abans d'empendre sa volada cap a Valldemosa, i sento un goig immens, com el que es reb quan se topa de nou amb un bon company després de quatre anys d'absència.

No conec en detall la col·lecció cervantina de la Biblioteca Nacional, si bé cada cop que he tingut d'anar a Madrid no he deixat de fer-hi una visita; allí hi ha molt i bo, però comparat el catàleg dels Quixots¹ que tenia en 1905 amb els d'En Bonsoms, cal dir que era més important la col·lecció barcelonina que la madrilenya. Crec que l'actual director, l'erudit mestre en cervantisme, En Francisco Rodríguez Marín, haurà procurat fer noves adquisicions. Es cert que la Nacional de Madrid té un exemplar de la *Galatea* (Alcalà, 1585) que manca en la d'En Bonsoms, però, en canvi, en la col·lecció regalada per aquest bibliòfil hi ha una *Galatea* (Lisboa, 1590) de la que, segons En Rius, no se'n coneix cap més exemplar;² l'edició del *Don Quijote* en llengua anglesa (Londres, 1612), les quatre primeres edicions de la dita obra en francès (París, 1614, 1616, 1620 i 1625), les edicions alemanyes de Frankfurt, 1648, 1669, i Basel Frankfurt, 1682,³ i per aquest estil hom podria assenyalar exemplars que de tard en tard surten en els catàlegs amb preus fabulosos i qualificats de «rars», que fan honor a tota biblioteca.

Dues són les més importants col·leccions cervantines estrangeres, la del *British Museum* (Londres) i la de *The Hispanic Society of America* (Nova York). D'aquesta última no n'he pogut veure cap catàleg, però, sabent que és composta en gran part pels exemplars que pertanyeren al Marquès de Jerez de los Caballeros, pot assegurar-se ja per endavant que és important. De la del *British Museum*, sí que en puc dir quelcom, perquè he tingut ocasió de fullejar molt sovint el seu catàleg cervantí,⁴ i

1. *Catálogo de la exposición celebrada en la Biblioteca Nacional en el tercer centenario de la publicación del Quijote* (Madrid, 1905).

2. *Vegi's Bibliografía crítica de las obras de M. de C. S.* (I, 200).

3. La primera edició alemanya del Quixot és féu l'any 1621 a Cöthen, però ningú sab on veure'n un exemplar; que ha existit, no hi ha que dubtar-ho, per quant es cita en la pàg. 625 del catàleg: *Bibliotheca Librorum Germanicorum Classica*, Getruckt 3er Franckfurt, 1625. L'amic Bonsoms posseeix un exemplar d'aquest catàleg.

4. *British Museum: Catalogue of printed books. Cervantes*. (London, Clowes and Sons, Ltd., 1908.)

haig de manifestar que, al meu parer, era la única, en 1905, que podia soportar una comparació amb la d'En Bonsoms, ja que comptava amb quasi totes les primeres edicions de les obres d'En Cervantes¹ i amb un sens fi de traduccions i edicions corresponents al segle XVII; en canvi, si és important en nombre d'edicions i traduccions de la *Galatea*, *Novelas Ejemplares*, *Viaje al Parnaso*, *Comedias y Entremeses*, *Don Quijote* i *Persiles*, no ho és tant en obres referents a crítica cervantina.

Ara bé, coneguts tots aquests antecedents, es pot dir que la col·lecció cervantina donada per N'Isidre Bonsoms a l'Institut d'Estudis Catalans és notabilíssima, així pel nombre de les edicions que enclou, i per les moltes rariats bibliogràfiques que conté, com per les encuadernacions. Però s'ha de dir que si el nostre bon amic no s'hagués trobat possessor de la Biblioteca d'En Rius, el primer bibliògraf cervantí, no hauria pogut tenir la col·lecció que és avui dia enveja dels aficionats a llibres. En Rius visqué en una època en la qual l'afició a Cervantes no estava tan generalitzada com avui, ni hi havia tants col·leccionistes. El cervantisme començà a donar senyals de vida farà uns cinquanta anys; llavors fou quan inicià En Rius la seva afició bibliogràfica i es posà en relació amb Asensio, Diaz de Benjumea, Pardo de Figueroa, Fernández Guerra i altres distingits cervantistes; per espai de molts anys estigué en correspondència amb els principals llibreters estrangers, i així és com en poc temps va poder pendre tanta volada la seva col·lecció, no perdonant mitjans per a adquirir bons exemplars, si bé s'ha de dir que els llibres no havien arribat a obtenir els preus elevats que tenen ara. Quant En Rius tingué de vendre's la seva famosa col·lecció, la comprà tot seguit En Bonsoms; i llavors fou quan es pogué dir, com ho afirmava En Rius en la dedicatòria de la seva obra monumental, que a Barcelona hi havia la col·lecció cervantina més important del món.

La biblioteca cervantina d'En Bonsoms es pot dir que fins l'any 1905 estigué al corrent, això és, al dia. Les obres de preus fabulosos, les pessets que fan honor a una biblioteca, aquells exemplars enveja dels bibliòfils, s'hi veuen aplegades, com hom hi troba les sis edicions que es publicaren l'any 1605,² i les primeres edicions de les altres obres d'En Cervantes, excepció de la *Galatea*; a més, hi ha un exemplar de les *Comedias y Entremeses* (Madrid, 1615) diferent dels de la primera edició; tres exemplars en paper diferent del *Don Quijote* imprès per En Sancha (Madrid, 1797), dos dels quals havien pertangut a aquell celebrat impressor; un exemplar de la mateixa obra, dels dos que imprimí En Gorchs en pergamí, amb lletra «bastarda española» (Barcelona, 1892); l'exemplar de la *Galatea* de Florian, que aquest regalà a la Duquesa de Chartres (París, 1783), un *Don Quichotte* (París, 1768) que fou del Comte d'Artois, germà del rei de França, els manuscrits originals de *Don Papis de Bobadilla*, celebrada imitació

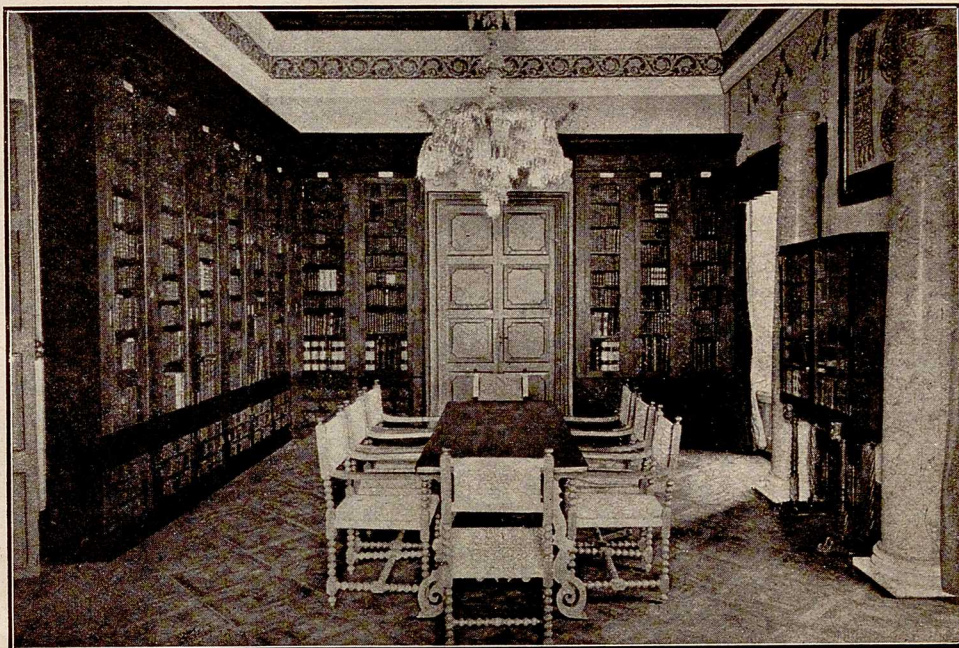
1. He escrit «quasi» perquè em refereixo a l'època en què es publicà el catàleg; avui hauria escrit «amb totes», ja que, no fa molt, va adquirir la primera edició de *La Galatea*, que era la única *editio princeps* d'En Cervantes que li mancava.

2. Dues a Madrid, dues a Lisboa i dues a València.

del Quixot i *Primores del Don Quijote* de N'Emili Pi i Molist, i un tom amb les notes per a l'edició fototipogràfica del *Don Quijote* (Barcelona, 1873-1879) amb correccions fetes pel mateix Hartzenbusch, i com si tot això fos poc, recercant pels centenars de volums que comprèn tan estupenda col·lecció, trobaríem, encara, un autògraf d'En Mistral amb els consells que Don Quixot dóna al seu escuder abans que aquest se'n vagi a la ínsula Baratària, i fent companyia al text provençal de l'immortal felibre, veuríem els esmentats consells en xinès manxú i mandarí, en tagal, en grec antic i modern, en malai, en indostànic, en souahely, en visai i annanita, i al costat d'aquestes rareses bibliogràfiques, un àlbum amb els dibuixos originals que es feren per a la primera edició del Quixot, dirigida per la R. Academia Espanyola (Madrid, 1780); unes guaches inèdites del nostre Josep Lluís Pellicer, representant escenes de la immortal novel·la cervantina; unes aquareles originals de N'Andrieux, i un àlbum amb més de vint retrats diferents d'En Cervantes.

He dit, anteriorment, que la col·lecció cervantina d'En Bonsoms era notabilíssima per les relligadures que estotgen molts dels exemplars que comprenen tan important biblioteca; algunes enquadernacions en pell, que estàn un xic rompudes i marcides s'han conservat de tal manera perquè eren de l'època en que s'imprimí l'exemplar, com pot veure's en les enquadernacions de la primera edició del *Don Quijote* i la de les *Comedias y Entremeses*; altres ho són en pergamí de l'època, com les dels Quixots impresos a París, 1620, i Francfurt, 1648; però hi ha enquadernacions degudes a Gruel-Engelman que són veritables obres d'art (*Novel·les*, Pamplona, 1614; *Quixot*, Valencia, 1605 i 1616; Madrid, 1608), Pierson (*Novel·les*, Pamplona, 1615; *Quixot*, Madrid, 1668 i Leipzig 1753), David (*Viatge del Parnàs*, Madrid, 1614; *Quixot*, Lisboa, Craasbeeck, 1605, Francfurt, 1669 i *Novel·les*, Milà, 1615), Chambolle-Duru (*Galatea*, Valladolid, 1617; *Persiles*, Barcelona, Pamplona i Lisboa, 1617), Lortic (*Quixot*, segona edició de Madrid, 1605; *Galatea*, Lisboa, 1590), Ménard (*Persiles*, Brussel·les, 1618 i Ludswigsburg, 1746, i *Novel·les*, Madrid, 1732), i al costat d'aquestes hom ne veu de fetes per En Derome (*Galatea*, París, 1783), Lorkins (*Quixot*, Londres, 1719), Miralles (*Quixot*, Barcelona, 1892), Boundi (*Quixot*, Edinburg, 1799), Monserrat (*Quixot*, Amsterdam, 1707) i Miquel Rius (*Quixot*, Sant Feliu de Guíxols, 1905). Formen un conjunt admirable, i demostren, a l'ensem, el bon gust de son propietari.

¡Quina impressió més profunda no reb el bibliòfil al contemplar els armaris de la «sala blava» replens d'edicions d'En Cervantes i estudis de les seves obres! Perquè jutgi el lector, crec oportú traslladar aquí la llista de les obres que comprenen els vint primers anys del segle XVII^a, i d'aquesta manera podrà formar-se idea de la importància de la col·lecció Bonsoms.

Sala blava de l'Institut d'Estudis Catalans
on és instal·lada la col·lecció cervànica Bonsoms

1605. *Don Quixote*. (Primera edició de la primera part.) Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres)* i Bibliothèque Nationale (París).
- » » Lisboa, Jorge Rodríguez. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
- » » Lisboa, Pedro Craasbeeck. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » » Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
- » » Valencia, Pedro Patricio Mey. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid); no sabem si els exemplars que figuren en el catàleg del British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París) corresponen a aquesta edició o a la següent.
- » » Valencia, Pedro Patricio Mey. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid).
1607. » Brussel·les, Roger Velpius. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1608. » Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1610. » Milà, Heredero de Pedro Mártir Locarni i Juan Bautista Bidello. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1611. *Galatea*. París, Gilles Robinot. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » *Don Quixote*. Brussel·les, Roger Velpius i Huberto Antonio. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1612. » Londres, William Stansby, Ed. Blount i W. Barret. — Primera edició de les traduccions angleses del *Don Quijote*; solament sabem l'existència d'un altre exemplar, que es troba en el British Museum (Londres).
1613. *Novelas exemplares*. (Primera edició.) Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha

* Cal observar que les referències a l'existència o no existència dels exemplars en les Biblioteques de Madrid i Londres, les he tretes dels seus respectius catàlegs, esmentats anteriorment, i les de París, les prenc del catàleg estampat en 1906.

- exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
1614. *Don Quixote*. París, Jean Foüet. — Primera edició de les traduccions franceses del *Don Quijote*; solament sabem hi ha un altre exemplar en el British Museum (Londres).
- » *Novelas exemplares*. Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
- » » Pamplona, Nicolás de Assiayn. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » » Brussel·les, Roger Velpius i Huberto Antonio. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1614. *Viaje del Parnaso*. Madrid, Vda. de Alonso Martín. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- 1614-1615. *Novelas exemplares*. (Primera traducció francesa.) París, Jean Richer. — Hi ha exemplar a la Bibliothèque Nationale (París).
1615. » Pamplona, Nicolás de Assiayn. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
- » » Milà, Juan Baptista Bidello. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » *Don Quixote*. (Primera edició de la segona part.) Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
1615. *Comedias y Entremeses*. (Primera edició.) Madrid, Viuda de Alonso Martín. — Hi ha exemplars en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1616. *Don Quixote*. (Primera part.) París, Jean Foüet. — Ni en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París) hi ha exemplar d'aquesta edició.
- » » (Segona part.) Valencia, Pedro Patricio Mey. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
- » » (Segona part.) Brussel·les, Huberto Antonio. — Hi ha exemplars en la Biblioteca Nacional (Madrid), British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1617. *Galatea*. Valladolid, Francisco Fernández de Córdoba. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » *Don Quixote*. (Primera part.) Brussel·les, Huberto Antonio. — Hi ha exemplar d'aquesta edició en la Biblioteca Nacional (Madrid),

- British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1617. *Don Quixote*. (Primera part.) Londres, Ed. Blounte. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
- » » (Primera i segona part.) Barcelona, Bautista Sorita i Sebastián Matevat. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
- » » (Segona part.) Lisboa, Jorge Rodríguez. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
- » *Novelas exemplares*. Madrid, Juan de la Cuesta.
- » » Pamplona, Nicolás de Assiayn. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
- » » Lisboa, Antonio Alvarez. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
- » *Persiles y Sigismunda*. (Primera edició.) Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
- » » Madrid, Juan de la Cuesta. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
- » » Barcelona, Bautista Sorita. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » » Valencia, Pedro Patricio Mey. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » » Pamplona, Nicolás de Assiayn. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
- » » Lisboa, Jorge Rodríguez. — Ni en el British Museum (Londres), ni en la Bibliothèque Nationale (París), hi ha exemplar.
- » » París, Estevan Richer. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1618. *Galatea*. Barcelona, Sebastián de Cormellas. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
- » » Lisboa, Antonio Alvarez. — No figura en els catàlegs de British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
- » *Persiles y Sigismunda*. Brussel·les, Huberto Antonio. — No hi ha exemplar ni en el British Museum (Londres) ni en la Bibliothèque Nationale (París).
- » » (Primera edició de la traducció francesa.) París, Jean Richer. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
1619. » Madrid, Vda. de Alonso Martín. — Hi ha exemplar en la Biblioteca Nacional (Madrid).
- » » (Primera edició de la traducció anglesa.) Londres, H. L. for

- M. L. — Hi ha exemplar en el British Museum (Londres).
1620. *Don Quixote*. (Primera part.) París, Jean Foüet. — Hi ha exemplar en el
British Museum (Londres) i Bibliothèque Nationale (París).
» » (Primera edició de la traducció de la segona part en llengua
anglesa.) Londres, Edward Blounte. — Hi ha exemplar en
la Biblioteca Nacional (Madrid) i British Museum (Londres).
» *Nouvelles*. París, Jean Richer. — Hi ha exemplar en el British Museum
(Londres) i Bibliothèque Nationale (París).

Com s'ha pogut veure per aquesta llista, arriba a una cinquantena el nombre d'edicions cervantines que avui posseeix la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, corresponents als vint primers anys del segle XVIIe; davant d'aquest fet, cal preguntar, ¿quantes biblioteques del món poden presentar un fons de llibres cervantins igual al de la col·lecció Bonsoms?

Un incunable català desconegut (Valencia, Palmart, 1487),

per JOSEP M.^a DE MACIÀ.

ENTRE els incunables que són guardats a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA,¹ sortosament s'hi ha fet la troballa d'un exemplar de gran valua bibliogràfica que ha romàs ignorat fins ara en les ressenyes de la tipografia catalana del xv^{en} segle.

El Dr. Rubió i Lluch; en la magnífica introducció al seu *Diplomatari català*, féu constar ja la importància d'aquestes investigacions bibliogràfiques «com a instruments d'estudi que més han d'ajudar a construir un dia d'una manera definitiva la història de la nostra literatura»,² i d'una manera semblant s'hi referia el P. A. Lambert en ses *Notes sur divers incunables d'Aragon inédits ou peu connus*,³ expressant-se amb els següents termes, que fem propis, tot esperant que no ajornarà el compliment del seu desig : «Les bibliothèques publiques et privées d'Aragon conservent encore bien des surprises de ce genre. Nous espérons qu'il nous sera permis d'en convaincre de temps en temps le lecteur, en attendant que nous ayons achevé de réunir les éléments du *Catalogue général des incunables des bibliothèques d'Aragon* dont nous souhaitons faire aboutir un jour le projet.»

L'exemplar que tractem avui de donar a conèixer, sibé no constitueix propiament cap obra literària, és, no obstant, digne de la major atenció com a nova mostra de la pulcritud de les edicions quatrecentistes valencianes, condició ja especialment citada pel P. Villanueva⁴ al referir-se a aquell caràcter gòtic *soberbiamente perfilado*, l'elogi del qual es transcriu en la *Tipografía española*,⁵ i que justament féu exclamar a En C. Haebler : «parmi les livres imprimés en Espagne jusqu'en 1500 il y en a qui ne cèdent en rien aux plus belles productions d'Allemagne ou de l'Italie».⁶

1. Dictamen-acord de l'I. d'E. C. proposant a l'Excma. Diputació Provincial de Barcelona l'adquisició de la Biblioteca Aguiló (27 setembre 1907).

2. *Documents per l'història de la cultura catalana mig-aval* (1908). Vol. I, p. IX.

3. *Bulletin Hispanique*, 1910, pp. 1-26.

4. *Viaje literario a las Iglesias de España*, vol. II, p. 115, carta XV.

5. Méndez-Hidalgo, *id.* (1861), p. 38.

6. *Typographie ibérique du XVe siècle* (1902), p. 1.

Aquest desconegut volum conté literalment la sentència donada pel rei En Jaume I, a 4 d'abril de l'any 1268, referent als delmes i primícies del regne de Valencia, i la seva estampació és deguda

Sentència donada per lo rey en Jacme sobre los delmes e primícies del regne de valencia

C Oneguda cosa sia a
tote homens com nos en jac/
me p la gracia de deu rey Da
rago de Mallorques de Va
lencia comte de Barcanona e Durgell e
senyor de mompeller. Guardants lo con/
trast que era entre los honrats bisbe e capi
tol e els clergues dela ciutat e de... at de
valencia duna part. E los ríchs homens ca
uallers ciutadans e altres habitants de a/
qlla mateixa ciutat e dl bisbat d laltra sobre
delmes e primícies sobre ecclesiastíchs sagra
ments. Perço car delmes e primícies son
coses que vltra raó retenir nos poden sens
perill danimes sens voluntat del bisbe/ del
capitol e dels clergues damunt dits de mana/
uen algunes coses sobre les damunt dites co
ses contra los habitants dela damunt dita

a la instància de l'honrat
N'Antoni de Spi, per l'hono
rable mestre En Llambert
Palmart, alemany, el dia 10
de setembre de l'any 1487,
l'existència de la qual ha
estat completament ignora
da, així per En J. E. Serra
no Morales,¹ com per En
C. Haebler² i, com no és
d'estranyar, per N'E. Geno
vès.³

Tractant-se del prototi
pògraf d'Espanya,⁴ àdhuc
supera en importància aital
descobriment, per venir-nos
a oferir una nova dada de
l'activitat de dit mestre de
libres de empremta, com
així se'l nomena, i estam
pador acuradíssim de tan
bells exemplars, com són,
entre altres, *Les obres o tro
bes en lahors de la Sacratís
sima Verge Maria* (1474),
els *Furs de Valencia* (1482),
els dos tractats de l'Exime
niç *Primer i Dotzen libre del
Crestí* (1483 i 1484) i es
pecialment coeditor (1477-
1478) de la cèlebre *Biblia*

Fol. 1 de la Sentència donada pel rei En Jacme
(Valencia, Palmart, 1487)

1. *Diccionario de las imprentas que han existido en Valencia* (1898-1899).
2. *Bibliografía ibérica del siglo XV* (1903).
3. *Catàlech descriptiu de les obres impreses en llengua valenciana* (1911-1914).
4. Fins avui no contradia aquesta atribució la, per altra part, importantíssima *prueba documental* aduïda per En M. Serrano i Sanz : *La Imprenta de Zaragoza es la más antigua de España* (Saragossa, Gasca, 1915), per fer solament referència a una suposada edició anònima (cf. P. A. Lambert : *Les origines de l'imprimerie a Saragosse (1473-85)*, notable contribució a dit estudi, publicada en la *Revista de A. B. y M.*, vol. XXXIII [1915], pp. 29-50), mentre que pertany a En Palmart el primer llibre d'exis
tència indubitable entre els nostres incunables.

Valenciana de fra Bonifaci Ferrer, que ha donat motiu a tantes controvèrsies.*

La rúbrica del volum, copiada en el gravat de l'adjunta plana, és la següent:

SENTENCIA DONADA PER
LO REY | en Jacme sobre los
delmes e primicies del | reg-
ne de valentia.

Hi manca una cap-lletra
indicada al marge, deixant-
hi el blanc d'un espai de
quatre ratlles per ornamen-
tar-la encara, i transcriu el
text, dient:

«[C]ONEGUDA COSA SIA
A | tots homens com nos en
jac | me per la gracia de
deu rey Da | rago, de Mallor-
ques, de Va | lencia, comte de
Barcanona, e Durgell, E |
senyor de mompeller. Guar-
dants lo con | trast que era
entre los honrats bisbe e capi
| tole els clergues de la ciu-
tat e del bisbat de | valencia
duna part. E los richs ho-
mens ca | vellers ciutadans
e altres habitants de a |
quella mateixa ciutat e del
bisbat de l'altra sobre | del-
mes e primicies sobre eccle-
siastichs sagra | ments.» et-
cètera.

Acabant amb el colofó,
que també es reproduceix en
l'adjunt facsímil, i que diu
així:

per la vniuersitat de muruedre. En Guilla-
mo strany/e en Sîmo vinader per la vniuer-
sitat de algezira. En Sancho dandilla/ en
Arnau vinader per la vniuersitat de Liria.
En Guillem de gerona/e en Berenguer de
clara per la vniuersitat de Denia. En Guil-
lem de verdou/ e en Bernat pallares per la
vniuersitat d'Bandia. E molts daltres pre-
sents. E encara Halbert dalauanya mestre
en leys/ Mestre Gil de lopiyeu artiacha de
terol/ e en Jacme grony ciutada de Barca-
nona. E molts daltres del còsell del senyor
rey.

**Aci feneix la sentencia dona-
da per lo rey en Jacme de bona memoria
sobre los delmes e primicies del regne d'va-
lencia. La qual sententia a instantia del bon-
rat en Anthoni de spi laurador e corredor
dorella es fada empremtada en la insigna
ciutat de valencia p Lambert palmart ale-
many. Lo deen dia de setembre.**

.Any mil.cccc.lxxxvij.

Colofó de la Sentencia donada pel rei En Jacme
(Valencia, Palmart, 1487)

* Després de les recerques d'En Serrano Morales (o. c., pp. 149-163 i 432-455), al present, el millor compendi biogràfic-bibliogràfic d'En Lambert Palmart, és el d'En C. Haebler (oo. cc., pp. 5-10 i 374-375), i referent al darrer dels llibres citats, cf. l'estudi del propi autor *The Valencian Bible of 1478*, contingut en la *Revue Hispanique*, vol. XXI (1909), pp. 371-387; i la monografia d'En L. Tramoyeres Blasco: *La Biblia Valenciana de Bonifacio Ferrer*, publicada en la *Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos*, vol. XXI (1909), pp. 234-248.

«ACI FENEIX LA SENTENCIA DONA | *da per lo rey en Jacme de bona memoria* |
sobre los delmes e primicies del regne de va | *lencia. La qual sententia a instantia del*
hon | *rat en Anthoni de spi laurador e corredor* | *dorella es estada empremtada en la*
insigna | *ciutat de valentia per Lambert palmart ale* | *many. Lo deen dia de setem-*
bre. | ANY MIL. CCCC. LXXXVIJ.»

Aquest raríssim exemplar consta solament de vuit folis, restant en blanc el verso de l'octau, sense numeració, signatura, reclam ni registre; estampat a ratlla tirada de la mateixa mida dels corondells dels *Furs de Valencia* (caixa de 114 x 75 mm.), del propi impressor, però amb una imposició completament nova, comptant-se vint-i-dues ratlles per cara, en lletra gòtica de dos tamanys (en la rúbrica i en el colofó), sense la primera inicial del text, estampada en negre damunt paper fort, amb grans marges (174 x 122 mm.), com les altres dues sentències reials que descriu l'Haebler,¹ i també, com aquelles, sense filigrana ni altra marca tipogràfica.²

La relligadura ha estat recentment obrada en pell per compte de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA.

Aquesta impressió pertany perfectament a la segona època editorial d'En Lambert Palmart, el qual inaugura les estampacions gòtiques amb la *Cosmographia* de Pomponius Mela (1482), amb la qual presenta identitat de tipus,³ constituït per un material tipogràfic que es refeia constantment, donant variació a cada nova obra sortida de la mateixa premsa, no podent-se precisar, per tant, si algun d'ells havia servit ja per a la composició de la citada *Biblia* en llengua catalana, cosa, pel demés, molt possible.

El text és el mateix del contingut en l'esplèndida edició cronològica dels *Furs é ordinations del regne de valencia* (1482), f. CCL (col. II) a f. CCLI (col. I), *copiats... migançant letra, de molt eleta empremta: per lo humil Lambert palmart alamaný*, però amb una imposició, com ja s'ha indicat, del tot nova; així en l'ortografia, com en l'espaiat de les síl·labes, i sobretot en la completa variació de lletres majúscules, i especialment en les abreviatures.

Per acabar de fixar-lo breument, n'hi ha prou amb dir que exactament transcriu la rúbrica XXIIII *De decimes e premicies*, segons l'estampa nova o sistemàtica dels propis furs.⁴

Com ja féu notar En Conrat Haebler, al poc temps d'haver-se introduït l'art tipogràfic a la península ibèrica, va utilitzar-se, com en els altres païssos, amb preferència per a la difusió dels documents oficials de caràcter jurídic, cosa evidentment provada amb les compilacions de dret civil o canònic, de les quals n'existeixen tantes

1. *Bibliografia*, núms. 623 i 624.

2. Per a la major identitat del present volum, es fa constar que, al marge del f. III r. hi ha una nota manuscrita, i al f. VIII v. el nom d'algun seu possessor.

3. Haebler: *Typographie*, tipus 2 i 3; lám. 2.

4. *Fori Regni Valentiae* (Joannes de Mey, 1547-1548), ff. 128, c. II, a 129 v., c. I. — Cf. Nofre Berthomeu Ginart: *Reportori general y breu sumari dels furs de Valencia* (P. P. Mey, 1608).

edicions del xv^{en} segle; essent d'esmentar que la reproducció de tal sentència hagués estat deguda a instància del pagès N'Antoni de Spi, el qual, sens dubte, volgué facilitar als altres conreadors del camp l'exacte coneixement de les prestacions eclesiàstiques en l'oferta dels delmes i primícies dels fruits de la terra, resoltes de conformitat amb una disposició legislativa encara vigent en aquella època,* amb l'aventatge d'esser divulgada per la premsa.

* Cf. Pere Hieroni Taraçona : *Institucions dels furs i privilegis del regne de Valencia* (P. de Guete, 1580). Dels delmes, llibre I, títol XIII.

**CATÀLEG DELS MANUSCRITS de la Biblioteca
de Catalunya,** fet de JAUME MASSÓ TORRENTS i de JORDI RUBIÓ
BALAGUER.

24

POESÍES DIVERSES
EN CATALÀ I EN CASTELLÀ

Col·lecció factícia, de diverses mans de les darreries del segle XVIIIe i del primer terç del XIXe; 106 pp. marcades recentment amb llàpiz (210 X 155 mm.). Algunes planes són blanques; en una portada, p. 1, hi ha escrit: *Poesías Tomo 2.º*. Relligat modernament en pergami flexible.

1 (p. 3) † *Importantes avisos de instruccion que un Patron de las profundas regiones da ala Marina de España para su regimen y gobierno en los 27 Capítulos siguientes.*

— Introducción. — Yo el inflexible Caron

Acaba a la p. 24; les 25-28 són blanques.

2 (p. 29) *Tonadilla*. — Vendiendo Ramilletes

Acaba a la p. 31; la 32 és blanca.

3 (p. 33) † *Letra al robo del Ss.^{mo} Sacramento del Hospital de S.^a Cruz de Barcelona*. — Dime, dime, hombre perdido,

Acaba a la p. 35; la p. 36 en blanc.

4 (p. 37) *Decima*. — Yo me aburro cuanta pena

Segueixen altres poesies més de la mateixa mà d'aquesta.

5 (p. 41) Vos vull contar una canso

6 (p. 45) *Letrilla. La Romana*. — Alla va Cavalleros

Segueixen unes *Siguidillas* de la mateixa mà i quatre versos amb la firma del poeta (Joaquim Ribot) escrita al revés. La p. 48 en blanc.

7 (p. 49) Ay muchas Naves se han visto

La p. 51 en blanc.

8 (p. 52) Saliendo la otra tarde

De la mateixa mà de l'anterior.

- 9 (p. 53) *Canciones de un prisionero español que habia desvelado se para volver á su patria y fue preso por los chandarmes Frances.* — Prisionero triste, y preso
- 10 (p. 54) *Decimas.* — Es la Muger que no aspira
- 11 (p. 55) Mi amado bien
- 12 (p. 56) *Letrilla.* — De muchos ociosos
- 13 (p. 57) † *Amorosas queixas de un Enamorat de las quals conta las suas penas, y treballs.* — Matinas hermosas
Les pp. 59-60 són blanques.
- 14 (p. 61) † Haora en este instante
La p. 62 en blanc.
- 15 (p. 63) *Sospiros y ternezas de un Amante ausente de su adorado Duenyo.* *Romance.* — Como la Madre á quien falta
La p. 66 en blanc.
- 16 (p. 67) ... *Decima.* — Porque Con llegarla à Ver
- 17 (p. 68) ... *Decima.* — La Magestad Soberana
- 18 (p. 69) ... *Decima.* — La Faula dels Reys aqui
Les precedents tres dècimes, d'una mateixa mà, tenen per tema passatges dels Evangelis i dels Psalms.
- 19 (p. 71) Si el Rey me mandara dar
La p. 74 en blanc.
- 20 (p. 75) *A las Hijas de Iluro. Coro.* — Recibid Nimfas bellas
La p. 78 en blanc.
- 21 (p. 79) *Juhicio imparcial de la Nacion general y particular por Provincias de la Naciones que la Componen. Decimas.* — El Español es honrado
Les demás dècimes porten aquests epígrafs : *Reyno de Castilla la Vieja, Castilla la Nueva, Alcarria, Mancha, Extremadura, Andalucía, Aragón, Cataluña, Valencia, Murcia, Galicia, Maragatos, Montaña, Asturias, Vizcaya, Navarra, Rioja, Madrid, Mallorca, Canarias, America i Portugal.*
La p. 90 en blanc.
- 22 (p. 91) Oliana 7. Marzo de 1813. *Incipit Lamentacio Jeremiae Profetae.* — Jamás de Amor canté prosperidades
Es un poema escrit per un Sagarra, mallorquí, que es troba desterrat a Oliana; segueix, p. 102, una carta del mateix, que tanca la col·lecció.

25

MISTERI DE LA PASSIÓ

1751

Acabat d'escriure abans del 14 de setembre de 1751 per Jaume Valls, bracer de Caldes de Montbui; 147 pp. numerades, mancant-hiles dues primeres † 7, sense marcar, de guardes

posteriors, amb notes (212 × 146). Amb variants i rastre d'interpolacions sobre fragments més antics, resulta la mateixa *Gran tragedia* tantes vegades impresa a Catalunya.

- 1 (p. 3, primera aparent, tot continuant) Ja hauran vist lo estrago
Se tracta de la Loa que sota el mot *Prólech* figura al davant de les edicions.

- 2 (p. 6, fi de la Loa) *Despediment de Jesus y Maria*. Personas que parlan en ell son las següents.

Després de les persones comença:

Filla mia Magdalena

(p. 36) Vassen tots y se dona fi al despediment de Jezus y Maria.

- 3 (p. 37) Advertencia. En haver acabat lo despediment de Jezus e Maria que se sera acabat lo parlament del Segon *Prólech* de esta Segona Jornada eixira Roboam...

Es el misteri de l'entrada a Jerusalem, que acaba:

(p. 51) Fi de la entrada en Jerusalem. Sen aniran los 4 de la taula, Y aixira Jezus ab los dexebls y se començara la passio, y dira Jezus lo següent. — (p. 52) Deixebles meus ja es arribat

- 4 (p. 125) *Assi comença lo devallament de la Creu*. Parlan las Personas següents.
(p. 147, acaba) ajudemli a plorar. — Finis. — 1750. Jezus Maria sin pecado concebida.

En la p. 148, no marcada, hi ha escrita l'oració: «Señor Deu meu Jasucrist...»

(p. 149 n. m., amb correccions) Aquesta Passio es de Jaume valls. Vraze. de la vila de Caldas de munvui. Dia 14 de 7bre del any 1751. — Este libro si se pierde como puedo suceder nos de comta ni baron ni tan poco de marques sino de Jauma Valls. Dia 14 de 7bre del any 1751. Jezus Maria Joseph.

(p. 151) Conta Fr. Bernardino de Bustos cap. Specexemple, que en París..

(p. 152 s'interromp) lo Mestre

A les pp. 154 i 155 uns dibuixos grollers representant la Dolorosa, Sant Sebastià, Santa Agnès i Jesucrist.

26

MISTERI DE LA PASSIÓ

1803

Acabat d'escriure el 6 de gener de 1803 sobre 77 folis de paper, mancant el primer; (222 × 150 mm.); tot d'una sola mà.

- 1 (fol. 2, primer aparent, tot continuant) això es lo quem fa plorar
Es fragment de l'entrada triomfant de Cristo a Jerusalem.

- 2 (f. 3) Ara hix un bastit ab Casaca Negra y ben posat que ha de fer la loha...
f. 5 v.; comença la *Passió* amb grans variants i ordre mudat de les edicions, en especial els passos referents a la traïció de Judes, que acaba al f. 73, amb els versos:

Y si en res havem faltat
ningu se admiria de això
que serà pues tal vegada
de la memoria que m se jo. Amen.

Manca la Resurrecció.

3 (f. 73 v.) Vuy Dia 6 de Janer de 1803 he acavat de copiar esta obra de la Preso de Cristo Sr. Nostre ha mitg dia en lo dia dels Reys ha Casa de Thomas Monegal per mi Thomas Monegal fadri.

4 (f. 74) Combercio del mal Estat que era Santa Magdalena y volerse Posar en gracia de Deu y Renunciar las banitats del Mon y Seguir los Pasos de Jesus y salvar la sua Anima Rentant los Peus de Jesus ab las llagrimas de Dolor que aixian de son Cor. Magdalena. Fins a quant ha de durar

Acaba al f. 77 v., darrer:

Se ha donat per ben se[r]bit

Els manuscrits 25 i 26 són còpies que porten senyals evidents d'haver servit per a la representació. A més de les impressions de la *Passió*, que no contenen les interpolacions més modernes, en especial la representada a Manresa en 1798, poden veure's les variants rosselloneses donades per en Pere Vidal, *Histoire de la ville de Perpignan*, 1897, p. 246; Agustí Duràn, *Un «Misteri de la Passió» a Cervera*, *Estudis Universitaris Catalans*, vol. VII; i també Léo Rouanet, *Colección de Autos, Farsas y Coloquios del siglo xvi*, vol. IV, en les notes sota l'epígraf *Catalogne*.

27

POESIES DE FRANCISCO FONTANELLA

Lletra del segle xviii, amb títols imitant lletra d'impremta; 89 folis marcats fins al 75, els demés continuats en llàpiz; el 44 és comptat 5 vegades (200 × 152 mm.), de paper. Relligat en pergamí flexible.

1 (fol. 1) † *Celebra lo Triumfo de la Viuda Judith contra Olofernes. Romans.* — Coronadas de esperansas

2 (f. 11) *Celebra vn amant la ditxa de haverli donat la ma sa Dama per vna rexa. Romance.* — En la mes nova ventura

3 (f. 12 v.) *Dona vn Amant zelosas queixas â sa Dama.* — Ja que lo rigor fatal

4 (f. 14 v.) *Participa vn amant â altre lo desden de sa Dama.* — Ja que no sabs los rigors

5 (f. 16) *Demostra vn Amant amoros agraphiment â sa Dama per correspondrer â son amor.* — En felicitat tant nova

6 (f. 17) *Fa vn Amant una amorosa descripció de la hermosura de sa Dama.* — Si del rigor lo poder

7 (f. 18 v.) *Zelosa rabia de vn Amant.* — Fulminen mos vlls incendis

8 (f. 19 v.) *Participa vn Amant desconfiat â sa Dama sa amorosa affició.* — Fabor soberanas Musas

9 (f. 20 v.) *Determina vn Amant olvidar lo amor per haverli donat zelos la sua Dama.* — Ja cessaran los rigors

10 (f. 21 v.) *Estant Fontano en lo Citi de Barcelona feu esta lletra, que canta sas penas, donant concells â vn Russiñol.* — Dols Esperit de la Selva

11 (f. 22) *Lletra al SS. Sagrament.* — La neu, y pa compateixen

12 (f. 22 v.) *A la Concepció lletra â duo.* — Aquell Llibre immaculat

13 (f. 23) *A la Madalena.* — Elevats al Cel los vlls

14 (f. 24) *Altra â la Madalena.* — Lluna del mirall mes noble

15 (f. 24 v.) *A vna anima justa.* — Ama Paloma obligada

16 (f. 25) *Lletra al Naixement de Jesus.* — Deixau Pastors la Cabanya

17 (f. 25 v.) *Altra lletra â la Nativitat.* — Si vas á Bethlem Pastora

18 (f. 26) *Lletra al Sagrament.* — Adoro humil vn amor

19 (f. 27 v.) *Altra lletra al Sagrament y â la Transfiguració.* — Home Deu sempre amoros

20 (f. 28) *Lletra â vn Crucifixo.* — Volved Salvador los ojos

21 (f. íd.) *Letra â la Transfiguracion.* — A los rayos de esta Esfera

22 (f. 28 v.) *Letra al Sacramento.* — Llegad al monte llegad

23 (f. 29) *Otra Letra.* — Fuentecilla generosa

24 (f. 29 v.) *Otra Letra al Sacramento.* — Subid al monte subid

25 (f. 30) *Otra letra al Sacramento.* — Ya nuestro Sol eclipsado

26 (f. 30 v.) *Otra letra al Sacramento.* — Espiritus generosos

27 (f. 31) *Peroració â Maria SS.* [segueix un tema bíblic]. — Clara Divina Aurora [en català].

28 (f. 31 v.) *A la fi de vn Sermó â la concepció. Peroració.* — Homil Ocell de la felis Ribera

29 (f. 32) *Altra Peroració.* — Quan del las Sirenas numerosas

30 (f. 32 v.) *Altra Peroració.* — O Sol immens á qui lo Sol adora

31 (f. 33) *Altra Peroració.* — Quant â la Veu del Desert

32 (f. 33 v.) *Altra Peroració.* — O Sol que en nubol segon

33 (f. íd.) *Altra peroració. en lo Sermó de la Kalenda en Sant Joan.* — Quant del pobre bressol, que'l Sol adora

34 (f. 34) *Lletra â la Concepció.* — La Font que lo Cel adorna

35 (f. 34 v.) *Altra lletra â la Concepció.* — Estrella clara del dia

36 (f. 35 v.) *Altra lletra â la Concepció.* — Serp enroscada de flamas

37 (f. íd.) *Glosa jocosa. Ques premiâ en las festas de Barcelona â N. S.^a de la Concepció.* Cobla donada. — Ara si que ha de cremarse

Altres epígrafs de l'obra : *Introducció jocosa antes de las Decimas, Glosa.*

38 (f. 37 v.) *A N.^a S.^{ra} de la Consolació.* Soneto. — Pharo brillant, estrella vencedora.

- 39 (f. 38) *Selva Elegiaca*. — Ara si que ets Divina Elisa mia
- 40 (f. 38 v.) *Enviant vn ram â vna Purgada*. — Vuy se renova la historia
- 41 (f. 39) *Per vna Purgada dita Castañera enviant vn ram de Rosas*. — La Rosa y la Castaña
- 42 (f. 39 v.) *Enviant vn ram fet de vn Salpasser*. — Lo Salpasser entre'ls dos
- 43 (f. 40) *Enviant vn ram â vna Purgada ab Coquilles entre las Flors*. — Amor que sab fer la guerra
- 44 (f. id.) *Present de Vidre*. — Del vidre vuy la puresa
- 45 (f. 40 v.) *Enviant vn ram â vna ques anomena Cavaller*. — Est ram tant mal fogotat
- 46 (f. 41) *Altra aiximateix*. — Ordena lo Cavaller
- 47 (f. id.) *Enviant vn ram â vna Viuda*. — Vna tortoleta sola
- 48 (f. 41 v.) *Per altre ram*. — De voluntat verdadera
- 49 (f. id.) *Enviant vn ram ab vn Gallet*. — En alas de vn Pelicano
- 50 (f. 42) *A vna Purgada*. — Entre suelós y terrats
- 51 (f. 42 v.) *Enigma*. — Ham ab or enigma clar
- 52 (f. id.) *A vna Sangria de vn peu*. — Es indivisible Perla
- 53 (f. 43) *A vna S.^{ra} anomenada Ham*. — Pescador, que viu del Ham
Hi ha una resposta.
- 54 (f. 44) *Maracipalos*. — Amaranta la Nimfa mes bella
- 55 (f. 44 v.) *Lletra per un Galan dit Alva*. — Festiva la matinada
- 56 (f. 44 bis) *Altre al mateix ja nubi*. — Entre lo Cel, y la terra
- 57 (f. 44 bis v.) *Vna descripció de Venus*. — Vinga lo Fento y Paleta — Vingan colors, y pinsells, — Vingan Ros, Arnau, Ripoll, — Casanovas y Cuquet.
- 58 (f. 44 terç v.) *Ecos, que vn cor de vn Fel contrit exala des del Sepulcre de son llit en las ultimas de la mort â vn Crucifíci*. Romans. — Ara dulcissim Jesus
- 59 (f. 46 v.) *Per la triumfant Assumpció de la Verge*. Dialogo. Interloquents: la Musica, la Esfera, la Terra. — Veniu del Libano
- 60 (f. 50 v.) *Romance ô traduhit ô parafraseat que S. Rosa feu; y cantà convidant vn Ocellet â repetir las Divinas alabansas*. — Desfet lo Cos en afectes
- 61 (f. 50 v.) *A la Nativitat del Señor*. — Al amaneixer lo Sol
- 62 (f. 51 v.) *A la Nativitat del Señor*. — Quant se anticipa lo dia
- 63 (f. 52) *Altra al Naixament al to de Madama de Ricort*. — Angel. Ditxosos y humils Pastors
- 64 (f. 53) *Altra lletra al mateix assumpto*. — Pastorets de esta Comarca
- 65 (f. 53 v.) *Altra lletra al mateix assumpto*. — Pastor 1. Ola Pastors de Bethlem
- 66 (f. 54 v.) *Altra lletra al mateix assumpto*. — Pastor 1. Que has, que has vist Pastor
- 67 (f. 55 v.) *Altra lletra al mateix assumpto*. — La Verge pura pura
- 68 (f. 56) *Altra lletra al mateix assumpto*. — Al amaneixer lo Sol

- 69 (f. 56 v.) *Ostenta vn Amant las finesas de son amor*. Desimas. — O he de morir ò he de amar
- 70 (f. 57 v.) *Romans*. — Ohíu Señoras devotas
- 71 (f. 61) *Madrigal à vn Russiñol*. — Amoros Russiñol, que ab ta armonia
- 72 (f. 61 v.) *Romans que envia Fontano à vnas S.^{ras} Monjas vn dia ques purga*. — De aquest trono circular
- 73 (f. 62 v.) *Estos versos enviá Fontano à vna Devota dos dias despres que hague presa la purga sentse ella queixada de que ell no lin havia enviats la purga fou dos dias despres de vna gran xera*. — Romanse. Versos despres dela purga
- 74 (f. 63 v.) *Lo present feu vn Devot à la purga de la Devota fou vn ram de flors al mig dell hi havia vna gavia de filigrana y dins vn caponet de seda ab estos versos quel acompanyavan*. — Desaliñada ma Ploma
- 75 (f. 64) *En vn dia de purga enviá vn amant a sa Dama vn ram ab vn am y vn peix com vn cor*. — Cor y peix tot en vn ram
- 76 (f. 64 v.) *Esta Quartilla glosada acompanyava vn ram*. — Am admirable dels Cors
- 77 (f. 65 v.) *Enviá vn Galant à vna Dama lo dia de la purga vna Panereta de Rosas y alguns Pensaments ab esta lletra*. — Algunas flors vos envio
- 78 (f. íd.) *Enviarenli altre ram ab esta lletra*. — Si lo ram no va à cant de horga
- 79 (f. 66) *Epitafi Al Sepulcre de la imaginada Deidad de la hermosura*. — Estas, que veus, reliquias son posturas
- 80 (f. íd.) *Soneto*. — Sepulta Febo sa claror divina
- 81 (f. 66 v.) *Romans*. — Fenix que animat à incendis
- 82 (f. 67) *Soneto*. — Sepulta Cursio en la Caberna umbrosa
- 83 (f. 67 v.) *Romans*. — Columna Atlant Gegantea
- 84 (f. 68) *Avorrit vn Amant de sa dama lamenta sa desventura*. — Las vltimas seran llagrimas mias
- 85 (f. 68 v.) *A vn Billet que envia vn Amant à sa Dama haventsel ella posat als pits*. Desimas. — De vn desden tant proseguit
- 86 (f. 70 v.) *Llagrimas de vna anima rendida als peus de son Redemptor*. Misericordias Domini in æternum cantabo Psalm. LXXXVIII. Vinch (Jesus meu) per rompre la cadena
- 87 (f. 72) *Canta la gala del Cingulo de puresa, que va donar y cenir vn Angel à S. Thomas de Aquino*. — Ab Cingulo ditxos, ab prenda rica
- 88 (f. 73) *Octava*. — Floris bella, gentil Perla adorada
- 89 (f. 73 v.) *A vn Casament*. Desima. — La flama junte ditxosa
- 90 (f. íd.) *Romans jocos à Monjuic*. — Torre excelsa alta atalaya
- 91 (f. 74 v.) *Despedida amorosa de vn amant poch afavorit de sa Dama, partint per la guerra*. — Quant del furibundo Marte
- 92 (f. 76, primer marcat de llàpiç) † *Desimas de grandissim valor a la Mort*. Fetas

per lo Illm. Señor Eura. Consolare illum in exitu sui Eccles. cap. 38. v. 24. — Que dolor (home) que mal

93 (f. 83 v.) *A ma Casa solar la Sepultura*. Octavas. Amayna Baxel racional las velas

94 (f. 87 blanc; f. 88) *Taula de lo que conté aquest Llibre*.

Aquesta taula se detura amb el nostre núm. 85.

Encara que no consti en cap indret del present manuscrit el nom del poeta Fontanella, hi apareix sovint el seu nom arcàdic de pastor Fontano. Manca saber del cert, d'entre els fills del celebrat juriconsult Joà Pere Fontanella, si era En Francisco o En Josep el poeta. La confusió d'En Torres Amat (*Memorias*, pp. 261-3) entre Francisco Fontanella i Josep Fontaner, va esser posada en clar per En Salvador Mestres (*Memorias de la Academia de Buenas Letras*, II, 1868, pp. 386-393). En Mestres estava per atribuir les poesies a En Josep Fontanella amb els viatges del qual se troben forces referencies en els seus versos; estan pel dominicà Francisco, a més d'En Torres Amat, En Víctor Balaguer (*Historia de Catalunya*, nova edició, VIII, 1886, p. 266) i Bernad i Duràn (*Obras poéticas del «Fenix Català» Francisco Fontanella*, 1899, publicació incompleta).

Moltes obres d'aquest manuscrit se retroben en el que porta el ms. 172. Les poesies dels nostres núms. 72 i 84 varen esser publicades pels Srs. Grau i Rubió i Ors entre les mostres del suplement (p. 26) a llur edició de les Poesies d'En Vicens García, de 1840 i les dels núms. 41, 80, 82 i 84 per En Bernad i Duràn. — Respecte al pare Agustí Eura, la poesia desconeguda del qual conté el nostre núm. 92, vegi's Torres Amat, p. 227.

28

POESIES D'EN MARTÍ EN CATALÀ I EN CASTELLÀ

Col·lecció de poesies, en català i castellà, escrites al darrer terç del segle XVIIIe per un tal Martí, comerciant de Barcelona. Està formada per tres llibretes, la segona de les quals manca de començament, que s'han disposat per ordre cronològic. 235 pp. escrites, de 208 X 150 mm. Totes les poesies acaben amb el mot *Fí* o *Fin* i una rúbrica que sembla contenir l'anagrama de l'autor.

1 (p. 1, després d'una guarda blanca) *Mientras está un Poeta experimentant las resultas de una Purga, explica â solas son sentimiento, ab estas Decimas*. — Purgant pecats, â montons

2 (íd.) *Trovantse â Missa lo Autor li comunicâ lo Sr Gaspar Soler haver parit aquell matí la sua Fiola Monica Costa, â qual felicitâ de repente dit autor ab la següent Decima*. — Havent Monica sæbut

3 (p. 2) *Sors Fargas, Ygual, Gramatxes y Compañia. Fa l'autor las següents ab motiu de haver robat per medi del Estudiant un parell d'anechs, y lo demes que succehi. Decimas*. — De part de un bon agraït

4 (p. 3) *Colloqui entre dos Compañs Anton y Fran.co que venint una matinada*

de Sarrià a Barcelona en lo Mes de Setembre, Trovaren un Carro ab qual seportava un Quarto de Gallina al Sor Igual que estava purgat del dia antecedent en sa propia Casa de Sarrià. Decimas. — A. Si no me engaña la visa

5 (p. 5) Decima. — Martí sens reparo algú [La firma Fecit S.] Al Sor Miquel Solà en elogi de unas Decimas ha volgut compondrer. — Se pot dir de Versos cofre,

6 (p. 7) A una Planta de Mongetas molt estranyas que vegé lo Autor dedica de repente estas dos Decimas. — Caminant, que per exar

7 (íd.) Ab motiu de idear molt be cert aparato per las festas del B. Miquel de los S.^{tos} los S.^{ors} Sociats, é Igual fa lo Autor la seguent Decima. — Si Socio en comunidad

8 (p. 8) A la Festa que fa á St Antonio de Padua, un Espardeñer de Sarrià anomenat Calvó. Decimas. — No penseu St glorios.

9 (p. 9) A un Sor de bastanta edat, y atxacós que se está posat á la Torre en companyia de set Señoras. Ecos — Com estas tant afamat?

A set Señoras que se estan en una Casa de Camp en Companyia de un sol Senyor cerca de la bona nova, ó de St Gervasi. Decimas. — Donas que tan presumiu

10 (p. 10) Un Arrendador de est terme per no volerse fiar de ningú al recullir los grans, deixá la pell en est poble. Decima. — Caminant, á ningú digas

11 (p. 11) Havent vingut un Pages de Sarrià á Barcelona lo dia dels Morts, explica lo succehit á sa partida, y al veurer la gent que anaban al Campo Santo. Octavas. — De Novembre als dos sols se comptava

12 (p. 14) Per Acompanyar la tosca idea del altar tot fet de Llegums que feu compondrer en sa casa Lo Forner de la porta-ferrisa Ab motiu de la Beatificació B. Llorens de Brindis. — En esta pobra Capella

13 (p. 15) Lamentos dels Pobres, y Malalts del Hospital General de Santa Creu de Barcelona, implorant dels Faels Christians alivio en sas necessitats. Quartilla. — Si lo rato que aquí estas

14 (p. 19) Decima jocosa que llegint á cada linea lo penultim mot per lo ultim ó aqueix per aquell muda totalment lo sentit. — No hi Papa mes cregut odios

15 (p. 20) En ocasió que lo Autor estava jugant á joch de prendas se li maná en penitencia de una fer una glosa á la queixa que estava fent la Sora Emanuela Canaleta de la frequencia ques feya prenyada haventse sangrat aquell dia dient se trobaba algo millorada de son Preñat. Decima. — Si no'm engañó manena

16 (íd.) Havent lo Sor D.ⁿ Joseph Pujol y Tayó tingut proporció de llegir est Llibre, dedica al Autor estas tres Decimas. — Es tal lo pasmo he tingut

(p. 21) Al rebrer lo Autor las antecedents, correspon seguint las mateixas finals, ab estas tres Decimas. — Per estrañesa he tingut

17 (p. 22) Havent lo Sor D.ⁿ Joseph Pujol y Tayó dedicat en elogi del Autor vuit Decimas li respon est seguint las mateixas finals de aquellas las següents Decimas. — Si ja un'altre vegada

18 (p. 23) En Ocasió de haver D.ⁿ Joseph Pujol instat al Autor procurás á umplir

est Llibre, li suplica escusia sa instancia ab est Soneto. — Com de temps no men scbra com voldria

19 (p. 24) *Ab motiu que l'Autor estava acabant l'Aprenentatge de Botigué, y no havia crescut casi gens en tot lo temps de ell explica la sua admiració ab las següents Decimas.* — Per cert no'm aturdiria

20 (íd.) *Decima.* — De un Padre Largo y Prolixo.

21 (p. 25) *Al tiempo que está una Dama cantando una Siguidillas le dedica el Autor estas Dos Decimas.* — Hermosísimo Portento

22 (íd.) *Havent lo Autor passat una Nit del Estiu que feya gran Lluna, per casa del Sr Joseph Ygual en Sarriá, repará un Cantir de Vilafranca á la Serena ab Aygua, qual prengué deixantni un de petit de fira vuit ab la següent Quartilla.* — Com fa lo temps tan aixut

23 (p. 26) *En Elogio del Bayle de Casa Emanuel Cardeñas en Sarriá, dedica un apasionado suyo el dia siguiente estas Decimas.* — Nadie si fuere cortés,...

Responde otro Autor al Elogio del Bayle de casa Emanuel Cardeñas en Sarriá con las siguientes Decimas. — Amigo bien considero.

24 (p. 27) *Trovantse lo Autor á Betlem á dinar al eixir lo Rostit repará hi havia la Cerilla del Molió que retira y enviá al Senyor Joseph Ygual ab esta Decima.* — De Betlem en lo con-vit

25 (p. 28) *Escribe un Amigo á otro que le obligó á tomar un recibo de cierta cuenta sin tener Recivido el importe habiendo reparado no era firmado!* — Muy bien puede vm. Juanito

26 (p. 29) *Responde el Autor á un Amigo, que desde Madrid quiso manifestarle lo que se hallaba mas ó menos en la Corte con la siguiente Décima glosandola con las diez que estan á continuacion haziendole al mismo tiempo una descripcion de su vida. Decima.* — La Tertulia de Martí,

27 (p. 31) *A un Amigo que obsequiava mucho á una Dama explica el Autor las obligaciones del cortejo glosando esta Decima.* — Es el Cortejo castiso...

Respuesta que se da su Autor en nombre de su Amigo, á las precedentes, con los mismos pies, manifestando su genio. Decimas. — Aunque bien me descriviste.

28 (p. 35) *Haviendo el Autor con su Tertulia comprado un Pescado llamado Dote, que fueron á comerlo á Sarriá mediante la contribucion general de tanto cada uno, les fixó á la Cabezera de la Mesa para noticiarles el pago antes de sentarse á ella, el siguiente Cartel.* — Tragedia Nueva de la Fiera...

29 (p. 36) *Al recullir un Pebrot de terra lo Autor, li vingué un fort dolor á la Espinada, de qual resulta quedá per alguns dias quasi impedit de caminar, y se lamenta ab la següent Decima.* — Lo afecte que me has causat

30 (p. 37) *Pide á Dios le encienda el corazon á mas amarle. Decimas.* — Mi Dios no llegue a perderte

31 (íd.) *Al Retrato de mitg Cos del Sr Ramon Ygual. Decima.* — Si qui te un poch tractat

32 (p. 38) *A la experiencia que hizo el Autor del Padre Matias Bravo de su buen modo de assistir â un Pobre Moribundo le dedica en elogio de repente la siguiente Decima.* — Por mas que encarecer quisiera amigo

Dècima en forma estelada.

33 (p. 39) *Lamentos del Autor â la ausencia de la Principal Matrona de sa tertulia lo dia 4 de Setembre de 1780. Decimas.* — Ja may aflicció tanta...

Pondera lo Autor lo contento de la Tertulia al temps de restituirse sa Pincipal Matrona ab estas Decimas. — Confus y atonit estich

34 (p. 41) *En alabansa de Sarriá. Decima.* — Vila se pot dir hermosa

Dècima en forma estelada.

35 (íd.) *Explica un Apacionat de Sarria la vida que los de Barcelona hi fan al temps que van allá â divertirse. Coplas.* — Es cosa no molt extraña

36 (p. 43) *Coplas â la vida de Sarriá al tó de la Cansó que actualment hi cantan las Miñonas.* — No'y ha un' altre part

37 (p. 45) *Als diferents Rets, Moños, y Carambas de algunas Señoras de Barcelona. Coblas.* — Ara que estam tots de bulla

38 (p. 47) *Cancion Sarrianense.* — De Sarriá sitio ameno

Després de la p. 48, un foli blanc que acaba la llibreta.

39 (p. 49, tot continuant, segona llibreta) Que com not so pretendent

40 (íd.) *Ab motiu de prometes lo Sor. Fran.co Casals del Encant, ab la filla del S.or Joseph Artés Mesurador de Grans en lo mateix temps, se li dedica la seguent Decima.* — Un que es Hereu dels Encants

41 (p. 50) *Verdadera Tertulia Sobre algunas circunstancias ocoregudas en los tants anys esperadas festas de la Iglesia Vulgarment coneguda per la Catedral de Llevant a 2 de Juny de 1782.* — Tertulians : Galera, Gañada y Sagrera, tots Plagas de la Parroquia. — Sagrera. Finalment Camaradas.

42 (p. 67) *Ab motiu de guarnir los Bastaixos lo Portal major de S.ta María per la celebració de las festas de la traslació del Santissim Sagrament en 2 de Juny de 1782 collocaren en dit Portal las següents Decimas.* — Vinga tropa forastera...

Altres al mateix assumpto espargidas en diferentas casas y carrers. — Es de tan rica bellesa...

Al Precedente asunto. Octavas. — Ecce Agnus Dei. Aquel Dios de Abraam tan formidable

43 (p. 71) *En aplauso de la funcion que se hizo en la Parroquial Yglesia de S.ta María del Mar, por la traslacion del Santissimo Sacramento al nuevo Altar, en 2 de Junio de 1782; en que contribuyeron el Rev.do Clero é Ill.tres Parroquianos sale â luz esta Dedicatoria en Soneto.* — Parroquianos Ylustres de María

44 (p. 73) *En una Capella que feren â Casa Sanromá en honor del Santissim Sagrament posaren la seguent Decima.* — Lo Fabricant mes perit

45 (p. 74) *Decimas â las Bastonadas y Cossas que en la Noche del dia 6 de Agosto*

de 1782, dio el Sr D.ⁿ Clemente Acado Espina â la SS.^{ora} D.^{na} **** en medio de la Rambla. — O tu Valiente oficial

46 (p. 79) *Descripció que fa lo Autor de la funció feta per los SS.^{rs} Comerciants en la Casa de la Llotja ab motiu de las festas celebradas â Barcelona en aplauso del Naixement dels Infants de España, y de la Pau acordada junt ab lo lance succehit lo ultim dia de la derrota del Catafal al temps de voler passar la Moxiganga feta per los Collegis, y gremis de dita Ciutat en 10 Desembre de 1783.* — Dia en que la España â sa Patrona

47 (p. 87) *Correspon en nom de tot lo Cos un Comerciant en vista de la Omissió se atribueix â aquell en varias criticas â la desgracia succehida â la Llotja lo ultim dia de las festas.* — Cridi si li apar qui no es cortés

Dècima estelada, que forma en acróstic el mot comerciant.

48 (p. 88) *Bilingue Obsequiosa Consonancia en 92 Decimas Que son Castellanas ô Catalananas conforme seran pronunciadas. Y celebran Las Glorias de la Prodigiosa, robusta, y doble Réal Infancia de España: la fortuna de gozar el Monarca, y Real Familia que la Impera: la suspirada amigable concordia firmada entre las potencias belicosas de Europa en esta ultima guerra; y las vistosas Mascaras, Moxiganga, Luminarias, Adornos, afectuosas publicas, y privadas festivas alegrías que tributa al Rey Supremo, y al de España, la Inclita, y Fidelissima Barcelona en los dias 8, 9, y 10, del mes de Dbre de 1783. Escrita â Impulsos del Amor que Predomina â la menor Musa Barcelonesa. D. D. A. F. P. Y. G. D. C. — Y la dedica, y consagra â la Patria. Y despues de ser conseguida la facultad queda impresa en Barcelona en la Estampa de la Viuda Pijerrer, Impressora del Rey N. Sr Plassa del Angel.* — Dedicatoria en Soneto. — Noble, Sabia, Guerrera è Industriosa,

El poema arriba fins a la p. 112, on comencen les notes.

49 (p. 123) *Soneto sobre el haver sacado unas Pobres Mugerres â la Verguenza en 18 Marzo 1784.* — El ser puta infeliz es gran pecado,

Segueixen unes «Redondillas con cola» i una dècima.

50 (p. 124) *El Gilguerillo que ha recobrado su Libertad Fabula Alegorica.* — Un Gilguerillo hermoso, y pulido

51 (p. 127) *Con motivo de la invencion de los Serenos en Barcelona el dia 15 de Febrero de 1786 salieron â luz las siguientes Decimas.* — Este rumor esta bulla

52 (p. 129) *Dedicatoria â Don Narciso de Sarriera. Decimas.* — De Sarriera la vid,

Datada en 2 de juliol de 1786.

53 (p. 131) *Parejas Italianas A las tres Mellisas de Barcelona. Italia J, Italia J.* — Es ya tiempo caballeros mios

54 (p. 135) *Barcelona y Enero â 1.º de 1787. Respuesta a los versos esparcidos por Barcelona, contra las S.^{oras} Eulalia, Jacinta, y Raymunda Espinós.* — Tome mi pluma grande buelo,

55 (p. 140) *Decima que compuso el Padre Diego de Cadiz Ministro Apostolico,*

de la Provincia de Andalucia al Presentarle su Retrato. en 26 Enero 1787. — Retrato quien te formó,

56 (p. 141) *Decima sobre la Parada que ha fet lo Sor Joan Catalá dels Sombrerers, Vulgarment anomenat Catalanet, lo dia que la Parroquial Iglesia de Sta Maria del Mar aportá lo Combregar als Malalts de la Parroquia als 20 de Abril de 1787.* — Ques gloria de la Nació,

57 (p. 142) *Del quarto de dos Abogados de Madrid robaron Un Crucifixo de Plata de Once libras de peso, y el Picaro del ladron dexó sobre la Mesa la Siguiente Decima.* — Venid conmigo mí Dios,

58 (p. 143) *Noticias que se deven añadir en la Gazeta al Capitulo de Barcelona: son los Casamientos Siguientes. Decimas.* — La Sivil con Dardeñá...

Al Autor de la Gazeta en el asunto de los Casamientos. — Miente sin duda el diario

59 (p. 145) *A la Señora Manuela Maciá de la Plassa del Angel. Decimas.* — Manuela la veu comuna...

Digne elogi que lo Poeta dedica â la S.^{ra} Manuela Maciá noticiós del felis Casament ab la Persona de Joaquim Rosás. — Vostre elecció Joaquim

60 (p. 147) *Relació Crítica, que noticia los Casaments que ab molta Opulencia, per influencia del Signo Virgo se declaran en lo Carrer de la Bidrieria y son Veinat. Introducció.* — A la Llum de Elicono que tan brilla

61 (p. 155) *Honras que â la Muerte del Exmo Sor D.ⁿ Joseph de Galvez Marqués de la Sonora, y Ministro de Indias, hace un Sacerdote de Apolo en Junio de 1787.* — Al golpe de un accidente

62 (p. 156) *Tretzenari de las Festas de Sant Fran.^{co} de Paula en la Beatificació dels VV. Gaspar de Bono, y Nicolas de Longobardis; fetas en lo dia 4 de Juliol de 1787.* — Estava ja recullit,

63 (p. 160) *Barña 4 Agost de 1789.* — Gran falta buy dia declara

64 (p. 162) *Decima sobre el Aver obtado aparentemente al Sor de Espinosa Fiscal del Civil del Aud.^a de Esta Ciudad de Barcelona â Oidor de Granada, y el haver Jubilado al Sor de Larruy, y al Sor de Llobera Oidores del Civil de dicha Audiencia de Barña con la mitad del sueldo no mas. en Setiembre de 1787.* — Ya Espinosa despojado

65 (p. 163) *Dia 27 de 8.bre 1787 Se Quemó la Casa de las Comedias de esta Ciudad de Barcelona.* — Del fuego de la Comedia

66 (p. 164) *Decima que se Compuso sobre el Sermon que predicó en Italiano el P.^e [Espai en blanc.] en 6 Mayo de 1788 en la Yglesia de los minimos con motivo de hallarse aquí en Barcelona para Votar la eleccion de General que deven elegir dichos Minimos.* — Causó grande admiracion,

67 (p. 165) *Crítica de la xerga del Capitol General dels RR. PP. Minims Celebrat en Barña lo dia 11 de Maig del any 1788 en la Seguent Elegia. Ecce caput tollit...* — Caigué sens pensar desdel mes alt cel,

68 (p. 180) *Decima.* — Tu Poeta que vestit

69 (p. 181) *Resposta ab que lo Poeta mes minim satisfá al anonim del Pa-*

perot expedit contra del R. P. F. Ambros Puig, dignissim Provincial dels Minims, en la Província de Cathaluña. Escrita per lo Notari de Canigó á 21 de Corpus del any vinent. Decimas. — Calle insolent burinot

70 (p. 183) *Buenos días de S.ⁿ Joaquín, y Parabien de Bodas á los S.^{ores} D.ⁿ Joaquín Espalter y Roig con Manuela Maciá, y Pedro Pablo Espalter y Roig con Theresa Cañadó. Lira.* — Si hoy mi ruda voz tuviese gracia

71 (185) *Allusive á la Collocació del Cos de Sant Fausto Martir en lo Convent de PP. Caputxins de Sarriá en contraposició del fausto luxo de dit Poble (en 28 Setembre 1788). Decimas.* — Sia lo fausto mudat.

72 (p. 187) *Del Estat en que se troba la Excavació Per lograr lo Cos de Sant Pere Nolasco, Decimas.* — Com está baix jurament

Datada el 14 de maig de 1788.

73 (p. 188) *Al precedent Asunto Soneto Monocilabo.* — Noble Congrés acaba de fe l' mut

74 (id.) *Decima al Dr Buenaventura Batllucera.* — Un Tuerto se chuleava

75 (p. 189; comença el terç quadern, guarda blanca) *Continuacion del asunto sobre el hallazgo del Cuerpo del P. S. Pedro Nolasco. Decimas al precedente intento.* — A los hijos de Thomas,

76 (p. 189) *Sequentia cantada por falsete de las voces altas del Pueblo con instrumentos del mayor ruido y que pensando hablar en el sepulcro Zurrexit : no han encontrado sino non est hic.* — Por un sugeto muy fiel,

77 (p. 192) *Respuesta, y Glosa de la Sequentia con los mismos piés.* — Pedralbes hombre mui fiel

78 (p. 196) *Lletras á D.ⁿ Ramon Cunill Fiscal en la Causa de la Excavació de St Pere Nolasco. Decimas.* — Señor Don Ramon Cunill

79 (id.) *Respostas á las Dos Decimas contra D.ⁿ Ramon Cunill, ab los mateixos consonants. Decimas.* — Ningú admiria quel Cunill

80 (p. 197) *Decimas que sin la menor pasion, un devoto del gran Patriarca Nolasco, ofrece al publico desconfiado de su hallazgo.* — Que cosa es buscar un Santo

81 (p. 199) *De la natatoria que es feu en lo día 15 de Juliol de 1788 entre alguns Verdugos, y un Fiscal...* — Un certs enemichs del cos,

82 (p. 200) *Critica de algunas estrañasas se han reparát en la persona de D.ⁿ Ramon Cunill. Decimas.* — Encara que el Juliol

83 (id.) *Al Sapatero de baxo de la Carcel.* — De Nolasco el Gazetero,

84 (p. 201) *A la Junta y á alguns Particulars que la componen. Decimas.* — Junta, encara estas cavant,

85 (p. 202) *Al precedente Asunto Decimas.* — Juntas, Escala, Damasco,

86 (id.) *Ab lo motiu de Esperanza per trobar lo Cos de Sant Pere Nolasco Dialogos entre Feliu, y Guillem.* — F. Si al gran Nolasco trobam... G. Pam

87 (p. 204) *Perduda la Esperanza de trobar lo Cos de San Pere Nolasco. Ecos.* — Quants rublireu lo sot destres?... Mestres

88. (p. 205) *Discurso alegorico, ó sentimientos y gozos de la Muy Ilustre Noble y Real ciudad de Barcelona. Al fallecimiento de el muy amado y augusto Rey D.ⁿ Carlos Tercero (que está en gloria) Y á la proxima exaltacion al Trono de los Regios Principes de Asturias. Por Paulino Antonio Fernandez. Metro Heroico.* — Mi debil flaca voz aliente, y clame

89 (p. 212) *Con Motivo de la Muerte. Del Rey de España Carlos Tercero salen a Luz las siguientes Poesias. su Autor un natural Ingenio de la Ciudad de Barcelona Soneto.* — ¡Reycida cruel, sobre atrevida,

Recuerdos de la Ciudad de Barcelona al mismo asunto Soneto. — De Barcelona el Mar crece a mi llanto,

Al precedente asunto. Eglogas. — Lloren mis ojos fuentes hilo a hilo,

90 (p. 216) *Egloga A la Muerte del Rey D. Carlos Tercero. Por Don Miguel Alvarez de Sotomayor, Alferez del Regimiento de Caballeria de Santiago. Delio. Dalmiro.* — Con densa nube el sol obscurecido,

91 (p. 221) *Sistema Politico de los actuales Negocios de Europa.* — Envilecido el Turco lo sufre todo.

Datada a Barcelona en 26 de febrer de 1790.

92 (id.) *Al premeditado asesinato, que felizmente no tuvo efecto, del Exmo Sor Conde de Florida Blanca; sale a luz esta Decima.* — De un golpe intento un malvado, Datada en 14 de juliol de 1790.

93 (p. 222) *Al Licenciado Joseph Cau que se suposa habil en la sciencia de Musica y ab motiu de no haverse oposat á la Maestria de aquella facultat vacant en la Parroquial Iglesia de Sta Maria del Pi hix á llum esta Decima.* — De un Escolá se ha format

94 (id.) *A cause que l'on a pretendu que Necker en fuyant du Ministere qu'il occupoit en France auprés du Roi très chretien Louis XVI. avoit été tué d'un coup de fusil l'on a fait le suivant Dixain.* — Quand devant Dieu

95 (p. 223) *Memorial de las S.^{ras} de Gerona al Rey N. Señor.* — Llenas del mayor rubor

96 (p. 224) *Sextas Rimas, en las que en nombre de la Muy Ilustre Ciudad de Barcelona, Lloro, Un Amante Zeloza de la Patria, su incomparable perdida en la Muerte Del Excellentísimo Señor Don Fran.^{co} Antonio de Lacy, Conde de Lacy, Capitan General, que fué de este Principado de Cataluña, &c.* — ¡Infelice de mí ¡que desgraciada

A la fi: «Vendese en la libreria de Juan Cerqueda Calle dels Escudillers Barña y Enero de 1793.»

97 (p. 226) *Con motivo del horrible regicidio cometido en la Persona de Luis XVI. en Paris el dia 21 de Enero anterior sale á luz la siguiente Composicion de un Inglés. Octavas.* — La Sinagoga infiel á el Pueblo incita

98 (p. 227) *En el Pronostico de Don Diego de Torres Villaroel, Impreso en el año 1756 para el de 1757 en el Capitulo de Paris se halla esta Decima.* — Quando los Mil contarás,

99 (p. 228) *Luzbel hace presente al Señor el temor con que tiene la multitud de*

Franceses que desde la 1ª revolucion de Francia se introduce en su dominio, y recela ser despojado de su Reyno. Decimas. — A vuestros piés Dios supremo,

100 (íd.) *Receta para Fabricar Franceses. Decima.* — En alambique hecharas
Datada en 24 d'abril de 1793.

101 (p. 229) *Laberinto En que leida cada columna de por si se pinta lo que fué Francia en su quietud, y leida una con otra lo que, desde su inexplicable revolucion.* — Francia tu te viste Rendida al ultrage

Datada a Barcelona en 14 d'abril de 1793.

102 (p. 231) *Con motivo del horrible regicidio cometido en Francia y del infeliz estado en que se halla aquel Reyno salen á luz las siguientes.* — Quien prendió á tu Rey Monsieur!

103 (p. 232) *Con motivo del Regicidio cometido en Paris en la persona de Luis 16. Rey de Francia manifiesta el Autor el odio tiene al nombre Francés. Decimas.* — Mas que digan soy Arriano,

104 (p. 233) *A la rendicion de Bellaguarda oy dia el Castillo de Sn Juan Bautista de la nueva España. Soneto* — Cayó por fin de Bellaguarde altiva...

Altre Soneto. — Per ma fe que'l Gabaix está bunich

105 (p. 234) *Soneto que refiere lo que verá el curioso Lector.* — Donde Cagigal estas metido...

Al mismo intento Decima. — Ricardos llevaste chasco

La p. 236 és blanca, com la guarda que segueix.

29

COL·LECCIÓ DE VERSOS AL·LUSIUS A LES EXCAVACIONS FETES
A BARCELONA PER A TROBAR EL COS DE SANT PERE NOLASC

Volum de 54 ff., format per quaderns i fulles soltes de diverses mans, però totes del segle XVIII (206 X 150 mm.); la fulla 28 és més petita (150 X 75 mm.), i en canvi, a la fi, s'han afegit dos plecs de 6 i 2 fulles respectivament, de format més gran (315 X 221 mm.). Al davant, una estampa amb la figura de S. Pere Nolasc, de les recollides per ordre de D. Antoni Borràs, amb una explicació manuscrita.

1 (f. 1) + | *Al tiempo de hacer la Excabacion de Sn. Pedro* | *Nolasco.* | *Dezimas.*
Barcelona tanto hablar!

2 (f. 1 v.) *Al estat que se troba la Excabació. Decimas.* — Com está baix jurament

3 (f. 2) *Contra Incredulos, y fanaticos* | *Dezimas.* — Muera la Incredulidad

4 (f. 2 v.) *A un Zapa- | tero echo | centinela perpetua | de la Excabacion.* — De Nolasc el Gazetero

Repetició del núm. 83 del Ms. 28.

5 (f. 3) *Al sigillo, con que se practican por el tribunal ó* | *Junta Nombrada por*

Nuestro Illustrisimo las diligencias para el | hallazgo del Cuerpo de Sn. Pedro Nolasco.
Dezimas. — Junta di ¿que te prometes

6 (f. 4 v.) *Als Poetas que han escrit fins vuy dia 12 de Maig | 1788 en assumpto de dita excavació.* | *Dezimas.* — Malviátge tants dictats,

7 (f. 5 v.) † | *Desengaño al Público.* *Dezimas.* — Aquel que con tal affecto

8 (f. 6 v.) *A la Revelació de Fr. Soler Mercenári.* *Dezimas.* — Enfadat tot Barcelona,

9 (f. 8) *Sobre el assumpto del Dia.* *Decimas.* — Juntas, escala, Damasco
 Com el núm. 85 del Ms. 28.

10 (f. 8 v.) *Decimas a Dn. Ramon Cunill fiscal de la Ex- | cabació.* — Senyor Dn. Ramon Cunill

Copia del núm. 78 del Ms. 28.

11 (f. 9) † | *Haventse observat algun augment al Rl. Pago de | Catastro, y Pavellons, se infereix ha servit per com- | pensar lo gasto de la Excavació, y un Advocat de | Pobres fa la següent | Decima.* — No cobrant ab los Moltóns

12 (f. 10) † *Ecos xocosos.* — Si al gran Nolasco trobam... Pam

Copia del núm. 86 del Ms. 28.

13 (f. 11) *Altres cosas que se han obserbat a Dn. Ramon Cunill | Que son, posar a aixugar la Perruca, un Capot fet | com de Pastor, y las Sabatas forradas ab Pell de Cunill.* *Decimas.* — Encara que'l Juliol

Copia del núm. 82 del Ms. 28.

14 (f. 11 v.) *De la Natatoria que se feu en lo die 15 de Juliol de 1788 entre | alguns verdugo, y un fiscal. Judici.* — Uns certs enemichs del Cos

Copia del núm. 81 del Ms. 28.

15 (f. 12) † | *Lletras a Dn. Ramon Cunill fiscal de la Causa | de la Excavacio.* — Señor D. Ramon Cunill

Com el núm. 10.

16 (f. 13) † | *A Borrás y á Manuel Berenguer.* — Y veste Señor Borrás

17 (f. 14) † | *Al Sor. Dn. Francisco Horteu Jutge de la Excavacio.* — Jo no voldria en cap preu

18 (f. 14) *Al Sor. Compte de Sta. Coloma.* — Señor Compte, axis de mal

19 (f. 15) ✕ | Junta encara estás cayant

20 (f. 17) ✕ | *Del Estat en que se troba la escabacio per trobar | lo Cos de St. Pere Nolasco | Dezimas.* — Com está baix Jurament

21 (f. 18) *Decimas Sobre la Assumpto de la Excavacio.* — 1. Es tanta la Passio

22 (f. 20) ✕ | *Decimas als Sors. de la Excavacio.* — 1.ª Junta encara estas Caban

Repetició del núm. 19.

23 (f. 22) ✕ | *Resposta à las decimas de Dn. Ramon Cunill fiscal | de la Curia y de la Excavacio.* — Ningú admiri aquell Conill

24 (f. 23) *Advertencia a la Iltre. Junta de la Escavacio | Decima.* — A la Junta se prevé

25 (f. íd.) *Critica de algunas raras que se han obserbat en la | persona de Dn. Ramon Cunill. | Decimas.* — Encara que l Juriol
Repetició del núm. 13.

26 (f. 24) ✱ | *A Dn. Ramon Cunill Clegue Fiscal de la | causa de la escavacio de St. Pere Nolasco de altre | ingeni | Decimas.* — Sor. Dn. Ramon Cunill
Repetició del núm. 15.

27 (f. 24 v.) *Resposta propia a las antecedent Decimas ab | las mateixas consonans.*
Repetició del núm. 23.

28 (f. 25) ✱ | *Participant lo estat de la excavacio, en que se | pretent trobar lo cos de St. Pere Nolasco, per las | individuals noticias dona lo P. Pedralbes ex-Je- | suitea español se fa ab las presents | Decimas.* — 1. Sim veig ab precisio
Vegi's Ms. 23, 4.

29 (f. 27) *Als poetas que han escrit fins bui dia 12 de Maig de 1788, | en asunto de la excavacio dirigida a trovar lo cos de St. Pere | Nolasco | Decimas.*
Repetició del núm. 6.

30 (f. 28) *Cansoneta de bulla | pera cantar las Criaturas | ab musica de Xiulets | devant de la Escavació del | Pare Pedralbas.* — Birolet Sant Pere

31 (f. 29) *Soneto munocilab.* — Noble Congres acaba de fe l'... mut

32 (f. 30) ✱ *Soneto venido de Roma.* — Spanditi ormai, come di Abramo il seno (f. 30 v.) *Traduccion.* — Descubre por fin Bobeda oscura

33 (f. 31) *Balgame Dios que de bullas?*

34 (f. 32) *Para desengaño del Licenciado | Barnola y Ingenua respuesta que | da el dicho Dn. Raymundo Merino | y Barnola a las Decimas sigientes.* — Poeta. Porque nuestra Santa Fe

35 (f. 35) ✱ *A la Excabacion de Sn. Pedro Nolasco | Decimas.* — Muera la incredulidad

Repetició del núm. 3.

36 (f. 36) ✱ *A un zapatero que todo el dia està atisbando las opera- | ciones de la Escabacion. | Decima*

Com el núm. 4.

37 (f. 37) Repetició del núm. 1.

38 (f. 38) Id. del núm. 5.

39 (f. 40) ✱ *Reconvencion, y quexa de Sn. Pedro Nolasco al P. Pedralbes, | viendole llegar al otro Mundo muy satisfecho de haver dejado | descubierto en este su sepulcro.* — Que mientras en el mundo tu vivias

El f. 43 en blanc.

- 40 (f. 44) *Relacio feta a F. Soler.* — Es lo cas que están posat, Repetició del núm. 8, des de la segona dècima.
- 41 (f. 45) Fanaticos que buscais
- 42 (f. 47) † | *Copia de una Carta escrita por un sujeto á un Amigo suio, | en que le explica su parecer acerca de la Excavacion hecha en | Barcelona en busca del Cuerpo de San Pedro Nolasco.* — Amigo y Dueño estimadissimo. Acabóse:
El f. 52 en blanc.
- 43 (f. 53) † | Toda verdadera revelacion, o Profesia
Objeccions fetes a la suposada revelació de fra Soler sobre el lloc on era el cos de Sant Pere Nolasco.

30

FORMULARI D'INSTRUMENTS NOTARIALS

Lletra de diverses mans, d'últims del segle XVIII i principis del XIX; paper; 18 ff. sense numerar, preliminars, amb la taula, més 192 ff. numerats (mancant els 152, 153, 159, 160 i 189), (210 × 145 mm.). Relligadura de l'època en pergamí. Al segon full de guarda, escrit a mà: «Hic Liber pertinet ad me Bartholomeum a Portolés.» Al llom: «Formu- | lari».

(f. 1 preliminar, comença la taula del contingut del llibre, ordenada alfabèticament per matèries) A. | 53. Arbitrament de Preu...

(f. 18 v. preliminar, acaba) 121. Venda del dret de lluhir y quitar.

(f. 1, comencen els formularis) Concessio de Cami per una pessa | de Terra | Joan T. De son Grat, etc., per ell, y sos...

(f. 192, acaba) Doy fe.

La major partida dels documents són en català, però n'hi ha alguns, molt pocs, de redactats en castellà. Els noms propis de lloc i de persona, solen esser en blanc, però de vegades són copiats sencers, els primers sobretot. En llur majoria, són pobles de la Vall d'Aràn: Viella (f. 20, 57 v., 120 v.), Bosost (f. 120), Gessa (f. 190), Escunyau (f. 190, 192). En el f. 146 comença la rúbrica: «Contractes segons estil a la Vall de Aran». Tambés hi cita Olot (f. 37), i bastant la ciutat de Barcelona. Sobre les relacions del propietari del manuscrit amb la Vall d'Aràn, podria orientar un fragment de carta, datada a Viella el 26 d'agost de 1851, que es troba dintre del manuscrit. De la firma sols se llegeix: «Mariano Las...», però va endreçada a «D. Antonio Portoles, Barcelona».

31

ANTONIO AGUSTIN : TRATADO DE ARMAS Y LINAGES DE ESPAÑA

84 ff. útils en paper, numerats en llapig modernament, més 26 ff. en blanc; lletra de principis del segle XIX; intercalats en el text, alguns escuts dibuixats amb tinta solament

(260 × 146 mm.) Relligadura flexible en pergami antic. Al llom, escrit de llarg a llarg, en tinta: «Tratado de armas y linages por don Antonio Agustin.»

(f. 1) *Tratado de | armas y linages de mucha | parte de la Noblesa de | España | Compuesto por Don Antonio | Agustin Arçobispo de Tarra | gona | Diuidido en Dialogos.*

(f. 2, comença) Dialogo Primero de las armas | Interlocutores | Antonio. Bernardo. y Carlos. | B. Muchos dias ha que deseo saber...

(f. 84, acaba) Señor de Amusco de linage de Manrique de lara y Portugal.

Imprès en el vol. VIII de les *Antonii Augustini archiepiscopi Tarraconensis opera omnia* (Luca, 1774), pp. 345-373.

32

DECLARACIONS DEL PROCÉS CONTRA MN. ANTONI COMPANYY

Paper; 66 ff. útils, numerats en llàpig; lletra del segle xvi, de molt difícil lectura (207 × 140 mm.). Relligadura moderna en pergami.

(f. 1) *Translatum testium pro parte | discreti Joannis auleda (?) presbiteri et | rectoris ecclesie parrochialis ville mar- | torellj primo loco productorum aduer- | sus et contra discretum anthonium | company presbiterum.*

(f. 2) Die veneris intitulata decima nona mensis aprilis Anno a nativitate domini millessimo quingentesimo decimo innouit et deposuit testissequens. Discretus Antho-nius...

(f. 66 v., acaba) et de illis est publica vox et fama saltem in ea scientes. Ge-neraliter autem fuit juratum... ffuit sibi lectum et perseueravit.

33

LLIBRETA PER DIRECCIÓ DELS JOVENS CARTOIXOS

29 ff. útils en paper, numerats en llàpig; (242 × 145 mm.) Escriptura de principis del s. xix. Relligadura moderna en pergami.

(f. 1) *J. M. J. | Llibreta | per direcció particularment dels | Jovens. | Temps de Advent. | En los dias de Capitol (fora dels Diumenges) se toca a tercera...*

(Al marge:) Notas conformes al St. Estatut o als costums de Montalegre. Pero si dit dia...

(f. 22, segueix en castellà) Preparación para la oración. Postrado diga : Jo vilisimo...

Acaba al foli girat, observant-s'hi a la fi unes ratlles esborrades.

(f. 23) In Charta N. R. Definitionis anni 1801 disponitur : Ut in administra-tione...

Segueix en llatí, català i castellà.

(f. 26) Instrucció sobre los Novicis y Jovens Conversos Cartuxos so es durant los sis de la Escola. Los Conversos Cartuxos...

(f. 29, acaba el ms.) sempre se resan després de las majors.

34

LLIBRE DE COLORS PERA INDIANES

Paper; 194 ff. útils, més 13 ff. de taula a la fi; entre uns i altres una gran gruixa de paper en blanc. (200 × 149 mm.) Lletre del s. XIX^a. Relligadura en mig pergami, amb cintes per a lligar. Al llom, escrit en tinta: «Llibre de Colores fuertes de Miguel Carn... | Del año 1836».

(f. 1) *Llibre de Colors pera | Indianas* | Color de rabe. 1ª Color de rabe que es el que se posa a las olivas...

Van seguint les receptes numerades fins a la 386. La última, que és medicinal, acaba al foli 194 v.:

la cama u alla a on tinga lo dolo.

35

CEREMONIAL DELS OBRERS DE SANT JUST DE BARCELONA

Quadern escrit a la primera meitat del s. XIX^a, de 4 pp. preliminaris en blanc, més 30 planes marcades amb llàpiz, blanques les 20 (220 × 142 mm.). Encartronat en paper vermell, amb el rètol següent enganxat al pla: «Explicació | Dels dias en que los Illustres Señors | Obrers de la Iglesia Parroquial de San | Just, y San Pastor deuen assistir al Taulell | per las funciones que se fan en dita Yglesia, y | demás noticias conduhénts. | Nota de la total cera se necesita cada año | com també la qualitat, y numero que deu dis- | tribuirse en cada una de las festas se fan | en dita Parroquia.»

(p. 1) *Dias que se deu assistir al Taulell*, Janer 6.

(p. 21) *Lo numero de cera que deu posarse en cada una de las festas se fan entre any, es la següent*, Janer dia 1.

(p. 29, acaba) *Te Deum*. Dias que se canta Te Deum sens Sagrament. En est dia, deu posarse la cera següent: 6 ciris á la cardensa, y 2 als Sans Patrons.

BIBLIOGRAFIA

Xilografies antigues del Bt. Ramon Lull. Estampa d'en Felip Guasp. Mallorca MCMXV foli.

Amb aquesta publicació, feta amb molta esplendidesa en commemoració del VI^è Centenari de la mort d'En Lull, la casa Guasp, de Mallorca, que ja estampava obres lulianes en el segle XVII^è, reproduïx algunes interessants xilografies del segle XVIII^è, triades d'entre les moltes que encara es conserven en els prestatges de la seva impremta. El llibre constitueix una de les contribucions més interessants fetes a la bibliografia luliana en l'any del Centenari, i és un primer pas, donat ben en ferm, per a arreplegar la riquíssima iconografia luliana en manuscrits, llibres, impresos i estampes. Es desitja que el Sr. Felip Guasp i Vicens continuï publicant tots els gravats que encara conserva, a ésser possible, fent constar el lloc on foren publicats i si són llibres o estampes. La manca d'aquesta indicació treu valor al present recull. — A.

Corona d'Aragó y sos antichs dominis: Catalunya, Valencia, Balears, Sardenya, Nápols y Sicilia. Catalech de llibres en venda en la Llibreria Antiquaria d'Antoni Palau, Carrer de S. Pau, 41, Barcelona. 1916. [Barcelona, Jepús, 1915.] — XII + 265 pp.

El simpàtic llibreter N'Antoni Palau i Dulcet ha publicat aquest catàleg, del que n'ha fet una tirada de trenta exemplars numerats en paper de fil, dels que ha tingut la bondat de regalar-nos-en un. Per aquest motiu, pel seu caràcter monogràfic, i sobretot per les curioses notícies que l'encapsalen, relatives a la història del comerç de llibres vells a Barcelona en el segle XIX^è, no volem deixar de parlar-ne en aquestes planes. S'hi descriuen en conjunt 5,863 títols, ordenats per matèries, amb un copiós índex alfabètic d'autors que facilita la consulta, convertint el catàleg en un repertori ben útil. Molt sovint, els títols van acompanyats de notes explicatives de son contingut, i alguns articles se surten del marc dels catàlegs de venda de llibres, per a convertir-se en veritables bibliografies, citant tota mena d'obres que facin referència al tema, fins quan no figuren en la col·lecció d'En Palau. Mostra d'aquestes bibliografies de temes especials ne són les referents a la Conca de Barberà, tan estimada d'En Palau (313 títols), i a les obres d'En Balma (414 títols); d'una i altra (la darrera sobretot, ateny veritable importància) n'ha fet l'autor una tirada apart, també en paper de fil. Molt interessants són també les

notícies que arreplega al davant del catàleg sobre els llibreters de vella Barcelona. Tot llegint-les, un hom s'enforteix en el propòsit de col·leccionar els butlletins de venda dels antics llibreters barcelonins, per a estudiar com se desferen moltes de les biblioteques que ens transmeté el segle XVIII^a, i la història de la naixença de les nostres col·leccions del XIX^a. En Palau dona una cronologia interessant, animada amb molts records personals ben vius. Però no compartim el pessimisme dels seus últims mots. No es poden desconèixer els esforços que es fan de deu anys a la nostra part per aturar i vincular definitivament a Barcelona els tresors bibliogràfics del nostre passat. La nostra BIBLIOTECA DE CATALUNYA, on tantes joies en perill d'esgarriar-se s'hi han aixoplugat, n'és una prova ben palesa. — J. R.

Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona. VIII, 1915.

SOLER PALET, J. : *Notícies biogràfiques inèdites d'En Bartomeu Mates, autor de la cèlebre Gramàtica Llatina Incunable* (p. 33-42). — Les úniques dates conegudes de la vida de l'autor de la famosa gramàtica d'En Mates, les publicà el Sr. E. Canibell en la reimpressió que en féu en 1906; corresponen als anys 1466 i 1467, i indiquen que llavors ja era mort. El Sr. S. i P. ha trobat altres documents que s'hi refereixen, essent el més antic del 18 d'agost de 1424, i l'últim del 7 de juliol de 1463; aquesta data és interessant, perquè adelanta de dos o tres anys, almenys, l'època la mort d'En Mates, que En Canibell fixava entre 1465 i 1466. Basat en aquests documents, l'autor torna a plantejar la qüestió de l'autenticitat del colofó de la *Gramàtica* (Barcelona, 1468). Les raons del Sr. S. i P. són purament conjecturals i no convencen del tot, però és ben cert que els fets van tirant per terra bona part de la cronologia que els historiadors dels orígens de la impremta espanyola donaven per establerta. Primer, el descobriment d'una edició de 1495 de l'obra d'En Mates, destrueix la correcció que En Haebler proposà al colofó (1498 en lloc de 1468); més tard, el Sr. Serrano i Sanz, al demostrar documentalment l'existència d'una impremta a Saragossa en 1473, ha donat un cop mortal a la, abans, indiscutida prioritat de l'estampa valenciana. El senyor Miquel i Planas, al comentar aquesta última troballa (*El Poble Català*, 26 febrer 1915), se decanta envers l'autenticitat del colofó de 1468, fonamentant-se en què no és improbable que l'estampa fos coneguda a Barcelona quatre o cinc anys abans que ho fos a València i a Saragossa. Aquest és l'argument de més força que fins ara s'ha aduït en favor del discutidíssim incunable barceloní.

MIRET I SANS, J. : *Escolars catalans al Estudi de Bolonia* (p. 137-155). — D'aquest curiós estudi, ens interessen especialment les notes de compres de llibres fetes a Bolonya per estudiants catalans. Una d'elles (p. 152), de l'any 1264, es refereix a un Digest nou amb la glosa d'Accursius, comprat per trenta lliures bolunyeses; l'altre (p. 153), és la venda feta pel conegut estacionari Suliman, pare del jurista Martí del mateix nom († 1306), d'una *Summa Azonis* (sobra segurament la correcció *accionis*).

MAS, Mn. J. : *Notes documentals de llibres antics a Barcelona* (p. 155-167, 238-251). — Es un recull interessantíssim, en curs de publicació, de notícies relatives a compres i deïxes de llibres a distintes iglésies i persones, però tretes totes del nostre ric arxiu catedral. És impossible extractar-les totes, i ens limitarem a senyalar les més importants. Criden primerament l'atenció les referents a la biblioteca de la Seu de Barcelona : la més antiga és

de l'any 1016, bastant anterior al conegut instrument de compra d'un Priscià de l'any 1043, existent a l'Arxiu de la Corona d'Aragó (Beer, *Handschriftenschatze Spaniens*, 65) que era considerat com la més vella notícia conservada de l'existència d'aquella biblioteca. Les donacions de N'A. de Caldes (1195) i Berenguer de Palou (1197) ja les havia extractades el P. Villanueva (*Viaje*, XVIII, 112). De l'any 1386 és un pagament relatiu a la instal·lació i encadenament dels llibres a la llibreria de la Seu.— Les notes anteriors al segle XIII, són relativament abundoses, i donen materials per a l'estudi del preu dels llibres a Catalunya. Val la pena d'esser mencionat el canvi d'un llibre per una vaca amb sa vedella (998), valoració en espècie, que fa bon costat a la que es troba en el ja citat instrument de 1043. La major part dels llibres són litúrgics o jurídics, i entre aquests és curiosa la llista dels cedits a un estudiant de Lleida en 1401. Obres en català o de caràcter literari i profà se'n troben en les biblioteques de dos seglars: En Joà de Mitjavila, mercader de València (1331), tenia un *Blanquerna*, les *Ores de Santa Maria*, *Furs de València*, *Costumes de la mar*, i un *Romanç de Tristany* (en català o en francès?; és la primera vegada que el veiem citat en una biblioteca a Catalunya); en Jaume Cavaller (1352) tenia un *flors sanctorum* català. Els *libri artium* apareixen rarament; en la deixa de mestre Grau (1233) s'hi citen *libros de fisica*, i En Francesc Fonollet (1353) tenia diversos llibres gramaticals: *Grecisme*, *Cató*, *Comptentus*, *Tubias* (no *cubias*!). — Del segle XIII, són dos curiosos contractes de copistes: en 1247 fra Castelló Bavi s'obliga, donant per garantia unes cases seves i una biblia, a copiar un llibre que havia cobrat per endavant; en 1260 En Ramón Basset de Piera es lloga com a copista per una certa quantitat, a més del menjar i el vestir. Com a llibreter s'hi menciona, en 1306, En Johannutius de Fulgineo, romà, que ven a Burdeus un digest a Arnau de Comes. D'il·luminador sols se'n cita un, mestre Miquel, i encara en 1413. Les notícies de relligadors confirmen que aquesta art l'exercien quasi únicament els jueus a Catalunya en el segle XIV, i els registres del nostre Arxiu del Reial Patrimoni en poden donar moltes altres proves. — Aquesta publicació de l'incansable Mn. Mas, de tan gran interès per a l'estudi de les nostres biblioteques mig-evals, ha de marcar el començ de la història de la llibreria Capitular de Barcelona. Però els documents aïllats diuen ben poca cosa, si s'obliden els mateixos manuscrits que afortunadament s'hi conserven encara, i que és urgent donar a conèixer, començant per publicar el catàleg que en dreça el P. Caresmar. Déu vulgui que hagin passat per a no tornar els temps en els que no es permetia pendre notes d'aquell inventari a un savi tan venerable i digne de confiança com el P. Denifle!

BATISTA I ROCA, J. M.: *Catàlech de les obres lulianes d'Oxford* (p. 204-228). — Els fons lulians de les biblioteques angleses no havien estat encara analitzats detingudament, i això augmenta l'interès de la descripció dels manuscrits d'Oxford (principalment la Bodleiana), que ha començat a publicar el Sr. B. La major part dels manuscrits es refereixen a obres d'alquímia, i demostren la popularitat que els apòcrifs lulians obtingueren a Anglaterra en els segles XVI i XVII. El descobriment d'un text català anterior a 1450 del *Testamentum* és veritablement una troballa, perquè demostra que Catalunya no permanesqué del tot allunyada, com se creia, del falsejament de la personalitat científica de R. Lull. La descripció dels manuscrits és feta amb molta cura i detall. — J. R.

Butlletí del Centre Excursionista de Vich, I, 1914.

PALMIERI, J. B. : *El Codice Summa Institutionum Placentini del Museu Episcopal de Vich* (p. 129-135). Estudi sobre aquest manuscrit (núm. LXXXII del Catàleg Villanueva), únic conegut que contingui la *Summa codicis* d'En Roger, amb el complement afegit pel Placentí (glosador mort en 1192). L'autor, després d'analitzar el contingut del manuscrit, en dóna una descripció publicant-ne un petit facsimil. — *Notes d'arxiu* (p. 153). Entre elles s'hi dóna un inventari de la Seu de Vich al segle xè, en el que s'hi senyalen alguns llibres. Semblen endevinar-s'hi faltes de lectura. Els llibres són quasi els mateixos mencionats en l'inventari de l'any 957, fet a la mort del bisbe Wadamir (Villanueva, VI, 273), i no hauria estat de més que l'anònim editor l'hagués relacionat amb ell. En l'últim publicat, són interessants les al·lusions a persones o esglésies que tenien llibres en poder seu. — R.

Cenacle. Revista cultural. Manresa. I (1915).

ARDURIU PASQUAL, A. : *Les Biblioteques municipals* (pp. 2 i 3).

CRÒNICA

BARCELONA

BIBLIOTECA DE CATALUNYA. ESTADÍSTICA SETEMBRE-DESEMBRE : *Llibres entrats.* — El nombre de llibres registrats el 31 de desembre de 1915 pujava a 32,999. L'augment ha estat, doncs, en els quatre mesos darrers, de 2,613 obres, amb un total de 4,707 volums, que es distribueixen en la forma següent:

	Obres	Volums
Donatius	2,251	4,125
Canvis	265	439
Compra	97	143
Total.	2,613	4,707

L'extraordinari augment dels donatius s'explica per haver estat inventariada, en el temps que ressenya aquesta crònica, la col·lecció cervàntica cedida per D. Isidre Bonsoms a l'Institut d'Estudis Catalans (v. BUTLLETÍ, II, 120) i la qual és formada per 1,805 títols, representant un conjunt de 3,367 volums i fullets.

L'augment total experimentat per la BIBLIOTECA en l'any 1915 ha estat de 4,814 obres, i de 8,121 volums, ingressats pels conceptes següents:

	Obres	Volums
Donatius.	3,103	5,524
Canvis.	265	404
Compra	1,446	2,193
Total.	4,814	8,121

Vegi's la comparació d'aquest resultat amb el de l'any anterior :

	OBRES		VOLUMS	
	1914	1915	1914	1915
Donatius.	2,627	3,103	3,265	5,524
Canvis.	253	265	477	404
Compra	1,325	1,446	2,805	2,193
Total.	4,205	4,814	6,547	8,121

Han ingressat, doncs, 609 obres i 1,574 volums més que en l'any 1914. La puja més considerable s'observa en els donatius, per la raó indicada (476 títols); vénen després els llibres comprats i els canvis, amb 121 i 12 números més respectivament.

Entre els donadors més importants hi ha els següents:

	Vols.		Vols.
Agell, J.	1	Malgà, Mn.	2
Alcover, Mn. A. M.	3	Marquès, R.	3
Alós, J. M. d'	6	Martorell Trabal, F.	5
Alós, R. d'	68	Massó Torrents, J.	2
Aranzadi	1	Mestre Noé, F.	1
Arenas, Mn. A.	3	Miquel i Planas, R.	1
Bertràn, M. J.	1	Miret i Sans, J.	2
Carner, J.	78	Morató, J.	90
Clascar, Mn. F.	316	Oliva, V.	1
Coelho, J. A.	1	Prat de la Riba, E.	55
Colominas, J.	1	Puig i Cadafalch, J.	1
Fius	1	Roig i Roqué, J.	2
Givanel Mas, J.	3	Rubió i Lluch, A.	15
Guasp, F.	1	Segalà Estalella, Ll.	1
Klumpf, L.	1	Terradas, E.	1
L'Avenç	5	Torrents, Munner, A.	1
Lliga Regionalista	1	Valls i Taberner, F.	9
Macià, J. M. de	21	Vidal, Ll. M.	2

La senyora Viuda de D. J. Pasola Ginfrer, empleat de la Diputació de Barcelona, va cedir a la BIBLIOTECA, en memòria de seu difunt espòs, una col·lecció dels seus llibres, important en conjunt 182 volums.

ADQUISICIÓ DE MANUSCRITS. — Per compra s'han adquirit els següents:

398. *Modus sepeliendi monachos Sancti Hyeronimi*. Vall d'Hebron. 1734.

399. *Obras de Pindar i de Teocrit* (en grec). Segle xv^a. Manuscrit procedent de la biblioteca de Poblet.

401. *Doctrina christiana* composta pels PP. Missioners d'Escornalbou. Segle xviii^a.

402. *AMAT I SENJUST* : Excursions per Catalunya. Segle xviii^a.

419. *Memoria istorica di diversi successi tragici ed amorosi occorsi in Napoli o altrove a Napolitani*. Segle xvii^a.

Donatius:

400. «*Planos estados y relaciones...*» de l'Amèrica Espanyola. Segle xviii^a. Donatiu d'un bibliòfil barceloní. Amb nombrosos mapes en color.

403 a 418. 16 vols. dels segles xvii^a i xviii^a de tesis i apunts de filosofia. Donatiu del Dr. Frederic Clascar.

ARXIU. — La col·lecció de pergamins s'ha vist augmentada considerablement durant els quatre darrers mesos de 1915 amb els donatius següents: Del Sr. Miret i Sans, un miler de documents de diversos segles, des del x, relatius a molts indrets de Catalunya, sobretot Organyà, Sant Pere d'Ager, Terrassa, Alguayre, Sant Cugat. Entre ells es

troben algunes butlles i el testament del comte Guinart de Rosselló, any 1172, en trasllat contemporani de l'original. Del Sr. Joàn Givanel i Mas, una lletra de Paulus V, any 1607, dirigida al seu Nunci a Espanya sobre el monestir d'Alguayre. Del Sr. Salvador Babra, un document datat a Rodes, en 1376, en el qual el Gran mestre de l'Hospital confirma un nomenament fet pel castellà d'Amposta En Joàn Fernández de Heredia.

S'ha continuat l'ordenació de l'Arxiu. Actualment, tota la documentació en pergami ja es troba instal·lada en dos armaris amb calaixos grans, de poca alsada, dintre dels quals es poden establir les divisions que es vulguin mitjançant caps obertes de la mateixa alsada que el calaix. D'aquesta manera, en cada un d'aquests, es fan les classificacions que es cregui convenient dels pergamins que s'hi guarden, atenent llur assumpte, època, tamany, etc. Tots els que són entrats fins ara hi han estat posats plans, en general després d'haver-los premsat humitejant-los lleugerament pel revers.

El registre de tota la documentació de l'Arxiu, documents en paper o pergami, lligalls, volums, etc., ja està molt avançat. En ell s'especifiquen tots els principals detalls perquè es puguin verificar. El número d'ordre, correlatiu, que se'ls hi dóna, constitueix ja una part de la signatura definitiva, la qual compendrà, a més, altra xifra de col·locació, en redactar-se les cèdules del catàleg. Aquest es començarà aviat, tan bon punt estigui al corrent l'inventari-registre.—A.

LECTORS. — En els quatre mesos a que es refereix aquesta crònica, s'han facilitat 375 targetes d'admissió a altres tants llegidors. El nombre total dels inscrits el 31 de desembre era de 1,710, de la qual xifra 936 perteneixen als presentats en aquest any; com que dels 774 inscrits en l'any 1914 sols se n'han presentat 318 a renovar la targeta d'admissió, resulta que el total veritable de lectors que han visitat la BIBLIOTECA l'any 1915 ha estat de 1,254, els quals han ocasionat un total de 6,415 assistències en els mesos de setembre-desembre, i de 14,282 en tot l'any 1915. El promig per lector ha estat, doncs, de 11'488 contra 6'019 de l'altre any.

Quadre comparatiu dels lectors en els mesos de setembre-desembre de 1914 i 1915:

	1914	1915
Setembre	455	910
Octubre.	1,051	1,429
Novembre.	1,032	2,161
Desembre	795	1,915
Total.	3,333	6,415

El número d'obres servides amb butlletí de comanda ha estat el següent:

Setembre	461
Octubre	711
Novembre	1,092
Desembre	873
Total.	3,137

Durant tot l'any ha pujat aquesta xifra a 9,317 obres. Com se veu, quasi dues ter-

ceres parts dels concurrents, consulten sols els llibres posats en la Sala de lectura a la lliure disposició dels lectors.

Distribuïts per matèries, els llibres s'agrupen en la forma següent:

	Setembre a Desembre	Total 1915
Obres generals, Bibliografia	140	475
Filosofia	195	500
Religió.	134	399
Dret i ciències socials	159	470
Filologia	167	470
Ciències pures	569	1,714
Ciències aplicades	622	1,681
Belles Arts	275	775
Literatura.	490	1,785
Historia i Geografia	386	1,048

La BIBLIOTECA ha estat oberta tots els dies hàbils, llevat de la primera setmana d'octubre, en la qual s'ha procedit, segons prescriu el Reglament, a la revisió de les existències.

CATALOGACIÓ. — En el mes de maig s'ha començat a dur l'estadística dels llibres que es cataloguen diàriament, així com del nombre de cèdules de referència redactades. En els vuit últims mesos de l'any 1915 s'han omplert unes 2,537 cèdules matrius d'altres tantes obres, i 4,932 de referència, i s'han catalogat, a més, 154 volums de revistes o continuacions. En aquestes xifres no s'hi inclouen les cèdules corresponents a la col·lecció cervàntica Bonsoms, que ha estat també catalogada quasi íntegrament abans d'acabar l'any.

Les obres que, degudament catalogades, s'han posat a la disposició dels lectors, pugen a 1,720, distribuïdes per matèries en la forma següent:

Obres generals	139
Filosofia	104
Religió	341
Filologia.	59
Ciències pures.	63
Ciències aplicades	133
Belles Arts.	94
Literatura	439
Historia	186

DIPÒSIT DE LA INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTORIA NATURAL. — En virtut d'una convenença feta amb la Secció de Ciències de l'Institut, la I. C. d'H. N. ha deixat en dipòsit a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA una bona part de les col·leccions periòdiques que reb en canvi, per a que resulti més fàcil la llur consulta i aprofitament. En el mes de juliol de 1915 es va fer la primera entrega de llibres, els quals han estat inventariats en un registre especial. Les series rebudes fins ara formen un total de 696 volums, i són les següents:

- Annual Report of the Board of Regents of the Smithsonian Institution, 1901-1907.
 Id. id. Report of the U. S. National Museum, 1900-1904.
 Missouri Botanical Garden, 1905-1912.
 U. S. Geological Survey (Monographs). Vol. 47-52.
 » » » Annual Report, 1903-1904.
 » » » Geology and ore deposits of Butte District.
 U. S. Geological Survey. Mineral Resources, 1903-1912.
 Illinois States Geological Survey (Bulletins), núm. 10, 12-19, 22, 25.
 U. S. Geological Survey (Water Supply Papers), núm. 99-363. (Hi manca algún número.)
 U. S. Geological Survey (Bulletin), núm. 234-599.
 Annual Report of the U. S. Geological Survey, 1904-1905, 1906-1913. (Id.)
 U. S. Geological Survey (Professional Paper), núm. 29-90, (Id.)

BIBLIOTEQUES POPULARS. — El report del Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya a l'Assamblea celebrada en el mes de novembre de 1915, exposava lo següent, sobres les biblioteques populars:

«L'estudi sobre Biblioteques populars que tinguérem l'honor de posar en consideració de l'Assamblea de maig prop-passat, així com els acords que n'eren la conseqüència, presenten un tot orgànic que a vosaltres vos escaigué sancionar, àdhuc en sos petits detalls, per tal de no desvirtuar el sentit i eficàcia del projecte que el Consell Permanent vos sotmetia. I aquest fet, que en opinió del Consell, és garantia del bon èxit (en sa accepció més noble) de l'empresa cultural que entre tots perseguim, esperonà en nosaltres, encara més, l'esperit de responsabilitat i el bon desig que sentíem de veure arrelada a Catalunya una institució com aquesta de les Biblioteques populars, que, tal com el vostre manament les plantejava, no poden portar, dins la nostra patria i dins la nostra cultura en general, sinó fruits de benedicció.

Ara diguem de seguida, però, que els acords, el desenrotllament dels quals l'Assamblea ens confiava, no formen pas ço que s'entén per un projecte sense risc: vol dir d'execució còmoda i fàcil i acceptació segura. El pla de Biblioteques populars, tal com ens el posàreu a les mans, fruit és, més aviat, de selecció: experiència a fer, també, damunt la col·lectivitat, mes sempre a condició que la col·lectivitat aprengui a amotllar-se, ductilitzant-se, a tota una gamma de requisits i condicions que l'han d'obligar a civil disciplina. Les nostres Biblioteques, que tindran un catàleg preestablert; que s'hauràn de dividir en Biblioteques de primer, segon o tercer grau, segons sigui la importància de la població que les sol·liciti; que seràn instal·lades en edificis expressament construïts i segons tipus previament acordats; que hauràn d'ésser dotades de personal tècnic competent, i, encara, s'imposa que aquest personal sigui femení, etc.; troben precisament, en aqueixes limitacions i precaucions, la raó de la seva definitiva viabilitat; la força i substància que les haurà de fer demà profitoses. Mes aquesta mateixa distinció i originalitat, que són la gràcia de la novella institució, ¿no es podien convertir també en l'obstacle que allunyés, o disminuís almenys, la concurrència de poblacions sol·licitants de Biblioteques? Perquè no hem de perdre de vista que, per aconseguir-ne una, no solament s'havien de subjectar els peticionaris a les limitacions transcrites més amunt, sinó que, al mateix temps (segons la base IX del projecte aprovat per l'Assamblea), per a tenir probabilitats d'adjudicació, les ciutats, viles i pobles que pretinguessin Biblioteca, calia que oferissin, per la llur part, un concurs econòmic que facilités l'execució del pla.

Així, en altre ordre d'idees, respecte de l'Escola Especial de Bibliotecaries. La sola lectura de les Bases que figuren a l'apèndix d'aquest mateix volum ja revela el criteri restrictiu, el punt de vista d'estreta relació que, en redactar-les, establí el Consell entre l'enlairaat concepte que de les Biblioteques populars té l'Assamblea i allò que ha d'ésser

el personal femení encarregat de servir-les. En estatuir, doncs, les normes per a la formació de bibliotecaries, hem volgut proveir (d'acord amb les vostres indicacions) a la creació i propagació d'un tipus social que ajudés a l'obra de transformació de les condicions intel·lectuals de la nostra dona i també de la nostra societat en general. I per a fer això, obliguem les aspirants a un examen d'ingrés, hem fixat en tres anys la duració de la carrera, i hem assenyalat, així en les matèries pròpies dels exercicis d'ingrés com en la distribució d'assignatures a l'Escola, les línies principals d'una educació ensems tècnica, selectíssima i patriòtica, armant la futura bibliotecaria d'instruments de cultura fins ara reservats als molt escollits. També cal discutir, en teoria, els aventatges d'aquest procediment ennoblidor. Però, en la pràctica, ¿havia de trobar, una Escola així constituïda, aquella bona acceptació que la fes apta per a expandir i multiplicar els fruits que prometia la seva seriosa i acurada organització? En altres paraules: amb tot i donar-se l'aventatge que l'alumna aprovada en l'examen de revàlida pogués ingressar directament en el Còs especial de Bibliotecaries, i de fixar-se com a superior a 1,000 pessetes el sou d'aquest ingrés, ¿tindríem la sort de veure l'Escola prou nodrida d'aspirants al títol que oferíem, o bé la duració de la carrera, junt amb la seva complexitat, esllanguiria i retrauria àdhuc els temperaments més coratjosos?

Heus-aquí els dubtes, els dos interrogants (aquest darrer i el ja esmentat que fa referència a presentació, pels pobles, de sol·licituts de Biblioteca) que el Consell volia esvair i resoldre de seguida, per tal de poder oferir a l'Assamblea, ja solucionada, la primera i més difícil experiència que, per via d'orientació, es podia intentar respecte l'esdevenidor del projecte d'instauració de Biblioteques populars a Catalunya.

Ja celebrats avui, i closos, els dos primers concursos que el Consell a l'efecte convocà (l'un, entre els pobles, per a la petició de Biblioteques; l'altre per a proveir dèu places d'alumnes de l'Escola de Bibliotecaries), vist llur bon resultat, i ateses sobretot les consideracions, ara de poc esmentades, sobre la naturalesa de l'afer, la impressió del Consell, en ço que fa referència a la viabilitat immediata de la novella institució, no pot ésser més optimista.

Vuit són els Municipis catalans que, ben avinguts amb l'estricta reglamentació que convingui imposar-los, i suscrivint, per llur part, ofertes ben estimables, demanen a la Mancomunitat, que vulgui fer-los la mercè de fundar, en llur terme, una Biblioteca popular. Quinze foren les senyoretes aspirants al títol de Bibliotecaria que, freturoses de perfeccionar la seva educació i capacitar-se, després d'un llarg aprenentatge, per a l'alta missió social que s'assigna al nou càrrec, instaren del Consell ésser admeses a l'examen a què cal sotmetre's per ingressar a l'Escola. Entre les sol·licituts de Biblioteca, confia el Consell poder escollir quatre dels oferiments, i correspondre-hi amb sengles fundacions, triant, almenys, una Biblioteca de cada un dels tres graus. I nomenat ja (provisionalment i per un any) el professorat de l'Escola, es començaren a donar les classes dintre els primers dies d'aquest mateix novembre... I encara més: corresponent a una petició que li féu en son dia el Consell de la Mancomunitat, la Diputació Provincial de Barcelona acaba de concedir l'oportuna autorització perquè les Biblioteques populars que projectem establir puguin ésser sucursals de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA.

Resta, doncs, assegurat en la pràctica, en tota sa integritat i amb aquella mateixa puresa amb què iniciaren la institució, el normal funcionament del nou organisme de cultura en la creació i difusió del qual la Mancomunitat té posades, amb justícia, tan bones esperances. — Palau de la Generalitat, 17 de novembre de 1915.»

Informe dels senyors Director i Inspector de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA respecte de la manera de funcionar de les Biblioteques populars:

«Amb data 31 de juliol de 1915, l'Excm. Diputació de Barcelona passà a informe de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA una comunicació del Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya demanant autorització perquè les Biblioteques populars que té en projecte puguin ésser sucursals de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA. Corresponent a la honrosa consulta d'aqueixa Excm. Diputació, tenen els que sotscriuen, la satisfacció de declarar que se senten completament identificats amb l'esperit que ha informat la demanda

del Consell Permanent de la Mancomunitat, creient d'absoluta conveniència que es doni a les Biblioteques populars, avui en estudi, el caràcter de branques o sucursals de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA.

Aquesta íntima relació entre el dipòsit central i les filials, hauria d'exterioritzar-se de dues maneres: a) establint en la forma més generosa possible el préstec de llibres no sols entre la BIBLIOTECA DE CATALUNYA i les populars, sinó també entre aquestes últimes; b) donant a les populars una organització igual, en les línies essencials, a l'establerta en la BIBLIOTECA DE CATALUNYA per a l'ordenació i catalogació del fons dels llibres. Aquesta uniformitat no hauria de perjudicar, naturalment, de cap manera, la flexibilitat de moviments que tota Biblioteca popular requereix per a poder-se adaptar ben íntimament a les condicions del mitjà on sigui instal·lada. S'hauria de tenir en compte, ademés, que les ordinacions que regulen el servei del públic han d'ésser molt més lliberals en les Biblioteques populars que a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, obligada, pel seu caràcter de nacional, a pendre tota mena de precaucions que garantitzin la conservació, per a les futures generacions, dels tresors que li són confiats. En reglaments especials s'establiria la forma en què s'haurien de deixar al públic de les Biblioteques populars els llibres enviats en préstec des de la de Catalunya; en alguns casos, i tractant-se de col·leccions que a Barcelona seràn també excloses del préstec domiciliari, els llibres de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA sols haurien d'ésser utilitzats a la sala de lectura de les populars.

Establertes en aquesta formales relacions entre unes i altres Biblioteques, s'aconseguirà donar el grau màxim de mobilitat als llibres de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, traient-ne el major profit possible.

La BIBLIOTECA DE CATALUNYA ha de complir amb els fins de dues classes de llibreríes que es distingeixen perfectament a les terres que han arribat a la plenitud del desenrotllament en aquesta qüestió: la Biblioteca-Museu i la Biblioteca pública o lliure. La primera, del caràcter de la qual participen més o menys totes les grans Biblioteques nacionals, es proposa recullir tot el material bibliogràfic possible, servant-lo a la posterioritat com a document d'alt interès històric. Però aquesta mena de Biblioteques, tant per la quantitat de llurs fons com per les precaucions que exigeix llur caràcter de Museu, no es poden posar fàcilment al nivell del gran públic, a qui és sempre més fàcil orientar-se en una selecció que no pas en una bibliografia completa, ni li poden tampoc oferir sempre les facilitats que troba en el tipus de Biblioteques batejat pels anglesos amb el nom de *free library* (recordi's que el *British Museum* i la *Bibliothèque Nationale* de París no permeten el préstec a domicili). Això obliga a cercar un organisme més flexible, una Biblioteca feta més per als lectors que no pas per als llibres, i on els fons bibliogràfics poguessin ésser posats a guany d'un modo intensiu: aquest tipus ha trobat la seva representació més viva en les *Free Town Libraries* dels Estats Units.

Però la nostra BIBLIOTECA DE CATALUNYA ha d'ésser el Museu de la nostra producció catalana de tots els temps, antiga i moderna; ha de participar també del caràcter de les biblioteques universitàries alemanyes, estant al corrent de totes les novetats de la ciència i podent-les comunicar lliurement a domicili, als professors i estudiants; finalment ha de proporcionar medis de conrear llur esperit a les persones que viuen d'una professió allunyada dels estudis. Aquests tres fins s'obtenen convertint la BIBLIOTECA DE CATALUNYA en la central d'una xarxa de sucursals esteses per tota la nostra terra, i fins més endavant instal·lades en barris allunyats de Barcelona, que multipliquin la seva capacitat d'atracció i difusió, convertint-la en un organisme obert a totes les classes de la societat, i del que, sense destorbar-se mutuament, se'n poden aprofitar totes.

D'aquesta manera, les nostres Biblioteques populars, vindrien a ésser, respecte de la Nacional Catalana, una cosa semblant a les que als Estats Units o Anglaterra funcionen amb el nom de *branch libraries*: elles poden fer directament el servei de préstec, independentment de la central, però estant-hi lligades administrativament, i tenen col·leccions permanents demés de les que reben per un espai de temps de la central o de les que canvien periòdicament amb les similars per a mantenir sempre despert, amb la renovació de llurs cabals bibliogràfics, l'interès dels llegidors. Establint una organització semblant, les nostres Biblioteques populars no sols servirien al públic llurs llibres propis, sinó tots aquells que la BIBLIOTECA DE CATALUNYA pogués destinar al préstec forà.

Dos grans aventatges s'obtindrien fent l'organització en tal forma: augmentar l'eficàcia de la Biblioteca mare, i aixecar el prestigi de la popular, evitant-se des del principi el perill de desencoratjar el lector que no troba en una Biblioteca incipient més que ben poca cosa del que desitja veure, i que s'esbravi ràpidament l'interès que una petita llibreria, sense grans medis materials per a renovar ses existències, pugui oferir.

Perquè esdevingui viable i fructuós aquest pla, es necessiten dues coses: Primer, la uniformitat completa en els mètodes de catàleg, sistematització i ordenació dels llibres de les populars, atenent-se, en això, als procediments empleats en la BIBLIOTECA DE CATALUNYA. Aquesta uniformitat no és gens difícil d'obtenir des del moment que el personal que cuidarà de les noves Biblioteques haurà rebut la seva educació tècnica en la de Catalunya. En segon lloc, la formació d'un catàleg general únic, que hauria d'ésser imprès no en forma de llibre, que no permet intercalacions i és vell abans de publicar-se, sinó en cèdules. N'hi hauria prou amb què de tota obra destinada a la BIBLIOTECA DE CATALUNYA o a les populars se n'imprimís en diversos exemplars la cèdula de catàleg, la qual es repartiria a totes les Biblioteques perquè totes elles estiguessin al corrent de les noves adquisicions de cadascuna. Així el lector del més allunyat recó de Catalunya podria saber tot seguit el lloc on existís un llibre per ell demanat. Als Estats Units hi ha algunes grans Biblioteques que imprimeixen així llurs catàlegs, i darrerament se començà a assajar igual sistema a la de Berlín per a formar el catàleg únic de totes les Biblioteques prussianes. El BUTLLETÍ DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA podria tenir una secció que esdevingués l'orgue d'aquestes Biblioteques populars i servís de medi de relació de les unes amb les altres, com el *Bulletin des Bibliothèques Populaires*, de París, o les *Blaetter für Volksbibliotheken und Lesehallen*.

La tendència, avui general en el règim de les Biblioteques populars, va cap a centralitzar-les en una, de la que vénen a ésser filials o sucursals. Els Estats Units han donat l'exemple amb la llei promulgada per l'Estat de Nova York sobre les *Free Town Libraries*, que posa les Biblioteques públiques sota la direcció de la Universitat que les subvenciona. A Alemanya, a la província de Posen, on el Govern prussià invertí grans quantitats en Biblioteques populars destinades a fortificar l'esperit alemany a Polònia, l'experiència ha demostrat la necessitat d'establir una direcció única sobre tot l'organisme de les Biblioteques, i, a tal efecte, es creà la Biblioteca provincial circular, que és un departament de la *Kaiser-Wilhelm-Bibliothek* de Posen i és regit pel director d'aquesta. Ella és la que cuida de reformar i reforçar anualment les existències bibliogràfiques de les Biblioteques que d'ella depenen, evacuant llurs consultes i constituint el punt d'apoi de l'organisme. Finalment, a França mateix, on s'establiren les Biblioteques populars municipals i les lliures, amb recíproca i absoluta independència, és cada dia més intens el moviment en favor d'una unió administrativa i jeràrquica de totes elles, en benefici del públic i de l'aprofitament dels capitals empleats.

Aquestes són les raons que creiem del cas exposar en favor de la demanda del Consell Permanent de la Mancomunitat i del nostre propi criteri.

L'Excm. Diputació de Barcelona resoldrà el que consideri més convenient. — Barcelona, 19 de setembre de 1915. — *El Director*, JORDI RUBIÓ. — *L'Inspector*, J. MASSÓ TORRENTS.»

ESCOLA DE BIBLIOTECARIES : Organització:

«La conveniència en aquesta etapa de crisi general, de reduir al mínim possible les despeses que han d'esdevenir ordinàries, imposa en l'organització d'aquesta Escola el criteri de formar-la no a base de professors que trobin en aquesta ensenyança la funció primordial de llur activitat, i per tant hagin d'esperar-ne una retribució suficient per a viure'n, sinó per via d'acumulació d'aquestes càtedres a personalitats que ja en l'ensenyança, ja en la investigació, hagin assolit una situació prestigiosa i puguin, per una modesta retribució, donar les noves ensenyances.

Així s'aconsegueix, d'una banda, el màxim d'economia amb el màxim de nivell científic en el professorat; d'altra banda, es completa la remuneració, sempre deficient i escassa, dels càrrecs docents, en la forma d'acumulació de funcions semblants, acostumada en quasi tots els països.

Hagut esment d'aquestes raons,

El Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya, ha deliberat :

I. Per a formar el Tribunal d'examen d'ingrés a l'Escola de Bibliotecaries són designats D. Eugeni d'Ors, D. Pompeu Fabra i D. Emili Asencio.

II. Es confia, amb caràcter interí, la càtedra de Bibliologia (classe setmanal) a D. Jordi Rubió, Director de la BIBLIOTECA DE CATALUNYA, amb la gratificació de 500 pessetes; la de Llengua llatina (classe diària) a don Lluís Segalà, professor de la Universitat de Barcelona; la de Teoria i història de la Cultura (lliçó diària) a D. Eugeni d'Ors, Secretari de l'Institut de Ciències; i la de Principis i desenrotllament històric de les Ciències físiques i naturals (lliçó diària) a D. Rafel Campalans, professor de Física de l'Escola Superior d'Agricultura, amb la gratificació de 1,500 pessetes cada un, i amb el mateix caràcter provisional o interí.

Per a l'estudi de la Gramàtica catalana, assistiran les alumnes a la classe creada per la Diputació de Barcelona, confiada a D. Pompeu Fabra.

III. Es designat també interinament D. Eugeni d'Ors per a exercir les funcions de Director de l'Escola, i la senyoreta Maria Lois per a desempenyar la Secretaria.

IV. Es gestionarà de la Diputació de Barcelona que permeti instal·lar aquestes classes a l'edifici de la Universitat Industrial, habilitat per a Escola de Bells Oficis.

V. Les despeses de l'Escola fins a 31 de desembre d'aquest any, seràn abonades amb càrrec al capítol IV, art. 2.ª, partida 49, de l'actual Presupost.

Palau de la Generalitat, 14 d'octubre de 1915. — *El President, E. PRAT DE LA RIBA.*
— *El Secretari interí, LLUÍS JANER.*»

OBRA DE BIBLIOTEQUES POPULARS. — Amb aquest títol, l'Associació Protectora de l'Ensenyansa Catalana ha publicat la següent circular:

«Es una antiga llei la que fa nàixer les més altes efusions al volt de les més altes idees. Hi ha un precedent en totes les èpoques de que en la cursa de les accions més belles ha voleiat la crinera dels més bells entusiasmes. Es, doncs, obeint a aquest precedent i a aquella llei antiga que la nostra actuació comença. La Mancomunitat de Catalunya ha pres darrerament un acord de la més alta significança. En la nostra Assamblea Nacional s'ha acordat la instauració de Biblioteques Populars a Catalunya com a millor mitjà per a la difusió de cultura en el nostre poble. I l'Associació Protectora de l'Ensenyansa Catalana, que ha estès sa col·laboració a tot el que sia difondre coneixements segons una manera ben nostra, ha cregut que devia aportar sa contribució d'amor i crear en son si un organisme fomentador de les institucions ideades. Heus-aquí la raó d'existència d'aquesta Obra de Biblioteques Populars.

Mancava a Catalunya una intensa acció difusora de coneixements que fós a l'ensem regularitzada per una disciplina orgànica. Heus-aquí, doncs, la missió de les Biblioteques Populars : difondre saber amb seny : crear fonts de coneixement apartant-se d'aquells exemples de sales de lectura on es recullen totes les publicacions gratuïtes i tots els llibres inútils que s'han escrit. Les Biblioteques Populars seràn, respecte això, d'una gran eficàcia, car en elles una consciència superior establirà una selecció de contingut. Els qui sien assedegats de coneixements no exposaràn llur esperit sobre l'abim d'una cultura dubtosa. D'aquesta guisa s'enriquirà la vida dels llocs on aquestes Biblioteques Populars s'instaurin, car elles difondran saber, que és norma, que és llevor d'educació civil. Temples de civilitat podríem nomenar aquestes Biblioteques Populars de Catalunya; temples en el silenci dels quals s'educarà el jove esperit del nostre poble.

Al foment d'aquestes belles institucions la nostra obra deu encaminar-se. I per a donar eficàcia a la tasca hem d'adreçar-nos principalment al poble que és el que les ha d'estimar. D'ell n'ha de pervindre el triomf de la idea nascuda. En que el poble la comprengui i l'ami és el deure que ens hem imposat. Cal que en les ciutats i viles catalanes es desperti un dalit de possessió de la Biblioteca popular. Cal que la gent la demani com demanaria pa en temps de fam o aigua en temps d'eixut. Es precis que floreixi arreu de Catalunya la il·lusió nova. Tots els homes deuen influir en llur radi d'acció per a que les corporacions les sol·licitin. Així, en el sol acte del desig, la influència de la Biblioteca ja es deixarà sentir. Car ha d'ésser una sensació molt bella trobar-se pres d'un anhel que

agermani les tendències més diverses, com el d'aquestes Biblioteques Populares que s'escamparan per nostra terra com una benedicció. — *Eugeni d'Ors*, president; *Antoni San-salvador*, viç-president; *Lluís Segalà i Estalella*, *Joaquim Folguera*, *Albert Bastardas*, *Francesc Layret*, vocals; *Francesc Rosell*, secretari.»

RESOLUCIÓ DEL CONCURS DE BIBLIOTEQUES POPULARS. — De resultes del Concurs obert (v. BUTLLETÍ, II, 130) sol·licitaren la concessió d'una Biblioteca Popular els Ajuntaments d'Olot, Sitges, Sant Hilari Sacalm, Sallent, Valls, Sabadell, Berga i Manresa, però les dues últimes peticions foren excloses pel Consell de la Mancomunitat per no avenir-se amb les condicions fixades en les bases corresponents. L'Ajuntament de Badalona acordà fer la petició, però no arribà a presentar-se al Concurs. Amb data de 23 desembre 1915 el Consell acordà concedir les següents biblioteques: de primer grau, a Sabadell, Olot i Valls; de segon grau, a Sallent.

BIBLIOTECA DEL CONSELL D'INVESTIGACIÓ PEDAGÒGICA (Ugell, 187). — Moviment de la Biblioteca durant el segon semestre de 1915.

Llibres extrets de la Biblioteca, amb especificació de llurs matèries.

Matèries	Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre	Total
Obres generals	32	22	10	7	19	29	119
Filosofia	16	14	27	22	25	41	145
Religió	4		3	10	6	3	26
Ciències socials i pedagogia .	163	130	140	173	181	182	969
Filologia	22	38	50	55	37	47	249
Ciències pures	54	67	74	99	106	97	497
Ciències aplicades	24	22	37	42	46	27	198
Belles Arts	28	41	32	25	35	27	188
Literatura	51	85	66	59	69	73	403
Historia	52	64	61	59	77	83	396
Sumes. .	446	483	500	551	601	609	3,190

Visitants que han vingut a la Biblioteca : 2,404.

INSTITUT DE CULTURA I BIBLIOTECA POPULAR PER A LA DÒNA (Elisabets, 12). — Moviment de la Biblioteca en el segon semestre de 1915:

Classificació per matèries	Biblioteca circulant		Biblioteca pública	
	Llibres deixats a domicili		Llibres llegits a la Biblioteca	
0 Treballs Generals i bibliografia. .	137		53	
1 Filosofia	102		21	
2 Religió-Teologia	165		11	
3 Ciències Socials-Dret	359		46	
4 Filologia	112		43	
5 Ciències Naturals	93		25	
6 Ciències Aplicades	109		20	
7 Belles Arts	76		25	
8 Literatura	3,168		142	
9 Historia i Geografia	269		25	
Total. .	4,590		411	

SOCIETAT DE GEOGRAFIA COMERCIAL (Barcelona). — En el núm. 11 de les seves publicacions (Barcelona-Horta, 1915) s'hi publica un inventari de les mapes, cartes nàutiques, plànols i atlas antics i moderns existents en la biblioteca d'aquesta corporació. S'hi mencionen en conjunt 236 exemplars, entre els que hi figuren reproduccions, moltes d'elles fotogràfiques, de les obres més interessants de l'antiga cartografia catalana. No s'han proposat els autors fer un catàleg, lo qual explica l'ordre no massa pràctic en que s'ha agrupat el material. De vegades s'hi troba a faltar la indicació del lloc on és conservat l'original, i algú cop una major precisió en la identificació de l'autor. Sembla, per exemple, que el núm. 77 es refereix a la famosa carta catalana que, procedent de la biblioteca del Louvre, figura avui en la Nacional de París, i en aquest cas, en lloc de citar l'opinió poc fonamentada que la creu d'autor italià, no haguera estat de més posar el nom del mallorquí Cresques, a qui sembla poder-se atribuir. De tota manera és un repertori ben útil, que demostra els ben orientats esforços de la Societat de Geografia per a constituir un nucli especialitzat en la seva biblioteca. — R.

CERVERA

BIBLIOTECA DE L'ARXIU MUNICIPAL. — Està constituïnt-se actualment, integrant-la diverses seccions:

1. *Biblioteca consultiva de l'Arxiu.* — Llibres i revistes de Història, Arqueologia, Arxivologia, Erudició, Estadística, etc., procedents principalment de donatius de l'Excm. Diputació de Barcelona, Excm. Ajuntament de Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, Real Academia de Bones Lletres i de particulars.

2. *Biblioteca Cerverina.* — a) Llibres estampats a Cervera, principalment en temps de la Universitat Literaria, des de 1722 pels impressors Josep Faig, Tomàs Senant, Manuel i Antonia Ibarra, Josep Barber, Segimón Bou Baranera, Josep Casanovas, Bernat Pujol i Francisco Beleta.

b) Llibres d'autors fills de Cervera: Pere Giscafré, Josep Corts, Josep de Vega i de Setmenat, Josep Salat, Joan i Josep de Nuix, Baró de Juras Reals, etc.

c) Llibres que directa o indirectament tinguin per objecte l'estudi de la ciutat o sa comarca, o la història llur.

— Algunes altres obres procedents de donatius particulars, les quals no entren propiament en les seccions esmentades, podran en son dia iniciar la formació d'una Biblioteca general.

— Escasses són les curiositats bibliogràfiques de la naixent Biblioteca: anotarem les següents:

Beeci de Consolació: Ms. del s. xiv-xv en paper, escrit a dos corondells, amb caplletres de color blau i vermell. És la traducció de Ginebreda (manquen uns quants fulls).

— Joan de Nuix i de Perpiñá: «El Espíritu del Cristianismo» (Ms. inèdit del s. xviii).

— Joan de Nuix i de Perpiñá: «Reflexiones imparciales sobre la Humanidad de los Españoles en Indias contra los pretendidos filósofos y políticos, para servir de luz a las Historias de los señores Raynal y Roberston de Don Juan de Nuix y de Perpiñá, adicionadas por el mismo autor y traducidas en lengua castellana por su hermano Don Josef de Nuix Perpiñá Tristany y de Bardaxi Bachiller en leyes y Doctor en Sagrados Cánones.»

Aquest Ms. fou estampat en l'any 1783 a Cervera en la Impremta de la Universitat.

L'original de Joàn Nuix havia estat publicat en italià a Venezia en l'any 1780.

— Josep de Nuix i de Perpiñà : «Defensa de las dos Potestades Eclesiastica y secular en su mayor extensión contra los que a título de defender la una impugnan la otra.» Ms. s. XVIII.

— Francisco Solsona i de Josa : «Varios conceptos Panegíricos y Morales.» — Ms. s. XVIII.

— Josep Corts : «Estado antiguo y moderno de la Ciudad de Cervera coordinado por Joseph Corts. Regidor perpetuo de la referida ciudad y capitan que fué de Infantería Española en el Regimiento de los naturales de Cervera. Se saca a la publica luz para eterno monumento de sus fidelísimos concitadinos.»

Ms. vers 1723, inèdit, malgrat estar tot dispost per a la publicació, inclús la Llicència i la Tassa.

— (Anònim) : «Maravillosa Vision que tuvo el H. Alonso Hermitaño de N. Señora del Camino. Aparición de Merlin el Nigromántico. Revelación de Texas arriba y elevación de Texas abajo.» Ms. s. XIX, principis. — A. D. S.

PRINCIPALS ADQUISICIONS DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

BIBLIOGRAFIA, BIBLIOLOGIA

- BARRANTES, Vicente : Catálogo razonado y crítico de los libros, memorias y papeles impresos y manuscritos, que tratan de las provincias de Extremadura. — Madrid, Rivadeneyra, 1865.
- BERWICK SAYERS W. C. : Canons of Classification applied, to «The subject», «The expansive», «The decimal» and «The Library of Congress» classifications. — London, Grafton & Co, 1715.
- GRAESEL, A. : Manual del Bibliotecario. — Santiago de Chile, 1913. T. I.
- Mélanges offerts a M. E. Picot par ses amis et ses élèves. — Paris, E. Rahir, 1913. 2 vols.
- MIQUEL PLANAS, R. : Bibliofilia. Recull d'estudis, observacions, comentaris y notícies sobre llibres en general y sobre qüestions de Llengua y Literatura catalanes en particular. — Barcelona. Vol. I, 1911-1914.
- PÉREZ PASTOR, C. : Bibliografía Madrileña; o Descripción de las obras impresas en Madrid. — Madrid, Tip. de los Huérfanos, 1891-1907. 3 vols. — La Imprenta de Medina del Campo. — Madrid, Rivadeneyra, 1895.
- SERRANO SANZ, M. : Apuntes para una Biblioteca de escritoras españolas desde el año 1401 al 1833. — Madrid, Sucs. de Rivadeneyra, 1903-1905. 2 vols.
- STEARNS, Miss L. E. : Essentials in Library Administration. — Chicago, American Library Association Publishing Board, 1912.
- WILSON, M. : Books for High School. — Chicago American Library Assoc., 1914.

FILOSOFIA

- BOUTROUX, E. : Science et Religion dans la Philosophie contemporaine. — Paris, E. Flammarion, 1913, [Bibliothèque de Philosophie scientifique.]
- FOSSEY, C. : La Magie assyrienne. — Paris, E. Leroux, 1902.
- HOFFDING, H. : Moderne Philosophen, — Leipzig, O. R. Reisland, 1905.
- JAMES, William : Some problems of Philosophy. — London, Longmans, Green & Co, 1911.
- JANDELLI, G. : Fondamenti della Morale. — Torino, Ditta Pombo, 1915.
- LAMENAIS, F. : Essais d'un système de Philosophie catholique, 1830-1831. — Paris, Blond & Co, 1906.
- PIQUER, A. : Lógica. — Madrid, J. de Ibarra, 1771.
- PIQUER, A. : Philosophia moral para la juventud española. — Madrid, B. Cano, 1787. 2 vols.
- RENAN, E. : Averroès et l'Averroïsme. — Paris, M. Levy, 1882.

RELIGIÓ

- AUBER, A. : Histoire et théorie du Symbolisme religieux avant et depuis le Christianisme. — Paris, Fechoz & Letouzey, 1884. 4 vols.
- CABROL, Dom : Introduction aux études liturgiques. — Paris, Blond & Co, 1907.
- CHEVALIER, U. : Poésie liturgique traditionnelle de l'Eglise catholique en Occident. — Tournai, Derclée, Lefebvre & Co, 1894.
- Eucologi : Publicació oficial del Congrés Litúrgic.

- gic de Montserrat. — Barcelona, Ramos, 1915.
- Genesis*. Uebersetzt u. erklärt von Hermann, Gunkel. — Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1910.
- HARNACK, A. : Beiträge zur Einleitung in das Neue Testament. — Leipzig, J. C. Hinrichs, 4 vols.
- HARNACK, A. : Lukas der Arzt, der Verfasser des 3ten Evangeliums u. der Apostelgeschichte. — Leipzig, J. C. Hinrichs, 1906. [Beiträge zur Einleitung in das Neue Testament.]
- JEREMIES, A. : Das Alte Testament im Lichte des Orients. — Leipzig, J. C. Hinrichs, 1906.
- LAGRANGE, M. J. : Le Messianisme chez les Juifs. — Paris, J. Gabalda & Cie, 1909. [Etudes Bibliques.]
- La Genesi*. Traducido en Prouvensau per Frederic Mistral. — Paris, H. Champion, 1910.
- LEITE DE VASCONCELLOS, J. : Religiões da Lusitania na parte que principalmente se refere a Portugal. — Lisboa, Imprensa Nacional, 1897-1913, 3 vols. [Contribuições da Sociedade de Geographia, de Lisboa.]
- LUTER, M. : Die Bibel, oder die ganze Heilige Schrift des Alten u. Neuen Testaments nach der deutschen Uebersetzung D. Martin Luther's. — Halle a/S. Canstein'schen Bibelanstalt, 1910.
- Martyrologium*, romanum Gregorii XIII, jussu editum Urbani VIII et Clementis X auctoritate recognitum; ac deinde anno 1749 Benedicti XIV opera ac studio emendatum et auctum. — Romae, Typis Polyglottis Vaticanis, 1913.
- MAURY, Alfred : Croyances et légendes du Moyen âge. — Paris, H. Champion, 1896.
- Rituale ecclesiae et diocesis Barcinonensis*, ad normam Ritualis romani, auctum, correctum et emendatum. — Barcinone, Pla, 1840.
- SHIMER, J. : A critical and exegetical Commentary on Genesis. — Edinburgh, T. & T. Clark, 1910. [The International Critical Commentary.]
- The Gelasian Sacramentary* : Liber Sacramentorum Romanae Ecclesiae. — Oxford, at The Clarendon Press, 1894.
- VIARD, P. : Histoire de la Dime ecclésiastique dans le royaume de France aux XIIe et XIIIe siècles. 1150-1313. — Paris, A. Ricard, 1912.
- WELLHAUSEN, J. : Die Composition des Hexateuchs u. der historischen Bücher des Alten Testaments. — Berlin, G. Reimer, 1899.
- WORDSWORTH, J. : The Ministry of Grace. — London, New York & Bombay, Longmans, Green & Co, 1903.
- WINER, G. B. : A treatise on the Grammar of New-Testament Greek, regarded as the basis for New-Testament Exegesis. — Edinburgh, T. & T. Clark, 1882. 3ª edition.
- DRET, CIENCIAS ECONÓMICAS
I SOCIALS, FOLK-LORE
- ALBERTI, Mario : L'Economia del Mondo prima, durante e dopo la Guerra europea. — Roma, Athenaeum, 1915.
- BULBENA TOSELL, A. : Asaig de Bibliografia paremiològica catalana. — Barcelona, Babra, 1915.
- CAMBÓ, F. : Actuació regionalista; a propòsit d'un article de Don Gabriel Maura Gamazo. — Barcelona, Lliga Regionalista, 1915.
- DONCIEUX, G. : Le Romancero populaire de la France. — Paris, Bouillon, 1904.
- EINAUDI, L. : Corso di Scienza delle Finanze. Seconda edizione. — Torino, E. Bono, 1914.
- GAY DE MONTELLÁ, R. : Seguros Marítimos. — Madrid, 1915. [Manuales Reus. Vol. 24.]
- GOBLET D'ALVIELLA : Croyances, Rites, Institutions. — Paris, P. Geuthner, 1911. 3 vols.
- HIRST, F. W. : The Political Economy of War. — London and Toronto, Dent, 1915.
- MASSLOW, P. : L'Evolution de l'Economie nationale. Introduction à la Sociologie et à l'Economie politique. — Paris, Giard & Brière, 1914.
- RUBIO BORRÁS, M. : Historia de la Real y Pontificia Universidad de Cervera. — Barcelona, A. Verdaguier, 1915.
- SERRA BOLDÚ, V. : Calendari folklòric d'Urgell. — Barcelona, Seix & Barral, 1914.
- WATSON, F. : Vives. On Education. A translation of the «De Tradendis Disciplinis» of Juan Luis Vives. Together with an Introduction... — Cambridge, at the University Press, 1913.

FILOLOGIA

- BACCI, L. & SAVELLI, A. : Dizionario Spagnuolo-Italiano. — Firenze, G. Banti, 1908.
- ERMONT, A. : Morphologie historique du Latin. — Paris, C. Klincksieck, 1914.
- FORCELLINUS, A. : Totius Latinitatis Lexicon. In hac 3ª editione auctum et emendatum a Josepho Furlanetto. — Patavii, Typis Seminarii, 1827-1831. 4 vols.
- FULLANA MIRA, L. : Gramàtica elemental de la llengua valenciana. Proleg d'En Teodor Llorente Falcó. — Valencia, Tip. Domenech, 1915. [Centre de Cultura Valenciana.]
- GRENPELL, B. & HUNT, A. : The Oxyrhynchus Papyri. Edited with translations and notes. — London, The Offices of the Egypt Exploration Fund., 1899-1914. Vols. II-X.
- LEXER, M. : Mittelhochdeutsches Taschenwörterbuch. — Leipzig, Hirzel, 1915.
- MIRET SANS, J. : Antics documents de llengua catalana. — Barcelona, Casa de Caritat, 1915.
- NONIUS MARCELLUS : De compendiosa doctrina, I-II. — Oxford, at the Clarendon Press, 1895, *Studi della Scuola Papirologica*. — Milano, Hoepli, 1915. [R. Accademia Scientifico-Letteraria in Milano.]
- VINAZA, Conde de la : Bibliografía española de lenguas indígenas de América. — Madrid, Tip. Sucs. de Rivadeneyra, 1892.

GEOLOGIA I PALEONTOLOGIA

- AGASSIS, L. : Etudes critiques sur les Mollusques fossiles. — Neuchâtel, Tip. Petitpierre, 1840.
- ALBERTI, F. : Ueberblick über die Trias mit Berücksichtigung ihres Vorkommens in den Alpen. — Stuttgart, J. G. Colta, 1864.
- BARRANDES, J. : Système silurien du Centre de la Bohême. — Prag & Paris, chez l'Auteur, 1852-1872. 5 vols.
- BRONN, H. G. : *Lethæa Geognostica*, oder Abbildungen und Beschreibungen der für die Gebirgs-Formationen bezeichnendsten Versteinerungen. — Stuttgart, E. Schwitzerbart, 1837 i 1838. 2 vols.
- BROCCHINI, G. B. : *Conchiologia fossile subapennina*, con osservazioni geologiche sugli Appennini e sul suolo adiacente. — Milano, G. Silvestri, 1843. 2 vols.
- CABRÉ AGUILÓ, J. : El arte rupestre en España (regiones septentrional y oriental). Prólogo del Excmo. Sr. Marqués de Cerralbo. — Madrid, Museo Nacional de Ciencias Naturales, 1915. [Junta para Ampliación de Estudios.]
- CUVIER, G. : Recherches sur les ossements fossiles. — Paris, E. D'Ocagne, 1834-1836. 10 vols.
- DE LANAY, L. : La Science Géologique, Les méthodes. Les résultats. Les problèmes. Son histoire. — Paris, Colin, 1913.
- DRUDE, O. : Manuel de Géographie botanique. — Paris, P. Klincksieck, 1897.
- DUMORTIER, E. : Etudes paléontologiques : Depots jurassiques du Bassin du Rhone. — Paris, Savy, 1864-1874. Parties I-IV.
- FONTANNES, F. : Le vallon de la Fully et les Sables à Cuccius des environs d'Heyrieux (Isère). — Lyon, Georg, 1875, 1889. 4 vols.
- GAUDRY, A. : Les Enchaînements du Monde Animal dans les temps géologiques. — Paris, F. Savy, 1883-1890, 1878. 3 vols.
- GIEBEL, C. : Repertorium Petrefacten Deutschlands. — Leipzig, List & Franke, 1866.
- GOLDFUSS, A. : Abbildungen u. Beschreibungen der Petrefacten Deutschlands u. der angrenzenden Länder. — Leipzig, List & Franke, 1862-1863. 2e Auflage.
- HAUG, E. : Traité de Geologie. — Paris, A. Colin, 1907.
- HAWLE, J. & A. J. C. CORDA : Prodom einer Monographie der böhmischen Trilobiten. — Prag, Calve, 1847.
- HERNANDEZ PACHECO, E. : Geología y paleontología del Mioceno de Palencia. — Madrid, Museo Nacional de Ciencias Naturales, 1915.
- HEER, O. : Flora tertiaria Helvetiae. Die tertiäre Flora der Schweiz. — Winterthur, Wurster, 1855-1859. 3 vols.
- Le Monde primitif de la Suisse. Trad. de l'Allemand, par Isaac Demole, Genève-Bale, Georg., 1872.
- Recherches sur le climat et la végétation du pays tertiaire. Trad. de Charles Th. Gaudin. — Winterthur, J. Wurster, 1861.

LANGLOIS, Ch. V. : La connaissance de la Nature et du Monde au Moyen Age. — Paris, Hachette, 1911.

LOCARD, A. & G. COTTEAU : Description de la Faune des terrains tertiaires moyens de la Corse. — Paris, Savy, 1877.

MIERS, H. : Mineralogy. An introduction to the scientific study of minerals. — London, Macmillan & Co. 1902.

MUNRO, J. & A. JAMIESON : A Pocket-Book of Electrical Rules and Tables, for the use of electricians and engineers. — London, Griffin & Co, 1908.

RÉROLLE, L. : Etudes sur les Végétaux fossiles de Cerdagne. — Montpellier, Bocher & fils, 1884.

ROBIN, A. : Géologie pittoresque : La Terre, ses aspects, sa structure; son évolution. — Paris, Larousse.

SACCO, F. : Il bacino terziario del Piemonte. — Milano, Tip. B. di C. Relleschini. D. C., 1889.

SANDBERGER, C. L. Fridolin : Die Land u. Süßwasser Conchylien der Vorwelt. — Wiesbaden, C. W. Kreidel, 1870-1875.

SAPORTA, C. : Le Monde des Plantes avant l'apparition de l'Homme. — Paris, G. Masson, 1879.

SAPORTA, G. : Origine paléontologique des arbres cultivés ou utilisés par l'Homme. — Paris, J. Baillière, 1888.

SAPORTA, G. DE & MARION A. F. : Recherches sur les Végétaux fossiles de Meximieux. — Lyon, Genève & Bale, H. Georg., 1876.

SERRES, M. DE : Géognosie des terrains tertiaires ou Tableau des principaux animaux invertébrés des terrains marins tertiaires, du Midi de la France. — Montpellier, Paris, Pomathio-Durville, 1829.

SCHARFF, R. F. : European Animals... — London, A. Constable & Co, 1907.

STEIMANN, G. & O. WECKENS : Handbuch der regionalen Geologie. — Heidelberg, Winter.

CIENCIAS FÍSICAS I MATEMÀTIQUES

BEAUREGARD, P. : Guide scientifique du Géographe-Explorateur. — Paris, Gauthier Villars, 1912.

BENOIT, J. R. GUILLAUME, Ch. E. : La mesure rapide des bases géodésiques. 4e édition. — Paris, Gauthier Villars, 1908.

BLIM, E. & ROLLENT DE L'ISLE, M. : Manuel de l'Explorateur. — Paris, Gauthier Villars, 1911. 2^a édition.

BRAGG, W. H. : Studies in Radioactivity. — London, Macmillan & Co, 1912.

BRIOT, C. : Cours de Cosmographie, ou Elements d'Astronomie. — Paris, Dunod, 1867.

CURRY, Charles Emerson : Electromagnetic theory of Light. — London, Macmillan & Co, 1915.

FABRY, E. : Problèmes de Mécanique Rationnelle à l'usage des candidats aux certificats de licen-

- ce et à la agrégation. — Paris, J. Hermann, 1915.
- IBBETSON, W. J. : An elementary treatise on the mathematical theory of Perfectly Elastic Solids with a short account of Viscous Fluids. — London, Macmillan and Co., 1887.
- JACOB, L. : Le Calcul mécanique. — Paris, Doin & fils, 1911. [Encyclopédie Scientifique. Vol. 27.]
- NEISON, E. : The Moon and the condition and configurations of its surface. — London, Longmans Green Co, 1876.
- OCAGNE, D. : Calcul graphique et nomographie. — Paris, Doin Fils, 1914. [Encyclopédie Scientifique. Vol. 27.]
- PIQUER, A. : Física moderna racional y experimental. — Madrid, Tip. Bl. Roman.
- RAMSAY, W. : Elements and Electrons. — London-New-York, Harper & Brother, 1912.
- REMOND, A. : Exercices de Géométrie analytique à 2 et à 3 dimensions. — Paris, Gauthier Villars & fils, 1898. 2 vols.
- SUDDARDS FRANKLIN, W. : Electric Waves. — New-York, Macmillan Co, 1909.
- SPATARO, D. : Trattato teorico e pratico di Idromecanica. — Milano, Hoepli, 1915.
- TISSERAND, F. : Traité de Mécanique céleste. — Paris, Gauthier Villars, 1889-1896. 3 vols.
- TURNER, W. E. S. : Molecular Association. — London, Logmans, Green & Co, 1915.
- GRAHAM CLARK, A. : Text book on Motor Car Engineering. — 1911.
- JOUAUST, R. : Le Ferro-Magnetisme. — Paris, O. Doin & Fils, 1911. [Encyclopédie Scientifique.]
- KAY THOMPSON, M. : Applied Electrochemistry. — New-York, Macmillan Co, 1911.
- KETCHUM, M. : Structural Engineers' handbook. Data for the design and construction of steel bridges and buildings. — New-York & London, Graw-Hill Book Co, 1914.
- KNIGHT, A. M. : Modern Seamanship. — New York, Van Nostrand Comp., 1914.
- LACQIN, L. : Construction et Réglage du Moteur à explosions appliqué à l'Automobile et à l'Aviation. — Paris, Bibliothèque Omnia.
- L'Art du Livre : Etude sur quelques-unes des dernières créations en typographie, ornementation de textes et reliure, exécutées en Europe et en Amérique. — Londres, Paris & New-York, 1914. [The Studio.]
- LE CHATELIER, H. : La Silice et les Silicates. — Paris, A. Hermann & Fils, 1914.
- LECKY, S. T. S. : Wrinkles in practical Navigation. — London, G. Philip & Son, 1915.
- LEJEUNE, E. : Manuel du Chauffournier et du Plâtrier. Quatrième édition revue et augmentée par H. de Graffigny. — Paris, Tignol. [Bibliothèque des Actualités Industrielles.]
- LOEWENSTEIN, L. & CRISSEY, C. : Centrifugal pumps. — London, Constable & Co, 1911.
- MAGNIER, M. D. : Nouveau manuel complet du Porcelanier, Faïencier, Potier de terre. — Paris, L. Mulo, 1898.
- MASMÉJEAN, A. : Machines thermiques marines. — Paris, Impr. Chaize, 1915.
- MASSENET, G., VALLEREY, J. & LETALLE, A. : Grément, Manoeuvre et Conduite du navire à voiles et à vapeur. — Paris, Challamel, 1911, 1915. 2 vols.
- MAUDUIT, A. : Recherches expérimentales et théoriques sur la commutation dans les dynamos a courant continu. — Paris, Dunod et Pinat, 1912.
- MOLESWORTH, G. & H. Bridges : Pocket-book of useful Formulae and Memoranda for civil, mechanical and electrical engineers. 27th edition revised and enlarged with an Electrical supplement by Walter H. Molesworth. — London, Spon, 1915.
- MOYER, J. : Steam Turbines. — New-York, Wiley & Sons, 1914. 2^d edition.
- NICOL, G. : Ship Construction and Calculations. — Glasgow, Brovon & Son, 1912.
- OPPIZZI, P. : I più recenti progressi della Tecnica nelle Ferrovie e tramvie. — Milano, Hoepli, 1915.
- OSLET, G. : Cours de Construction. Traité de Charpente en Bois. — Paris, G. Franchon.
- PALLUCCINI, A. : Tecnica della Navigazione interna. Canali navigabili. — Milano, U. Hoepli, 1915.
- PARSHALL, H. M. & HOBART, H. M. : Electric railway Engineering. — London, A. Constable & Co, 1907.

INGINYERIA I TECNOLOGIA

- ARNAUD, D. : Manuel de Céramique Industrielle. — Paris, Dunod et Pinat, 1906.
- ARPESANI, C. : Lavorazione dei Metalli. — Milano, Hoepli, 1915. 2^a edizione.
- BARBEROT, E. : Traité pratique de Menuiserie. — Paris, Ch. Béranger, 1911.
- BEAUMONT, R. : Colour in woven Desingn. — London & New York, Whittaker & Co, 1912.
- BISCHOF, C. : Les argiles refractaires. — Paris, Dunod & Pinat, 1906.
- BURCH, E. P. : Electric traction for railway trains. — London, Me-Graw-Hill Book Co, 1911.
- CAMPAGNA, E. : La Nave subacquea. — Milano, Hoepli, 1915.
- DAVEY, N. : The Gas Turbine. — London, Constable & Co, 1914.
- DUBREUIL, M. : La Porcelaine. — Paris, Dunod.
- EMY, A. R. : Traité de l'art de la Charpenterie. — Paris, Dunod, 1873. 3 vols. i Atlas.
- ERSKINE, MURRAY J. : A handbook of Wireless Telegraphy. — London, Crosley, Lockwood & Son, 1914.
- FOUGERAT, L. : La Pelleterie et le Vêtement de fourrure dans l'Antiquité. — Paris, Béranger, 1914.
- FERRARIS, T. : Parassiti vegetali delle piante coltivate od utili. Trattato di Patologia e Terapia vegetale ad uso delle Scuole di Agricoltura. — Milano, Hoepli, 1915.

- PICCIOLI, L. : *Selvicoltura*. — Torino, Unione Tipografica Editrice Torinese, 1915. [Nuova Enciclopedia Agraria Italiana, P. V.]
- POCH DE FELIU, J. : *L'Agriculture dans la Province de Gerona*. — Beauvais, Impr. Departamentale de l'Oise, 1909.
- POMEY, J. B. : *Cours d'Electricité théorique*. — Paris, Gauthier, Villars & Co, 1914.
- POSSELT, E. A. : *Dictionary of Weaves*. — London, Low, Marston & Co.
- RAMONEDA HOLDER, A. : *Introducción al estudio del Precio de coste en la Hilatura de algodón*. — Barcelona, Sociedad general de Publicaciones, 1915.
- REED, S. J. : *Turbines applied to Marine propulsion*. — London, Constable & Co, 1913.
- ROSSI, G. : *Manuale del Costruttore navale*. — Milano, U. Hoepli, 2ª edizione, 1915.
- SCHENCK WOOLMAN, M. & BEERS MC. GOWAN, E. : *Textiles Handbook for the student and the consumer*. — New-York, The Macmillan Co, 1914.
- SEATON, A. E. : *A manual of Marine Engineering; comprising the Design, Construction and Working of Marine Machinery*. — London, Ch. Griffin & Co, 1913.
- SEATON, A. E. & ROUNTHWAITE, H. M. : *A Pocket-book of Marine Engineering rules and tables...*. — London, Griffin & Co, 1914.
- SIMPSON, G. : *The Naval Construction*. — New-York, Van Nostrand Co, 1914. 3ª edition.
- SOTHERN, J. W. : *The Marine Steam Turbine*. — London, Crosby Lockwood & Son, 1909.
- STANLEY, R. : *Text book on Wireless Telegraphy*. — Longmans, Green & Co, London, 1914.
- TAMARO, D. : *Trattato di Frutticoltura*. — Milano, Hoepli, 1915.
- THORPE, E. : *A dictionary of applied Chemistry*. — London, Longmans, Green & Co, 1912-1913. Vols.
- THOMSON, W. G. : *Tapestry Weaving in England*. — London, B. T. Batsford.
- TOMPKINS, E. : *The Science of Knitting*. — New-York, J. Wiley & Sons, 1914.
- VILMORIN-ANDRIEUX ET Co. : *Les fleurs de pleine terre comprenant la description et la culture des fleurs*. Cinquième édition. — Paris, 1909.
- ARQUITECTURA I BELLES ARTS**
- AGACHE, Auburtin & Redon : *Comment reconstruire nos cités détruites. Notions d'Urbanisme s'appliquant aux villes, bourgs et villages*. — Paris, A. Colin, 1915.
- ARNAUD D'AGNEL, G. : *Le Meuble*. — Paris, L. Laveur, 1913. 2 vols. [Arts et Industries artistiques de la Provence.]
- BARBEROT, E. : *Traité de constructions civiles*. Quatrième édition. — Paris et Liège, Ch. Béranger, 1912.
- BLOMFIELD, R. : *The formal garden in England*. — London, Macmillan and Co, 1901.
- BOURCARD, G. : *A travers cinq siècles de Gravures, Les estampes célèbres rares ou curieuses*. 1350-1903. — Paris, G. Rapilly, 1903.
- BREYMANN, G. A. : *Trattato generali di Costruzioni civili, con cenni speciali intorno alle costruzioni grandiose*. — Milano, F. Vallardi. 5 vols.
- BRONGNIART, A. : *Traité des Arts Céramiques, ou des Poteries, considérées dans leurs histoire, leur pratique et leur théorie*. 3ª édition. — Paris, P. Asselin, 1877. 2 vols. i Atlas.
- BUTLER, A. J. : *The ancient coptic churches of Egypt*. — Oxford, at the Clarendon Press, 1884. 2 vols.
- COTARELO MORI, E. : *Diccionario biográfico bibliográfico de Calígrafos españoles*. — Madrid, Tip. Rev. de Arch, Bibl. y museos, 1914. Tomo I.
- CRAIG, E. G. : *Towards a New Theater*. — London & Toronto, J. M. Dent & Lons, 1913.
- DELTEIL, L. : *Manuel de l'Amateur d'Estampes du XVIIIe siècle*. — Paris, Dorbon Aîné.
- DICK, S. : *Arts et Metiers de l'ancien Japon*. — Bruxelles & Paris, Vromant & Co, 1914.
- FERRARI, G. : *Il Legno nell'Arte italiana*. — Milano, Hoepli.
- GEFFROY, G. : *Les Musées d'Europe. La Sculpture au Louvre*. — Paris, Nilsson.
- GOTCH, J. A. : *Early Renaissance Architecture in England. An historical and descriptive account of the Tudor, Elizabethan, and Jacobean periods, 1500-1625*. Second edition revised. — London, Batsford, 1914.
- GUIMET, E. : *Les portraits d'Antinoé au Musée Guimet*. — Paris, Hachette & Co.
- KOESTER, Frank : *Modern City Planning and Maintenance*. — London, M. Bride, Nast & Co, 1915.
- L'Architecture romane en France*. — Paris, Hachette & Co, 1911.
- LEMONNIER, C. : *L'Ecole belge de Peinture, 1830-1905*. — Bruxelles, G. van Oest & Co, 1906.
- LEE, V. : *L'Art de la Poterie. Japon-France par un Potier*. — Paris, Charpentier et Fasquelle, 1913.
- MESNIL, J. : *L'Art au Nord et au Sud des Alpes à l'époque de la Renaissance. Etudes comparatives*. — Bruxelles & Paris, G. van Oest & Co, 1911.
- MOREAU, NELATON, E. : *La Cathédrale de Reims*. — Paris, Lib. Centrale des Beaux-Arts, 1915.
- NEBOT, F. de P. : *Dibuix de croquis i d'istilització*. — Escola d'Istiu de Barcelona, 1915. [Mancomunitat de Catalunya.]
- PICA, V. : *Arte ed Artisti nella Svezia dei giorni nostri*. — Milano, Bertelli & Tuminelli, 1915.
- ROGER-MILES, L. : *Comment discerner les Styles du XIIIe au XIXe siècles*. — Paris, Rouveyre.
- ROSENTHAL, L. : *La Gravure*. — Paris, H. Laurens, 1909.
- TAPPER, T. & GOETSCHUIS, P. : *An illustrated History of the Music*. — London, Murray, 1915.
- THODE, Henry : *Saint François d'Assise et les Origines de l'Art de la Renaissance en Italie*. —

- Paris, H. Renouard. 2 vols. [Les Etudes d'Art à l'Etranger.]
- THOMSON, A. : A handbook of Anatomy for Art students. — Oxford, At the Clarendon Press, 1915.
- Trésor de l'Art belge au XVIIe siècle : Mémorial de l'Exposition d'Art ancien à Bruxelles en 1910.* — Bruxelles & Paris, G. van Oest & Cie. — 1912-1913. 2 Vols.
- WRIGHT, Thomas : Histoire de la Caricature et du Grotesque, dans la Littérature et dans l'Art. Trad. par Octave Sachot. — 2e édition. — Paris, A. Delahays, 1875.

LITERATURA

- BÉDIER, J. : Les Fabliaux. — Paris, Champion, 1911.
- BERTONI, G. : I trovatori d'Italia (Biografia, testi traduzioni, note). — Modena, Orlandini, 1915.
- BRÜCKNER, A. : A Literary history of Russia. Edited by Ellis H. Minns, Translated by H. Havell. — London & Leipzig, Fisher Unwin, 1908.
- CARMAN, B. : Sappho : One hundred lyrics. — London, Chatto & Windus, 1911.
- COCCHIA, E. : Introduzione storica allo Studio della Letteratura latina. — Bari, G. Laterza & Figli, 1915.
- COTARELO MORI, E. : Bibliografía de las controversias sobre la Licitud del Teatro en España. — Madrid, Tip. de Rev. de Arch., Bibl. Museos, 1904.
- FARAL, E. : Les Jongleurs en France au Moyen âge. — Paris, Champion, 1910.
- HAIGH, A. E. : The Attic Theatre. — Oxford, at the Clarendon Press, 1907.
- JEANROY, A. : De nostribus medii aevi poetis qui primum lyrica Aquitaniae carmina imitati sint. — Paris, Hachette, 1889.
- OVIDI : Stories from Ovid's Metamorphoses. Chosen and edited by D. A. Slater. — Oxford, at the Clarendon Press, 1910.
- PICHON, R. : Les sources de Lucain. — Paris, Leroux, 1912.
- Les derniers écrivains profanes. — Paris, Leroux, 1906.
- SODEN, H. : Urchristliche Literaturgeschichte. — Berlin, A. Duncker, 1905.
- VASCHALDE, Henry : Histoire des Trouvadors du Vivarais, du Gévaudan et du Dauphiné. — Paris, Maisonneuve & Leclerc, 1889.
- WIESE, B. & PÉRICOPO, E. : Storia della Letteratura italiana delle origini ai giorni nostri. — Torino, Ditta Pomba, 1904.
- WÜNSCHE, A. : Die Schönheit der Bibel. — Leipzig, E. Pfeiffer, 1906.

ARQUEOLOGÍA

- DUSSAND, R. : Les civilisations préhelléniques dans le Bassin de la Mer Egée. — Paris, Geuthner, 1914. 2 éd.

- EVANS, A. : Scripta Minora. — Oxford, Clarendon Press, 1909.
- FLINDERS PETRIE, W. M. : The royal tombs of the first dynasty. — London, Offices of the Egypt Exploration Fund, 1900-1911. 2 vols.
- FOWLER, H. N. & WHEELER, J. R. : A handbook of Greek Archaeology. — New-York, Cincinnati & Chicago, American Book Co.
- FROTHINGHAM, A. L. : Roman cities in Northern Italy and Dalmatia. — London, J. Murray, 1910.
- GAUCKLER, P. : Le Sanctuaire syrien du Janicule. — Paris, A. Picard & fils, 1912.
- MACÍAS LIANEZ, M. : Mérida monumental y artística (Bosquejo para su estudio). — Barcelona, La Neotipia, 1913.
- MARMORA, Alberto della : Sopra alcune antichità sarde, ricavate da un manoscritto del XV secolo. — Torino, Stamperia Reale, 1853.
- MASPERO, G. : Etudes égyptiennes. — Paris, Impr. Nationale, 3 vols.
- MORGAN, J. : Mission scientifique en Perse. — Paris, E. Leroux, 1894-1904.
- PONTREMOLI, E. & HAUSSOULLIER, B. : Didymes: Fouilles de 1895-1896. — Paris, E. Leroux, 1904.
- POTHIÉ, G. : Les Tumulus du Plateau de Ger. — Paris, H. Champion, 1900.
- SIMÕES, A. F. : Introdução à Archeologia da Península Ibérica. — Lisboa, Lior Ferreira, Parte I, 1878.

HISTORIA I GEOGRAFÍA

- AVRIA, V. : Historia cronológica degli signori Vicerè di Sicilia. — Palermo, P. Coppola, 1697.
- BARRAQUER, C. : Las Casas de religiosos en Cataluña durante el primer tercio del siglo XIX. — Barcelona, Tip. Fr. Altés y Alabart, 1906. 2 vols.
- BLANQUIÈRE : Examen historique de la Révolution espagnole. — Paris, Rosa, 1823. 2 vols.
- CAPEFIGUE, B. : Récit des opérations de l'armée française en Espagne, sous les ordres de S. A. R. Mre Duc d'Angoulême. — Paris, A. Egron, 1823.
- Colección de Documentos inéditos, relativos al descubrimiento, conquista y organización de las antiguas posesiones españolas de Ultramar.* 2ª Serie publicada por la R. Academia de la Historia. — Madrid, Rivadeneyra, 1885-1899. 6 vols.
- CORRIDORE, F. : Storia documentata della Popolazione di Sardegna (1479-1901). — Torino, C. Clausen, 1902.
- DELAVILLE LE ROUEX, J. : Cartulaire general de l'Ordre des Hospitaliers de S. Jean de Jérusalem. — Paris, E. Leroux, 1894-1906. 4 vols.
- FÉROTIN, M. : Recueil des Chartes de l'Abbaye de Silos. — Paris, Imprimerie National, 1897.
- FOY, General : Histoire de la Guerre de la Péninsule sous Napoleon précédée d'un tableau Po-

- litique et Militaire des Puissances belligerantes. Publiée par Mme. La Comtesse Foy. — Paris, Boudoin Frères, 1827. 4 vols.
- FOX-DAVIES, A. Ch. : The Book of Public Arms. — London, Jack, 1915.
- FRANKLIN, Alfred : La vie privée aux temps des premiers Capétiens. — Paris, Emile Paul, 1911. 2 vols.
- FRATI, L. : La vita privata di Bologna dal secolo XIII al XVII; con appendice di documenti inediti e 16 tavole illustrate. — Bologna, N. Zamichelli, 1900, [Biblioteca Storica Bolognese.]
- HILL, G. F. : Sources for Greek history between the Persian and Peloponnesian Wars. Collected and arranged by G. F. Hill. Second Issue. — Oxford, Clarendon Press, 1907.
- HUME, M. : La Cour de Philippe IV et la décadence de l'Espagne (1621-1665). Trad. de l'Anglais par J. Condamine & P. Bonnet. — Paris, Perrin & Cie, 1912.
- JONES, J. : Histoire de la guerre d'Espagne et de Portugal pendant les années 1807 à 1813, plus la Campagne de 1814 dans le midi de la France, par le Colonel sir John Jones, avec des Notes et des Commentaires par M. Alph. de Beauchamp. — Paris, Germain Mathiot, 1819. T. I, II.
- KÖNIG, E. : Geschichte des Reiches Gottes bis auf Jesus Christus. — Berlin, M. Warneck, 1908.
- La Guerra del Vespro siciliano. : Un periodo delle Istorie Siciliane del secolo XIII. — Lugano, 1852. 2 vols.
- NICCOLINI, G. B. : Vespro Siciliano, storia inedita di G. B. Niccolini pubblicata per cura di Conrado Gargiolli. — Milano-Firenze, 1882.
- PAZ, I. : Archivo general de Simancas : Catálogo IV, Secretaría de Estado. (Capitulaciones con Francia y negociaciones diplomáticas de los Embajadores de España en aquella corte; seguido de una Serie cronológica de estos) — Madrid, Revista de Archivos, Bibl. y Museos, 1914. I, 1265-1714. 1914. [Centro de Estudios Históricos.]
- PELLOT, J. : Mémoire sur la campagne de l'Armée Française dite des Pyrénées, en 1813 et 1814. — Bayonne. Gosse, 1818.
- PINNA, M. : Il Magistrato Civico di Cagliari. Estratto dall'Archivio Storico Sardo, 1913-1914. Cagliari, Società Tipografica Sarda, 1914.
- PONS BORGUES, F. : Ensayo bio-bibliográfico sobre los historiadores y Geógrafos arábigo-españoles. — Madrid, Tip. de S. Francisco de Sales, 1898.
- RAHDEN, W., Baron von : Aus Spaniens Bürgerkrieg, 1833-1840. — Berlin, Verlag der Deckerschen Geheimen, 1851.
- RIBA GARCÍA, C. : El Consejo Supremo de Aragón en el reinado de Felipe II. Estudio y transcripción de los documentos originales e inéditos de este Consejo, existentes en el Museo Británico. — Valencia, Tip. Moderna, 1914. [Centro de Estudios Históricos.]
- RIGEL, F. X. : Der siebenjährige Kampf auf der Pyrenäischen Halbinsel vom Jahre 1807 bis 1814. — Rastatt, 1819-1821. 3 vols.
- Die Belagerung von Valencia durch die Franzosen während des Befreiungskrieges der Spanier vom Jahre 1808 bis 1814. — Karlsruhe & Baden, D. R. Marx, 1824.
- Kampf um Tarragona während des Befreiungskrieges der Catalonier vom Jahre 1808 bis 1814. — Rastatt, 1823.
- ROCCA, M. : Mémoires sur la guerre des français en Espagne. Seconde édition. — Paris, J. Gratiot, 1814.
- RUBÍO I LLUCH, A. : Contribució a la biografia de l'Infant Ferrán de Mallorca. — Barcelona, «L'Avenç», 1915.
- SARTHOU CARRERES, C. : Provincia de Castellón. — Barcelona, A. Martín. [Geografía general del reino de Valencia, dirigida por F. Carreras.]
- SCHÜRER, E. : Geschichte des Jüdischen Volkes im Zeit alter Jesu Christi. — Leipzig, Hinrichs'sche Buchhandlung, 1901-1911. 3 vols.
- SERRANO, L. : Correspondencia diplomática entre España y la Santa Sede, durante el Pontificado de S. Pio V. — Madrid, 1914 (Roma, Imp. del Instituto Pio IX). 3 vols. [Escuela Española en Roma.]
- SITAILOLO, F. : Della Storia di Catalogna, doppo l'ingresso de Mori. — Palermo, 1665, 1667. 2 vols.
- SOLÁ, F. : Nostra Senyora de Cabrera. — Barcelona, Editorial Ibérica, 1915.
- THIRLMERE, ROWLAND : Letters from Catalonia and other parts of Spain. — London, Hutchinson & Co, 1905. 2 vols.
- TOMACELLI, D. : Storia de reami di Napoli e Sicilia del 1250 al 1303. — Napoli, Tip. Ferrandese, 1846-1847. 2 vols.
- VASAEUS, Joannes, & TARAPHA, Franciscus : Berum Hispaniae memorabilium Annales. — Coloniae, Apud L. Alectorium & Haeredes J. Soteris, 1577.
- VITIGNANO, Cornelio : Cronica del Regno di Napoli. — Napoli, Gio. Jac. Carlino & A. Pace, 1595.
- YAH' LA IBN KHALDOÛN (ABOU ZAKARYA) : Histoire des Beni'Abd El-Wâd, rois de Tlemcen (Regne d'Abou H'amonou Mousa II.) Texte arabe édité d'après quatre manuscrits par Alfred Bel avec la collaboration de Si-l'Ghoûtsi Bonali. — Alger, Fontana, 1904, 1911, 1913. 3 vols.
- WACHSMUTH, Curt. : Die Stadt Athen im Alterthum. — Leipzig, Teubner, 1874-1890. 2 vols.
- WOOD, C. W. : Letters from Majorca. — London, Beutley & Son, 1888.

Index de noms propis

- Academia de Bones Lletres*, Barcelona, 121, 193.
Academia Espanyola, Madrid, 148.
Academia Provincial de Belles Arts, Barcelona, 121.
 ACEDO ESPINA, Clemente, 169.
 ACCURSIUS. — *Glosa*, 180.
 AGELL, J., 184.
 Ager, Sant Pere d', 184.
 AGNÉS, Santa, 160.
 AGUILÓ, M., 6.
 AGUSTÍN, Antonio. — *Tratado de armas y linages de España*, 176, 177.
Ajuntament de Barcelona, 116, 121, 193.
 Alcalà, 146.
 Alcarria, 159.
 ALCOVER, A. M., 116, 184.
 Alemany, 9, 153, 190.
 Alguayre, 184, 185.
 ALÓS, J. M. d', 184.
 ALÓS, R. d', 116, 179, 184, 185.
 ALVAREZ, Antonio, impressor, 151.
 ALVAREZ DE SOTOMAYOR, Miguel, 172.
 AMAT I SENJUST, Rafel. — *Excursions per Catalunya*, 184.
 AMENGUAL, 118.
 Amèrica, 9, 159, 184.
 Amposta, 185.
 Amsterdam, 148.
 Amusco, 177.
 Andalusia, 159, 170.
 ANDRÉ, M., 118.
 ANDRIEUX, 148.
 Anglaterra, 181, 189.
 ANTONI DE PADUA, Sant, 166.
 ANTONIO, Huberto, impressor, 149-151.
 Aragó, 153, 155, 159.
 Aranjuez, 108.
 ARANZADI, S., 116, 184.
 ARDERIU PASQUAL, A., 182.
 ARENAS, A., 184.
 ARGEMÍ, Ll., 130.
Armeria Reial, Madrid, 134.
 ARNAU, 163.
 ARQUÉS ARRUFAT, R., 116.
 ARTÉS, Josep, 168.
 ARTOIS, comte d', 147.
Arxiu de la Corona d'Aragó, Barcelona, 114, 181.
Arxiu del Reial Patrimoni, Barcelona, 181.
Arxiu Municipal de Cervera. — V. Biblioteca del.
 ASENSIO, Emili, 191.
 ASENSIO, J. M., 147.
 ASENSIO. — *Memorial*, 118.
 ASSIAYN, Nicolás de, impressor, 150, 151.
Associació Protectora de l'Ensenyança catalana, Barcelona, 191.
 Asturies, 159.
Ateneu Barcelonès, 116. — V. Biblioteca de.
Audiencia de Barcelona, 170.
Audiencia de Mallorca, 107, 108.
 AULEDA, Joàn, 177.
 Austria, 9.

AVELLÀ I NAVARRO, Pere Josep d', 112.
 AVINYÓ, J., 109, 118.

BABRA, S., 116, 118, 185.

Badalona, 192.

BAEHRENS, Æ., 114.

BAIXARIAS, B., 116.

BALAGUER, Víctor, 135, 165. — V. *Biblioteca Balaguer*.

BALMES, Jaume, 179.

BARBER, Josep, impressor, 193.

Barberà, conca de, 179.

Barcelona, 5, 8, 9, 112, 113, 117, 135, 145, 147, 148, 151, 155, 158, 162, 166, 168-170, 172-174, 176, 178-181, 183, 184, 190, 193. — V. *Academia de Bones Lletres*, *Academia Provincial de Belles Arts*, *Ajuntament*, *Arxiu de la Corona d'Aragó*, *Arxiu del Reial Patrimoni*, *Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana*, *Audiencia*, *Biblioteca de Catalunya*, *Biblioteca de la Seu*, *Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès*, *Cambra de Comerç*, *Casa de las Comedias*, *Casa de Llotja*, *Consell d'Investigació Pedagògica*, *Diputació Provincial*, *Escola de Bells Oficis*, *Escola de Bibliotecaries*, *Escola Superior d'Agricultura*, *Hospital de Santa Creu*, *Iglesia dels Mínims*, *Institució Catalana d'Historia Natural*, *Institut Agrícola Català de Sant Isidro*, *Institut de Cultura i Biblioteca popular per a la dona*, *Institut de Segona Ensenyança*, *Institut d'Estudis Catalans*, *Jocs Florals*, *Junta de Museus*, *L'Avenç*, *Lliga Regionalista*, *Santa Maria del Mar*, *Santa Maria del Pi*, *Sant Just*, *Societat Econòmica d'Amics del País*, *Societat de Geografia Comercial*, *Unió Catalanista*, *Universitat*, *Universitat Industrial*.

BARNOLA, Licenciado, 175.

BARRET, W., 149.

BARTRINA, F., 130.

BASA, S., 108.

Basel, 135, 146.

BASSET, Ramón, 181.

BASTARDAS, A., 121, 192.

BATISTA I ROCA, J. M., 181.

BATLLUCERA, Buenaventura, 171.

BEER, Rodolf, 114, 115, 181.

BELETA, Francisco, impressor, 193.

Bèlgica, 9.

Bellaguarda, 173.

BENITO DE PALERMO, St., 112.

BENNAZAR, P., 118.

BERENGUER, Manuel, 174.

Berga, 192.

Berlín, 6, 9.

BERNAD I DURÁN, J., 165.

BERTRÁN, M. J., 184.

Bethlem, 162, 163, 167.

Biblioteca Balaguer, Vilanova i Geltrú, 135.

Biblioteca Capitular, Tortosa, 122.

Biblioteca de Catalunya, 5-7, 10, 107, 116, 117, 119, 121-124, 127, 129-132, 136, 145, 146, 152, 153, 156, 180, 183, 185, 186, 188-191, 194. — *Arxiu*, 184, 185; *Biblioteca de mà*, 120; *Biblioteca de Mn. Bové*, 117; *Col·lecció d'Impresos Bonsoms*, 5, 7; *Col·lecció Cervantina*, 120, 145-152, 183, 186; *Manuscrits*, 107, 118, 158, 184; *Patronat de la Biblioteca*, 117, 121.

Biblioteca de l'Arxiu Municipal, Cervera, 193.

Biblioteca de la Seu, Barcelona, 180, 181.

Biblioteca de la Seu de Vich, 182.

Biblioteca de l'Ateneu Barcelonès, 134.

Biblioteca del British Museum, Londres, 189. — *Col·lecció Cervantina*, 146, 149-152.

Biblioteca del Col·legi d'Advocats, Barcelona, 8.

Biblioteca del Consell d'Investigació Pedagògica, Barcelona, 134, 192.

Biblioteca de l'Orfeó Català, Barcelona, 135.

Biblioteca de Poblet, 184.

- Biblioteca de The Hispanic Society of America*, Nova York. — *Col·lecció Cervantina*, 146.
- Biblioteca Episcopal de Palma*, 107.
- Biblioteca Kaiser-Wilhelm* de Posen. — *V. Kaiser-Wilhelm-Bibliothek*.
- Biblioteca Nacional*, Madrid, 146. — *Col·lecció Cervantina*, 146, 149-152.
- Biblioteca Nacional*, París, 133, 189, 193. — *Col·lecció Cervantina*, 149-152.
- Biblioteca Popular per a la Dòna*. — *V. Institut de Cultura*.
- Biblioteca Pública d'Olot*, 9.
- Biblioteques Populares*, 122-133, 187-192.
- BIDELLO, Juan B., impressor, 149, 150.
- BLOUNT, Ed., 149, 151, 152.
- Boeci de Consolació*, 193.
- BOFILL I MATAS, J., 121.
- Bolonya, 180.
- BONAVENTURA, St., 135.
- BONSOMS, Isidro, 120, 121, 145-147. — *V. Biblioteca de Catalunya : Col·lecció Bonsoms, Col·lecció Cervantina*.
- BORRÁS, 118.
- BORRÁS, Antoni, 173, 174.
- BOSCÁ, J., *cançonet de*, 118.
- Bosost, 176.
- BOTEY, J., 116.
- BOU BARANERA, Segimón, impressor, 193.
- BOUNDI, relligador, 148.
- BOVÉ, Salvador, 117. — *V. Biblioteca de Catalunya : Biblioteca de Mn. Bové*.
- BRAVO, Matías, 168.
- British Museum*, Londres. — *V. Biblioteca del British Museum*.
- BRUNET, G., 116.
- BRUNETTO LATINI. — *El Tresor*, 118.
- BRUSSELLES, 10, 117, 148-151.
- BUENAVENTURA, Alonso de, 110.
- BULBENA I TUSELL, A., 145, 146; *Col·lecció Cervantina*, 145.
- Burdeus, 181.
- Burgos, 111.
- BUSTOS, Bernardino de, 160.
- CABRIT, S., 108.
- CADIZ, Diego de, 169.
- CALDES, A. de, 181.
- Caldes de Montbui, 159, 160.
- California. — *V. Universitat de*.
- CALVÓ, 166.
- Cambra de Comerç de Barcelona*, 116.
- CAMPALANS, Rafel, 191.
- CANALEJAS, F., 118.
- CANALETA, Emanuela, 166.
- CANALS, Antoni, 118.
- Canarias, 159.
- Canigó, 171.
- CANIBELL, E., 180.
- CAÑADÓ, Teresa, 171.
- CARDEÑAS, Emanuel, 167.
- CARESMAR, Jaume, 181.
- CARLES III, 172.
- CARNER, J., 184.
- CARRERAS ARTAU, T., 116.
- Casa de las Comedias*, Barcelona, 170.
- Casa de Llotja*, Barcelona, 169.
- CASADES GRAMATXES, P., 116.
- CASALS, Francisco, 168.
- CASANOVAS, 163.
- CASANOVAS, Josep, impressor, 193.
- CASAPONCE, E., 116.
- Castellfollit del Boix, 119.
- CASTELLÓ BAVI, fra, 181.
- Castilla la Nueva, 159.
- Castilla la Vieja, 159.
- CATALÀ, Joàn, 170.
- Catalunya, 5, 122-125, 128-130, 135, 159, 160, 171, 181, 184, 188-191.
- CATÓ, 181.
- CAU, Josep, 172.
- Causa Pía Luliana de Mallorca*, 107.
- CAVALLER, Jaume, 181.
- CERQUEDA, Joàn, 172.
- CERVANTES, 121, 145, 147, 148. — *Comedias y Entremeses*, 147, 148, 150; *Don Quijote*, 145, 146, 148-152; *Gallatea*, 146-151; *Novelas ejemplares*,

- 148-152; *Persiles y Segismunda*, 148, 151; *Rinconete y Cortadillo*, 145; *Viaje del Parnaso*, 148, 150. — V. *Col·leccions Cervantines*.
- Cervera, 193. — V. *Biblioteca de l'Arxiu Municipal, Universitat*.
- CIRER, Jaume, 111. — *Tratado de las salinas de Iviza y Formentera*, 111.
- CHAMBOLLE, relligador, 148.
- CHARTRES, Duquesa de, 147.
- CHATELAIN, E., 122.
- CHEVALIER, U., 114, 115.
- CLASCAR, F., 116, 117, 121, 184.
- Col·lecció de versos al·lusius a les excavacions...* de Sant Pere Nolasc, 173.
- Codicillus*, 117.
- COELHO, J. A., 184.
- Col·leccions Cervantines*. — V. *Biblioteca de Catalunya, Biblioteca del British Museum, Biblioteca de The Hispanic Society of America, Biblioteca Nacional de Madrid, Biblioteca Nacional de París*, BULBENA I TUSELL, CORTEJÓN, RIUS.
- Col·legi d'Advocats*, Barcelona. — V. *Biblioteca del Col·legi d'Advocats*, Barcelona.
- COLOMINAS, G., 184.
- Colunya, 117, 118.
- Comentaris i estudis de filosofia luliana*, 118.
- COMES, Arnau de, 181.
- Comissió Editora luliana*, Palma de Mallorca, 116.
- COMPANY, Antoni, 177.
- Comptentus*, 181.
- Consell d'Investigació Pedagògica*, 122, 126, 130, 134. — V. *Biblioteca del...*
- CONTAMINE DE LATOUR, E., 116.
- Convent de Caputxins*, Sarrià, 171.
- Convent de Sant Domingo*, Palma, 109.
- COPONS, Pons de, 118.
- CORMELLAS, Sebastià de, impressor, 151.
- CORNEJO, D., 118.
- COROMINAS, P., 116.
- CORTEJÓN, Climent, 145, 146. — *Col·lecció Cervantina*, 145.
- CORTIELLA, F., 116.
- CORTS, Josep, 193, 194. — *Estado antiguo y moderno de la Ciudad de Cervera*, 194.
- COSTA, Mònica, 165.
- Cöthen, 146.
- CRAASBEECK, P., impressor, 148, 149.
- CREGENZAN I MONTER, Josep, 107.
- CRESQUES, 193.
- Crònica Aragonesa*, 118.
- Crònica Universal des de la creació del mon*, 118.
- CUESTA, Juan de la, impressor, 149-151.
- CUNILL, Ramón, 171, 174, 175.
- CUQUET, 163.
- CUSPINERA, Climent, 135.
- CUSPINERA, Ramón, 135.
- Costumes de la mar*, 181.
- CUSTURER, J., 118.
- DANT. — *Divina Comedia*, 135.
- DARDEÑÀ, 170.
- DAVID, relligador, 148.
- De Alchimia Opuscula*, 117.
- Declaracions del procés contra Mn. Antoni Company*, 177.
- DEGUÍ, P. — *Opus divinum*, 117.
- DELFINO, V., 116.
- DENIFLE, E., 122, 181.
- DEROME, relligador, 148.
- DÍAZ DE BENJUMEA, 147.
- DÍAZ DE LA GUERRA, Joan, bisbe de Mallorca, 107-109.
- Digest*, 180, 181.
- Diputació Provincial de Barcelona*, 116, 121, 184, 188, 190, 193.
- Doctrina christiana composta pels PP. Missioners d'Escornalbou*, 184.
- Documents i procesos sobre lulisme, Controversies lulianes*, 107.
- Don Papis de Bobadilla*, 147.
- DURÁN SANPERE, Agustí, 161, 194.
- DURU, relligador, 148.

- Edinburg, 148.
 ELÍAS, F., 116, 119.
 ENGELMAN, relligador, 148.
Escola Superior d'Agricultura, Barcelona, 191.
Escola de Bells Oficis, Barcelona, 191.
Escola de Bibliotecaries, Barcelona, 128-133, 187, 188, 190, 191.
 Escornalbou, 184.
 Escunyau, 176.
 ESPALTER I ROIG, Joaquim, 171.
 ESPALTER, Pedro Pablo, 171.
 Espanya, 8, 109, 119, 135, 154, 158, 169, 185.
 ESPAÑA, J. M., 130.
 ESPINOSA, 170.
 ESPINÓS, Eulalia, 169.
 ESPINÓS, Jacinta, 169.
 ESPINÓS, Raymunda, 169.
 ESQUIVEL, Alonso de, 111.
 Estats Units, 124, 189, 190.
 ESTIVILL, M., 116.
 EUCLIDES, 113.
 EURA, Agustí, 165.
 Europa, 8, 9, 172.
 Extremadura, 159.
 EYMERICH, N. — *Directorium Inquisitorium*, 118.
Eximeniq. — *El Crestià*, 154.
 FABRA, Pompeu, 191.
 FAIG, Josep, impressor, 193.
Família dels Piqueres, 118.
 FARAUDO, Ll., 116.
 FARGAS, Miquel A., 120.
 FARGAS, 165.
 FARRÁN MAYORAL, J., 116.
 FAURO, L., 108.
 FERNÁNDEZ DE CÓRDOBA, Francisco, impressor, 150.
 FERNÁNDEZ D'HEREDIA, 118, 185. — *Coronica d'Espanya*, 118.
 FERNÁNDEZ GUERRA, 147.
 FERNÁNDEZ, Paulino Antonio, 172.
 F[ERRÁ], M[iquel], 135.
 FERRÁN VI, 109.
 FERRÁN VII, 112.
 FERRER, Bonifaci. — *Biblia Valenciana*, 155, 156.
 FERRER, Francisco. — *Dècimes*, 111.
 FIUS PALÀ, M., 184.
 FLORIAN. — *Galatea*, 147.
 FLORIDABLANCA, comte de, 108, 172.
Flors sanctorum, 181.
 FOLGUERA, Joaquim, 192.
 FONOLLET, Francesc, 181.
 FONTANELLA, Francisco (Fontano). — *Poesies*, 161, 162, 164, 165.
 FONTANELLA, Joànn Pere, 165.
 FONTANELLA, Josep, 165.
 FONTANER, Josep, 165.
Formulari d'instruments notariais, 176.
 FORNER, Ramón, 111.
 FORNES, S., 118.
 FORONDA, M. de, 116.
 FOÛET, Jean, impressor, 150, 152.
 França, 147, 172, 173, 190.
 Francfurt, 146, 148.
Furs de Valencia, 154, 156, 181.
 GALERA, 168.
 Galicia, 159.
 GALVEZ, Josep de, Marquès de la Sonora, 170.
 GAÑADA, 168.
 GARCÍA, Vicens, 165.
 GARCÍA VILLADA, Zacarías, 114, 115.
 GASCA, impressor, 154.
 GASPÀR DE BONO, Venerable, 170.
 GAYA, 118.
 GENOVÉS, E., 154.
Geographiae prologomena, 118.
 Gessa, 176.
 GINABREDA, Antoni.
 GINART, N. B., 156.
 Girona, 172.
 GISCAFRÉ, Pere, 193.
 GIVANEL I MAS, J., 121, 145, 184, 185.
 GIUDICE, família dels, 119.
 GORCHS, impressor, 147.
 GRAMATXES, 165.

- Granada, 170.
 GRAU, mestre, 181.
 GRAU, I CODINA, J. M., 165.
Grecisme, 181.
 GREGORI, papa, 114.
 GRUEL, relligador, 148.
 GUARRO, Ll., 116.
 GUASCH, A., 130.
 GUASCH, J. M., 116.
 GUASP, Felip, impressor, 179, 184.
 GUDIOL, J., 116.
 GUI DE COLONNA. — *Histoires Troyanes*, 118.
 GUINART, comte de Rosselló, 185.
- HAEBLER, C., 153-156, 180.
 HARTZENBUSCH, J. E., 148.
 HELFERICH, A., 118.
 HIDALGO, Dionísio, 153.
Hispanic Society of America (The). —
 V. *Biblioteca de...*
 HOFMAN, A., 118.
 HORTA, 193.
 HORTEU, Francisco, 174.
Hospital de Sta. Creu, Barcelona, 158, 166.
- IBARRA, Antonia, impressor, 193.
 IBARRA, Manuel, impressor, 193.
Iglesia dels Minims, Barcelona, 170.
 IGUAL, Josep, 165-167.
 IGUAL, Ramón, 167.
 INGLÉS, Martí, 130.
Institució Catalana d'Historia Natural,
 Barcelona, 186.
Institut Agrícola Català de Sant Isidre,
 116.
Institut de Cultura i Biblioteca Popular
 per a la Dona, 116, 129, 134, 192.
Institut de Segona Ensenyança, Barcelona,
 146.
Institut d'Estudis Catalans, 9, 10, 117,
 120-122, 146, 147, 183, 193.
 ISAAC, rabí, 110.
 Italia, 9, 153.
 Iviza, 111.
- JANER, Lluís, 131, 133, 191.
 JAUME I, 154-156.
 JEPÚS, J., impressor, 179.
 JEREZ DE LOS CABALLEROS, Marquès de,
 146.
 Jerusalem, 160.
 JOÁN, Sant, 162.
 JOHANNUTIUS DE FULGINEO, 181.
Jocs Florals de Barcelona, 117.
 JUDES, 160.
 JUDITH, 161.
 JULIÀ, Vda., 117.
Junta de Museus, Barcelona, 121.
 JURAS REALS, Baró de, 193.
- Kaiser-Wilhelm-Bibliothek*, Posen, 190.
 KESLER, Nicolau, 135.
 KLÜPFEL, L., 184.
 KRENZER, S., 118.
- LA CIERVA, J. de, 117.
 LACY, Francisco A. de, 172.
 LAMBERT, A., 153, 154.
 LARRUY, 170.
 LAURIA, Francisco de, 133.
L'Avenç, Barcelona, 117, 184.
 LAVERN, comte de, 118.
 LAVIÑETA, 118.
 LAYRET, Francesc, 192.
 LEHMANN, 117.
 Leipzig, 114, 148.
Les obres o trobes en lahors de la Sacra-
 tíssima Verge Maria, 154.
 LETAMENDI, J. — *Anatomia*, 119.
 Liban, 163.
Libro de la Concepción Virginal, 117.
 LIDFORS, E., 135.
 Lió, 117, 118.
 Lisboa, 146, 149, 151.
 Lleida, 181.
Llibre de colors pera indians, 178.
Llibre de la confraria dels garbelladors del
 pla de Barcelona, 118.
Llibre de Llinatjes, 134.
Llibre de sermons, 110.

- Llibreta per direcció dels joves cartoixos*, 177.
Lliga Regionalista, Barcelona, 117, 184.
 LLOBERA, oidor de l'Audiencia, 170.
 LLOPIS BOFILL, M., 117.
 LLORENS DE BRINDIS, Beat, 166.
 LOBO, Antoni Nicolau, 108.
 LOCARNI, Pedro M., impressor, 149.
 LOIS, Maria, 191.
 Londres, 146, 148-152. — V. *Biblioteca del British Museum*.
 LORKINS, relligador, 148.
 LORTIC, relligador, 148.
 LOUIS XVI, 172.
 LUANCO, J. R., 118.
 Luca, 177.
 Ludwigsburg, 148.
 LULL, R., 107-109, 117, 118, 179, 181.
 — *Ars brevis*, 117; *Ars Magna*, 117;
 Blanquerna, 181; *Disputatio haeremitaie et Raymundi super aliquibus dubiis questionibus sententiarum*, *Questiones dubitabiles super quatuor libros sententiarum*, 117, 133; *Libellus de fine*, 117;
 Libre de Santa Maria, 118; *Opera*, 117;
 Ores de Santa Maria, 181. — V. *Comentarís i estudis de filosofia luliana, Documents i processos sobre lulisme*.
 Lund. — V. *Universitat de...*
 LUSCHNER, J., 135.
 MACIÀ, J. M. de, 117, 153, 184.
 MACIÀ, Manuela, 170, 171.
 Madrid, 107, 108, 134, 146-152, 159, 167, 170. — V. *Armeria Reial, Academia Española, Biblioteca Nacional*.
 MAESTRE LABORDE, 117.
 MAGDALENA, Santa, 160-162.
 MALGÀ, Mn., 184.
 Mallorca, 107-109, 134, 155, 159, 179.
 Mancomunitat de Catalunya, 122-125, 130-133, 187-191.
 Mancha, La, 159.
 Manresa, 119, 182, 192.
 MANRIQUE DE LARA, 177.
 Mantua, 135.
Maravillosa visión que tuvo el H. Alonso Hermitaño de N. Señora del Camino, 194.
 MARCH, J. M., 117, 122.
 MARQUÉS, R., 184.
 MARTÍ. — *Poesies*, 165-167.
 MARTÍN, Vda. de Alonso A., impressor, 150, 151.
 MARTÍNEZ VARGAS, A., 117.
 MARTORELL TRABAL, F., 184.
 Martorell, 177.
 MAS, Josep, 112, 180, 181.
 MASPONS ANGLASELL, F., 117.
 MASSÓ TORRENTS, J., 107, 117, 121, 146, 158, 184, 190.
 MATES, Bartomeu. — *Gramàtica llatina*, 180.
 MATEVAT, Sebastià, impressor, 151.
Memoria istorica di diversi successi tragici ed amorosi occorsi in Napoli o altrove a Napolitani, 184.
 MÉNARD, relligador, 148.
 MÉNDEZ, F., 153.
 MERINO, Raymundo, 175.
 MESTRE NOÉ, F., 184.
 MESTRES, Josep, 130.
 MESTRES, M., 117.
 MESTRES, Salvador, 165.
 MEY, Pedro P., impressor, 149-151, 156.
 MIGNE, 114, 115.
 Milà, 9, 118, 148-150.
 MIQUEL, il luminador, 181.
 MIQUEL DELS SANTS, St., 166.
 MIQUEL I PLANAS, R., 117, 180, 184.
 MIQUEL RIUS, Viuda, relligador, 148.
 MIRALLES, Josep, 118.
 MIRALLES, H., relligador, 148.
 MIRET I SANS, J., 117, 119, 180, 184.
 MISERINI, 135.
Misteri de la Passió, 159, 160.
 MISTRAL, Frederic, 148.
 MITJAVILA, Joàn de, mercader, 181.
Modus sepelliendi monachos Sancti Hyeronimi, 184.
 MOLINÉ BRASÉS, E., 117.

- MONEGAL, Tomàs, 161.
 MONSERRAT, relligador, 148.
 Montalegre, 177.
 MONTANYÀ, Francesc, 122.
 Montaña, 159.
 Montserrat, 135.
 MORATÓ, J., 184.
 Murcia, 159.
 MURUA, A., 117.

 Navarra, 159.
 NEBRIJA, 135.
 NECKER, 172.
 NEWCOMBE, L., 7.
 NICOLAS DE LONGOBARDIS, Venerable, 170.
 N[ICOLAU] D'O[LWER], L., 115.
 NICOLAU, St., 114.
 Nova York, 190. — V. *Biblioteca de The Hispanic Society of America*.
 NUIX, Joàn, 193, 194. — *El Espíritu del Cristianismo*, 193; *Reflexiones imparciales sobre la Humanidad de los Españoles en Indias*, 193.
 NUIX, Josep de, 193, 194. — *Defensa de las dos Potestades Eclesiástica y secular...* 194.
 Nuremberg, 117.

 OBRADOR, M., 118.
 Oliana, 159.
 OLIVA, Joàn, 135.
 OLIVA, V., 117, 184.
 OLOFERNES, 161.
 Olot, 176, 192. — V. *Biblioteca Pública d'Olot*.
Orfeo Català, Barcelona. — V. *Biblioteca de*.
 Organyà, 184.
 ORS, Eugeni d', 120, 191, 192.
 Oxford, 7, 181.

 PAGANINI, Jeroni, 135.
 PALAU I DULCET, Antoni, 179, 180.
 PALLARÉS, M., 117.
 Palma, 107-109, 117. — V. *Biblioteca Epis-*
copal, Comissió Editora Luliana, Con-
vent de Sant Domingo, Universitat Lu-
liana.
 PALMART, Ll., impressor, 153-156.
 PALMIERI, J. B., 182.
 PALOU, Berenguer de, 181.
 Pamplona, 148, 150, 151.
 PARDO DE FIGUEROA, 147.
 París, 146-152, 160, 172, 173, 190. — V. *Biblioteca Nacional*.
 PAR I TUSQUETS, A., 121.
 PASOLA GINFERRER, J., 184.
 PASQUAL, R., 118.
 PASCUAL PRATS, 117.
 PAULUS V, 185.
 PEDRALBES, P., 175.
 PELLICER, Josep Ll., 148.
 PERE D'ARAGÓ, infant, 135.
 PERE NOLASC, Sant, 171, 173-176.
 PEREÑA, Alfred, 130.
 PIERSON, relligador, 148.
 PIFERRER, Viuda, 169.
 PI I MOLIST, E., 148.
 PINDAR, 184.
 PINNA, G., 117.
 PI SUÑÉ, A., 117, 121.
 PIUS VI, 108.
 PLACENTÍ. — V. *Summa Institutionum*;
 V. ROGER, *Summa Codicis*.
 PLA DENIEL, N., 117.
Planos, estados y relaciones... de l'Amèrica Espanyola, 184.
 Poblet, 135. — V. *Biblioteca de*.
 Polonia, 190.
 POMAR, J., 117.
 POMONIUS MELA. — *Cosmographia*, 156.
Pontificado del Ilmo. Sr. Caballero Obispo de Zaragoza, 119.
 PORTOLÉS, Antoni, 176.
 PORTOLÉS, Bartomeu, 176.
 Portugal, 159.
 Posen. — V. *Kaiser-Wilhelm-Bibliothek*.
 PRAT DE LA RIBA, E., 117, 121, 130, 131, 133, 184, 191.
 PRISCIÀ, 181.

PUIG, Ambrós, 171.
 PUIG I CADAVALCH, J., 117, 121, 184.
 PUJOL Bernat, impressor, 193.
 PUJOL Y TAYÓ, Josep, 166.

Qüestions sobre els examens dels argenters,
 118.

RIBA BRACONS, C., 117.
 RIBOT, Joaquim, 158.
 RICHER, Estevan, impressor, 151.
 RICHER, Jean, impressor, 150-152.
 RIERA, Agustí, 130.
 Rioja, 159.
 RIPOLL, 163.
 Ripoll, 114, 115.
 RIUS, L., 145, 147. — *Biblioteca Cervanti-*
na, 145, 147.
 ROBERT, Bartomeu, 119.
 ROBINOT, Gilles, impressor, 149.
 RODA, Manuel de, 107.
 Rodes, 185.
 RODRÍGUEZ, Jorge, impressor, 149, 151.
 RODRÍGUEZ MARÍN, Francisco, 146.
 ROGER. — *Summa Codicis*, 182.
 ROIG ROQUÉ, J., 117, 184.
 Roma, 9, 108, 114, 175.
 Ros, 163.
 ROSÁS, Joaquim, 170.
 ROSELL, Francesc, 192.
 ROSENBACH, J., impressor, 135.
 ROUANET, Léo, 161.
 RUBIÓ I BALAGUER, J., 107, 122, 158,
 180-182, 190, 191, 193.
 RUBIÓ I LLUCH, A., 117, 122, 153, 184.
 RUBIÓ I ORS, J., 165.
 RUIZ, 118.

Sabadell, 192.
 SABUNDE, Ramón, 118. — *Theologia na-*
turalis, 118; *Viola Animae*, 118.
 SAGARRA, 159.
 SAGARRA, F. de, 117.
 SAGARRA, J. M. de, 117.
 SAGRERA, 168.

SALAT, Josep, 193.
 Sallent, 192.
 SALLUSTI. — *Historia Jugurtina*, 118.
 SAMUEL, rabí. — *Invectiva contra judios*,
 110, 111.
 SANCHÀ, impressor, 147.
 San Juan Bautista, Castell de, 173.
 SANROMÀ, 168.
 SANSALVADOR, Antoni, 192.
 SANTA COLOMA, Comte de, 174.
 SANTAMARÍA, Pablo. — *Scrutinium Scrip-*
turarum, 135.
Santa Maria del Mar, Barcelona, 168, 170.
Santa Maria del Pi, Barcelona, 172.
 Sant Cugat del Vallès, 184.
 Sant Feliu de Guíxols, 148.
 Sant Gervasi, 166.
 Sant Hilari Sacalm, 192.
Sant Just, Barcelona, 178.
 SANVISENTI, B., 117.
 Saragossa, 154, 180.
 Sarrià, 166-168, 171. — *V. Convent de Ca-*
putxins.
 SARRIERA, Narcís de, 169.
 SASTRE, Josep, 109.
 SEBASTIÀ, Sant, 160.
 SEGALÀ ESTALELLA, Ll., 184, 191, 192.
 SEGÚI, 118.
 SENANT, Tomàs, impressor, 198.
 SERENUS SAMMONICUS, Q. — *Liber medi-*
cinalis, 114.
Sermó de Sant Nicolau, 119.
 SERRANO I SANZ, M., 154, 180.
 SERRANO MORALES, J. E., 154, 155.
 SERVERA, Leandre, 119.
 SIGUENSA, Bisbe de, 107.
 Sitges, 192.
 SIVIL, 170.
Societat de Geografia Comercial, Barcelo-
 na, 193.
Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics
del País, 117.
 SOLÀ, Miquel, 166.
 SOLER, fra, 174, 176.
 SOLER, Gaspar, 165.

- SOLER, Miquel Gaietà, 111.
 SOLER PALET, J., 180.
 SOLSONA I DE JOSA, Francisco. — *Varios conceptos Panegíricos y Morales*, 194.
 SONORA, Marquès de. — V. GÁLVEZ, Josep de.
 SORITA, Bautista, impressor, 151.
 SPI, Antoni de, 154, 156, 157.
 STANSBY, W., impressor, 149.
 Strassburg, 6, 117.
 SUBIRANA, E., 117.
 SULIMAN, 180.
 SULIMAN, Martí, 180.
Summa Azonis, 180.
 TARAGONA, P. H., 157.
 Tarragona, 177.
 TARRÉ, E., 117.
 TEÓCRIT, 184.
 TERCENCI, 135.
 TERRADAS, E., 117, 184.
 TERRADAS, Joàn, 119.
 Terrassa, 119, 184.
Testamentum, 118, 181.
 TEUBNER, 114.
 Tobías, 181.
 TOMÁS D'AQUÍ, St., 135, 164.
 TORRENTS MONNER, J., 117, 184.
 TORRES AMAT, F., 165.
 TORRES GARCÍA, J., 117.
 TORRES VILLAROEL, Diego de, 172.
 Tortosa, 122. — V. *Biblioteca Capitular*.
 TRAMOYERES BLASCO, L., 155.
Tristany, romanç de, 181.
 TURMEDA, Anselm. — *Amonestaments*, 115.
Ultimo Canto de agonía del Cisne de Vallfogona, 119.
Unió Catalanista, 117.
Universitat de Barcelona, 121, 193.
Universitat de California, 6.
Universitat de Cervera, 193.
Universitat de Lund, 135.
Universitat Industrial, Barcelona, 191.
Universitat Luliana de Mallorca, 107.
 Urgell, 155.
 Valencia, 147, 149, 151, 153, 154, 159, 180, 181.
 VALERI MAXIM. — *Les gestes dels Romans*, 118.
 Valladolid, 148, 150.
 Vall d'Aràn, 176.
 Vall d'Hebron, 184.
 Valldemosa, 121, 146.
 VALLS, Jaume, 159, 160.
 Valls, 192.
 VALLSECA, Gabriel. — *Portulà*, 133.
 VALLS TABERNER, F., 119, 184.
 Vallvidrera, 119.
 VELPIUS, Roger, impressor, 149, 150.
 VEGA I SETMENAT, Josep de, 193.
 Venecia, 117, 118, 135, 194.
 VERDAGUER, Jacinto, 5. — *Manuscrits de les seves obres*, 118, 119.
 Vich. — V. *Biblioteca de la Seu*.
 VIDAL, Ll. M., 184.
 VIDAL, Pere, 161.
 Viella, 176.
 Vilanova i Geltrú, 135. — V. *Biblioteca Balaguer*.
 VILA SALA, A., 117.
 VILAVECHIA, P., 108.
 VILLANUEVA, J., 153, 181, 182.
Vita di Rodrigo Borgia, 118.
 VIVES PLA, Francesc, 134.
 Vizcaya, 159.
 WADAMIR, bisbe de Vich, 182.
 WEYLER LAVIÑA, F., 118.
 ZUBILLAGA, 118.

Errades més importants

pàg.	ratlla	diu	ha de dir
81	6	7718	1877
96	19	1668-1869	1868-1869